

**MINISTERUL AGRICULTURII ȘI INDUSTRIEI
ALIMENTARE AL REPUBLICII MOLDOVA**

**Program Strategic
al Politicii Agricole 2025-2030**
(proiect)

Chișinău 2024

Conținut:

Lista abrevierilor:	7
1. Introducere.....	8
1.1 Declarația Strategică	8
1.2 Noutățile PSPA	10
2. Prioritizarea, corelarea și descrierea nevoilor.....	13
2.1 Metodologia și criteriile de prioritizare a nevoilor.....	13
2.2 Corelarea nevoilor	14
2.3 Descrierea nevoilor și scopurile urmărite	18
3. Identificarea și evaluarea nevoilor, strategiile de intervenție	73
3.1 Obiectivul General 1. Fortificarea potențialului sectorului agricol primar și promovarea practicilor inteligente, durabile și reziliente la schimbările climatice.....	73
3.1.1 Obiectivul Specific 1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole	73
3.1.2 Obiectivul Specific 1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice	84
3.2. Obiectivul General 2. Dezvoltarea industriei alimentare și diversificarea piețelor	91
3.2.1 Obiectivul Specific 2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare	92
3.2.2 Obiectivul Specific 2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric.....	96
3.2.3 Obiectivul Specific 2.3. Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare, produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene	101
3.3 Obiectivul General 3. Susținerea unei dezvoltări socio-economice rurale durabile	106
3.3.1 Introducere	106
3.3.2 Obiectivul Specific 3.1. Atragerea și susținerea tinerilor fermieri, noilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor durabile din zonele rurale	107
3.3.3 Obiectivul Specific 3.2 Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare.....	110
3.3.4 Obiectivul Transversal: Modernizarea agriculturii și a zonelor rurale prin promovarea și împărtășirea cunoștințelor, a inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestora de către fermieri, prin îmbunătățirea accesului la cercetare, inovare, schimbul de cunoștințe și formare.....	117

3.4 Obiectivul General 4: Asigurarea transpunerii acquis-ului UE și implementarea progresivă a acestuia în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale și siguranței alimentare	122
3.4.1 Introducere	122
3.4.2 Consolidarea capacităților instituționale în conformitate cu Acquis-ul Comunitar.....	124
3.4.3 Crearea unei capacități administrative de colectare, analiză și procesare a datelor agricole pentru furnizarea de servicii bazate pe dovezi și raportare.....	125
3.4.4 Aspecte și competențe instituționale	127
3.4.5 Pregătirea pentru măsuri și intervenții sectoriale de piață.....	129
3.4.6 Dezvoltarea certificării și etichetării agriculturii ecologice.....	130
3.4.7 Îmbunătățirea capacității MAIA și ANSA de a implementa cerințele de sănătate animală și vegetală și de siguranță alimentară.....	130
3.4.8 Asigurarea conformității cu abordările și criteriile Pactului Verde European și a Strategiei de la Fermă la Consumator	131
4. Definiții și cerințe minime.....	132
4.1 Definiții.....	132
4.1.1 Activitate agricolă	132
4.1.2 Suprafața agricolă.....	132
4.1.3 Hectar eligibil	132
4.1.4 Fermier activ.....	132
4.1.5 Tânăr fermier	133
4.1.6 Noul fermier	133
4.1.7 Fond Mutual	133
4.1.8 Zonele defavorizate	133
4.1.9 Apel.....	134
4.1.10 Formare adecvată și/sau competențe necesare	134
4.1.11 Grup de producători	134
4.1.12 Grup operațional.....	134
4.1.13 Program operațional.....	134
4.1.14 Fond operațional.....	135
4.1.15 Animale declarate	135
4.1.16 Anul de cerere	135
4.1.17 Iarbă sau alte plante furajere erbacee	135
4.1.18 Culturi leguminoase	135
4.1.19 Parcelă agricolă	135
4.1.20 Perioadă de pășunat.....	136
4.1.21 Suprafață determinată.....	136

4.1.22 Unitate vită mare	136
4.1.23 Taur de carne	136
4.1.24 Vacă de carne.....	136
4.1.25 Bioeconomia circulară.....	136
4.1.26 Plată directă cuplată.....	136
4.1.27 GAEC 4.....	137
4.1.28 GAEC 5.....	137
4.1.29 GAEC 6.....	137
4.1.30 SMR 5.....	137
Interzicerea utilizării anumitor substanțe cu efect hormonal sau tireostatic și a substanțelor betaagoniste în creșterea animalelor.....	137
4.1.31 SMR 7.....	137
Identificarea și înregistrarea bovinelor	137
4.1.32 SMR 8.....	137
Identificarea și înregistrarea animalelor din speciile ovină și caprină.....	137
4.1.33 SMR 9.....	137
Prevenirea, controlul și eradicarea anumitor forme de encefalopatii spongiforme transmisibile (EST).....	137
4.1.34 SMR 11.....	137
4.1.35 SMR 13.....	137
Protecția animalelor de fermă.....	137
4.2 Cerințe minime la depunerea proiectelor investiționale.....	138
4.2.1 Cerințe minime generale.....	138
4.2.2 Cerințe minime privind lansarea apelului de proiecte investiționale	138
4.2.3 Criteriile de selecție ale proiectului investițional.....	139
4.2.4 Criterii minime la aplicarea plăților directe	140
5. Intervenții de implementare.....	142
5.1 Intervenții – Plăți directe	142
PD11-01 Sprijin cuplat pentru venit - Semințe pentru plante furajere, mazăre de grădină, fasole și porumb zaharat	142
PD11-02 Sprijin cuplat pentru venit - sfeclă de zahăr	147
PD11-03 Sprijin cuplat pentru venit – Legume cultivate în sere și solarii pentru consum în stare proaspătă și sau destinate industrializării (tomate, castraveți, ardei, vinete, sparanghel, varză de bruxelles, spinat)	151
PD11-04 Sprijin cuplat pentru venit Legume cultivate în câmp și/sau cartof	156
PD11-05 Sprijin destinat consolidării și sustenabilității producătorilor de plante medicinale, aromatice, condimentare și floricole	160

PD11-06 Sprijin cuplat pentru venit – kg de lapte de bovine	164
PD11-07 Sprijin cuplat pentru venit - carne vită, mânzat și ovine	170
PD11-08 Sprijin cuplat pentru venit – kg de lapte de ovine și caprine	177
ECO-SCHEMĂ12-01 Sprijin cuplat pentru venit – plante furajere: lucernă și mazărice.....	184
ECO-SCHEMĂ12-02 Sprijin cuplat pentru venit – leguminoase pentru industrializare (mazăre de grădină, fasole boabe, fasole păstăi) și porumb zaharat.....	188
ECO-SCHEMĂ12-03 Sprijin cuplat pentru venit – Soia.....	192
PD31-01 Sprijin complementar pentru tineri, noi instalați și fermele de familie.....	196
5.2 Intervenții – Sectoriale	201
SV11-01 Investiții în sectorul vitivinicol	201
SV11-02 Măsuri de sprijin pentru plantare și/ sau reconversie inclusiv cu soiuri autohtone și soiuri de selecție nouă	207
SA11-01 Sprijin pentru dezvoltarea sectorului apicol.....	212
SFL21-01 Îmbunătățirea planificării producției și adaptarea acesteia la cerere precum și finanțarea tehnologiilor adaptate la condițiile climatice aflate în schimbare	219
SV21-01 Sprijin pentru dezvoltarea de produse inovatoare, inclusiv produse vitivinicole și subproduse de vinificație.....	228
SV22-01 Susținerea promovării produselor vitivinicole.....	232
SV22-02 Sprijin pentru promovarea enoturismului	237
CALITATE-SA23-02 Asigurarea calității și promovarea și produselor apicole	242
SFL23-01 Sprijin pentru îmbunătățirea calității și siguranței produselor în vederea creșterii atractivității pentru consumatori	250
5.3 Intervenții – Dezvoltare rurală.....	257
INVEST11-01 Sprijin pentru investiții în modernizarea și înființarea exploatațiilor agricole în domeniul vegetal	257
INVEST11-02 Construcția sau modernizarea fermelor zootehnice.....	269
RISK11-01 Contribuții financiare la plata primelor de asigurare - Asigurarea riscului.....	278
RISK11-02 Fond mutual de reziliență pentru gestionarea riscurilor legate de pierderea de calitate a produselor.....	282
AGRI-ECO12-01 Susținerea fermelor eco în perioada de conversie.....	286
AGRI-ECO12-02 Susținerea fermelor eco în perioada de post-conversie.....	297
INVEST12-01 Investiții în creșterea rezilienței la schimbări climatice, managementul durabil al resurselor naturale, inclusiv în achiziția și modernizarea sistemelor de irigații.....	305
INVEST21-01 Sprijin pentru investiții în infrastructura de postrecoltare, depozitare și procesare a produselor agricole.....	314
COOP-AKIS21-01 Cooperare și inovare în agricultură prin intermediul grupurilor operaționale formate din fermieri, asociații, grupuri de producători, cercetare, învățământ	321
COOP22-01 Sprijin pentru cooperarea fermierilor prin grupuri de producători.....	330

DR31-01 Sprijin pentru instalarea tinerilor și noilor fermieri.....	335
DR31-02 Sprijin pentru susținerea fermelor de familie în zonele rurale.....	341
DR32-01 Crearea/ modernizarea infrastructurii aferente exploatației agricole	349
DR32-02 Investiții în diversificarea activităților economice non-agricole, inclusiv din sfera bioeconomiei circulare în spațiul rural.....	354
DR32-03 Sprijin pentru investiții în domeniul agroturismului	360
DR32-04 LEADER – dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității	365
AKIS33-01 Transfer și schimb de cunoștințe	375
AKIS33-02 Consiliere în afaceri agricole	383
AKIS33-03 Educație și formare profesională	389
MP22-01 Program național de promovare în școli a consumului de alimente nutritive, corelat cu oferta locală de produse.....	400
CALITATE-TS23-01 Sprijin pentru încadrarea în schemele de calitate.....	409
6. Planul financiar	414
7. Monitorizarea, raportarea și evaluarea implementării PSPA	420
7.1 Comitetul de Monitorizare pentru implementarea PSPA.....	421
7.2 Programarea intervențiilor politice agricole și rurale	422
ANEXA 1 Asigurarea transpunerii acquis-ului UE și implementarea progresivă a acestuia în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale și siguranței alimentare	423
Anexa 1. Sectorul vegetal, analiza SWOT desfășurată.....	443
Anexa 2. Sectorul vitivinicol, analiza SWOT desfășurată	446
Anexa 3. Sectorul zootehnic, analiza SWOT desfășurată	447
Anexa 4. Sectorul apicol, analiza SWOT desfășurată	451
Anexa 5. Agricultură ecologică, analiza SWOT desfășurată.....	452
Anexa 6. Analiza SWOT Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, incluzând participarea femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare și a silviculturii sustenabile	454
Anexa 7. Coeficienții de transformare în cap de animal convențional pentru diferite categorii de animale	459

Lista abrevierilor:

Acquis	Cadrul legal al UE
AIPA	Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură
AUAI	Asociația utilizatorilor de apă
ANSA	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
AKIS	Sistem de cunoștințe și inovare în agricultură
ANÎF	Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare
CAN	Camera agricolă națională
CAR	Cameră agricolă regională
CCAR	Centrul de consiliere agricolă și rurală
CSE	Comitet specializat de evaluare
GO	Grup operațional
PO	Program operațional
MS	Ministerul Sănătății
MEC	Ministerul Educației și Cercetării
OS	Obiectiv Specific
SWOT	Analiza Puncte forte/ Deficiențe/ Oportunități/ Amenințări
SMS	Sistem de monitorizare a suprafețelor (EU-AMS)
ZCN	Zone cu constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice zonei (EU-ANC)
ZCS	Zone cu constrângeri specifice care rezultă din anumite cerințe obligatorii (EU-AMR)
PAC	Politica agricolă comuna (EU-CAP)
PARM-AKIS	Plan anual de realizare a măsurilor AKIS
PD	Plăți Directe
PSPA	Program Strategic al Politicii Agricole
RdNF	Registru digital național al fermierilor (dNFR)
DR	Dezvoltare Rurală
AMM	Angajamente de mediu, climatice și alte angajamente de management (EU-ECM)
ECO	Eco-scheme, intervenții cu cerințe de management care depășesc CBAM și CLG (ECO)
UE	Uniunea Europeană (UE)
RICA/RISA	Rețeaua de informații contabile agricole (EU-FADN/FSDN)
RDDA	Rețeaua de date privind durabilitatea agricolă (FSDN)
RSA	Registru de stat al animalelor
CBAM	Condiții bune agricole și de mediu (EU-GAEC)
SIAC	Sistem integrat de administrare și control (EU-IACS)
GAL	Grupuri de acțiune locală (EU-LAG)
SIPA	Sistem de identificare a parcelelor agricole (EU-LPIS)
MAIA	Ministerul agriculturii și industriei alimentare al Republicii Moldova
SMEP	Sistem de monitorizare și evaluare a performanței (EU-PMES)

CLG	Cerințe legale în materie de gestionare (EU-SMR)
ONVV	Oficiul Național al Viei și Vinului
UVM	Unitate vită mare
DOP	Denumire cu origine protejată
IGP	Indicație geografică protejată
STG	Specialități tradiționale garantate
SAU	Suprafață agricolă utilizată

1. Introducere

1.1 Declarația Strategică

Program Strategic al Politicii Agricole 2025-2030 – (în continuare, PSPA) este instrumentul central pentru dezvoltarea unui sector agricol modern, competitiv, rezilient și diversificat, care să asigure o producție de înaltă calitate, utilizarea eficientă a resurselor și securitatea alimentară, ca parte a unui sector agroalimentar competitiv și productiv, promovând și protejând, în același timp, modelul fermei de familie.

Pentru a sprijini obținerea de venituri viabile de către ferme și reziliența sectorului agricol în vederea sporirii securității alimentare pe termen lung, este necesară îmbunătățirea poziției fermierului în lanțul valoric, în special, prin încurajarea formelor de cooperare care îi implică pe fermieri și sunt în beneficiul acestora, precum și prin promovarea lanțurilor scurte de aprovizionare și prin îmbunătățirea transparenței pieței de produse agricole și agroalimentare.

Este necesar de a îmbunătăți răspunsul la exigențele societale referitoare la hrană și sănătate, inclusiv în ceea ce privește alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare produse într-un mod durabil. Pentru a progresa în această direcție, este necesară promovarea de practici agricole sustenabile specifice, cum ar fi, agricultura ecologică, gestionarea integrată a dăunătorilor, agroecologia, sau agricultura de precizie. În mod similar, ar trebui stimulate, de asemenea, acțiuni de promovare a unor standarde mai ridicate de bunăstare a animalelor.

Investițiile în agricultură au un rol determinant în dezvoltarea zonelor rurale. Prin investiții, transfer de cunoștințe și inovare, se aduce o contribuție substanțială la îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale. În vederea stabilizării și diversificării economiei rurale, ar trebui sprijinite dezvoltarea, crearea și menținerea întreprinderilor neagricole. Astfel, noile lanțuri valorice rurale, cum ar fi, procesarea locală a materiei prime, investiții în infrastructura exploatațiilor agricole, investiții în sustenabilitatea afacerilor, susținerea producerii de energie din surse regenerabile, bioeconomia emergentă, economia circulară și agroturismul, pot oferi zonelor rurale un bun potențial pentru creștere și locuri de muncă, conservând totodată resursele naturale. Instrumentele PSPA au un rol crucial în asigurarea accesului la finanțare și în stimularea capacității de creștere a fermelor și întreprinderilor micro în zonele rurale. Împreună cu alte instrumente, PSPA va aduce contribuții semnificative la atingerea obiectivelor Pactului Verde European și a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030.

Prin intermediul Sistemului de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS) se vor asigura servicii de consiliere agricolă specifice diferitelor tipuri de producție, care vor contribui la îmbunătățirea gestionării durabile și a performanței generale a exploatațiilor agricole și a întreprinderilor rurale, vizând aspectele economice, de mediu, sociale și de implementare a tehnologiilor și practicilor inovative. AKIS va contribui la identificarea îmbunătățirilor necesare în privința tuturor măsurilor luate la nivel de fermă prevăzute în PSPA.

Serviciile de consiliere agricolă vor ajuta fermierii și alți Solicitanți ai sprijinului să cunoască și să conștientizeze standarde, cerințe și informații, inclusiv referitoare la mediu și climă, în vederea gestionării corecte a fermei și a resurselor naturale. Astfel, se va contribui la implementarea cerințelor politicilor și reglementărilor privind gestionarea resurselor de apă și sol, utilizarea durabilă a pesticidelor, managementul nutrienților și combaterea rezistenței la antimicrobiene.

La elaborarea acestui document s-au luat în considerare rezultatele analizei ex-post a SNDAR 2014-2020 care a relevat un grad redus de implementare a obiectivelor strategice. Una din explicațiile acestei situații ține de deficiența mecanismului de implementare, care a fost bazat pe o multitudine de programe sectoriale, necorelate între ele și fără un termen unic de elaborare și aplicare.

În baza evaluării și a recomandărilor în carul Proiectului Twinning al UE *“Sprijin suplimentar pentru agricultură, dezvoltare rurală și siguranța alimentară în Republica Moldova”*, implementat în perioada 2020-2022 s-a decis implementarea SNDAR 2025-2030 (HG 56/2023) și a Strategiei securității naționale a Republicii Moldova 2023-2030 (HG 391/2023) printr-un **Program unic**, similar **”Planurilor Strategice PAC”**, și respectiv, ralierea la Politica Agricolă Comună a UE. PSPA este dezvoltat cu aplicarea abordărilor relevante, considerând o armonizare progresivă la *Regulamentul (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului, din 2 decembrie 2021, de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune.*

1.2 Noutățile PSPA

PSPA este elaborat în baza modelului aplicat în statele UE de dezvoltare a documentelor de planificare strategică în domeniul agroalimentar, implicit:

- Identificarea și prioritizarea nevoilor sectoriale;
- Distribuirea procentuală a FNDAMR cu departajarea pe tipul de nevoi, cu prioritate înaltă/medie/joasă;
- Intervențiile investiționale trec de la mecanismul ”primul venit, primul servit” la mecanismul de evaluare a proiectelor, anterior finanțării, în baza criteriilor de performanță și sustenabilitate;
- Introducerea plăților directe cuplate legate de performanță;
- Introducerea programelor operaționale în cadrul intervențiilor sectoriale;
- Instituirea măsurilor de eco-scheme și alte forme de sprijin orientate spre păstrarea unui înalt grad de gestionare sustenabilă a resurselor naturale;
- Sprijin pentru utilizarea pășunilor. Includerea pentru finanțare a suprafețelor de pajiști reprezintă o necesitate pentru asigurarea dezvoltării sectorului zootehnic și creșterii calității producției obținute.
- Acordarea de sprijin pentru zonele afectate de constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice zonei.
- Introducerea bunelor practici agricole pentru a atinge obiectivele generale ale standardelor de SMR și GAEC.
- Diversificarea instrumentelor de gestionare a riscurilor;
- Înființarea Comitetului Național de Monitorizare pentru implementarea PSPA.

Particularitatea esențială a PSPA constă în asigurarea coeziunii inter-ramurale, prin asigurarea unei abordări globale, evitând astfel, dublarea acțiunilor și a finanțării, cu distribuirea echilibrată a suportului financiar între domenii conform gradului de prioritate strategică și de asigurare a interdependenței.

PSPA se bazează pe abordarea PAC și urmărește îmbunătățirea procesului de acordare a sprijinului financiar, cât și fortificarea capacităților administrative de gestionare a FNDAMR.

Unele mecanisme sunt ajustate la bunele practici UE. Mecanismul de acordare a sprijinului financiar fără evaluarea în prealabil a proiectelor investiționale înaintea finanțării, în perioada 2010-2024, nu se conforma la practicile de subvenționare UE care se bazează strict pe evaluarea performanței proiectelor investiționale, înainte de finanțare. Mecanismul ”primul venit, primul servit” fără evaluarea proiectelor investiționale înaintea finanțării a cauzat un efect de ”deadweight” (costuri neproductive). Procedura de evaluare și finanțare a proiectelor era realizată în urma implementării proiectului investițional, fapt care ducea la folosirea ineficientă a fondului de sprijin financiar, și astfel, afectând realizarea priorităților strategice în sector.

Noua abordare impune evaluarea proiectelor investiționale înaintea acordării finanțării și prin aceasta va contribui la creșterea nivelului de predictibilitate pentru solicitanții de sprijin, cât și pentru autorități, fortificând, astfel, capacitatea de implementare a politicilor.

Notă: Politica UE este de a sprijini prin fondurile PAC doar acele investiții/proiecte care nu au șanse de a fi implementate fără sprijin financiar extern.

Din 2012, Comisia Europeană a solicitat statelor membre să urmeze bunele practici prin care cheltuielile proiectului să devină eligibile numai după evaluarea și aprobarea proiectului investițional, pentru a lua în considerare introducerea unor criterii de selecție și eligibilitate.

Selectarea și finanțarea proiectelor investiționale în baza condițiilor de eligibilitate și a criteriilor de selecție sunt elemente-cheie în noua politică pentru a asigura direcționarea sprijinului financiar către acele proiecte și operațiuni care contribuie cel mai mult la realizarea obiectivelor politicii de dezvoltare agricolă și rurală, reprezentând cel mai bun raport între cost și performanță. La baza deciziei de acordare a sprijinului sunt condițiile, criteriile de eligibilitate, angajamentele și alte obligațiuni ale solicitanților.

Structura PSPA cuprinde:

- obiectivele generale și specifice;
- rezumatul analizei SWOT;
- nevoile identificate;
- strategia de intervenție și indicatorii de produs;
- justificarea alocării financiare și descrierea intervenției;
- indicatori de impact și rezultat;
- planul financiar de alocare a resurselor financiare;
- capacitarea din punct de vedere administrativ a instituțiilor responsabile pentru elaborarea, implementarea, monitorizarea, raportarea și evaluarea politicilor publice agricole.

Repartizarea FNDAMR este realizată în funcție de nivelul de prioritate a nevoilor identificate care servește la stabilirea nivelului de prioritate a intervențiilor. În baza aplicării acestui criteriu, intervențiile cu cea mai mare valoare rezultată vor avea prioritate în alocarea finanțării.

O altă noutate a PSPA, în contextul tot mai accelerat al schimbărilor climatice, vizează delimitarea și includerea măsurilor de sprijin pentru fermierii din zonele defavorizate, cu constrângeri naturale, sau cu alte dezavantaje specifice, unde veniturile din agricultură sunt sub nivelul veniturilor întreprinderilor agricole din alte regiuni cauzate de dezavantaje climatice și nivelul de dezvoltare regional.

Un alt obiectiv central al PSPA este *adaptarea fermelor la condițiile pieței și îmbunătățirea competitivității acestora*. Pentru atingerea acestui obiectiv sunt propuse o varietate de intervenții. Scopul urmărit este de a crește productivitatea, cât și asigurarea creării locurilor de muncă. În general, în noua politică, accentul este pus pe îmbunătățirea structurilor de procesare și marketing, **promovarea producției de calitate și locale**. Sloganul noii politici este **”Producem, consumăm local, cucerim internațional și creștem satele moldovenești”**, Accentul pe consumul local ne va oferi produse proaspete de calitate, din imediata apropiere a consumatorului, mai puține emisii de GES și o amprentă mai redusă asupra mediului înconjurător, dar și o economie locală mai dezvoltată.

Un rol important în dezvoltarea lanțului valoric alimentar îl joacă *inovațiile și transferul de cunoștințe*. Camerele Agricole și Asociațiile de Profil vor exercita un rol proactiv în implementarea sistemului de inovații și al transferului de cunoștințe agricole.

PSPA prevede oportunități de îmbunătățire a activității fermierilor prin, participarea în cadrul formelor asociative pentru implementarea schemelor de calitate, sau pentru obținerea suportului pentru participarea în lanțul scurt de aprovizionare și/sau a lanțurilor locale de aprovizionare. Aceste intervenții vor sprijini dezvoltarea unui sector agricol rezilient și diversificat.

Investițiile în activități non-agricole vor dezvolta infrastructura, sectorul de prestări servicii și diversificarea activităților economice, contribuind la creșterea veniturilor și îmbunătățirea condițiilor de trai în zonele rurale. Alături de alte intervenții, acestea vor contribui la contracararea procesului de depopulare și de îmbătrânire a populației din zonele rurale.

Este prevăzută o consolidare a rolului *LEADER* în implementarea măsurilor de dezvoltare rurală, inclusiv prin extinderea categoriilor de activități eligibile și consolidarea capacităților instituționale ale Grupurilor de Acțiune Locală (GAL).

Pentru o implementare țintită, PSPA asigură implementarea măsurilor de *transfer de cunoștințe, inovații, consiliere, consolidare a aplicării rezultatelor cercetării și a tehnologiilor digitale*. Scopul urmărit este de a consolida capacitățile de utilizare eficientă și sustenabilă a resurselor specifice zonei, creșterea competitivității, dezvoltarea abilităților manageriale, de protecție a mediului, atenuarea efectelor schimbărilor climatice.

Monitorizarea PSPA va fi efectuată de autoritatea competentă și un Comitet Național de Monitorizare (CNM) instituit în acest scop. CNM va fi responsabil de monitorizarea eficacității punerii în aplicare a PSPA strategic.

2. Prioritizarea, corelarea și descrierea nevoilor

2.1 Metodologia și criteriile de prioritizare a nevoilor

Nevoile identificate sunt prioritizare în baza unei metodologii:

- *Prioritate înaltă* – soluționarea acestor nevoi presupune o necesitate stringentă de a interveni pentru a preveni o situație de criză și/sau pentru a aduce o îmbunătățire într-un anumit sector. Pentru soluționarea acestor nevoi se alocă indicativ cca 65% din FNDAMR;
- *Prioritate medie* - soluționarea acestor nevoi nu este de primă urgență, dar necesită atenție. Alocarea fondurilor se va realiza într-o proporție indicativă mai mică din FNDAMR față de cele cu prioritate înaltă – de cca 35%;
- *Prioritate scăzută* - Nevoile cu o prioritate scăzută indică acțiuni cu un grad redus de urgență, problema atestată are un grad redus de gravitate și nu necesită intervenții imediate. Soluționarea nevoilor se va realiza doar în cazul identificării surselor suplimentare – alte fonduri decât FNDAMR.

Nevoile identificate în baza analizelor SWOT au fost evaluate în urma unui proces consultativ format din două etape, în baza criteriilor enumerate mai jos.

Prima etapă s-a referit la constatarea stringenței necesității de acțiune și determinării relevanței nevoii pentru grupul/ grupurile țintă.

Cea de-a doua etapă a cuprins evaluarea nivelului de contribuție la atingerea obiectivelor strategice a politicilor naționale și internaționale, precum și a contribuției la atingerea obiectivelor specifice ale PSPA. Principalele documente de politici au fost Strategia Moldova Europeană 2030, la nivel internațional, acestea au inclus obiectivele de sustenabilitate ale ONU (Agenda 2030), orientările strategice ale Uniunii Europene și Pactul Verde European.

Criterii de evaluare pentru prioritizarea nevoilor:

<i>Nr.</i>	<i>Criterii</i>	<i>Întrebări</i>	<i>Punctaj maxim - 4</i>
Etapa 1	Importanță/relevanță în atingerea scopului	Cât de importantă este nevoia?	
		Cât de urgentă este nevoia?	
		Cât de mult contribuie la prevenirea abandonului/depopulării spațiului rural?	
		În ce măsură contribuie la echilibrarea deficitului de balanță comercială?	
Etapa 2	Importanța/relevanța politică/strategică	Cât de bine corespunde nevoia la obiectivele strategiilor europene/internaționale (de ex: Pactul Verde European, ODD-uri)?	
		În ce măsură nevoia contribuie la dezvoltarea socio-economică a zonelor rurale?	

		Contribuția la atingerea obiectivelor de mediu din cadrul <i>Strategiei Naționale de Mediu 2023-2030</i> ?	
		În ce măsură nevoia corelează cu prioritățile <i>SND-Moldova Europeană 2030</i> ?	

Punctaj:

Prioritate înaltă	Circa 65% din FNDAMR	25-32 puncte
Prioritate medie	Circa 35% din FNDAMR	17-24 puncte
Prioritate scăzută	Alte fonduri	0-16 puncte

Fiecare nevoie a trecut prin ambele etape de evaluare și a obținut un număr total de puncte în baza căruia a fost repartizată într-una dintre cele trei grupe de importanță (înaltă, medie sau scăzută).

2.2 Corelarea nevoilor

Cod	Titlu	Prioritiz area la nivelul PSPA	OS 1.1	OS 1.2	OS 2.1	OS 2.2	OS 2.3	OS 3.1	OS 3.2	OS 3.3
N1	Îmbunătățirea independenței strategice în aprovizionarea cu alimente		X	X	X	X		X		
N2	Creșterea rentabilității		X	X	X	X	X	X	X	
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice		X	X	X					
N4	Dezvoltarea sectorului de producere a plantelor furajere		X	X						
N5	Creșterea sustenabilității sectorului legume și/ sau cartof		X		X		X			
N6	Dezvoltarea producerii plantelor tehnice și leguminoase		X	X						
N7	Creșterea sustenabilității sub-sectorul pomicol		X		X		X	X		
N8	Creșterea sustenabilității sub-sectorul arbuști fructiferi și căpșun		X		X		X	X		
N9	Creșterea sustenabilității sub-sectorul floricultură, plante medicinale, aromatice și condimentare		X		X					

N10	Creșterea sustenabilității sectorului struguri pentru masa		X		X		X	X		
N11	Creșterea rezilienței producătorilor în situații de criză		X		X			X		
N12	Diversificarea surselor de venituri		X			X		X	X	
N13	Sporirea promovării și îmbunătățirea percepției vinurilor produse în Republica Moldova		X		X	X				X
N14	Asigurarea calității vinurilor și celorlalte categorii de produse vitivinicole prin respectarea practicilor prietenoase mediului				X	X		X		
N15	Dezvoltarea sectorului de producere a materialului de înmulțire vegetativă a viței-de-vie, cu accent pe cel din soiuri autohtone și de selecție nouă		X							
N16	Înființarea plantațiilor viticole moderne, restructurarea și modernizarea exploatațiilor viticole existente		X						X	
N17	Adaptarea la cerințele pieței		X	X	X		X			
N18	Creșterea producției de lapte		X							
N19	Creșterea producției de carne		X							
N20	Creșterea producției de carne și lapte de ovine-caprine		X							
N21	Asigurarea sustenabilității (productivitatea/rentabilizarea) sectorului zootehnic		X					X		
N22	Dezvoltarea capacităților apicultorilor		X					X		
N23	Îmbunătățirea poziției apicultorilor în lanțul valoric		X					X		
N24	Asigurarea producției interne a materialului de reproducție apicol									
N25	Asigurarea sustenabilității afacerilor apicole și							X		

	garanțarea siguranței alimentare									
N26	Dezvoltarea lanțului scurt de aprovizionare		X		X	X				
N27	Promovarea consumului produselor ecologice			X						
N28	Fortificarea capacităților producătorilor agricoli din sectorul agricultură ecologică			X			X			
N29	Reducerea costurilor inputurilor în agricultura ecologică		X						X	
N30	Încurajarea trecerii la agricultura ecologică			X						
N31	Atenuarea schimbărilor climatice, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea captării carbonului, precum și promovarea energiei durabile		X	X	X					
N32	Reducerea deșeurilor și utilizarea și gestionarea ecologică a subproduselor, inclusiv reutilizarea și creșterea valorii acestora (aplicarea criteriilor economiei circulare)		X	X						
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității		X	X	X					X
N34	Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol		X	X	X					X
N35	Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole		X		X	X	X		X	
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă		X		X					X
N37	Structurarea eficientă a lanțurilor de producție/ procesare/ comercializare				X	X	X			
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton		X		X	X	X	X		

N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere		X	X	X	X	X		X	
N40	Asigurarea calității și originii produselor (asigurarea trasabilității pentru consumatori)			X			X			
N41	Îmbunătățirea bunăstării animalelor		X							
N42	Îmbunătățirea răspunsului agriculturii la cerințele societății pentru alimente sigure și sănătoase		X	X	X		X			
N43	Reducerea utilizării pesticidelor și îmbunătățirea rezilienței la dăunători			X			X			
N44	Reducerea pierderilor pe lanțul de producere și a risipei alimentare (inclusiv prin creșterea gradului de conștientizare a publicului cu privire la risipa alimentară)				X				X	
N45	Asigurarea continuării de către tineri fermieri a activității în mediul rural							X		
N46	Facilitarea dezvoltării sustenabile a fermelor de familie în zonele rurale							X		
N47	Dezvoltarea infrastructurii fizice, conexe afacerilor								X	
N48	Extinderea activităților neagricole în mediul rural prin diversificarea activităților și creșterea gradului de ocupare a forței de muncă din mediul rural								X	
N49	Promovarea LEADER								X	
N50	Crearea și dezvoltarea sistemului AKIS	X	X	X	X	X	X	X	X	X
N51	Acordarea de servicii de consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	X	X	X	X	X	X	X	X	X
N52	Facilitarea calificării corespunzătoare a consilierilor agricoli și a fermierilor	X	X	X	X	X	X	X	X	X

N53	Extensia rezultatelor cercetării și adoptarea de practici și tehnologii eficiente	X	X	X	X	X	X	X	X	X
-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

2.3 Descrierea nevoilor și scopurile urmărite

N1 Îmbunătățirea independenței strategice în aprovizionarea cu alimente

Poziția de pornire: Crizele la nivel internațional și regional din ultima perioadă au determinat creșterea atenției acordate aspectelor cu privire la securitate alimentară, fapt consemnat în documentele naționale de viziune pe termen lung.

În cadrul Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (Lege 315/2022) problema securității alimentare este examinată în contextul securității umane prin analiza pe dimensiune a asigurării accesului economic la alimente, în special pentru populația cu venituri reduse.

Strategia securității naționale a Republicii Moldova 2023-2030 (HG 391/2023) consemnează problema încetinirii globalizării economice, de accelerare a schimbărilor climatice și de întrerupere a lanțurilor de aprovizionare alimentară. Prioritățile pe domeniu securității și rezilienței alimentare înglobează acțiuni privind utilizarea durabilă a resurselor agricole, consolidare a infrastructurii și a sistemelor de stocare a produselor.

Strategia securității alimentare a Republicii Moldova 2023-2030 (HG 775/2022) este focusată pe identificarea soluțiilor de creare de premise pentru dezvoltarea unui sistem alimentar, de aprovizionare și de protecție socială eficient și rezilient la situații de urgență și crize. Analiza situației consemnează problema instabilității capacităților naționale de aprovizionare în cazul majorității tipurilor de produse incluse în coșul alimentar al minimumului de existență, a disponibilității și accesibilității produselor de origine animală precum și a unor tipuri de legume sau produse alimentare de origine vegetală.

Strategia națională de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2023-2030 (HG 56/2023) propune o viziune integrată bazată pe valorificarea intercorelării aspectelor de competitivitate, gestiune durabilă a resurselor naturale și reziliență la schimbări climatice cu atingerea obiectivelor de securitate alimentară și creșterea a nivelului de trai în spațiul rural.

Provocările din ultima perioadă demonstrează că menținerea unui nivel strategic de asigurare cu alimente reduce din riscurile tot mai frecvente de perturbare a lanțurilor de aprovizionare cu alimente, amortizează în timp impactul fluctuațiilor de preț la nivel regional sau internațional asupra dinamicii prețurilor la alimente pe piața internă și respectiv a accesibilității lor economice. Contribuie la reducerea necesității și a costurilor de intervenție în situații de risc.

Scop urmărit: Adresarea nevoii se bazează pe o abordare integrată. Pe dimensiune economică, atingerea autosuficienței pe toate categoriile de bază de produse impune costuri bugetare înalte, reglementări excesive și reduce din capacitatea de reziliență și securitatea

alimentară a populației rurale. Prin aplicarea principiului de autosuficiență strategică este considerată relația ambivalentă între securitatea alimentară și comerțul de produse agricole, valorificând avantajele oferite de disponibilitatea ofertei interne de produse în situații de criză și o raportare la condițiile de realitate economică și de funcționalitate a pieței agricole în alte perioade. Încurajarea creșterii producției locale este privită primordial prin măsuri de capacitate a producătorilor, creștere a competitivității și rezilienței lor, și consolidare a ofertei de produse pe piața internă.

Sub aspect de asigurare și securizare a disponibilității de produse, drept prioritar este vizat sectorul zootehnic. Caracterul nebalansat al modificărilor structurale, prin un ritm semnificativ mai redus de creștere a capacităților de producere în cadrul fermelor specializate raportat la cel de diminuare a producerii în cadrul gospodăriilor casnice reprezintă o provocare pentru toate tipurile principale de producere, fiind mai accentuat în cazul sectorului de lapte de bovine. Este considerată necesitatea asigurării cu îngrășăminte organice, care are un impact pozitiv asupra balanței comerciale a țării, a nivelului de autonomie și a extensiei aplicării modelelor sustenabile de producere.

Îmbunătățirea asigurării cu alimente, inclusiv cu ajustarea ofertei la necesitățile și preferințele consumatorilor este corelată cu măsurile de sprijinire a micilor producători, a integrării acestora în comerțul regional și național de alimente prin promovarea procesării în cadrul fermei, a dezvoltării lanțurilor scurte de comercializare și a cooperării. Sprijinirea fermelor de familie și a tinerilor reprezintă nu doar o soluție din punct de vedere a structurării social-economice a spațiului rural, dar și o măsură de menținere pe termen lung a ofertei de produse, diversificării și a unui nivel înalt de responsivitate a acestora la cerințele de consum ale populației.

Sunt considerate riscurile aferente sustenabilității producerii agricole determinate de o varietate insuficientă de culturi, degradare a resurselor naturale, nivelul înalt de expunere la schimbări climatice și a vulnerabilității la hazarde naturale. Este urmărită extinderea varietății de culturi cultivate pentru a asigura diversitatea de alimente și a minimiza riscurile asociate cu dependența și predominarea unui grup restrâns de culturi (porumb, grâu și floarea soarelui); extinderea aplicării tehnologiilor și practicilor de gestionare sustenabilă a resurselor naturale, precum și consolidare a rezilienței la hazarde de climă și efectele schimbărilor climatice prin sprijinirea și direcționarea investițiilor, asigurarea măsurilor de gestionare a riscurilor, de formare și a cunoștințelor, de acces la inovații și know-how, de corelare a producerii sustenabile cu instrumente de formare și capitalizare a beneficiilor economice.

N2 Creșterea rentabilității

Poziția de pornire: Rentabilitatea activității agricole reprezintă o condiție a sustenabilității activității acesteia ca activitate economică și presupune obținerea unui surplus de efecte/rezultate comparativ cu eforturile (cheltuielile) efectuate. Principiul eficienței economice impune ca orice activitate economică să realizeze o creștere de efecte economice

nete într-un nivel superior al eforturilor necesare pentru a le obține. Cel mai important efect este profitul, în special profitul net, care rămâne la dispoziția fermierilor.

Profilul de producere caracterizat prin o dominare a trei culturi pe suprafețele arabile – porumb, grâu, floarea soarelui cu valorificare a producției prin export de materie primă, expune sectorul la riscuri semnificative legate de sustenabilitate în contextul în care se impune o competiție cu producători la scară mai mare din regiunea bazinului Mării Negre, crește expunerea la fluctuațiile pieței ținând cont de nivelul redus de diversificare a portofoliului de produse, la condițiile climaterice prin expunere de suprafețe mari la același tip de riscuri.

Nivelul redus de dezvoltare al activităților cu valoare adăugată înaltă, poziția slabă a producătorilor în lanțul valoric contribuie la expunerea nemijlocită a acestora la riscuri de piață și la venituri insuficiente pentru a asigura sustenabilitatea. Riscurile de piață sunt transferate neproportional de-a lungul lanțului valoric către furnizori de materii prime. Integrarea pe verticală, prin lanțuri valorice lungi scad din competitivitatea sectorului și nemijlocit a producătorilor agricoli primari, din capacitatea de a se integra în modele care să asigure obținerea de venituri mai înalte la plasarea pe piață.

Pentru a face față la competiția pe piața internă și la nivel internațional se impune necesitatea creșterii nivelului de cooperare și respectiv de agregare a capacităților investiționale și de produse în loturi omogene, de coagulare a eforturilor de promovare și inovare. Totodată se impune creșterea eficienței procesului de producere prin aplicarea tehnologiilor cu un consum redus de energie și valorificare a resurselor regenerabile, gestionare eficientă a resurselor, valorificare sau integrare în sisteme de producere care asigură valorificarea produselor secundare.

Pe domenii prioritare din punct de vedere a impactului social-economic, inclusiv din considerentul creșterii nivelului de autosuficiență strategică de alimente, a unui efect de adaptare la condițiile climatice sau de atingere de obiective de mediu se impune necesitatea asigurării unui sprijin cuplat pentru venit. Acest tip de intervenție va asigura bazele dezvoltării și competitivității unor sectoare în condiția în care fiind la o etapă incipientă de dezvoltare intră în competiție cu furnizori corporativi mari de produse similare sau care provin din state cu lanțuri valorice mai eficiente ca urmare a unui nivel mai înalt de cooperare între producători și/sau care beneficiază de un sprijin pentru venit.

O mai bună înțelegere a situației fermelor și a activității economice a acestora, a impactului măsurilor implementate în cadrul politicii agricole este redus în contextul lipsei unui sistem de monitorizare și colectare de informații microeconomice. Este limitată capacitatea de evaluare a situației, tipurile de intervenții ce pot fi aplicate, raportul cost beneficiu al acestora.

Scopul urmărit: Consolidarea capacității de implementare și asigurarea de măsuri targetate care să contribuie la creșterea rentabilității fermelor agricole. Sub aspect instituțional trecerea de la modelul de finanțare a achiziției de bunuri eligibile la finanțarea în bază de proiecte investiționale și respectiv de eficientizare a costurilor de finanțare, a corelării dintre

investiții și capacitățile de producție primară, eficientizare economică și promovare a unor abordări integrate în soluționarea problemelor de dezvoltare.

Valorificarea rolului politicii agricole de direcționare și sprijinire a producătorilor în adoptarea de tehnici și practici eficiente de producere și dezvoltare a activității, consolidarea poziției de-a lungul lanțului valoric, cooperare și acces la piață, orientarea, adoptarea de practici sustenabile și tipuri de producere cu valoare adăugată înaltă, diminuare a vulnerabilității la hazarde naturale.

Consolidarea capacităților de colectare de evidențe cu privire la piață și a situației fermelor, în conformitate cu practica europeană, și respectiv extinderea, adaptare și creșterea eficienței măsurilor de sprijin.

N3 Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice

Poziția de pornire: Schimbările climatice reprezintă provocarea de bază pentru dezvoltarea sectorului agricol. Unele din consecințe, frecvența sporită și intensitatea mai mare a calamităților naturale sunt deja resimțite. Crește incidența secetelor severe precum și alte fenomene nefaste de tipul vijeliilor, grindinei, ploilor abundente sau inundații ș.a.

Analiza situației pe termen lung indică o tendință de majorare graduală a temperaturilor medii anuale și de scădere a volumului precipitațiilor, cu un ritm mai accentuat pe parcursul ultimului deceniu. Clima este caracterizată prin o instabilitate a temperaturilor și volumului de precipitații medii anuale, cu fluctuații de la an la an și accentuarea manifestărilor de extremitate.

Reacția culturilor agricole la fenomenul scăderii volumului de precipitații atmosferice este accentuată, astfel în anii secetoși, a căror frecvență este în creștere, sunt înregistrate diminuări semnificative ale producerii. Crește incidența anilor în care fenomenul secetei cuprinde o perioadă determinată, afectând tipuri de culturi cu cel mai înalt grad de vulnerabilitate pentru acea perioadă.

Starea și disponibilitatea resurselor naturale accentuează impactul schimbărilor climatice și reduc din capacitatea de mitigare. Nivelul înalt de erodare a solurilor determină o creștere a sensibilității la secetă a culturilor agricole cu 25-30%. Deficitul disponibilității resurselor de apă pentru irigare se accentuează, fiind catalizat de o insuficiență a infrastructurii de irigare și de gestionare a apelor.

Vulnerabilitatea este catalizată de particularitățile formării ecosistemului agricol în perioada sovietică, din contul ecosistemelor forestiere, palustre și a celor de stepă prin valorificarea și includerea excesivă în circuitul agricol al terenurilor, care s-au aflat anterior în stare naturală și în afara activității antropice. Crește importanța modului de gestionare a terenurilor agricole în vederea asigurării biodiversității și condițiilor de mitigare a hazardelor naturale, catalizate în contextul schimbărilor climatice. Aceasta include modificarea modului de valorificare și reabilitare a pășunilor, a suprafețelor în pantă, extinderea suprafețelor ocupate de fâșii forestiere de protecție și reabilitarea celor existente, asigurarea diversificării tipurilor de

culturi inclusiv conform cerințelor de teren, extinderea aplicării practicilor de producere prietenoase mediului.

Scop urmărit: Profilarea și extinderea aplicării strategiilor de atenuare și măsurilor de adaptare la schimbările și variabilitatea climatică, de reducere a riscurilor în vederea menținerii standardelor adecvate ale recoltelor și a favoriza agricultura durabilă prin măsuri care să contribuie atât la sporirea rezilienței individuale a fermierilor cât și, prin efect cumulativ, la adaptarea și mitigarea riscurilor la nivel regional și național.

Implementarea sprijinului investițional pe bază de programe va stimula aplicarea unei abordări integrate cu privire la implementarea de măsuri și tehnologii de reziliență, și va contribui la multiplicarea oportunităților de finanțare pe domeniu, atât în cadrul intervențiilor de stabilire și dezvoltare a afacerilor agricole cât și a celor dedicate adaptării la schimbările climatice și de gestiune sustenabilă a resurselor naturale. Este urmărită acoperirea necesității de extindere și/sau modernizarea instalațiilor eficiente de irigații și gestionare a apei, promovarea de tehnologii și practici noi de management agricol pentru managementul creșterii incidenței atacurilor dăunătorilor și bolilor și reducerea cantității de apă evaporată din sol, sprijinirea utilizării agriculturii de precizie și a sistemelor de avertizare/protecție împotriva efectelor climatice adverse, adoptarea de sisteme de protecție și măsuri pentru managementul riscului.

Consolidarea sistemelor de formare, informare și consiliere a fermierilor, precum și valorificarea instrumentelor de facilitare a comunicării și cooperării între fermieri va contribui la formarea cunoștințelor și extensia aplicării celor mai bune practici agricole, de tipuri de plante și resurse genetice adaptate. Coagularea eforturilor prin intermediul multiplelor forme sprijinite va contribui la creșterea capacității de adoptare și eficientizarea aplicării măsurilor de reziliență.

Sunt necesare măsuri de sprijin menite să extindă reabilitarea și înființarea de fâșii forestiere de protecție în vederea reducerii eroziunii solului și păstrării umidității. Sprijinul ghidat pe zone defavorizate climatic va asigura reducerea abandonului activității și capacitatea de îndrumare cu privire la tipuri de activități și culturi care să contribuie la atenuare a impactului factorilor de risc și la restabilirea resurselor naturale. Extinderea aplicării agriculturii conservative este importantă în raport cu adaptarea la efectele schimbărilor climatice, cu beneficii în menținerea umidității în sol. Dezvoltarea producerii în sistem ecologic va contribui la reducerea cantităților de produse de protecție a plantelor utilizate, conservare a biodiversității precum și la formarea cunoștințelor și extinderea practicilor sustenabile de producere. Creșterea incidenței hazardelor naturale necesită o regândire a instrumentelor care să sprijine agricultorii pentru a face față pierderilor de producție și a contribui la stabilitatea financiară a fermelor.

N4 Dezvoltarea sectorului de producere a plantelor furajere

Poziția de pornire: Importanța dezvoltării sectorului de plante furajere este corelată la necesitatea de dezvoltarea a sectorului zootehnic, îmbunătățire a calității solului prin

introducerea culturilor furajere în asolamentul agricol, de promovare a producerii bunurilor agricole într-o manieră sustenabilă și asigurarea unor efecte benefice de mediu.

Plantele furajere sunt cultivate pentru conținutul lor ridicat de proteine, digestibilitatea și palatabilitatea, și sunt esențiale pentru sănătatea și productivitatea animalelor. Deși unele ferme cu profil zootehnic cultivă propria producție de furaje, suprafața acestora necesită a fi majorată. Creșterea ofertei interne de furaje va stimula capacitățile de extindere a fermelor zootehnice și a suprafețelor de teren valorificate în cadrul unor lanțuri de producere cu valoare adăugată înaltă.

Necesitatea dezvoltării producerii plantelor furajere este determinată și de obiectivele de mediu și gestionare sustenabilă a resurselor naturale. Acestea contribuie la îmbunătățirea fertilității și structurii solului, reduc eroziunea solului și sporesc capacitatea de reținere a apei, au o rezistență mai înaltă la absența precipitațiilor. Prin promovarea includerii rotației culturilor vom obține întreruperea ciclurilor bolilor și reducerea dăunătorilor din sol. Asigurarea creșterii nivelului de captare a carbonului în sol, a materiei organice și respectiv la reducerea necesității de îngrășăminte sintetice. Cultivarea acestor culturi contribuie la îmbunătățirea biodiversității prin oferirea de habitate pentru insecte benefice, păsări și microorganisme din sol. Considerând beneficiile, plantele furajere sunt pretabile pentru a fi cultivate în zonele defavorizate datorită condițiilor naturale.

Scopul urmărit: Inversia tendințelor pe termen lung de declin a suprafețelor cultivate cu plante furajere prin încurajarea fermierilor în a extinde suprafețele ocupate și a le introduce în asolament, inclusiv și reconstituirea lanțului valoric prin dezvoltarea conexiunilor cu sectorul zootehnic în vederea dezvoltării lanțului valoric și creșterii de valoare adăugată înaltă.

N5 Creșterea sustenabilității sectorului legume și/ sau cartof

Poziția de pornire: Dezvoltare și îmbunătățirea situației din sectorul legumicol și/ sau cartof va contribui la atingerea obiectivelor privind asigurarea securității alimentare a populației Republicii Moldova. Sectorul de creștere a legumelor reprezintă o activitate cu valoare adăugată înaltă, atât prin valorificare a producției în stare proaspătă cât și în scop de procesare, și contribuie la creșterea veniturilor și diversificarea economică în spațiul rural.

Gradul înalt de întrebuințare a legumelor în rația alimentară zilnică se datorează atât lejerității de producere a acestora cât și tradiției bazate pe utilizarea largă a legumelor în bucătăria națională. Caracterul sezonier de producere a legumelor are un impact negativ asupra ratei de consum medii anuale care este cu 60% mai redusă decât în statele europene. Din cauza capacității reduse de producere și păstrare a legumelor de către sectorul legumicol autohton, periodic se formează un deficit de anumite categorii de acest produs, care este compensat prin import.

Acest sector reprezintă un tip de activitate care solicită o specializare a fermierilor și investiții importante în echipamente specializate de producție, infrastructură post-recoltare

și procesare. Producătorii sunt expuși multiplelor factori de risc legate de producere și de piață, având în vedere competiția cu oferta de producție de import și dificultățile de internaționalizare. Dezvoltarea și integrarea în piață a sectorului este strâns corelat cu slaba organizare a producătorilor, dificultăți de adaptare la modificarea condițiilor de climă și de piață, acces limitat la resurse de finanțare și la infrastructură post-recoltare, în special în cazul micilor producători, acces limitat la surse de irigare și dificultăți în asigurarea cu forță de muncă calificată și sezonieră.

Scopul urmărit: Stabilizarea veniturilor producătorilor și sprijinirea capacităților lor investiționale în producere, manipulare post recoltă, procesare și de integrare în lanțuri scurte de aprovizionare, adaptare la schimbările climatice și la modificarea condițiilor de piață.

Ghidarea producătorilor spre cooperare pentru a îmbunătăți sustenabilitatea, capacitatea investițională, de promovare și eficientizarea lanțurilor de aprovizionare. Creșterea nivelului de producere și a ofertei în perioada de extrasezon, a responsivității la necesitățile consumatorilor prin gama de produse în stare proaspătă și procesate oferită. Sporirea capacității producătorilor de a asigura eficientizarea economică a producerii, de formare și aplicare a practicilor sustenabile de producere.

N6 Dezvoltarea producerii plantelor tehnice, a sfecei de zahăr și a leguminoaselor

Poziția de pornire: Nevoia răspunde unor necesități multiple care includ impactul de mediu, asigurarea cu materie prima a sectorului de procesare și zootehnic, eficientizarea economică a activității agricole.

Dificultățile de conjecură au condus la diminuarea per ansamblu al suprafețelor culturilor de leguminoase. Costurile de adoptare, grație cerințelor tehnologice specifice, reprezintă o barieră în introducerea/reintroducerea acestora în circuitul agricol. Scăderea producției primare reprezintă o provocare pentru industria de procesare care este supusă unor presiuni în baza necesităților de adaptare a strategiilor de piață și de stabilizare în urma crizelor de piață determinate de instabilitatea piețelor estice, de presiunea pieței în cazul industriei de prelucrare a sfecei de zahăr.

Încurajarea fermierilor de a introduce în rotație plante fixatoare de azot ca bune premergătoare contribuie la diminuarea cantităților necesare de fertilizanți minerali și implicit la diminuarea emisiilor cu efect de seră. Dezvoltarea industriilor va contribui la creșterea valorii producției, oportunităților de export și de acoperire a consumului național, diversificarea culturilor și stabilizarea veniturilor producătorilor agricoli prin diversificarea tipurilor de activități pe suprafețe arabile, asigurarea cu proteină vegetală, importantă pentru dezvoltarea sectorului zootehnic.

Scopul urmărit: Susținerea producerii, reintroducerii și extinderii suprafețelor cultivate cu plante tehnice, a sfecei de zahăr și a leguminoaselor, inclusiv a producției de material semincer, va contribui la dezvoltarea unor lanțuri valorice subdezvoltate și va oferi drept bază pentru creșterea industrializării.

N7 Creșterea sustenabilității - sub-sectorul pomicol

Poziția de pornire: Republica Moldova datorită condițiilor climaterice s-a consacrat ca producător pomicol. Structura sectorului a fost afectată semnificativ de dificultățile de export pe piața estică. Reorientarea către piața din vest, deși realizată cu succes în cazul mai multor tipuri de fructe, a cuprins doar o parte din producători care au reușit să asigure volumele și calitatea necesară de producție. Deși se atestă o tendință de creștere a roadei medii la hectar, care se bazează pe modernizarea producerii pe suprafețe extinse, ponderea suprafețelor cu livezi îmbătrânite, gestionate în sistem extensiv rămâne la un nivel înalt.

Sectorul este tradițional sprijinit pe parcursul ultimei perioade prin diverse metode de sprijin financiar la toate etapele de înființare a unei plantații începând de la defrișarea unei plantații vechi și până la inițierea și dezvoltarea unei plantații noi, și modernizarea acesteia. Producătorii sunt orientați spre soiuri sustenabile de fructe urmărind cerințele pieței, necesitățile consumatorului, perspectivele de export. Crește suprafața livezilor moderne care sunt înzestrate cu sisteme de irigare, sisteme anti-ploaie și anti-grindină în vederea diminuării efectelor fenomenelor adverse.

Totuși, penetrarea măsurilor nu este echivalentă. Modelul de finanțare crește costurile datorită perioadei de timp necesare pentru rambursarea cheltuielilor. Măsurile de asigurare a calității și protecției la hazarde naturale sunt mai puțin disponibile în cazul micilor producători. Slaba cooperare a producătorilor mici și mijlocii impun dificultăți de integrare pe piață. Capacitatea relativ mică de consum pe piața internă crește riscul volatilității prețurilor. Structura predominant pe verticală de integrare pe piață diminuează din competitivitate, în special în contextul în care concurența, inclusiv de preț pe piețele țintă este în creștere.

Scopurile urmărite: Sprijinirea extinderii suprafețelor, reconversiei și modernizării plantațiilor cu ajustarea măsurilor în vederea creșterii accesibilității pentru producătorii mici. Stimularea cooperării producătorilor în vederea asigurării accesului pe piață și a capacităților de procesare, diversificare a producției procesate, integrare în lanțuri scurte de aprovizionare și îmbunătățirea poziției micilor fermieri pe piață prin asocierea acestora în grupuri de producători în vederea organizării de oferte și antrenării în activități de export.

N8 Creșterea sustenabilității sectorului de arbuști fructiferi și căpșun

Poziția de pornire: Sectorul de pomușoare reprezintă o atractivitate pentru micii producători oferindu-le oportunitate de a se antrena într-o activitate cu valoare adăugată înaltă. Creșterea importantă a suprafețelor cultivate a fost asigurată în special prin profesionalizarea unei părți a producătorilor casnici. Aceasta a permis extinderea valorificării de soiuri noi și tehnologii mai performante de producere. Sprijinul acordat atât prin intermediul fondului de sprijin financiar cât și a partenerilor de dezvoltare a catalizat dezvoltarea în sector. Producerea în acest sector prezintă o dinamică relativ pozitivă în încercarea de a se ajusta la condițiile de piață ce țin de tipul și varietatea culturii valorificate. Totodată, se conturează și o dinamică relativ redusă în aplicarea tehnologiilor de ajustare la

condițiile în schimbare a pieței, cauzată de dimensiunea lor economică și slaba dezvoltare a cooperării.

Progresele evidențiate la dezvoltarea sectorului dat sunt marcate și de o serie de provocări de ordin naturali și socio-economic. Frecvența mare a secetelor anuale și sezoniere afectează considerabil cantitatea și calitatea produselor furnizate de acest sector. Cel mai mult sunt afectate plantațiile de pomușoare care nu dispun de surse de irigare sau sunt insuficient asigurate cu apă. Perioada ce cuprinde pornirea în vegetație până la recoltare este relativ scurtă, fapt ce limitează utilizarea preparatelor de protecție a plantelor. Ca rezultat, bolile și dăunătorii culturilor date pot afecta considerabil calitatea fructelor dar și plantațiile în totalitate.

Pomușoarele fac parte din categoria produselor perisabile. Acest fapt impune o tehnologie specială de păstrare, de creare a lanțurilor logistice, de promovare și realizare. Altă provocare reprezintă insuficiența forței de muncă. Deoarece procesul de recoltare se realizează manual și în termeni restrânși, operațiunea dată implică un număr mare de persoane.

De asemenea, producătorii întâmpină dificultăți de a investi în infrastructura post-recoltare. Capacitățile de procesare la nivel de țară sunt sub-dezvoltate, iar la nivel de producători acestea practic lipsesc.

Scopul urmărit: Asigurarea sustenabilității sectorului prin continuarea sprijinului în înființarea și reconversia plantațiilor, modernizarea acestora cu aplicare de tehnologii performante, dezvoltarea capacităților de păstrare și procesare a producției, și a cunoștințelor producătorilor. Prioritizarea măsurilor de sprijin pentru dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare, de capacitate și asigurarea sustenabilității cu încurajarea și creșterea nivelului de cooperare a producătorilor.

N9 Creșterea sustenabilității sub-sectorul floricultură, plante medicinale, aromatice și condimentare

Poziția de pornire: Nevoia acoperă tipuri de producere ce oferă alternative ocupaționale și de dezvoltare de afaceri cu substituirea de culturi mai puțin profitabile precum și de valorificare a terenurilor cu fertilitate redusă. Asigură o contribuție la creșterea biodiversității, adaptarea la schimbările climatice și la constrângerilor naturale. Reprezintă oportunitate pentru antrenarea micilor producători cu posibilitatea de generare de profituri inclusiv pe suprafețe mici.

Sectorul a cunoscut o dezvoltare pe parcursul ultimei perioade, prezentând pe piață produse de nișă. Deși există o cerere potențială neacoperită pe piața internă, precum și o cerere pe piața externă, fragmentarea ofertei conduce la capacități reduse de negociere și deservire a contractelor, de poziționare pe piață prin dezvoltarea și oferirea de produse finite și de organizare a vânzărilor. Dificultățile de integrare pe piață, precum și determinate de fluctuațiile prețurilor la materii prime au pus presiune asupra micilor producători.

Scopul urmărit: Asigurarea de sprijin pentru venit pentru producători pentru consolidarea sustenabilității financiare a acestora, dar condiționată de integrarea lor în forme asociative. Complementar, grupurile de producători vor fi sprijinite și prioritizate în vederea implementării de proiecte investiționale de dezvoltare a capacităților comune de procesare, pentru organizarea de activități de promovare. Vor fi încurajați să se integreze în sistem de producție ecologică, care le va asigura atât o majorare a oportunităților de marketing și de preț. Implicarea în sistemul AKIS, prin platformele de integrare între producători și sectorul de cercetare va consolida capacitățile de asimilare a inovațiilor, cunoștințelor care să le permită să asigure extinderea portofoliului de produse.

N10 Creșterea sustenabilității sectorului struguri pentru masa

Poziția de pornire: Sectorul de producere a strugurilor pentru masă reprezintă o oportunitate ocupațională cu valoare adăugată înaltă pentru un grup extins de fermieri. Deși a cunoscut o plasticitate relativ mai mare în contextul dificultăților de acces pe piața estică, demonstrând o capacitate de extindere a exporturilor pe piața UE, dezvoltarea acestuia este limitată de problemele de ordin structural.

Capacitățile actuale de producere au fost stabilite preponderent prin creșterea interesului investițional în perioada 2012-2019. Excluderea pentru o perioadă lungă de timp din lista de produse față de care se aplică bariere tarifare și netarifare la export în Federația Rusă a permis menținerea interesului și a capacității duale de producție, la scară mică orientat către piețe mai puțin organizate (piața locală, Belarus, Federația Rusă) și categorii de producători cu capacități de agregare de volume uniforme sprijinite de inclusiv de o infrastructură de post recoltare și capacități logistice. Diminuarea oportunităților de acces pe piețe nestructurate afectează micii producători și contribuie la diminuarea interesului investițional și a tendinței de diminuare a suprafețelor.

Cu toate că geografia exportului strugurilor pentru masă revoluționează sub aspectul piețelor de desfacere fiind în creștere pe piața UE și alte piețe, iar structura sortimentală a plantațiilor viticole cu soiuri de struguri pentru masă este în continuă perfecționare și adaptare la cerințele piețelor de desfacere, insuficiența de sortiment și loturi de producție omogenă de struguri, implementarea anevoioasă a tehnologiilor moderne și bunelor practici de cultivare a viței-de-vie, face sectorul extrem de vulnerabil la cerințele mereu crescânde ale consumatorului.

Insuficiența integrării pe orizontală reprezintă o barieră în dezvoltarea sectorului. Este necesară îmbunătățirea ofertei de material săditor pentru plantare, de creștere a competitivității exploatațiilor agricole, sprijinirea eforturilor de adaptare a producției în conformitate cu cerințele de piață, de dezvoltare a infrastructurii post recoltare și de comercializare.

Scopul urmărit: Susținerea și încurajarea dezvoltării în sector prin extinderea suprafețelor ocupate cu plantații vitivinicole cu struguri pentru masă moderne, bazate pe aplicarea complexă a sistemelor de irigare, antigrindină și antiîngheț, sistemelor noi de suporturi, cu

accent pe cele de tip „Gable” sau de tip „Tendone/Trentina” și alte subtipuri de „Pergola”, de modernizare a plantațiilor viticole existente, adaptare la condițiile de mediu și asigurarea unei mai bune gestionări a resurselor naturale, dezvoltarea capacităților infrastructurii de post recoltare, depozitare și comercializare

Se urmărește atât capacitatea individuală a producătorilor, care să le permite să se ajusteze în termen restrâns la modificarea condițiilor de piață și de climă, cât și încurajarea cooperării acestora prin măsuri de sprijin adresate grupurilor de producători pentru a consolida capacitatea investițională, de acces pe piață și promovare, optimizare a lanțurilor valorice în vederea creșterii competitivității pe piețele de desfacere.

N11 Creșterea rezilienței producătorilor în situații de criză

Poziția de pornire: Creșterea frecvenței situațiilor de criză reprezintă o provocare pentru sustenabilitatea producătorilor, a securității alimentare a țării și au un impact profund pe termen lung asupra evoluțiilor în sector. Este înregistrată o creștere a incidenței hazardelor, naturale pe fundalul procesului de schimbări climatice și variabilitate a climei; a cazurilor de perturbare a comerțului extern și respectiv a livrărilor către anumite piețe; fluctuații de preț și dificultăți logistice determinate de evenimente geopolitice, încetinire a globalizării economice și a concentrării de ofertă de produse pe regiuni; fluctuații ale prețurilor la principale inputuri agricole, perturbare a lanțurilor de aprovizionare; instabilitate a capacității de cumpărare a populației la nivel regional ca urmare a proceselor inflaționiste ș.a..

Scopul urmărit: Stabilirea precondițiilor de reziliență individuală a fermierilor și a sistemelor agricole la factori determinanți și nemijlocit la situații de criză, de creștere a capacităților de atenuare și adaptare, cu menținerea și valorificarea oportunităților de dezvoltare.

Cauzele și efectele complexe ale factorilor determinați și nemijlocit a situațiilor de criză, costurile înalte de intervenție, fundamentează necesitatea focusării în procesul decizional în prim plan pe măsuri de mitigare a riscurilor cu dezvoltarea unui instrumentar de sprijin pentru atenuarea impactului.

Caracterul inerent al riscurilor în cazul activității agricole impun necesitatea punerii la dispoziția fermierilor a instrumentelor pentru a face față pierderilor din producție și de venit ca urmare a diminuării parametrilor de calitate a producției. Plățile directe vor contribui la stabilizarea veniturilor și vor fi corelate cu activități cu impact asupra sporirii rezilienței. Delimitarea și dezvoltarea formelor de sprijin pentru zonele defavorizate vor permite focusarea sprijinului și asigurarea direcționării producătorilor spre activități și practici de producere pretabile condițiilor zonei.

Prin prisma practicii agricole, variabilitatea și schimbările climatice trebuie abordate prin adaptarea tehnologiilor agricole și a tuturor activităților specifice procesului de producție. Impune o reorientare în structura culturilor agricole, introducerea de varietăți cu o toleranță ridicată față de temperaturile ridicate și stresul hidric generat de lipsa apei, valorificare de

resurse genetice animale adaptate condițiilor locale, adaptarea tehnologiilor agricole la resursa de apă, conservarea apei din sol prin alegerea unui sistem de lucrări minime, stabilirea unui sistem de management durabil al resurselor naturale, în structura culturilor și alegerea asolamentului ș.a.

Investițiile care ajută la atenuarea efectelor nocive ale schimbărilor climatice, cum ar fi sistemele de protecție împotriva grindinei, înghețului sau sistemelor de irigare, de înființare a fâșiilor forestiere ș.a. ar trebui să primească, de asemenea, un sprijin mai mare și să fie prioritizate. Proiectele investiționale urmează să cuprindă ca drept investiții eligibile asemenea tipuri de echipamente și sisteme, precum și să fie avantajate sau, după caz, condiționate de implementarea acestora.

Dezvoltarea cooperării fermierilor și a formelor organizaționale va contribui la consolidarea puterii de negociere, o poziționare mai bună de-a lungul lanțului valoric, creșterea capacităților investiționale și dezvoltarea infrastructurii post-recoltare și de procesare, îmbunătățire a accesului la inputuri, creșterea capacității de asimilare și implementare de cunoștințe și inovații.

Pe dimensiunea riscurilor de piață, sprijinul pentru dezvoltarea lanțurilor scurte alimentare, inclusiv a sistemelor de colectare și depozitare va permite fermierilor să diversifice, să crească sursele de venit, și să valorifice eficient producția agricolă diversificată. Cooperarea va crește capacitatea fermierilor de a utiliza instrumentele de piață și va consolida reziliența acestora în contextul riscurilor de piață.

Dezvoltarea sistemului de cunoștințe și inovare este indispensabil formării unui sistem agricol cu un grad ridicat de plasticitate în contextul de situații de criză, inclusiv în vederea mitigării riscurilor și adaptării la schimbările climatice.

N12 Diversificarea surselor de venituri

Poziția de pornire: Slaba diversificare a economiei, inclusiv a oportunităților de afaceri și de muncă în spațiul rural reprezintă un factor amplificator cheie pentru procesele de depopulare și îmbătrânire a populației. Are o influență semnificativă asupra bunăstării socio-economice a agenților economici antrenați în sectorul agricol, dar și asupra gospodăriilor populației din zonele rurale, efectul resimțindu-se, în special, la nivel microeconomic.

Presupune o creștere a surselor de venit sau o îmbunătățire a balanței contribuției acestora la venit. Pe dimensiune spațială se referă la oportunități stabilite în areale ale spațiului rural care pot fi acoperite în cadrul modelelor zilnice de mobilitate. Sub aspectul tipurilor de activități, este considerat rolul cheie al agriculturii și respectiv creșterea oportunităților economice prin determinarea modificării structurii producerii către activități cu valoare adăugată înaltă, dar și o dezvoltare multi-funcțională a spațiului rural care se bazează pe o valorificare a oportunităților economice de integrare de activități la nivele local, cu o contribuție la îmbunătățirea standardelor de viață și a condițiilor de muncă ale populației rurale.

Structura agriculturii, ca sector formator al economiei locale, prin dominarea culturilor și extensia tipurilor de activități cu valoare adăugată redusă limitează posibilitățile de extindere a veniturilor și tipurilor de activități economice atât pe bază de abordare mono cât și multifuncțională a dezvoltării locale. Nivelul redus de venit al fermelor, lipsa diversificării surselor sunt corelate cu slaba capacitatea de reziliență a producătorilor și populației la situații de risc, inclusiv impactul hazardelor naturale. Acestea determină menținerea la un nivel înalt a decalajului dintre spațiul urban și rural privind disponibilitatea serviciilor și calitatea vieții. Are un impact negativ asupra structurii veniturilor populației rurale prin menținerea la o pondere relativă înaltă a rolului resurselor provenite din prestații sociale, remitențe, venituri bazate pe migrația internă către principalele centre urbane.

Scop urmărit: Promovarea dezvoltării, diversificării și modernizării sectorului agricol, bazat pe producții competitive și de înaltă calitate. Investițiile în restructurarea, modernizarea, inovarea și diversificarea fermelor, adoptarea unor noi practici și tehnologii sunt necesare pentru consolidarea sustenabilității și rezilienței afacerilor și asigurarea unei diversificări a activităților agricole. Integrarea unor activități suplimentare de-a lungul lanțului valoric, precum procesarea și comercializarea pe bază de implementare de modele de lanț scurt de aprovizionare vor extinde oportunitățile economice prin valorificarea potențialului și resurselor locale. Plățile directe vor contribui susținerea veniturilor în contextul eforturilor de dezvoltare, creșterii competiției și poate fi valorificat ca instrument de ghidare.

Sprijinirea dezvoltării, creării și menținerii întreprinderilor neagricole contribuie la stabilizarea și diversificarea economiei rurale. Noile lanțuri valorice rurale cum ar fi energia din surse regenerabile, bioeconomia emergentă, economia circulară și agroturismul, vor oferi zonelor rurale un bun potențial pentru creștere și locuri de muncă, conservând totodată resursele naturale. Creșterea tipurilor de servicii sociale disponibile la nivel rural este determinată de necesitățile populației și reprezintă o oportunitate economică. Sunt considerate și activitățile bazate pe valorificarea tradițiilor și culturii reprezentând nu doar un element de capitalizare a oportunităților economice dar și ca o componentă de menținere culturală a spațiilor rurale, de comunicare și promovare a afinității dinspre zona urbană către zona rurală.

Drept nucleu pentru dezvoltarea socio-economică a spațiilor rurale este considerată dezvoltarea fermelor și afacerilor de familie. Sprijinirea cooperării, bazată pe instrumente care au demonstrat eficiența la nivelul UE, va asigura creșterea capacităților investiționale, competitivității și a accesului la piață, și va acoperi inclusiv pe dimensiunea de clusterizare pentru extinderea oportunităților de dezvoltare de afaceri neagricole, inovare, democratizare, creștere a coeziunii sociale și implicare a comunității la dezvoltarea locală.

N13 Sporirea promovării și îmbunătățirea percepției vinurilor produse în Republica Moldova

Poziția de pornire: Piața internațională de vinuri este în continuă dinamică determinată de o evoluție a preferințelor consumatorilor, creștere a competiției altor produse, schimbări ale modelelor de consum inclusiv îngustare a unor segmente pe fundalul schimbului de

generații. Crește nivelul de complexitate al pieței cu înregistrare a unei cereri în creștere pe anumite segmente pentru vinuri de soiuri locale și cupaje, organice, cerințe mai înalte față de textura și calitatea produsului, extinderea cererii pentru vinuri premiate, modificarea căilor de informare despre produs.

Pe parcursul ultimei perioade au fost înregistrate succese semnificative privind extinderea accesului la piața internațională și de valorificare a pieței interne. Reforma privind instituirea Fondului Viei și Vinului (FVV) și al Oficiului Național a Viei și Vinului (ONVV), bazate pe principiul parteneriatului public-privat, a reprezentat un pas important pentru coagularea eforturilor sectorului și îmbunătățirea imaginii de țară. Deși producătorii vitivinicoli demonstrează o dinamică în creșterea și în extinderea oportunităților de comercializare în special pe fonul dificultăților înregistrate în contextul accesului pe mai multe piețe, anterior tradiționale, succesele atinse de unii producători necesită a fi consolidate. Realizările prezintă un grad de diferențiere înaltă între diferite grupuri de producători, determinat de modele diferite de integrare pe piață și limitările structurale ale sectorului și în particular ale producătorilor, fiindcă, valorificarea pe scară largă a schemelor de calitate, atât ce ține de producere cât și ca instrument de promovare rămâne a fi la un nivel redus.

Turismul viticol, cunoscut și ca enoturism, ce se încadrează în procesul de valorificare a pieței interne, a înregistrat o evoluție masivă, iar numărul de turiști străini a tot crescut. Investițiile în vinării și inițiativa statului de a pune Moldova pe harta turismului viticol european au dus la crearea „Drumului Vinului” - itinerarii care permit vizitarea multor domenii și crame care adună toate zonele și obiectivele de interes vitivinicol - rută culturală certificată de Consiliul European. Totuși, menținerea acestui statut necesită cooperare strânsă și parteneriate în cadrul comunității, de a face investiții pentru marketing complex, inclusiv, care ar conduce la un impact esențial, astfel încât regiunea să-și păstreze farmecul și rațiunea sa de a fi o destinație vinicolă.

Sunt necesare eforturi pentru a consolida capacitățile sectorului, de a implementa prin acțiuni sinergice activități de promovare și extindere a oportunităților de piață, consolidare a capacităților instituționale ale ONVV, inclusiv prin o integrare mai eficientă a instrumentelor de planificare pe termen mediu și lung al activităților. Urmează a fi valorificate posibilitățile de descentralizare ghidată și aplicare a abordărilor multimodale în cadrul modelelor de sprijin, pentru a asigura creșterea flexibilității și a integrării abordărilor inovative de promovare pe piața internă și externă.

Scop urmărit: Susținerea în baza unei abordări complexe a unei mai bune poziționări pe piață a produselor vitivinicole, a cunoașterii și consolidării înaltei aprecieri a calității și valorii lor prin corelarea, consolidarea și eficientizarea măsurilor de sprijin de-a lungul întregului lanț valoric cu considerarea tuturor elementelor ecosistemului vitivinicol. Include măsuri coagulate pe dimensiunile de producere primară, procesare, infrastructură instituțională, sistem de promovare. Extinderea oportunităților aferente promovării produselor încadrate în sisteme de calitate și respectiv sporirea interesului economic al producătorilor în aplicarea acestora. Creșterea performanței sistemului de promovare prin consolidarea capacităților cadrului instituțional existent și implementarea de măsuri care să

permite valorificarea potențialului inovativ prin elemente de descentralizare și extinderea sprijinului disponibil pentru acțiuni de promovare la nivel de producător.

N14 Asigurarea calității vinurilor și celorlalte categorii de produse vitivinicole prin respectarea practicilor prietenoase mediului

Poziția de pornire: Pe parcursul ultimei decade sectorul a cunoscut o evoluție semnificativă în a se consacra și a obține apreciere la nivel internațional pentru calitatea și trăsăturile organoleptice ale produsului, valorificare integrată a tradițiilor locale, tendințelor tehnologice și a cerințelor pieței. Totuși, dezvoltarea sectorului este neomogenă, iar capacitățile sunt afectate de suprapunerea procesului transformațional cu situații de criză legate de măsuri de interdicție aleatorii pe unele piețe de desfacere.

Se menține la un nivel înalt lipsa de concordanță între volumul, calitatea ofertei de produse și cerințele pieței internaționale a vinului fapt care plasează volume mari de produs în segmentul cu cele mai mici prețuri ale pieței, materializată inclusiv prin livrările în vrac. Capacitățile de dezvoltare pe bază de surse proprii în sector sunt reduse ceea ce determină caracterul neuniform al industriei, nevalorificare a potențialului de sporire a calității, de inovare, și inerența capacității de reacționare la semnalele pieței.

Extinderea aplicării și valorificării sistemelor de calitate, deși cu înregistrarea de succese importante, rămâne a fi limitată și respectiv nu are un impact transformațional determinant. Schimbările spre creșterea competitivității sunt limitate ca extensie de dificultăți de investiții tehnologice, capacității de inovare și racordare la cerințele pieței, de identificare și încadrare pe nișe profitabile pe piața internațională a vinului. Integrarea pe sistem educație, cercetare și inovare este afectată de slaba coordonare și conexiuni ineficiente cu sectorul.

Scop urmărit: Consolidarea capacității producătorilor de produse vitivinicole în a îmbunătăți calitatea vinurilor, de a inova și de a se racorda la modele de integrare și cerințele segmentelor de piață cu valoare adăugată înaltă. Suportul urmează a fi direcționat atât producători existenți care urmăresc obiective de dezvoltare a eficienței, competitivității și calității producției precum și pentru noii producători. Suportul țintit va fi asigurat prin implementare de proiecte cu posibilitatea de a acoperi în mod comprehensiv activități ce vizează investiții în tehnologii de producere, structuri și instrumente de comercializare, integrarea tehnologiilor aferente aplicării inovării și îmbunătățire a calității și nemijlocit necesare în contextul încadrării în scheme de calitate, precum și cheltuieli aferent achiziției de active necorporale.

Se impune susținerea producătorilor în efortul lor de a extinde aplicarea practicilor prietenoase de mediu, de gestiune a apelor uzate și al deșeurilor, inclusiv prin valorificare economică a subproduselor, sporire a eficienței energetice și valorificare a surselor regenerabile de energie. Atingerea acestor obiective, adițional responsabilității și efectelor benefice de mediu, răspunde la cererea în creștere a consumatorilor pentru bunuri produse sustenabil. Investițiile în digitalizare vor contribui la optimizarea proceselor de producere cu un impact asupra costurilor, trasabilității și calității producției, și va asigura o platformă

pentru îmbunătățirii integrării între activitatea primară de producție, proprie și cea asigurată de fermieri, și activitatea de valorificare a acestei producții.

N15 Dezvoltarea sectorului de producere a materialului de înmulțire vegetativă a viței-de-vie, cu accent pe cel din soiuri autohtone și de selecție nouă

Poziția de pornire: Sectorul viticol trece prin un proces amplu de restructurare și transformare. Structura podgoriilor includ vaste suprafețe de vii, marea parte fiind slab productive sau abandonate. Adaptarea la cerințele de piață impun necesitatea completării suprafețelor ocupate cu vii de soiuri solicitate pe piață. Insuficiența ofertei interne de material săditor de viță-de-vie de valoare biologică înaltă, cu accent pe categoria certificat, periclitează efortul sectorului, și atingerea priorității de a dezvolta un sector durabil și competitiv. Oferta de import nu poate acoperi necesitățile specifice de material săditor de soiuri autohtone sau de selecție nouă și poate supune sectorul riscuri de introducere a unor soiuri neadaptate la condițiile locale.

Scopul urmărit: extinderea suprafețelor ocupate cu pepiniere viticole pentru asigurarea sectorului viticol cu material săditor al viței-de-vie de categorie certificat, cu accent pe cel de soiuri autohtone și de selecție nouă prin sprijinirea dezvoltării și modernizării pepinierelelor viticole.

Facilitarea îmbunătățirii și ajustării ofertei de produse, a unei corelări mai bune a tehnologiilor de producere, și o mai bună coordonare și planificare a activității, inclusiv de dezvoltare prin măsuri pe direcția de îmbunătățire a integrării ecosistemului viticol, inclusiv a sectorului științific și de cercetare, consultanță, producători de struguri și procesatori.

N16 Înființarea plantațiilor viticole moderne, restructurarea și modernizarea exploatațiilor viticole existente

Poziția de pornire: Structura actuală de podgorii viticole este caracterizată printr-o pondere înaltă de vii abandonate, slab productive sau care nu corespund cerințelor de piață. Procesele din sector au fost influențate de bazele stabilite în perioada sovietică, transformările determinate de perioada de trecere la economie de piață catalizate de investițiile racordate la cererea asigurată de o singură piață cheie, iar ca dinamică de perioadele de criză determinate de embargouri.

Oferta în exces de struguri pentru vin care nu sunt solicitați pe piață și care sunt produși cu o eficiență redusă și ritmul lent de plantare a noilor plantații rentabil economic au un impact direct asupra competitivității întregului sector vitivinicol, periclitând implementarea de programe de dezvoltare și de marketing. Reputația de vin moldovenesc de calitate, care se mai numește și „Premium” (categoria „Premium” include produsele vitivinicole cu semnele de calitate DOP/IGP) nu poate fi creată în condițiile în care viile din țară nu vor produce constant și rentabil struguri calitativi din soiuri solicitate.

Structura sortimentului de struguri cultivați pe podgoriile Republicii Moldova reprezintă un aspect strategic. Prezența puternică a soiurilor internaționale, pentru care există o cerere

globală constantă fiind bine-cunoscute de consumatorii de pe piețele țintă, tendință care se va regăsi în viitorul apropiat este, într-o oarecare măsură, un avantaj competitiv pentru Republica Moldova. Însă, piața internațională pentru aceste soiuri este extrem de competitivă, ceea ce înseamnă că utilizarea soiurilor date de către Republica Moldova, pentru a-și crea reputație, este foarte dificilă. Vinurile trebuie în mod consecvent să fie livrate la un standard ridicat de calitate și un preț competitiv, ceea ce impune cultivarea strugurilor potriviți în zone potrivite, care concomitent conferă un avantaj diferențiat durabil pentru a confirma unicitatea și autenticitatea ofertei.

Soiurile autohtone reprezintă un element substanțial de diferențiere pe piața globală și facilitează promovarea regiunilor viticole cu tipicitate consacrată, în plus, acestea sunt bine adaptate la condițiile mediului specifice peisajului viticol moldovenesc.

Scop urmărit: Asigurarea performanței sectorului vitivinicol prin sprijinirea transformării sectorului de producție a strugurilor în sector axat pe cerere, care să asigure sporirea eficienței economice de producție, a calității producției, adaptare la schimbări climatice și conformare la cerințele de piață și strategia programelor de promovare pe sector.

Urmează a fi susținute investițiile care vizează sporirea potențialului și performanțelor sectorului viticol prin înființarea plantațiilor viticole moderne, restructurarea, modernizarea și eficientizarea plantațiilor viticole și, inclusiv, extinderea suprafețelor ocupate cu soiuri autohtone și de selecție nouă. Sporirea performanței, competitivității și durabilității producției prin susținerea investițiilor care urmăresc îmbunătățirea utilizării și a gospodăririi apei, introducerea unor tehnici de producție integrată, achiziționarea de echipamente pentru metode de producție de precizie sau digitalizată, valorificarea resurselor regenerabile, inclusiv a biomasei.

Sectorul de producție a strugurilor urmează a fi dezvoltat ca activitate economică sustenabilă fapt care să permită multitudinea de modele de integrare de-a lungul lanțului valoric. Va fi sprijinit efortul sectorului vitivinicol de a asigura tranziția deplină de la modelul din trecut bazat pe ofertă la un model orientat spre cerere, necesar pentru a concura pe piața internațională a vinului.

N17 Adaptarea la cerințele pieței

Poziția de pornire: Funcționarea eficientă a întregului lanț agroalimentar, de la producător până la piață, impune întrunirea unui șir de condiții specifice procesului de producție, produselor în sine, transport, elementelor de logistică, procesare etc. în vederea unei adaptări la cerințele pieței și integrarea ulterioară în cadrul acesteia. Rolul piețelor privind organizarea schimbului de produse și servicii între furnizori și cumpărători este modelat continuu de diverse practici, evoluând în rând cu actorii pieței.

Ritmul de creștere a cererii de produse agroalimentare, în special pe piețele cu capacitate de cumpărare înaltă înregistrează tendințe de încetinire pe fundalul evoluțiilor demografice. Procesul de continuă liberalizare a comerțului internațional erodează din avantajele oferite de condiții de acces mai facile pe unele piețe. Creșterea mai lentă a cererii determină rolul

sporirii eficienței de producție și de organizare a lanțului valoric pentru a menține și crește rentabilitatea, inclusiv la nivelul producerii primare. Deși comerțul internațional rămâne esențial pentru securitatea alimentară a statelor, se înregistrează o tendință de susținere pe domeniile în care există capacități locale de producere pentru a asigura un nivel de autosuficiență strategică și a reduce riscurile legate de instabilitatea aprovizionării, în corelare cu interesul sporit pentru susținerea dezvoltării rurale. Variabilitatea climei, bolile animalelor și plantelor, schimbarea prețurilor inputurilor, evoluțiile macroeconomice și alte incertitudini determină variații importante în tendințe, ceea ce crește efortul de adaptabilitate a producătorilor.

În Republica Moldova, piața locală a produselor agroalimentare este în curs de dezvoltare. Este relativ fragmentată, bazată pe piețe mici locale, piețe angro, rețele de magazine, dar cu înregistrarea unor transformări substanțiale prin creșterea rolului instrumentelor digitale și a rețelilor de supermarket. Se menține la un nivel înalt interesul față de produse autentice, sunt păstrate conexiunile urban-rural, fapt care permite extinderea modelelor de valorificare pe fondul unei competiții în creștere cu produsele de import. Piețele internaționale țintă sunt în mare parte unele formate, cu reguli stricte și cerințe de calitate mai mult sau mai puțin stabile, ceea ce imprimă și pentru producătorii agricoli autohtoni necesitatea întreprinderii unor pași în ajustarea produselor și a modelelor de organizare de-a lungul lanțului valoric. Creșterea competiției pe piața produselor cu valoare adăugată înaltă impune necesitatea creșterii capacității de aliniere la preferințele în dinamică a consumatorilor, inclusiv către produse sustenabile, către noi modele de comunicare și informare cu privire la produse, adaptare la modificările categoriilor de produse incluse în coșul de consum.

Predominarea modului de valorificare a producției ca materie primă, corelată cu un model de integrare pe verticală, crește vulnerabilitatea sistemului agricol de producere datorată tendințelor de transfer neomogen a fluctuațiilor de preț către producătorii primari.

Scop urmărit: Creșterea capacității de adaptare a producătorilor la condițiile pieței, inclusiv de a răspunde nu doar cerințelor actuale a consumatorilor dar și a celor potențiale prin extinderea capacității de implementare de strategii pro-active de asigurare a accesului la piață. Diferențele privind capacitățile și succesele de integrare pe piață, deficiențele structurale pe multiple sectoare cheie de producere, impun pre-căutarea unei sinergii de acțiuni care să consolideze capacitatea de producere, organizarea producătorilor, eficiența și inovarea, extinderea atenției sprijinirii acțiunilor de comunicare și promovare, în special privind schemele de calitate. Modelele de dezvoltare avute în vedere și provocările înregistrate sporesc rolul și necesitatea atenției către dezvoltarea și extinderea unor abordări de marketing bazate pe valorificarea lanțurilor scurte de aprovizionare. O mai bună integrare între cercetare și sectorul de producere va spori capacitatea de inovare și adaptare a ofertei de produse. Dezvoltarea procesării la nivel de producere va crește nivelul de responsabilitate la preferințele consumatorilor. Sprijinul asigurat dezvoltării cooperării producătorilor va spori capacitatea de concertare a ofertei și integrarea în lanțurilor valorice de livrare de produse cu valoare adăugată înaltă.

N18 Creșterea producției de lapte

Poziția de pornire: Laptele este un produs care nu doar poate fi consumat nemijlocit ci și reprezintă un element primar ce stă la baza unui spectru larg de produse în industria de procesare a produselor lactate. Reprezintă unul din produsele din coșul de consum de bază și are un aport important la asigurarea cu elemente nutritive în cadrul dietei populației. Evoluțiile din sectorul de producere de lapte de bovine au un impact determinat în lanțul de aprovizionare a populației cu carne de vită și menținerea nivelului de accesibilitate economică, precum și de aprovizionare cu materie organică a producerii agricole, și respectiv a dezvoltării metodelor sustenabile de producere și de diminuare din necesitățile de import de fertilizanți chimici.

Producția de lapte în Republica Moldova a înregistrat un declin semnificativ pe parcursul ultimilor decenii, atingând cote critice care periclitează asigurarea securității alimentare. Trendul de scădere a producerii în cazul gospodăriilor casnice nu a fost suplinit de o creștere comparabilă a producerii în cadrul fermelor specializate. Dinamica a fost catalizată de costul înalt al investițiilor și ritmul lent de recuperare.

Sectorul a fost supus unei presiuni de competiție acerbă pe fundalul unor importante situații de criză care a afectat piața regională de produse lactate. A cuprins liberalizarea pieței de lapte în cadrul Uniunii Europene, turbulențe a pieței pe fundalul embargoului cu care s-au ciocnit principalii furnizori din import de produse lactate. Sectorul este supus presiunii de competiție cu produse provenite din state cu condiții climatice mai bune, care concentrează capacități de producere semnificative, avantaje privind structura sectorului, unele din acestea asigurând sprijin de venit producătorilor primari. Deficiențele de dotare a sistemului de control au periclitat pentru o perioadă lungă de timp dezvoltarea sectorului pe fundalul unei competiții neoneste.

La nivel structural nu au fost suficient valorificate instrumentele de diversificare a modelelor de integrare pe piață pe bază de lanțuri scurte de aprovizionare, a unei interconectări mai profunde a procesării și producției primare. Insuficiența pășunilor naturale și starea acestora impun importanța structurării lanțurilor de aprovizionare cu furaje ceea ce imprimă necesitatea unui nivel mai înalt de cooperare a producătorilor în vederea extinderii capacităților de producere. Nivelul redus de tehnologizare a fermelor are un impact negativ asupra eficienței economice și sustenabilității activității pe termen mediu și lung.

Consolidarea măsurilor de sprijin și realizările atinse în înlăturarea concurenței neloiale de pe piață au un impact pozitiv prin reinversarea tendințelor, fiind înregistrată o creștere a șeptelului de animale și a producerii în ferme specializate. Sunt înregistrate tendințe de diversificare a ofertei cu prezentarea de produse noi și inovative, inclusiv de nișă, de valorificare a unor modele de vânzare bazate pe lanțul scurt de aprovizionare. Evoluția se bazează inclusiv pe o încredere și apreciere a consumatorilor pentru produsele autohtone. Tendințele pozitive din sector au un caracter volatil fiind necesară menținerea și extinderea calitativă a instrumentelor de sprijin.

Scop urmărit: Dezvoltarea unui sector de producere de lactate rezilient și a producerii la un nivel de acoperire a auto-suficienței strategice, care să valorifice eficient instrumentele de asigurarea a competitivității pe piață și de consolidare a consumatorilor. Se impune necesitatea menținerii sprijinului pentru securizarea veniturilor producătorilor primari, și de completare cu stimulente pentru aplicarea unor măsuri de creștere a animalelor în condiții superioare de bunăstare. Structurarea sprijinului disponibil pentru modernizarea fermelor astfel în cât să extindă tipurile de cheltuieli eligibile și să încurajeze producătorii în dezvoltarea de afaceri în baza unor planificări pe termen lung cu implementarea de proiecte de stabilire și modernizare a fermelor. Consolidarea capacităților de antrenare în lanțuri scurte de aprovizionare și de răspuns la cererea existentă și potențială a consumatorilor, inclusiv prin dotarea respectivă a fermelor și sprijinire a investițiilor în procesare. Asigurarea unei gestionări, inclusiv a investițiilor necesare, pentru sporirea aspectelor de impact pozitiv asupra mediului și de reducere a factorilor poluanți și a emisiilor de GES. Îmbunătățirea eficienței economice a fermelor prin sprijinirea echipamentelor și tehnologiilor care să permită automatizarea și o mai bună gestionare a proceselor, valorificare a produselor secundare și a surselor regenerabile de energie. Atingerea obiectivelor sectoriale sunt corelate inclusiv cu obiective de îmbunătățire a geneticii șeptelului de animale, menținerea unei flexibilități în selectarea raselor în vederea asigurării condițiilor pentru adaptare la resurse și la modificarea condițiilor de mediu, precum și a calității laptelui. Consolidarea cooperării și organizării sectorului, atât pe orizontală cât și pe verticală, inclusiv prin o mai bună integrare cu domeniul științific reprezintă o prioritate pentru a asigura o dezvoltare sustenabilă pe termen lung.

N19 Creșterea producției de carne

Poziția de pornire: Producția de carne reprezintă unul din tipurile de produse cheie pentru dezvoltarea sectorului zootehnic și respectiv o oportunitate pentru creșterea valorii adăugate în agricultură și de valorificare pe intern a bazei furajere asigurate de producerea de cereale și semințe oleaginoase. Pe domeniul de producere de carne de pasăre și carne de porc este înregistrată o tendință ușoară de creștere, fermele specializate reușind să asimileze din necesitățile de consum determinate de reducerea producției în gospodăriile casnice și a consumului mediu pe cap de locuitor.

Pe domeniul carne de bovină, nivelul înalt de autoasigurare este corelat cu sectorul de producere de lapte fiind expus riscului de posibile fluctuații pe fundalul tendinței de descreștere a producției în gospodăriile casnice. Orice debalansare a ofertei interne de carne de bovină va conduce la reducerea accesibilității economice pentru populație, ținând cont că pe piața internațională cererea potențială este redusă de nivelul prețurilor.

Dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare ca componentă de dezvoltare rurală, inclusiv a fermelor mici de producție este sub-valorificată, periclitând pe termen lung din potențialul de dezvoltare și păstrarea drept libere de nișe suplimentare pentru importul de carne și produse din carne. Creșterea conexiunii dintre producerea primară și procesare va constitui baza pentru asimilarea unei părți din piața în extensie acoperită de importul de carne pentru

acoperirea necesităților industriei de procesare. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura creșterea eficienței economice a fermelor în contextul unei competiții în creștere.

Scop urmărit: Sprijinirea stabilirii și modernizării fermelor zootehnice, inclusiv pentru eficientizarea activității lor, reducerea și îmbunătățirea impactului de mediu, și valorificare a produselor secundare. Asigurarea condițiilor pentru dezvoltarea fermelor specializate de bovine pentru carne, și respectiv de profesionalizare a activității, inclusiv prin securizarea veniturilor producătorilor, și a sprijinului pentru proiectele investiționale. Suportul ținut pe afacerile mici consolidează dezvoltarea economică a zonelor rurale și constituie un fundament pentru dezvoltarea de conexiuni între producători și consumatori, inclusiv prin o mai bună adaptare a ofertei de carne și produse din carne la cerințele existente și potențiale a consumatorilor, care va asigura, pe termen lung baza competitivității în raport cu furnizorii din import.

N20 Creșterea producției de carne și lapte de ovine-caprine

Poziția de pornire: Sectorul de ovine și caprine, de rând cu alte sectoare din producția animalieră, constituie un mijloc eficient de transformare a diferitor resurse vegetale în produse cu valoare biologică superioară, și reprezintă un tip de activitate care contribuie la dezvoltarea economică a spațiilor rurale. Speciile de ovine și caprine prezintă oportunități datorită rezistenței constituționale, valorificarea eficientă a pășunilor, inclusiv accesarea celor de pantă, utilizarea maxim eficientă a miriștilor de pe urma recoltării culturilor, prolificitatea ridicată și intervalul redus între generații, spectrul larg de producții oferite ca materii prime pentru industrie: lapte, carne, lână uniformă și grosieră, pielele, piei, blănițe și blănuri, cheaguri, etc.

Sectorul se caracterizează printr-un nivel redus de instituționalizare și organizare, reducere treptată și continuă a efectivului de ovine și caprine datorată unei concentrări înalte a efectivului în gospodării casnice sau producători neînregistrați. Măsurile de sprijin a veniturilor au contribuit la creșterea numărului de ferme înregistrate și o crește a șeptelului în cadrul acestora, dar la un nivel insuficient pentru stabilizarea situației în sector.

Nivelul înalt de activitate sub forme neorganizate diminuează eficiența măsurilor de sprijin, inclusiv de formare adresată producătorilor și lucrătorilor din sector. Fragmentarea excesivă, lipsa cooperării și slaba organizare reduc din capacitatea de adaptare a sectorului și de asimilare de cunoștințe, și a unei mai bune organizări a investițiilor și de marketing a produselor. Managementul sistemului de reproducție a ovinelor și caprinelor este ineficient, fiind atestate performanțe scăzute ale raselor autohtone în ceea ce privește producția de lapte și carne.

Gestionarea deficientă a fermelor, inclusive de întreținere și alimentație a animalelor reprezintă o problemă caracteristică pentru o mare parte a exploatațiilor. Afectează nivelul de productivitate și calitatea laptelui. O cantitate semnificativă a producției provine din stâne fără o documentație tehnică aprobată. Capacitatea de marketing este afectată de calitatea neuniformă și lipsa unor strategii la nivel de sector sau grupuri datorită slabei organizări.

Organizarea deficitară a marketingului produselor rezultă și în scăderea consumului de produse în special în rândul generațiilor tinere. Eforturile de internaționalizare sunt bazate pe integrarea pe verticală și ineficiente pentru a asigura exporturi de produse cu valoare adăugată înaltă. Sectorul este caracterizat printr-o capacitate slabă de asimilare de tehnologii și inovații. Nivelul redus de acoperire prin consultanță și a conexiunii cu sectorul de cercetare reduc din valorificarea posibilităților de dezvoltare.

Scop urmărit: Creșterea nivelului de profesionalizare a sectorului prin extinderea numărului de ferme înregistrate și a șeptelului de animale în cadrul acestora, și stabilirea premiselor pentru dezvoltarea sustenabilă a fermelor. Menținerea sprijinului pentru securizarea veniturilor producătorilor va contribui la continuarea procesului de profesionalizare precum și la susținerea eforturilor de dezvoltare a fermelor. Finanțarea proiectelor de stabilire și modernizare a fermelor, inclusiv a capacităților de procesare și de comerț reprezintă o prioritate în vederea asigurării premiselor pentru o dezvoltare sustenabilă în sector. Reprezintă o prioritate încurajarea unei mai bune organizări a producătorilor prin forme de cooperare și de valorificare a produselor, inclusiv secundare, organizare a marketingului produselor. Implementarea sistemului AKIS va contribui la diminuarea deficiențelor privind nivelul de penetrare a inovațiilor în sector precum și va stabili baza pentru extinderea conexiunilor cu sectorul de învățământ și cercetare.

N21 Asigurarea sustenabilității (productivitatea/ rentabilizarea) sectorului zootehnic

Poziția de pornire: Ramura zootehnică are o pondere relativ mică în structura producerii agricole fapt care corelează cu insuficiența utilizării producției vegetale în lanțuri valorice cu valoare adăugată înaltă, reduce din oportunitățile de dezvoltare socio-economică a zonelor rurale. Sectorul este caracterizat printr-o dezvoltare neuniformă, atât a subsectoarelor cât și în cadrul acestora. Dificultățile de accesare a piețelor internaționale, inclusiv determinate de aspecte legate de costuri de producere, certificare și competitivitate, au influențat limitele de extensie a activităților. Pe domeniile pe care există acces sau potențial de extindere a accesului pe piață (apicol, ovine și caprine), structura organizatorică, necesitățile investiționale înalte pentru ajustare sunt printre cauzele cheie care limitează extinderea accesului sau competitivitatea pe piețe, precum și de poziționare pe nișe cu valoare adăugată înaltă.

Procesul de transfer al producției din gospodăriile casnice către ferme specializate se desfășoară cu un anumit grad de eficiență doar în sectorul avicol și de creștere a suinelor. Menținerea pozițiilor pe piața internă, sau valorificarea potențialului de consum este realizat cu succese limitate, piețele fiind fie sub presiunea competitivă, inclusiv ca gamă de produse și ca preț de importuri, fie supuse unor riscuri iminente pe termen mediu și lung. Deși există unele companii mari cu un nivel mai înalt de performanță, subdezvoltarea micilor producători păstrează nișe importante pentru penetrarea produselor de import. Nivelul redus de rentabilitate are un impact pe termen lung prin reducerea numărului de tineri interesați în a stabili activități economice pe domeniu zootehnic.

Procesul de modernizare implementat inclusiv prin racordarea legislației naționale la acquisul comunitar pe domeniul sanitar-veterinar, siguranța a alimentelor, bunăstare a animalelor, precum și prioritățile privind reducerea factorilor cu impact negativ asupra mediului determină necesități investiționale și de ajustare a practicilor.

Sectorul se ciocnește cu reducerea suprafețelor de pășuni și pajiști în țară și tendința de majorare a prețului la furaje ca urmare a schimbărilor climaterice, dificultăți determinate de prețurile înalte la energie electrică, utilaj, materiale, insuficiența de resurse circulante, nivelul redus de valorificare a instrumentelor de marketing.

Astfel, nivelul redus de tehnologizare a proceselor determină limite de dezvoltare cauzate de insuficiența forței de muncă, precum și are un impact negativ asupra structurii costurilor de producție. Deși performanța sectorului este corelată la nivelul de asimilare de cunoștințe, tehnologii, inovații, genetică, organizarea sistemului și oferta locală nu asigură suficient necesitățile.

Scop urmărit: Asigurarea pe termen lung a condițiilor de dezvoltare sustenabilă a sectorului, inclusiv prin eficientizarea procesului de producere, creșterea nivelului de reziliență și de răspuns la factorii de risc. Sprijinul este necesar a fi redirecționat pe eficientizarea tuturor componentelor ale lanțului valoric și să adreseze într-un mod punctat și eficient factorii limitatori pentru dezvoltare. Este urmărită o mai bună structurare și organizare a producătorilor, creșterea capacităților de marketing și competitivitate. Suportul investițional pentru stabilirea și modernizarea fermelor zootehnice vizează inclusiv îmbunătățirea standardelor de producere, de valorificare a producției, capacității de marketing, îmbunătățirea impactului de mediu și aplicarea condițiilor de bunăstare. Eficientizarea economică este urmărită prin implementarea tehnologiilor de creștere a eficienței energetice și de valorificare a energiei regenerabile, tehnologizare spre creșterea gradului de autonomizare și implementarea de soluții digitale, încurajarea integrării de activități de procesare, gestionare mai bună și valorificare economică a subproduselor.

N22 Dezvoltarea capacităților apicultorilor

Poziția de pornire: Sectorul apicol are un rol important din punct de vedere al dezvoltării social-economice și de mediu. Contribuie la asigurarea biodiversității prin sprijinirea polenizării culturilor și asigură oportunități ocupaționale, de suplimentare și diversificare a surselor de venit pentru populația rurală, și respectiv are potențial de a contribui semnificativ la dezvoltarea zonelor rurale. Produsele finale sunt indispensabile unei diete calitative, cu o valorificare multiplă. Deși întrunește elemente de activitate economică separată, impactul la creșterea nivelului producție a culturilor agricole depășește valoarea nemijlocită a produselor rezultate din activitatea apicolă.

Dezvoltarea sectorului se bazează în special pe o tradiție ocupațională îndelungată a populației rurale. Prezintă o posibilitate de antrenare graduală de la activitate pentru acoperirea propriului consum sau mixtă – pentru consum propriu și comercializare a surplusului, la activitate complementară sau chiar de specializare. Costul de inițiere a

activității este relativ redus comparativ cu alte tipuri de activități agricole, dar asigurarea unei performanțe și sustenabilități ca activitate economică implică investiții pentru capacitate și formare.

Scopul urmărit: Consolidarea și extinderea oportunităților și sistemului de formare al apicultorilor prin instrumente de consiliere, asistență tehnică, training, informare și schimb de bune practici. Astfel, se asigură o coagulare a cunoștințelor tradiționale cu cunoștințele bazate pe rezultate ale cercetării și experienței aplicative. Măsurile vor contribui la profesionalizarea apicultorilor și la creșterea rezilienței acestora prin preluarea de tehnici și practici menite să consolideze eficiența activității și adaptabilitatea în contextul condițiilor schimbătoare și a provocărilor de activitate cu care se ciocnesc. Activitățile de instruire contribuie la formarea simțului comunității și la extinderea comunicării și cooperării între apicultori.

Încurajarea profesionalizării producătorilor mici și dezvoltarea afacerilor apicole semi-comerciale sau comerciale, creșterea eficienței economice și consolidarea rezilienței lor prin sprijinirea dotării exploatațiilor apicole, pentru achiziția de material genetic, de medicamente pentru combaterea bolilor și dăunătorilor. Măsura este în special importantă în contextul eforturilor de creștere a competitivității pentru a face față creșterii concurenței pe principala piață de desfacere – piața europeană. Asigurarea creșterii accesibilității analizelor la serviciile de analiză de laborator va contribui la consolidarea capacităților de monitorizare, îmbunătățirea capacității de comunicare cu privire la calitatea mierii în contextul comercializării și promovării produselor.

N 23 Îmbunătățirea poziției apicultorilor în lanțul valoric

Poziția de pornire: Sectorul apicol se află la o etapă preliminară de integrare, fiind stabilite formele de bază de organizare și coordonare. Sunt necesare măsuri de sprijin pentru a asigura dezvoltarea în continuare și transformarea modelelor de cooperare printr-o abordare de jos în sus.

Caracterul limitat al cooperării afectează capacitatea producătorilor de a extinde vânzările atât pe piața internă cât și externă, precum și de a majora veniturile din exporturi prin trecerea de la vânzare în vrac la produse destinate comercializării către consumatori. Cooperarea va asigura dezvoltarea capacităților de procesare/ambalare a produselor, a gamei de produse și de promovare a acestora pe piață.

Potențialul pieței interne nu este pe deplin valorificat, ținând cont că consumul mediu anual pe persoană este semnificativ mai mic decât în cazul țărilor europene. Pentru dezvoltarea pieței, implementarea de activități de comunicare și strategii de promovare sunt necesare eforturi coagulate ale producătorilor.

Scopul urmărit: Sprijinirea organizării producătorilor apicoli în bază de abordare de jos în sus și respectiv de eficientizare a lanțului valoric. Acțiunile care urmează a fi sprijinite sunt costisitoare și nu pot fi asigurate de producătorii individuali. Astfel, asigurarea sprijinului

pentru dezvoltarea capacităților producătorilor cu echipamente de procesare a produselor apicole și ambalare, în accesarea de servicii de marketing, promovare și consiliere de piață urmează a fi realizată prin intermediul grupurilor de producători și a organizațiilor acestora.

N 24 Asigurarea producției interne a materialului de reproducție apicol

Poziția de pornire: Practica cea mai răspândită actualmente este ca apicultorii să își producă propriile regine pe cale naturală. Ca regulă, parametrii reginelor scad, ceea ce duce la diminuarea performanțelor generale ale familiilor și în consecință a eficienței economice a activității apicultorului.

Cererea internă de regine de prăsilă este acoperită la un nivel infim din cauza numărului mic de ferme specializate, și respectiv necesitățile sunt acoperite din import. Creșterea ofertei interne ar conduce la creșterea accesibilității și extinderea practicii de valorificare de material genetic calitativ inclusiv și în cazul producătorilor mici.

Scopul urmărit: Sprijinirea extinderii capacităților interne de producere a materialului de reproducție apicol, atât privind stabilirea de ferme de prăsilă noi, cât și pentru echiparea și dotarea cu echipament a fermelor existente.

N25 Asigurarea sustenabilității afacerilor apicole și garantarea siguranței alimentare

Poziția de pornire: Sustenabilitatea producerii în domeniu este afectată de o multitudine de factori care pot crește riscul de abandon sau să conducă la o diminuare a atractivității domeniului apicol pentru noi producători și să pericliteze astfel schimbul de generații. Printre aceștia pot fi menționați: schimbările climatice prin creșterea temperaturilor și incidența hazardelor naturale care afectează recolta, a bolilor și virulenței acestora; riscurile asociate utilizării de produse de protecția plantelor, necesitatea consolidării bazei de culturi melifere și a biodiversității de culturi agricole și de plante în flora sălbatică, rezultatele atacului bolilor și dăunătorilor asupra familiilor de albine, nivelul redus de cooperare și slaba poziționare de-a lungul lanțului valoric care catalizează vulnerabilitatea lor la diminuarea prețului de comercializare în vrac pe piața europeană.

Sectorul se ciocnește cu costuri relativ înalte a măsurilor de control și monitorizare a parametrilor de calitate și siguranță a alimentelor, inclusiv pe domeniul evaluării situațiilor de uz neraportat de produse de uz fitosanitar, precum și pentru o mai bună comunicare cu privire la calitatea produsului. Nivelul redus de consum de miere pe piața locală comparativ cu cel din Uniunea Europeană limitează din oportunitățile de dezvoltare.

Scop urmărit: Asigurarea capacității producătorilor apicoli în relația cu alți actori din sectorul agricol, creșterea simbiozei și reducerea impactului activității agricole. Îmbunătățirea nivelului de producție și a calității acesteia prin consolidarea bazei de culturi melifere în baza intervențiilor cu impact pozitiv asupra promovării biodiversității. Creșterea accesibilității analizelor de laborator, a consultanței și respectiv capacitatea producătorii în

vederea îmbunătățirii gestionării afacerilor, o mai bună gestionare a riscurilor legate de boli și dăunători, schimbări climatice, precum și a marketingului produselor.

N26 Dezvoltarea lanțului scurt de aprovizionare

Poziția de pornire: Lanțurile scurte de aprovizionare implică un număr limitat de operatori economici, angajați în cooperare, dezvoltare economică locală și relații geografice și sociale strânse între producători, procesatori și consumatori de alimente.

Se referă la legăturile directe între producători și consumatori, cu un accent pe produsele locale și proaspete. Aduc o serie de beneficii semnificative în consolidarea economiei locale, a calității și prospețimii produselor, conservarea biodiversității, a relației între comunități, a dezvoltării și a oportunităților economice în spațiul rural, a practicilor agricole durabile și a reducerii amprente de carbon. Mai recent, deține o atenție sporită din cauza multiplelor perturbații la nivel global și regional, ce sunt cauzate de o serie de factori exogeni generatori de situații instabile și incerte.

Crearea unui lanț scurt de aprovizionare reprezintă o oportunitate de a transforma sistemul alimentar într-o direcție mai sustenabilă, mai echitabilă și mai sănătoasă. Crește implicarea consumatorului în dezvoltarea comunităților, protejarea mediului și la promovarea unei alimentații sănătoase.

Lanțurile de aprovizionare tradiționale, care includ mai multe etape și un număr oarecare de intermediari, posedă unele lacune importante, începând de la pierderi după recoltare și risipă de produse, concentrare a puterii de negociere către actorii agregatori de ofertă, procesatori și comercianți cu amănuntul, scăderea competitivității de preț și a avantajelor competitive față de produsele de import, un nivel mai înalt de corelare la tendințele inflaționiste de la nivel regional.

În contextul existenței formelor lanțurilor valorice actuale, micii producători întâmpină cele mai mari dificultăți în accesarea de noi piețe, în special datorită volumelor limitate de producție disponibilă. Implicarea în cadrul lanțului scurt de aprovizionare asigură micilor afaceri oportunități de dezvoltare, care poate conduce, inclusiv la dezvoltarea și angajarea acestora în activități de export.

Scopul urmărit: Pentru consolidarea capacităților de dezvoltare de lanțuri scurte noi sau de dezvoltare a celor existente se impune necesitatea creșterii nivelului de integrare și cooperare între producătorii primari și respectiv a capacităților lor de a investi în dezvoltare și organizatorice de angajare în modele de lanț scurt de aprovizionare.

Susținerea eforturilor investiționale ale producătorilor în capacități de păstrare, procesare a producției proprii și în echipamente pentru comercializare. Consolidarea capacităților de asigurare a unei comunicări și promovări bazate pe lanțuri scurte inclusiv pentru creșterea conexiunii directe între consumatori și procesatori inclusiv prin intermediul rețelelor de

comercializare. Stimularea valorificării instrumentelor on-line în vederea extinderii capacității producătorilor de a extinde oportunitățile și o mai bună țintire a consumatorilor.

Promovarea schemelor de calitate și integrarea producătorilor în acestea, reprezintă o oportunitate de a asigura valoarea adăugată a produselor și a încrederii consumatorului bazată pe asigurarea aspectelor de calitate și facilitează clusterizarea și integrarea la nivel de comunitate a producătorilor.

N27 Promovarea consumului produselor ecologice

Poziția de pornire: Aplicarea sistemului de calitate pe domeniul ecologic nu a fost corelat cu o racordare eficientă la practicile UE pe domeniu. Sistemul de protecție contra concurenței neloiiale a produselor convenționale prin valorificarea de elemente de identificare specific produselor ecologice nu a fost pe deplin aplicat. Nu a cunoscut extensie sprijinul pentru promovarea schemelor de calitate, inclusiv a celor produse în sistem ecologic.

Valorificarea producției locale ecologice este realizată preponderent prin unele forme de lanțuri scurte, prin vânzarea directă de la producător la consumator, online prin intermediul platformelor de socializare sau în cadrul târgurilor specializate. Includerea produselor în sisteme de achiziții publice au fost înregistrate doar ad-hoc. Sunt înregistrate câteva platforme online de comercializare și a unor comercianți cu amănuntul specializați. Dezvoltarea ofertei de produse ecologice în rețele de comerț se bazează preponderent pe importuri de produse.

Activitățile de promovare realizate de producători sunt sporadice și conectate nemijlocit la platforma de comercializare. Măsurile de comunicare axate pe produs sunt limitate și structurate slab. Nu sunt dezvoltate și implementate măsuri care să faciliteze vizibilitatea și intercorelarea cu domeniul Horeca. Modul de organizare a sistemului de achiziții publice prin axarea exclusiv pe preț exclude posibilitatea participării producătorilor ecologici prin supunerea acestora unei competiții nemijlocite cu producătorii convenționali.

Deficiențele în dezvoltarea reperului pe baza consumului local afectează în special micii producători, diminuează din interesul investițional și afectează potențialul de internaționalizare a afacerilor axate pe produse destinate direct consumului.

Scop urmărit: Dezvoltarea și valorificarea potențialului de consum al pieței interne, inclusiv prin sporirea afinității și comunicării între consumatori și producători. Eforturile de transpunere a legislației naționale la cea europeană, inclusiv pe sistem de aplicare va îmbunătăți situația prind protecția de concurență neloială din partea produselor provenite din sistem convențional de producere. Măsurile de sprijin pentru organizarea producătorilor cuplate cu sprijinirea programelor de promovare vor asigura direcționarea și valorificarea cererii potențiale a consumatorilor. Sunt necesare eforturi în vederea asigurării integrării produselor ecologice în sistemul de achiziții publice și livrări de produse în cadrul modelelor de promovare.

N28 Fortificarea capacităților producătorilor agricoli din sectorul agricultură ecologică

Poziția de pornire: Sistemul de producere ecologică oferă o bază pentru implementarea unei abordări integrate și echilibrate în cadrul multiplelor priorități sectoriale reprezentând o direcție de intervenție cu un grad înalt de complementaritate și efect multiplicator conectat la obiectivele de prevenire, combatere, adaptare și creștere a rezilienței producătorilor agricoli și populației rurale la schimbările climatice, promovarea utilizării practicilor benefice pentru climă și mediu, inclusiv de conservare a resurselor naturale, consolidarea competitivității și dezvoltarea tipurilor de activități cu valoare adăugată înaltă și a accesului la piață, consolidarea organizării producătorilor ș.a.

Dezvoltarea sistemului a fost periclitată de ritmul lent de racordare a legislației naționale la cea europeană, care imprimă costuri suplimentare pentru producători, a menținut condiții de implementare a practicilor nelociale. Nivelul de extensie reprezintă în sine o barieră de dezvoltare nefiind atins efectul de economie de scară în vederea reducerii costurilor la inputuri, facilitării interesului investițional în dezvoltarea procesării precum și în consolidarea competitivității lanțurilor valorice ecologice.

Domeniul de producere ecologic, sub aspect a suprafețelor certificate și a principalelor culturi, reprezintă o reflectare semnificativ mai accentuată a deficiențelor structurale ale sectorului agricol național cu prevalare a culturilor cerealiere și oleaginoase, predominarea exporturilor de materii prime. Structura internă a sectorului, cu o extensie predominantă a culturilor de câmp în afara încadrării în lanțuri complexe care să includă activități de procesare, contravine obiectivelor privind dezvoltarea domeniilor de producere cu valoare adăugată înaltă. Modelele de valorificare a producției prin exportul de materii prime expun producătorii din sistem ecologic unor riscuri privind fluctuația prețurilor similare celor la care sunt supuși producătorii din sistemul convențional de producere.

Extinderea implicării producătorilor din sectorul pomicol, arbuști fructiferi și legume în sisteme de producere ecologică, precum și a stabilirii sau certificării capacităților de procesare existente sunt limitate de raportul economic determinat de costul înalt al procedurii de inspecție și certificare raportat la suprafețe și volumul producției.

Extensia redusă a expertizei specializate, de integrare a capacităților și comunicare reprezintă o barieră având în vedere procesul continuu de perfecționare a tehnologiilor și practicilor de producere, rolul nemijlocit al fermierilor în acest proces și al schimbului de informații. Dezvoltarea sectorului impune necesități de extindere a cooperării pentru integrarea volumelor de producție, valorificarea acestora și asigurarea accesului la piață la o scară mai mare decât în cazul producerii convenționale, având în vedere volumele de producție și specificul organizatori al piețelor.

Scopul urmărit: Asigurarea unui cadru de reglementare, instituțional și de sprijin conform cerințelor și practicii Uniunii Europene. Extinderea măsurilor de sprijin post-conversie și a condițiilor oferite producătorilor din sectoarele cu valoare adăugată înaltă și introducerea

sprijinului pentru certificarea unităților de procesare. Dezvoltarea unui sistem de cunoștințe, inclusiv prin consolidarea capacităților domeniului de cercetare, pregătire a specialiștilor, și a platformelor de integrare pentru producători. Prioritizarea investițiilor în dezvoltarea fermelor ecologice și consolidarea capacităților de integrare în lanțuri scurte de aprovizionare și extensia sprijinului pentru stimularea cooperării și îmbunătățirea poziției producătorilor în lanțul valoric.

N29 Reducerea costurilor input-urilor în agricultura ecologică

Poziția de pornire: Sistemul de aprovizionare cu inputuri, se caracterizează pe un nivel înalt de dependență de importuri. Prețurile ridicate sunt determinate de dimensiunea mică a pieței și reglementarea complexă. Există o asigurare parțială din surse interne cu unele produse pentru agricultura ecologică cum ar fi semințe și material săditor pentru unele culturi. Capacitățile și livrările naționale de tehnologii certificate ecologice de combatere a dăunătorilor nu sunt dezvoltate corespunzător necesităților și valorificate. Piața de materii organice este sub-dezvoltată în contextul unei insuficiențe a capacităților de gestionare și a situației din anumite sectoare zootehnice.

Scop urmărit: Extinderea accesibilității inputurilor pentru agricultura ecologică prin măsuri regulatorii și sprijin a activităților economice relevante. Măsurile de dezvoltare a sectorului zootehnic și pentru o mai bună gestionare a materiei organice va contribui la formarea ofertei interne și a pieței. Intervențiile pe dezvoltare rurală vizează inclusiv investiții menite să stabilească capacități de producere a inputurilor în agricultura ecologică. Coagularea eforturilor producătorilor prin cooperare, precum și prin formarea de clustere va facilita inclusiv agregarea cererii, și respectiv a eforturilor de dezvoltare de capacități naționale de producere. Este vizată, inclusiv dezvoltarea cooperării cu domeniul de cercetare, dezvoltarea capacităților de producere, inclusiv în bază de parteneriat public-privat.

N30 Încurajarea trecerii la agricultura ecologică

Poziția de pornire: Aplicarea normelor de producție ecologică este un sistem de gestionare agricolă și de producție alimentară care combină cele mai bune practici de mediu și de acțiune climatică, un nivel înalt al biodiversității, conservarea resurselor naturale și aplicarea unor standarde înalte privind bunăstarea animalelor și a unor standarde de producție ridicate care îndeplinesc cerințele tot a mai multor consumatori, care doresc produse obținute cu ajutorul unor substanțe și procese naturale.

Producția ecologică are multiple contribuții: socială prin alimentarea unei piețe specifice ce răspunde cererii de produse ecologice a consumatorilor și beneficii economice pentru producători prin creșterea valorii adăugate a producției și respectiv la dezvoltarea rurală; contribuie la protecția mediului și a resurselor naturale și a bunăstării animalelor; contribuie la dezvoltarea, perfecționare și propunerea de practici sustenabile de producere care pot fi preluate în sectorul convențional.

Dezvoltarea agriculturii ecologice reprezintă o prioritate în contextul implementării SNDAR 2023-2030 și a consolidării apropierii politice și legislative de Politica Agricolă Comună a

Uniunii Europene și de asigurare a unui cadru sinergic Pactului Verde European, în particular focusat pe obiectivele Strategiei ”De la fermă la Consumator” și a Strategiei UE în domeniul biodiversității pentru 2030.

Nivelul actual de acoperire de sub 2% din terenuri plasează Republica Moldova sub media europeană și la o distanță importantă față de obiectivul SNDAR 2023-2030 de atingere a unei cote a terenurilor agricole certificate ecologic de minim 10% din total către anul 2030. Este pusă sub risc capacitatea sectorului de a se adapta la cerința în creștere față de produse sustenabile și ecologice în particular pe principalele piețe de desfacere. Periclitează dezvoltarea prin excluderea posibilității de implementare a unei economii de scară care să sprijine dezvoltarea de lanțuri valorice eficiente, modele de integrare pe piață, interesul în și fezabilitatea extinderii procesării.

Scop urmărit: Sporirea numărului de producători în sistem de producere ecologic. Drept obiectiv intermediar urmărit este inclusiv sporirea interesului producătorilor pentru practici sustenabile de producere prin măsurile de informare și formare asigurate prin sistemul AKIS. Estinderea suportului de încurajare a trecerii la producere în sistem ecologic prin plăți compensatorii care să acopere costurile suplimentare și pierderile de venit rezultate din aplicarea practicilor specifice agriculturii ecologice, precum și costurile tranzacționale aferente inspecțiilor și certificării în agricultura ecologică.

N31 Atenuarea schimbărilor climatice, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea captării carbonului, precum și promovarea energiei durabile

Poziția de pornire: Conform datelor FAO, sectorul de producere a alimentelor este responsabil, la nivel global de până la 29% din emisiile de gaze cu efect de seră (GES), și principala sursă importantă de gaze cu efect de seră (GES), altele decât dioxidul de carbon (56%).

Conform Evaluării strategice de mediu pentru Programul de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în anul 2030, în anul 2019, sectorul 3, ”Agricultura” a avut o pondere de circa 14.1% din totalul emisiilor naționale de GES. Reprezintă sursa majoră a emisiilor de CH₄, cu o pondere de circa 19.4% și a emisiilor de N₂O cu o pondere de 88.9% din emisiile totale înregistrate la nivel național. Principalele surse includ emisiile de CH₄ de la sectorul zootehnic - fermentarea enterică (26.2% din total), managementul dejecțiilor animaliere (13.63%); emisiile de N₂O de la sectorul zootehnic și solurile agricole - managementul dejecțiilor animaliere”; solurile agricole (58.5%) - emisiile de CO₂ de la sectorul fitotehnic legat de aplicarea ureei. În 1990-2018, sectorul 4 „Folosința terenurilor, schimbarea categoriei de folosință a terenurilor și silvicultură” a reprezentat în Republica Moldova o sursă de sechestrare netă a carbonului. În anul 2019, pentru prima dată acest sector a devenit o sursă netă de emisii la nivel național, ca urmare a unui proces de declin continuu în perioada 1990-2019, dinamica sechestrărilor/ emisiilor nete de CO₂ reducându-se cu circa 121.3%. Aceasta se datorează îndeosebi modificării modului de utilizare și practicilor de management al terenurilor agricole, care au condus la reducerea considerabilă

a rezervelor de carbon organic din solurile aflate în circuitul agricol, schimbând astfel bilanțul humusului din unul pozitiv în unul negativ și/sau profund negativ.

Utilizarea energiei în agricultură și industrie alimentară reprezintă un domeniu de contribuție la GES. Consumul energetic a constituit 212 mii tone echivalent petrol, sau 8.2% din total consum final energetic al țării în anul 2020. Există un potențial ridicat de valorificare a energiei regenerabilă pentru a crește autonomia energetică a producătorilor, eficientiza costul de producție și a valorifica mai eficient produsele și subprodusele aferente producției agricole. Formele de energie regenerabilă disponibile includ energia solară, energia eoliană și a apei, combustibili din plante, lemn obținut din surse durabile, alte forme de biomasă (material vegetal) și biogazul (gaz produs din fermentarea gunoierului de grajd și a reziduurilor de culturi).

Scop urmărit: Asigurarea unui cadru care să integreze armonios prioritățile de dezvoltare, sporire a eficienței economice, management sustenabil al resurselor naturale și obiectivelor de atingere a neutralității climatice. Sprijinul vizează promovarea practicilor de management care păstrează și cresc carbonul în sol; producția de culturi și animale care reduce la minimum emisiile de gaze cu efect de seră; sisteme agricole care pot reduce emisiile și pot promova beneficii suplimentare de mediu, cum ar fi creșterea biodiversității; eficiența resurselor în agricultură, în special în ceea ce privește utilizarea îngrășămintelor, a produselor de protecție a plantelor, a energiei și a altor inputuri agricole; valorificare a surselor regenerabile de energie.

Atingerea obiectivelor este asigurată printr-o corelare a măsurilor sprijin pentru venit și suport investițional, consiliere și formare. Implementarea sistemului AKIS va asigura servicii de consiliere de calitate și adaptate cerințelor cu privire la managementul durabil al resurselor naturale, îmbunătățirea performanțelor de mediu, măsuri de reducere a emisiilor de GES și amoniac. Intervențiile PSPA 2025-2030 sunt corelate și asigură un cadru integrat de implementare cu obiectivele și acțiunile stabilite de Programul de dezvoltare cu emisii reduse a Republicii Moldova până în anul 2030 (HG 659/2023).

N32 Reducerea deșeurilor, utilizarea și gestionarea subproduselor, inclusiv reutilizarea și creșterea valorii acestora (aplicarea principiilor economiei circulare)

Poziția de pornire: Nivelul insuficient de valorificare a deșeurilor, subproduselor de-a lungul întregului lanț valoric limitează capacitatea sectorului agroalimentar de a asigura o dezvoltare sustenabilă, de a spori reziliența și eficiența economică. Gestionarea ineficientă a deșeurilor, crearea de gunoiști neautorizate au un impact negativ asupra mediului înconjurător, inclusiv la poluarea resurselor acvatice, dar și condițiile de trai a populației în mediul rural.

Sunt înregistrate anumite evoluții pe domeniul de utilizare a biomasei în scop energetic, prezente modele de succes de management sustenabil al dejecțiilor animaliere, producere a biogazului. Biocombustibilii predomină în structura producerii de energie primară din surse regenerabile, dar sunt la o fază incipientă de dezvoltare ca nivel al extensiei metodelor și

tipurilor de materii prime valorificate, bazându-se predominant pe lemne de foc. Domeniile de procesare a biomasei provenite din activitatea agricolă și de captare a biogazului sunt afectate de lipsa de conexiuni eficiente între producere și procesare. Lipsa oportunităților și managementul defectuos al subproduselor sectorului zootehnic afectează sustenabilitatea acestuia, în special pe dimensiunea competitivității și eficienței economice, a impactului asupra mediului. Tendința de creștere a intensității energetice a sectorului agricol, programele investiționale de stimulare a extinderii facilităților post-recoltă, procesare, a producerii în teren protejat în perioada extra-sezon necesită a fi corelate cu o intensificare a sprijinului și investițiilor în domeniul valorificării energiei regenerabile.

Cerințele de eficiență economică impun aplicarea unei abordări regionale în dezvoltarea capacităților, cu considerarea raportului dintre costul materiilor prime și de transport. Eficiența investițiilor și tipurilor de producere existente și impactul acestora la nivel regional este limitată, fie de corelarea predominantă de propriile surse de materii, fie de lipsa unei conexiuni nemijlocite cu sectorul de producere primară.

Caracterul intersectorial și costurile relativ înalte pentru unele tipuri de investiții impun necesitatea unor măsuri de sprijin direcționate prin atragerea de investitori strategici sau de implementare de programe complexe precum ar fi domeniul de prelucrare a subproduselor de origine animală nedestinate consumului uman, dezvoltarea de sisteme centralizate de gestionare a deșeurilor casnice a localităților rurale, extinderea implementării sistemelor de gestionare a apelor uzate în cazul întreprinderilor mari și localităților rurale, implementarea de activități de majorare a gradului de educație și conștientizare ș.a.

Rolul social-economic înalt al agriculturii accentuează importanța promovării bioeconomiei, inclusiv a abordărilor bioeconomiei circulare în cazul Republicii Moldova, respectiv de acoperire a tuturor celor trei dimensiuni ale durabilității – mediu, societate și economie. Oportunitățile oferite pe dimensiunea de valorificare de biomasă și materii prime pentru producere specializată, inclusiv de nișă sunt sinergice eforturilor de diversificare a structurii culturilor, măsurilor de reducere a degradării terenurilor și promovare a biodiversității. Contribuie la atingerea obiectivelor de dezvoltare de lanțuri valorice și tipare de consum durabil, crearea de soluții pe domeniul de producere și diversificarea de alimente; produse cosmetice, bio-farmaceutice și chimice pe bază de bio-derivate; activități pe bază de valorificare de fibre și alte materii prime; posibilități de dezvoltare pe domeniul bioenergetic. Contribuie la diversificarea oportunităților economice și la micșorarea disparităților pentru populația rurală prin extensia tipurilor de afaceri și servicii ce pot fi stabilite în spațiul rural, sustenabilitatea acestora, a oportunităților de muncă și de îmbunătățire a condițiilor de trai. Prezintă posibilități entru dezvoltarea industriilor conexe și a sectorului de servicii, în special de domeniul cercetării și inovării.

Scop urmărit: Dezvoltarea și modernizarea sistemelor de producere conform necesității de asigurare a unei gestionări sustenabile a resurselor naturale focusată atât pe prevenirea deșeurilor cât și pe formarea capacităților și sistemului de gestiune, inclusiv de integrare a celor mai bune tehnologii disponibile, fezabile din punct de vedere economic. Asigurarea

unei sinergii cu politicile naționale pe domeniul mediului și de îmbunătățire a gestionării deșeurilor prin intermediul mecanismelor de sprijin a parteneriatelor locale, implicării comunității și de suport prin intermediul programelor investiționale.

Facilitarea conștientizării și extensiei cunoștințelor populației rurale cu privire la potențialul bioeconomiei, inclusiv a abordărilor bioeconomiei circulare, a oportunităților economice oferite și metodelor de angajare. Eficientizarea mecanismelor de susținere a modelelor de valorificare a deșeurilor și subproduselor în baza stimulării cooperării și lărgirii conexiunilor cu sursele de materie primă. Extensia capacităților de asimilare a inovațiilor și tehnologiilor disponibile și stimularea dezvoltării capacităților de inovare durabilă a sistemului național de cercetare, prestatorilor privați de servicii și al producătorilor. Integrarea eforturilor de dezvoltare a cooperării producătorilor agricoli cu extensia formelor de interacțiune și de parteneriate intersectoriale care să încurajeze investițiile în sisteme complexe de valorificare economică a sub-produselor și deșeurilor. Stimularea integrării activităților de gestionare a deșeurilor la nivel de producător prin intermediul mecanismelor de sprijin investițional pentru dezvoltarea și modernizarea afacerilor.

N33 Stoparea procesului de pierdere a biodiversității

Poziția de pornire: Ecosistemul agricol este lărgit în un mod excesiv peste ecosistemele naturale ca urmare a modului de gestiune a terenurilor în perioada sovietică și de implementare a PSPA de împrumutarea a populației. Extensia suprafeței agricole reprezintă o provocare dar și o oportunitate în contextul consolidării rolului sectorului în furnizarea de servicii de mediu.

În cadrul perioadei precedente de planificare strategică cel mai mic grad de realizare a fost atins în cazul acțiunilor aferente promovării tehnologiilor de producție prietenoase mediului și a biodiversității. Cauzele determinante cuprind parcelarea înaltă a terenurilor, insuficiența conștientizării și de cunoștințe/experiență a fermierilor, insuficiența specialiștilor, respectarea parțială a asolamentelor, insuficiența capacității investiționale și mijloacelor financiare pentru achiziție de mașini, echipamente și instrumente ale agriculturii de precizie, ritmul lent de ajustare a cadrului regulator, instituțional și de adaptare a stimulentele la necesitățile din teren ș.a. Evoluțiile structurale în sectorul agricol pot conduce la o accentuare a problemei diversității mici a tipurilor de culturi și a variației genetice în sectorul zootehnic.

Componentele cheie ale agrolandșaturilor care contribuie la biodiversitate sunt afectate de un grad înalt de degradare. Pășunile, în mare parte, sânt prost gospodărite, inclusiv din cauza pășunatului neautorizat și abuziv. Sunt caracterizate prin un covor ierbos puternic afectat, compactare a solului, deficit și eutrofizare a apelor. Ritmul de înființare și restabilire a fâșiilor de protecție, care reprezintă zone de adăpost pentru multe specii de plante și animale, este net inferior pentru a compensa pierderile din ultimii treizeci de ani și a acoperi necesarul în vederea remedierii factorilor determinați pentru eroziunea solului și a impactului schimbărilor climatice.

Sunt insuficient valorificate și integrate oportunitățile nemijlocit economice a introducerii de practici sustenabile de producere agricolă, precum ar fi producerea în sistem ecologic, identificarea și valorificare terenurile agricole cu înaltă valoare naturală și a dezvoltării integrate a ecoturismului și agroturismului, respectiv a unui turism durabil dar bazat pe comunitate și pe participarea ei ca gazdă și atracție în sine. În afara sprijinului investițional, instrumentele de încurajare a aplicării practicilor prietenoase cu biodiversitatea sunt insuficient dezvoltate.

Există o deficiență la nivel de producător în conștientizarea și înțelegerea mecanismelor de corelare între factorii de biodiversitate, climatici, erodare a resursei de sol, poluare a resurselor de apă, a contribuției biodiversității asupra sustenabilității și performanței producerii agricole. Sunt necesare măsuri pentru reducerea expunerii polenizatorilor la produse de protecție a plantelor, precum și de păstrare/restabilire a habitatelor pentru aceștia. Solul, care nemijlocit reprezintă un habitat, este larg afectate de procese de eroziune și diminuare a parametrilor de calitate și sănătate. Aceasta reprezintă o provocare inclusiv prin prisma impactului complex pe care îl are asupra serviciilor ecosistemice esențiale. Reducerea acestor parametri, dincolo de influența asupra productivității agricole, catalizează riscurile deșertificării în contextul proceselor determinate de schimbările climatice.

Scop urmărit: Îmbunătățirea stării biodiversității în cadrul ecosistemului agricol, abordarea cauzelor și reducerea presiunilor activității agricole, inclusiv prin promovarea utilizării durabile a resurselor. Este urmărită identificarea soluțiilor care să contribuie la sporirea beneficiilor social-economice în baza biodiversității, extinderea conștientizării, cunoștințelor și capacității fermierilor de aplicare perfecționare a tehnologiilor de cultură. Este urmărită consolidarea plierii politicii agricole cadrului și obiectivelor pe domeniul biodiversității stabilite la nivel internațional și european, implementare a priorităților naționale și asigurarea unei sinergii cu politicile pe domeniu.

Extinderea racordării administrării agricole și a sectorului în vederea implementării normelor de ecocondiționalitate: cerințele în materie de gestionare (cerințe "SMR") prevăzute de legislația Uniunii și de standardele privind menținerea terenurilor în bune condiții agricole și de mediu („standarde GAEC”) conform prevederilor Regulamentului (UE) nr. 1306/2013, cerințe și standarde ce privesc mediul, schimbările climatice, menținerea terenurilor în bune condiții agricole, sănătatea publică, sănătatea animalelor și a plantelor, precum și bunăstarea animalelor. Prioritar este dezvoltarea și implementarea graduală a unui sistem bazat pe stimulente în vederea încurajării extinderii acestor practici, și stabilirea unui set de indicatori pentru a evalua performanța sistemului de sprijin în asigurarea atingerii obiectivelor de mediu, și biodiversitate în particular.

Tipurile de acțiuni urmează a se baza pe o abordare complexă a factorilor care influențează direct sau indirect biodiversitatea pentru alimentație, agricultură și serviciile ecosistemice pe care le oferă, urmărind prioritar reducerea practicilor agricole nesustenabile care contribuie la catalizarea acestor factori. Este considerată și diversificarea structurii culturilor agricole și genetice a animalelor. Prioritățile de creșterea de productivitate și eficiență sunt balansate

prin măsuri de diversificare a tipurilor de activități și servicii în sector, a culturilor și genetică a animalelor.

N34 Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol

Poziția de pornire: Sustenabilitate producerii agricole și reziliența producătorilor este corelată cu problema degradării solurilor, scarseității, distribuirii inegale și poluării resurselor de apă. În ultimele decenii a fost înregistrată intensificarea multiplelor forme de degradare a solului, îndeosebi a celei prin eroziune care afectează o suprafață de peste un milion de ha. Pierderile semnificative de sol fertil prezintă costuri excesive determinate de caracterul neregenerabil al resursei de sol raportat la necesitățile antropice de utilizare. Prezintă riscuri pentru securitatea alimentară prin diminuarea semnificativă a productivității și a posibilităților de dezvoltare în sector.

Pe fundalul schimbărilor climatice și resurselor limitate de apă, se acutizează problema îmbunătățirii protecției apelor de suprafață, dar și a celor subterane, a accesului și de raționalizare a utilizării. Este înregistrată poluarea râurilor mici, mineralizarea apelor subterane, un număr redus de lacuri de acumulare și înnămolirea acestora. Caracterul spațial inegal în distribuția resurselor de apă este determinat prin concentrarea celei mai mari cantități de resurse de apă de suprafață în extremitățile de est și vest a țării, respectiv, râurile Nistru și Prut.

Sunt necesare măsuri pentru a exclude factorii rezultați din acțiunile antropice care catalizează procesele de degradare a solurilor precum nerespectarea rotației culturilor în asolamente, reducerea suprafețelor ocupate cu culturi furajere și leguminoase, reducerea utilizării îngrășămintelor, lucrarea necorespunzătoare a solului, modificarea condițiilor hidrologice și irigarea cu ape nepretabile, defrișarea pădurilor și fâșiilor forestiere, utilizarea necorespunzătoare a utilajelor grele în agricultură, degradarea biologică a solului.

Promovarea accesului și a unui management eficient a resurselor de apă în scop agricol, precum și de contracarare a poluării difuze și punctuale a sectorului reprezintă o necesitate sinergică atingerii priorităților de dezvoltare, de mediu și de reziliență la schimbările climatice. Terenul agricol este intersectat de rețeaua hidrografică de suprafață, care drenează în acesta și care împreună cu apele de adâncime sunt vulnerabile la poluarea cu nutrienți și pesticide provenite din surse agricole. Alte surse semnificative sunt evacuările de ape uzate care nu sunt conectate la un sistem de tratare, scurgeri aferente infrastructurii agricole din sectorul zootehnic și post-recoltare, gestiunea inefficientă a dejecțiilor animalelor și a gunoiului de grajd.

Scopul urmărit: Intensificarea eforturilor și integrarea protecției și reabilitării resursei de sol și apă din punct de vedere ecologic, al managementului durabil, al capacitării și abilitării producătorilor transversal în cadrul tuturor intervențiilor cheie ale PSPA, și dezvoltarea cadrului de politici și regulator prin racordarea lor la acquis-ul comunitar, a capacității de monitorizare și evaluare a stării resurselor naturale.

Valorificarea în vederea prioritizării a interferenței efectului combinat al tipurilor de măsuri și practici asupra bunăstării și gestionării durabile a resurselor de sol, apă și biodiversitate. Asigurarea unei balansări a acțiunilor voluntare și legislative în vederea atingerii unui nivel înalt de conștientizare la nivel de producători și populație, dezvoltare a interesului și abilitarea în vederea aplicării măsurilor și obținerea de beneficii economice. Sporirea sinergiei între politicile și măsurile pe domeniul agricol, de dezvoltare rurală, mediu și piscicol în vederea asigurării unei abordări integrate pentru atingerea efectului catalizator, eficienței și impactului asupra stării resurselor naturale și a bunăstării social-economice.

N35 Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole

Poziția de pornire: Dezvoltarea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole sunt indispensabile asigurării unui proces de dezvoltare în sector și a spațiilor rurale, sporire a valorii adăugate a produselor și a veniturilor fermierilor. Contribuie la diminuarea riscurilor de piață prin majorarea perioadei de comercializare a produselor, modului de valorificare a acestora, o mai bună ajustare la cerere. Asigură continuitatea ofertei și fluxului de produse pe piață. Prezintă oportunități pentru reducerea pierderilor de produse, în special perisabile, de-a lungul lanțului valoric și de diminuare a risipei alimentare. Prezintă oportunități pentru îmbunătățirea balanței comerciale.

Este înregistrată o cerere înaltă a sprijinului în domeniu în special din partea producătorilor mici și mijlocii, bazată pe conștientizarea necesității de a spori valoarea adăugată a producției, a nivelului redus de reziliență la riscuri de piață a modelor de dezvoltare axate pe furnizarea de materii prime, a pierderii oportunităților de valorificare a producției. Extinderea capacităților este afectată de modelele actuale de finanțare care focusează tipurile de investiții eligibile la nivel de stabilire de capacități de prelucrare și care sunt limitatoare ce țin de dezvoltarea capacităților de comercializare, investiții în active necorporale, dezvoltarea infrastructurii de bază. Lipsa legăturilor între capacitățile deja stabilite și producere afectează eficiența și impactul acestor investiții. Modalitățile de finanțare și lipsa cadrului normativ pentru micii producători de a procesa au diminuat din posibilitățile de accedere a acestora pe piață și dezvoltare a microprocesării. La fel, lipsa culturii a cooperării, insuccesele în promovarea integrării producătorilor în grupe și organizații de producători diminuează semnificativ din potențialul de eficientizare a lanțurilor valorice, din capacitățile investiționale și de comercializare, inclusiv de angajare în lanțuri scurte de aprovizionare. Multiple capacități stabilite necesită investiții în modernizare în vederea conformării unor cerințe în creștere a populației și a pieței cu privire la oferta de produse, eficientizării energetice, îmbunătățirii răspunsului la reglementările și așteptările pe domeniul creșterii standardelor de siguranță și de reducere a impactului asupra mediului. Cerințele de eficiență economică și de mediu impun necesitatea și oferă posibilități pentru valorificarea și reducerea deșeurilor, inclusiv de extensie a practicilor bioeconomiei circulare, prin corelarea dezvoltării capacităților de gestionare la nivel de producător și, după caz, de extensie în bază de parteneriate a tipurilor de unități specializate în valorificare produselor secundare.

Scopul urmărit: Extinderea capacităților de depozitare, procesare și transformare a producției agricole, de comercializare și eficientizare a lanțurilor valorice. Asigurarea unei mai bune racordări între capacitățile de producere și procesare, în special prin promovarea unei mai bune organizări a producătorilor. Îmbunătățirea și adaptarea producției la cerințele

pieței, a capacităților de comercializare, inclusiv de integrare în lanțuri scurte de aprovizionare, de optimizare a costurilor, reducere a pierderilor și valorificare a subproduselor. Creșterea competitivității și a nivelului de performanță din industria alimentară, cu respectarea standardelor de siguranță alimentară și de calitate a produselor.

N36 Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă

Poziția de pornire: Inovațiile și tehnologiile digitale reprezintă instrumente de corelare și facilitare în atingerea multiplelor priorități, în special pe domeniul modernizării, sporirii competitivității și sustenabilitate a producerii. Caracterizează sectorul agricol modern bazat pe implementarea amplă a tehnologiilor digitale, a agriculturii inteligente, a metodelor de producție bazate pe cunoaștere, a produselor care asigură o acoperire mai bună a cererii existente și a celei potențiale extinzând oportunitățile economice pentru producători, a formelor și conținutului comunicării bazate pe valori.

Bazându-se pe economia digitală, agricultura inteligentă le permite fermierilor să-și monitorizeze și să-și vizeze nevoile în baza unui sistem complex de instrumente noi integrate inclusiv prin intermediul aplicațiilor, permițând conectarea modulelor de inteligență artificială în procesul de gestiune aplicabile la o mare varietate de sisteme agricole, contribuie la diminuarea volumului și cheltuielilor pentru inputuri și profesionalizarea populației rurale, consolidare a competitivității și facilitarea procesului de trecere la practicile agricole durabile. Oferă oportunități fermierilor în organizarea parteneriatelor cu alți membri ai lanțului valoric precum și cu alți producători cu o specializare similară, a integrării marketingului produselor, extinderii accesului la informații și posibilități de formare.

La nivelul producătorilor agricoli persistă poziții rezervate din cauza lipsei de familiaritate și a incertitudinii tranziției, dificultății de a evalua critic fluxurile de informații disponibile, inclusiv neveridice. Răspândirea cunoștințelor în mediul rural este deficitară în baza lipsei/insuficienței zonale și pe tipuri de producție a modelelor de succes, inclusiv a tehnologiilor digitale, deficiența sistemului național extensiune rurală sincronizat cu capacitățile limitate a sistemului academic de a asuma rolul de promotor al inovațiilor și tehnologiilor digitale. Este necesar un efort pentru asigurarea perioadei de tranziție către adoptarea mai largă a noilor tehnologii, atât în plan economic, cât și în managementul cunoștințelor. Adresarea necesită eforturi conjugate prin sprijinirea investițiilor și extinderea aplicării tehnologiilor noi în cadrul fermelor, formare a fermierilor, continuarea a procesului de adaptare a curriculei de studii și programelor de formare profesională, dotare și echipare a instituțiilor de învățământ, adaptare a capacităților sistemului de cercetare și extensiune.

Urmează a se asigura conectivitatea și interoperabilitatea sistemelor informatice și valorificarea posibilităților de suport a sistemelor publice și respectiv de formare a unui ecosistem informatic. Sistemul AKIS, intervențiile în cadrul PSPA vor ajuta fermierii să adopte, gradual, reieșind din necesități tehnologiile noi. Sub aspect de dezvoltare a produselor, tehnicilor noi de producție, strategiile de marketing și diversificarea

operațiunilor agricole se necesită a se asigura formarea unei baze de cunoștințe, calitatea surselor, interesarea și valorificarea potențialului generației tinere.

Scop urmărit: Dezvoltarea unor lanțuri valorice alimentare inclusive, sustenabile, diverse și reziliente, adaptate la complexitatea și dinamica mediului, a cerințelor consumatorilor, a schimbărilor tehnologice, a cerințelor cu privire la structurile și modelele de cooperare. Valorificarea metodelor de producere și afaceri noi și inovatoare pentru creșterea veniturilor producătorilor, asigurării competitivității, îmbunătățirii furnizării de beneficii de mediu și sociale. Revizuirea și consolidarea capacităților sistemului de cercetare și a modului de integrare în asigurarea unei corelări dintre complexitatea sistemelor alimentare și eficiența, reziliența și durabilitatea acestora. Promovarea parteneriatelor dintre actorii lanțurilor valorice și formarea unor sisteme de inovare agricolă dinamice și interactive care să sprijine în adaptarea și valorificarea tendințelor de modificare a condițiilor.

Adaptarea intervențiilor în vederea asigurării îmbunătățirii accesului la tehnologii noi de-a lungul întregului lanț valoric, inclusiv a activităților nonagricole cu impact asupra eficientizării și raportării la cerințele de mediu și de performanță economică. Extinderea capacității sistemelor de învățământ, formare continuă în vederea pregătirii specialiștilor și tinerilor fermieri care să sprijine tranziția către o agricultură bazată pe inovații și stimularea schimbului generațional și a oportunităților de implicare a tinerilor în afaceri agricole. Îmbunătățirea fluxului de cunoștințe, interoperabilității sistemelor, inclusiv informatice, pentru a asigura o bază tranziției, a producătorilor cu informații veridice și calitative.

N37 Structurarea eficientă a lanțurilor de producție/ procesare/ comercializare

Poziția de pornire: Productivitatea medie (productivitate totală a factorilor de producție) în Republica Moldova este mai joasă comparativ cu țările din regiune. Este înregistrat un ritm redus de asimilare de cunoștințe și tehnologii, de investiții necesare inovațiilor. Serviciile și costurile sunt înalte fiind afectate de o slabă organizare și eficiență a modelelor de integrare pe verticală existente. Dimensiunea relativ mică a țării, fragmentarea producerii afectează costurile pentru inputuri și logistică. Potențialul de creștere a eficienței, inclusiv în organizarea lanțurilor logistice și de acces la piață în bază de cooperare/asociere nu este valorificat.

Pe termen mediu și lung reprezintă riscuri semnificative pentru sistemul agroalimentar național în contextul diminuării competitivității pe fundalul tendințelor de transformare structurală a lanțurilor internaționale agroalimentare, în special a celor pe produse cu valoare adăugată înaltă, cu cerințe în creștere pentru sustenabilitatea producerii, trasabilitate și eficiență economică a modelelor organizaționale, a capacității de comunicare și marketing. Dinamicile inovatoare în lanțul de aprovizionare cauzate de inovațiile organizaționale, tehnologiilor, cerințelor în evoluție a consumatorilor impun eforturi semnificative de adaptare. Slaba organizare a sectorului diminuează din capacitatea acestuia de a asimila sprijin investițional și transfer tehnologic, de a spori eficiența investițiilor, de a asigura o dezvoltare bazată pe inovații. Afectează nu doar accesul la piețe externe dar și capacitatea de implicare și eficiența lanțurilor de aprovizionare pe piața internă. Reziliența producătorilor primari este redusă de transmiterea asimetrică a prețurilor de-a lungul

lanțului, datorită inter alia, dar nu numai, dezechilibrelor de putere. Situația este agravată de ponderea înaltă de export de materii prime fapt care crește expunerea sectorului la riscuri de piață în contextul unor fluctuații mai înalte a prețurilor la materii prime comparativ cu prețurile la produsele finite.

Sunt necesare eforturi pentru a spori eficiența la nivel de producere primară, în special în cazul micilor producători. Se necesită încurajarea de a trece la forme de organizare economică și comerciale de producere, inclusiv prin îmbunătățirea nivelului de cunoștințe și aptitudini, oportunități investiționale și de dezvoltare, ajustare și extindere a gamei de produse, comercializare și adoptare de practici sustenabile de producere. Încurajarea acestora de a se asocia contribuie la creșterea puterii de reprezentare și a puterii de negociere pe lanțul de producție, fapt care se va reflecta ulterior în stabilizarea și creșterea nivelului veniturilor. Este indispensabilă în contextul implementării cu succes a unor modele de dezvoltare bazate pe lanțuri scurte de aprovizionare, a accesului în rețele de comercializare și pe piețe externe, de valorificare a oportunităților oferite de producerea în cadrul unor scheme de calitate și de valorificare eficientă a produselor obținute prin modele sustenabile de producere.

Scopul urmărit: Reducerea asimetriilor puterii de negociere de-a lungul lanțului valoric prin stimularea unei integrări pe verticală sub controlul sectorului primar, a extinderii capacității acestuia de a se extinde în aval în lanț prin angajare în activități de procesare, promovare și comerț. Extinderea și modernizarea capacităților post-recoltă și de procesare conectate la producerea primară, de dezvoltare a lanțurilor valorice la nivel național în detrimentul exporturilor de materii prime. Încurajarea și catalizarea proceselor de organizare a fermierilor în grupuri și organizații de producători, de extindere a dezvoltării în bază de parteneriate pe termen lung, prin măsuri de sprijinire a formării cunoștințelor, culturii de cooperare, susținere și prioritizare în acest scop a investițiilor, capitalizării și formării patrimoniului formelor asociative. Revizuirea cadrului regulator pe domeniu și ajustarea în vederea asigurării unei eficientizări și ghidări a producătorilor în contextul stabilirii formelor asociative de organizare.

Dezvoltarea sinergiilor de-a lungul lanțurilor valorice și sprijinirea unor modele de producere determinate de piață și responsive la cerințele pieței. Dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare, a producerii în cadrul unor sisteme de calitate. Asigurarea depersonalizării producătorilor primari, eficientizării cooperării și comunicării cu furnizorii de servicii și inputuri, comercianți cu amănuntul. Stimularea extinderii modelelor de cooperare și integrare cu sectorul de cercetare și inovare și a creșterii rolului acestora în asigurarea competitivității sectorului.

N38 Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton

Poziția de pornire: Sprijinirea eforturilor de dezvoltare în agricultură necesită a fi corelate cu măsurile de dezvoltare a piețelor locale, a afinității consumatorului pentru produsele autohtone și respectiv de facilitare a consumului lor. Asigurarea sinergiei contribuie la consolidarea pe termen lung a statutului securității alimentare, perspectivei de dezvoltare și sustenabilității pentru micile afaceri. Deși limitată raportat la capacitățile de producere a sectorului agroalimentar pe o serie largă de produse, piața locală asigură funcția de stabilizare și diversificare a livrărilor în contextul unor crize privind accesul pe anumite piețe

externe, și sprijină dezvoltarea producătorilor în vederea unei potențiale internaționalizări a afacerilor. Măsurile de sprijin sunt cu mai mult importante având în vedere tendințele de regionalizare și globalizare a sistemelor de aprovizionare cu alimente, corelate cu o dezvoltare a sistemelor de supermarket, de logistică și informaționale.

Modelul urmărit de modernizarea sectorului agricol cu un accent sporit pe micii producători, pe atingerea unor obiective mixte ținând cont de creșterea eficienței, dar cu asigurarea accelerării trecerii către metode sustenabile de producere, obiectivele pe domeniul dezvoltării rurale și de extindere a producerii pe sub-sectoare importante din punct de vedere a autosuficienței strategice de alimente, impune necesitatea dezvoltării de sisteme agricole durabile caracterizate prin agricultură cu valoare adăugată înaltă, produse primare și procesate de înaltă calitate. Focusarea pe calitate accentuează necesitatea valorificării posibilităților de dezvoltare a sistemelor de marketing și construirea de noi oportunități de comercializare, asigurarea relevanței pentru consumatori a ofertei de produse și a credibilității, eficientizare a lanțurilor valorice și o mai bună organizare a producătorilor prin forme de cooperare. Este necesară asigurarea condițiilor pentru valorificarea potențialului lanțurilor scurte de aprovizionare și a conexiunilor incluzive pe domenii ca patrimoniu cultural, acțiunii comunitare, legăturii între fermieri și zona urbană, depersonalizare a producătorului, reducerea impactului ecologic al agriculturii.

Localizarea lanțurilor agroalimentare va fi sprijinită prin sistemul de susținere a auto-guvernanței atât la nivel local cât și în cadrul lanțurilor alimentare și de integrare între ele, bazate inclusiv pe aranjamente organizaționale eterogene orientate pe termen lung spre consolidarea în cadrul unor sisteme agroalimentare locale. Vor contribui la consolidarea conexiunilor la nivel local între producători și consumatori, a unei viziuni integrate cu privire la dezvoltarea infrastructurii de piață și a tipurilor de activități de producere pentru o mai bună acoperire a necesităților de consum, a unei mai bune valorificări a resurselor locale.

Dezvoltarea rețelelor agroalimentare alternative prin valorificarea economiei de proximitate bazată pe creșterea rolului rețelelor informatice, infrastructurii specializate inclusiv a rețelelor comerciale alternative reprezintă o oportunitate. Excluderea riscurilor potențiale pentru subminarea bazei social-economice a lanțurilor scurte de aprovizionare necesită asigurarea unei integrării mai bune pe lanț valoric în bază de cooperare a producătorilor primari, a integrării procesării, de menținere a unei politici facilitatoare privind funcționarea și democratizarea accesului în piețe publice și târguri. Necesită atenție și direcționare a eforturilor de dezvoltare a formelor de integrare pe baza conceptului lanțului scurt și a depersonalizării producătorilor în cadrul rețelelor de supermarket. Succesul acestor acțiuni implică eforturi de promovare, inclusiv pe creșterea conștientizării importanței, afinității, aprecierii, dar și de informare cu privire la schemele de calitate adresate consumatorilor finali. Accentul pe profilul producătorului va avea efecte pozitive și printr-o responsabilizare mai înaltă și creștere a interesului pentru forme durabile de producere. Sunt necesare eforturi de consolidare a sprijinului și facilitare a utilizării de către producători, în special micii producători a instrumentelor pentru comunicarea calității, și capacitatea acestora de a realiza

activități de promovare. Urmează a fi stimulată extinderea integrării activităților de turism cu cele de promovare și marketing a producției locale.

Scop urmărit: Consolidarea conexiunii între piață, necesitățile societale și sistemele de producere agricolă naționale. Eficientizarea politicilor și măsurilor de promovare a sistemelor de calitate și produselor cuprinse, inclusiv sub aspect de identificare, promovare, sporirii aprecierii consumatorilor și a credibilității sistemelor. Facilitarea integrării în scheme de calitate prin sprijinirea la nivel de compensare a unei părți a costurilor tranzacționale aferente și a investițiilor în dezvoltarea capacităților de producere și comerț necesare.

Susținerea dezvoltării unei mai bune organizări a producătorilor, a capacității de antrenare în lanțuri scurte de aprovizionare atât în contextul eforturilor localizate cât și de extinderii a conexiunii nemijlocite rural-urban, a oportunităților de promovare prin coagularea efortului unui grup mai larg de beneficiari. Extinderea procesului de depersonalizare a producătorului, inclusiv în cazul produselor gastronomice, și extinderea parteneriatului între producători și consumatori, cu un efect pozitiv asupra atingerii unor valori comune cu privire la sustenabilitatea producerii, calitatea produselor, valorificarea tradițiilor, dezvoltare comunitară. Asigurarea eficienței sistemelor de comerț bazate pe lanțuri scurte de aprovizionare, a rolului lor social-economic prin optimizarea organizațională și a costurilor de distribuție, menținere a unei competiții constructive pe nișe de produse și asigurarea rezonabilității prețurilor.

N39 Creșterea gradului de cooperare și asociere

Poziția de pornire: Cooperare, și nemijlocit cultura cooperării reprezintă un factor determinant pentru eficiența structurală a sectorului agricol, capacitatea de competiție pe piața locală și internațională și de dezvoltare. Cultivarea încrederii ca componentă determinantă atât a cooperării cât și a prosperității economice necesită consolidarea la nivel de producători a capacităților de planificare pe termen lung, de însușire de abilități de comunicare și coordonare, mecanisme de control și reducere a riscurilor. Ritmul lent de dezvoltare a cooperării scade semnificativ eficiența și determină creșterea costurilor intervențiilor. Decuplează, în special micii producători de la valorificarea unor importante posibilități de dezvoltare. În perspectiva aderării la Uniunea Europeană, periclitează capacitatea sectorului de a asimila fonduri importante adresate grupelor și organizațiilor de producători.

Se necesită perfecționarea cadrului de reglementare cu privire la grupuri de producători și organizații de producător. Obiectivul este de a asigura o mai bună ghidare pentru membri, a principiilor democratice de gestiune, și respectiv, de sustenabilitate a organizațiilor nou create, de îmbunătățire și ajustare a cerințelor normative și fiscale. Sistemul de recunoaștere în scopul asigurării sprijinului necesită a fi revăzut pentru a considera experiența privind stabilirea de grupuri neechilibrate, inclusiv din punct de vedere a capacităților de livrare a membrilor și a contribuției cantitative și valorice a acestora la formarea ofertei de produse a grupului. Asistența consultativă și de mediere externă necesită a fi disponibilă la etapa de formare a grupului și pe parcursul primei perioade de activitate în vederea sprijinirii

consolidării practicilor de coordonare și de management eficient și de depășire a divergențelor situaționale. Extinderea oportunităților de finanțare activităților urmează a răspunde necesităților de dezvoltare, dar și să ghideze grupul spre formarea și planificarea dezvoltării și activităților pe termen mediu și lung.

Creșterea nivelului de implicare a producătorilor în procesul decizional și a măsurilor de interes pentru activitatea lor impune dezvoltarea mecanismelor organizaționale bazate pe abordarea de jos în sus. Insuficiența reprezentării teritoriale a MAIA reprezintă o oportunitate de extindere de forme organizaționale bazate pe parteneriat public privat. Acestea pot servi drept formă primară de comunicare și coagulare a eforturilor comune ale producătorilor care pot sta la baza extinderii cooperării și instituționalizării sub formă de grupuri de producători. Totodată, pot servi drept platforme pentru integrarea eforturilor micilor producători în organizarea unor acțiuni comune, inclusiv de livrare de produse. Mecanismele bazate pe abordarea de jos în sus vor consolida asociațiile de producători, organizarea lor teritorială și respectiv transformarea acestora și a spectrului de funcții și servicii acoperite.

Scop urmărit: Îmbunătățirea și extinderea mecanismelor de încurajare a auto-organizării producătorilor, implicarea acestora în procese decizionale în baza de abordare de jos în sus, în parteneriate alături de alți actori implicați în special ai domeniului de cercetare, și nemijlocit a organizării lor prin forme de cooperare recunoscute - grupuri de producători și organizații de producători.

Extinderea și consolidarea inițiativelor și soluțiilor organizaționale bazate pe o implicare nemijlocită a fermierilor, cu considerarea experienței UE și a statelor membre, care includ inclusiv, LEADER, de stabilire a grupurilor operaționale formate din fermieri, asociații, grupuri de producători, cercetare, învățământ în cadrul PSPA AKIS, instituționalizare a Camerelor Agricole. Formarea unui cadru facilitant pentru organizarea fermierilor în grupuri și organizații de producători, inclusiv prin adaptarea cadrului de reglementare, asistenței continue și a formelor de sprijin, considerând experiența cumulată și expertiza UE.

Asigurarea suportului în vederea atingerii obiectivului de modificare a rolului grupurilor și organizațiilor de producători în lanțul valoric și în adăugarea unei valori producției primare prin susținerea eforturilor de capitalizare și formare a patrimoniului comun. Încurajarea eforturilor de planificare a activității pe termen mediu și lung, și extinderea formelor de sprijin disponibile pentru acoperirea acțiunilor aferente etapelor de dezvoltare, inclusiv în vederea atingerii unui efect stabilizator. Acordarea priorității grupurilor de producători în a accesa sprijin sau a beneficia de rate majorate, cu scop de ghidare și redirectionare a producătorilor. Consolidare a eforturilor și măsurilor de consultanță asigurate producătorilor în vederea pregătirii și orientării spre valorificarea avantajelor oferite de cooperare.

N40 Asigurarea calității și originii produselor (asigurarea trasabilității pentru consumatori)

Poziția de pornire: Dezvoltarea sistemului bazat pe asigurarea calității și originii produselor reprezintă un pas important în vederea racordării la politica UE de organizare a pieței locale și de marketing pe piața externă. Acesta răspunde necesităților consumatorilor prin încurajarea și direcționarea producătorilor către inovații, cooperare și extindere a gamei de produse calitative și apropiate necesităților de consum și culturale, asigurarea unui sistem de garantare a originii și calității produsului, inclusiv de comunicare cu privire la produs și de recunoaștere a acestuia. Răspunde modelelor de dezvoltare din sector prin facilitarea cooperării producătorilor, a dezvoltării rurale, a integrării în modele de producere cu valoare adăugată înaltă prin facilitarea recunoașterii și marketingului produselor, a protejării și promovării tradițiilor și unicității produselor. Stimulează trecerea către metode durabile de producere agricolă și respectiv facilitează marketingul acestor produse.

Producătorii și consumatorii sunt puțin familiarizați cu problemele ce țin de schemele de calitate, inclusiv protecția produselor a căror trăsături specifice sunt strâns legate de originea geografică, tradiție, agricultura ecologică sau alte caracteristici de calitate. Sistemul național este dezvoltat în baza politicilor EU cu stabilirea unui cadru regulator și de control privind produsele cu origine protejată și ecologice. Activitățile de informare și comunicare au caracter aleatoriu. Sunt înregistrate un număr restrâns de cazuri de dezvoltare prin abordare de jos în sus. Nu este valorificată posibilitatea dezvoltării sistemelor de calitate naționale, precum și sinergia care poate fi asigurată în promovarea unor standarde mai înalte pe domeniul bunăstării animalelor. Micii producători întâmpină dificultăți în a asigura resursele administrative și expertiza necesară pentru aplicare, precum și de supraveghere. Modelele de sprijin aplicate nu stimulează o abordare integrată și nu acoperă multiple tipuri de costuri specifice pe care micii producători și organizațiile lor urmează a le acoperi, a parteneriatelor pentru inovare și de promovare și comunicare cu privire la calitatea, unicitatea și valoarea nutritivă a produselor.

Scopul urmărit: Consolidarea politicilor și sistemului instituțional în domeniul calității produselor agro-alimentare în vederea asigurării unui cadru facilitator de dezvoltare și eficiența sistemului de control, trasabilitate și comunicare. Eficientizarea și țintirea sprijinului pentru extinderea dezvoltării și integrării în scheme de calitate prin abordare de jos în sus, precum și a cooperării și parteneriatelor în acest scop. Extinderea și focusarea măsurilor de sprijin în vederea unei acoperiri mai bune a costurilor aferente dezvoltării schemelor de calitate și/ sau integrării, inclusiv costuri administrative și de elaborare a documentației, investiționale în sisteme de producere și de comerț, de comunicare și promovare. Asigurarea integrării cu măsurile de promovare a turismului rural, lanțurilor scurte de aprovizionare, cooperare, cunoștințe și inovare în agricultură, culturii și tradițiilor gastronomice, de mediu. Capacitarea organizațiilor producătorilor în vederea comunicării și promovării către consumator a produselor încadrate în scheme de calitate.

N41 Îmbunătățirea bunăstării animalelor

Poziția de pornire: Bunăstarea animalelor reprezintă o problemă majoră, de ordin economic, social și sanitar-veterinar. De bunăstarea acestora depinde volumul și calitatea producției zootehnice, siguranța produselor, preferințe ale consumatorilor ș.a. Caracterul

dual al bunăstării ține de siguranța produselor, pe de o parte, dar și de costuri mai ridicate pentru producător, ceea ce presupune eforturi suplimentare în obținerea investițiilor și dezvoltarea afacerii zootehnice. În politica actuală, sprijinul oferit fermierilor în sectorul zootehnic, nu prevede careva stimulente pentru implementarea unor norme cec țin de bunăstarea animalelor.

Scopul urmărit: Sprijinirea și extinderea implementării practicilor de bunăstare a animalelor prin integrarea eforturilor și măsurilor adoptate, valorificare a efectelor pozitive nemijlocite precum și a celor potențiale. Va fi pre-căutata o implementare sinergică a măsurilor de sprijin celor de reformă determinată de implementarea acquis-ului comunitar.

Proiectele care cuprind investiții ce prevăd îmbunătățirea bunăstării animalelor vor fi sprijinite prioritar prin intermediul măsurilor de sprijin. Sprijinul cuplat pentru venit va fi suplimentat pentru respectarea condițiilor de bunăstare a animalelor și de asigurare a menținerii animalelor pe pășuni.

Sistemul AKIS va contribui la extinderea cunoștințelor cu privire la măsurile și practicile de bunăstare a animalelor, modele de implementare. Integrarea cu măsurile aferente cooperării producătorilor, de sprijin a schemelor de calitate și de promovare a acestora reprezintă o oportunitate în vederea asigurării unei vizibilități și oportunități suplimentare în contextul comercializării față de producțiile obținute în condiții standard.

N42 Îmbunătățirea răspunsului agriculturii la cerințele societății pentru alimente sigure și sănătoase

Poziția de pornire: Sectorul agricol deține un potențial înalt și asigură primar necesitățile de consum ale societății. Reformele în contextul procesului de integrare europeană contribuie la îmbunătățirea reglementărilor aferente sistemului de control și conformității producătorilor în aplicarea unor cerințe mai înalte de siguranță a alimentelor. Sunt înregistrate tendințe de adaptare și dezvoltare sinergică a producerii și cerințelor de consum ale populației cu privire la oferta de produse, sustenabilitatea producerii, calitatea și valoarea nutritivă a acestora. Totuși, capacitatea sectorului este limitată de necesitățile investiționale înalte, nivelul redus de extindere a cooperării și parteneriatelor, a inovării și cunoștințelor, capacităților de marketing, fiind în special afectați micii producători care reprezintă furnizori importanți pentru o gamă largă de produse. Riscul extinderii unei dezvoltări nesincrone între cerințele sistemului regulator, cerințelor populației și a capacității producătorilor va periclita sustenabilitatea producerii și obiectivele urmărite de dezvoltare rurală, cu implicații importante pentru statutul de securitate alimentară a țării.

Este înregistrată o dezvoltare debalansată între producerea primară și capacitățile de procesare și de integrare în lanțuri valorice cu valoare adăugată înaltă. Sunt necesare investiții pentru crearea și modernizarea capacităților de procesare, achiziția de echipamente și implementarea de tehnologii moderne. Organizarea sectorului, în particular lipsa sau modelele ineficiente de cooperare diminuează din capacitatea și competitivitatea acestuia. Periclitarea conexiunilor între sectorul de cercetare și producere diminuează capacitatea de a integra know-how-ul și de a dezvolta tehnologii bazate pe inovații. Insuficiența infrastructurii de procesare și comerț limitează capacitatea sectorului de a oferi produse

diversificate, sănătoase și nutritive precum și a conexiunilor cu consumatorii. Trecerea către un sistem alimentar mai sănătos și durabil necesită eforturi de comunicare, inclusiv de formare a consumatorilor, de contracarare a concurenței neloiale, de dezvoltare a lanțurilor scurte de aprovizionare și extindere a instrumentelor puse la dispoziție comunităților locale, producătorilor și grupurilor organizate de producători, inclusiv în dezvoltarea capacităților de producere, dezvoltarea de produse și aplicarea de standarde superioare de producere raportat la cerințele legale minime și de promovare a produselor.

Scopul urmărit: Dezvoltarea capacității sectorului agroalimentar în a asigura populația cu alimente sigure, inclusiv prin racordarea la standardele UE pe domeniu, a capacității de a oferi și acoperi așteptările și necesitatea populației de alimente sănătoase și nutritive, produse în un mod sustenabil. Extinderea și eficientizarea sprijinului în capacitatea de procesare, inclusiv microprocesare, de adoptare de know-how, tehnologii și de inovare. Asigurarea unui caracter integrat al sprijinului, considerând creșterea standardelor la toate etapele lanțului valoric și stimulare a producătorilor către cooperare și asigurarea sinergiei eforturilor. Încurajarea unei viziuni și dezvoltării complexe a afacerilor, o mai bună prioritizare a sprijinului prin finanțarea în bază de proiecte investiționale.

N43 Reducerea utilizării pesticidelor și îmbunătățirea rezilienței la dăunători

Poziția de pornire: Utilizarea pesticidelor, în conformitate cu modele actuale de dezvoltare a agriculturii este indispensabilă pentru asigurarea unei stabilități a producerii agricole și a aprovizionării cu alimente. Efectele negative ale folosirii neraționale și care necesită a fie reduse țin de impactul asupra biodiversității, poluării apelor, solului și aerului, asupra sănătății umane prin infestarea alimentelor destinate consumului sau prin expunerea unui mediu contaminat. Uniunea Europeană își propune să reducă utilizarea de pesticide chimice și a riscul aferent acestora cu 50% către 2030.

Nevoia de conformarea a fermierilor este corelată nu doar cu atingerea obiectivelor de sustenabilitate a producției, ci și de adaptarea la așteptările societale cu privire la metode durabile de producere și calitatea produselor, tendinței de modificare a cerințelor și preferințelor pe principalele piețe de desfacere a producției.

Complexitatea sarcinii de reducere a utilizării pesticidelor necesită punerea în practică a unei abordări integrate cu privire la punerea în aplicare a măsurilor protecției plantelor axată pe utilizarea rațională a produselor de uz fitosanitar pentru combaterea dăunătorilor, bolilor și buruienilor, prin aplicarea metodelor alternative de protecție, implementarea tehnologiilor avansate de cultivare și a bunelor practici agricole, sigure și prietenoase mediului. Necesită o aplicarea rațională a unei combinații de măsuri științifice biologice, biotehnologice, chimice, fizice, agrotehnice, de măsuri de selecție a plantelor, și sisteme de prognoză și avertizare privind apariția și combaterea organismelor dăunătoare, în cadrul căruia produsele de uz fitosanitar sunt limitate la strictul necesar pentru a menține prezența organismelor dăunătoare sub limita de la care se produc daune sau pierderi economice inacceptabile.

Se atestă o tendință de intensificare a utilizării pesticidelor în agricultură. Deși bazată pe necesități obiective, se necesită îmbunătățirea nivelului de cunoștințe, aptitudini și capacități

ale fermierilor cu privire la utilizarea rațională a acestora, riscurilor de infestare a solului și apelor, efecte asupra sănătății, metode alternative de protecție și bune practici agricole. Rolul determinant de expertiză pe domeniu urmează a fi corelat primordial pe sistemul de cercetare și extensiune, formare de specialiști și disponibilitatea expertizei, formare a fermierilor, și respectiv o balansare a asistenței oferite de furnizorii de inputuri.

Scopul urmărit: Optimizarea aplicării tratamentelor fitosanitare și reducerea presiunii cantitative a produselor de uz fitosanitar la unitate de suprafață agricolă. Sprijinirea și încurajarea fermierilor în aplicarea de metode de producere compatibile cu obiectivele de mediu și management sustenabil al resurselor naturale, sănătate, cerințe de piață și societale printr-un sistem de management al utilizării durabile a produselor de protecție a plantelor. Este urmărită capacitatea producătorilor, inclusiv prin accesul la tehnologii și soluții digitale necesare în acest scop, direcționarea către practici sustenabile de producere prin integrarea cu prioritățile de securitate alimentară și restructurare a producerii agricole.

Sistemul AKIS, prin integrarea expertizei disponibile și contribuția la formarea acesteia, îmbunătățirile pe domeniul de cercetare și inovare, vor contribui la creșterea gradului de conștientizare și la formarea cunoștințelor privind bunele practici agricole, creșterea rolului expertizei nepărtinitoare, schimbului de informații ș.a.

Încurajarea aplicării practicilor agricole tradiționale și trecerii la sistem ecologic de producere, dincolo de obiectivele intrinseci și impactul nemijlocit, vor fi valorificate inclusiv pentru difuzia experienței și cunoștințelor cumulate către domeniul convențional de producere și reducere a costurilor inputurilor prin formarea pieței și creștere a efectului economiei de scară.

N44 Reducerea pierderilor pe lanțul de producere și a risipei alimentare (inclusiv prin creșterea gradului de conștientizare a publicului cu privire la risipa alimentară)

Poziția de pornire: Reducerea pierderilor și a deșeurilor alimentare reprezintă o țintă importantă a Obiectivului 12.3. de Dezvoltare Durabilă care vizează o reducere cu 50% a deșeurilor alimentare pe cap de locuitor la nivelul comerțului cu amănuntul și al consumatorului până în 2030, precum și un mijloc de realizare a altor ținte în special în ceea ce privește securitatea alimentară, nutriția și sustenabilitatea mediului.

Pierderile de-a lungul lanțului valoric sunt corelate cu ineficiența tehnologiilor de producție și a accesului la infrastructură, organizatorice, de previzibilitate a lanțurilor de comercializare. Determină reducerea rentabilității activității agricole și a oportunităților economice, și are un efect indirect asupra consumatorilor prin disponibilitate, diversitatea și accesibilitatea economică a alimentelor.

Un aspect determinant pentru capacitatea producătorilor de a reduce pierderile o reprezintă conștientizarea și cunoașterea metodelor și factorilor care contribuie, contabilizarea acestor pierderi și respectiv de cunoaștere și identificarea a soluțiilor optime de management. Sunt necesare eforturi pentru a îmbunătăți planificarea și managementul la etapa de recoltare și

post-recoltare. Limitarea accesului la infrastructura de post recoltare în special în cazul în care se impută aplicarea unor condiții specifice pentru prelungirea perioadei de comercializare reprezintă o sursă determinantă pentru pierderile de producție la nivel de fermă și ulterioare. Caracterul neplanificat și lipsa de canale de distribuție și livrare sporesc pierderile. Oportunitățile de valorificare a producției provenite din surplusuri determinate de conjunctura de piață, a cantității de marfă neconformă cerințelor de piață, sunt limitate sau cu un nivel redus de eficiență din punct de vedere economic. Sunt determinate de lipsa sau insuficiența capacităților de procesare și a conexiunilor între acestea și ferme, inclusiv a celor specializate în transformarea produselor secundare, nivelul redus de inovare și integrare a inovațiilor precum și al cooperării pe orizontală și verticală.

Caracterul integrat al eforturilor de reducere a risipei alimentare, precum și demersurile de-a lungul lanțului valoric au efect limitat în afara unei responsabilizări a întregului lanț alimentar, inclusiv horeca, comercianți cu amănuntul și a consumatorilor finali. Este necesară extinderea acțiunilor de promovare a conștientizării bazate pe instrumentele oferite prin adoptarea Legii 299/2022 privind prevenirea pierderii și risipei de alimente, și respectiv a metodelor prin care acțiunile cu privire la contracararea risipei alimentare oferă beneficii vizibile societății și nemijlocit producătorilor.

Scopul urmărit: Ridicarea nivelului de conștientizare, cunoștințe și capacități care să conducă la reducerea risipei de alimente de-a lungul întregului lanț valoric, inclusiv prin valorificarea oportunităților socio-economice a unor asemenea măsuri. Dezvoltarea capacităților fermierilor de reducere a pierderilor la nivel de fermă, post-recoltare, transport și procesare și în a se încadra în modele de comerț cu un nivel mai înalt de previzibilitate. Extinderea oportunităților de valorificare a producției, subproduselor sau alimentelor de-a lungul lanțului valoric a eforturilor de prevenire a deșeurilor alimentare, mai ales pentru încurajarea redistribuirii surplusului de produse alimentare, a celor care se apropie de data-limită de consum sau data durabilității minimale. Promovarea consumului responsabil de alimente, modelelor de acțiune a populație, precum și formare a unei cerințe societale în responsabilizarea actorilor de-a lungul lanțului valoric.

N45 - Asigurarea continuării de către tinerii fermieri a activității în mediul rural

Poziția de pornire: Spațiul rural este afectat într-o măsură semnificativă de problema migrației tinerilor către zonele urbane și peste hotare, care conduce la depopulare. În agricultură, ca sector cheie pentru formarea economiei locale, se înregistrează un nivel înalt de îmbătrânire a gestionarilor de afaceri agricole fiind periclitat procesul de schimb de generații. Este păstrată tendința de diminuarea a ponderii tinerilor în populație economic activă implicată în activități agricole.

Reducerea numărului de tineri are un impact negativ asupra dezvoltării sectorului și prin reducerea nivelului de asimilare a inovațiilor și tehnologiilor noi, a adaptabilității la cerințele pieței și a capacității sectorului de diversificare și sporire a ofertei de produse. Eșecul transferului generațional are implicații negative asupra capacității sectorului de a se adapta la adoptarea cerințelor legislației comunitare, inclusiv și de mediu.

Impedimentele cheie ce diminuează semnificativ șansele de realizare profesională a tinerilor în sectorul agricol național este posibilitatea diminuată a acestora de a investi, întârzierea procesului de preluare, inclusiv parțială a afacerii de familie. Ca regulă, implicarea în activitatea agricolă a familie este redusă din cauza veniturilor reduse asigurate de tipurile de activități practicate și modelul de gestiune.

Insuficiența diversificării activităților economice, precum și a serviciilor disponibile reduc din oportunitățile economice, inclusiv de diversificare a surselor de venit și din atractivitatea spațiului rural comparativ cu cel urban.

Scopul urmărit: Sprijinirea preluării sau stabilirii de afaceri în sectorul agricol de către tineri, a sustenabilității și competitivității fermelor prin ajustarea instrumentelor de suport. Include oportunități formare și extindere a expertize și cunoștințelor prin intermediul sistemului AKIS, de extindere a participării la procesele și deciziile de dezvoltare locală, mecanisme de formare bazate pe cooperare.

Va fi menținut și îmbunătățit mecanismul de susținere prin plăți în avans a proiectelor investiționale ale tinerilor, și extins prin asigurarea de sprijin de venit post-investițional în cazul investițiilor în plantații multianuale. Măsurile de diversificare a economiei locale, inclusiv de dezvoltare a procesării vor extinde atât oportunitățile economice pentru tineri cât și serviciile disponibile acestora.

N46 Facilitarea dezvoltării sustenabile a fermelor de familie în zonele rurale

Poziția de pornire: Modificările structurale din sector se manifestă prin stabilirea unui decalaj între categoria fermelor mari și cea a fermelor mici reprezentate atât de producători înregistrați cât și de ferme neînregistrate semi-comerciale sau de subzistență. Conform definiției FAO, ferma de familie este „un mijloc de organizare a producției agricole, forestiere, piscicole, pastorale și de acvacultură, care este gestionat și operat de o familie și se bazează în principal pe capitalul și forța de muncă familială, inclusiv a femeilor și bărbaților. Familia și ferma sunt legate, co-evoluază și combină funcții economice, de mediu, sociale și culturale”. Fermele de familie, și corespunzător antreprenorialul mic rural reprezintă nucleul sustenabilității demografice, economice și culturale a spațiului rural, a menținerii unei flexibilități a ofertei și adaptare la cerințele consumatorilor, a potențialului de formare și extindere de noi poli economici. Sunt indispensabile păstrării activelor și factorilor intangibili din zonele rurale - cultura, comunitatea, conexiunile, instituții ș.a.

Necesitatea și direcția de sprijin este determinată de caracteristica sectorului și se referă la volatilitatea condițiilor de producere și comercializare, precum ar fi hazardele naturală, fluctuația producerii combinată cu caracterul neelastice al cererii care conduce la instabilitatea prețurilor, procesul de producere de durată care nu permite o ajustare în timp scurt la schimbarea condițiilor sau a cererii, complexitatea lanțurilor valorice și coordonarea slabă de-a lungul lanțului valoric. În raport cu fermele de familie, necesită o atenție specială evaluarea și considerarea factorilor ascunși care afectează interesele micilor producători la

nivelul politicilor și care dinamizează sau direcționează anumite procese, sau tipul de măsuri regulatorii care să faciliteze activitatea acestora, considerând capacitățile reduse de comunicare și lobare a intereselor grupului de beneficiari. Este esențial de a capacita fermele de familie în vederea reducerii riscurilor și pentru a face față externalizării costurilor. Măsurile urmează a adresa vulnerabilitățile specifice la nivel de dezvoltare a capacităților, inclusiv pentru a mitiga riscurile, a reduce incidența și impactul crizelor, considerând că efectul negativ asupra fermelor de familie persistă semnificativ mai mult decât factorul cauzator.

Urmează a fi încurajat procesul de instituționalizare a fermelor de familie și respectiv profesionalizarea acestora, capacitatea și direcționarea pentru activitate în sistem organizat prin asociere. Vulnerabilitatea din punct de vedere economic impun măsuri de sprijin pentru evitarea abandonului activităților agricole, pentru modernizare, asigurare a accesului pe piață și realizarea de investiții.

Scopul urmărit: Asigurarea unui cadru conjugat și eficient de sprijin focusat pe necesitățile specifice de dezvoltare și sustenabilitate a fermelor de familie care să cuprindă măsuri de suport (ex: acces la finanțe, consultanță, cooperare, măsuri de asigurare a riscurilor ș.a.), sprijin pentru investițiile structurale și de dezvoltare pe domeniul producției agricole, inclusiv în consolidarea rezilienței la factorii de risc, a investițiilor în diversificarea activităților inclusiv neagricole, sprijin privind accesul la piață, eficientizarea structurii lanțurilor valorice și dezvoltarea lanțurilor scurte. Este urmărit inclusiv aspectul de îmbunătățire a mediului de trai prin măsuri de sporire a coeziunii sociale, de reducere a decalajului dintre spațiul urban și rural privind tipul și calitatea serviciilor disponibile. Măsurile de dezvoltare și ajustare a cadrului legal și regulator, inclusiv prin comunicare și inventariere a potențialelor bariere regulatorii pe domeniile de activitate în vederea facilitării conformării fermelor de familie la condițiile legale și optimizării cerințelor.

N47 Dezvoltarea infrastructurii fizice, conexe afacerilor

Poziția de pornire: Infrastructura aferentă exploatațiilor, afacerilor agricole și non-agricole este indispensabilă eforturilor de dezvoltare, localizare a activităților de post-recoltare, procesare și alte tipuri de afaceri bazate fie pe apropierea de sursa de materie primă sau de zona de interes, precum și de reducere a costurilor operaționale. Costurile pentru asigurarea accesului la infrastructura centralizată, ca regulă sunt mai mari comparativ cu cele ale întreprinderilor mici și mijlocii din spațiile urbane și sunt dificil a fi acoperite din surse proprii ale antreprenorilor din spațiul rural.

Infrastructura drumurilor de acces dezvoltată în perioada de până la independență este învechită și nu corespunde noilor realități și structuri de exploatare stabilite. Dezvoltarea activităților economice în extravilan din considerent al cerințelor specifice sau al eficienței economice al activității reprezintă o premisă pentru o economie rurală competitivă.

Costurile înalte de dezvoltare impun necesitatea aplicării și raționalizării criteriilor de direcționare a sprijinului cu raportarea acestuia la asigurarea unei metode optime de

conectivitate la o infrastructură centralizată, valorificare a efectului multiplicator prin asigurarea conectivității pentru mai mulți producători și suprafețe largi agricole, tipuri de activități cu potențial economic de importanță pentru comunitate.

Scop urmărit: Continuarea și dezvoltarea mecanismului de sprijin al proiectelor de infrastructură aferente afacerilor amplasate în extravilanul localităților rurale, inclusiv privind eficientizarea și maximizarea raportului dintre costuri și efect economic și o mai bună racordare la necesitățile specifice a mediului antreprenorial local. Creșterea rolului comunităților locale în decizia cu privire la schema de dezvoltare a infrastructurii, inclusiv prin intermediul instrumentelor valorificate în cadrul PSPA LEADER.

N48 Extinderea activităților neagricole în mediul rural prin diversificarea activităților și creșterea gradului de ocupare a forței de muncă din mediul rural

Poziția de pornire: Economia rurală este slab diversificată și dependentă excesiv de activitatea agricolă primară, ceea ce are drept consecință venituri reduse pentru întreprinzătorii din mediul rural, insuficiența de oportunități ocupaționale pentru populația rurală inclusiv în afara sezonului agricol, sub-valorificare a oportunităților economice și diminuarea ofertei de servicii. Afectează în special micii producători prin lipsa de suficiente oportunități de câștig, inclusiv pentru antrenarea în activități economice și oportunități de câștig pentru membrii familiei. Este corelat cu reducerea competitivității micilor producători în contextul unor limitări a modurilor de valorificare a producției sau a eficienței economice reduse a acestora, cu o localizare insuficientă a activităților de-a lungul lanțurilor valorice ca prelucrarea producției primare, transportul, distribuția, marketingul și vânzarea cu amănuntul, precum și a altor tipuri de activități în spațiul rural cum ar fi turismul, producția de tip industrial, producere de energie în bază de surse regenerabile servicii sociale ș.a. Sub-dezvoltarea activităților non-agricole reprezintă un factor de reducere a coeziunii la nivelul comunității și a potențialului de consolidare a conexiunilor cu zona urbană.

Este înregistrat un decalaj semnificativ privind nivelul de dezvoltare a activităților non-agricole între localități și necesitățile specifice. Acțiunile de susținere a inițiativelor și proiectelor investiționale urmează să asigure o flexibilitate și relevanță pentru adaptarea la stadiul transformărilor structurale în cadrul localității și a nevoilor populației. Sunt necesare eforturi pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale, extinderea viziunilor cu privire la tipuri de activități, inovații, funcție care urmează a fi acoperită prin componentele sistemului AKIS. Multiplicarea modelelor de succes reprezintă o oportunitate pentru o dinamizare a activităților antreprenoriale. Dezvoltarea afacerilor non-agricole va contribui la atingerea obiectivelor de reducere a angajării neformale în spațiul rural.

Instrumentarul de sprijin urmează să considere dificultățile de acces la finanțare a multiplelor categorii de beneficiari țintă, în special al tinerilor, noilor fermieri, fermelor de familie. Extinderea cooperării între producători și parteneriatului la nivel local va spori capacitățile investiționale, o țintă mai bună a necesităților și valorificare a oportunităților oferite de structura actuală a economiei locale. Dezvoltarea activităților non-agricole este indispensabilă atingerii obiectivelor de mediu precum ar fi o valorificare a surselor

regenerabile de energie, a materiilor prime și sub-produselor, în reducerea pierderilor de producție și a risipei alimentare, de valorificare patrimoniului natural și cultural al localităților și implementare a modelelor sustenabile de producere agricolă. Reprezintă o componentă importantă a strategiei de creștere a rezilienței economice a mediului antreprenorial și al populației locale prin consolidarea rezistenței la factori de criză prin diversificarea surselor de venit.

Scopul urmărit: Asigurarea condițiilor și sprijinului pentru o transformare rurală inclusivă bazată pe un proces de schimbare societală cuprinzătoare prin diversificarea economiilor, valorificare mai bună a oportunităților economice oferite de sectorul de producere agricolă și reducerea dependenței de acesta, resursele naturale și umane disponibile, sporire a bunăstării și a nivelului de satisfacție a populației din mediul rural.

Extinderea oportunităților economice prin facilitarea creării, dezvoltării și diversificării întreprinderilor mici și crearea noilor locuri de muncă în localitățile rurale, cu prioritatea de integrare în lanțurile valorice naționale și internaționale a produselor agroalimentare autohtone și implementare a inovațiilor tehnologice și soluții ale economiei verzi, favorizarea promovării și valorificării patrimoniului natural și cultural. Reducerea decalajului între spațiul urban și rural pe baza tipurilor de servicii disponibile. Stimularea coeziunii și parteneriatelor locale în implementarea soluțiilor inovatoare și digitale, gestionare eficientă și responsabilă a deșeurilor, extinderea serviciilor disponibile populației ș.a..

Dezvoltarea unui mecanism de abordare sistemică a necesităților de cunoștințe și formare a populației rurale pe domeniul de antreprenariat și aferent tipurilor de activitate non-agricolă de interes, sporire a capacităților de absorbție a inovațiilor și nemijlocit de participare la inovare, și îmbunătățirea orientării către piață. Adresare punctată a dificultăților de acces la finanțare a micilor producători și în special al tinerilor și noilor fermieri prin o ajustare a mecanismului de finanțare în vederea creșterii posibilităților de conformare la evaluările de risc și de reducere a costurilor de finanțare.

N49 Promovarea LEADER

Poziția de pornire: LEADER reprezintă o abordare de implementare participativă a politicilor de dezvoltare rurală care sprijină arondarea teritorială a dezvoltării locale prin promovarea rolului parteneriatelor între autoritățile locale, mediul de afaceri și societatea civilă, întru responsabilizarea acestora și implicarea activă în procesele de planificare și implementare a strategiilor naționale și locale de dezvoltare rurală. Implementarea la nivel național este realizată în baza sistemului și experienței UE, fiind dezvoltat cadrul de reglementare, stabilit cadrul instituțional și cumulată o experiență aplicativă importantă prin implementare intervențiilor de suport. Sprijinul partenerilor de dezvoltare a fost definitiv în dezvoltarea și implementarea PSPA.

Sunt stabilite 51 de parteneriate (Grupuri de Acțiune Locală - GAL-uri) cu o acoperire a circa 754 de localități, aflate la diferite etape de dezvoltare. Constituirea GAL-urilor s-a

realizat în baza principiilor esențiale ale PSPA LEADER: abordare teritorială; parteneriate locale; abordare „de jos în sus”; acțiuni integrate și multisectoriale; colaborare în rețea; inovație; cooperare. Activează pe un teritoriu definitivat, gestionând și administrând procesele de dezvoltare locală, inclusiv finanțarea intervențiilor de dezvoltare, în baza strategiilor de dezvoltare locală și asigură relația cu autoritățile publice centrale și alți parteneri în vederea implementării lor. Din anul 2022, finanțarea în cadrul PSPA LEADER este pilotată de către stat, Republica Moldova devenind prima și singura țară din afara Uniunii Europene care a adoptat LEADER în calitate de instrument de politică publică.

LEADER contribuie la crearea reinventarea zonelor rurale și asigurând bazele creșterii economice durabile la nivel local, inclusiv, prin diversificarea activităților nonagricole. Obiectivul major al activității GAL-urilor constă în dezvoltarea economică a teritoriilor acoperite, creșterea nivelului de trai și facilitarea diminuării excluziunii sociale. Acestea facilitează procesele de dezvoltare locală, prin dezvoltarea și finanțarea proiectelor de mică valoare, dar cu impact semnificativ la nivel local: crearea/revitalizarea obiectelor de infrastructură, dezvoltarea afacerilor existente și a start-up-urilor, ce sprijină realizarea strategiei de dezvoltare a GAL, crearea locurilor de muncă. Dincolo de o mai bună țarțetare a sprijinului, implementarea LEADER contribuie la promovarea democratizării și autoorganizării, coeziunii sociale, dezvoltarea parteneriatelor, dezvoltare instituțională în implementarea de programe, responsabilizare socială ș.a.

Scopul urmărit: Continuarea dezvoltării PSPA LEADER, încurajarea extinderii lui teritoriale, și valorificarea beneficiilor oferite în eficientizarea implementării acțiunilor de dezvoltare rurală. Este urmărită păstrarea flexibilității GAL-rilor în a prioritiza activitățile de dezvoltare la nivel local și asigurată baza pentru consolidarea în continuare a capacităților lor instituționale. Totodată, în contextul extinderii tipurilor de intervenții și a complexității acțiunilor rolul GAL-urilor ca structuri de agregare și parteneriat local crește în implementarea acțiunilor de informare, de integrare economică și de sprijinire a inițiativelor private de importanță locală în cadrul altor intervenții PSPA.

N50 Crearea și dezvoltarea sistemului AKIS

Situația inițială: Formarea și consilierea, transferul și schimbul de cunoștințe sunt cheia pentru gestionarea cu succes a proceselor de schimbare în agricultură. În prezent, nu este posibilă implementarea ofertelor de consiliere, formare și transfer de cunoștințe continuă și cuprinzătoare, la nivel național. Totodată, pentru solicitanții de sprijin financiar sunt oferite instruirii de scurtă durată finanțate din fondurile publice ca condiție de accesare a sprijinului financiar. Un factor limitativ în procesul de formare a fermierilor este resursele limitate de timp și interesul scăzut față de instruirii.

Scop urmărit: Scopul este de a dezvolt un sistem al cunoștințelor și inovării independent conectat la nevoile fermierilor ce va oferi servicii de consiliere, formare eficientă și de înaltă calitate, transfer și schimb de cunoștinței, transfer tehnologic, cu acces la o gamă ieftină de consultări, de la o distanță rezonabilă, și cu posibilitatea conectării prin intermediul platformei digitale AKIS. AKIS va conecta toți actorii relevanți din cadrul sistemului de

cunoștințe și inovare în agricultură cu fermierul oferindu-i informația necesară pentru a deveni competitiv și sustenabil.

N51 Acordarea de servicii de consiliere fermierilor și operatorilor economici din mediul rural

Situație inițială: Subiecte precum sustenabilitatea producției alimentare, managementul afacerii, protecția culturilor, bunăstarea animalelor, contribuția la diminuarea emisiilor de gaze cu efect de seră, standarde de producție, siguranța alimentară, cerințele de calitate a produselor agroalimentare sunt subiecte puțin studiate și cunoscute atât de fermieri cât și al consumatori. Prin urmare, există un deficit major în predarea și informarea fermierilor la scară națională (în mod clar de înțeles pentru grupurile țintă) a subiectelor enunțate. O schimbare de comportament în obiceiurile de producere ale fermierilor este văzută ca o cerință de bază pentru atingerea obiectivelor PSPA, ceea ce presupune fortificarea serviciilor de consultanță și formare.

Scop propus: Cursurile de formare la nivel național sunt menite să îmbunătățească abilitățile și cunoștințele fermierilor prin transferul de cunoștințe cu privire la teme de actualitate precum bioeconomia, clima, protecția mediului, conservarea naturii, precum și cunoștințele despre producția agricolă ecologică ce garantează un nivel minim de poluare a mediului. Un alt obiectiv este educarea populației cu privire la climă și metodele de producție ecologică în agricultură și astfel să evidențiem valoarea adăugată a produselor. Consumatorii, de asemenea, ar trebui să fie informați cu privire la produsele de calitate sau produsele cu o valoare deosebită pentru o alimentație sănătoasă, cum ar fi cele din sectorul fructelor și legumelor. Aceasta, la rândul său, ar trebui să conducă la o creștere a consumului și vânzărilor de alimente sănătoase (inclusiv produse din sectorul fructelor și legumelor). Contribuțiile la educarea populației despre piramida alimentară ar trebui să schimbe obiceiurile de consum către o dietă mai sănătoasă și mai echilibrată. Pentru a reduce risipa de alimente, ar trebui să li se ofere mai multe informații despre schimbările climatice și impactul acestora mediului (cultura de cumpărare, termen de valabilitate, depozitare corectă și prelucrare ulterioară). Aceasta este menită să contribuie, printre altele, și la reducerea risipei alimentare.

N52 –Calificarea corespunzătoare a consilierilor agricoli și a fermierilor

Situația inițială: Cerințele sociale pentru agricultură și producția de alimente pentru o mai bună protecție a mediului și a climei sunt în continuă creștere. O rețea de instruire și consiliere pentru transmiterea cunoștințelor relevante pentru subiectele actuale din agricultură nu este dezvoltată momentan în Republica Moldova. Totodată, ducem lipsă de formatori și consilieri bine pregătiți. Nerespectarea actuală și posibilă în viitor a obiectivelor de mediu, biodiversitate și climat (de exemplu, amoniac și emisii de GES, Obiectivele de dezvoltare durabilă, etc.) arată că este nevoie de mai multe cunoștințe și conștientizare - nu numai în rândul fermierilor, ci și în rândul formatorilor și consilierilor. Prin furnizarea de măsuri de transfer de cunoștințe și informare în domeniul agroalimentar, mediu și climă se aduce o contribuție importantă la dezvoltarea sectorului. Transferul de cunoștințe, creșterea

gradului de conștientizare, educația și consilierea joacă un rol-cheie în implementarea eficientă a măsurilor relevante pentru climă, de promovare a biodiversității și de economisire a resurselor. Aceasta include, de asemenea, susținerea științifică a cerințelor de mediu și climatice în agricultură.

Scop urmărit: Scopul este de a îmbunătăți cunoștințele consilierilor agricoli și a fermierilor în toate domeniile, precum: producerea sustenabilă, cerințe de calitate, energia regenerabilă, schimbările climatice, protecția mediului și conservarea naturii, bioeconomia, inovații sau digitizarea pentru a satisface cerințele sociale tot mai mari pentru mai multă protecție a mediului și a climei. Experiențele din ofertele de educație și consiliere existente arată că aceste probleme transversale pot fi cel mai bine transmise și aduse clientului prin oferte de educație și consiliere specifice domeniului.

N53 - Extensia rezultatelor cercetării și adoptarea de practici și tehnologii eficiente

Poziția de pornire: la moment nu există interacțiuni țintite între cercetare, consiliere, educație și companiile agricole. Nu există un schimb regulat, organizat sistematic de întrebări practice și rezultate ale cercetării. Universitățile sunt cu greu implicate în educația ulterioară. Rezultatele cercetării nu sunt, de obicei, pregătite și comunicate într-un mod suficient de înțeles sau adecvat pentru grupul țintă. În plus, unele rezultate de cercetare sunt prea puțin orientate către practica agricolă și până în prezent nu au oferit soluții generale și răspunsuri la domeniile complexe de conflict (bunăstarea animalelor, protecția mediului și a climei versus presiunea pieței și a prețurilor) cu care fermele s-au confruntat și au fost afectate.

Scop urmărit: Scopul urmărit este extensia rezultatelor cercetării prin crearea legăturilor între cercetare, educație, consiliere și practică și o luare în considerare mai puternică a aspectelor relevante pentru practică în proiectele de testare și cercetare. Transferul de cunoștințe din cercetare se efectuează prin activități de educație și consiliere către companiile agricole care ar trebui accelerat, iar nevoile acute de cercetare trebuie raportate și incluse în activitatea de cercetare. Transferul de cunoștințe cu privire la noutățile în procesare la scară mică către grupul țintă a rezultatelor cercetării și testelor joacă un rol cheie, astfel încât agricultura la scară mică să poată rezista presiunii evoluțiilor pieței globale în viitor. Un alt obiectiv este un schimb și un transfer ordonat și regulat de cunoștințe prin sprijinirea rețelelor și a fluxului de comunicare în cadrul și între diferitele niveluri AKIS. Scopul este de a dezvolta și implementa noi produse și procese în agricultură și industria alimentară. Cu implicarea practicii, a științei, a consilierii și a altor actori relevanți, soluțiile la problemele și provocările în practică trebuie să fie abordate împreună, iar rezultatele obținute trebuie diseminate în cea mai mare măsură posibilă. Urmează să fie dezvoltate Grupuri Operaționale (formate noi, inovatoare de cooperare), ai căror rezultate să ajungă la cât mai mulți fermieri. Aceste cunoștințe ar trebui comunicate și altor actori din zonele rurale într-un mod ușor de înțeles. Noile descoperiri științifice trebuie obținute și comunicate în timp util și în mod practic, pentru a garanta planificarea și implementarea măsurilor cât mai eficiente, specifice locației și rentabile și pentru a utiliza cât mai bine posibilitățile de inovare tehnologică și

schimbarea digitală. Pe lângă creșterea gradului de conștientizare, trebuie să fie posibil și accesul la informațiile necesare.

3. Identificarea și evaluarea nevoilor, strategiile de intervenție

3.1 Obiectivul General 1. Fortificarea potențialului sectorului agricol primar și promovarea practicilor inteligente, durabile și reziliente la schimbările climatice

3.1.1 Obiectivul Specific 1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole

3.1.1 OS1.1.1 Rezumatul analizei SWOT, sector vegetal

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Tradiții și experiență istorică în producerea agricolă; ● Produse moldovenești recunoscute pentru gust autentic; ● Comerț liberalizat cu UE, Turcia, Europa de Sud-Est și țările EFTA, CEFTA; ● Existența Asociațiilor de profil în sprijinul sectoarelor. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Venituri fluctuante; ● Schimbările climatice manifestate prin creșterea temperaturilor medii anuale, scăderea volumului precipitațiilor; ● Fenomene climatice extreme; ● Degradarea terenurilor agricole; ● Productivitate joasă; ● Instrumente naționale de gestionare a riscurilor cu un grad redus de eficiență; ● Acces limitat la inovații; ● Acces limitat la surse de apă pentru irigare; ● Lipsa cooperării fermierilor în producție omogenă și marketing ori lipsa acesteia (condiție p/u fermierii micro/mici: accesarea sprijinului financiar în comun); ● Lipsa asociațiilor de profil în unele domenii de nișă; ● Dificultăți în asigurarea cu forță de muncă calificată și sezonieră; ● Suprafețe reduse a culturilor furajere; ● Diversificare insuficientă a speciilor cultivate; ● Insuficiența susținerii producătorului local din punct de vedere al instruirii și fiscalității;

	<ul style="list-style-type: none"> Lipsa legăturii dintre educație, cercetare, extensiune și necesitățile concrete ale fermierilor;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> Creșterea cererii globale și regionale de produse pe piețe asiatice și ale UE în contextul schimbărilor climatice; Valoare adăugată mai mare prin forme alternative de marketing (marketing direct, etichetarea calității etc.); Aprecierea/consumul sporit a producției alimentare interne/locale de către populație prin indicarea originii; Reducerea degradării solurilor; Creșterea cererii pentru produse ecologice; 	<ul style="list-style-type: none"> Dependența sectorului de piețele tradiționale; Mediu de piață volatil (volatilitatea prețurilor); Acces limitat la finanțare; Riscuri asociate variațiilor condițiilor climatice și fenomenelor climatice extreme; Reducerea disponibilității forței de muncă cauzată de emigrare și interesul redus față de sectorul agricol; Pierderea capacității de cercetare; Instabilitatea prețurilor la produsele agricole și agroalimentare; Instabilitatea măsurilor de politici publice/măsurilor de sprijin; Frecvența înaltă a fenomenelor naturale negative cauzate de schimbările climatice.

3.1.1 OS1.1.2 Identificarea nevoilor, sector vegetal

Cod	Descriere	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N4	Dezvoltarea sectorului de producere a plantelor furajere	Medie
N5	Creșterea sustenabilității sectorului legume și/ sau cartof	Înaltă
N6	Dezvoltarea producerii plantelor tehnice și leguminoase	Medie
N7	Creșterea sustenabilității sub-sectorul pomicol	Medie
N8	Creșterea sustenabilității sub-sectorul arbuști fructiferi și căpșun	Medie
N9	Creșterea sustenabilității sub-sectorul floricultură, plante medicinale și aromatice	Medie
N10	Creșterea sustenabilității sectorului struguri pentru masa	Înaltă
N11	Creșterea rezilienței producătorilor în situații de criză	Medie

N17	Adaptarea la cerințele pieței	Înaltă
N26	Dezvoltarea lanțului scurt de aprovizionare	Înaltă
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă	Medie
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă
N42	Îmbunătățirea răspunsului agriculturii la cerințele societății pentru alimente sigure și sănătoase	Înaltă

3.1.1 OS1.1.3 Rezumatul analizei SWOT, sub-sector vitivinicol

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Cultura și tradițiile milenare de producere a strugurilor și vinului; ● Condiții pedoclimatice favorabile cultivării strugurilor; ● Soiuri autohtone de struguri, element de diferențiere a ofertei pe piața mondială; ● Implementarea a patru zone cu Indicații Geografice Protejate: IGP Codru, IGP Ștefan Vodă, IGP Valul lui Traian, IG Divin; ● Marcă comercială vinicolă de țară “Vinul Moldovei. O legendă vie”; ● Diversitatea destinațiilor de export (peste 70 piețe de desfacere); ● Vânzările directe de la vinării generate de oenoturism și traseul vinului; ● Bazele organizării sectorului sunt stabilite pentru implementarea acțiunilor de suport și marketing. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Fragmentarea pronunțată a proprietății funciare și structura neuniformă a sectorului (cca 40% din suprafețe se află în gospodăriile personale ale populației); ● Productivitatea slabă a podgoriilor (în mediu, cca 4-5 t/ha, iar în UE cca 8-10 t/ha); ● Practici și tehnici învechite de gestionare a plantațiilor (aprox. 60% neadaptate producerii vinului de calitate); ● Oferta excesivă a strugurilor de soiuri neatractive / necorespunzătoare cerințelor pieței mondiale; ● Insuficiența suprafețelor plantate cu soiuri autohtone și soiuri de selecție nouă; ● Cantități mari exportate a vinurilor în vrac și distilatelor în vrac.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Potențialul de acces pe piața UE și alte piețe atractive (Marea Britanie, China, Japonia, Coreea de Sud, Singapore, SUA, Canada ș.a.); ● Acordurile de liber schimb: DCFTA, CEFTA, EFTA, GUAM, Turcia. Republica Moldova beneficiază și de Sistemul Generalizat de Preferințe al SUA; ● Potențialul dezvoltării producției de valoare înaltă - vinul de calitate, DOP, IGP (clasa „Premium”) îmbuteliat; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Impactul negativ al schimbărilor climatice; ● Perturbațiile din lanțul valoric cauzate de situații de criză globale și regionale; ● Tendințele de migrație care au ca rezultat depopularea rurală ducând la insuficiența forței de muncă; ● Concurența sporită din partea țărilor producătoare de vin emergente (Georgia, Chile, Nouă Zeelandă, Argentina);

<p>vinurilor spumante și distilatelor îmbuteliate, inclusiv IGP;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea calității și siguranței produselor pentru adaptarea la standardele internaționale de calitate; • Potențial pentru producerea vinurilor ecologice și biodinamice; • Tendința dezvoltării producătorilor mici și „vinului de autor”, a oenoturismului; • Creșterea prognozată a cererii internaționale și a consumului de vin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Piața produsului „vin de casă” plasată în afara ofertei comerciale.
--	---

3.1.1 OS1.1.4 Identificarea nevoilor, sub-sector vitivinicol

<i>Cod</i>	<i>Descriere</i>	<i>Nivelul de priorizare în cadrul PSPA</i>
N12	Diversificarea surselor de venituri	Înaltă
N13	Sporirea promovării și îmbunătățirea percepției vinurilor produse în Republica Moldova	Înaltă
N14	Asigurarea calității vinurilor și celorlalte categorii de produse vitivinicole prin respectarea practicilor prietenoase mediului	Medie
N15	Dezvoltarea sectorului de producere a materialului de înmulțire vegetativă a viței-de-vie, cu accent pe cel din soiuri autohtone și de selecție nouă	Înaltă
N16	Înființarea plantațiilor viticole moderne, restructurarea și modernizarea exploatațiilor viticole existente	Înaltă
N17	Adaptarea la cerințele pieței	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă

3.1.1 OS1.1.5 Rezumatul analizei SWOT, sectorul zootehnic

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>

<ul style="list-style-type: none"> ● Cerere stabilă la produse alimentare de origine animală; ● Existența cererii neacoperite de producția autohtonă pe piața locală; ● Existența materiei prime pentru sector; ● Potențial de creștere a exporturilor de animale vii și de carne de ovine și caprine. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Numărul redus de specialiști zootehnicieni și medici veterinari în localitățile rurale; ● Numărul mare de ferme neautorizate în localitățile din țară; ● Insuficiența laboratoarelor acreditate corespunzător cerințelor sanitar-veterinare comunitare; ● Reducerea suprafețelor și calității învelișului de iarbă a pășunilor precum și modul de repartizare către deținătorii de animale; ● Nivel redus al rentabilității în unele tipuri de activități zootehnice; ● Grad redus de școlarizare a fermierilor în vederea practicilor moderne de întreținere a animalelor; ● Suprafețe reduse pentru producerea furajelor; ● Productivitatea redusă pe unitate de calcul la un animal; ● Număr mic de ferme de prăsilă; ● Nivel redus de tehnologizare. ● Integrare redusă de-a lungul lanțului valoric.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Venituri stabile și constante pe parcursul anului; ● Locuri de muncă permanente pe durata întregului an; ● Sursă de îngrășăminte organice pentru terenurile agricole; ● Resurse genetice adaptate la condițiile naturale din regiune; ● Dezvoltarea oportunităților de afaceri în mediul rural; ● Creșterea gradului de procesare și dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare; ● Îmbunătățirea sistemului de informare și instruire a fermierilor; ● Dezvoltarea și promovarea tehnologiilor noi în producerea cărnii; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Competitivitate redusă pe plan internațional; ● Acces limitat la resursele financiare; ● Concurența neloială; ● Carantină sanitară cauzată de boli și epizootii la animale; ● Condiții climaterice adverse; ● Scăderea ofertei de forță de muncă.

<ul style="list-style-type: none"> • Diversificarea produselor, promovarea produselor tradiționale, produse cu denumiri de origini; • Substituirea producției de import cu cea autohtonă; • Diversificarea piețelor de export; • Cooperarea între producători, dezvoltarea grupurilor de producere și marketing, precum și a altor forme de asociere; • Cererea de materii prime pentru industria de procesare. 	
--	--

3.1.1 OS1.1.6 Identificarea nevoilor, sectorul zootehnic

<i>Cod</i>	<i>Descriere</i>	<i>Nivelul de priorizare în cadrul PSPA</i>
N1	Îmbunătățirea independenței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N12	Diversificarea surselor de venituri	Înaltă
N18	Creșterea producției de lapte	Înaltă
N19	Creșterea producției de carne	Înaltă
N20	Creșterea producției de carne și lapte de ovine-caprine	Înaltă
N21	Asigurarea sustenabilității (productivitatea/rentabilizarea) sectorului zootehnic	Înaltă
N29	Reducerea costurilor input-urilor în agricultura ecologică	Medie
N31	Atenuarea schimbărilor climatice, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea captării carbonului, precum și promovarea energiei durabile	Înaltă
N32	Reducerea deșeurilor, utilizarea și gestionarea subproduselor, inclusiv reutilizarea și creșterea valorii acestora (aplicarea criteriilor economiei circulare)	Înaltă
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă
N34	Îmbunătățirea protecției și gestionare durabilă a resurselor de apă și sol	Înaltă
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă	Medie
N41	Îmbunătățirea bunăstării animalelor	Înaltă
N51	Acordarea de servicii de consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	Înaltă

3.1.1 OS1.1.7 Rezumatul analizei SWOT, sub-sector apicol

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Apicultori din generație în generație, tradiție menținută în zonele rurale; ● Cadru normativ în domeniul apicol dezvoltat și aliniat la acquis-ul comunitar; ● Existența unui laborator modern în domeniul apicol; ● Existența asociațiilor de profil în domeniul apicol; ● Sistem de sprijin financiar de stat ce stimulează dezvoltarea sectorului apicol. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Costurile înalte pentru certificare a mierii la export; ● 60-70% din mierea produsă este mierea (polifloră) cu preț de vânzare scăzut; ● Consumul intern redus; ● Număr insuficient de stupine de prăsilă; ● Stagnarea dezvoltării rasei autohtone de albine ca urmare a introducerii ilegale în țară a materialului genetic străin; ● Utilizarea preparatelor veterinare neautorizate în profilaxia și tratarea bolilor la familiile de albine; ● Productivitatea redusă a stupului; ● Nivelul scăzut al tehnologiilor aplicate în apicultură; ● Accesul limitat la baza meliferă, în special la flora din păduri.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Acces mai bun la informație despre ultimele tehnologii; ● Promovarea sectorului cu un brand de țară pe piața internațională; ● Promovarea cultivării plantelor melifere; ● Dezvoltarea și promovarea tehnologiilor noi în producere; ● Dezvoltarea apiculturii organice; ● Dezvoltarea sistemului de servicii de polenizare în vederea creșterii roadei la hectar a fructelor și creșterii veniturilor apicultorilor; ● Certificarea și standardizarea producerii produselor auxiliare, inclusiv exportul acestora. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Interesul redus în vederea dezvoltării sectorului; ● Concurența neloială cu alte produse de calitate joasă; ● Schimbările climatice; ● Practici agricole neprietenoase.

3.1.1 OS1.1.8 Identificarea nevoilor, sub-sector apicol

<i>Cod</i>	<i>Descriere</i>	<i>Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA</i>
N22	Dezvoltarea capacităților apicultorilor	Medie
N23	Îmbunătățirea poziției apicultorilor în lanțul valoric	Medie
N25	Asigurarea sustenabilității afacerilor apicole și garantarea siguranței alimentare	Medie
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă

3.1.1 OS1.1.9 Strategia de intervenție

Formă de intervenție	Tipul de intervenție	Cod de intervenție – Denumire	Indicator comun de realizare
Sector vegetal			
Plăți Directe	(SPCV) Sprijinul cuplat pentru venit	PD11-01 Sprijin cuplat pentru venit - Semințe pentru plante furajere, mazăre de grădină, fasole și porumb zaharat	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit
Plăți Directe	(SPCV) Sprijinul cuplat pentru venit	PD11-02 Sprijin cuplat pentru venit - sfeclă de zahăr	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit
Plăți Directe	(SCPV) Sprijinul cuplat pentru venit	PD11-03 Sprijin cuplat pentru venit – Legume cultivate în sere și solarii pentru consum în stare proaspătă și/sau destinate industrializării (tomate, castraveți, ardei, vinete, sparanghel, varză de bruxelles, spinat)	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit
Plăți Directe	(SCPV) Sprijinul cuplat pentru venit	PD11-04 Sprijin cuplat pentru venit - Legume cultivate în câmp și/ sau cartof	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit
Plăți Directe	(SCPV) Sprijinul cuplat pentru venit	PD11-05 Sprijin destinat consolidării și sustenabilității producătorilor de plante medicinale, aromatice, condimentare și floricole	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit
Dezvoltarea Rurală	(INVEST) Investiții	INVEST11-01 Sprijin pentru investiții în modernizarea și înființarea exploatațiilor agricole în domeniul vegetal	R.20 Numărul de operațiuni sau unități care beneficiază de sprijin pentru investiții productive în cadrul intervenției
Sector vitivinicol			
Sectorial, vitivinicol	(IS-V) Investiții Sectoriale	SV11-01 Investiții în sectorul vitivinicol	R.36. Numărul de acțiuni sau unități care beneficiază de sprijin în sectorul vitivinicol

Sectorial, vitivinicol	(IS-V) Investiții Sectoriale	SV11-02 Măsuri de sprijin pentru plantare și/ sau reconversie inclusiv cu soiuri autohtone și soiuri de selecție nouă	R.36N Număr ha sau acțiuni /unități care beneficiază de sprijin
Sector zootehnic			
Plăți Directe	(SCPV) Sprijinul cuplat pentru venit	PD11-06 Sprijin cuplat pentru venit – kg de lapte de bovine	R.11. Numărul de capete care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit
Plăți Directe	(SCPV) Sprijinul cuplat pentru venit	PD11-07 Sprijin cuplat pentru venit – carne vită, mânzat și ovine	R.11. Numărul de capete care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit
Plăți Directe	SCPV(32) Sprijinul cuplat pentru venit	PD11-08 Sprijin cuplat pentru venit - kg de lapte de ovine și caprine	R.11. Numărul de capete care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit
Dezvoltarea Rurală	(INVEST) Investiții în Exploatații Agricole	INVEST11-02 Construcția sau modernizarea fermelor zootehnice	R.20. Numărul de operațiuni sau unități de investiții productive realizate in situ, care beneficiază de sprijin
Sectorul apicol			
Sectorial, apicol	(IS-A) Investiții Sectoriale	SA11-01 Sprijin pentru dezvoltarea sectorului apicol	R.37 Numărul de acțiuni sau de unități destinate conservării sau îmbunătățirii apiculturii
Risc și Instrumente financiare			
Dezvoltarea Rurală	(RISK) Instrument de Gestionare a Riscului	RISK11-01 Contribuții financiare la plata primelor de asigurare - Asigurarea riscului	R.9. Numărul de unități acoperite de instrumentele de gestionare a riscurilor, care beneficiază de sprijin
Dezvoltarea Rurală	(RISK) Instrument de Gestionare a Riscului	RISK11-02 Fond mutual de reziliență pentru gestionarea riscurilor destinat formelor asociative	R.9. Numărul de unități acoperite de instrumentele de gestionare a riscurilor, care beneficiază de sprijin

3.1.1 OS1.1.10 Justificarea alocării financiare și descrierea intervenției

Intervențiile vizează creșterea producției agricole, asigurarea unor venituri adecvate în agricultură, oferirea de alimente suficiente la prețuri rezonabile consumatorilor și stabilizarea pieței. Provocările în domeniul agriculturii sunt supuse schimbărilor constante. Astfel, în perioadă următoare, prin politicile statului se urmărește sprijinirea agriculturii de performanță

care să asigure o aprovizionare continuă la prețuri accesibile, și un venit decent pentru fermieri, care va avea ca efect stimularea economiei rurale prin promovarea creării locurilor de muncă în agricultură și în sectoarele conexe.

Investițiile în producția agricolă (în domeniul zootehnic, apicol, vitivinicol și vegetal) conduc la îmbunătățirea competitivității producătorilor agricoli. Totodată, acestea asigură o îmbunătățire a rezilienței sectoarelor de producție pentru a asigura securitatea alimentară a țării. Sprijinul oferit prin intermediul intervențiilor de la OS 1.1. este pentru a restructura și moderniza exploatațile agricole și pentru a îmbunătăți utilizarea eficientă a resurselor naturale. Investițiile în producția agricolă sunt în primul rând baza pentru creșterea productivității și, prin urmare, a competitivității și orientării către piață a întreprinderilor agricole. Pentru o mai bună eficientizare a afacerii aceasta trebuie gândită în ansamblu, inclusiv cu procesarea în cadrul fermei, comercializare de la poarta fermei, și investiții în activități de diversificare. La fel, pentru o afacere sustenabilă este stimulată digitalizarea proceselor de producție, care să permită automatizarea, creșterea eficienței, o mai bună gestionare a resurselor, inclusiv minimizarea impactului negativ asupra mediului.

Sprijin cuplat pentru venit în sectorul vegetal și zootehnic sunt oferite subvenții cuplate de producția obținută în vederea creșterii productivității și încurajării activităților agricole prin sprijinul oferit la venit.

Primele pentru zonele cu dezavantaje naturale și specifice zonei au drept scop egalizarea veniturilor agricole ale exploatațiilor cu dezavantaje naturale sau specifice zonei, cu veniturile agricole ale exploatațiilor fără aceste dezavantaje. Stimulentele pentru zonele defavorizate din motive naturale sau din alte motive specifice contribuie la prevenirea abandonului activităților agricole în aceste zone, și încurajează trecerea la alte tipuri de culturi pretabile zonei.

Instrumente de asigurare a riscului în agricultură. Pentru a consolida rezistența la criză în ceea ce privește producția și riscul de piață, sunt prevăzute două măsuri de sprijin. Asigurarea clasică a riscului în agricultură prin sprijinul financiar la plata primelor de asigurare și sprijin pentru organizațiile de producători și/sau membrii acestora prin posibilitatea creării unui "*fond mutual de reziliență pentru gestionarea riscurilor*" în vederea asigurării calității recoltei și acoperii pierderilor de randament, pierderi asociate schimbării conjuncturii pieței și riscurile similare, totodată, aici trebuie făcută o distincție clară între riscul antreprenorial și o situație de criză. Dovada unei situații de criză este obligatorie.

Intervențiile sectoriale din cadrul acestui OS sunt adaptate necesităților sectoarelor vitivinicol și apicol.

Implementarea intervențiilor propuse pentru **sectorul apicol** va crea condițiile necesare pentru dezvoltarea durabilă a sectorului. Majorarea numărului de stupine profesionale și a stupinelor de prăsilă va asigura implementarea metodelor moderne de întreținere și reproducere a albinelor, asigurarea calității produselor apicole și creșterea volumului producției. Stimularea cooperării dintre producătorii apicoli va fortifica capacitatea acestora de prelucrare în comun a produselor apicole și va contribui la facilitarea accesului la piață. Implementarea tuturor acțiunilor propuse în programul sectorial va permite majorarea volumului producției și eficientizarea activității.

În sectorul vitivinicol măsurile de sprijin propuse vor contribui la extinderea suprafețelor cultivate cu soiuri autohtone și soiuri de selecție nouă. Intervenția va contribui la creșterea eficienței a sectorului de producție primară prin: investiții în sisteme care să conducă la gospodărirea și optimizarea utilizării apei, mașini și echipamente specifice cultivării viței-de-vie cu impact redus asupra mediului, mașini pentru cules mecanizat a strugurilor, stații meteo automate, echipamente pentru metode de producție de precizie sau digitalizată, echipamente/utilaje necesare pentru întreținerea durabilă a solului, investiții în economia circulară, și sprijin pentru obținerea materialului certificat de plantare.

3.1.1 OS1.1.11 Indicatori de impact și de rezultat

<i>Indicatori de impact</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
I.2 Reducerea disparităților în materie de venituri: Evoluția veniturilor agricole în raport cu economia generală;	R.4 Legarea sprijinului pentru venit de standarde și de bunele practici: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) care este vizată de sprijinul pentru venit și care face obiectul condiționalității;
I.3 Reducerea variabilității veniturilor fermelor: Evoluția veniturilor agricole;	R.5 Gestionarea riscurilor: Ponderea fermelor care dispun de instrumente de gestionare a riscurilor ce beneficiază de sprijin;
I.4 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor: Evoluția nivelului venitului agricol în funcție de tipul de activitate agricolă (în comparație cu media în agricultură);	R.7PR Majorarea sprijinului pentru fermele din zonele cu nevoi specifice: Procentajul sprijinului suplimentar per hectar în zonele cu nevoi mai mari (față de medie).
I.5 Contribuția la echilibrul teritorial: Evoluția venitului agricol în zone care se confruntă cu constrângeri naturale (față de medie).	

3.1.2 Obiectivul Specific 1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice

3.1.2 OS1.2.1 Rezumatul analizei SWOT

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Oferte de sprijin bugetar ale partenerilor de dezvoltare pentru protejarea resurselor naturale și adaptării la schimbările climatice; ● Creșterea conștientizării populației cu privire la importanța măsurilor de protecție a mediului și a bunăstării animalelor; ● Existența unor rase și soiuri adaptate la condițiile de mediu și climă locale; ● Menținerea unui nivel redus de utilizare a inputurilor agro-chimice (fertilizanți și produse de protecție a plantelor); ● Disponibilitatea pe piața locală a tehnologiilor și echipamentelor moderne de irigare și de prelucrare a solului; ● Condiții climatice favorabile și pretabilitatea solurilor pentru producția ecologică; ● Vecinătatea geografică cu una dintre principalele piețe de produse ecologice – UE; ● Cerere în creștere pentru produsele ecologice pe piața externă; ● Existența asociațiilor care promovează agricultura ecologică; ● Prioritizarea agriculturii ecologice în politicile statului; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Insuficiența acțiunilor pentru limitarea eroziunii cauzate de lipsa asolamentului; ● Conflicte de interese între cerințele economice și cerințele de protecție a mediului; ● Utilizarea de tehnici digitale (cum ar fi agricultura de precizie) sunt limitate; ● Suprafață cultivată în sistem ecologic mult sub media; ● Ponderea suprafeței împădurite din suprafața totală a fondului funciar național este inferioară mediei UE; ● Cunoștințe insuficiente ale fermierilor în ceea ce privește metode și tehnologii care să contribuie la adaptarea la schimbările climatice și reducerea emisiilor de GES; ● Capacități instituționale și surse financiare reduse; ● Ineficiența procedurii de supraveghere și control de stat pentru asigurarea trasabilității produselor ecologice; ● Lipsa politicilor de sinergie între agricultura ecologică, alimentație, nutriție și sănătatea populației; ● Cunoștințe superficiale ale fermierilor în domeniul agriculturii ecologice; ● Nivel scăzut de conștientizare a consumatorilor privind beneficiile agriculturii ecologice și a produselor ecologice; ● Lipsa disponibilității și costurile mari ale unor inputuri ecologice;

	<ul style="list-style-type: none"> Promovare insuficientă a produselor ecologice și a beneficiilor consumului.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> Utilizarea digitalizării și a tehnologiilor inovatoare; Interesul și efortul în promovarea agriculturii ecologice din partea Uniunii Europene în contextul Pactului Verde European; Oportunități de accesare a fondurilor pentru mitigarea și adaptarea la efectele schimbărilor climatice; Dezvoltarea agriculturii ecologice în tandem cu agroturismul și crearea noilor locuri de muncă; Contribuția agriculturii ecologice la implementarea obiectivelor de dezvoltare durabilă. 	<ul style="list-style-type: none"> Schimbările climatice sporesc eroziunea solului; Potențialul de randament al solurilor și culturilor tinde să scadă; Finanțare insuficientă din surse bugetare pentru investiții protejarea resurselor naturale; Aprovizionarea insuficientă cu inputuri pe întreg lanțul valoric al agriculturii ecologice și creșterea costului lor în producție; Creșterea incidenței și intensității șocurilor exogene negative.

3.1.2 OS1.2.2 Identificarea nevoilor

Cod	Descriere	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea independenței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N4	Dezvoltarea sectorului de producere a plantelor furajere	Medie
N6	Dezvoltarea producerii plantelor tehnice și leguminoase	Medie
N14	Asigurarea calității vinurilor și celorlalte categorii de produse vitivinicole prin respectarea practicilor prietenoase mediului	Medie
N17	Adaptarea la cerințele pieței	Înaltă
N27	Promovarea consumului produselor ecologice	Medie
N28	Fortificarea capacităților producătorilor agricoli din sectorul agricultură ecologică	Medie
N30	Încurajarea trecerii la agricultura ecologică	Înaltă
N31	Atenuarea schimbărilor climatice, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea captării carbonului, precum și promovarea energiei durabile	Medie
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă

N34	Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă
N40	Asigurarea calității și originii produselor (asigurarea trasabilității pentru consumatori)	Medie
N42	Îmbunătățirea răspunsului agriculturii la cerințele societății pentru alimente sigure și sănătoase	Înaltă
N43	Reducerea utilizării pesticidelor și îmbunătățirea rezilienței la dăunători	Medie

3.1.2 OS1.2.3 Strategia de intervenție

Forma de intervenție	Tipul de intervenției	Cod de intervenție	Indicator comun de realizare
Dezvoltare Rurală	(AGRI-ECO) Agricultură ecologică	AGRI-ECO12-01 Susținerea fermelor eco în perioada de conversie	R.17. Numărul de hectare sau de alte unități care beneficiază de sprijin pentru agricultura ecologică
Dezvoltare Rurală	(AGRI-ECO) Agricultură ecologică	AGRI-ECO12-02 Susținerea fermelor eco în perioada de post-conversie	R.17. Numărul de hectare sau de alte unități care beneficiază de sprijin pentru agricultura ecologică
Plăți Directe	(SCPV) Sprijin cuplat pentru venit	ECO-SCHEMĂ12-01 Sprijin cuplat pentru venit – plante furajere: lucernă și mazărice	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit
Plăți Directe	(SCPV) Sprijin cuplat pentru venit	ECO-SCHEMĂ12-02 Sprijin cuplat pentru venit – leguminoase pentru industrializare (mazăre de grădină, fasole boabe, fasole păstăi) și porumb zaharat	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit
Plăți Directe	(SCPV) Sprijin cuplat pentru venit	ECO-SCHEMĂ12-03 Sprijin cuplat pentru venit - soia	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit
Plăți Directe	(SCPV) Sprijin cuplat pentru venit	PD1106 PD1107 PD1108 Sprijin cuplat pentru venit - zootehnie (<i>prime pentru angajamente voluntare pentru pășunat</i>).	R.14. Numărul de hectare cu excepția celor Țăstiere) sau numărul de alte unități acoperite de angajamentele legate de mediu sau de climă care depășesc cerințele obligatorii
Plăți Directe	(SCPV) Sprijin cuplat pentru venit	PD1106 PD1107 PD1108	R.8N Număr de ferme care beneficiază de prime pentru gestionarea gunoiului de grajd

		Sprijin cuplat pentru venit - zootehnie (<i>prime pentru angajamente voluntare în vederea încurajării depozitării și aplicării/valorificării gunoiului de grajd</i>).	
Dezvoltare Rurală	(INVEST) Investiții	INVEST11-02 Construcția sau modernizarea fermelor zootehnice (<i>componenta - depozitarea gunoiului de grajd</i>)	R.22 Numărul de operațiuni sau unități care beneficiază de sprijin pentru infrastructuri
Dezvoltare Rurală	(INVEST) Investiții	INVEST12-01 Investiții în creșterea rezilienței la schimbări climatice, managementul durabil al resurselor naturale, inclusiv în achiziția și modernizarea sistemelor de irigații	R.23 Numărul de operațiuni sau unități care beneficiază de sprijin pentru infrastructură

3.1.2 OS1.2.4 Descrierea obiectivului specific și justificarea intervențiilor

Obiectivul specific prin intervențiile propuse urmărește contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și gestionarea eficientă a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice.

Intervențiile de susținere a producției ecologice în perioada de conversie și post-conversie vor contribui la asigurarea unui nivel ridicat de siguranță alimentară, în primul rând, prin eliminarea completă a utilizării produselor de sinteză. Agricultură ecologică are ca efect îmbunătățirea factorilor necesari asigurării biodiversității. Dincolo de impactul benefic asupra mediului, sistemul ecologic de producere asigură populația cu alimente de o calitate nutrițională superioară și care contribuie la menținerea parametrilor de sănătate. Practicile de agricultură ecologică contribuie la diminuarea emisiilor gazelor cu efect de seră, reducerea cantităților de produse de sinteză utilizate în agricultura convențională, conduce la utilizarea rațională a resurselor naturale (apă, sol, aer) și îmbunătățirea parametrilor fizico-chimice a resurselor implicate. Totodată, rezultatele cerințelor privind agricultura ecologică în domeniul zootehnic duc la eliminarea utilizării antibioticelor cu efect general benefic atât asupra bunăstării efectivului de animale cât și al consumatorului final. Adiacent beneficiilor asupra mediului, prin practicarea agriculturii ecologice rezultă o serie de produse cu o valoare nutrițională mai mare.

Sprijinul vine să diminueze din costurile înalte cauzate de pierderi la venit din cauza producției mai scăzute în comparație cu cea intensivă, astfel încât, fermierii să-și poată menține interesul pentru agricultura ecologică. De asemenea, pentru captarea interesului producătorilor, sprijinul vizează inclusiv compensarea costurilor de certificare a exploatațiilor aflate în conversie către ecologic.

Intervențiile de Eco-scheme încurajează cultivarea plantelor furajere, leguminoase și soia. Acestea, pe lângă utilizarea lor în hrana animalelor, prezintă importanță din punct de vedere al asolamentului și al impactului pozitiv pe care îl au în refacerea structurii solului și al aportului exercitat ca plante premergătoare prin fixarea azotului atmosferic, contribuind la reducerea utilizării fertilizanților minerali. Prin aceasta se va contribui la asigurarea echilibrului de mediu, îmbunătățirea biodiversității, diminuarea îmburuienării pe suprafața cultivată și reducerea aplicării erbicidelor. Cultivarea suprafețelor agricole cu plante proteaginoase, urmărește încurajarea practicării unei agriculturi prietenoase cu mediul. Cultivarea

acestor specii bogate în proteină îmbunătățesc ciclul durabil al azotului, contribuind la atenuarea schimbărilor climatice prin sechestrarea carbonului, reduce necesitatea aplicării de fertilizanți chimici.

Pe lângă păstrarea ponderii de teren arabil cu un conținut optim de carbon, este imperativă și conservarea pășunilor. **Măsurile de încurajare a pășunatului** ca formă specifică de agricultură, aduce o contribuție semnificativă la un peisaj natural și cultural intact, promovează conservarea biodiversității și a habitatelor și protejează împotriva pericolelor naturale. Dacă acestea nu sunt pășunate de bovine, ovine și caprine, numeroase funcții ecologice se pierd din cauza lipsei de întreținere a peisajului. Pășunile sunt peisaje culturale valoroase din punct de vedere al conservării naturii, care nu pot (sau ar putea) fi întreținute decât prin munca și experiența multor generații. Gestionarea corespunzătoare a pășunilor poate fi efectuată numai prin pășunat adaptat la nivelul întregii zone cu rumegătoare. Creșterea animalelor pe pășunile Moldovei, este, așadar, foarte importantă pentru menținerea intactă al peisajului natural. Întreținerea elementelor de peisaj, deși nu contribuie direct la obținerea producției agricole, favorizează menținerea biodiversității și ajută la conservarea și protecția habitatelor pentru diverse specii.

Împrăștierea **gunoiului de grajd** lichid, acoperirea gropilor de gunoi de grajd lichid (depozitare cu emisii reduse) are o contribuție semnificativă la reducerea emisiilor de NH₃. Incorporarea gunoiului de grajd lichid în sol, cât mai repede posibil, ar trebui, de asemenea, să minimizeze emisiile de gaze.

Prin intervenția *investiții în creșterea rezilienței la schimbări climatice și fenomene meteo adverse, managementul durabil al resurselor naturale, inclusiv în achiziția și modernizarea sistemelor de irigare* este încurajată aplicarea de practici agricole prietenoase cu mediul, reducerea utilizării utilajelor mecanizate, diminuarea aplicării îngrășămintelor chimice, care duc la creșterea nivelului de sechestrare a carbonului în sol.

Reducerea consumului de substanțe chimice în fertilizare și combaterea dăunătorilor, precum și aplicarea practicilor de agricultură conservativă de tipul „notill” sau „minimum tillage”.

Componenta protecției calității solului din cadrul intervenției presupune respectarea unor practici minime de:

- gestionarea lucrărilor astfel încât să fie redus riscul de degradare și eroziune;
- practicarea lucrărilor în funcție de tipul de sol;
- acoperirea solului în perioade cu precipitații scăzute;
- rotația culturilor și introducerea în asolament a plantelor care contribuie la fertilitatea solului.

Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în mediul rural și implicit în domeniul agricol trebuie asigurată prin promovarea unor practici agricole durabile, și prin adaptarea la nevoile atestate în dependență de caracteristicile speciale ale sectoarelor producătoare, dar având ca scop minimizarea efectelor negative asupra mediului. Pentru a asigura producția de alimente și de materii prime, este necesară păstrarea fertilității solului, prin utilizarea rațională a gunoiului de grajd și a introducerii în rotație a plantelor fixatoare de azot folosite cu precădere pentru înlocuirea fertilizării minerale a culturilor.

Prin sprijinirea investițiilor nonproductive în sectorul agricol, de tipul *perdelor forestiere*, se urmărește ridicarea gradului de protecție a resurselor funciare și de diminuare a degradării solului aducând un beneficiu suplimentar practicării agriculturii.

Protecția resurselor naturale urmărește *îmbunătățirea utilizării și gestionării apei*. Obiectivul urmărește introducerea tehnologiilor performante în domeniul irigației cu efect supra economisirii apei prin: tehnologii de irigare de precizie, acolo unde este necesar; construcția de sisteme de irigare eficiente din punct de vedere al consumului de apă (din câmp/seră); drenaj pe teren/seră (instalație de irigare cu

economisirea apei prin metode posibile, de exemplu instalarea unui sistem de irigare econom prin picurare sau dispozitive precum pulverizatoarele de tunel pentru culturi de interior; mașini anti-îngheț, sisteme de sprinklere anti-îngheț, tehnologie de pulverizare cu pierderi reduse, crearea zonelor ca sistem de flux și reflux, cu bazine de captare pentru apă și nutrienți. Vor fi eligibile investițiile în modernizarea sau înlocuirea sistemelor de irigare existente cu instalații/sisteme de economisire a apei pe câmp și în seră, precum și înlocuirea conductelor de apă afectate. Utilizarea tehnologiei de economisire a apei pentru tratarea produselor, inclusiv tratarea apelor industriale și uzate reprezintă la fel un domeniu de interes. La procesarea fructelor și legumelor, se folosesc adesea cantități mari de apă de calitate potabilă, o cantitate semnificativă de apă poate fi economisită prin utilizarea tehnologiilor îmbunătățite. Sunt eligibile pentru finanțare ecranele curbe pentru tratarea apelor uzate, tratarea biologică a apelor uzate, returnarea excesului de apă la un sistem de reprocesare cu dezinfecție precum și sistemele de filtrare care economisesc apa în procesul de sortare și tratare a producției biologice, construirea bazinelor de reținere/stocare pentru irigare (de exemplu, apă de ploaie).

Formarea profesională, formarea continuă și formarea avansată, realizată prin intermediul AKIS, este menită să asigure utilizarea în modul corespunzător a produselor de protecție a plantelor, în conformitate cu criteriile protecției integrate a plantelor. Prin promovarea aplicării rezultatelor cercetării, fermierilor li se vor oferi noi instrumente care să permită protecția durabilă a culturilor, menținând în același timp criteriile de calitate și securitatea alimentară.

Intervențiile OS vor oferi posibilitatea identificării unor soluții pentru adaptarea la schimbările climatice avansate, și cerințele regionale.

3.1.2 OS1.2.5 Indicatori de impact și rezultat

<i>Indicatori de impact</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
I.9 Îmbunătățirea rezilienței agriculturii la schimbările climatice: Indicator de progres privind reziliența sectorului agricol	R.12 Adaptarea la schimbările climatice: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin referitoare la îmbunătățirea adaptării la schimbările climatice
I.10 Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice: Emisiile de gaze cu efect de seră din agricultură	R.13PR Reducerea emisiilor din sectorul creșterii animalelor: Ponderea unităților vită mare (UVM) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și/sau de amoniac, inclusiv gestionarea gunoierii de grajd
I.11 Creșterea capacității de sechestrare a carbonului: Cantitatea de carbon organic din solul terenurilor agricole	R.14PR Stocarea carbonului în sol și în biomasă: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin referitoare la reducerea emisiilor, sau la menținerea, sau îmbunătățirea stocării carbonului (inclusiv pajiști permanente, culturi permanente cu înveliș vegetal permanent, terenuri agricole în zone umede și turbării)
I.12 Sporirea gradului de utilizare a energiei durabile în agricultură: Producția de energie din	

surse regenerabile care provine din agricultură și din sectorul forestier	
I.29 Răspunsul la cererea consumatorilor de alimente de calitate: Valoarea producției din cadrul sistemelor de calitate și a producției ecologice	R.16 Investiții legate de climă: Ponderea fermelor care beneficiază de sprijin pentru investiții și care contribuie la atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, precum și la producția de energie din surse regenerabile sau de biomateriale
	R.29PR Dezvoltarea agriculturii ecologice: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) care beneficiază de sprijin din PA pentru agricultura ecologică, cu repartizare între menținerea și conversia la aceasta

3.2. Obiectivul General 2. Dezvoltarea industriei alimentare și diversificarea piețelor

Procesarea reprezintă veriga care asigură dezvoltarea valorii producției agricole, transformând materia primă în produs alimentar destinat consumului final. Aceasta deja reprezintă tendința preluată de majoritatea țărilor cu potențial agricol înalt. Competitivitatea în domeniul agricol se apreciază nu prin mărimea recoltelor și nivelul productivității agricole, dar prin distribuirea echitabilă a marjelor în cadrul lanțului valoric. Această abordare implică o serie de activități axate pe industria alimentară. Principalele activități ce urmează a fi abordate în cadrul acestui obiectiv general sunt legate de asigurarea unor investiții și suport având ca scop sporirea numărului de unități de procesare în cadrul exploatațiilor agricole, creșterea numărului de producători agricoli ce participă în lanțurile alimentare scurte, în special a fermelor de familie, dezvoltarea și consolidarea sistemelor și mențiunilor de calitate, în conformitate cu practica europeană ș.a. Politicile publice urmărite și activitățile de punere în aplicare a acestora sunt consolidate în PSPA, în cadrul obiectivelor specifice. Toate acțiunile propuse reies din problemele și nevoile curente cu care se confruntă industria agroalimentară și urmăresc realizarea obiectivului general. Dezvoltarea în mod continuu a industriei alimentare creează o multitudine de avantaje pentru economia țării, printre care: asigurarea securității alimentare și fortificarea potențialului de export. Abordarea corectă a politicilor în domeniul industriei alimentare va avea ca rezultat și atragerea companiilor străine în proiecte investiționale din țară.

Cel de-al doilea aspect urmărit de obiectivul general 2 ține de identificarea piețelor noi și creșterea gradului de prezență pe piețele existente. Aceasta vine să completeze activitățile de comerț și promovare în domeniul agroalimentar, prin dezvoltarea de politici publice. Diversificarea piețelor de desfacere a devenit o preocupare permanentă nu doar pentru producători, dar și pentru cei responsabili de politici. Identificarea potențialelor piețe constituie elementul de bază al valorificării producției agroalimentare autohtone. Gradul înalt de diversificare a piețelor asigură un nivel înalt de stabilitate economică nu doar pentru exploatațiile agricole, dar și pentru activitățile conexe cum sunt procesarea, logistica, transportul, consultanța, tendințele pieței etc. Efectul crizelor multiple a demonstrat importanța diversificării piețelor, ca fiind element de stabilitate economică a sectorului agricol, în particular și a domeniului agroalimentar în general.

Un alt aspect urmărit ține de sprijinirea procesului de asociere a fermierilor și stabilirea de grupuri de producători funcționale, mai ales pentru cei care dețin exploatații mici și medii. Acesta răspunde necesității privind creșterea cooperării pe lanțul alimentar, cu un impact pozitiv privind capacitatea producătorilor cu infrastructură care să sprijine gestionarea și procesarea în comun a producției, îmbunătățirea accesului la piață și o mai bună poziționare pe lanțul valoric, optimizarea acestuia și o distribuire mai echitabilă a veniturilor.

3.2.1 Obiectivul Specific 2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare

Productivitatea este o componentă esențială a competitivității și stă la baza unuia dintre obiectivele cheie ale PSPA, și anume, consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung. În consecință, obiectivul specific, prin intervențiile sectoriale, reflectă această orientare de bază în gestionarea durabilă a agriculturii și, prin urmare, mai competitive, în care fermierii primesc, de asemenea, partea echitabilă din valoarea adăugată în lanțul alimentar. Întărirea competitivității și orientarea spre piață servește la creșterea veniturilor persoanelor implicate în producția primară și la consolidarea competitivității agriculturii în ansamblu.

Scopul **intervențiilor sectoriale** este de a asigura dezvoltarea unor sisteme durabile de producție alimentară și implementarea practicilor agricole rezistente, care cresc productivitatea, ajută la menținerea ecosistemelor, întăresc capacitatea de adaptare la schimbările climatice, vreme extremă, secetă, inundații și alte dezastre, și îmbunătățesc progresiv calitatea alimentelor, inclusiv prin cooperarea consolidată se dezvoltă cercetarea agricolă, și sunt oferite servicii de extensie, și dezvoltare a tehnologiilor moderne.

3.2.1 OS2.1.1 Rezumatul analizei SWOT

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Potențial existent de dezvoltare a procesării în baza materiei prime produse autohton; ● Existența măsurilor de finanțare pentru sprijinul financiar pentru achiziția utilajelor de procesare; ● Armonizarea cadrului legislativ a Republicii Moldova la legislația UE; ● Accesul liberalizat pe piețele UE; ● Existența afacerilor ce servesc drept modele de multiplicare pentru alți fermieri; ● Dimensiunea relativă mică a țării care permite o integrare mai extinsă dintre producerea primară și procesare. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Infrastructură de transport insuficientă; ● Modele insuficiente de integrare pe lanțul valoric; ● Randamente mici și imprevizibile a livrărilor de materii prime din cauza efectelor schimbărilor climatice; ● Costuri înalte la resursele energetice; ● Slabă capacitate investițională, inclusiv din lipsa unor surse de finanțare la condiții prielnice; ● Costul relativ înalt de instalare a afacerii; ● Subdezvoltarea modelului de integrare pe piață bazat pe lanțul scurt; ● Costuri ridicate pentru implementarea sistemelor de management al calității la întreprinderile de procesare; ● Cultura antreprenorială deficitară; ● Lipsa culturii de cooperare dintre fermieri.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>

<ul style="list-style-type: none"> ● Piața internă are o cerere potențială de consum a produselor alimentare grație gustului autentic; ● Conștientizarea de către fermieri de a se integra pe întreg lanț valoric, într-un circuit închis; ● Creșterea potențialului economic al sectoarelor primare de producție; ● Extinderea oportunităților de muncă și antrenare în activități economice pentru populația rurală; ● Extinderea ariei geografice a piețelor de comercializare a producției alimentare; ● Diversificarea ofertei de produse alimentare; ● Promovarea consumului de produse autohtone; ● Dezvoltarea procesării materiei prime prin asociere; ● Valorificarea potențialului de micro-procesare. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Prețuri instabile la resursele energetice; ● Fluctuație mare a cantităților de materii prime agricole din cauza influenței schimbărilor climatice; ● Costul ridicat al creditării; ● Dificultatea semnării de angajamente contractuale pe termen lung cu fermierii.
--	--

3.2.1 OS2.1.2 Identificarea nevoilor

<i>Cod</i>	<i>Descriere</i>	<i>Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA</i>
N1	Îmbunătățirea independenței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N5	Creșterea sustenabilității sectorului legume și/ sau cartof	Înaltă
N7	Creșterea sustenabilității sub-sectorul pomicol	Medie
N8	Creșterea sustenabilității sub-sectorul arbuști fructiferi și căpșun	Medie
N9	Creșterea sustenabilității sub-sectorul floricultură, plante medicinale și aromatice	Medie
N10	Creșterea sustenabilității sectorului struguri pentru masa	Înaltă
N11	Creșterea rezilienței producătorilor în situații de criză	Medie
N13	Sporirea promovării și îmbunătățirea percepției vinurilor produse în Republica Moldova	Înaltă
N14	Asigurarea calității vinurilor și celorlalte categorii de produse vitivinicole prin respectarea practicilor prietenoase mediului	Medie

N17	Adaptarea la cerințele pieței	Înaltă
N26	Dezvoltarea lanțului scurt de aprovizionare	Înaltă
N31	Atenuarea schimbărilor climatice, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea captării carbonului, precum și promovarea energiei durabile	Înaltă
N32	Reducerea deșeurilor, utilizarea și gestionarea subproduselor, inclusiv reutilizarea și creșterea valorii acestora (aplicarea criteriilor economiei circulare)	Înaltă
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă
N34	Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol	Înaltă
N35	Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole	Înaltă
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă	Medie
N37	Structurarea eficientă a lanțurilor de producție/procesare/comercializare	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă
N42	Îmbunătățirea răspunsului agriculturii la cerințele societății pentru alimente sigure și sănătoase	Înaltă
N44	Reducerea pierderilor pe lanțul de producere și a risipei alimentare (inclusiv prin creșterea gradului de conștientizare a publicului cu privire la risipa alimentară)	Medie
N51	Acordarea de servicii de consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	Înaltă
N50	Crearea și dezvoltarea sistemului AKIS	Înaltă
N51	Acordarea de servicii de consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	Înaltă
N52	Facilitarea calificării corespunzătoare a consilierilor agricoli și a fermierilor	Înaltă
N53	Extensia rezultatelor cercetării și adoptarea de practici și tehnologii eficiente	Înaltă

3.2.1 OS2.1.3 Strategia de intervenție

Formă de intervenție	Tipul de intervenție	Cod de intervenție (SM) – Denumire	Indicator comun de realizare
Sectorial, fructe și legume	(IS-SFL) investiții în cercetare, metode experimentale și inovatoare de producție	SFL21-01 Îmbunătățirea planificării producției și adaptarea acesteia la cerere, precum și finanțarea tehnologiilor adaptate la condițiile climatice aflate în schimbare	R.35 Numărul de programe operaționale care beneficiază de sprijin

Sectorial, vitivinicol	(IS-V) Investiții în produse inovatoare	SV21-01 Sprijin pentru dezvoltarea de produse inovatoare, inclusiv produse vitivinicole și subproduse de vinificație	R.36 Numărul de acțiuni sau de unități care beneficiază de sprijin în sectorul vitivinicol
DR	(INVEST) investiții în active corporale și necorporale, cercetarea și metode experimentale și inovatoare de producție, precum și alte acțiuni	INVEST21-01 Sprijin pentru investiții în infrastructura de postrecoltare, depozitare și procesare a produselor agricole	R.24. Numărul de operațiuni sau unități de investiții productive din afara exploatației, care beneficiază de sprijin
DR	(COOP-AKIS) Cooperare	COOP-AKIS21-01 Cooperare și inovare în agricultură prin intermediul grupurilor operaționale formate din: fermieri, asociații, grupuri de producători, cercetare, învățământ	R.1 Numărul de proiecte ale grupului operațional

3.2.1 OS2.1.4 Descrierea obiectivului și justificarea intervențiilor

Sectorial, fructe și legume și alte sectoare, orientarea sporită spre piață este încurajată prin îmbunătățirea planificării producției și potrivirea producției la cerere, precum și îmbunătățirea și menținerea calității produselor. Pentru a crește competitivitatea, este susținută implementarea reglementărilor de calitate, investiții în active, promovare și marketing, precum și adaptarea la schimbări climatice. Pot solicita sprijin în cadrul intervenției organizațiile de producători care pun în aplicare un program operațional aprobat de MAIA.

Sectorial vitivinicol. Sprijinul este direcționat către creșterea competitivității producătorilor vitivinicoli. Se urmărește promovarea investițiilor în modernizarea lanțului de producție, în utilizarea de noi tehnologii, și astfel, în creșterea performanței sectorului.

Investițiile în procesarea producției agricole prevăd promovarea proiectelor care vizează transformarea producției primare, luând în considerare aspectele de mediu. Finanțarea urmărește creșterea productivității pe termen lung. Prin intermediul intervenției date sunt sprijinite investițiile în capacitățile de depozitare, procesare și transformare a producției agricole. Creșterea valorii adăugate și implicit a ameliorării rezultatelor financiare impune găsirea de posibilități care să conducă la creșterea nivelului de performanță a producătorilor. Aceasta va contribui la reducerea pierderilor de producție datorate lipsei unei infrastructuri adecvate de stocare și procesare, reducerea riscurilor de piață și creșterea veniturilor ca urmare a creșterii perioadei optime de valorificare/comercializare a producției, adaptare la solicitările și cerințele pieței. Transformarea producției asigură plus valoare, oportunități economice suplimentare în spațiul rural, contribuie la o mai bună asigurare cu alimente și responsivitate la cerințele și așteptările consumatorilor.

Intervenția **Cooperare și inovare în agricultură prin intermediul grupurilor operaționale formate din: fermieri, asociații, grupuri de producători, cercetare, învățământ** oferă fermierilor

posibilitatea cooperării în scopul soluționării unei probleme comune prin formarea unui Grup Operațional. Proiectele comune de cercetare servesc la identificarea de soluții pentru a reacționa la provocările întâmpinate în activitatea agricolă și evoluțiile pieței, într-o manieră direcționată, prin cercetări de piață, analize de tendințe pentru a putea obține soluții și avantaje competitive. Pe de altă parte, este deosebit de importantă optimizarea de producție prin activități de cercetare direcționate. Cooperarea între fermieri și alte părți interesate este esențială pentru îmbunătățirea competitivității, orientării spre piață, urmărirea progresului, dezvoltării tehnologice și digitalizării. La fel de importante sunt și dezvoltarea de abilități antreprenoriale ale persoanelor care lucrează în agricultură, o mai mare utilizare a rezultatelor cercetărilor științifice, creșterea gradului de conștientizare și îmbunătățirea cunoștințelor, privind digitalizare și inovare în agricultură.

3.2.1 OS2.1.5 Indicatori de impact și rezultat

<i>Indicatori de impact</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
I(N)1 Creșterea livrărilor producției autohtone pe piața internă și exporta	R.1PR Îmbunătățirea performanțelor cu ajutorul cunoștințelor și al inovării: Numărul persoanelor care beneficiază de consiliere, formare, schimb de cunoștințe sau care participă la grupurile operaționale și sprijinite de PA pentru îmbunătățirea performanței durabile economice, sociale, în materie de mediu, climă și eficiență a utilizării resurselor naturale
I(N)2 Creșterea ponderii producție procesate pe sectoare	R1(N)1 Număr de ferme sau grupuri de producători care s-au lansat în activități de procesare
	R1(N)3 Numărul de întreprinderi agroalimentare care au beneficiat de sprijin pentru creșterea performanței prin investiții în echipamente/ utilaje, implementarea de noi tehnologii, inclusiv digitale în infrastructura post-recoltare

3.2.2 Obiectivul Specific 2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric

3.2.2 OS2.2.1 Descrierea obiectivului

Asocierea în agricultura Republicii Moldova este la o etapă incipientă de dezvoltare, atât ca număr de organizații de producători, cât și ca nivel de dezvoltare a culturii de cooperare. Micile gospodării țărănești se află într-o stare dezavantajoasă în relația cu partenerii comerciali, având o capacitate de negociere limitată, din motivul unor cantități nesemnificative de produse agricole oferite și capacității insuficiente de agregare a ofertei, fiind lipsiți și de cunoștințe privind exigențele pieței. Promovarea asocierii joacă un rol determinant în procesul de poziționare și adaptare a producătorilor agricoli de materii prime la cerințele pieței.

Intervențiile incluse la OS 2.2 sunt pentru a sprijini obținerea de venituri viabile de către ferme și de a crește reziliența sectorului agricol în vederea sporirii securității alimentare pe termen lung, și de a îmbunătăți poziția fermierilor în lanțul valoric, în special prin încurajarea formelor de cooperare care îi implică pe fermieri și sunt în beneficiul acestora, precum și prin promovarea lanțurilor scurte de aprovizionare și prin îmbunătățirea transparenței pieței.

3.2.2 OS2.2.2 Rezumatul analizei SWOT

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<p>Asociere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Măsuri de suport prin politicile de sprijin financiar ale statului; ● Potențial de dezvoltare a formelor asociative în toate ramurile domeniului agroalimentar; <p>Promovare:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Existența unor mărci comerciale consacrate și recunoscute la nivel local și internațional; ● Tradiții de consum a produselor autentice. 	<p>Asociere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Conștientizare, cunoștințe și cultură insuficientă în procesul asocierii și a promovării produselor; ● Neîncrederea reciprocă a fermierilor; ● Nivel redus al capacităților investiționale private în dezvoltarea lanțurilor valorice lungi în cadrul grupurilor de producător; ● Inexistența modelelor de succes care pot fi replicate; <p>Promovare:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Reprezentativitate nestructurată/ încă neacoperită pentru toate sectoarele; ● Insuficiența instrumentelor de promovare.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Îmbunătățirea poziției pe piață prin asociere și promovare; ● Creșterea gradului de complexitate a afacerii; ● Accesul mai facil la piețele naționale și/ sau externe; ● Capacități de negocieri îmbunătățite; ● Creșterea competitivității; ● Oferirea de oportunități de dezvoltare a afacerilor mici și medii; ● Creșterea capacității investiționale. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Instabilitatea și inconsistența politicilor în domeniu; ● Randament scăzut al activității organelor administrative asociative; ● Grad înalt de concentrare a producției agricole în profil orizontal.

3.2.2 OS2.2.3 Identificarea nevoilor

<i>Cod</i>	<i>Descriere</i>	<i>Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA</i>
N1	Îmbunătățirea independenței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N12	Diversificarea surselor de venituri	Înaltă
N13	Îmbunătățirea promovării percepției privind calitatea și valoarea vinurilor produse în Republica Moldova	Înaltă
N26	Dezvoltarea lanțului scurt de aprovizionare	Înaltă
N35	Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole	Înaltă

N37	Structurarea eficientă a lanțurilor de producție/ procesare/ comercializare	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă

3.2.2 OS2.2.4 Strategia de intervenție

Formă de intervenție	Tipul de intervenție	Cod de intervenție (SM) – Denumire	Indicator comun de realizare
Dezvoltare Rurală	(COOP) Cooperare	COOP22-01 Sprijin pentru cooperarea fermierilor prin grupuri de producători	R.28. Numărul de grupuri sau organizații de producători sprijinite
Sectorial, vitivinicol	(PROMO-SV) Promovare	SV22-01 Susținerea promovării produselor vitivinicole	R.36 Numărul de acțiuni sau de unități care beneficiază de sprijin în sectorul vitivinicol
Sectorial, vitivinicol	(PROMO-SV) Promovare	SV22-02 Sprijin pentru promovarea enoturismului	R.36 Numărul de acțiuni sau de unități care beneficiază de sprijin în sectorul vitivinicol
Dezvoltare Rurală	(PROMO-PL) Promovare	MP22-01 Program național de promovare în școli a consumului de alimente autohtone nutritive, corelat cu oferta locală de produse	R.38 Numărul de copii Solicitanți direcți ai PSPA de promovare a produsului autohton în școli

3.2.2 OS2.2.5 Justificarea alocării financiare și descrierea intervenției

Sprijin pentru cooperarea fermierilor prin grupuri de producători vizează susținerea înființării de noi grupuri de producători ale fermierilor. Cooperarea între mai mulți fermieri cu capacitate redusă de negociere și producere pe întreg lanț valoric contribuie la creșterea competitivității acestora, reducând astfel, costurile de producere. În cazul unităților de producție prea mici, utilizarea în comun a utilajelor de producție, a spațiilor de depozitare și liniilor de sortare/calibrare și ambalare a producției reduce costurile de producere. Aceasta poate fi realizată prin crearea de stimulente pentru gruparea fermierilor în grupuri de producători în vederea participării de comun la etapele de producție și comercializare. Potențialul agriculturii și industriei alimentare ar trebui utilizat mai bine prin cooperare, cu accent pe producția de calitate, cu valoare adăugată peste medie și lanțuri scurte de aprovizionare. Impactul intervenției și eficiența implementării acesteia este dată de creșterea capacității investiționale a fermierilor, având ca rezultat îmbunătățirea poziției în cadrul lanțului valoric, prin posibilitatea de adoptare și utilizare a tehnologiilor inovatoare și cu un grad de impact redus asupra mediului. Intervenția are în vedere investițiile realizate de grupuri de producători în unități de depozitare/ condiționare și/ sau procesare în vederea producției și comercializării. În acest sens, intervenția vizează susținerea formelor asociative.

Susținerea promovării produselor vitivinicole. Promovarea vânzărilor, la rândul său, servește la susținerea cantităților vândute pe segmentul de preț ridicat, în acest sens, contribuind la generarea de venituri suplimentare și la creșterea productivității. Intervenția urmărește îmbunătățirea

competitivității produselor vitivinicole din Moldova pe piețele externe, inclusiv, deschiderea și diversificarea piețelor vinurilor, obiective realizate prin: relații publice, acțiuni de promovare sau de publicitate, participarea la evenimente, târguri sau expoziții de importanță internațională, campanii de informare, studii ale piețelor noi sau existente, care sunt necesare pentru extinderea și consolidarea debușeelor comerciale, studii de evaluare a rezultatelor, operațiunilor de promovare și informare.

Srijin pentru promovarea enoturismului. Intervenția are ca menire promovarea reputației plantațiilor viticole sub aspectul unicității fiecărei plantații și/sau a regiunii de producție. Se pune accent pe promovare soiurilor autohtone, a istoricului producerii, culturii și tradițiilor locale. Promovarea enoturismului în regiunile de producție constă în una sau mai multe dintre următoarele acțiuni menite să consolideze reputația plantațiilor viticole, și implicit, să îmbunătățească sustenabilitatea economică a sectorului: acțiuni de promovare sau de publicitate care evidențiază în special standardele înalte ale produselor obținute în regiunile viticole, mai ales în ceea ce privește calitatea, tradițiile, sau mediul, cum ar fi (ex. acțiuni de promovare, excursii recreative în mijlocul plantațiilor de viță de vie, vizitarea cramelor, prezentarea podgoriei, instalațiilor, echipamentelor, a modului de producție); participarea la evenimente, târguri sau expoziții dedicate strugurilor și vinurilor; campanii de informare, în special privind sistemele de calitate referitoare la denumirile de origine, indicațiile geografice și producția ecologică (ex. organizarea de cursuri de inițiere în degustarea vinurilor precum și degustări de vinuri, broșuri).

Program național de promovare în școli a consumului de alimente autohtone nutritive, corelat cu oferta locală de produse. Acesta vine întru soluționarea a două probleme globale precum educarea și deprinderea copiilor cu o alimentație sănătoasă și sprijinirea producătorilor locali prin formarea lanțurilor scurte de aprovizionare. Pentru a îndeplini obiectivul de creștere a consumului de produse autohtone sunt oferite măsuri de educare și sensibilizare a copiilor din instituțiile educaționale, în același timp oferind producătorilor locali oportunitatea participării în cadrul intervenției și valorificării alimentelor la nivel local. Totodată, intervenția vine să faciliteze asocierea micilor producători prin oportunitatea de a participa la un exercițiu de planificare și organizare a vânzării în comun, și conștientizării beneficiilor în urma acestuia.

3.2.2 OS2.2.6 Indicatori de impact și rezultat

<i>Indicatori de impact</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
I.8 Îmbunătățirea poziției fermierilor în cadrul lanțului alimentar: Valoarea adăugată pentru producătorii primari din lanțul alimentar	R.10PR Mai buna organizare a lanțului de aprovizionare: Ponderea fermelor care participă la grupuri de producători, piețe locale, lanțuri scurte de aprovizionare și sisteme de calitate sprijinite de PA
	R.11 Concentrarea ofertei: Ponderea valorii producției comercializate de grupuri de producători sectoriale prin intermediul unor programe operaționale în anumite sectoare

	R10N1 Nr. de Solicitanți finali (elevi)
--	---

3.2.3 Obiectivul Specific 2.3. Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare, produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene

3.2.3 OS 2.3.1 Descrierea obiectivului

Obiectivul se referă la satisfacerea exigențelor societale cu privire la calitatea alimentelor obținute. Aceasta este pusă în aplicare prin promovarea și sprijinirea utilizării schemelor de calitate și a capacității producătorilor de a monitoriza parametrii de calitate a produselor. Opțiunea cu privire la certificarea produselor obținute sub însemnul diferitor scheme de calitate trebuie să aibă la bază pe lângă certitudinea cu privire la îndeplinirea și respectarea criteriilor și cerințelor impuse pentru certificare, conștientizarea cu privire la potențialul superior de valorificare al produselor. Certificarea acestora asigură consumatorul de înalta calitate a produsului și modul de producție și obținere al acestora. Valoarea adăugată ridicată a produselor certificate, potrivit schemelor de calitate, reprezintă, de asemenea, o modalitate de îmbunătățire a performanțelor economice a producătorilor agricoli. Participarea la schemele de calitate va permite fermierilor să beneficieze de pe urma creșterii interesului pentru materii prime și produse locale, ce garantează originea, autenticitatea cât și calitatea. Prezența pe piață a produselor certificate sub diferite scheme de calitate, pe lângă beneficiile de valorificare directe, revenite producătorilor, creează o legătură în percepția consumatorului asupra locului, conținutului și al modului de producere cu valoarea înaltă a produsului.

Totodată, obiectivul urmărește încurajarea aplicării sistemelor de calitate prin sprijinirea producătorilor în acoperirea costurilor de certificare. Sprijinirea aplicării sistemelor de calitate reprezintă și o necesitate în contextul accesării piețelor de desfacere, și conformare cu cerințele impuse pentru plasarea produselor la raft. Standardele înalte a produselor creează încredere și securitate, și garantează calitatea acestora. Cu toate acestea, cunoștințele despre acest lucru și valoarea socială a produselor certificate trebuie comunicate din ce în ce mai intens.

3.2.3 OS 2.3.2 Rezumatul analizei SWOT

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Certificare recunoscută și acceptată de consumatori; ● Certificare recunoscută internațional; ● Posibilitate de corelare/cooperare cu mai mulți fermieri din arealul vizat; ● Legislație existentă privind controalele oficiale în conformitate cu acquis-ul comunitar; ● Instituție existentă și funcțională responsabilă de executarea controalelor oficiale. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Costuri semnificative de certificare; ● Documentație necesară laborioasă; ● Concentrarea doar pentru anumite produse (vin- exemplu); ● Promovare insuficientă a schemelor de calitate; ● Nerespectarea condițiilor sau lipsa monitorizării condițiilor de bunăstare a animalelor; ● Există un deficit în comunicarea directă între fermieri și consumator.

<ul style="list-style-type: none"> ● Nivel ridicat de încredere în alimentele produse de fermierii locali; ● Existența sprijinului financiar pentru creșterea calității produselor alimentare. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Grad redus de conștientizare a consumatorilor pentru nutriție și alimente de înaltă calitate; ● Grad redus de conștientizare a consumatorilor privind indicațiile geografice și sistemele de calitate, ce deschid posibilități pentru produse cu o calitate specială, definită. ● Controale insuficiente pentru produsele cu denumiri de origine protejată, produse organice, în vederea asigurării calității. ● Trasabilitate insuficientă a produselor alimentare în vederea asigurării unor alimente sigure, sănătoase și nutritive.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Îmbunătățirea performanțelor financiare; ● Identificarea produsului cu anumite valori recunoscute; ● Creșterea valorii comerciale și poziționarea superioară în gamă a produselor; ● Protejarea produselor înregistrate. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Volume mai scăzute de vânzare consecință a costurilor de producție mai mari; ● Slaba capacitate de valorificare a produselor certificate; ● Concurență neloială, consecință a unui cadru normativ dezvoltat insuficient și pus slab în aplicare; ● Lipsa conștientizării la nivelul consumatorilor privind aspectele de sustenabilitate în producția agricolă; ● Consum redus de alimente de înaltă calitate, sigure și hrănitoare; ● Schimbările climatice favorizează apariția crescută a dăunătorilor și bolilor anterior mai puțin frecvente.

3.2.3 OS 2.3.3 Identificarea nevoilor

<i>Cod</i>	<i>Descriere</i>	<i>Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA</i>
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N5	Creșterea sustenabilității sectorului legume și/ sau cartof	Înaltă
N7	Creșterea sustenabilității sub-sectorul pomicol	Medie
N8	Creșterea sustenabilității sub-sectorul arbuști fructiferi și căpșun	Medie
N9	Creșterea sustenabilității sub-sectorul floricultură, plante medicinale și aromatice	Medie

N10	Creșterea sustenabilității sectorului struguri pentru masa	Înaltă
N14	Asigurarea calității vinurilor și celorlalte categorii de produse vitivinicole prin respectarea practicilor prietenoase mediului	Medie
N17	Adaptarea la cerințele pieței	Înaltă
N21	Asigurarea sustenabilității (productivitatea/rentabilizarea) sectorului zootehnic	Înaltă
N22	Dezvoltarea capacităților apicultorilor	Medie
N23	Îmbunătățirea poziției apicultorilor în lanțul valoric	Medie
N25	Asigurarea sustenabilității afacerilor apicole și garantarea siguranței alimentare	Medie
N28	Fortificarea capacităților producătorilor agricoli din sectorul agricultură ecologică	Medie
N35	Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole	Înaltă
N37	Structurarea eficientă a lanțurilor de producție/procesare/comercializare	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă
N40	Asigurarea calității și originii produselor (asigurarea trasabilității pentru consumatori)	Medie
N42	Îmbunătățirea răspunsului agriculturii la cerințele societății pentru alimente sigure și sănătoase	Înaltă
N43	Reducerea utilizării pesticidelor și îmbunătățirea rezilienței la dăunători	Medie

3.2.3 OS 2.3.4 Strategia de intervenție

Forma de intervenție	Tip de intervenției	Cod de intervenție	Indicator comun de realizare
Dezvoltare Rurală	(CALITATE) Intervenții în anumite sectoare	CALITATE-TS23-01 Sprijin pentru încadrarea în scheme de calitate	R.35. Numărul de programe operaționale care beneficiază de sprijin
Sectorial, apicol	(SA-CALITATE-PROMO) Intervenții în anumite sectoare	CALITATE-SA23-02 Sprijin pentru asigurarea calității și siguranței produselor apicole și promovare	R.37 Numărul de acțiuni sau de unități destinate conservării sau îmbunătățirii apiculturii
Sectorial, fructe și legume Investiții	SFL-Intervenții sectoriale, Sector Fructe și Legume	SFL23-01 Sprijin pentru îmbunătățirea calității și siguranței produselor în vederea creșterii atractivității pentru consumatori	R.37 Număr buletine de analiză
Plăți Directe	(SCPV) Componenta ”Bunăstarea animalelor”	PD11-06 PD11-07	R.8 Număr de unități vită mare care beneficiază de eco-scheme

		Bunăstarea animalelor - Grajd pentru bovine	
--	--	--	--

3.2.3 OS 2.3.5 Justificarea alocării financiare și descrierea intervenției

Sprijin pentru încadrarea în scheme de calitate - Intervenția urmărește să asigure producția, prelucrarea și comercializarea produselor alimentare și agricole de înaltă calitate, îmbunătățind astfel poziția fermierilor în lanțul valoric respectiv. Acest lucru se realizează prin crearea de stimulente pentru acei fermieri ce participă la schemele de calitate. Pentru a facilita participarea companiilor la reglementările UE sau naționale privind calitatea alimentelor, costurile suportate pentru aderare, participare și control sunt finanțate în cadrul intervenției. Mărcile de calitate au scopul de a promova diversificarea producției agricole, de a proteja denumirile produselor împotriva utilizării greșite și de imitare, și de a informa consumatorii despre caracteristicile speciale ale produselor. Prin aceasta se oferă posibilitatea producătorilor de a se evidenția față de produsele concurente și de a dovedi regionalitatea, originea sau caracterul tradițional al unui produs, mărcile de calitate pot fi utilizate eficient pentru activitățile de marketing. De asemenea, intervenția este destinată acțiunilor de informare ce îmbunătățesc cunoștințele consumatorilor cu privire la sistemele de calitate, sub formă de campanii de informare și prin participarea la evenimente, târguri, expoziții, cursuri de formare și altele. Acțiunile propuse de asemenea urmăresc implementarea unor sisteme de trasabilitate și certificare, în special monitorizarea calității produselor vândute consumatorilor finali;

Sprijin pentru asigurarea calității și siguranței produselor apicole și promovare. Intervenția urmărește asigurarea siguranței și calității mierii precum și stării de sănătate a coloniilor de albine. În sectorul apicol, consumatorii ar trebui să fie conștienți de calitatea produselor apicole și de importanța mierii ca parte a unei alimentații sănătoase. Îmbunătățirea situației la acest capitol se va realiza prin implementarea sprijinului pentru promovare, comunicare și marketing, inclusiv acțiuni de monitorizare a pieței și activități care vizează în special sensibilizarea consumatorilor în privința calității produselor apicole.

Intervenții sectoriale din domeniul fructe și legume pentru încadrarea în sistemele de calitate. Obiectul intervenției este de a crește numărul fermierilor care aplică sisteme de certificare, ceea ce contribuie la îmbunătățirea performanțelor economice, prin respectarea standardelor impuse în sistemul de comerț actual. Cerințele privind calitatea produselor fabricate au crescut constant în ultimii ani. În perioada de post-recoltă este importantă manipularea care să păstreze calitatea produselor comercializate. Pentru agricultură și industria alimentară au fost dezvoltate diverse sisteme de asigurare a calității, precum „Calitate și siguranță” (QS), GlobalGAP și „Standard alimentar internațional” (IFS) care au fost implementate pe scară largă în practică. Introducerea sistemelor de management al calității în trecut a avut o contribuție semnificativă la îmbunătățirea structurii organizaționale interne și a calității produselor. Cu toate acestea, noile cerințe ale pieței și posibilitatea ca organizațiile de producători să fie active și în alte domenii în viitor, devine clar că abordarea problemei calității produselor trebuie să depășească cerințele clasice ale standardelor de marketing sau ale reglementărilor de igienă. Prin urmare, scopul acestei intervenții este de a consolida orientarea spre piață. Este de așteptat o creștere a proporției de produse care îndeplinesc cerințele unui sistem de asigurare a calității sau cerințe de calitate, ca parte a mărcii de calitate sau a programelor de calitate.

Prime în cadrul plăților directe cuplate, bovine. Vor fi oferite prime pentru asigurarea condițiilor de bunăstare a animalelor. Respectarea acestor condiții vor contribui la furnizarea de alimente cu caracteristici superioare care să satisfacă cerințele de calitate. Intervențiile pentru bunăstarea animalelor au în vedere managementul adecvat al gunoiului de grajd în ceea ce privește depozitarea și aplicarea gunoiului de grajd, epurării nămolului pentru reducerea amprentei GES

și amoniac. Investițiile realizate în cadrul unei ferme vor contribui la gestionarea adecvată a gunoiului de grajd și obținerea de fertilizanți organici prin valorificarea biomasei. Utilizarea redusă a antibioticelor și pesticidelor reprezintă baza siguranței alimentare la începutul lanțului valoric.

În mod similar, ar trebui stimulate, de asemenea, acțiuni de promovare a unor niveluri mai ridicate de bunăstare a animalelor și inițiative de combatere a rezistenței la antimicrobiene:

- *Servicii de consiliere și asistență tehnică*, în special în legătură cu practicile durabile de combatere a dăunătorilor și bolilor, utilizarea durabilă a medicamentelor pentru protecția plantelor și de uz veterinar, adaptarea și atenuarea schimbărilor climatice, condițiile de angajare, obligațiile angajatorului, sănătatea și securitatea în muncă;
- Îmbunătățirea creșterii condițiilor de menținere (mărimea boxelor) în contextul îngrijirii bovinelor să reducă riscul economic al procesului de tranziție la standarde mai înalte care impun grajduri prietenoase cu animalele.

Introducerea cerințelor suplimentare pentru realizarea condițiilor de bunăstare la animale impune alocarea de fonduri care să favorizeze adoptarea acestora de către fermieri, mai ales că acestea implică în primă fază cheltuieli pentru realizare, dar și scăderi de venituri cauzate în principal de diminuarea producției realizate prin scăderea numărului de capete pe unitatea de suprafață. Adoptarea practicilor de bunăstare contribuie la asigurarea siguranței alimentare, sănătății consumatorilor și a calității produselor alimentare prin:

- scăderea incidenței utilizării medicamentelor,
- îmbunătățirea factorilor de mediu și reducerea nivelului de emisii cu efect de seră.

Bunăstarea animalelor implică pe lângă respectarea condițiilor legate de suprafața disponibilă fiecărui animal, în funcție de specie și calitatea construcțiilor aferente, și existența unui personal suficient care dispune de aptitudinile și cunoștințele necesare pentru îngrijirea adecvată a animalelor.

Toate intervențiile enumerate vor facilita producătorii agroalimentari de a accesa atât piața UE cât și să penetreze noi piețe emergente.

3.2.3 OS 2.3.6 Indicatori de impact și rezultat

<i>Indicatori de impact</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
I.29 Răspunsul la cererea consumatorilor de alimente de calitate: Valoarea producției din cadrul sistemelor de calitate și a producției ecologice	R.44PR Îmbunătățirea bunăstării animalelor: Pondere de unități vită mare (UVM) care fac obiectul acțiunilor care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea bunăstării animalelor sectoriale prin intermediul unor programe operaționale în anumite sectoare

3.3 Obiectivul General 3. Susținerea unei dezvoltări socio-economice rurale durabile

3.3.1 Introducere

Mediul rural al Republicii Moldova este constituit din sate și comunități, care în marea lor parte asigură un nivel de trai mult mai redus decât cel din localitățile urbane. Din această cauză satele rămân abandonate de tineri, specialiști, familii cu copii și se accentuează procesul de îmbătrânire a populației și depopulare a zonelor rurale. Forța de muncă în localitățile rurale a devenit deficitară, contrar eforturilor depuse din ultima vreme. Cele mai recente inițiative aferente dezvoltării localităților rurale încă nu dau rezultatele așteptate. Exodul populației din satele țării continuă și acest fenomen va continua, dacă nu vor fi abordate politici adecvate în domeniu. Exodul populației este corelat în mod direct cu subdezvoltarea economică a localităților. Au fost periclitate multe din activitățile economice necesare asigurării vieții sociale a localităților.

Situația creată din mediul rural afectează negativ nu doar dezvoltarea economică a localităților rurale, dar și situația economică a țării. Se creează tendința aprofundării discrepanțelor teritoriale între localitățile urbane și rurale.

Obiectivului general 3 se referă la direcțiile de acțiune orientate spre realizarea obiectivelor enunțate în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, și anume – creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților; ameliorarea condițiilor de muncă și reducerea ocupării informale; asigurarea dreptului fundamental la un mediu sănătos și sigur.

Formularea obiectivelor specifice reiese din problemele abordate, ca fiind identificate drept principalele bariere în vederea dezvoltării socio-economice durabile a localităților din mediul rural. Acestea urmăresc dezvoltarea facilităților pentru desfășurarea activităților economice rurale, diversificarea activităților economice neagricole, promovarea incluziunii sociale și a rezilienței economice a populației rurale, precum și implicarea populației în dezvoltarea comunităților prin intervenția LEADER.

Asigurarea sustenabilității dezvoltării socio-economice în mediul rural necesită o abordare integrată și sinergică a numeroaselor aspecte ce contribuie la aceasta, inclusiv aspecte sociale, economice, culturale, de protejare a mediului înconjurător. Implementarea obiectivelor specifice și a acțiunilor aferente contribuie la acoperirea direcțiilor cheie, precum: acces la resurse, tehnologii, educație, formare, inovare, infrastructură, și servicii sociale, cultura antreprenorială, implicare și identitate comunitară.

3.3.2 Obiectivul Specific 3.1. Atragerea și susținerea tinerilor fermieri, noilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor durabile din zonele rurale

3.3.2 OS 3.1.1 Descrierea obiectivului

Scopul principal al obiectivului specific îl constituie creșterea atractivității mediului rural pentru persoanele tinere, noii fermieri și fermele de familie, și astfel încetinirea fenomenului de abandonare a satelor. De asemenea, obiectivul contribuie la eforturile de asigurare a continuității activității agricole și la asigurarea securității alimentare. Transmiterea cunoștințelor și a mijloacelor de producție în cadrul exploatației de familie diminuează riscul abandonului afacerilor agricole, dar și exclude necesitatea unor costuri importante asociate inițierii unei afaceri noi.

Finanțarea instalării în mediul rural a tinerilor, noilor fermieri și a fermelor de familie are un impact pozitiv și asupra structurii demografice, precum și a consolidării socio-economice prin încadrarea și angrenarea forței de muncă tinere, active.

Refacerea, stimularea și susținerea interesului pentru cultura antreprenorială este mai ușor de realizat în rândul generației tinere, fiind deschisă și dornică pentru adoptarea unor soluții funcționale contextului actual. Angrenarea tinerilor în mecanismul/circuitul activităților economice asigură și rezolvă pe termen lung problema structurală a gradului limitat de ocupare al acestora înregistrat mai ales în perioada de după finalizarea unui ciclu de studii.

3.3.2 OS 3.1.2 Rezumatul analizei SWOT

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Interes mai mare al tinerilor pentru obținerea unei finanțări; ● Disponibilitatea finanțării din partea statului; ● Costuri mici de instalare în zonele rurale; ● Atractivitatea ecologică a zonelor rurale; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Insuficiența și fluctuația specialiștilor în asigurarea funcționării afacerilor neagricole; ● Grad redus de sustenabilitate a afacerilor neagricole cauzat de infrastructură precară; ● Condiții de trai mai puțin atractive; ● Trecerea limitată a fermelor către tinerele generații și decalaj generațional; ● Practic lipsa afacerilor de familie în zonele rurale; ● Insuficiența locurilor de muncă bine plătite; ● Migrarea tinerilor și a populației active de la sat la oraș și peste hotarele țării; ● Formare și educație independentă limitată; ● Insuficiența serviciilor de consiliere în spațiu rural;

	<ul style="list-style-type: none"> • Acces limitat la instrumente de finanțare și creditare accesibile micilor fermieri.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea atractivității turistice a mediului rural; • Apariția micilor întreprinzători agricoli tineri, cât și a tinerilor fermieri și manageri tineri de exploatați; • Instalarea fermelor de familie; • Promovarea produsului local; • Revenirea/atragerea persoanelor care au activat pe piața forței de muncă din străinătate. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ritmul înalt de depopulare a localităților rurale; • Aprofundarea fenomenului de migrare din mediul rural spre mediul urban și în afara țării; • Șanse mici de revenire în mediul rural.

3.3.2 OS 3.1.3 Identificarea și prioritizarea nevoilor

<i>Cod</i>	<i>Descriere</i>	<i>Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA</i>
N1	Îmbunătățirea independenței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N7	Creșterea sustenabilității sub-sectorul pomicol	Medie
N8	Creșterea sustenabilității sub-sectorul arbuști fructiferi și căpșun	Medie
N10	Creșterea sustenabilității sectorului struguri pentru masa	Înaltă
N11	Creșterea rezilienței producătorilor în situații de criză	Medie
N12	Diversificarea surselor de venituri	Înaltă
N16	Înființarea plantațiilor viticole moderne, restructurarea și modernizarea exploatațiilor viticole existente	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă
N45	Asigurarea continuării de către tineri fermieri a activității în mediul rural	Înaltă
N46	Facilitarea dezvoltării sustenabile a fermelor de familie în zonele rurale	Înaltă

3.3.2 OS 3.1.4 Strategia de intervenție

Formă de intervenție	Tipul de intervenție	Cod de intervenție Denumire	Indicator comun de realizare
Dezvoltare Rurală	DR - instalarea tinerilor și noilor fermieri	DR31-01 Sprijin pentru instalarea tinerilor și noilor fermieri	R.25.1 Numărul fermierilor noi care primesc sprijin pentru instalare R.25.2 Numărul fermierilor tineri care primesc sprijin pentru instalare

Dezvoltare Rurală	DR – susținerea afacerilor de mici dimensiuni în zonele rurale	DR31-02 Sprijin pentru susținerea fermelor de familie în zonele rurale	R.20. Numărul de operațiuni sau unități de investiții productive realizate in situ, care beneficiază de sprijin
Plăți Directe	SC - sprijin complementar	PD31-01 Sprijin complementar pentru tineri, noi instalați și fermele de familie	R.25N Numărul de tineri, noii fermieri și fermele de familie care beneficiază de sprijin complementar R.6N Numărul de hectare care beneficiază de sprijin complementar pentru venit pentru tinerii, noi instalați și fermele de familie

3.3.2 OS 3.1.5 Justificarea alocării financiare și descrierea intervenției

Necesitatea găsirii unor soluții viabile pentru stabilizarea populației, dar și pentru îmbunătățirea performanțelor economice care să încurajeze atractivitatea spațiului rural, cu efect general benefic pentru economie, impune aplicarea unor intervenții. Scopul principal al intervențiilor este promovarea investițiilor în exploatarea agricole de către tineri, noii fermieri și fermele de familie din sectorul vegetal și de creștere a animalelor pentru realizarea de construcții noi și/ sau modernizarea construcțiilor agricole existente din cadrul acestora și a utilităților aferente, achiziționarea de mașini și utilaje noi, înființarea de plantații ș.a.

Sprijin pentru instalarea tinerilor și noilor fermieri, dar și susținerea fermelor de familie în zonele rurale reprezintă modalitatea de rezolvare a riscurilor legate de securitatea alimentară și de depopularea zonelor rurale și abandonul afacerilor agricole.

Consolidarea economică a tinerilor, noilor fermieri și a fermelor de familie va contribui la asigurarea unui mediu stabil economic prin transformarea acestora în unități viabile economic, reducerea poverii sociale a statului prin reducerea fondurilor destinate cheltuielilor sociale și orientarea resurselor disponibile către activitățile de investiții generatoare de venituri, îmbunătățirea situației social-economice în spațiul rural și structurii producerii prin diversificarea opțiunilor de activitate agricolă, și asigurarea unei mai bune acoperiri a cerințelor consumatorilor, structurarea pe categorii de ferme echilibrate și reziliente din punct de vedere al dimensiunilor.

Finanțarea este alocată în bază de proiecte investiționale, care sunt racordate cu capacitățile de producție agricolă a solicitantului, la data aplicării sau corelate cu capacitățile planificate prin proiectul investițional.

Totodată, o plată complementară pentru venit se oferă pentru primele 10 ha de suprafață, a plantațiilor multianuale și arbuști fructiferi, pentru fermele de familie și tinerii/ noii fermieri în primii ani de la înființare a exploatarea, pentru asigurarea durabilității afacerilor lansate în mediul rural. În comparație cu fermele mari, veniturile fermelor mici sau a celor noi instalați, trebuie să fie susținute mai mult, pentru a obține un sprijin țintit și echilibrat. Plata complementară în primii ani de activitate are scopul de a facilita fermele de familie și tinerii/ noii fermieri să se dezvolte sau să inițieze o afacere în agricultură. Acest lucru atenuează provocările financiare și sprijină începerea activității agricole de către micii producători, astfel diminuăm atât riscul abandonului activităților agricole cât și depopularea zonelor rurale.

3.3.2 OS 3.1.6 Indicatori de impact și rezultat

Indicatori de impact	Indicatori de rezultat
I.23 Atragerea noilor fermieri: Evoluția numărului de noi administratori de ferme și a numărului de noi tineri administratori de ferme, inclusiv o defalcare pe sexe	R.36PR Reînnoirea generațională: Numărul de noi fermieri care beneficiază de sprijin pentru instalare, inclusiv o defalcare pe sexe

3.3.3 Obiectivul Specific 3.2 Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare

3.3.3. OS3.2.1 Descrierea obiectivului

Dezvoltarea mediului de afaceri din localitățile rurale trebuie să fie asigurată de o infrastructură viabilă, funcțională și adaptată la cerințele curente. Din aceste considerente, identificarea măsurilor și acțiunilor focusate pe infrastructură economică din sate constituie baza dezvoltării mediului de afaceri. Infrastructura economică reprezintă elementul de asigurare a funcționării reușite a mediului de afaceri în zona rurală. Prin infrastructură economică a mediului rural se înțelege: drumurile, căile de acces, sursele de energie, sisteme de aprovizionare cu apă și cele de evacuare a deșeurilor.

Implementarea politicilor în dezvoltarea rurală presupune alocarea de fonduri pentru încurajarea proiectelor de infrastructură aferente exploatațiilor agricole și/sau afacerilor neagricole, cât și pentru dezvoltarea localităților rurale.

Totodată, obiectivul urmărește sporirea conștientizării importanței activităților neagricole de către populația rurală în vederea asigurării unui venit suplimentar-stabil la activitatea de bază, astfel contribuind la dezvoltarea economiei locale.

Dezvoltarea sectorului de servicii în mediul rural reflectă o continuitate logică a sectoarelor de producție agricolă și neagricolă. Prin aceasta se asigură o valoare adăugată produselor, implică creșterea nivelului de calificare a forței de muncă și fortifică sistemul economic al localităților rurale.

În cadrul obiectivului se urmărește fortificarea activităților de agroturism, servicii de educație, îngrijire, servicii în domeniul medicinei veterinare.

Problematica diversă întâlnită la nivelul comunităților rurale necesită găsirea de soluții adaptate. Cadrul de soluționare prevăzut de PSPA include intervenția LEADER pentru rezolvarea problematicii specifice locale, prin implicarea directă a comunității. Cheia asigurării dezvoltării rurale este reflectată în creșterea nivelului calității vieții prin implicarea comunității în procesul decizional. Asigurarea premiselor care să contribuie nemijlocit la dezvoltarea economică și socială a mediului rural este legată de:

- modernizarea exploatațiilor agricole și non-agricole;
- diversificarea surselor de venit disponibile;
- îmbunătățirea infrastructurii;
- consolidarea asociațiilor și grupurilor de producători,

toate acestea fiind parte a interesului manifestat de comunitățile locale în perspectiva creșterii nivelului de trai.

LEADER are o contribuție importantă în satisfacerea nevoilor prin aplicarea unei abordări decizionale de jos în sus, spre deosebire de multiplele sisteme de management regional, organizate de sus în jos. LEADER este un sistem unic de dezvoltare a mediului rural, în mod participativ (sectorul public, sectorul antreprenorial și societatea civilă). LEADER asigură și reprezentarea unei game largi de grupuri de interese (subreprezentate) și oferă cea mai mare anvergură tematică în domeniul dezvoltării rurale, întrucât selecția proiectelor se face de către grupul de acțiune locală (GAL). LEADER este, prin urmare, un instrument inovator pentru soluționarea provocărilor locale și regionale. De asemenea, GAL-urile pot acționa ca o interfață locală pentru a promova și a crește gradul de conștientizare a problemelor strategice la nivelul național.

3.3.3. OS3.2.2 Rezumatul analizei SWOT

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Creșterea atractivității turistice a mediului rural, interesul mediului privat; ● Facilitarea incluziunii sociale și reprezentativitate în cadrul GAL-urilor; ● Existența unui cadru de reglementare și de sprijin pe domeniul de dezvoltare locală, a serviciilor de bază și infrastructurii, și interesul primăriilor; ● Interes puternic pentru abordările de dezvoltare de jos în sus din partea populației și ancorarea instituțională a acestora în comitete și administrație; ● Condiții prielnice pentru promovarea bioeconomiei, inclusiv în baza disponibilității materiilor prime și a prioritizării în cadrul documentelor de politici naționale. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ponderea persoanelor ocupate neformal în activități economice în zonele rurale; ● Procesul de îmbătrânire a populației; ● Insuficiența oportunităților de angajare în mediul rural; ● Nivelul scăzut de venituri; ● Dificultăți în predarea afacerilor în mediul rural; ● Grad redus de sustenabilitate a afacerilor neagricole; ● Transferul prea lent al rezultatelor cercetării către companii și lipsa capacităților (personale și instituționale) pentru dezvoltarea și implementarea de proiecte inovatoare, în special în zona digitală la IMM-urilor; ● Acces redus la servicii publice și private; ● Nivelul înalt de dezavantajare a femeilor din zonele rurale din punct de vedere al veniturilor și al accesului la piața muncii;

	<ul style="list-style-type: none"> ● Decalaj digital între localitățile urbane și rurale; ● Lipsa cunoștințelor bioeconomiei bazată pe caracterul neomogen al materiei prime; ● Grad redus de dezvoltare a cluster-ilor care să faciliteze integrarea facilităților; ● Competiția înaltă a produselor convenționale.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Înființare, menținere și diversificare a oportunităților economice și a locurilor de muncă în mediul rural; ● Domeniu prioritar pentru partenerii externi; ● Sinergii și aprofundarea lanțurilor valorice dintre agricultură și turism (peisaj cultural, trasee de drumeții, gastronomie locală); ● Creșterea incluziunii sociale; ● Promovarea abordării de jos în sus în dezvoltarea locală; ● Oportunități de îmbunătățire a serviciilor de interes general în baza promovării digitalizării (aprovizionare locală, mobilitate, educație, sănătate și îngrijire, e-guvernare); ● Extinderea bazei de materii prime pentru dezvoltarea bioeconomiei circulare; ● Crearea de noi lanțuri valorice și dezvoltarea de noi piețe. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Riscul diminuării oportunităților de angajare și a veniturilor în zonele rurale; ● Înfrățirea disponibilității forței de muncă; ● Acces limitat la finanțare; ● Incidența mărită a fenomenelor climatice extreme; ● Ritmul înalt de depopulare a localităților rurale.

3.3.3. OS3.2.3 Identificarea și prioritizarea nevoilor

<i>Cod</i>	<i>Descriere</i>	<i>Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA</i>
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N12	Diversificarea surselor de venituri	Înaltă
N29	Reducerea costurilor input-urilor în agricultura ecologică	Medie
N35	Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă

N44	Reducerea pierderilor pe lanțul de producere și a risipei alimentare (inclusiv prin creșterea gradului de conștientizare a publicului cu privire la risipa alimentară)	Medie
N47	Dezvoltarea infrastructurii fizice, conexe afacerilor	Înaltă
N48	Extinderea activităților neagricole în mediul rural prin diversificarea activităților și creșterea gradului de ocupare a forței de muncă din mediul rural	Înaltă
N49	Promovarea LEADER	Înaltă
N51	Acordarea de servicii de consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	Înaltă

3.3.3. OS3.2.4 Strategia de intervenție

Formă de intervenție	Tipul de intervenție	Cod de intervenție Denumire	Indicator comun de realizare
Dezvoltare Rurală	(INVEST) investiții	DR32-01 Crearea/modernizarea infrastructurii aferente exploatației agricole	R.22. Numărul de operațiuni sau unități de investiții în infrastructuri, care beneficiază de sprijin
Dezvoltare Rurală	(INVEST) investiții	DR32-02 Investiții în diversificarea activităților economice non-agricole, inclusiv din sfera bioeconomiei circulare în spațiul rural	R.24. Numărul de operațiuni sau unități de investiții productive din afara exploatației, care beneficiază de sprijin
Dezvoltare Rurală	(INVEST) investiții	DR32-03 Sprijin pentru investiții în domeniul agroturismului	R.35 Numărul de proiecte finanțate.
Dezvoltare Rurală	(COOP) cooperare	DR32-04 LEADER	R.31. Numărul de strategii de dezvoltare locală (LEADER) sau acțiuni pregătitoare care beneficiază de sprijin

3.3.3. OS3.2.5 Justificarea alocării financiare și descrierea intervenției

Crearea/modernizarea infrastructurii aferente exploatației agricole. Asigurarea premiselor de dezvoltare pentru zonele rurale necesită existența unei infrastructuri corespunzătoare. Ca bază de dezvoltare, adiacent investițiilor realizate de către și pentru mediul privat, investițiile publice vizează rezolvarea necesităților legate de asigurarea unei infrastructuri care să satisfacă nevoile de dezvoltare. Sunt prevăzute investiții în construcția, refacerea și modernizarea infrastructurii aferente exploatațiilor agricole. Scopul principal al intervenției este crearea și modernizarea infrastructurii de acces agricolă ce va asigura premisele pentru dezvoltarea unei economii rurale competitive.

Investiții în diversificarea activităților economice neagricole în spațiul rural încurajează investițiile în activități de diversificare. Fermierii sunt capabili să-și mențină și să-și extindă activitățile agricole prin sprijinirea generării de venituri suplimentare non-agricole. Scopul urmărit este dezvoltarea sectorului de servicii în mediul rural. Investițiile în servicii de îngrijire

și asistență pentru copii contribuie la un echilibru între viața de familie, muncă și viața privată. Acest lucru întărește egalitatea, participarea economică, socială și politică, în special pentru femei, care poartă povara principală a îngrijirii copiilor. Așteptările sunt că această intervenție să contribuie la dezvoltarea economiei rurale prin fiecare proiect susținut. Activitățile de diversificare sunt ramuri de afaceri separate sau afaceri din zonele rurale ale întreprinderilor agricole, care de obicei nu se referă la producția primară (de exemplu, vacanțe agricole, magazine agricole, meșteșugărit, servicii etc.). Acest lucru crește veniturile generale ale acestor ferme și le îmbunătățește viabilitatea și rezistența la criză prin diverse surse de venit.

Sprijin pentru investiții în domeniul agroturismului. Agroturismul (legat de activitățile din fermă) este o îmbinare a activităților agricole cu serviciile turistice, prin conexiunea între oferta fermelor, producătorilor de alimente din spațiul rural, prin asigurarea, preponderent, a hranei din produse locale. Totodată, acestea sunt activități generatoare de venituri alternative, ceea ce oferă posibilități de dezvoltare a spațiului rural și de păstrare a activităților specifice. Sprijinirea promovării dezvoltării agroturismului este un proces necesar în identificarea de noi surse de venituri complementare activității agricole principale, dar și o metodă de conservare a tradițiilor, specialităților culinare și de oferire de noi servicii care să răspundă nevoilor consumatorilor. Agroturismul reprezintă o activitate de impulsioneare a celorlalte tipuri de activități ce pot veni în completarea ofertei de servicii și produse care prezintă oportunități economice alternative pentru populația locală. Prin această formă de turism se oferă posibilitatea turiștilor de a reveni în mijlocul naturii, asigurând acestora confortul fizic și spiritual, precum și accesul la bucătăria autentică specifică fiecărei zone.

Stimularea LEADER, întru sporirea implicării populației în dezvoltarea comunităților rurale. Aplicarea intervenției LEADER implică acțiunea participativă a tuturor celor care vor/ pot să contribuie la dezvoltarea activităților specifice din cadrul fiecărei comunități. Aceasta permite alocarea și utilizarea resurselor pentru ce este identificat și considerat cu adevărat necesar și important de către comunitate. Pe lângă degrevarea parțială a autorităților publice locale și centrale de sarcina identificării, gestionării și realizării acelor proiecte care implică investiții care să contribuie la îmbunătățirea nivelului de trai, este realizată o implicare și responsabilizare directă a comunității. Punerea în aplicare a obiectivului conduce la reziliența mediului rural vis-à-vis de presiunea mediului urban sub aspectul oportunităților. Diversificarea implică crearea unor activități mai atractive pentru forța de muncă, comparativ cu condițiile tradiționale din domeniul agricol, mai ales pentru cei care nu dispun de o suprafață de teren agricol. Punerea în aplicare a posibilității de finanțare a activităților non-agricole, asigură posibilitate de integrare a altor tipuri de ocupații vocaționale (ateliere de întreținere a tehnicii, croitorie, etc.). Diversificarea activităților contribuie la reducerea gradului de dependență economică de sectorul agricol, prin investiții legate de:

- înființarea spațiilor de primire turistică;
- punerea în valoare a punctelor locale de atracție și interes turistic (obiective naturale, culturale, sportive, etc.);
- procesarea materiei prime locale neagricole;
- înființarea atelierelor de reparații;
- promovarea activității de procesare a lemnului (ateliere de fabricare a pieselor de mobilier);
- promovarea activității de recuperare/reciclare și producere a ambalajelor;
- dezvoltarea activităților de producere a fertilizanților organici;
- prestarea de servicii pentru populația rurală:
 - medicale, de transport, sociale, veterinare/fitosanitare;

- servicii de acces și conectare la internet, întreținere tehnică de calcul, etc.;
- servicii de instruire și certificare digitală;
- activități de tip meșteșugăresc.

Se urmărește crearea unui mecanism funcțional prin care nevoile curente ale comunității să fie prompt rezolvate prin acțiuni puse în practică prin decizia acestora:

- investiții pentru crearea de unități economice colective;
- investiții pentru infrastructura locală;
- investiții în domeniul educației;

Conceptul „Sate inteligente” se va implementa prin intervenția LEADER, deoarece criteriile sunt foarte asemănătoare, deși va fi concentrat la un nivel mult mai local. Grupurile de acțiune locală se pot alătura conceptului „Sate inteligente” prin includerea în strategia lor de dezvoltare locală. Aspectul central al implementării „Sate inteligente” în LEADER este procesarea integrată a provocărilor locale prin soluții noi și inovatoare. În special, utilizarea tehnologiilor în sensul digitizării este definită drept inteligentă. LEADER, prin componenta „Sate inteligente” este văzut ca un laborator de inovații care vizează diversificarea economiei rurale.

LEADER creează relația nevoi-oferte orientate social, de exemplu, pentru tinerii defavorizați sau persoanele vârstnice care au nevoie de îngrijire, sau, în unele cazuri, pentru refugiați sau migranți. Un GAL are sarcina de a include în mod activ grupuri de oameni care de obicei nu iau parte la procesele decizionale. Aceștia pot fi tineri, persoane în vârstă, persoane cu nevoi speciale, migranți, refugiați. Prin LEADER, proiectele contribuie la consolidarea structurilor și funcțiilor care sunt importante pentru binele comun în domeniul serviciilor publice, cum ar fi serviciile publice, aprovizionarea locală și infrastructura de mici dimensiuni, de care beneficiază populația locală. LEADER promovează ciclurile economice regionale, evoluțiile locației și inovațiile turistice în dezvoltarea ofertelor și a metodelor regionale de producție. O producție regională în contextul LEADER se caracterizează prin (re)stabilirea contactului între producători și consumatori ca relație de încredere. În acest fel, capitalul economic este sporit de capitalul social. LEADER contribuie și la crearea de locuri de muncă în zonele rurale. Pe de o parte, locurile de muncă cu înaltă calificare din regiune sunt finanțate direct în managementul GAL, pe de altă parte, vor fi create noi locuri de muncă în cadrul implementării proiectelor. În plus, se creează noi locuri de muncă pe termen lung prin sprijinirea concepției și eventual implementarea unor proiecte economice inovatoare și prin alte instrumente de finanțare.

Pactul Verde European, economia circulară și bioeconomia, joacă, de asemenea, un rol important. Implementarea investițiilor în bioeconomia circulară urmărește diminuarea formării deșeurilor în producție. Reciclarea deșeurilor organice, procesarea reziduurilor vegetale, cum ar fi instalațiile de compostare, bio-fermentatoarele, instalațiile de compostare a biomasei și turnătoarele de compost. Echipamente pentru fragmentarea ramurilor și a reziduurilor de cultură, achiziționarea de echipamente pentru transformarea deșeurilor de fructe și legume în materii prime pentru îmbunătățirea economiei circulare. Intervențiile în investițiile în producția agricolă, precum și în domeniul prelucrării și comercializării susțin, de asemenea, aplicarea celor mai bune tehnologii disponibile în ceea ce privește reducerea pierderilor, a risipei alimentare și a deșeurilor.

3.3.3. OS3.2.6 Indicatori de impact și rezultat

Indicatori de impact	Indicatori de rezultat
I.24 Contribuția la ocuparea forței de muncă în zonele rurale: Evoluția ratei de ocupare a forței de muncă în zonele rurale, inclusiv defalcarea pe sexe	R.37 Creștere economică și locuri de muncă în zonele rurale: Noi locuri de muncă ce beneficiază de sprijin
	R.38 Sfera de cuprindere a inițiativei LEADER: Ponderea populației rurale vizate de strategiile de dezvoltare locală
I.25 Contribuția la creșterea economică în zonele rurale: Evoluția produsului intern brut (PIB) pe cap de locuitor în zonele rurale	R.39 Dezvoltarea economiei rurale: Numărul de întreprinderi rurale, inclusiv întreprinderi din cadrul bioeconomiei, care s-au dezvoltat cu sprijin.
I.27 Promovarea incluziunii rurale: Evoluția indicelui sărăciei în zonele rurale	R.40 Tranziția inteligentă a economiei rurale: Numărul de strategii „Sate inteligente” care beneficiază de sprijin
	R.42 Promovarea incluziunii sociale: Numărul de persoane vizate de proiectele de incluziune socială care beneficiază de sprijin

3.3.4 Obiectivul Transversal: Modernizarea agriculturii și a zonelor rurale prin promovarea și împărtășirea cunoștințelor, a inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestora de către fermieri, prin îmbunătățirea accesului la cercetare, inovare, schimbul de cunoștințe și formare

3.3.4 Importanța obiectivului

Agricultura și zonele rurale moderne și inovatoare necesită condiții-cadru de sprijin în domeniul transferului și al schimbului de cunoștințe. Oamenii care lucrează în agricultură, precum și în IMM-uri așteaptă oferte de formare profesională și consiliere pentru a putea ține pasul cu evoluțiile actuale din toate domeniile de producție. Informațiile despre schimbările tehnologice, accesul direct la cele mai recente rezultate ale cercetării și descoperirile științifice sunt, prin urmare, esențiale pentru serviciile educaționale și de consiliere moderne. Formarea profesională și dezvoltarea profesională ulterioară, pentru dobândirea de noi cunoștințe și competențe („învățare pe tot parcursul vieții”), este necesar să fie disponibilă oferită în mod continuu. Dezvoltarea și diseminarea de soluții noi bazate pe rezultatele cercetării este, de asemenea, de mare importanță pentru agricultura modernă. Acest lucru se realizează printr-o strânsă cooperare între diferiți actori în proiecte specifice. Provocările actuale în practica agricolă pot fi astfel rezolvate mai bine. Protecția resurselor naturale, întrebările legate de schimbările climatice și cerințele sociale în creșterea calității produselor agricole, metode eficiente de producție sunt noi provocări cărora întreprinderile locale trebuie să le facă față în mod constant. În multe domenii de lucru, utilizarea tehnologiilor digitale trebuie să crească brusc, pe termen scurt, ceea ce va impune cerințe deosebite agriculturii, care se caracterizează prin structuri mici și provocări climatice (în special pentru zone defavorizate). Obiectivele specifice ale PSPA, care sunt abordate în noul plan strategic, preiau aceste probleme actuale și oferă asistență și finanțare prin intervenții corespunzătoare. Având în vedere complexitatea și posibilele interacțiuni dintre diferite domenii ale PSPA, obiectivul transversal este de o importanță esențială. Sprijinul este orientat către realizarea obiectivelor prin intervențiile planificate în domeniul transferului de cunoștințe, ce va fi, de asemenea, crucial pentru implementarea cu succes a PSPA. Trecerea ferme în categoria celor viabile din punct de vedere economic poate fi realizată, în anumite cazuri, doar printr-o mai bună orientare și instruire a acestora. Lipsa transferului de cunoștințe agricole bazat pe experiență și bune practici și cu certificare științifică afectează în mod direct eficiența, eficacitatea și sustenabilitatea producției agricole din punct de vedere tehnic și economic. De asemenea, pentru o reînnoire generațională de succes, este necesar să se acorde sprijin profesional tinerilor lideri înainte și în timpul preluării exploatației și monitorizării exploatației cu acordarea de consiliere specifică. Creșterea performanței în domeniul agricol necesită pe lângă acordarea și asigurarea sprijinului financiar, o pregătire mai bună a fermierilor în ansamblu. Aceasta presupune existența unui sistem de consiliere bine organizat, adaptat diverselor tipuri de producții și capabil să asigure fermierilor informații actualizate legate printre altele de:

- tehnicile agricole moderne;
- utilizarea tehnologiilor digitale;
- gestionarea exploatațiilor;
- aspecte de mediu, economice, perspective și evoluții de piață.

Introducerea și facilitarea accesului la informații noi pentru fermieri, reprezintă o modalitate de stimulare și păstrare a interesului pentru activitatea desfășurată. Îmboldul dat de eficientizarea activității și optimizarea la nivelul veniturilor în urma pregătirii primite constituie o premisă pentru menținerea, dar și pentru diversificarea și extinderea activităților. Pentru aceasta, implementarea unui Sistem de Inovare și Cunoaștere în Agricultură AKIS constituie un pas important în optimizarea și facilitarea activității tuturor celor implicați în domeniul agricol și anume: fermieri, întreprinzători rurali, entități de cercetare-dezvoltare-inovare, instituții de învățământ secundar și universitar, autorități publice și alte entități relevante. Funcționarea AKIS-ului are ca scop principal crearea legăturilor care să contribuie la schimbul și transferul de cunoștințe între actorii implicați. Punerea la dispoziție a fermierilor și întreprinzătorilor rurali a mijloacelor necesare și optime de dobândire de noi cunoștințe permite acestora să activeze în condiții de concurență din ce în ce mai solicitante, ținând cont de starea actuală de globalizare a piețelor. Operaționalizarea platformei AKIS va oferi celor interesați posibilitatea de accesare a informațiilor pertinente din domeniul agricol, astfel încât să aplice soluții în cunoștință de cauză, care să le permită optimizarea activităților desfășurate. Pe lângă componenta de transfer de cunoștințe, existența sistemului de consiliere agricolă adaptat la cerințele fermierilor, asigură dezvoltarea acestora prin dobândirea de cunoștințe necesare managementului performant.

3.3.4 OS3.3.2 Rezumatul analizei SWOT

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● existența serviciului de consiliere; ● cunoașterea și înțelegerea modului de funcționare a serviciului de consiliere și transfer de cunoștințe; ● paletă largă disponibilă de prestatori ai serviciului de consiliere. 	<ul style="list-style-type: none"> ● asigurarea insuficientă și instabilă a fondurilor destinate serviciului de consiliere; ● lipsa unei entități centrale de coordonare a serviciului de consiliere.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● potențial mare de fermieri Solicitanți; ● disponibilitate de urmare a modului de organizare a sistemului de consiliere în țările UE; ● consolidarea sistemului de consiliere. 	<ul style="list-style-type: none"> ● funcționarea instabilă cauzată de prioritizarea altor domenii; ● lipsa de coeziune a celor implicați în serviciul de consiliere; ● neadaptarea capacității serviciilor de formare și consultanță, din punct de vedere cantitativ și calitativ, la nevoile fermierilor.

3.3.4 OS3.3.3 Identificarea și prioritizarea nevoilor

<i>Cod</i>	<i>Descriere</i>	<i>Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA</i>
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă
N34	Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol	Înaltă
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă	Medie

N50	Crearea si dezvoltarea sistemului AKIS	Înaltă
N51	Acordarea de servicii de consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	Înaltă
N52	Facilitarea calificării corespunzătoare a consilierilor agricoli și a fermierilor	Înaltă

3.3.4 OS3.3.4 Strategia de intervenție

Formă de intervenție	Tipul de intervenție	Cod de intervenție Denumire	Indicator comun de realizare
DR	(AKIS-TSC) transfer și schimb de cunoștințe	AKIS33-01 Transfer și schimb de cunoștințe	R.33. Numărul de acțiuni sau unități de formare, consiliere și sensibilizare care beneficiază de sprijin
DR	(AKIS-IC) instruire și consiliere	AKIS33-02 Consiliere în afaceri agricole	R.33. Numărul de acțiuni sau unități de formare, consiliere și sensibilizare care beneficiază de sprijin
DR	(AKIS-EF) educație și formare	AKIS33-03 Educație și formare profesională	R.33. Numărul de acțiuni sau unități de formare, consiliere și sensibilizare care beneficiază de sprijin

3.3.4 OS3.3.5 Justificarea alocării financiare și descrierea intervenției

Transfer și schimb de cunoștințe. Intervenția urmărește susținerea modernizării sectorului agricol și furnizarea de cunoștințe actualizate și reieșite din practica agricolă cât și din cercetarea dovedită. Implementarea acțiunii are în vedere extinderea aplicării practicilor benefice mediului, precum și a cunoștințelor ce contribuie la creșterea rezilienței la schimbările climatice, vizând o convergență cu utilizarea rațională a resurselor disponibile, cu un impact cât mai scăzut asupra mediului pentru deplina sustenabilitate a activității agricole. Transferul de cunoștințe face parte din sistemul AKIS și contribuie nu numai la consolidarea acestuia, ci și la realizarea unei abordări integrate a modernizării, inovației și cunoașterii. Prin transferul de cunoștințe va fi oferit fermierilor și consilierilor agricoli un acces mai bun la rezultatele cercetării, inovării, digitalizării și cele mai bune practici agricole, și va răspunde nevoilor de cunoaștere, și va include în principal soluții inovatoare și bune practici care au fost deja testate și care sunt aplicabile sectoarelor de producție agricolă sau în industria agroalimentară. Transferul de cunoștințe și extinderea cunoștințelor includ domeniile de formare avansată, educație ulterioară și informare. Măsurile de informare sunt utilizate pentru a dezvălui sau transmite informații curente, date și instrucțiuni, rezultate ale cercetării și testelor, constatări științifice, notificări, știri, rapoarte și instrucțiuni. Îmbunătățirea competențelor tehnice, personale și digitale ale managerilor întreprinderilor agricole și ale celor care lucrează în agricultură ar trebui să contribuie la îndeplinirea cerințelor profesionale, sociale și ecologice tot mai complexe și la obținerea de noi perspective, la recunoașterea oportunităților de diversificare și la modelarea proceselor de schimbare.

Instruire și consiliere în afaceri agricole. Obiectivul intervenției constă în acordarea de consiliere în afaceri agricole și urmărește furnizarea de servicii de consiliere de înaltă calitate, independentă și orientată către grupul țintă, în scopul îmbunătățirii managementului durabil, al performanței economice și de mediu al activităților desfășurate în mediul rural. Pentru aceasta este necesar sporirea calității, diversității și relevanței serviciilor de consiliere pentru fermieri și alți Solicitanți. Serviciile de consiliere vor fi furnizate de consilieri calificați, cu condiția

asigurării calității și imparțialității serviciilor, și a instruirii continue a acestora. Serviciile de consiliere în afaceri agricole au la bază nevoile fermierilor, dar și prioritățile de îndrumare reieșite din prioritățile politicilor de dezvoltare. Setarea instituțională a sistemului de instruire și consiliere în afaceri agricole este asigurată de către MAIA prin intermediul instituției subordonate Centrului de Consiliere Agricolă și Rurală (CCAR). Regionalizarea și parteneriatul public-privat în dezvoltare și gestiunea bazei de resurse disponibile de consilieri este asigurată prin intercalarea efortului Centrului și al Camerelor Agricole. Formarea unei baze de consilieri care să asigure asistența fermierilor în domeniile care prezintă importanță atât pentru îmbunătățirea cunoștințelor tehnice și de management cât a rolului și impactului economic pe care îl are desfășurarea activității agricole. Prin intermediul intervenției vor fi asigurate servicii de consiliere individuală în funcție de complexitatea tematicilor, respectiv consiliere punctuală de scurta durată. Interacțiunea dintre fermier și consilier va fi realizată prin intermediul unei platforme digitale/on-line. Aceasta va înlesni posibilitatea de informare a fermierilor, dar și a furnizorilor de consiliere de a interacționa astfel încât procesul de instruire și consiliere să fie la îndemâna cât mai multor fermieri.

Prin intermediul CCAR, se vor realiza următoarele activități:

- Lansarea apelului pentru selecția consilierilor;
- Derularea etapei de selecție (consilieri publici/privati imparțiali ce vor fi integrați în AKIS, selectați pe criterii nediscriminatorii, evitând posibile conflicte de interese);
- Înscrierea consilierilor selectați în Registrul consilierilor.

Camerele Agricole vor fi angrenate în vederea facilitării procesului de informare, identificare și selecție obiectivă a consilierilor, inclusiv a celor de la nivel regional. Periodic se va realiza actualizarea Registrului consilierilor din baza de date AKIS, astfel încât fermierii să beneficieze de servicii de înaltă calitate, de la personal calificat. În funcție de nevoia specificată de fermier, platforma digitală va selecta consilierul din registrul consilierilor de pe platforma AKIS.

Educație și formare profesională. Aceasta are o contribuție semnificativă la consolidarea agriculturii și a zonelor rurale, prin formarea capacităților de practicare a unei agriculturi de performanță și durabilă, furnizarea de cunoștințe privind modul de funcționare a pieței, integrarea în mecanismul de piață. În cadrul intervenției, tematicile sunt stabilite astfel încât fermierii să însușească cunoștințe cu privire la: cerințele regulatorii naționale, practicile benefice pentru mediu, utilizarea rațională a produselor fertilizante și de protecția a plantelor, metodele de combatere a efectelor schimbărilor climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor, noțiunile de biosecuritate și condițiile de bunăstare a animalelor, măsurile de management durabil, noțiunile referitoare la managementul economico-financiar al fermei, marketing, tehnologiile digitale în sectorul agricol și în zonele rurale ș.a. De asemenea, în procesul de stabilire a tematicilor este necesar a fi luate în considerare, printr-un mecanism transparent de consultare, propunerile provenite de la fermieri și organizațiile de reprezentare ale acestora.

3.3.4 OS3.3.6 Indicatori de impact și rezultat

Indicatori de impact	Indicatori de rezultat
I.1 Împărtășirea cunoștințelor și a inovării: Pondere din bugetul FNDARM alocată împărtășirii cunoștințelor și a inovării	R1PR Îmbunătățirea performanțelor cu ajutorul cunoștințelor și al inovării: Numărul persoanelor care beneficiază de consiliere, formare, schimb de cunoștințe sau care

	participă la grupurile operaționale și sprijinite de PA pentru îmbunătățirea performanței durabile economice, sociale, în materie de mediu, climă și eficiență a utilizării resurselor naturale
	R.2 Stabilirea de legături între sistemele de consiliere și cele de cunoștințe: Numărul consilierilor care beneficiază de sprijin pentru a fi integrați în cadrul sistemelor de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS)
	R.3 Digitalizarea agriculturii: Ponderea fermelor care beneficiază de sprijin pentru tehnologii agricole digitale prin intermediul FNDAMR

3.4 Obiectivul General 4: Asigurarea transpunerii acquis-ului UE și implementarea progresivă a acestuia în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale și siguranței alimentare

3.4.1 Introducere

În urma cererii Republicii Moldova de aderare la Uniunea Europeană (UE), Consiliul European a acordat Republicii Moldova statutul de țară candidată în iunie 2022. MAIA are un rol semnificativ în acest proces, fiind responsabil de gestionarea și punerea în aplicare a celei mai importante cote, în proporție de circa 41%, din legislația UE. Odată cu atingerea unui progres în aderarea la UE țara va putea beneficia de alocări importante de fonduri din partea bugetului UE pe domeniul agriculturii și dezvoltării rurale, care sunt condiționate de implementarea politicilor și a cerințelor instituționale stabilite în acquis. Din cele 35 de capitole ale acquis-ului, MAIA are mandat pentru Capitolul 11, Capitolul 12 și Capitolul 13.

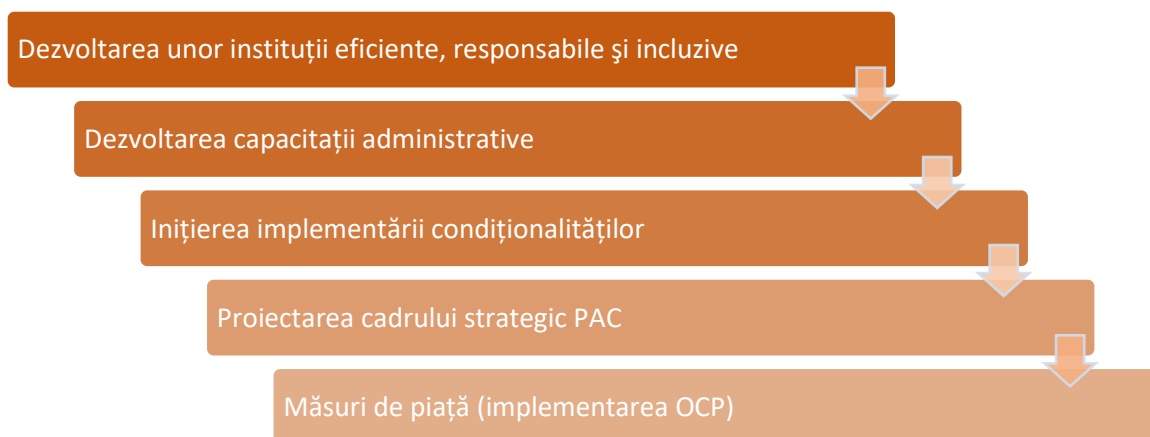
Pe domeniul agriculturii și dezvoltării rurale Republica Moldova va trebui să fie pregătită pentru punerea în aplicare a cerințelor Politicii Agricole Comune (PAC) a UE. În timp ce PAC se bazează pe valori comune, definește obiective pentru statele sale membre și oferă acces la un cadru financiar larg, există multe obligații și restricții care trebuie respectate, oferind totuși suficientă flexibilitate pentru ca Moldova să-și abordeze nevoile sectoriale și obiectivele strategice. În ceea ce privește siguranța alimentară, UE a definit cerințe stricte pentru producția și circulația produselor agroalimentare și pentru asigurarea sănătății consumatorilor.

Strategia Națională de Dezvoltare Agricolă și Rurală 2023-2030 (SNDAR) reprezintă documentul de politici publice care definește politica Guvernului în domeniile vizate pe termen lung. Documentul, de asemenea, pune bazele pentru perioada de preaderare, obiectivele strategice aliniindu-se în linii generale celor stipulate în PAC. Obiectivul general 4 stabilește drept prioritate necesitatea asigurării transpunerii acquis-ului UE și implementarea progresivă a acestuia în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale și siguranței alimentelor. PSPA va exercita un impact important pentru un alt document de politici cheie care este Strategia Securității Alimentare a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030. Acest document abordează, din punct de vedere intersectorial, politica strategică privind susținerea creșterii securității alimentare a țării prin dezvoltarea unui sistem alimentar, de aprovizionare și de protecție socială eficient și rezilient la situații de urgență și crize.

Spre deosebire de alte țări candidate care se pregătesc pentru aderarea la UE, Moldova nu a beneficiat încă de fonduri de preaderare în domeniul agricol și rural. Țările candidate, sau potențial candidate la UE, beneficiază în principal de Instrumentul de Preaderare pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (IPARD), menit să ajute la implementarea reformelor politice și economice, și pregătindu-le pentru drepturile și obligațiile care vin odată cu aderarea la UE. IPARD ajută la alinierea politicii agricole și încurajează dezvoltarea instituțională pentru a aduce mai aproape sectorul agricol de cerințele PAC. În contextul alinierii la cerințele PAC, MAIA și AIPA au beneficiat de implementarea a două proiecte Twinning finanțate de UE pentru a susține consolidarea capacităților administrative sectoriale, precum și de numeroase alte programe finanțate de mulți parteneri de dezvoltare. În pregătire este lansarea unui al

treilea program de Twinning, precum și un nou program de sprijin bugetar al UE care vizează inclusiv și reformele în sectorul agricol.

Fig. Etapele de reformare a cadrului de administrare a sectorului agricol

PSPA urmărește atingerea celor patru direcții prioritare ale obiectivului 4 al SNDAR 2023-2030, urmărind dinamica procesului de aderare la UE și necesitățile instituționale în vederea atingerii obiectivelor setate.

Pentru capitolul 11 au fost identificate următoarele șase direcții prioritare:

- 1) Consolidarea capacităților instituționale în conformitate cu acquis-ul comunitar;
- 2) Construirea capacității administrative pentru asigurarea serviciilor și a unui sistem de formulare și implementare de politici bazat pe evidențe și disponibilitate a datelor administrative, în conformitate cu cerințele UE;
- 3) Introducerea stimulentei la implementarea condiționalităților în cadrul intervențiilor de sprijin;
- 4) Tranziția către cadrul de politică UE (arhitectura sprijinului financiar al PAC a UE și a Strategiei de la fermă la consumator);
- 5) Pregătirea și stabilirea capacităților pentru implementarea de măsuri și intervenții sectoriale de piață;
- 6) Dezvoltarea sistemului de certificare și etichetare în domeniul agriculturii ecologice.

3.4.2 Consolidarea capacităților instituționale în conformitate cu Acquis-ul Comunitar

3.4.2.1 Fortificarea capacităților instituționale ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare

MAIA are un rol important în transpunerea actelor legislative și normative UE, în gestionarea unei cote importante a bugetului alocat de UE, și interacțiunilor complexe cu numeroase părți interesate. Structura organizatorică a MAIA trebuie să răspundă mai bine cerințelor PAC prin alinierea la structurile omoloage din cadrul Comisiei Europene (DG AGRI, DG SANTE și DG MARE).

3.4.2.2 Gestionarea fondurilor de preaderare (IPARD)

În procesul de aderare la UE și gestionarea fondurilor de preaderare, MAIA va fi responsabilă pentru:

- Gestionarea și supravegherea activităților aferente PSPA (iar pe viitor, Planului Strategic PAC);
- Programarea PSPA (tranziția către Planul Strategic PAC);
- Supravegherea activităților de monitorizare legate de PSPA și efectuarea de evaluări la mijlocul termenului și ex-post ale acestuia; și
- Asigurarea cerințelor anuale de raportare a performanței și luarea de măsuri corective necesare.

3.4.2.3 Continuarea activității de acreditare a unei Agenții de plăți

Aderarea la UE necesită înființarea unui complex de structuri instituționale care să asigure valorificarea fondurilor UE în conformitate cu cerințele impuse. Administrarea fondurilor UE de sprijin pe domeniul agricol și de dezvoltare rurală necesită implementarea unui sistem eficient de procesare, verificare, transparență și trasabilitate în conformitate cu cerințele comunitare.

Agenția de plăți este componenta centrală a acestei structuri complexe și este supusă acreditării naționale și UE.

Republica Moldova a înființat Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură în 4 februarie 2010. Structura organizatorică AIPA a început a fi aliniată la structura unei agenții de plăți UE începând cu 2016 prin intermediul proiectelor TWINNING finanțate de UE. Actualmente, structura organizatorică AIPA respectă cerințele fundamentale ale unei agenții de plăți UE cu drepturi depline, exercitând funcțiile necesare de (i) autorizarea plăților, (ii) contabilizarea plăților, (iii) efectuarea plăților, (iv) control tehnic și (v) audit intern.

3.4.2.4 Organizarea Sistemului de Inovare și Transfer de Cunoștințe (AKIS)

AKIS va reuni actorii relevanți și reprezentativi pentru domeniu, din cadrul ministerelor, universităților și colegiilor/școlilor profesionale cu profil agricol, institutelor de cercetare, IMM-uri cu activități de cercetare inovativă și furnizori de soluții digitale, asociațiilor

reprezentative ale fermierilor, Grupurilor de Acțiune Locală, ONG-urilor relevante, consilieri, prestatori de servicii de consultanță și formare, ș.a. În centrul sistemului AKIS se află fermierul care reprezintă actorul principal pentru identificarea nevoilor și implementarea soluțiilor. Prin urmare, pentru a crea o rețea eficientă și funcțională este necesar ca toți fermierii pe întreg teritoriul al Republicii Moldova să se organizeze regional și să beneficieze centralizat de toate serviciile necesare în gestionarea fermei. Aceasta se va realiza prin intermediu Camerelor Agricole Regionale (CAR). MAIA a inițiat procesul de organizare și funcționare a CAR în baza modelelor din Germania, Austria, Ungaria și Slovenia, unde legea cu privire la crearea și funcționarea CAR prevede deținerea obligatorie a statutului de membru al CAR de către fermieri. Odată cu aprobarea legii, va urma instituționalizarea a 10 CAR și a Camerei Agricole Naționale (CAN) ce vor juca un rol cheie în sistemul AKIS.

3.4.3 Crearea unei capacități administrative de colectare, analiză și procesare a datelor agricole pentru furnizarea de servicii bazate pe dovezi și raportare

3.4.3.1 Stabilirea unui sistem integrat de administrare și control (IACS)

Înființarea IACS este necesară pentru a securiza absorbția fondurilor UE. IACS reprezintă un sistem complex bazat pe IT pentru administrarea, controlul și executarea măsurilor de sprijin. Ca instrument administrativ înființat în urmă cu peste 30 de ani, IACS urmărește obiectivul de a garanta valorificarea corectă a fondurilor (de exemplu, prevenirea dublei finanțări sau suprafinanțării prin intermediul sprijinului financiar oferit). IACS este, de asemenea, principalul instrument care ajută la monitorizarea politicilor agricole, de mediu și climatice, și ajută la urmărirea impactului PSPA, a performanței sale și a progresului în vederea atingerii obiectivelor trasate. IACS prezintă instrumentarul de monitorizare și asigurare a respectării de către fermieri a cerințelor și condiționalităților, care includ cerințele de bază de gestiune (SMR) și bune condiții agricole și de mediu (GAEC).

Stabilirea IACS necesită crearea unei baze de date (inclusiv utilizarea completă și gratuită a datelor deschise și a informațiilor capturate de sateliții și serviciile Copernicus Sentinels), precum și alte surse de date statistice și hărți disponibile. IACS constă din:

- Un sistem de identificare a Solicitanților (Registrul digital Național al Fermelor - RdNF);
- Un sistem de identificare și înregistrare a animalelor (Registru de Stat al Animalelor - RSA);
- Sistemul de identificare a parcelelor agricole (SIPA);
- Aplicația geo-spațială (AGS);
- Sistemul de monitorizare a suprafețelor (SMS);
- Un sistem de control și penalizare care asigură legalitatea și regularitatea plăților (SCP).

3.4.3.1.1 Înființarea unui registru digital național al fermierilor

Obiectivul registrului fermierului este de a colecta toate informațiile despre fermă într-o singură bază de date și de a actualiza periodic datele în urma modificărilor.

Din 2023, proiectul de înființare a Registrului fermierului a fost lansat cu ajutorul PNUD. Ca componentă prioritară a IACS, înființarea și validarea registrului fermierilor este planificată

către anul 2026. De asemenea, acesta ar putea sprijini eforturile pentru implementarea celui de-al doilea recensământ agricol.

3.4.3.1.2 Dezvoltarea în continuare a sistemului de identificare și înregistrare a animalelor

Pentru a garanta că nu există supra-declarare sau dubla-finanțare a animalelor în cadrul sprijinului public, dezvoltarea registrului de identificare a animalelor joacă un rol important. Procesul de înregistrare a animalelor în baza de date este corelat cu procesul de crotaliere care permite urmărirea animalului pe întreg ciclul de viață (de la naștere până la abator).

Deși există un istoric de funcționare a sistemului în Republica Moldova, sunt necesare măsuri pentru a îmbunătăți nivelul de acoperire și procedura de radiere din registru.

3.4.3.1.3 Implementarea sistemului de identificare a parcelelor agricole

Sistemul de identificare a parcelelor agricole este un sistem informatic care ajută la validarea eligibilității și mărimii plăților pe suprafață în cadrul Politicii Agricole Comune a UE. Obiectivul său principal este de a preveni supra- sau dubla- finanțare a suprafeței care a fost revendicată într-o cerere de sprijin financiar. Prin urmare, servește în atingerea a două obiective principale: (i) localizarea în mod clar a tuturor terenurilor agricole eligibile și (ii) pentru a calcula suprafața maximă eligibilă. SIPA este utilizat pentru a verifica dacă fermierii au respectat condițiile de mediu, pentru verificarea încrucișată în timpul procedurilor de control administrativ și ca bază a controalelor la fața locului efectuate de agenția de plăți.

Fiind, cu siguranță, cea mai costisitoare și mai consumatoare componentă a IACS, implementarea SIPA reprezintă o prioritate din punct de vedere a termenilor de inițiere. Pentru înființarea acestuia, sunt definite următoarele acțiuni cheie:

- Decizia privind mijloacele de identificare a zonei;
- Elaborarea cadrului de reglementare (inclusiv proceduri administrative și repartizarea responsabilităților);
- Extinderea personalului din cadrul AIPA, care ar trebui să preia gestionarea SIPA;
- Pregătirea de formulare și manuale de instrucțiuni;
- Dezvoltarea de sisteme informatice de introducere a datelor și proceduri automate de înregistrare;
- Lansarea și implementarea strategiei de comunicare;
- Pilotarea SIPA;
- Evaluarea rezultatelor pilotării și operarea de modificări în sistemul informatic, și de proceduri anterior implementării SIPA la nivel național.

3.4.3.1.4 Stabilirea aplicației geospațiale

Aplicația geospațială este un sistem care permite solicitanților să indice vizual zonele pentru care aplică la sprijin financiar și este menit să completeze SIPA.

3.4.3.1.5 Stabilirea sistemului de monitorizare a suprafețelor

Sistemul de monitorizare a suprafețelor este utilizat pentru a observa, urmări și evalua activitățile agricole. SMS contribuie la reducerea sarcinii administrative pentru fermieri și

agenția de plăți prin automatizarea procesului, oferind prin acesta posibilitatea de a evita erorile, asigurând corectitudinea cererilor.

3.4.4 Aspecte și competențe instituționale

3.4.4.1 Capacitatea instituțională și sisteme TIC pentru implementare a PSPA

Capacitatea instituțională cheie pentru implementarea politicilor agricole în instituțiile competente și sistemele de informare-comunicare respective urmează a fi stabilite în perioada de aliniere la cerințele UE în contextul procesului de integrare a Republicii Moldova la UE.

Prioritate în perioada următoare, în ceea ce privește capacitatea instituțională și TIC, rămâne a fi integrarea elementelor individuale. Cu toate acestea, pentru unele dintre politicile care se află la începutul implementării lor, în conformitate cu necesitățile naționale, ar trebui să fie asigurată o capacitate instituțională adecvată responsabilă de implementarea lor și sprijinirea financiară a sistemelor informaționale. Acestea sunt:

- Sistemul de Cunoaștere și Inovare în Agricultură;
- Politica de reglementare a piețelor cu produse agricole cu intervenții corespunzătoare;
- Măsuri de agromediu, parte a politicilor de siguranță alimentară, în special în domeniul politicii fitosanitare și managementului subproduselor;
- Managementul integrat al terenurilor și apelor.

3.4.4.2 Competențe integrate ale politicilor agroalimentare

Competențe integrate ale politicilor agroalimentare pentru a atinge conformitatea și eficiența în implementarea politicilor agricole și rurale, în conformitate cu bunele practici comunitare, este necesară fortificarea procesului de integrare a competențelor din sectorul agricol, alimentar și rural. Aceasta se referă atât la competențele din domeniul alimentar – prelucrare, marketing, reglementare a pieței și comerț exterior al produselor agroalimentare cât și la dezvoltarea zonelor rurale (pilonul II din Politica Agricolă Comună). Conceptul de **Politică Agricolă Comună a UE** presupune o abordare integrată în reglementarea domeniilor producției agricole primare, procesării produselor agricole (de la inputuri, prin producție, procesare și comerț până la consumatori), adică un sistem „De la Fermă la Furculiță” cât și promovarea politicilor de dezvoltare rurală.

Lecțiile învățate din perioada anterioară arată că abordarea fragmentată a politicilor de stat pentru producția agricolă primară, sectorul de prelucrare, comerțul produselor agricole și dezvoltarea zonelor rurale, conduce la soluții parțiale care complică procesul de luare a deciziilor consensuale de interes comun al tuturor părților interesate, și chiar la dubla finanțare a proiectelor investiționale.

Prin urmare, este necesar să se integreze responsabilitățile, competențele și să se stabilească un concept armonizat pe verticală în dezvoltarea sectorului agroalimentar și a zonelor rurale. Pentru a schimba situația, este necesară revizuirea delimitării competențe atribuite autorităților administrației publice centrale de stat în domeniile vizate de PAC.

3.4.4.3 Sisteme de planificare și monitorizare a politicilor - Sistemul Informațional pentru Planificarea și Monitorizarea Politicilor Agricole (SIPMPA)

Un Sistem Informațional pentru planificarea și monitorizarea implementării politicilor agricole funcțional este o condiție necesară pentru implementarea cu succes a PSPA. Baza legală și procedurală necesară și capacitățile instituționale adecvate urmează a fi stabilite în cadrul procesului de armonizare cu reglementările europene. Sistemul Informațional include Rețeaua Informațională Contabilă/Sustenabilă Agricolă, Sistemul Informațional al Pieței Agricole și Statistica Agricolă.

1. Rețeaua Informațională Contabilă/Sustenabilă Agricolă (RICA/ RISA)

RICA/ RISA sunt instrumente utile de monitorizare și raportare care colectează date de la fermieri reprezentativi, selectați în acest sens, care permit evaluarea impactului schimbărilor de politică asupra venitului fermei și orientării spre producție.

RISA ca o actualizare a RICA, include și date de mediu, sociale și economice la nivel de fermă. Datele despre mediu includ informații despre utilizarea pesticidelor, nutrienților (îngrășăminte), agricultura ecologică, practicile de management al solului, aspectele privind emisiile de GES, practicile legate de bioeconomia circulară, producția durabilă de alimente și bunăstarea animalelor. Indicatorii sociali includ incluziunea socială, educația și formarea. Dimensiunea economică vizează, de asemenea, inovația și digitalizarea.

MAIA a început implementarea RICA prin elaborarea legislației și inițierea acțiunilor de pilotare. Datele necesare analizei și monitorizării implementării politicii agricole colectate din diverse surse relevante vor fi integrate într-un sistem de bază de date. Schimbul de date între principalele instituții va fi formalizat prin acorduri reciproce prin definirea sferei și tipului de date, a modului și a frecvenței schimbului, ținând cont de dezagregarea pe gen și alte aspecte relevante.

Rețeaua de colectare a datelor contabile de la exploatațiile agricole va viza furnizarea de date microeconomice tehnice și contabile la nivelul exploatației agricole necesare analizei situației economice din agricultură. Elaborarea unui cadru de reglementare va stabili sfera de acțiune și formatul pentru colectarea a aproximativ o mie de date contabile de la exploatațiile agricole pentru nevoile RICA, în conformitate cu cerințele actuale ale regulamentului UE relevant. În perioadă implementării PSPA, se preconizează de a fi incluse în eșantionul RICA cca 1000 de exploatații agricole. Stabilirea domeniului de aplicare pentru cca 1000 de exploatații agricole înseamnă implicarea unui număr destul de mare de consilieri în colectarea datelor, formarea lor regulată (cel puțin o dată pe an) și alocarea finanțării. Rezultatele calculate pe baza datelor din exploatații vor fi prezentate în mod regulat într-un set statistic numit „Rezultatele standard RICA”, care vor fi disponibile publicului pe site-ul web al MAIA.

2. Sistemul de Monitorizare și Prognozare a Pieței Agricole (SMPPA)

Pe lângă faptul că este necesară monitorizarea regulată a piețelor produselor agricole pentru a crea intervenții de politică bazate pe date reale, informațiile relevante despre evoluțiile din piața

agricolă ar trebui să consolideze poziția producătorilor pe piață pentru a lua decizii corecte cu privire la activitățile de vânzare și planificare a producției.

SMPPA va acoperi grupuri de produse selectate și piețe reprezentative de pe care reporterii vor colecta în mod regulat date despre prețurile și cantitățile tranzacționate și le vor transmite departamentului responsabil din cadrul MAIA.

Sistemul va furniza și procesa periodic informații de pe piețe și va genera rapoarte necesare activității MAIA. Este planificat ca până în 2027 sistemul să fie creat și compatibil cu sistemul UE AMIS, care va permite schimbul fără probleme de date și informații de piață cu Uniunea Europeană.

3. Statistica agricolă

Formularea politicilor adecvate bazate pe dovezi și analize depinde în mare măsură de disponibilitatea și relevanța datelor utilizate. Prin urmare, îmbunătățirea continuă a calității datelor statistice privind producția vegetală și zootehnică, gospodărirea apelor, forța de muncă agricolă și statisticile agro-monetare, inclusiv conturile economice pentru agricultură, statisticile structurale, precum și statisticile privind zonele rurale, rămân obiectivul de interes comun al tuturor instituțiilor implicate, implicit a BNS și MAIA. În perioada următoare, se va intensifica cooperarea interinstituțională definită în conformitate cu un memorandum comun, care va prevedea organizarea a patru grupuri de lucru comune pentru patru domenii de interes (producție vegetală, producție zootehnică, statistică agro-monetară și cercetare structurală), în special în vederea realizării următoarelor obiective specifice:

- monitorizarea periodică a statisticilor agricole și inițierea de activități de îmbunătățire a calității acestora;
- armonizarea fiabilității aceluiași date din surse diferite administrative și statistice, precum și utilizarea sporită a datelor din registrele administrative în scopuri statistice și, acolo unde este posibil, armonizarea metodologiilor;
- schimbul îmbunătățit de date statistice între instituții, în special prin intermediul platformelor online stabilite;
- organizarea cu succes a Recensământului Agricol și a altor operațiuni statistice de interes comun.

3.4.5 Pregătirea pentru măsuri și intervenții sectoriale de piață

Punerea în aplicare a măsurilor și intervențiilor de piață reprezintă o provocare din cauza diversității și complexității acestora.

Următoarele măsuri de piață sunt cele mai pertinente:

- Stabilirea mecanismelor de intervenție publică și depozitarea privată;
- Introducerea standardelor de etichetare și comercializare pentru carnea de vită, porc, pasăre și ouă, fructe și legume, fructe și legume procesate, și miere;
- Dezvoltarea măsurilor de promovare a produselor agricole și de încadrare în sistemele de calitate (DOP, IGP, STG);
- Introducerea de programe de fructe și lapte în școli;

- Stabilirea cadrului legal privind organizațiile și asociațiile ale producătorilor și organizații interprofesionale;
- Dezvoltarea mecanismelor comerciale.

3.4.6 Dezvoltarea certificării și etichetării agriculturii ecologice

Producția ecologică nu vizează doar nivelul producției, ci întregul lanț de aprovizionare, de la semințe, hrana animalelor până la alimentele procesate finale. Regulile agriculturii ecologice vizează protecția mediului, menținerea biodiversității și contribuie la creșterea încrederii consumatorilor în produse ecologice. Lista reglementărilor UE care trebuie respectate este foarte lungă și acoperă, printre altele, (i) interzicerea utilizării OMG-urilor, (ii) interzicerea folosirii radiațiilor ionizante, (iii) limitările privind utilizarea îngrășămintelor sintetice, erbicidelor, și pesticidelor și (iv) interzicerea utilizării hormonilor și utilizarea restricționată a antibioticelor.

Întrucât cerințele pentru agricultura ecologică reprezintă o povară pentru sistemul de administrare, chiar dacă ponderea producției totale este destul de scăzută, începerea timpurie a implementării ajută la atenuarea costurilor și sprijină pregătirea pentru aderarea la UE.

3.4.7 Îmbunătățirea capacității MAIA și ANSA de a implementa cerințele de sănătate animală și vegetală și de siguranță alimentară

În vederea consolidării capacității instituționale ar trebui vizate următoarele activități:

- Finalizarea adaptării structurii instituționale MAIA la transpunerea și implementarea acquis-ului privind sănătatea animalelor și plantelor și siguranța alimentelor;
- Dezvoltarea în continuare a cadrului legislativ pentru sănătatea plantelor și animalelor și siguranța alimentelor în conformitate cu acquis-ul comunitar.

În prezent, cadrul legislativ pentru sănătatea plantelor și animalelor, și siguranța alimentelor se bazează pe acțiunile întreprinse în conformitate cu prevederile AA/DCFTA. Aceste acorduri au oferit un cadru de cooperare și integrare economică, iar obligațiile și activitățile de apropiere au reflectat gradul de integrare cu UE.

Procesul de analiză și planificare cuprinde sincronizarea acțiunilor de implementare a cerințelor acquis-ului comunitar și a priorităților, și necesităților de dezvoltare sectoriale, și constă din:

- Identificarea reglementărilor UE cheie din punct de vedere sistemic pentru crearea și/sau dezvoltarea cadrului legislativ atât privind cerințele obligatorii cât și sistemele oficiale de control pe domeniile de sănătatea plantelor, animalelor și siguranța alimentelor;
- Identificarea, sistematizarea, prioritizarea și armonizarea legislației secundare care urmează a fi armonizată;
- Asigurarea comunicării cu sectorul privat și cu structurile oficiale de control pentru a asigura conformitatea cu cerințele UE privind sănătatea plantelor și animalelor și siguranța alimentară, precum și conformitatea cu cerințele de calitate și standardele private.

În timpul îndeplinirii obligațiilor de implementare a acquis-ului se va asigura dialogul cu sectorul privat în vederea creșterii gradului de conștientizare și educare, precum și pentru a identifica provocările cu care se confruntă sectorul privat. Se așteaptă ca organismele

reprezentative sectoriale (de exemplu, asociațiile de profil) să colaboreze cu membrii lor, în cooperare cu organismele de control, pentru a oferi îndrumări cu privire la modul de îndeplinire a noilor cerințe și la modul de demonstrare a conformității.

În paralel cu evaluarea și consolidarea capacității funcționalității de control (execuție) oficial, infrastructură de calitate necesară pentru promovarea și utilizarea standardelor private și serviciile de certificare aferente, trebuie dezvoltate pentru a răspunde așteptărilor din ce în ce mai exigente ale consumatorilor. Aceasta se va realiza prin:

- Organizarea unei campanii de consultare și de sensibilizare cu sectorul privat cu privire la obligațiile viitoare care decurg din acquis-ul armonizat;
- Colaborarea cu sectorul privat și cu organismele reprezentative ale acestora cu privire la orientările de implementare (sfaturi practice privind modul de îndeplinire a cerințelor acquis-ului);
- Efectuarea controlului oficial și evaluarea conformității sistemului din sectorul privat (inclusiv teste de laborator) și evaluarea nevoilor financiare;
- Realizarea controlului oficial și capacitatea testării sectorului privat în conformitate cu evaluarea nevoilor;
- Capacitarea ANSA privind acreditarea laboratoarelor de testare.

3.4.8 Asigurarea conformității cu abordările și criteriile Pactului Verde European și a Strategiei de la Fermă la Consumator

Strategia de la Fermă la Consumator și Pactul Verde European împreună urmăresc: să facă sistemele alimentare echitabile, sănătoase și prietenoase cu mediul; să asigure securitatea alimentară în fața incertitudinilor geopolitice, a schimbărilor climatice și a pierderii biodiversității; să reducă amprenta sistemului alimentar asupra mediului și a climei, și să consolideze reziliența sistemului alimentar.

Toate politicile agroalimentare ale Republicii Moldova vor reflecta în consecință aceste abordări și criterii. Acest lucru va necesita elaborarea politicilor și programarea sprijinului de stat, care va consta în:

- Analiza documentelor de politică UE privind abordările Pactului Verde European și a Strategiei de la fermă la consumator;
- Elaborarea unei liste de verificare a elementelor cheie de politică a Pactului Verde European, Strategiei de la fermă la consumator pentru integrarea în procesul de dezvoltare a politicilor;
- Instruiri privind noile abordări în formarea Sistemelor Alimentare pentru tot personalul MAIA și ANSA;
- Cooperarea cu reprezentanții sectorului privat, ONG-urile și organizațiile de consumatori pentru asigurarea echității pe piețele agroalimentare.

4. Definiții și cerințe minime

4.1 Definiții

4.1.1 Activitate agricolă

Activitatea agricolă - contribuția la furnizarea de bunuri private și publice prin intermediul generării de produse agricole, care include acțiuni precum creșterea animalelor sau cultivarea de produse agricole, recoltarea, reproducția animalelor, cu excepția produselor pescărești, precum și producția de specii ornamentale.

4.1.2 Suprafața agricolă

Suprafața agricolă – orice suprafață utilizată în agricultură sau care ar putea fi readusă în circuitul agricol prin folosirea resurselor disponibile în mod normal la nivel de fermă, utilizată ca terenuri arabile, pajiști permanente (pășune permanentă sau fâneață permanentă) sau cultivată cu culturi permanente.

4.1.2.1 Teren arabil

Teren arabil - terenuri cultivate în scopul producției agricole sau suprafețe disponibile pentru producția agricolă, lucrat (arat sau prelucrat) în mod regulat în general sub un sistem de rotație al culturilor, inclusiv teren ocupat cu sere și/sau solarii.

4.1.2.2 Culturi permanente

Culturi permanente - terenuri ocupate cu vii, livezi, pepiniere, arbuști fructiferi, pentru care nu se practică un sistem de rotație, altele decât pajiștile permanente, care produc recolte repetate.

4.1.2.3 Pajiști permanente

Pajiști permanente (pășuni și fânețe) – terenuri utilizate în mod permanent pentru producția de iarbă și de alte plante furajere erbacee cultivate sau spontane care nu au făcut parte din sistemul de rotație a culturilor din exploatație, timp de cel puțin cinci ani. Pot include și alte specii, precum arbuști și/sau arbori cu condiția ca iarba și alte plante furajere să rămână predominante.

4.1.3 Hectar eligibil

Hectar eligibil - teren valorificat cu culturi pasibile sprijinului care sunt întreținute conform bunelor condiții agricole ale terenurilor și care respectă cerințele cu privire la producția minimă, conform reglementărilor PSPA.

4.1.4 Fermier activ

Fermier activ - persoană fizică înregistrată, sau persoane juridice a căror venituri totale obținute în cadrul exploatației din activități agricole, inclusiv din sprijin financiar, reprezintă cel puțin

o treime din veniturile totale obținute în ultimul an fiscal pentru care sunt disponibile dovezi verificabile. Fermierul este înregistrat în registrele naționale conform domeniului de activitate.

4.1.5 Tânăr fermier

Tânăr fermier - conducător al exploatației agricole cu limita maximă de vârstă de 40 de ani la data depunerii cererii de finanțare, care deține competențe necesare gestionării afacerii. În cazul persoanelor fizice înregistrate, tânărul trebuie să dețină un control privind luarea deciziilor referitoare la gestionarea exploatației agricole și să fie solicitant efectiv al afacerii. În cazul persoanelor juridice controlul efectiv se dovedește prin exercitarea de către tânărul fermier a calității de asociat unic sau cumulativ a calității de acționar sau asociat majoritar (deținerea a 50%+1 din acțiuni / părți sociale) și administrator/ manager. Condiția este îndeplinită și dacă mai multe persoane fizice tineri fermieri dețin împreună calitatea de acționar sau asociat majoritar sau toți acționarii/ asociații sunt persoane fizice tineri fermieri, situație în care unul dintre aceștia trebuie să aibă și calitatea de administrator/manager.

4.1.6 Noul fermier

Noul fermier - conducător al exploatației pentru prima oară, care deține competențe necesare gestionării afacerii. În cazul persoanelor fizice înregistrate, noul fermier trebuie să dețină un control privind luarea deciziilor referitoare la gestionarea exploatației agricole și să fie solicitant efectiv al afacerii. În cazul persoanelor juridice controlul efectiv se dovedește prin exercitarea de către noul fermier a calității de asociat unic sau cumulativ a calității de acționar sau asociat majoritar (deținerea a 50%+1 din acțiuni / părți sociale) și administrator/ manager. Condiția este îndeplinită și dacă mai multe persoane fizice noi fermieri dețin împreună calitatea de acționar sau asociat majoritar sau toți acționarii/ asociații sunt persoane fizice noi fermieri, situație în care unul dintre aceștia trebuie să aibă și calitatea de administrator/manager.

4.1.7 Fond Mutual

Fond mutual - un sistem de asistență reciprocă voluntară pentru subiecții activității agricole, bazat pe contribuțiile membrilor și care vizează menținerea nivelului veniturilor acestora. Fondurile mutuale în agricultură sunt create de cel puțin cinci subiecți de activitate agricolă.

4.1.8 Zonele defavorizate

Zone defavorizate reprezintă zonele în care activitatea și productivitatea agricolă este afectată de constrângeri naturale care pot include condiții climaterice mai precare, trăsături de relief neprielnice pentru activități agricole, condiții precare a principalelor resurse naturale folosite în activitatea agricolă. Zonele defavorizate sunt formate din zone agricole omogene din punct de vedere al condițiilor naturale de producție și nu depășesc maximum 10% din suprafața agricolă utilizată a țării. La stabilirea criteriilor de acordare a statutului de zonă defavorizată se ține cont și de impactul social-economic urmare adoptării acestei decizii.

4.1.9 Apel

Apel - anunț prealabil cu minim 30 de zile înaintea demarării procesului de depunere a aplicațiilor de sprijin financiar, prin intermediul căruia se specifică măsura de sprijin financiar, detalii cu privire la condițiile de aplicare și criteriile de evaluare, și intervalul de timp în interiorul căruia se pot depune cererile de sprijin financiar.

4.1.10 Formare adecvată și/sau competențe necesare

Formare adecvată și/sau competențe necesare - dovada formării sau a deținerii competențelor adecvate în domeniul agricol confirmate prin diplomă/certificat de absolvirea a unui curs acreditat în domeniul agricol, a unei forme de învățământ agricol (școală profesională, colegiu, etc.), sau deținerea unui certificat de competențe profesionale în domeniul agricol.

4.1.11 Grup de producători

Grup de producători - orice asociere, indiferent de forma sa juridică, formată în principal din producători sau prelucrători ai aceluiași produs care este supus uneia sau mai multor operațiuni de colectare, ambalare, depozitare, răcire sau transformare, inclusiv în temeiul unui contract; membrul grupului de producători poate aparține unei singure organizații de producători pentru un anumit produs. În cazuri justificate în mod corespunzător atunci când membrii grupului de producători dețin două unități de producție separate amplasate în arii geografice diferite pot adera la mai multe grupuri de producători. Membrul unui grup de producători se obligă să pună la dispoziție informațiile solicitate de grupul de producători din care face parte, în vederea întocmirii statisticilor.

4.1.12 Grup operațional

Grup operațional - grup de producători care elaborează și pune în aplicare un program operațional.

4.1.13 Program operațional

Program operațional – este elaborat de un grup de producători recunoscut, în vederea contribuției la atingerea obiectivelor PSPA, dar cel puțin a obiectivelor specifice OS1.2, OS2.2 și OS2.3. Programele operaționale au o durată minimă de doi ani și o durată maximă de patru ani. În cazul fiecărui obiectiv selectat, programele operaționale descriu intervențiile selectate din rândul celor prevăzute de PSPA pentru OS respectiv. Programele operaționale sunt aprobate de MAIA.

- Cel puțin 15 % din cheltuielile unui program operațional vizează intervențiile legate de obiectivele OS1.2 și OS2.3 (metode și tehnici de producție care respectă mediul, practici de producție reziliente la dăunători și la boli, standarde de sănătate și bunăstare a animalelor care depășesc cerințele minime, reducerea deșeurilor și utilizarea și gestionarea ecologică a subproduselor inclusiv, a reutilizării și valorificării acestora,

protecția și consolidarea biodiversității și utilizarea durabilă a resurselor naturale, în special protecția apei, solului și aerului).

- Cel puțin 2 % din cheltuieli vizează intervențiile legate de cercetarea și dezvoltarea unor metode de producție durabile, inclusiv în ceea ce privește rezistența la dăunători, rezistența la bolile animalelor, precum și atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, și a unor practici și tehnici de producție inovatoare care să stimuleze competitivitatea economică și să consolideze evoluțiile pieței.

4.1.14 Fond operațional

Fond operațional - sursa de finanțare a programelor operaționale aprobate de MAIA care se compune din: contribuțiile financiare ale membrilor grupului de producători și asistența financiară din FNDAMR.

4.1.15 Animale declarate

Animale declarate - înseamnă animalele care fac obiectul unei cereri de ajutor/sprijin/plată pentru animale cu cod în RSA în cadrul intervenției care vizează ajutorul pentru animale sau care fac obiectul unei cereri de plată pentru o măsură de sprijin legată de animale;

4.1.16 Anul de cerere

Anul de cerere - este anul calendaristic în care fermierii depun cererea de plată.

4.1.17 Iarbă sau alte plante furajere erbacee

Iarbă sau alte plante furajere erbacee - toate plantele erbacee care se găsesc pe terenurile arabile, în cultură simplă sau amestecuri între acestea;

4.1.18 Culturi leguminoase

Culturi leguminoase – culturi bogate în proteină vegetală, fixatoare de azot.

4.1.19 Parcelă agricolă

Parcelă agricolă - înseamnă o suprafață continuă de teren, care face obiectul unei declarații din partea unui singur fermier, cu aceeași categorie de folosință, pe care se cultivă o singură grupă de culturi; cu toate acestea, în cazul în care se solicită o declarație separată privind utilizarea unei suprafețe care face parte dintr-o singură grupă de culturi, utilizarea respectivă limitează suplimentar, dacă este necesar, suprafața respectivă. În cadrul unei parcele agricole pot exista una sau mai multe subparcele cu culturi distincte, care fac parte din aceeași categorie de folosință, culturi care pot fi modificate de la un an la altul;

4.1.20 Perioadă de pășunat

Perioadă de pășunat - înseamnă perioada stabilită de autoritățile publice locale care cuprinde intervalul lunilor, mai- septembrie;

4.1.21 Suprafață determinată

Suprafața determinată - înseamnă suprafața pentru care au fost îndeplinite toate criteriile de eligibilitate sau alte obligații legate de condițiile de acordare a ajutoarelor; sau, în cazul intervențiilor aplicabile pe suprafață, suprafața parcelelor determinate în urma controalelor administrative și/sau prin controale la fața locului și controale prin monitorizare.

4.1.22 Unitate vită mare

Unitate vită mare (UVM) - unitatea de măsură standard care permite reunirea diferitelor categorii de animale pentru a permite compararea acestora.

4.1.23 Taur de carne

Taur de carne - înseamnă masculul necastrat din specia taurine înscris în secțiunea principală a registrului genealogic al rasei din rasele prevăzute în lista de taurine de carne aprobată prin ordin al ministrului agriculturii și industriei alimentare.

4.1.24 Vacă de carne

Vacă de carne - femela din specia taurine înscrisă/ înregistrată în registrul genealogic al rasei, secțiunea principală sau suplimentară, din rasele prevăzute în lista de taurine de carne aprobată prin ordin al ministrului agriculturii și industriei alimentare.

4.1.25 Bioeconomia circulară

Model economic care pune accent pe utilizarea capitalului natural regenerabil și se concentrează pe minimizarea deșeurilor. Sistem economic care îmbină principiile economiei circulare și bioeconomiei. Bioeconomia cuprinde toate sectoarele și serviciile asociate, precum și investițiile care produc, utilizează, prelucrează, distribuie sau consumă resurse biologice.

4.1.26 Plată directă cuplată

Plată directă cuplată – face legătura dintre primirea plăților pentru sprijin la venit și producția de produse specifice legat de performanța minimă obținută, într-un anumit sector sau sub-sector agricol important din motive socio-economice și/sau de mediu. Sprijinitul este oferit pentru soluționarea dificultăților cu care se confruntă aceste sectoare, prin:

- îmbunătățirea competitivității,
- durabilitate și/sau

- calitate.

4.1.27 GAEC 4

Crearea de zone tampon de-a lungul cursurilor de apă.

4.1.28 GAEC 5

Gestionarea lucrărilor solului, reducerea riscului de degradare și eroziune a solului, inclusiv luarea în considerare a unghiului pantei.

Obiectiv principal îl constituie gestionarea minimă a terenului pentru a reflecta condițiile specifice ale locului în scopul limitării eroziunii.

4.1.29 GAEC 6

Acoperirea minimă a solului pentru a evita solul descoperit în perioadele cele mai sensibile.

Obiectivul principal îl constituie protejarea solurilor în perioadele și în zonele cele mai sensibile.

4.1.30 SMR 5

Interzicerea utilizării anumitor substanțe cu efect hormonal sau tireostatic și a substanțelor betaagoniste în creșterea animalelor

4.1.31 SMR 7

Identificarea și înregistrarea bovinelor

4.1.32 SMR 8

Identificarea și înregistrarea animalelor din speciile ovină și caprină

4.1.33 SMR 9

Prevenirea, controlul și eradicarea anumitor forme de encefalopatii spongiforme transmisibile (EST)

4.1.34 SMR 11

Norme minime privind protecția vițelilor

4.1.35 SMR 13

Protecția animalelor de fermă

4.2 Cerințe minime la depunerea proiectelor investiționale

4.2.1 Cerințe minime generale

- Pentru justificarea condițiilor minime obligatorii specifice proiectului este necesar să fie prezentate toate informațiile concludente, informații pe care documentele justificative anexate le vor demonstra și susține.
- Solicitanții nu pot solicita decât rambursarea cheltuielilor eligibile efectuate de la data semnării contractului de finanțare cu AIPA.
- Toate condițiile de eligibilitate și criteriile de selecție, precum și acțiunile stabilite în Proiectul depus la AIPA, devin obligatorii pentru menținerea sprijinului pe toată perioada de valabilitate a Contractului de finanțare. În cazul nerespectării condițiilor de eligibilitate și criteriilor de selecție în perioada de valabilitate a Contractului de finanțare se va recupera integral valoarea totală a ajutorului financiar nerambursabil plătit și va înceta Contractul de finanțare.
- Valorile financiare pentru intervențiile PSPA vor respecta quantumul prevăzut în fișa de intervenție a PSPA.
- Un proiect poate cuprinde atât cheltuieli eligibile cât și cheltuieli neeligibile. Fondurile nerambursabile vor fi acordate doar pentru decontarea cheltuielilor eligibile, cheltuielile neeligibile urmând a fi suportate de solicitantul proiectului. Cheltuielile neeligibile înscrise în proiectul selectat trebuie de asemenea finalizate până la data depunerii ultimei cereri de plată.

NOTĂ: Proiectele investiționale vor demonstra sustenabilitatea acestora din punct de vedere economic și de mediu.

4.2.2 Cerințe minime privind lansarea apelului de proiecte investiționale

Anunțul privind lansarea apelului de selecție se publică **cu minimum 30 de zile calendaristice** înainte de data lansării apelului, în așa fel încât potențialii Solicitanți să aibă timp suficient pentru pregătirea și depunerea acestora.

Anunțul de lansare a cererilor de proiecte, cuprinde:

- Data lansării apelului de selecție;
- Data limită de depunere a proiectelor;
- Locul și intervalul orar în care se pot depune proiectele;
- Fondul disponibil – alocat în acea sesiune, cu următoarele precizări:
 - Suma maximă nerambursabilă care poate fi acordată pentru finanțarea unui proiect;
 - Valoarea maximă eligibilă nerambursabilă;
 - Intensitatea sprijinului nu poate depăși intensitatea aprobată de către PSPA pentru măsura în cauză;
- Documentele justificative pe care trebuie să le depună solicitantul odată cu depunerea proiectului în conformitate cu cerințele fișei de intervenție din PSPA și ale Ghidului

solicitantului pentru măsura respectivă. Se vor menționa și documentele justificative pe care trebuie să le depună solicitantul în vederea punctării criteriilor de selecție;

- Cerințele de conformitate și eligibilitate pe care trebuie să le îndeplinească solicitantul, inclusiv metodologia de verificare a acestora;
- Procedura de evaluare a propunerilor de proiecte va fi asigurată de Comitetul de Selecție, format din reprezentanți ai MAIA, AIPA, ANSA, societatea civilă, Camerele Agricole și observatori externi;
- Procedura de evaluarea a calității desfășurării apelului și a selecției proiectelor va fi asigurată de un Comitet de Evaluare format din reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, unitatea de audit intern a MAIA, Camerele Agricole, asociațiilor de profil agricol;
- Criteriile specifice de selecție (suplimentar la criteriile de bază stabilite de PSPA) cu punctajele aferente, punctajul minim pentru selectarea unui proiect și criteriile de departajare ale proiectelor cu același punctaj, inclusiv metodologia de verificare a acestora;
- Data și modul de anunțare a rezultatelor procesului de selecție (notificarea solicitanților, publicarea Raportului de Selecție pe pagina web ale autorităților competente);
- Datele de contact, unde solicitanții pot obține informații detaliate.

Solicitanții pot depune proiecte aferente intervențiilor derulate prin PSPA 2025-2030, cu respectarea următoarelor condiții:

- Solicitantul nu are datorii la stat, buget, cotizații la Camera Agricolă ;
- Solicitantul nu este în stare de insolvabilitate, faliment, lichidare;
- Solicitantul nu se regăsește în Bazele de date privind dubla finanțare;
- Solicitantul nu a creat condiții artificiale necesare pentru a beneficia de plăți (sprijin) și a obține astfel un avantaj care contravine obiectivelor măsurii.

4.2.3 Criteriile de bază pentru selectarea proiectelor investiționale:

Criteriile de selecție ale proiectului: (punctajul minim va fi de 30 puncte iar cel maxim de 100 puncte) proiectele ce au acumulat un punctaj sub 30 de puncte nu vor trece etapa de selecție. Proiectele care nu se încadrează în plafonul disponibil din sesiunea apelului vor rămâne pe lista de așteptare pentru un alt apel sau, după caz, dacă unul din proiectele selectate din careva motive de nerespectarea a criteriilor de eligibilitate va fi exclus de la contractare va fi înlocuit cu primul din lista de așteptare.

1. (20p.) Proiecte ce contribuie la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice (conțin soluții digitale și/sau aplicarea unor bune practici de gestionare a resurselor și factorilor de producție, precum agricultura de precizie, energiei regenerabile, utilizarea rațională a apei etc.)
2. (22p.) Exploatații din sectoarele prioritare, în ordinea de prioritate prezentată:
 - Zootehnie
 - (i) bovine (22p.)
 - (ii) ovine și caprine (18p.)
 - (iii) apicultura (15p.)

- (iv) porcine (14p.)
 - (v) păsări (10p.)
 - Sectorul vegetal:
 - (i) pepiniere și plantațiile de viță de vie pentru vin (și struguri de masă) – 22p.
 - (ii) plante medicinale și aromatice (18p);
 - (iii) pepiniere și plantații de pomi, arbuști fructiferi și legume în sere (20p.)
 - (iv) legume în câmp deschis (16p.)
3. (6p.) Proiectele din sectorul vegetal care au investiții în sisteme de irigații, vor primi punctaj suplimentar pentru acest criteriu de selecție. Pentru aceste sectoare prioritare, punctarea se va realiza diferențiat între categorii de producție în cadrul aceleiași specii.

IMPORTANT! Pentru investiții referitoare la irigații, se acordă punctaj numai dacă solicitantul a prezentat un certificat privind **unul din cele două documente aviz de gospodărirea apelor în cazul investițiilor privind irigațiile/ notificarea de începere a execuției sau contract multianual de furnizare apă pentru irigații** – ANIF sau alt furnizor.

- 4. (10p.) Solicitantul cu minim 6 luni înainte de lansarea sesiunii pentru care aplică, este constituit ca forma asociativă sau este membru al unei grupuri de producători, recunoscute conform legislației naționale;
- 5. (5p.) Exploatații agricole care se adaptează la necesitățile comunității locale;
- 6. (10p.) Exploatații vegetale și de creștere a animalelor în sistem ecologic;
- 7. (10p.) Proiectele care au componenta de procesare a produselor agricole;
- 8. (14p.) Exploatații agricole deținute de fermieri cu vârsta sub 40 de ani, la data depunerii proiectului;
- 9. (3p.) Exploatații agricole aflate în zonele defavorizate.

IMPORTANT! Cumulativ, sprijinului financiar anual pentru proiecte investiționale nu va depăși suma de **25 mil. lei pe beneficiar**. Sprijinului financiar cumulativ pentru proiecte investiționale pe parcursul implementării PSPA 2025-2030 nu va depăși suma de **75 mil. pe beneficiar**.

4.2.4 Criterii minime la aplicarea plăților directe

4.2.4.1 Suprafața minimă

Exploatație cu suprafață de minim 1 ha, cu parcele minime de 0,3 ha. Explicația pentru limita fizică de suprafață de la 1 hectar eligibil, aplicabilă sectorului vegetal, pentru acordarea unui sprijin direct se adresează unui număr mare de fermieri mici, cu un rol social determinant pentru vitalitatea spațiului rural și a securității alimentare. Pe termen mediu prin prezența micilor fermieri și a fermelor de familie se va asigura menținerea activității agricole în mediul rural care să conducă la o dezvoltare social-economică sustenabilă.

4.2.4.2 Plăți directe cuplate

Introducerea plăților cuplate în producția vegetală și animală vor fi legate de randament.

4.2.4.3 Fermier înregistrat

Sprijinul financiar acordat fermierilor este condiționat de înscrierea acestora în Registrul fermierului.

4.2.4.4 Identificarea parcelei/ parcelelor agricole

Identificarea parcelei/ parcelelor agricole utilizate se va realiza prin declararea, localizarea și delimitarea parcelei/ parcelelor agricole utilizate. Pentru identificare se utilizează informațiile cadastrale ca urmare a înregistrării sistematice a imobilelor, în situația în care acestea sunt disponibile și relevante. În situația în care nu există informații cadastrale, se va utiliza certificatul eliberat de autoritatea publică locală (APL) pe raza căreia se regăsește suprafața de teren care face obiectul cererii de plată. Identificarea presupune ca parcela să nu se suprapună peste parcelele declarate de către alți fermieri.

4.2.4.5 Păstrarea registrelor exploatației în fermele zootehnice

Proprietarul animalelor sau deținătorul acestora păstrează un registru care să conțină mișcarea animalelor, toate tratamentele medicale efectuate, precum și numărul de animale moarte găsite la fiecare inspecție; Aceste registre sunt păstrate pentru o perioadă de cel puțin trei ani și sunt puse la dispoziția autorității competente atunci când se efectuează o inspecție sau la cerere acesteia.

5. Intervenții de implementare

5.1 Intervenții – Plăți directe

PD11-01 Sprijin cuplat pentru venit - Semințe pentru plante furajere, mazăre de grădină, fasole și porumb zaharat

Cod de intervenție	PD11-01	
Denumire intervenție	Sprijin cuplat pentru venit - Semințe pentru plante furajere, mazăre de grădină, fasole și porumb zaharat	
Tipul de intervenție	Plăți directe (19)(1)	
Indicator comun de realizare	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor: Mediu: LEADER:	Nu Da Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N5	Creșterea sustenabilității sectorului legume și/ sau cartof	Medie
N6	Dezvoltarea producerii plantelor tehnice și leguminoase	Medie

3. Indicatori de rezultat

Indicator de rezultat
R4 Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) care este vizată de sprijinul pentru venit
R.8 Ponderea fermelor agricole (Solicitanților) care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit în vederea îmbunătățirii competitivității, a durabilității sau a calității

R7PR Majorarea sprijinului pentru fermele din zonele cu nevoi specifice: Procentajul sprijinului suplimentar per hectar în zonele cu nevoi mai mari (față de medie)

R14PR Stocarea carbonului în sol și în biomasă: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin referitoare la reducerea emisiilor sau la menținerea sau îmbunătățirea stocării carbonului (inclusiv pajiști permanente, culturi permanente cu înveliș vegetal permanent, terenuri agricole în zone umede și turbării)

R19PR Îmbunătățirea și protejarea solurilor: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin care sunt benefice pentru gestionarea solului, în vederea îmbunătățirii calității și a biocenozei solului (cum ar fi reducerea lucrărilor solului, acoperirea solului cu culturi, rotația culturilor inclusiv cu culturi de leguminoase)

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Intervenția implică acordarea unei plăți cuplate de nivelul producției, menite să stimuleze producția de material semincer care să satisfacă cerințele de asigurare a fermierilor cu material semincer adaptat condițiilor locale de cultivare. Tehnologia de obținere a materialului semincer este una aparte, ce implică costuri ridicate fapt pentru care se impune acordarea de sprijin, în vederea acoperirii diferențelor de cost.

De asemenea, prin stimularea producerii autohtone a materialului semincer sunt create premisele creșterii rentabilității exploatațiilor agricole prin diminuarea costurilor cu materialul semincer.

Producția de semințe de plante furajere reprezintă o importanță majoră în asigurarea materialului semincer, atât pentru scopuri agricole cât și pentru refacerea terenurilor degradate, cu scopul păstrării fertilității solului și productivității terenului.

Tehnologia loturilor semincere de specii furajere nu este aceeași ca în cazul producției de furaje, în acest caz, existând o cerință de maximizare a cantității și calității inflorescențelor și a altor componente ale producerii semințelor.

Managementul sistemelor de producere a semințelor impune o atenție deosebită la înființarea loturilor, răsărirea plantelor, controlul buruienilor, regimul de fertilizare, recoltare, condiționare, depozitare a materialului semincer și amplasare a loturilor semincere în cadrul rotației culturilor din fermele specializate. În același scop, trebuie să se asigure mecanizarea tuturor lucrărilor și mai ales a recoltării și condiționării, urmărindu-se permanent reglajele efectuate cu scopul diminuării pierderilor. Mai mult, producerea de semințe este diferită, luând în considerare particularitățile biologice ale fiecărei specii, iar tehnologiile trebuie să fie adaptate la noile condiții din agricultură.

Menționăm că, în cadrul culturilor de plante furajere pentru semințe, certificarea loturilor semincere este costisitoare și reprezintă un ansamblu de operațiuni de control și verificare în principalele faze ale procesului de multiplicare, condiționare, ambalare, etichetare și sigilare care asigură faptul că produsele, procedeele sunt conforme cu regulile și normele tehnice specifice, ce constau în:

- inspecția în câmp a culturilor semincere pentru stabilirea valorii biologice a semințelor din punct de vedere al identității, autenticității, purității varietale și stării fitosanitare;

- controlul prin sondaj în principalele momente ale procesului de recoltare, transport și prelucrare;
- determinarea condițiilor tehnice de calitate a seminței cuprinzând puritatea fizică, germinația;
- controlul stării sanitare privind lipsa organismelor dăunătoare de carantină se realizează direct în câmp, sau prin probe analizate în laborator de către autoritatea responsabilă (ANSA) și care emite documentele de constatare.

Sprijinul este necesar a fi acordat din cauza costurilor tehnologice ridicate a forței de muncă și al nivelului redus al veniturilor în zonele rurale, volatilității prețurilor producției și a inputurilor.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți
Fermieri/ institute de cercetare/ și alți agenți economici autorizați în domeniul producerii de material semincer pentru culturile sprijinite.
Condiții de eligibilitate
<p>Fermierul este în registrele naționale gestionate de AIPA și ANSA, inclusiv cele aferente domeniului de activitate al intervenției;</p> <p>Fermierul exploatează un teren agricol cu o suprafață de cel puțin 1 ha, suprafața parcelei agricole să fie de cel puțin 0.3 ha;</p> <p>Fermierul trebuie să dețină autorizație pentru de producerea semințe pentru culturile la care solicită sprijinul;</p> <p>Fermierul trebuie să facă dovada comercializării unei producții minime de pe suprafața determinată:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 0,2 t/ha lucerne, ● 0,6 t/ha mazărice, ● 1,9 t/ha mazăre de grădină, ● 0,85 t/ha fasole, ● 2,5 t/ha porumb zaharat. <p>Fermierul trebuie să facă dovada utilizării seminței de valoare biologică ”certificat”, în conformitate cu cerințele legale;</p> <p>Înregistrează și folosește produse de protecție a plantelor omologate, evidența cărora este ținută în registrul exploatației;</p> <p>Fermierul trebuie să facă dovada comercializării și/ sau utilizării în afacerea proprie, după caz, în decurs de un an, a cel puțin 70% din cantitatea de semințe obținute.</p>
Condiții de eligibilitate specifice
Standarde sau condiții pe care trebuie să le urmeze, sau să le atingă fermierii pentru a fi eligibili pentru sprijin financiar: GAEC-4; GAEC-5; GAEC-6
Acțiuni eligibile

N/R

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Valoarea sprijinului este de 3.000 lei pe hectar pentru producători individuali și 4.500 lei pentru grupuri de producători recunoscute, care demonstrează valorificarea în comun a cel puțin 70% din producția obținută.

Plata este asigurată în limita a 20 ha pe solicitant.

În caz de creștere a numărului de Solicitanți eligibili, plata cuplată la hectar se va diminua proporțional.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate		3.000,-	4.500,-

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuanțumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuanțumul unitar bazat pe cheltuielile raportate?
3.750,-	Grant		uniform	toate	R4; R8; R7PR; R14PR;	da

Tabel financiar cu realizări

Exercițiu financiar	2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
PD11-01							
Alocarea financiară orientativă anuală	562.500,00 lei	630.000,00 lei	705.000,00 lei	791.250,00 lei	885.000,00 lei	990.000,00 lei	4.563.750,00 lei
Cuantum unitar planificat	3.750,00 lei	3.750,00 lei	3.750,00 lei	3.750,00 lei	3.750,00 lei	3.750,00 lei	
Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	
Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat	4.500,00 lei	4.500,00 lei	4.500,00 lei	4.500,00 lei	4.500,00 lei	4.500,00 lei	
R.10 Unitate (ha)	150	168	188	211	236	264	1.217

PD11-02 Sprijin cuplat pentru venit - sfeclă de zahăr

Cod de intervenție	PD11-02	
Denumire intervenție	Sprijin cuplat pentru venit – sfeclă de zahăr	
Tipul de intervenție	Plăți directe (19)(1)	
Indicator comun de realizare	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate

OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N4	Dezvoltarea sectorului de producere a plantelor furajere	Medie
N6	Dezvoltarea producerii plantelor tehnice și leguminoase	Medie

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat

R.8 Ponderea fermelor agricole (Solicitanților) care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit în vederea îmbunătățirii competitivității, a durabilității sau a calității

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Intervenția presupune acordarea unei plăți unice pe hectarul eligibil de sfeclă de zahăr, cuplată de producție.

Obiectivul urmărit este de menținere a acestei culturi și implicit a industriei orizontale, ce implică cultivarea în arealele cele mai favorabile și atingerea potențialului maxim de valorificare a acestei culturi.

Sprijinul acordat este justificat prin optimizarea balanței comerciale, menținerea locurilor de muncă, a activităților economice corelate și a producerii materiei prime în țară.

Competiția pe plan regional, facilitată de modele complexe de reglementare și măsuri de sprijin, are un impact negativ asupra nivelului de rentabilitate a culturii de sfeclă de zahăr, înregistrându-se un declin pe întreaga perioadă analizată.

Sprijinul este necesar a fi acordat din cauza costurilor tehnologice ridicate a forței de muncă și al nivelului redus al veniturilor în zonele rurale, volatilității prețurilor producției și a inputurilor.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți
Fermieri înregistrați în conformitate cu cerințele legale aferente domeniului de activitate în registrele naționale, conform activității desfășurate, care cultivă sfecla de zahăr și deține un contract de producere și valorificare a sfeclei de zahăr cu o fabrică de zahăr recunoscută potrivit legislației naționale.
Condiții de eligibilitate
<ul style="list-style-type: none"> ● Cultivă o suprafață determinată minimă de 1 ha de sfeclă de zahăr, și suprafața parcelei de cel puțin 0.3 ha; ● Obține o producție minimă de 41 t/ha pentru toate suprafețele cultivate și face dovada comercializării producției; ● Utilizează semințe de valoare biologică ”certificat”; ● Înregistrează și folosește produse de protecție a plantelor omologate, evidența cărora este ținută în registrul exploatației.
Condiții de eligibilitate specifice
Standarde sau condiții pe care trebuie să le urmeze, sau să le atingă fermierii pentru a fi eligibili pentru sprijin financiar: GAEC-4; GAEC-5; GAEC-6
Acțiuni eligibile:
N/R
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată
Plată cuplată la hectar este în valoare de 2000 lei. În caz de creștere a numărului de Solicitanți eligibili, plata cuplată la hectar se va diminua proporțional.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	2.000,-	-	-

9. Cuantumuri unitare planificate – Definiție

Cuquantum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuquantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
2.000lei	grant		uniform	toate	R4; R7PR; R8; R8N; R19PR	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
PD11-02	Alocarea financiară orientativă anuală	24.000.000,00 lei	24.000.000,00 lei	24.000.000,00 lei	24.000.000,00 lei	24.000.000,00 lei	24.000.000,00 lei	144.000.000
	Cuquantum unitar planificat	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	
	R.10 Unitate (ha)	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	72.000

PD11-03 Sprijin cuplat pentru venit – Legume cultivate în sere și solarii pentru consum în stare proaspătă și sau destinate industrializării (tomate, castraveți, ardei, vinete, sparanghel, varză de bruxelles, spinat)

Cod de intervenție	PD11-03	
Denumire intervenție	Sprijin cuplat pentru venit – Legume cultivate în sere și solarii pentru consum în stare proaspătă și sau destinate industrializării (tomate, castraveți, ardei, vinete, sparanghel, varză de bruxelles, spinat)	
Tipul de intervenție	Plăți directe (19)(1)	
Indicator comun de realizare	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N5	Creșterea sustenabilității sectorului legume și/ sau cartof	Medie

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.8 Ponderea fermelor agricole (Solicitanților) care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit în vederea îmbunătățirii competitivității, a durabilității sau a calității
R8N Creșterea ponderii producției autohtone în volumul total comercializat
R10PR Mai buna organizare a lanțului de aprovizionare: Ponderea fermelor care participă la grupuri de producători, piețe locale, lanțuri scurte de aprovizionare și sisteme de calitate sprijinite de PA

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Intervenția implică acordarea unei plăți unice pe hectarul eligibil de legume cultivate în spații protejate condiționată de atingerea unui nivel minim de producție proprie, comercializată în perioada de extra-sezon.

Susținerea producției interne de legume destinate atât consumului în stare proaspătă se impune datorită:

- Necesității asigurării cantităților pentru aprovizionare a piețelor, în special în perioada extra-sezon;
- Necesității de asigurare cu materie primă a unităților de procesare pentru a crea posibilitatea ca acestea să lucreze la capacitate maximă în perioada de valorificare a legumelor;
- Schimbările climatice care determină alegerea unei tehnologii de cultivare sigure;
- Costurilor tehnologice mai mari;
- Necesității de majorare a veniturilor și a activităților cu valoare adăugată înaltă în zona rurală.

Intervenția rezolvă unele aspecte legate de asigurarea unui nivel strategic de autosuficiență cu legume pe o perioadă mai lungă care să acopere și perioada extra-sezon. Intervenția are impact socio-economic prin asigurarea unor venituri majorate și oportunități economice în spațiul rural atât pentru micii producători cât și oportunități ocupaționale pentru populație.

Prin intermediul sprijinului va fi asigurat interesul investițional al micilor producători în sector, se vor stabiliza veniturile acestora. Totodată, sectorul se confruntă cu o piață internațională extrem de competitivă. Sprijinul suplimentar acordat valorificării în comun contribuie la stimularea fermierilor în organizarea și asigurarea funcționalității formelor asociative.

Sprijinul este necesar a fi acordat din cauza costurilor tehnologice ridicate a forței de muncă și al nivelului redus al veniturilor în zonele rurale, volatilității prețurilor producției și a inputurilor.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți

Fermieri înregistrați în conformitate cu cerințele legale aferente domeniului de activitate în registrele naționale conform domeniului de activitate, care cultivă legume în sere și solarii.

Condiții de eligibilitate

- (1) intervenția se acordă fermierilor care îndeplinesc următoarele condiții de eligibilitate:
- exploatează un teren agricol cu o suprafață de cel puțin 0,3 ha și cu o suprafață a parcelei agricole de cel puțin 0,03 ha;
- (2) Sprijinul cuplat pentru venit pentru culturile cultivate în sere se acordă fermierilor care fac dovada comercializării următoarelor cantități minime anuale pe hectarul cultivat, în funcție de legumele cultivate:
- 85 de tone la tomate pentru consum în stare proaspătă;
 - 50 de tone la castraveți pentru consum în stare proaspătă;
 - 29 de tone la ardei pentru consum în stare proaspătă;

- 35 de tone la vinete pentru consum în stare proaspătă.
- (3) Sprijinul cuplat pentru venit pentru culturile cultivate în solarii se acordă fermierilor activi care fac dovada comercializării următoarelor cantități minime anuale pe hectarul cultivat, în funcție de legumele cultivate:
- 32 de tone la tomate pentru consum în stare proaspătă;
 - 30 de tone la castraveți pentru consum în stare proaspătă;
 - 16 tone la ardei pentru consum în stare proaspătă;
 - 20 de tone la vinete pentru consum în stare proaspătă.

Dovada comercializării legumelor cultivate în spații protejate o constituie factura/facturile și/sau bonul/bonurile fiscal/fiscale depusă/depuse la AIPA până la data de 31 martie a anului următor anului de cerere.

Fermierii trebuie să facă dovada că utilizează semința certificată oficial.

În cazul în care fermierul are și calitatea de procesator, acesta face dovada procesării prin documente contabile interne;

Înregistrează și folosește produse de protecție a plantelor omologate, evidența cărora este inclusă în registrul activităților în cadrul exploatației.

Condiții de eligibilitate specifice

Standarde sau condiții pe care trebuie să le urmeze, sau să le atingă fermierii pentru a fi eligibili pentru sprijin financiar: GAEC-4; GAEC-5; GAEC-6

Acțiuni eligibile

N/R

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Valoarea sprijinului este de 20.000,- lei pe hectar și de 30.000,- lei la hectar pentru grupuri de producători recunoscute, care demonstrează valorificarea în comun a cel puțin 70% din producția obținută.

Cuantumul este majorat în următoarele cazuri:

- Cu 10% pentru fermele stabilite în zone defavorizate.

În caz de creștere a numărului de Solicitanți eligibili, plata cuplată la hectar se va diminua proporțional.

Plata este acordată doar dacă este atinsă o producție minimă la hectar, conform ghidului solicitantului.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate		20.000,-	30.000,-

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tipul cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile raportate?
25.000,-	grant		mediu	toate	R8; R8N; R10PR	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
PD11-03	Alocarea financiară orientativă anuală	12.500.000,00 lei	13.875.000,00 lei	15.477.000,00 lei	17.202.600,00 lei	19.126.800,00 lei	21.285.750,00 lei	99.467.150,00 lei
	Alocarea financiară orientativă anuală	12.500.000,00 lei	13.875.000,00 lei	15.400.000,00 lei	17.100.000,00 lei	18.975.000,00 lei	21.075.000,00 lei	98.925.000
	Cuantum unitar planificat	25.000,00 lei	25.000,00 lei	25.000,00 lei	25.000,00 lei	25.000,00 lei	25.000,00 lei	
	Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	
	Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat	30.000,00 lei	30.000,00 lei	30.000,00 lei	30.000,00 lei	30.000,00 lei	30.000,00 lei	
	R.10 Unitate (ha)	500	555	616	684	759	843	3.957
	zone defavorizate, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală			77.000,00 lei	102.600,00 lei	151.800,00 lei	210.750,00 lei
	Cuantum unitar planificat			2.500	2.500	2.500	2.500	
	R.10 Unitate (ha)			31	41	61	84	217

PD11-04 Sprijin cuplat pentru venit Legume cultivate în câmp și/sau cartof

Cod de intervenție	PD11-04	
Denumire intervenție	Sprijin cuplat pentru venit - Legume cultivate în câmp și/sau cartof	
Tipul de intervenție	Plăți directe (19)(1)	
Indicator comun de realizare	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înalt
N2	Creșterea rentabilității	Înalt
N5	Creșterea sustenabilității sectorului legume și/ sau cartof	Medie

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.8 Ponderea fermelor agricole (Solicitanților) care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit în vederea îmbunătățirii competitivității, a durabilității sau a calității
R8N Creșterea ponderii producției autohtone în volumul total comercializat
R10PR Mai buna organizare a lanțului de aprovizionare: Ponderea fermelor care participă la grupuri de producători, piețe locale, lanțuri scurte de aprovizionare și sisteme de calitate sprijinite de PA

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
Intervenția implică acordarea unei plăți unice pe hectarul eligibil de legume și/ sau cartof cultivate în câmp, cuplat de nivelul producției obținute.
Sprijinul va contribui la aprovizionarea pieței cu legume și cartofi din producție internă, atât destinat consumului populației cât și ca materie primă pentru unitățile de procesare. Dezvoltarea sectorului asigură viabilitatea economică a fermelor prin valoarea adăugată înaltă și a unei alternative ocupaționale pentru fermieri, încurajează cooperarea fermierilor, inclusiv în stabilirea

de noi capacități de procesare. Intervenția va contribui la diversificarea ofertei de legume și produse procesate din legume. Reprezintă o activitate care încurajează dezvoltarea fermelor mici.

Asigurarea sprijinului constituie un factor determinant pentru opțiunea de cultivare a unui sortiment cât mai diversificat de legume cu impact pozitiv atât asupra mediului cât și al asigurării unei diete în conformitate cu îndrumările Organizației Mondiale a Sănătății.

Sprijinul este necesar a fi acordat din cauza costurilor tehnologice ridicate a forței de muncă și al nivelului redus al veniturilor în zonele rurale, volatilității prețurilor producției și a inputurilor.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți

Fermieri înregistrați în conformitate cu cerințele legale aferente domeniului de activitate în registrele naționale conform domeniului de activitate, care cultivă legume și/sau cartof în câmp deschis, grupuri de producători ale acestora.

Condiții de eligibilitate

Fermierul exploatează un teren agricol cu o suprafață determinată de cel puțin de 1 ha cultivate cu legume și/ sau cartof, în câmp deschis, iar suprafața determinată minimă a parcelei este de 0.3 ha. Se va prezenta dovada capacității de irigare a terenului pasibil sprijinului financiar, contorizarea apei folosite în irigare, întreprinderea unor măsuri suplimentare de reziliență față de condițiile climaterice adverse: înnierbare, umbrire, fâșii de protecție și altele.

Va face dovada comercializării a unei cantități minime de produse cultivate în câmp deschis precum: tomate, castraveți, ardei, respectiv gras, lung și gogoșar, și vinete raportate la cerințele de productivitate minimă pe ha pe tip de produs proporțional cu suprafața deținută;

- de 17.000 kg/ha tomate
- de 13.000 kg/ha castraveți
- de 12.000 kg/ha ardei
- de 14.000 kg/ha vinete
- de 40.000 kg/ha cartof

Dovedesc valorificarea cantității minime pe baza facturii și/sau a bonului fiscal a produselor din sectorul agricol până la data de 31 martie a anului următor, anului de cerere.

În cazul valorificării prin industrializare, se va prezenta și contractul încheiat cu un procesator înregistrat potrivit normelor legale;

Utilizează material semincer de valoare biologică “certificat”;

Înregistrează și folosește produse de protecție a plantelor omologate, evidența cărora este ținută în registrul exploatației.

Condiții de eligibilitate specifice

Standarde sau condiții pe care trebuie să le urmeze, sau să le atingă fermierii pentru a fi eligibili pentru sprijin financiar: GAEC-4; GAEC-5; GAEC-6

Ațiuni eligibile

N/R

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Valoarea sprijinului este de 2500 lei pe hectar pentru producători individuali și 4000 lei pentru grupuri de producători recunoscute, care demonstrează valorificarea în comun a cel puțin 70% din producția obținută în comun.

Se achită primele 30 ha.

În caz de creștere a numărului de Solicitanți eligibili, plata cuplată la hectar se va diminua proporțional.

Plata este acordată doar dacă este atinsă o producție minimă la hectar, conform ghidului solicitantului.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate		2.500,-	4.000,-

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
3.250,-	Grant		medie	toate	R8; R8N; R10PR;	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
PD11-04	Alocarea financiară orientativă anuală	8.125.000,00 lei	8.775.000,00 lei	9.477.000,00 lei	10.234.250,00 lei	11.053.250,00 lei	11.937.250,00 lei	59.601.750
	Cuquantum unitar planificat	3.250,00 lei	3.250,00 lei	3.250,00 lei	3.250,00 lei	3.250,00 lei	3.250,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	2.500,00 lei	2.500,00 lei	2.500,00 lei	2.500,00 lei	2.500,00 lei	2.500,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	4.000,00 lei	4.000,00 lei	4.000,00 lei	4.000,00 lei	4.000,00 lei	4.000,00 lei	
	R.10 Unitate (ha)	2.500	2.700	2.916	3.149	3.401	3.673	18.339

PD11-05 Sprijin destinat consolidării și sustenabilității producătorilor de plante medicinale, aromatice, condimentare și floricole

Cod de intervenție	PD11-05	
Denumire intervenție	Sprijin destinat consolidării și sustenabilității producătorilor de plante medicinale, aromatice, condimentare și floricole	
Tipul de intervenție	Plăți directe (19)(1)	
Indicator comun de realizare	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N9	Creșterea sustenabilității sub-sectorul floricultură, plante medicinale și aromatice	Medie
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.8 Ponderea fermelor agricole (Solicitanților) care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit în vederea îmbunătățirii competitivității, a durabilității sau a calității
R10PR Mai buna organizare a lanțului de aprovizionare: Ponderea fermelor care participă la grupuri de producători, piețe locale, lanțuri scurte de aprovizionare și sisteme de calitate sprijinite de PA
R1N1 Număr de ferme sau grupuri de producători care s-au lansat în activități de procesare

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
Intervenția implică acordarea unei plăți unice pe hectarul eligibil de plante medicinale, aromatice și floricole. Are drept scop sprijinirea producătorilor, condiționată de asocierea acestora, fapt care

va soluționa sinergic atât problema vulnerabilității financiare a producătorilor, cât și de acces la piață.

Data fiind tipologia acestor exploatații, fermierii în mare parte sunt mici, este necesar ca producția obținută să poată fi orientată preponderent către valorificarea și procesarea acestora în comun pentru atingerea unui rezultat financiar pozitiv.

Cooperarea va permite agregarea producției obținute și, astfel, o mai bună poziționare pe piață a fermierilor. Indirect, prin încurajarea cooperării producătorilor, este asigurată creșterea capacității acestora de realizare a investițiilor și a facilităților comune de manipulare post-recoltare și procesare.

Sprijinul este necesar a fi acordat din cauza costurilor tehnologice ridicate a forței de muncă și al nivelului redus al veniturilor în zonele rurale, volatilității prețurilor producției și a inputurilor.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea quantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți
Grupuri de producători recunoscute
Condiții de eligibilitate
Membrii grupului de producători exploatează terenuri agricole cu o suprafață determinată de cel puțin 0.3ha cultivate cu culturi eligibile, iar suprafața minimă a parcelei este de 0.03 ha;
Utilizează material semincer de valoare biologică “certificat”;
Înregistrează și folosește produse de protecție a plantelor omologate, evidența cărora este ținută în registrul exploatației;
Grupul de producători trebuie să prezinte dovada valorificării și comercializării în comun a cel puțin 70% din producția obținută în comun.
Alte detalii cu privire la cerințele specifice reies din cadrul național regulatoriu privind activitatea și mecanismul de recunoaștere a grupurilor de producători.
Condiții de eligibilitate specifice
Standarde sau condiții pe care trebuie să le urmeze, sau să le atingă fermierii pentru a fi eligibili pentru sprijin financiar: GAEC-4; GAEC-5; GAEC-6
Acțiuni eligibile
N/R
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea quantumului de plată
Plată la hectar în valoare de 3000 lei.
Cuquantumul este majorat în următoarele cazuri:

- Cu 10% pentru fermele stabilite în zone defavorizate.

Plata este asigurată în limita a 10 ha pe solicitant.

În caz de creștere a numărului de Solicitanți eligibili, plata cuplată la hectar se va diminua proporțional.

Plata este acordată doar dacă este atinsă o producție minimă la hectar, conform ghidului solicitantului.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	3.000,-		

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
3.000,-	grant		uniform	toate	R8; R10PR; R1N1	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
PD11-05	Alocarea financiară orientativă anuală	1.650.000,00 lei	1.732.500,00 lei	1.915.278,75 lei	2.204.762,18 lei	2.650.974,48 lei	3.453.104,66 lei	13.606.620,06 lei
	Alocarea financiară orientativă anuală	1.650.000,00 lei	1.732.500,00 lei	1.905.750,00 lei	2.191.612,50 lei	2.629.935,00 lei	3.418.915,50 lei	13.528.713
	Cuquantum unitar planificat	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	
	R.10 Unitate (ha)	550	578	635	731	877	1.140	4.510
Zone defavorizate, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală			9.529	13.150	21.039	34.189	77.907
	Cuquantum unitar planificat			300	300	300	300	
	R.10 Unitate (ha)			32	44	70	114	260

PD11-06 Sprijin cuplat pentru venit – kg de lapte de bovine

Cod de intervenție	PD11-06	
Denumire intervenție	Sprijin cuplat pentru venit – kg de lapte de bovine	
Tipul de intervenție	Plăți directe (19)(1)	
Indicator comun de realizare	R.11. Numărul de capete care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice
OS2.3. Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare, produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N18	Creșterea producției de lapte	Înaltă
N21	Asigurarea sustenabilității (productivitatea/ rentabilizarea) sectorului zootehnic	Înaltă
N29	Reducerea costurilor input-urilor în agricultura ecologică	Medie
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă
N41	Îmbunătățirea bunăstării animalelor	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R.8 Ponderea fermelor agricole (Solicitanților) care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit în vederea îmbunătățirii competitivității, a durabilității sau a calității
R8N Creșterea ponderii producției autohtone în volumul total comercializat

R.7PR Majorarea sprijinului pentru fermele din zonele cu nevoi specifice: Procentajul sprijinului suplimentar per hectar în zonele cu nevoi mai mari (față de medie)

R44PR Îmbunătățirea bunăstării animalelor: Ponderea de unități vită mare (UVM) care fac obiectul acțiunilor care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea bunăstării animalelor

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Intervenția presupune acordarea unei plăți pe kg de produs, cuplat pe producție pe cap de animal. Prin aceasta se urmărește încurajarea menținerii activității zootehnice, îmbunătățirea randamentelor, echilibrarea balanței comerciale și asigurarea securității alimentare pe termen lung.

Menținerea exploatațiilor de creștere a vacilor de lapte, conduce la menținerea pajiștilor naturale și a florei spontane pe aceste suprafețe, la respectarea măsurilor de biosecuritate cu impact asupra condițiilor de protecție a mediului, contribuind totodată la asigurarea unei surse alternative la fertilizării minerali.

Asigurarea unor venituri suplimentare contribuie la păstrarea interesului pentru desfășurarea și dezvoltarea activităților zootehnice, securizând nivelul de venit al fermierilor. Sectorul se caracterizează prin-un ritm redus de returnare a investiției. Prețurile la lapte, materie primă, sunt sub presiunea competiției regionale pe piața de produse lactate. Este important de a se asigura securizarea veniturilor în sector pentru a fi accelerată și încurajată profesionalizarea unui număr în creștere de producători.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți:

Sprijinul se acordă fermierilor activi înregistrați în Registrul Fermierilor, în calitate de crescători de vaci de lapte, care respectă obligația de înregistrare a animalelor în Sistemul Informațional Automatizat „Registrul de stat al animalelor”, desfășoară o activitate agricolă, și care îndeplinesc condiții de eligibilitate.

Condiții de eligibilitate

Plata se acordă fermierilor activi care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- Să dețină un efectiv de minimum 5 capete vaci de lapte pe solicitant, în exploatații înregistrate de ANSA (cod ANSA);
- Sprijinul se acordă pentru un număr maxim de 250 capete vaci de lapte pe solicitant. Solicitanții cu un efectiv mai mare de 250 de capete vaci de lapte beneficiază de sprijin cuplat pentru venit doar pentru primele 250 de capete de vaci de lapte;
- Vârsta maximă a animalului este de 10 ani;
- Bivolitele de lapte pentru care se solicită suportul financiar trebuie menținute în exploatația/exploatațiile cu cod ANSA menționată/menționate în cerere pe o perioadă de reținere de 4 luni de la data-limită de depunere a cererii de plată;
- Să prezinte dovada livrării către unitatea de procesare a laptelui sau a comercializării produsului (lapte materie primă sau produse procesate);
- Animalele pentru care a fost solicitată plata sunt înregistrate în Registrul Genealogic (se aplică din data 1.1.2027, în perioada de tranziție beneficiarul va prezenta declarația pe

propria răspundere însoțită de un plan de acțiuni coordonat de instituția competentă în vederea încadrării în aceste condiții) la data depunerii cererii de plată, dar nu mai târziu de prima zi a perioadei de reținere.

Condiții de eligibilitate specifice

Standarde sau condiții pe care trebuie să le urmeze, sau să le atingă fermierii pentru a fi eligibili pentru sprijin financiar: SMR-5; SMR-7; SMR-9; SMR-11; SMR-13.

Acțiuni eligibile:

N/R

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Cuquantumul sprijinului planificat este de 3 lei pe kg de lapte și 3000 lei pe cap de animal pentru junci de peste 3 luni, și 5000 lei pentru junci de peste 12 luni.

Cuquantumul este majorat în următoarele cazuri:

- Cu 10% de la plata de bază pentru respectarea a cel puțin unei condiții superioare de bunăstare a animalelor, din cele menționate:
 - creșterea cu 15% a spațiului alocat disponibil pentru fiecare animal (păstrarea evidențelor pentru control și menținerea parametrilor de ventilație corespunzători;
 - îmbunătățirea condițiilor zonei de odihnă a animalelor (menținută permanent uscată prin aplicarea suplimentară de materiale absorbante corespunzătoare pentru așternut sub formă de fibre vegetale mărunțite sau tocate: paie, rumeguș, etc., cu menținerea evidenței acestora);
 - asigurarea menținerii animalelor pe pășuni pentru o perioadă minimă de 60 de zile și înregistrării zilnice în registrul de evidență;
 - gestionarea gunoiului de grajd conform cerințelor de mediu.
- Cu 10% pentru activitatea de întreținere/menținere a animalelor pe pășune în limita de o unitate vită mare pe hectar;
- Cu 10% pentru forme de cooperare a producătorilor care asigură valorificarea prin procesare în cadrul unității de procesare a formei asociative a minimum 50% din producția de lapte a membrilor.
- Cu 10% pentru fermele stabilite în zone defavorizate.

Plata se efectuează în corelare cu performanța șeptelului, cu condiția atingerii unui nivel de performanță mediu per lactație bovină conform mediilor de performanță înaltă pe rasa utilizată, incluse în ghidul solicitantului.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	3lei	-	-

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
3lei	grant		uniform	toate	R7PR; R8; R8N; R44PR	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
PD11-06	Alocarea financiară orientativă anuală	156.000.000,00 lei	176.610.000,00 lei	195.456.000,00 lei	220.536.000,00 lei	254.976.000,00 lei	293.550.000,00 lei	1.297.128.000
plată per kg	Alocarea financiară orientativă anuală	156.000.000,00 lei	174.000.000,00 lei	192.000.000,00 lei	216.000.000,00 lei	249.000.000,00 lei	285.000.000,00 lei	1.272.000.000
	Cuantum unitar planificat	3,00 lei	3,00 lei	3,00 lei	3,00 lei	3,00 lei	3,00 lei	
	R.11 Unitate (kg)	52.000.000	58.000.000	64.000.000	72.000.000	83.000.000	95.000.000	424.000.000
bunăstarea animalelor, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală		870.000	1.152.000	1.512.000	1.992.000	2.850.000	
	Cuantum unitar planificat		0,30 lei	0,30 lei	0,30 lei	0,30 lei	0,30 lei	
	R.11 Unitate (kg)		2.900.000	3.840.000	5.040.000	6.640.000	9.500.000	27.920.000
pășunat, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală		870.000	1.152.000	1.512.000	1.992.000	2.850.000	
	Cuantum unitar planificat		0,30 lei	0,30 lei	0,30 lei	0,30 lei	0,30 lei	
	R.11 Unitate (kg)		2.900.000	3.840.000	5.040.000	6.640.000	9.500.000	27.920.000
cooperare, 10%	Alocarea financiară		870.000	1.152.000	1.512.000	1.992.000	2.850.000	

	orientativă anuală							
	Cuquantum unitar planificat		0,30 lei	0,30 lei	0,30 lei	0,30 lei	0,30 lei	
	R.11 Unitate (kg)		2.900.000	3.840.000	5.040.000	6.640.000	9.500.000	27.920.000
zone defavoriza te, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală			1.152.000	1.512.000	1.992.000	2.850.000	
	Cuquantum unitar planificat			0,30 lei	0,30 lei	0,30 lei	0,30 lei	
	R.11 Unitate (kg)		2.900.000	3.840.000	5.040.000	6.640.000	9.500.000	27.920.000

PD11-07 Sprijin cuplat pentru venit - carne vită, mânzat și ovine

Cod de intervenție	PD11-07	
Denumire intervenție	Sprijin cuplat pentru venit – carne vită, mânzat și ovine	
Tipul de intervenție	Plăți directe (19)(1)	
Indicator comun de realizare	R.11. Numărul de capete care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:

OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N19	Creșterea producției de carne	Înaltă
N20	Creșterea producției de carne și lapte de ovine-caprine	Înaltă
N21	Asigurarea sustenabilității (productivitatea/ rentabilizarea) sectorului zootehnic	Înaltă
N29	Reducerea costurilor input-urilor în agricultura ecologică	Medie
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă
N41	Îmbunătățirea bunăstării animalelor	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:

R.8 Ponderea fermelor agricole (Solicitanților) care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit în vederea îmbunătățirii competitivității, a durabilității sau a calității

R8N Creșterea ponderii producției autohtone în volumul total comercializat

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Intervenția presupune acordarea unei plăți cuplate pe producție (speciile bovină și ovină) eligibil. Prin aceasta se urmărește încurajarea menținerii activității zootehnice, îmbunătățirea randamentelor, echilibrarea balanței comerciale și asigurarea securității alimentare pe termen lung.

Acordarea sprijinului este condiționată de sacrificarea animalelor pe teritoriul Republicii Moldova la unități de sacrificare autorizate, fapt care va contribui la securizarea integrării unor mai multe trepte a lanțului valoric pe plan intern.

Asigurarea unor venituri suplimentare contribuie la păstrarea interesului pentru desfășurarea și dezvoltarea activităților zootehnice, securizând nivelul de venit al fermierilor. Sectorul se caracterizează prin-un ritm redus de returnare a investiției. Este important de a se asigura securizarea veniturilor în sector pentru a fi accelerată și încurajată profesionalizarea unui număr în creștere de producători.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți:

Sprijinul se acordă fermierilor activi înregistrați în Registrul Fermierilor, crescători de animale din speciile bovină și ovină, care respectă obligația de înregistrare a animalelor în Sistemul Informațional Automatizat „Registrul de stat al animalelor”, desfășoară o activitate agricolă.

Condiții de eligibilitate

- Dețin, în exploatație cu cod ANSA, un efectiv de animale de minimum 5 capete de taurine/vaci din rase de carne, rase mixte și animale metise obținute din încrucișarea acestor rase, pe solicitant;
- Dețin, în exploatație cu cod ANSA, un efectiv de animale de minimum 50 de capete de ovine din rase de carne, rase mixte și animale metise obținute din încrucișarea acestor rase, pe solicitant;
- Sacrificarea se efectuează la abatoare autorizate sanitar-veterinar care sunt supuse controlului autorității competente;
- Vacile din rase de carne și vacile metise cu rase de carne din exploatație cu cod ANSA, pentru care solicitantul solicită sprijin cuplat pentru venit, au vârsta de maximum 10 ani la data limită de depunere a cererii de plată;
- Taurii pentru care solicitantul solicită sprijin cuplat pentru venit, au vârsta de maximum 6 ani la data limită de depunere a cererii de plată;
- Animalele reformate, îngrășate pentru sacrificare trebuie să fie deținute în exploatație minimum 6 luni până la data livrării în vederea sacrificării. Greutatea la livrare în vederea sacrificării către un abator autorizat este de minimum 800 kg în viu/cap de taur de rasă de carne și rase mixte/ 600kg;
- Vacile din rase de carne, mixte și vacile metise cu rase de carne au cel puțin o fătare în ultimele 24 de luni anterioare datei – limită de depunere cererii de plată, înregistrată în baza de date a Registrului Genealogic (se aplică din data 1.1.2027, în perioada de tranziție beneficiarul va prezenta declarația pe propria răspundere însoțită de un plan de acțiuni coordonat de instituția competentă în vederea încadrării în aceste condiții);
- Tineretul bovin trebuie să fie deținut în exploatație minimum 6 luni până la data livrării în vederea sacrificării;
 - greutatea la livrare în vederea sacrificării este de minimum 450 kg în viu/cap iar vârsta la livrare a tineretului bovin este de maxim 32 de luni;

<ul style="list-style-type: none"> ● Animalele de specia ovine pentru care solicitantul solicită sprijin cuplat pentru venit au vârsta de minimum opt luni și maxim doi ani la momentul sacrificării; ● Solicitanții care dețin un efectiv mai mare de 250 capete taurine și 1500 capete de ovine adulte beneficiază de sprijin cuplat pentru venit calculat la nivelul maxim de 250 capete de taurine de carne și 1500 capete de ovine de carne; ● Animalele pentru care a fost solicitată plata sunt înregistrate în Registrul Genealogic, cu obligația de menținere în cadrul exploatației pe un termen de minim patru luni de la data-limită de depunere a cererii de plată; ● Plata se efectuează pentru animalele abatorizate în Republica Moldova la o unitate autorizată sanitar-veterinar; ● Fermierul are obligația de a asigura animalele pentru care este solicitat sprijinul.
<p>Condiții de eligibilitate specifice</p>
<p>Standarde sau condiții pe care trebuie să le urmeze, sau să le atingă fermierii pentru a fi eligibili pentru sprijin financiar: SMR-5; SMR-7; SMR-8; SMR-9; SMR-11; SMR-13.</p>
<p>Acțiuni eligibile:</p>
<p>N/R</p>
<p>Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată</p>
<p>Cuantumul maxim planificat pe cap de animal este de 3.000 lei pe cap animal/ juncă de peste 3 luni, 5.000 lei pe cap de animal juncă de peste 12 luni până la prima fătare, și de 500 lei pe cap de animal - mioare sau căprițe de peste 3 luni, până la prima fătare.</p> <p>Cuantumul este majorat în următoarele cazuri:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Cu 10% de la plata de bază pentru respectarea a cel puțin unei condiții superioare de bunăstare a animalelor, din cele menționate: <ul style="list-style-type: none"> ○ creșterea cu 15% a spațiului alocat disponibil pentru fiecare animal (păstrarea evidențelor pentru control și menținerea parametrilor de ventilație corespunzători; ○ îmbunătățirea condițiilor zonei de odihnă a animalelor (menținută permanent uscată prin aplicarea suplimentară de materiale absorbante corespunzătoare pentru așternut sub formă de fibre vegetale mărunțite sau tocate: paie, rumeguș, etc., cu menținerea evidenței acestora); ○ asigurarea menținerii animalelor pe pășuni pentru o perioadă minimă de 60 de zile și înregistrării zilnice în registrul de evidență; ○ gestionarea gunoiului de grajd conform cerințelor de mediu. ● Cu 10% pentru forme de cooperare a producătorilor care asigură valorificarea prin procesare în cadrul unității de procesare a formei asociative a minimum 50% din producția de lapte a membrilor. ● Cu 10% pentru fermele stabilite în zone defavorizate. <p>ATENȚIE: În cazul în care fermierul nu atinge performanța greutății la sacrificare și criteriile stabilite (inclusiv prin verificarea documentelor primare contabile), va returna în FNDAMR plata</p>

recepționată necuvenit, inclusiv o penalitate în valoare de 20%. Penalitate nu se aplică în cazul în care nerespectarea condițiilor a fost cauzată de o situație de forță majoră.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	Ovină/ caprină (mioară/ căpriță) 500		
toate	junci și viței peste 3 luni 3.000		
toate	junci și viței peste 12 luni 5.000		

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile raportate?
Ovină/ caprină (mioară/ căpriță) 500	Grant		uniform	toate	R8; R8N;	nu
junci peste 3 luni 3.000	Grant		uniform	toate	R8; R8N;	nu
junci și viței peste 12 luni 5.000	Grant		uniform	toate	R8; R8N;	nu

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
PD11-07	Alocarea financiară orientativă anuală	78.000.000,00 lei	87.493.000,00 lei	96.099.200,00 lei	104.244.100,00 lei	107.827.200,00 lei	111.429.500,00 lei	585.093.000
junci și viței peste 3 luni		18.000.000,00 lei	19.488.000,00 lei	20.767.200,00 lei	22.053.600,00 lei	22.579.200,00 lei	23.107.500,00 lei	125.995.500
plată per cap	Alocarea financiară orientativă anuală	18.000.000,00 lei	19.200.000,00 lei	20.400.000,00 lei	21.600.000,00 lei	22.050.000,00 lei	22.500.000,00 lei	123.750.000
	Cuantum unitar planificat	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	
	Unitate (per cap de animal)	6.000	6400	6800	7200	7350	7500	
10% bunăstare	Alocarea financiară orientativă anuală	24	26	27	29	29	30	
	Cuantum unitar planificat		96.000,00 lei	122.400,00 lei	151.200,00 lei	176.400,00 lei	202.500,00 lei	748.500
	Unitate (per cap de animal)		300	300	300	300	300	
10% asociere	Alocarea financiară orientativă anuală		320	408	504	588	675	
	Cuantum unitar planificat		96.000,00 lei	122.400,00 lei	151.200,00 lei	176.400,00 lei	202.500,00 lei	748.500
	Unitate (per cap de animal)		300,00 lei	300,00 lei	300,00 lei	300,00 lei	300,00 lei	
10% zone defavorizate	Alocarea financiară orientativă anuală		320	408	504	588	675	
	Cuantum unitar planificat		96.000,00 lei	122.400,00 lei	151.200,00 lei	176.400,00 lei	202.500,00 lei	748.500
	Unitate (per cap de animal)		300,00 lei	300,00 lei	300,00 lei	300,00 lei	300,00 lei	

junci și viței peste 12 luni			320	408	504	588	675	
plată per cap	Alocarea financiară orientativă anuală	20.000.000,00 lei	25.375.000,00 lei	30.540.000,00 lei	35.224.500,00 lei	36.096.000,00 lei	36.972.000,00 lei	184.207.500
	Cuantum unitar planificat	20.000.000,00 lei	25.000.000,00 lei	30.000.000,00 lei	34.500.000,00 lei	35.250.000,00 lei	36.000.000,00 lei	180.750.000
	Unitate (per cap de animal)	5.000,00 lei	5.000,00 lei	5.000,00 lei	5.000,00 lei	5.000,00 lei	5.000,00 lei	
10% bunăstare	Alocarea financiară orientativă anuală	4.000	5000	6000	6900	7050	7200	
	Cuantum unitar planificat	16	20	24	28	28	29	
	Unitate (per cap de animal)		125.000,00 lei	180.000,00 lei	241.500,00 lei	282.000,00 lei	324.000,00 lei	1.152.500
10% asociere	Alocarea financiară orientativă anuală		500	500	500	500	500	
	Cuantum unitar planificat		250	360	483	564	648	
	Unitate (per cap de animal)		125.000,00 lei	180.000,00 lei	241.500,00 lei	282.000,00 lei	324.000,00 lei	1.152.500
10% zone defavorizate	Alocarea financiară orientativă anuală		500,00 lei	500,00 lei	500,00 lei	500,00 lei	500,00 lei	
	Cuantum unitar planificat		250	360	483	564	648	
	Unitate (per cap de animal)		125.000,00 lei	180.000,00 lei	241.500,00 lei	282.000,00 lei	324.000,00 lei	1.152.500
pe cap de ovină/ caprină(m ioară/ căpriță)			500,00 lei	500,00 lei	500,00 lei	500,00 lei	500,00 lei	
plată per cap	Alocarea financiară orientativă anuală		250	360	483	564	648	

	<i>Cuquantum unitar planificat</i>	<i>40.000.000,00 lei</i>	<i>42.630.000,00 lei</i>	<i>44.792.000,00 lei</i>	<i>46.966.000,00 lei</i>	<i>49.152.000,00 lei</i>	<i>51.350.000,00 lei</i>	<i>274.890.000</i>
	<i>Unitate (per cap de animal)</i>	<i>40.000.000,00 lei</i>	<i>42.000.000,00 lei</i>	<i>44.000.000,00 lei</i>	<i>46.000.000,00 lei</i>	<i>48.000.000,00 lei</i>	<i>50.000.000,00 lei</i>	<i>270.000.000</i>
<i>10% bunăstare</i>	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>500,00 lei</i>	<i>500,00 lei</i>	<i>500,00 lei</i>	<i>500,00 lei</i>	<i>500,00 lei</i>	<i>500,00 lei</i>	
	<i>Cuquantum unitar planificat</i>	<i>80.000</i>	<i>84000</i>	<i>88000</i>	<i>92000</i>	<i>96000</i>	<i>100000</i>	
	<i>Unitate (per cap de animal)</i>	<i>160</i>	<i>168</i>	<i>176</i>	<i>184</i>	<i>192</i>	<i>200</i>	
<i>10% asociere</i>	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>		<i>210.000,00 lei</i>	<i>264.000,00 lei</i>	<i>322.000,00 lei</i>	<i>384.000,00 lei</i>	<i>450.000,00 lei</i>	<i>1.630.000</i>
	<i>Cuquantum unitar planificat</i>		<i>50</i>	<i>50</i>	<i>50</i>	<i>50</i>	<i>50</i>	
	<i>Unitate (per cap de animal)</i>		<i>4200</i>	<i>5280</i>	<i>6440</i>	<i>7680</i>	<i>9000</i>	
<i>10% zone defavorizate</i>	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>		<i>210.000,00 lei</i>	<i>264.000,00 lei</i>	<i>322.000,00 lei</i>	<i>384.000,00 lei</i>	<i>450.000,00 lei</i>	<i>1.630.000</i>
	<i>Cuquantum unitar planificat</i>		<i>50,00 lei</i>	<i>50,00 lei</i>	<i>50,00 lei</i>	<i>50,00 lei</i>	<i>50,00 lei</i>	
	<i>Unitate (per cap de animal)</i>		<i>4200</i>	<i>5280</i>	<i>6440</i>	<i>7680</i>	<i>9000</i>	

PD11-08 Sprijin cuplat pentru venit – kg de lapte de ovine și caprine

Cod de intervenție	PD11-08	
Denumire intervenție	(SCPV) Sprijin cuplat pentru venit – kg de lapte de ovine și caprine	
Tipul de intervenție	Plăți directe (19)(1)	
Indicator comun de realizare	R.11. Numărul de capete care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare
OS2.3. Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare, produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N20	Creșterea producției de carne și lapte de ovine-caprine	Înaltă
N21	Asigurarea sustenabilității (productivitatea/ rentabilizarea) sectorului zootehnic	Înaltă
N29	Reducerea costurilor input-urilor în agricultura ecologică	Medie
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă
N41	Îmbunătățirea bunăstării animalelor	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R.8 Ponderea fermelor agricole care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit în vederea îmbunătățirii competitivității, a durabilității sau a calității

R8N Creșterea ponderii producției autohtone în volumul total comercializat

R1N1 Număr de ferme sau grupuri de producători care s-au lansat în activități de procesare

R44N2 Îmbunătățirea bunăstării animalelor: Pondere de unități ovine și caprine care fac obiectul acțiunilor care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea bunăstării animalelor

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Intervenția presupune acordarea unei plăți cuplate pe producție (ovine și caprine) eligibil. Prin aceasta se urmărește încurajarea menținerii activității zootehnice, îmbunătățirea randamentelor, asigurarea securității alimentare pe termen lung. Intervenția asigură o contribuție la performanța economică a fermierilor, menținerea unei diversități de activități în spațiul rural și creșterea venitului populației rurale. Asigurarea unor venituri suplimentare adecvate contribuie la păstrarea interesului pentru desfășurarea și dezvoltarea activităților zootehnice.

Pe lângă efectul economic benefic, creșterea ovinelor și caprinelor prin pășunat contribuie la menținerea pajiștilor naturale și a florei spontane pe aceste suprafețe, la respectarea măsurilor de biosecuritate cu impact asupra condițiilor de protecție a mediului, contribuind totodată la asigurarea unei surse alternative la fertilizanții minerali.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți:

Sprijinul se acordă fermierilor activi înregistrați în Registrul Fermierilor, crescători de ovine și caprine de lapte sau metise, care respectă obligația de înregistrare a animalelor în Sistemul Informațional Automatizat „Registrul de stat al animalelor”.

Condițiile de eligibilitate:

- să dețină un efectiv cuprins între 50 și 1500 de capete de ovine adulte cu o productivitate minimă de 80 kg lapte per lactație pentru rasa Karakul, 150 kg lapte per lactație pentru rasa Țigaie, 250 kg lapte per lactație pentru celelalte rase - animale în rasă pură, 180 kg lapte per lactație pentru animalele metise dintre aceste rase și între 30 și 1500 capete de capre cu o productivitate minimă de 300 kg lapte per lactație pentru toate rasele - animale în rasă pură și 250 kg lapte per lactație pentru animalele metise dintre aceste rase caprinele de tip local;;
- animalele din exploatație pentru care solicitantul solicită sprijin cuplat se află în lactație au vârsta de maxim 8 ani cu obligația de menținerea a animalului pe parcursul a 100 de zile de la data-limită de depunere a cererii de plată;
- efectivul de animale pentru care se solicită sprijin cuplat trebuie să fie identificat și înregistrat în Registrul ANSA;
- Animalele pentru care a fost solicitată plata sunt înregistrate în Registrul Genealogic de Origine a Rasei;

<ul style="list-style-type: none"> • Să prezinte dovada livrării către unitatea de procesare a laptelui sau a comercializării produsului (lapte materie primă sau produsului procesat).
Condiții de eligibilitate specifice
<p>Standarde sau condiții pe care trebuie să le urmeze, sau să le atingă fermierii pentru a fi eligibili pentru sprijin financiar: SMR-5; SMR-8; SMR-9; SMR-13</p> <p>Producția medie de lapte se stabilește în baza șeptelului de ovine și caprine mulgătoare, cu considerare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • documentelor confirmative cu privire la livrare/comercializarea de lapte materie primă sau produse procesate din lapte; • verificare din oficiu în baza datelor cuprinse în registrele de stat; • evaluarea mediei de producție pe tip și rasă de animal, declarația fermierului cu privire la perioada de lactație confirmată prin data înregistrării produsului fătării în Sistemul Informațional Automatizat „Registrul de stat al animalelor”; <p>Performanța pe categorii de rase va fi stabilită prin ordinul MAIA. Controlul performanței șeptelului de animale efectuat de către reprezentanții AIPA și ANSA.</p>
Acțiuni eligibile:
N/R
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată
<p>Cuantumul sprijinului planificat este de 5 lei pe litru de lapte.</p> <p>Cuantumul este majorat în următoarele cazuri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cu 10% pentru forme de cooperare a producătorilor care asigură valorificarea prin procesare, în activități de bio-economie circulară, în unități din cadrul grupului de producători a minimum 50% din producția de lapte și/sau a sub-produselor (de ex. lână, gunoi de grajd, și altele); • Cu 10% pentru întreținerea/menținerea animalelor pe pășune în limita de o unitate vită mare pe hectar pe terenuri deținute în proprietate, în arendă sau concesionate. Obținerea sprijinului suplimentar este condiționată de asigurarea menținerii animalelor pe pășuni pentru o perioadă minimă de 60 de zile, cu înregistrarea zilnică în registrul de evidență a exploatației; • Cu 10% pentru producția în zone defavorizate.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
Toate	plată per kg, caprine/ ovine 5 lei		

Cuantumuri unitare planificate – Definiție

Cuquantum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuquantumul unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
plată per kg, caprine/ ovine 5 lei	Grant		uniform	diferențiat	R8; R8N; R1N1; R44N2	nu

Tabel financiar cu realizări

PD11-08 Sprijin cuplat pentru venit—kg de lapte de ovine-caprine	Alocarea financiară orientativă anuală	41.654.500,00 lei	46.228.525,00 lei	50.481.252,00 lei	54.742.181,00 lei	59.011.312,00 lei	63.288.645,00 lei	313.572.665,00 lei
<i>plată per kg, caprine</i>	Alocarea financiară orientativă anuală	16.550.000,00 lei	18.206.000,00 lei	19.862.000,00 lei	21.518.000,00 lei	23.174.000,00 lei	24.830.000,00 lei	124.140.000
	Cuantum unitar planificat	5,00 lei	5,00 lei	5,00 lei	5,00 lei	5,00 lei	5,00 lei	
	Unitate (kg)	3.310.000	3.641.200	3.972.400	4.303.600	4.634.800	4.966.000	24.828.000
	Unitate (caprine)	8.275	9.103	9.931	10.759	11.587	12.415	62.070
	beneficiari	17	18	20	22	23	25	
cooperare, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală		91.030	119.172	150.626	185.392	223.470	769.690
	Cuantum unitar planificat		0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	
	Unitate (kg)		182.060	238.344	301.252	370.784	446.940	1.539.380
	Unitate (caprine)	-	455	596	753	927	1.117	3.848

zone defavorizate, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală		182.060	198.620	215.180	231.740	248.300	1.075.900
	Cuantum unitar planificat	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	
	Unitate (kg)	331.000	364.120	397.240	430.360	463.480	496.600	2.151.800
	Unitate (caprine)	828	910	993	1.076	1.159	1.242	5.380
pășune, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală	165.500	182.060	198.620	215.180	231.740	248.300	1.241.400
	Cuantum unitar planificat	1	1	1	1	1	1	
	Unitate (kg)	331.000	364.120	397.240	430.360	463.480	496.600	2.482.800
	Unitate (ovine)	828	910	993	1.076	1.159	1.242	6.207
<i>plată per kg, ovine</i>	Alocarea financiară orientativă anuală	24.450.000,00 lei	26.895.000,00 lei	29.340.000,00 lei	31.785.000,00 lei	34.230.000,00 lei	36.675.000,00 lei	183.375.000
	Cuantum unitar planificat	5,00 lei	5,00 lei	5,00 lei	5,00 lei	5,00 lei	5,00 lei	
	Unitate (kg)	4.890.000	5.379.000	5.868.000	6.357.000	6.846.000	7.335.000	36.675.000
	Unitate (ovine)	32.600	35.860	39.120	42.380	45.640	48.900	244.500
	beneficiari	65	72	78	85	91	98	
cooperare, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală		134.475	176.040	222.495	273.840	330.075	1.136.925
	Cuantum unitar planificat		0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	

	Unitate (kg)		268.950	352.080	444.990	547.680	660.150	2.273.850
	Unitate (ovine)	-	1.793	2.347	2.967	3.651	4.401	15.159
zone defavorizate, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală	244.500,00 lei	268.950	293.400	317.850	342.300	366.750	
	Cuantum unitar planificat	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	
	Unitate (kg)	489.000	537.900	586.800	635.700	684.600	733.500	
	Unitate (ovine)	3.260	3.586	3.912	4.238	4.564	4.890	
pășune, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală	244.500,00 lei	268.950,00 lei	293.400,00 lei	317.850,00 lei	342.300,00 lei	366.750,00 lei	1.833.750
	Cuantum unitar planificat	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	0,50 lei	
	Unitate (kg)	489.000	537.900	586.800	635.700	684.600	733.500	3.667.500
	Unitate (ovine)	3.260	3.586	3.912	4.238	4.564	4.890	24.450

ECO-SCHEMĂ12-01 Sprijin cuplat pentru venit – plante furajere: lucernă și mazărice

Cod de intervenție	ECO-SCHEMĂ12-01	
Denumire intervenție	Sprijin cuplat pentru venit – plante furajere: lucernă și mazărice	
Tipul de intervenție	Plăți directe (19)(1)	
Indicator comun de realizare	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:

OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole

OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N4	Dezvoltarea sectorului de producere a plantelor furajere	Medie
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:

R.4 Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) care este vizată de sprijinul pentru venit

R.7PR Majorarea sprijinului pentru fermele din zonele cu nevoi specifice: Procentajul sprijinului suplimentar per hectar în zonele cu nevoi mai mari (față de medie)

R2.1N4 Numărul de ferme care au beneficiat de sprijin pentru creșterea rezilienței la schimbările climatice prin dotarea cu utilaje și echipamente și implementarea de noi tehnologii

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Intervenția implică acordarea unei plăți unice pe hectarul eligibil de plante furajere, cuplată de nivelul producției obținute. Introducerea plantelor furajere în circuitul agricol pe lângă utilizarea lor în hrana animalelor, prezintă importanță din punct de vedere al asolamentului și al impactului pozitiv pe care îl au în refacerea structurii solului și al aportului pe care îl au ca plante

premergătoare prin fixarea azotului atmosferic contribuind la reducerea utilizării fertilizanților minerali.

Totodată, intervenția contribuie la asigurarea echilibrului de mediu constând în refacerea habitatelor destinate entomofaunei, îmbunătățirea biodiversității prin atragerea polenizatorilor în zonele de cultură, diminuarea îmburuienării pe suprafața cultivată și reducerea aplicării erbicidelor.

Sprijinul cuplat pentru venit contribuie la suplimentarea veniturilor fermierilor pentru a stimula adoptarea practicilor prietenoase de mediu, asigurarea materiei prime pentru fabricile procesatoare și pentru fermele zootehnice cu impact asupra locurilor de muncă din acest sector.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți:
Fermieri înregistrați în conformitate cu cerințele legale, inclusiv în registrele naționale conform activității desfășurate, grupuri de producători ale acestora
Condiții de eligibilitate
Fermierul trebuie să exploateze un teren agricol cu o suprafață determinată de cel puțin 1 ha, suprafața parcelei agricole să fie de cel puțin 0,3 ha. Materialul semincer utilizat trebuie să fie certificat, în conformitate cu legislația națională. Fermierul trebuie să realizeze anual o producție minimă de masă verde, sau fân (15 t/ha/an masă verde sau 3,75 t/ha fân), în baza documentelor contabile confirmative.
Dovada valorificării producției:
<ul style="list-style-type: none"> ● În cadrul exploatației proprii: în baza documentelor de evidență interne și contabile conform necesităților șeptelului propriu de animale înregistrat în Registrul de Stat al Animalelor; ● Comercializare: în baza actelor de comercializare și/sau a valorificare.
Condiții de eligibilitate specifice
Standarde sau condiții pe care trebuie să le urmeze, sau să le atingă fermierii pentru a fi eligibili pentru sprijin financiar: GAEC-4; GAEC-5; GAEC-6
Acțiuni eligibile:
N/R
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată
Sprijin cuplat pentru venit în funcție de modul de valorificare:
<ul style="list-style-type: none"> ● 1000 lei/ha pentru valorificare individuală; ● 1600 lei/ha pentru valorificarea în comun prin unitatea de procesare deținute în comun sau ferma zootehnică a formei asociative, minim 70% din recolta obținută.
Cuquantumul este majorat în următoarele cazuri:

- Cu 10% pentru fermele stabilite în zone defavorizate.

Plata este asigurată în limita a 100 ha pe solicitant.

În caz de creștere a numărului de Solicitanți eligibili, plata cuplată la hectar se va diminua proporțional.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate		1.000lei	1.600lei

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
1.300lei	Grant		diferențiat	toate	R4; R7R; R2.1N4	nu

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
ECO-SCHEMĂ12-01	Alocarea financiară orientativă anuală	1.040.000,00 lei	1.164.800,00 lei	1.311.726,00 lei	1.469.967,20 lei	1.649.793,60 lei	1.851.330,00 lei	8.487.616,80 lei
	Alocarea financiară orientativă anuală	1.040.000,00 lei	1.164.800,00 lei	1.305.200,00 lei	1.461.200,00 lei	1.636.700,00 lei	1.833.000,00 lei	8.440.900
	Cuquantum unitar planificat	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	7.800
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	1.000,00 lei	1.000,00 lei	1.000,00 lei	1.000,00 lei	1.000,00 lei	1.000,00 lei	6.000
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	1.600,00 lei	1.600,00 lei	1.600,00 lei	1.600,00 lei	1.600,00 lei	1.600,00 lei	9.600
	R.10 Unitate (ha)	800	896	1.004	1.124	1.259	1.410	6.493
Zone defavorizate, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală			6.526	8.767	13.094	18.330	46.717
	Cuquantum unitar planificat			130	130	130	130	
	R.10 Unitate (ha)			50	67	101	141	359

ECO-SCHEMĂ12-02 Sprijin cuplat pentru venit – leguminoase pentru industrializare (mazăre de grădină, fasole boabe, fasole păstăi) și porumb zaharat

Cod de intervenție	ECO-SCHEMĂ12-02	
Denumire intervenție	Sprijin cuplat pentru venit – leguminoase pentru industrializare (mazăre de grădină, fasole boabe, fasole păstăi) și porumb zaharat	
Tipul de intervenție	Plăți directe (19)(1)	
Indicator comun de realizare	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N6	Dezvoltarea producerii plantelor tehnice și leguminoase	Medie
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R.4 Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) care este vizată de sprijinul pentru venit
R.7PR Majorarea sprijinului pentru fermele din zonele cu nevoi specifice: Procentajul sprijinului suplimentar per hectar în zonele cu nevoi mai mari (față de medie)
R2.1N4 Numărul de ferme care au beneficiat de sprijin pentru creșterea rezilienței la schimbările climatice prin dotarea cu utilaje și echipamente și implementarea de noi tehnologii

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Intervenția implică acordarea unei plăți unice pe hectarul eligibil, cuplat de nivelul producției de leguminoase pentru industrializare (mazăre de grădină, fasole boabe, fasole păstăi) și porumb zaharat.

Pe lângă asigurarea materiei prime pentru fabricile de procesare intervenția contribuie și la încurajarea fermierilor de a introduce în rotație plante fixatoare de azot ca bune premergătoare.

Introducerea plantelor fixatoare de azot contribuie la diminuarea cantităților necesare de fertilizanți minerali și implicit la diminuarea emisiilor cu efect de seră. Producțiile obținute constituie materie primă pentru unitățile de procesare ceea ce reprezintă o transformare ce aduce plus valoare culturilor și respectiv contribuie la creșterea valorii și oportunităților de export.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți:
Fermieri înregistrați în conformitate cu cerințele legale, inclusiv în registrele naționale conform activității desfășurate, grupuri de producători ale acestora.
Condiții de eligibilitate
Fermierul trebuie să exploateze un teren agricol cu o suprafață determinată de cel puțin 1 ha, suprafața parcelei agricole să fie de cel puțin 0.3 ha. Materialul semincer utilizat trebuie să fie certificat, în conformitate cu legislația națională.
Fermierul trebuie să comercializeze sau să realizeze la propria unitate de procesare o producție minimă la fiecare cultură de:
<ul style="list-style-type: none"> ● 3.5 t/ha mazăre boabe verzi; ● 0.65 t/ha fasole; ● 10 t/ha fasole păstăi; ● 6t/ha porumb zaharat.
Condiții de eligibilitate specifice
Standarde sau condiții pe care trebuie să le urmeze, sau să le atingă fermierii pentru a fi eligibili pentru subvenții: GAEC-4; GAEC-5; GAEC-6
Acțiuni eligibile:
N/R
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată
Sprijin cuplat pentru venit în funcție de modul de valorificare:
<ul style="list-style-type: none"> ● 2500 lei/ha pentru valorificare individuală; ● 4000 lei/ha pentru valorificarea în comun prin unitatea de procesare deținute în comun, minim 70% din recolta obținută.
Plata este asigurată în limita a 40 ha pe solicitant.

În caz de creștere a numărului de Solicitanți eligibili, plata cuplată la hectar se va diminua proporțional.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	3.250lei	2.500lei	4.000lei

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuquantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuquantumul unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
3.250lei	SCPV		3.250lei	toate	R4; R7PR; R2.1N4	nu

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
ECO-SCHEMĂ12-02	Alocarea financiară orientativă anuală	3.900.000,00 lei	4.446.000,00 lei	5.070.000,00 lei	5.778.500,00 lei	6.587.750,00 lei	7.507.500,00 lei	33.289.750
	Cuquantum unitar planificat	3.250,00 lei	3.250,00 lei	3.250,00 lei	3.250,00 lei	3.250,00 lei	3.250,00 lei	19.500
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	2.500,00 lei	2.500,00 lei	2.500,00 lei	2.500,00 lei	2.500,00 lei	2.500,00 lei	15.000
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	4.000,00 lei	4.000,00 lei	4.000,00 lei	4.000,00 lei	4.000,00 lei	4.000,00 lei	24.000
	R.10 Unitate (ha)	1.200	1.368	1.560	1.778	2.027	2.310	10.243

ECO-SCHEMĂ12-03 Sprijin cuplat pentru venit – Soia

Cod de intervenție	ECO-SCHEMĂ12-03	
Denumire intervenție	Sprijin cuplat pentru venit – Soia	
Tipul de intervenție	Plăți directe (19)(1)	
Indicator comun de realizare	R.10. Numărul de hectare care beneficiază de sprijin cuplat pentru venit	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N6	Dezvoltarea producerii plantelor tehnice și leguminoase	Medie
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R.4 Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) care este vizată de sprijinul pentru venit
R.7PR Majorarea sprijinului pentru fermele din zonele cu nevoi specifice: Procentajul sprijinului suplimentar per hectar în zonele cu nevoi mai mari (față de medie)
R2.1N4 Numărul de ferme care au beneficiat de sprijin pentru creșterea rezilienței la schimbările climatice prin dotarea cu utilaje și echipamente și implementarea de noi tehnologii

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
Intervenția implică acordarea unei plăți cuplate de producția soia care să satisfacă cerințele de asigurare a fermierilor cu proteină vegetală. Totodată, soia deține numeroase beneficii pentru mediu, inclusiv îmbunătățirea ciclului durabil al azotului, a materiei organice a solului,

îmbunătățirea biodiversității, atenuarea schimbărilor climatice prin sechestrarea carbonului, fiind o excelentă plantă premergătoare.

Intervenția va contribui la asigurarea sustenabilității fermierilor, menținerea unei suprafețe constante cultivată cu soia care este o cultură costisitoare în ceea ce privește verigile tehnologice.

Soia este o cultură valoroasă în principal, datorită eficacității nutriționale a făinii de soia ca ingredient alimentar și ca furaj. Are un conținut ridicat de proteine, un profil echilibrat de aminoacizi esențiali și alte substanțe nutritive benefice, ceea ce contribuie la valoarea sa economică și nutritivă. Fibrele proteice din soia sunt utilizate în obținerea de „carne vegetală” cu care se prepară o serie de produse, utilizate în alimentație. Uleiul de soia poate fi folosit și în alte industrii, impactând și forța de muncă din aceste industrii.

Sprrijinul cuplat pentru venit contribuie la:

- diminuarea pierderilor de venit pentru fermieri, în contextul prețurilor ridicate ale inputurilor;
- asigurarea materiei prime pentru dezvoltarea și menținerea industriei de procesare;
- asigurarea unei părți din proteina vegetală necesară furajării animalelor.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți:
Fermieri activi înregistrați în conformitate cu cerințele legale, inclusiv în registrele naționale conform activității desfășurate, grupuri de producători ale acestora.
Condiții de eligibilitate
Fermierul trebuie să exploateze un teren agricol cu o suprafață determinată de cel puțin 1 ha, suprafața parcelei agricole să fie de cel puțin 0,3 ha. Materialul semincer utilizat trebuie să fie certificat, în conformitate cu legislația națională.
Fermierul trebuie să realizeze anual o producție de soia de minimum 1.3 tone la ha.
Dovada valorificării producției prin procesarea autohtonă se stabilește în baza actelor de comercializare și/sau dovada consumului propriu în ferma proprie.
Condiții de eligibilitate specifice
Standarde sau condiții pe care trebuie să le urmeze, sau să le atingă fermierii pentru a fi eligibili pentru sprijin financiar: GAEC-4; GAEC-5; GAEC-6
Acțiuni eligibile:
N/R
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată
Sprrijin cuplat pentru venit pentru suprafața determinată în funcție de modul de valorificare: <ul style="list-style-type: none"> ● 2000 lei/ha pentru valorificare individuală;

- 3000 lei/ha pentru membrii unei grupuri de producători pe produs în cazul în care se asigură procesarea în comun prin intermediul formei asociative recunoscute de MAIA, sau a consumului propriu în ferma deținută de aceasta a cel puțin 70% din producția fermierului.

Plata este asigurată în limita a 20 ha pe solicitant.

În caz de creștere a numărului de Solicitanți eligibili, plata cuplată la hectar se va diminua proporțional.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	2.500	2.000lei	3.000lei

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tipul cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
2.500lei	Grant		diferența	toate	R4; R7PR; R2.1N4	nu

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
ECO-SCHEM Ă12-03	Alocarea financiară orientativă anuală	6.250.000,00 lei	6.750.000,00 lei	7.290.000,00 lei	7.872.500,00 lei	8.502.500,00 lei	9.182.500,00 lei	45.847.500
	Cuantum unitar planificat	2.500,00 lei	2.500,00 lei	2.500,00 lei	2.500,00 lei	2.500,00 lei	2.500,00 lei	
	Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	2.000,00 lei	
	Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	3.000,00 lei	
	R.10 Unitate (ha)	2.500	2.700	2.916	3.149	3.401	3.673	18.339

PD31-01 Sprijin complementar pentru tineri, noi instalați și fermele de familie

Cod de intervenție	PD31-01	
Denumire intervenție	Sprijin complementar pentru tineri, noi instalați și fermele de familie	
Tipul de intervenție	Plăți directe (19)(1)	
Indicator comun de realizare	R.6N Numărul de hectare care beneficiază de sprijin complementar pentru venit pentru tinerii, noi instalați și fermele de familie R.25N Numărul de tineri, noii fermieri și fermele de familie care beneficiază de sprijin complementar	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	DA
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS3.1 Atragerea și susținerea tinerilor fermieri, noilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor durabile din zonele rurale

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N7	Creșterea sustenabilității sub-sectorul pomicol	Medie
N8	Creșterea sustenabilității sub-sectorul arbuști fructiferi și căpșun	Medie
N10	Creșterea sustenabilității sectorului struguri pentru masa	Înaltă
N16	Înființarea plantațiilor viticole moderne, restructurarea și modernizarea exploatațiilor viticole existente	Înaltă
N45	Asigurarea continuării de către tineri fermieri a activității în mediul rural	Înaltă
N46	Facilitarea dezvoltării sustenabile a fermelor de familie în zonele rurale	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R.36 Numărul tinerilor fermieri care beneficiază de sprijin din partea FNDAMR, inclusiv o defalcare pe sexe

R.36N Nr. noilor fermieri/ferme de familie
--

R.4N. Ponderea suprafeței agricole utilizate pentru sprijinul complementar
--

R.4 Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizată de sprijinul pentru venit sub rezerva condiționalității

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

<p>Intervenția are drept obiectiv sprijinirea veniturilor și asigurarea sustenabilității tinerilor/ noilor fermieri și a fermelor de familie care au beneficiat de investiții la intervențiile DR31-01 și DR31-02 pentru înființarea de plantații multianuale pentru o suprafață de maxim 10 ha. Perioada de aplicare a sprijinului de este de maxim 5 ani în funcție de anul intrării pe rod al speciei vizate în cadrul plantației.</p>

<p>Astfel, este urmărită sprijinirea categoriilor vizate în perioadele critice până la intrarea în circuitul economic al plantațiilor. Prin aceasta s va încuraja încadrarea tinerilor și noilor fermieri în activități agricole.</p>

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți:

<p>Tineri fermieri, fermieri noi instalați și ferme de familie care au beneficiat de investiții la intervențiile DR31-01 și DR31-02 pentru înființarea de plantații multianuale care intră pe rod cel puțin în al treilea an de la data plantării. Primul an se consideră anul imediat următor plantării.</p>

Condiții de eligibilitate

Beneficierea și respectiv corespunderea condițiilor intervențiilor DR31-01, DR31-02.
--

Condiții de eligibilitate specifice
--

N/R

Acțiuni eligibile:

N/R

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată
--

<p>Plată anuală pe hectar eligibil.</p>

• 8.000 de lei pe hectar eligibil pe an.

<p>Cuquantumul este majorat în următoarele cazuri:</p>
--

• Cu 10% pentru fermele stabilite în zone defavorizate.

<p>Plata este asigurată în limita a 10 ha pe solicitant.</p>
--

<p>În caz de creștere a numărului de Solicitanți eligibili, plata cuplată la hectar se va diminua proporțional.</p>

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	8.000	-	-

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuquantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuquantumul unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
8.000	grant		unitar	toate	R36; R36N; R4; R4N	nu

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
PD31-01	Alocarea financiară orientativă anuală	- lei	1.600.000,00 lei	2.010.000,00 lei	2.414.400,00 lei	2.822.400,00 lei	3.232.000,00 lei	12.078.800,00 lei
	Alocarea financiară orientativă anuală		1.600.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.400.000,00 lei	2.800.000,00 lei	3.200.000,00 lei	12.000.000
	Cuantiu unitar planificat		8.000,00 lei	8.000,00 lei	8.000,00 lei	8.000,00 lei	8.000,00 lei	
	Cuantiu minim pentru cuantiu unitar planificat		8.000,00 lei	8.000,00 lei	8.000,00 lei	8.000,00 lei	8.000,00 lei	
	Cuantiu maxim pentru cuantiu unitar planificat		8.000,00 lei	8.000,00 lei	8.000,00 lei	8.000,00 lei	8.000,00 lei	
	R.6N Unitate (hectar)		200	250	300	350	400	
Zone defavorizate, 10%	Alocarea financiară orientativă anuală		- lei	10.000,00 lei	14.400,00 lei	22.400,00 lei	32.000,00 lei	78.800
	Cuantiu unitar planificat		800,00 lei	800,00 lei	800,00 lei	800,00 lei	800,00 lei	4.000

	R.6N Unitate (hectar)			12,5	18	28	40	99
--	-----------------------------	--	--	------	----	----	----	----

5.2 Intervenții – Sectoriale

SV11-01 Investiții în sectorul vitivinicol

Cod de intervenție	SV11-01	
Denumire intervenție	Investiții în sectorul vitivinicol	
Tipul de intervenție	Sectoriale (20)(1)(c)	
Indicator comun de realizare	R.36. Numărul de acțiuni sau unități care beneficiază de sprijin în sectorul vitivinicol	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

2. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.1 Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N12	Diversificarea surselor de venituri	Înaltă
N13	Sporirea promovării și îmbunătățirea percepției vinurilor produse în Republica Moldova	Înaltă
N14	Asigurarea calității vinurilor și celorlalte categorii de produse vitivinicole prin respectarea practicilor prietenoase mediului	Medie
N15	Dezvoltarea sectorului de producere a materialului de înmulțire vegetativă a viței-de-vie, cu accent pe cel din soiuri autohtone și de selecție nouă	Înaltă
N16	Înființarea plantațiilor viticole moderne, restructurarea și modernizarea exploatațiilor viticole existente	Înaltă
N17	Adaptarea la cerințele pieței	Înaltă
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă	Medie

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:

R.9PR Modernizarea fermelor: Ponderea fermelor care primesc sprijin pentru investiții în vederea restructurării și modernizării, inclusiv în vederea utilizării mai eficiente a resurselor

R.26 Investiții legate de resursele naturale: Ponderea fermelor care beneficiază de sprijin din PAC pentru investiții productive și neproductive legate de grija pentru resursele naturale

R1N3 Numărul de întreprinderi agroalimentare care au beneficiat de sprijin pentru creșterea performanței prin investiții în echipamente/ utilaje, implementarea de noi tehnologii, inclusiv digitale în infrastructura post-recoltare

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Intervenția urmărește îmbunătățirea performanței, sporirea competitivității și durabilității producției vitivinicole prin susținerea investițiilor, care urmăresc:

- îmbunătățirea utilizării și a gospodăririi apei;
- conversia la producția ecologică;
- introducerea unor tehnici de producție integrată, bio, organică;
- achiziționarea de echipamente pentru metode de producție de precizie sau digitalizată;
- contribuția la conservarea solului și creșterea capacității de sechestrare a carbonului în sol;
- reducerea producției de deșeuri și îmbunătățirea gestionării deșeurilor.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți:

Fermieri activi înregistrați în conformitate cu cerințele legale, inclusiv în registrele naționale conform activității desfășurate.

Condiții de eligibilitate

Plantațiile viticole sunt înregistrate în Registrul vitivinicol.

Solicitantul elaborează și aprobă la MAIA un Program sectorial pentru o perioadă de cel puțin 2 ani - maxim 4 ani.

Condiții de eligibilitate specifice

Programele de investiții cuprind cel puțin o acțiune pentru a îndeplini obiectivele pentru protecția mediului, adaptarea la schimbările climatice, îmbunătățirea sustenabilității sistemelor și proceselor de producție, reducerea impactului sectorului vitivinicol asupra mediului, economiile de energie și îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul vitivinicol, iar valoarea acestor acțiuni reprezintă cel puțin 11 % din cheltuielile eligibile ale PSPA.

Investițiile în sisteme care generează energie pot fi susținute cu condiția ca cantitatea de energie generată să nu depășească cantitatea de energie care poate fi utilizată, fără investiție, pe o bază anuală, pentru activitățile normale ale solicitantului.

Investițiile în sistemele de irigații prevăd contorizarea apei, care permite măsurarea utilizării apei la nivelul investiției sprijinite, în cazul în care nu este deja realizată.

Investiții care vizează îmbunătățirea unei instalații de irigații existente sau a unui element al infrastructurii de irigații se va susține cu condiția ca posibile economii de apă, în urma evaluării ex ante, să fie de minimum 5%.

Acțiuni eligibile

- Achiziția sistemelor care să conducă la gospodărirea și optimizarea utilizării apei: sisteme de irigații prin picurare și fertilizare cu consum redus de apă (picurare subterană), sisteme care să permită reutilizarea apei în etapele de producție, senzori, software pentru managementul apei utilizată la irigat;
- Achiziția de mașini și echipamente specifice cultivării viței-de-vie, cu impact redus asupra mediului (de exemplu, pentru aplicarea îngrășămintelor organice și minerale cu solubilitate scăzută, pentru stropit cu volum redus de soluție, sisteme de colectare și reutilizare a deșeurilor lichide: efluenți, resturi lichide din tratamentele fitosanitare);
- Achiziția de mașini pentru cules mecanizat a strugurilor și mașini pentru fixarea automatizată a stâlpilor (spalierelor);
- Achiziția de stații meteo automate pentru monitorizarea datelor meteorologice din aer și sol, cu funcționalități integrate; achiziția de sisteme (de exemplu, senzori, software) de fito-monitorizare pentru colectarea și înregistrarea datelor derulării fenofazelor vegetative și a desfășurării proceselor fiziologice și biochimice din plantă;
- Achiziția de echipamente pentru metode de producție de precizie sau digitalizată (de exemplu, drone pentru aplicarea tratamentelor fitosanitare cu volum ultra redus de soluție și monitorizare a stării de vegetație și fitosanitare a plantațiilor viticole, sisteme/software de monitorizare a calității solului; sisteme/software pentru stabilirea calității producției)
- Achiziția echipamentelor/ utilajelor necesare pentru întreținerea durabilă a solului (de exemplu, pentru tocarea/cosirea ierburilor dintre rânduri și tocarea coadelor, pentru însămânțarea intervalelor dintre rânduri, pentru reducerea impactului compactării și să garanteze conservarea structurii fizice și biologice a solului)
- Investiții în economia circulară (care au legătură cu activitatea proprie) – exemple: producerea și utilizarea energiei obținută prin valorificarea biomasei, investiții care conduc la reutilizarea tuturor subproduselor vitivinicole, instalația de compostarea a materialelor biologice rezultate din procesul de producție și utilizarea produselor obținute, pentru fertilizarea pe intervalele dintre rânduri).

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Ajutorul ia forma rambursării unei părți din costurile eligibile ale investițiilor în active corporale și necorporale menite să sporească durabilitatea producției și nu depășește 50% din cheltuielile eligibile cu o valoare maximă de 100,000,000.- per program.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare la rate forfetare

6. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

Explicații privind modul în care intervenția respectă dispozițiile relevante prevăzute în anexa 2 la Acordul OMC privind agricultura, astfel cum se specifică la articolul 10 din prezentul regulament și în anexa II la prezentul regulament (cutia verde)

Intervenția respectă paragraful 11 la care se face referire în Anexa 2 la Acordul privind agricultura OMC, deoarece nu are efecte de denaturare a comerțului sau efecte asupra producției. De asemenea, valoarea plăților nu este legată și nu se bazează pe tipul, volumul producției sau pe prețurile privind factorii de producție.

7. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	50%	200,000.-	100,000,000.-

8. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tipul cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile raportate?
Unitar	grant	50%	Unitar	toate	R9PR; R26; R1N3;	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
SV11-01	Alocarea financiară orientativă anuală			120.000.000,00 lei	180.000.000,00 lei	240.000.000,00 lei	300.000.000,00 lei	840.000.000
	Quantum unitar planificat			30.000.000,00 lei	30.000.000,00 lei	30.000.000,00 lei	30.000.000,00 lei	
	Quantum minim pentru quantumul unitar planificat			200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	
	Quantum maxim pentru quantumul unitar planificat			100.000.000,00 lei	100.000.000,00 lei	100.000.000,00 lei	100.000.000,00 lei	
	R.63 Unitate (Acțiuni)			4	6	8	10	28
	R.63N							

SV11-02 Măsuri de sprijin pentru plantare și/ sau reconversie inclusiv cu soiuri autohtone și soiuri de selecție nouă

Cod de intervenție	SV11-02	
Denumire intervenție	SV11-02 Măsuri de sprijin pentru plantare și/ sau reconversie inclusiv cu soiuri autohtone și soiuri de selecție nouă	
Tipul de intervenție	Sectoriale (20)(1)(c)	
Indicator comun de realizare	R.36N Numărul de hectare, sau acțiuni/ unități care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS 1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice
OS 2.1 Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N10	Creșterea sustenabilității sectorului struguri pentru masă	Înaltă
N13	Îmbunătățirea promovării percepției privind calitatea și valoarea vinurilor produse în Republica Moldova	Înaltă
N16	Înființarea plantațiilor viticole moderne, restructurarea și modernizarea exploatațiilor viticole existente	Înaltă
N17	Adaptarea la cerințele pieței	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R8N1 Creșterea suprafețelor vitivinicole

R.9PR Ponderea fermierilor care primesc sprijin pentru investiții în vederea restructurării și a modernizării, inclusiv a îmbunătățirii utilizării eficiente a resurselor

R16 Investiții legate de climă: Ponderea fermelor care beneficiază de sprijin pentru investiții în cadrul PA care contribuie la atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, precum și la producția de energie din surse regenerabile sau de biomateriale

R26 Investiții legate de resursele naturale: Ponderea fermelor care beneficiază de sprijin din PA pentru investiții productive și neproductive legate de grija pentru resursele naturale

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Această intervenție are ca scop extinderea suprafețelor viticole prin extinderea suprafețelor de plantații viticole moderne, productive și reziliente noului context social-economic, climatic și prin consolidarea lanțului valoric în beneficiul fiecărui participant, creșterea competitivității actorilor din sector prin încurajarea acțiunilor de:

- 1) înființare a plantațiilor viticole moderne cu soiuri de struguri pentru vin, modernizarea cu sisteme de spaliere și/sau reconversia plantațiilor viticole existente;
- 2) înființare a plantațiilor viticole moderne cu soiuri de struguri pentru masă/modernizarea plantațiilor viticole existente, cu aplicarea complexă a sistemelor de irigare, antigrindină/ antiîngheț, sistemelor noi de suporturi de tip „Gable” sau de tip „Tendone/Trentina” și alte subtipuri de „Pergola.

Ansamblul de acțiuni eligibile care, prin realizarea lor, conduc la creșterea competitivității producătorilor vitivinicoli prin adaptarea producției la cererea pieței, poartă denumirea de programe de plantare/ restructurare/ reconversie.

Acțiunile eligibile de plantare, modernizare și reconversie a plantațiilor viticole sunt următoarele:

- reconversiile soiurilor, schimbarea soiurilor existente cu aceleași soiuri sau cu alte soiuri, inclusiv prin supra altoire, inclusiv pentru îmbunătățirea calității sau a durabilității mediului, în vederea adaptării la schimbările climatice sau pentru creșterea diversității genetice în scopul adaptării producției la cerințele caietelor de sarcini pentru o denumire de origine sau pentru o indicație geografică protejată;
- înființarea (plantarea) suprafețelor viticole noi cu soiuri de struguri pentru vin, soiuri de **struguri pentru masă**, plantațiilor-mamă viticole;
- replantarea plantațiilor viticole, acolo unde este necesar, în urma defrișării obligatorii din motive sanitare sau fitosanitare, în conformitate cu instrucțiunile autorității competente;
- modernizarea plantațiilor viticole existente cu sisteme noi de suport și ameliorarea tehnicilor de gestionare a plantațiilor viticole, creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor în viile cu struguri pentru vin, în special introducerea de sisteme avansate de producție durabilă, inclusiv reducerea utilizării pesticidelor.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți

Fermieri activi înregistrați în conformitate cu cerințele legale, inclusiv în registrele naționale conform activității desfășurate.

Condiții de eligibilitate

Proiectul de plantare/ modernizare/ reconversie pentru care se acordă sprijin financiar trebuie să îndeplinească următoarele cerințe:

- suprafața minimă a parcelei viticole care poate beneficia de sprijin la plantare modernizare/ reconversie este de 0,1ha;
- soiurile de struguri folosite la plantare/reconversie sunt în conformitate cu acordurile/cerințele dintre participanți;
- plantația viticolă înființată sau supusă reconversiei, cu soiuri de struguri pentru vin va avea densitatea butucilor de minim 3200 plante/ha.
- materialul săditor folosit să fie de categoria biologică în conformitate cu legislația în vigoare;
- la realizarea proiectului de înființare/ modernizare se utilizează doar materiale noi.

Investițiile în sistemele de irigații prevăd contorizarea apei, care permite măsurarea utilizării apei la nivelul investiției sprijinite, în cazul în care nu este deja realizată.

Investiții care vizează îmbunătățirea unei instalații de irigații existente sau a unui element al infrastructurii de irigații: investiția asigură posibile economii de apă, în urma evaluării ex ante de minimum 5%.

Condiții de eligibilitate specifice

Solicitanții trebuie să dispună de un proiect de înființare/ modernizare/ reconversie în conformitate cu cerințele fișei de intervenție și a ghidului solicitantului.

Proiectul de înființare/ modernizare/ reconversie include investițiile în sistemele de irigații care prevăd contorizarea apei, sau investiții care vizează îmbunătățirea unei instalații de irigații existente sau a unui element al infrastructurii de irigații: investiția asigură posibile economii de apă, în urma evaluării ex ante de minimum 5%.

Acțiuni eligibile

- înființarea plantațiilor viticole;
- dezvoltarea pepinierelor viticole cu accent pe soiuri autohtone și de selecție nouă: sprijin pentru obținerea materialului săditor de valoare biologică certificat;
- instalarea sistemelor moderne de suporturi în plantațiile viticole tinere;
- reconversia plantației viticole cu soiuri de struguri pentru vin pe rod, destinate producerii vinurilor cu denumire de origine protejată sau a vinurilor cu indicație geografică protejată;
- replantarea (din motive sanitare sau fitosanitare) plantației viticole;
- modernizarea sistemului de suport în plantațiile viticole pe rod;
- instalarea în plantația viticolă a echipamentului antigrindină sau antiîngheț;
- procurarea tehnicii sau a utilajului agricol destinat efectuării lucrărilor agricole în plantațiile viticole;

- investiții în irigații care prevăd contorizarea apei, sau investiții care vizează îmbunătățirea unei instalații de irigații existente sau a unui element al infrastructurii de irigații: investiția asigură posibile economii de apă, în urma evaluării ex ante de minimum 5%.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Plata pe hectar

Formă de sprijin
 Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

 Costuri unitare

 Sume forfetare

 Finanțare forfetară

6. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

Explicații privind modul în care intervenția respectă dispozițiile relevante prevăzute în anexa 2 la Acordul OMC privind agricultura, astfel cum se specifică la articolul 10 din prezentul regulament și în anexa II la prezentul regulament (cutia verde)

Intervenția respectă paragraful 11 la care se face referire în Anexa 2 la Acordul privind agricultura WTO, deoarece nu are efecte de denaturare a comerțului sau efecte asupra producției. De asemenea, valoarea plăților nu este legată și nu se bazează pe tipul, volumul producției sau pe prețurile privind factorii de producție

7. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	-	100,000.-	400,000.-

8. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
Struguri pentru vin 280,000.-	grant	-	medie	toate	R9	da
Struguri pentru masă 250,000.-	grant	-	medie	toate	R9	da
Plantații-mamă 200,00.-	grant	-	medie	toate	R9	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
SV11-02	Alocarea financiară orientativă anuală	280.000.000,00 lei	420.000.000,00 lei	420.000.000,00 lei	560.000.000,00 lei	560.000.000,00 lei	560.000.000,00 lei	2.800.000.000
	Cuquantum unitar planificat	280.000,00 lei	280.000,00 lei	280.000,00 lei	280.000,00 lei	280.000,00 lei	280.000,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	260.000,00 lei	260.000,00 lei	260.000,00 lei	260.000,00 lei	260.000,00 lei	260.000,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	300.000,00 lei	300.000,00 lei	300.000,00 lei	300.000,00 lei	300.000,00 lei	300.000,00 lei	
	R.36 Unitate (ha)	1.000	1500	1500	2000	2000	2000	10.000

SA11-01 Sprijin pentru dezvoltarea sectorului apicol

Cod de intervenție	SA11-01	
Denumire intervenție	Sprijin pentru dezvoltarea sectorului apicol	
Tipul de intervenție	Sectoriale (20)(1)(b)	
Indicator comun de realizare	R.37 Numărul de acțiuni sau de unități destinate conservării sau îmbunătățirii apiculturii	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

2. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.1. Consolidarea orientării întreprinderilor agroalimentare spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N22	Dezvoltarea capacităților apicultorilor	Medie
N23	Îmbunătățirea poziției apicultorilor în lanțul valoric	Medie
N24	Asigurarea producției interne a materialului de reproducție apicol	Medie
N25	Asigurarea sustenabilității afacerilor apicole și garantarea siguranței alimentare	Medie
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R.35 Ponderea stupilor care beneficiază de sprijin din partea PA
R8N Creșterea ponderii producției autohtone în volumul total comercializat
R9PR Modernizarea fermelor: Ponderea fermelor care primesc sprijin pentru investiții în vederea restructurării și modernizării, inclusiv în vederea utilizării mai eficiente a resurselor

R1PR Îmbunătățirea performanțelor cu ajutorul cunoștințelor și al inovării: Numărul persoanelor care beneficiază de consiliere, formare, schimb de cunoștințe sau care participă la grupurile operaționale și sprijinite de PA pentru îmbunătățirea performanței durabile economice, sociale, în materie de mediu, climă și eficiență a utilizării resurselor

R1N1 Număr de ferme sau grupuri de producători care s-au lansat în activități de procesare

R1N3 Numărul de întreprinderi agroalimentare care au beneficiat de sprijin pentru creșterea performanței prin investiții în echipamente/ utilaje, implementarea de noi tehnologii, inclusiv digitale în infrastructura post-recoltare

R1I Concentrarea ofertei: Ponderea valorii producției comercializate de grupuri de producători sectoriale prin intermediul unor programe operaționale în anumite sectoare

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Obiectivul acestei intervenții constă în susținerea achizițiilor de material biologic (măci și/sau familii de albine), precum și achiziționarea de accesorii apicole pentru obținerea de material genetic performant care să asigure creșterea familiilor de albine, a productivității și a calității produselor apicole. Suplimentar, intervenția urmărește oferirea serviciilor de consultanță apicultorilor și de cursuri de perfecționare în apicultură, achiziția de către formele asociative de echipament pentru procesarea cerii în vederea obținerii fagurilor artificiali, precum și achiziția de echipament pentru ambalarea mieri.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți

apicultori, forma asociativă apicolă, persoane juridice, persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale și întreprinderi familiale

Condiții de eligibilitate

I. Achiziționarea de măci și/sau familii de albine pentru apicultură:

- apicultorul trebuie să dețină competențe în domeniul apiculturii;
- să achiziționeze măci, începând din data de 15 martie a fiecărui an, din stupine de elită și/sau multiplicare;
- familiile de albine achiziționate trebuie să conțină măci achiziționate de la stupine de elită și/sau multiplicare;
- pentru a fi eligibilă achiziția de material biologic, solicitantul trebuie să achiziționeze și tratamentul pentru tratarea varoozei necesar întregului efectiv de familii de albine, atât cel deținut, cât și cel achiziționat;
- apicultorul trebuie să dețină stupii identificați, măcile achiziționate trebuie să fie marcate în conformitate cu Codul internațional de marcare a măcilor pentru anul apicol în care acestea se achiziționează.

II. Achiziționarea de accesorii apicole pentru stupinele de elită/multiplicare:

- apicultorul trebuie să dețină competențe în domeniul apiculturii;

- apicultorii trebuie să dețină stupii identificați;
- stupina de elită/multiplicare să fie autorizată;
- apicultorul, deținător al stupinei de multiplicare/stupinei de elită, poate să achiziționeze următoarele accesorii apicole: incubator de creștere a mătcilor, incubator de transport botci și kit de inseminare;
- să achiziționeze accesoriile o singură dată pe perioada derulării intervențiilor apicole/solicitant, dar maxim un produs din fiecare;
- accesoriile achiziționate trebuie să fie noi la momentul achiziției.

III. Achiziția de către formele asociative de echipament pentru procesarea cerii în vederea obținerii fagurilor artificiali, precum și achiziția de echipament pentru ambalarea mierii

- Forma asociativă apicolă să fie legal constituită și să funcționeze, conform legislației;
- Forma asociativă apicolă trebuie să dețină minimum 5 membri apicultori la data depunerii cererii de intenție și să fie împuternicită de membrii acesteia pentru reprezentare și pentru solicitarea sprijinului financiar;
- Achiziționarea echipamentului pentru ambalarea mierii nu include materiale de ambalare.

Condiții de eligibilitate specifice

Condiții de eligibilitate specifice pentru achiziția de către formele asociative de echipament pentru procesarea cerii în vederea obținerii fagurilor artificiali și de echipament pentru ambalarea mierii:

- să păstreze și să utilizeze echipamentul de procesare a cerii pentru o perioadă de minimum 3 ani;
- să dețină un spațiu pentru amplasarea echipamentului de procesare a cerii;
- să achiziționeze echipamentul de procesare a cerii o singură dată pe perioada de derulare a PSPA strategic.

Acțiuni eligibile

Achiziționarea de măci și/sau familii de albine pentru apicultură:

- prețul integral fără TVA în limita alocării intervenției pentru achiziția unui număr maxim de 75 de familii de albine în cazul apicultorilor care dețin maximum 75 de familii de albine.
- prețul integral fără TVA în limita alocării intervenției pentru achiziția unui număr maxim de 100 de familii, în cazul apicultorilor care dețin peste 75 de familii de albine.

Achiziționarea de accesorii apicole pentru stupinele de elită/ multiplicare:

Prețul integral fără TVA în limita alocării intervenției pentru decontarea achiziției de incubator de creștere a mătcilor, incubator de transport botci și kit de inseminare artificială a mătcilor care să conțină cel puțin microscop, butelie CO₂, aparat de inseminare și seringă inseminare, cu condiția să păstreze minimum 3 ani accesoriile achiziționate, începând de la data achiziției.

Achiziția de către formele asociative de echipament pentru procesarea cerii în vederea obținerii fagurilor artificiali, precum și achiziția de echipament pentru ambalarea mierii:

Prețul integral fără TVA în limita alocării intervenției pentru decontarea cheltuielilor cu achiziția echipamentului pentru procesarea cerii. Prețul integral fără TVA în limita alocării intervenției pentru decontarea cheltuielilor de achiziție a echipamentului de ambalare a mierii.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Cuquantumul maxim al sprijinului pe unitate:

Achiziționarea de măci și/sau familii de albine pentru apicultură

Regină și albine: 600.- lei

Achiziționarea de accesorii apicole de către stupinele de elită/multiplicare:

Set accesorii: 20,000.- lei

Achiziția de către formele asociative de echipament pentru procesarea cerii în vederea obținerii fagurilor artificiali, precum și achiziția de echipament pentru ambalarea mierii

echipament de procesare a cerii: 200,000.- lei

echipamente de ambalare a mierii: 260,000.- lei

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

Explicații privind modul în care intervenția respectă dispozițiile relevante prevăzute în anexa 2 la Acordul OMC privind agricultura, astfel cum se specifică la articolul 10 din prezentul regulament și în anexa II la prezentul regulament (cutia verde)

nu este cazul

7. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	100%	600.- lei	600.- lei
toate	100%	20,000.- lei	20,000.- lei
toate	100%	200,000.- lei	260,000.- lei

8. Cuantumi unitare planificate – Definiție

Cuquantum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?

600.- lei	Grant	100%	Uniform	toate	R35, R8N; R1PR; R9PR; R1N1; R11	da
20,000.- lei	Grant	100%	Uniform	toate	R35, R8N; R1PR; R9PR; R1N1; R11	da
230,000.- lei	Grant	100%	Uniform	toate	R35, R8N; R1PR; R9PR; R1N1; R11	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
SA11-01	Alocarea financiară orientativă anuală	4.150.000,00 lei	5.320.000,00 lei	6.490.000,00 lei	7.660.000,00 lei	8.830.000,00 lei	10.000.000,00 lei	42.450.000
echipamente de ambalare a mierii, echipamente de procesare a cerii	Cuquantum unitar planificat	230.000,00 lei	230.000,00 lei	230.000,00 lei	230.000,00 lei	230.000,00 lei	230.000,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	260.000,00 lei	260.000,00 lei	260.000,00 lei	260.000,00 lei	260.000,00 lei	260.000,00 lei	
	R.37 Unitate (echipamente)	15	20	25	30	35	40	165
	Alocarea financiară orientativă anuală	3.450.000,00 lei	4.600.000,00 lei	5.750.000,00 lei	6.900.000,00 lei	8.050.000,00 lei	9.200.000,00 lei	
Achiziționarea de matci și/sau familii de albine pentru apicultură	Cuquantum unitar planificat	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	
	R.37 Unitate (Regină și albine)	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	6.000
	Alocarea financiară orientativă anuală	600.000,00 lei	600.000,00 lei	600.000,00 lei	600.000,00 lei	600.000,00 lei	600.000,00 lei	
Achiziționarea de accesorii apicole pentru stupinele de	Cuquantum unitar planificat	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	20.000,00 lei	

elită/multiplicare	R.37 Unitate (Apicultori)	5	6	7	8	9	10	45
	Alocarea financiară orientativă anuală	100.000,00 lei	120.000,00 lei	140.000,00 lei	160.000,00 lei	180.000,00 lei	200.000,00 lei	

SFL21-01 Îmbunătățirea planificării producției și adaptarea acesteia la cerere precum și finanțarea tehnologiilor adaptate la condițiile climatice aflate în schimbare

Cod de intervenție	SFL21-01	
Denumire intervenție	Îmbunătățirea planificării producției și adaptarea acesteia la cerere precum și finanțarea tehnologiilor adaptate la condițiile climatice aflate în schimbare	
Tipul de intervenție	Sectoriale (20)(1)(a/d)	
Indicator comun de realizare	R.35 Numărul de programe operaționale care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice
OS2.1 Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare
OS2.2 Îmbunătățirea poziției fermierului în lanțul valoric

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea independenței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N5	Creșterea sustenabilității sectorului legume și/ sau cartof	Înaltă
N7	Creșterea sustenabilității sub-sectorul pomicol	Medie
N8	Creșterea sustenabilității sub-sectorul arbuști fructiferi și căpșun	Medie
N9	Creșterea sustenabilității sub-sectorul floricultură, plante medicinale și aromatice	Medie
N10	Creșterea sustenabilității sectorului struguri pentru masa	Înaltă

N11	Creșterea rezilienței producătorilor în situații de criză	Medie
N31	Atenuarea schimbărilor climatice, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea captării carbonului, precum și promovarea energiei durabile	Medie
N32	Reducerea deșeurilor și utilizarea și gestionarea ecologică a subproduselor, inclusiv reutilizarea și creșterea valorii acestora	Înaltă
N34	Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol	Înaltă
N35	Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole	Înaltă
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă	Medie
N37	Structurarea eficientă a lanțurilor de producție/ procesare/ comercializare	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R1N1 Număr de ferme sau grupuri de producători care s-au lansat în activități de procesare
R1N3 Numărul de întreprinderi agroalimentare care au beneficiat de sprijin pentru creșterea performanței prin investiții în echipamente/ utilaje, implementarea de noi tehnologii, inclusiv digitale în infrastructura post-recoltare
R8N Creșterea ponderii producției autohtone în volumul total comercializat
R.9PR Modernizarea fermelor: Ponderea fermelor care primesc sprijin pentru investiții în vederea restructurării și modernizării, inclusiv în vederea utilizării mai eficiente a resurselor
R.10 Ponderea fermelor agricole care participă la grupuri de producători, organizații de producători, piețe locale, circuite de lanțuri de aprovizionare scurte și sisteme de calitate sprijinite de PA
R.11 Fructe și legume Ponderea valorii producției comercializate de organizațiile de producători sau de grupurile de producători cu programele operaționale din anumite sectoare

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
<p>Organizațiile de producători sunt alcătuite și controlate de producătorii dintr-un sector specific și urmăresc un scop specific care poate include cel puțin unul dintre următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● asigurarea programării și a adaptării producției la cerere, în special în privința calității și a cantității; ● concentrarea ofertei și introducerea pe piață a produselor obținute de membrii lor, inclusiv prin comercializare directă; ● optimizarea costurilor de producție și a randamentului investițiilor ca reacție la standardele de mediu și la cele privind bunăstarea animalelor, precum și stabilizarea prețurilor de producție;

- realizarea de studii și elaborarea de inițiative privind metodele de producție durabile, practicile inovatoare, competitivitatea economică și evoluția pieței;
- promovarea și furnizarea de asistență tehnică pentru utilizarea unor practici de cultivare și a unor tehnici de producție care protejează mediul, precum și a unor practici și tehnici solide în domeniul bunăstării animalelor;
- promovarea și furnizarea de asistență tehnică pentru utilizarea standardelor de producție, îmbunătățirea calității produselor și dezvoltarea de produse cu o denumire de origine protejată, o indicație geografică protejată sau care intră sub incidența unei etichete de calitate;
- gestionarea produselor secundare și a deșeurilor, în special pentru protecția calității apelor, a solului și a peisajului, și ocrotirea sau favorizarea biodiversității;
- contribuția la utilizarea durabilă a resurselor naturale și la atenuarea schimbărilor climatice;
- elaborarea de inițiative în domeniul promovării și al comercializării;
- gestionarea fondurilor mutuale;
- furnizarea de asistență tehnică necesară pentru utilizarea piețelor la termen și a sistemelor de asigurare.

Grupurile de producători, constituite de producători din sectorul laptelui și al produselor lactate:

- sunt constituite la inițiativa producătorilor;
- urmăresc un scop specific care poate include unul sau mai multe dintre următoarele:
 - asigurarea programării și a adaptării producției la cerere, în special în privința calității și a cantității;
 - concentrarea ofertei și introducerea pe piață a produselor obținute de membrii lor;
 - optimizarea costurilor de producție și stabilizarea prețurilor de producție.

Normele specifice cu privire la grupurile de producători sunt reglementate conform cadrului normativ.

Ajutorul se va acorda grupurilor de producători care au constituit un fond operațional și au în aplicare un program operațional (PO), conform cadrului normativ.

Programele Operaționale trebuie aprobate de MAIA în termenele prevăzute de legislație. Programele Operaționale pot suferi modificări, procedura de modificare, termenele precum și alte cerințe legate de depunerea cererilor, sancțiuni, se vor reglementa în legislația națională. Activele finanțate în cadrul PSPA operațional se vor utiliza în conformitate cu obiectivele stabilite, astfel cum sunt descrise în programul operațional aprobat.

PO se vor executa pe perioade anuale, care vor începe la 1 ianuarie și se vor încheia la 31 decembrie.

Organizațiile de producători pot elabora un singur program operațional care poate include intervențiile SFL21-01 și SFL23-01, cu un buget unic pe program. Programele operaționale au o durată minimă de doi ani și o durată maximă de patru ani.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți:
<p>Pot solicita sprijin în cadrul intervenției organizațiile de producători care pun în aplicare un program operațional aprobat de MAIA, din următoarele sectoare:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● furaje uscate; ● semințe; ● fructe și legume, legumicole; ● pomi și plante medicinale și aromatice, floricultura; ● carne de vită și mânzat; ● lapte și produse lactate; ● carne de porc; ● carne de oaie și de capră; ● ouă; ● carne de pasăre.
Condiții de eligibilitate
<p>Orice grup de producători din sectoarele menționate mai sus poate constitui un fond operațional, finanțat prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● contribuțiile financiare ale membrilor grupului de producători sau ale grupului de producători înseși ori ale ambelor; ● asistența financiară din PSPA, care poate fi acordată grupurilor de producători, în cazul în care grupurile respective prezintă un program operațional. <p>Fondurile operaționale se utilizează numai pentru finanțarea programelor operaționale care au fost aprobate de MAIA.</p> <p>Asistența financiară din partea PSPA este egală cu cuantumul contribuțiilor financiare ale membrilor grupului de producători, sau ale grupului de producători înseși, ori ale ambelor, plătite efectiv și limitate la 50 % din cheltuielile suportate efectiv. Asistența financiară din partea PSPA este limitată la 10 % din valoarea producției comercializate a fiecărui grup de producători.</p> <p>Activele finanțate în cadrul PSPA operațional:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● se vor utiliza conform destinației și cu obiectivele solicitantului și utilizarea preconizată de către solicitant, astfel cum sunt descrise în intervențiile aferente PO aprobat; <p>Ajutorul ia forma rambursării unei părți din costurile eligibile ale investiției.</p> <p>Investițiile în sisteme care generează energie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● se vor acorda cu condiția ca energia generată să nu depășească din punct de vedere cantitativ, energia care poate fi utilizată anual pentru activitățile normale ale solicitantului.

Investiții în irigații se vor acorda dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- procentul stabilit pentru economiile minime de apă este de 5%;
- este realizat sau urmează a fi instalat, ca parte din investiție, un sistem de contorizare a apei care permite măsurarea utilizării apei la nivelul exploatației sau al unității de producție respective.

Se poate acorda sprijin pentru investiții în îmbunătățirea unei instalații de irigații existente sau a unui element al infrastructurii de irigații dacă investițiile sunt evaluate ex ante de către solicitant și indică posibile economii de apă care reflectă parametri tehnici ai instalațiilor sau ai infrastructurilor existente;

Sprijinul pentru investiții în crearea sau extinderea unui rezervor în scopul irigației poate fi acordat cu condiția să nu aibă un impact negativ semnificativ asupra mediului.

Condiții de eligibilitate specifice

Program operațional – este elaborat de un grup de producători recunoscut, în vederea contribuției la atingerea obiectivelor PSPA, dar cel puțin a obiectivelor specifice OS1.2, OS2.2 și OS2.3. Programele operaționale au o durată minimă de doi ani și o durată maximă de patru ani. În cazul fiecărui obiectiv selectat, programele operaționale descriu intervențiile selectate din rândul celor prevăzute de PSPA pentru OS respectiv. Programele operaționale sunt aprobate de MAIA.

- Cel puțin 15 % din cheltuielile unui program operațional vizează intervențiile legate de obiectivele OS1.2 și OS2.3 (metode și tehnici de producție care respectă mediul, practici de producție reziliente la dăunători și la boli, standarde de sănătate și bunăstare a animalelor care depășesc cerințele minime, reducerea deșeurilor și utilizarea și gestionarea ecologică a subproduselor inclusiv, a reutilizării și valorificării acestora, protecția și consolidarea biodiversității și utilizarea durabilă a resurselor naturale, în special protecția apei, solului și aerului);
- Să cuprindă cel puțin trei acțiuni legate de mediu;
- Cel puțin 2 % din cheltuieli vizează intervențiile legate de cercetarea și dezvoltarea unor metode de producție durabile, inclusiv în ceea ce privește rezistența la dăunători, rezistența la bolile animalelor, precum și atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, și a unor practici și tehnici de producție inovatoare care să stimuleze competitivitatea economică și să consolideze evoluțiile pieței.

Acțiuni eligibile

Principalele investiții:

- producția legumicolă: echipamente de pregătire a solului și de înființare a culturilor (mașini de plantat, semănat, mașini de montat și demontat tunele) echipamente pentru recoltat;
- producția pomicolă: echipamente de pregătire a solului și echipamente de tăiat și de recoltat;
- construcția și amenajarea serelor și solarilor, inclusiv amenajarea aleilor de acces din incinta acestora, acoperirea solarilor cu folie de plastic, sau sticlă;

- irigare: investiții în sisteme proprii de irigare, fertigare și de colectare și reutilizare a apei de drenaj (foraje, crearea de rezerve de apă, stație de pompare, filtrare, dozare, automatizare, pe parcelele din câmp deschis, în spații protejate sau, cu ocazia înființării de plantații pomicole, irigare prin picurare, etc), precum și în utilaje și echipamente necesare pentru întreținerea acestora;
- echipamente pentru recepție, depozitare, condiționare, transport intern;
- mijloace de transport cu temperatură controlată sau de echipamente frigorifice suplimentare, instrumente de măsură și securitate, echipamente pentru răcire, platforme frigorifice;
- echipamente de control a temperaturii;
- mijloace de transport frigorifice ce folosesc energie regenerabilă;
- construcție stație de recepție, lotizare și/sau depozitare, inclusiv amenajarea spațiilor pentru congelarea produselor;
- echipamente pentru condiționare (curățare, spălare, sortare, depilare, ambalare), bazine de decantare, păstrarea fermității produselor;
- echipamente pentru igienizarea mașinilor și echipamentelor);
- echipamente manipulare (motostivuitoare, etc);
- sisteme de suport;
- investiție într-o locație de depozitare suplimentară în raport cu disponibilitățile deținute pentru ordonarea și fluidizarea vânzărilor, inclusiv pentru alei, platforme și cai de acces care deserveșc depozitele din incinta fermei;
- investiții, soft-uri pentru informatizarea și gestionarea stocurilor;
- înființarea sau îmbunătățirea unei construcții care deservește ca departament comercial sau birou vânzări;
- echipamente și utilaje accesorii procesului de plantare;
- modernizarea/înlocuirea sistemelor de irigații, fie gestionarea apelor uzate ca de exemplu:
- investiții într-o nouă instalație de irigat (inclusiv echipamente de punere în funcțiune, de exemplu echipamente de urmărire a volumelor folosite), prin înlocuirea instalației de irigat existente, care să permită reducerea consumului de apă;
- investiții (inclusiv echipamente de punere în funcțiune, de exemplu pluviometre și alte instrumente de măsură) care să permită reducerea consumului de apă printr-o îmbunătățire a utilizării/gestionării instalațiilor existente la care se adaugă și cheltuielile de întreținere;
- instalarea unui sistem de colectare și de tratare (dacă este cazul) a apelor uzate cu ocazia pregătirii produselor pentru comercializare și reutilizarea apelor tratate în alte scopuri la nivelul OP sau al exploatațiilor membrilor săi;
- construcția de bazine și/sau sisteme de colectare și tratare (după caz) a apelor uzate rezultate în urma igienizării echipamentelor de administrare a produselor fitosanitare și a îngrășămintelor.
- instalarea de dispozitive/echipamente pe bază de energii regenerabile (mici centrale eoliene, pe bază de biomasă sau peleti, instalații pentru producerea peletilor, energie geotermală, fotovoltaică etc.);
- înlocuirea echipamentelor existente printr-un sistem nou care să permită o reducere a consumului de energie;

- echipamente specifice pentru întreținerea mecanică a intervalelor înierbate și a împrejurimii livezii și/sau a plantației de struguri de masă;
- investiții în utilaje/echipamente speciale pentru executarea de drenuri și șanțuri pentru eliminarea apei în exces ca de exemplu: montarea în sol de conducte de drenaj pentru eliminarea excesului de apă din sol care poate implica și asigurarea întreținerii și utilizării instalațiilor/echipamentelor achiziționate;
- instalarea unui sistem de compostare pentru producerea de compost din reziduuri de recoltă și/sau subproduse organice ale OP și/sau ale membrilor săi;
- instalații de aspersie;
- dotarea cu echipamente de avertizare meteo prin achiziționarea și punerea în funcțiune de sisteme, echipamente/abonamente de avertizare meteo;
- investiții IT, de dezvoltare și adaptare care să permită de exemplu schimbul de informații între membrii OP și managerii OP și marketing;
- testarea de noi soiuri, hibrizi;
- acțiuni de inovare (îmbunătățirea prezentării produselor în vederea creșterii atractivității pentru consumatori);
- acțiuni de prevenire a daunelor provocate de fenomene climatice nefavorabile prin promovarea și utilizarea unor soiuri/hibrizi rezistenți, precum și tehnologii adaptate la condițiile climatice aflate în schimbare.
- servicii de consiliere și asistență tehnică, în special în ceea ce privește tehnicile durabile de combatere a dăunătorilor și a bolilor, utilizarea durabilă a produselor fitosanitare și a medicamentelor pentru animale, atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, condițiile de încadrare în muncă, obligațiile angajatorilor și securitatea și sănătatea în muncă;
- formare, inclusiv îndrumarea și schimbul de bune practici, în special în ceea ce privește tehnicile durabile de combatere a dăunătorilor și a bolilor, utilizarea durabilă a produselor fitosanitare și a medicamentelor pentru animale și atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, precum și utilizarea unor platforme organizate de tranzacționare și a unor burse de mărfuri pe piețele spot și la termen;
- producția ecologică sau integrată;
- acțiuni pentru îmbunătățirea sustenabilității și a eficienței transportării și depozitării produselor;
- promovare, comunicare și marketing, inclusiv acțiuni și activități care vizează în special sensibilizarea consumatorilor în privința sistemelor de calitate și a importanței alimentației sănătoase, precum și diversificarea și consolidarea piețelor;
- acțiuni de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea.

Prevederile ce țin de sancțiuni, precum și recuperarea de la solicitant a asistenței financiare din partea FNDAMR în cazul nerespectării condițiilor, criteriilor de eligibilitate se vor reglementa și detalia în legislația națională.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

50% din cheltuielile suportate și este limitată la 10 % din valoarea producției comercializate a fiecărei organizații de producători, dar nu mai mult de 45.000.000,- lei.

Formă de sprijin **Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant** **Costuri unitare** **Sume forfetare** **Finanțare forfetară****6. Conformitatea cu OMC**

Cutie verde

Explicații privind modul în care intervenția respectă dispozițiile relevante prevăzute în anexa 2 la Acordul OMC privind agricultura, astfel cum se specifică la articolul 10 din prezentul regulament și în anexa II la prezentul regulament (cutia verde)

Această intervenție nu are efecte de denaturare a comerțului sau efecte asupra producției, alocarea acestor plăți nu este legată de tipul sau volumul producției, nu are nicio legătură cu prețurile interne sau internaționale aplicabile producției sau pe prețurile privind factorii de producție.

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
					R1N1; R1N3; R8N; R9PR; R10; R11	

Tabel financiar

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
SFL21-01; SFF23-01	Alocarea financiară orientativă anuală	- lei	- lei	lei 10.725.000,00	lei 32.175.000,00	lei 42.900.000,00	lei 53.625.000,00	139.425.000
	Cuquantum unitar planificat			lei 10.725.000,00	lei 10.725.000,00	lei 10.725.000,00	lei 10.725.000,00	42.900.000
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat			lei 10.725.000,00	lei 10.725.000,00	lei 10.725.000,00	lei 10.725.000,00	42.900.000
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat			lei 10.725.000,00	lei 10.725.000,00	lei 10.725.000,00	lei 10.725.000,00	42.900.000
	R.35 Unitate (programe operaționale)			1	3	4	5	13

SV21-01 Sprijin pentru dezvoltarea de produse inovatoare, inclusiv produse vitivinicole și subproduse de vinificație

Cod de intervenție	SV21-01	
Denumire intervenție	Sprijin pentru dezvoltarea de produse inovatoare, inclusiv produse vitivinicole și subproduse de vinificație	
Tipul de intervenție	Sectoriale (20)(1)(c)	
Indicator comun de realizare	R.36 Numărul de acțiuni sau de unități care beneficiază de sprijin în sectorul vitivinicol	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS2.1 Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N13	Sporirea promovării și îmbunătățirea percepției vinurilor produse în Republica Moldova	Înaltă
N14	Asigurarea calității vinurilor și celorlalte categorii de produse vitivinicole prin respectarea practicilor prietenoase mediului	Medie
N17	Adaptarea la cerințele pieței	Înaltă
N32	Reducerea deșeurilor, utilizarea și gestionarea subproduselor, inclusiv reutilizarea și creșterea valorii acestora (aplicarea criteriilor economiei circulare)	Înaltă
N35	Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă
N53	Extensia rezultatelor cercetării și adoptarea de practici și tehnologii eficiente	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R.1N3 Numărul de întreprinderi agroalimentare care au beneficiat de sprijin pentru creșterea performanței prin investiții în echipamente/ utilaje, implementarea de noi tehnologii, inclusiv digitale în infrastructura post-recoltare

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Această intervenție vizează îmbunătățirea performanței sectorului vitivinicol și adaptarea la exigențele pieței, precum și sporirea competitivității acestui sector pe termen lung în ceea ce privește producerea și comercializarea produselor vitivinicole, inclusiv economiile de energie, eficiența energetică globală și procesele durabile. Prin accesarea acestui tip de intervenții, producătorii vitivinicoli vor putea să-și îmbunătățească performanța, să se adapteze și să se dezvolte în raport cu cerințele pieței oferind produse îmbunătățite calitativ, dar și cu o vizibilitate sporită pe piața internă și externă., creșterea producției de divinuri și vinuri spumante.

Intervenția constă în sprijinirea realizării investițiilor în instalații de prelucrare, infrastructura unității de vinificație, precum și în structurile, și instrumentele de comercializare.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți

Unități de vinificație; producătorii viticoli care exploatează plantații viticole înscrise în Registrul plantațiilor viticole.

Condiții de eligibilitate

Solicitanții cu investiții în instalații de prelucrare și în infrastructura unității de vinificație îndeplinesc următoarele condiții:

- exploatează plantații viticole proprii înscrise în Registrul vitivinicol (RVV) sau procură materia primă produsă în plantații viticole autohtone înscrise în Registrul vitivinicol (RVV);
- produc în întreprinderea vinicolă proprie și comercializează produsele vinicole în nume propriu;
- întreprinderea nu este considerată o întreprindere în dificultate financiară;
- au elaborat un program de investiții pe perioadă de la unu la trei ani, aprobat MAIA.

Condiții de eligibilitate specifice

Programele de investiții sunt elaborate în vederea contribuției la atingerea obiectivelor PSPA, dar cel puțin a obiectivelor specifice PSPA. Programele de investiții au o durată minimă de un an și o durată maximă de patru ani.

Acțiuni eligibile

În cadrul intervenției sunt eligibile următoarele cheltuieli:

- procese și tehnologii inovatoare de producere a produselor vitivinicole;
- digitalizarea respectivelor procese și tehnologii;
- investiții care adaugă valoare în orice etapă a lanțului de aprovizionare;
- adaptarea la schimbările climatice;
- investiții în reducerea producerii de deșeuri și gestionarea apelor uzate;
- echipamente aferente laboratoarelor pentru controlul calității.

Programele de investiții cuprind cel puțin o acțiune pentru a îndeplini obiectivele privind protecția mediului, adaptarea la schimbările climatice, îmbunătățirea sustenabilității sistemelor și proceselor de producție, reducerea impactului sectorului vitivinicol asupra mediului, economiile de energie și îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul vitivinicol, iar valoarea acestor acțiuni reprezintă cel puțin 11 % din cheltuielile eligibile ale proiectului.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Ajutorul ia forma rambursării unei părți din costurile eligibile ale unui program de investiții suportate efectiv de solicitant. Nivelul asistenței financiare este de maximum 50% din costurile aferente implementării PSPA investițional.

Asistența financiară la rata maximă prevăzută mai sus se acordă doar micro-întreprinderilor și întreprinderilor mici și mijlocii. Pentru celelalte întreprinderi, rata maximă a sprijinului este 25%.

Plafonul maxim al sprijinului acordat de stat pe program este de 8 mil. lei.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

Explicații privind modul în care intervenția respectă dispozițiile relevante prevăzute în anexa 2 la Acordul OMC privind agricultura, astfel cum se specifică la articolul 10 din prezentul regulament și în anexa II la prezentul regulament (cutia verde)

Intervenția respectă paragraful 11 la care se face referire în Anexa 2 la Acordul privind agricultura WTO, deoarece nu are efecte de denaturare a comerțului sau efecte asupra producției. De asemenea, valoarea plăților nu este legată și nu se bazează pe tipul, volumul producției sau pe prețurile privind factorii de producție

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate		25%	50%

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
2.500.000,-	Grant		medie	toate	R1N3;	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
SV21-01	Alocarea financiară orientativă anuală	- lei	lei	- lei 9.000.000,00	lei 9.000.000,00	9.000.000,00 lei	9.000.000,00 lei	36.000.000
	Cuquantum unitar planificat			lei 4.500.000,00	lei 4.500.000,00	4.500.000,00 lei	4.500.000,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat			lei 1.000.000,00	lei 1.000.000,00	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat			lei 8.000.000,00	lei 8.000.000,00	8.000.000,00 lei	8.000.000,00 lei	
	R.36 Unitate (acțiuni)			2	2	2	2	8

SV22-01 Susținerea promovării produselor vitivinicole

Cod de intervenție	SV22-01	
Denumire intervenție	Susținerea promovării produselor vitivinicole	
Tipul de intervenție	Sectoriale (20)(1)(c)	
Indicator comun de realizare	R.36 Numărul de acțiuni sau de unități care beneficiază de sprijin în sectorul vitivinicol	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	nu
	Mediu:	nu
	LEADER:	nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS2.1 Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N13	Îmbunătățirea promovării percepției privind calitatea și valoarea vinurilor produse în Republica Moldova	Înaltă
N37	Structurarea eficientă a lanțurilor de producție/ procesare/ comercializare	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R1PR Îmbunătățirea performanțelor cu ajutorul cunoștințelor și al inovării: Numărul persoanelor care beneficiază de consiliere, formare, schimb de cunoștințe sau care participă la grupurile operaționale și sprijinite de PA pentru îmbunătățirea performanței durabile economice, sociale, în materie de mediu, climă și eficiență a utilizării resurselor

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
Intervenția urmărește extinderea oportunităților de promovare accesibile la nivel de producător sau grupuri asociate de producători, organizații ale acestora. Completează mecanismul de promovare existent, stabilit în conformitate cu Legea viei și vinului (Lege 57/2006) și asigură un instrument de descentralizare parțială a gestionării activităților de promovare bazată pe o abordare multimodală, și respectiv de creștere a eficienței.

Intervenția este adresată IMM-urilor din domeniul vinificației fiind axată fie pe promovarea directă sau considerarea implicită a produselor acestora. Se acordă pentru implementarea de programe de promovare pe piața internă și/sau externă pe termen mediu realizate de o companie, grup de companii, organizații ale producătorilor. Acțiunile de promovare vizează exclusiv produse încadrate în scheme de calitate: produs cu indicație geografică sau denumire de origine controlată. Drept avantaj complementar se va considera: vin de autor, produse certificate ecologic. Sunt prioritizate programe de promovare care centrează atenția în prim plan pe produse din soiuri autohtone și de selecție nouă.

Programele de promovare vor fi elaborate și vor fi evaluate prin prisma racordării la programul de activitate și de promovare sectorial elaborat de Oficiul Național al Viei și Vinului (ONVV), urmând să se complice și să fie sinergic viziunii sectoriale în acest sens.

Intervenția va fi implementată prin intermediul AIPA în conformitate cu procedurile generale stabilite. Mecanismul de selecție și evaluare a implementării va fi asigurat de un grup de lucru format din reprezentanții MAIA, AIPA, ONVV.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți

IMM-uri producători de vin, divin și alte produse finite vitivinicole, individual sau pe bază de aplicații comune, organizații din care fac parte și care realizează activitatea în numele lor.

Condiții de eligibilitate

Acțiunile/activitățile finanțate în cadrul acestei intervenții se aplică doar produselor vitivinicole finite, cu indicație geografică sau denumire de origine controlată, fiind încurajată promovare vinurilor de autor, produselor certificate ecologic. Programul urmează a se concentra în prim plan pe promovarea de produse din soiuri autohtone și de selecție nouă. Operațiunile de promovare și comunicare care vizează consolidarea și extinderea accesului la piețe sunt limitate la o durată de minim un an și maxim trei ani.

Programele de promovare și comunicare trebuie să îndeplinească următoarele condiții de eligibilitate:

- produsele să fie destinate consumului direct, să valorifice oportunități de promovare și extindere a exportului sau de promovare și extindere a vânzărilor pe piața internă;
- conceptul și acțiunile de promovare urmează a se axa pe produse cu indicații geografice sau denumire de origine controlată, cu focusare pe produse din soiuri autohtone sau de selecție nouă, produse ecologice și vin de autor (după caz);
- să fie sinergice abordării sectoriale de promovare și să contribuie complementar la promovarea de țară, a schemelor de calitate valorificate la nivel național;
- operațiunea care beneficiază de sprijin să fie clar definită, precizându-se inclusiv produsele care pot fi luate în considerare, acțiunile de marketing și costul estimat;
- mesajele de informare sau de promovare să se bazeze pe calitățile intrinsece ale vinului și să respecte legislația în vigoare ale țărilor pentru care sunt concepute;

<ul style="list-style-type: none"> ● operațiunile și acțiunile lor subiacente sunt definite în mod clar, prin descrierea activităților de promovare și prin includerea costului estimat; ● să existe și să fie prezentate evidențe că, costurile propuse ale operațiunii nu depășesc nivelurile normale înregistrate pe piață; ● să existe garanții că beneficiarii au acces la o capacitate tehnică suficientă pentru a face față constrângerilor specifice ale comerțului extern/intern și că aceștia dispun de suficiente resurse pentru a asigura punerea în aplicare a operațiunii în cel mai eficace mod cu putință; ● să existe o corelare între capacitățile de producție și de livrare, căile de comercializare avute în vedere cu metodele de promovare selectate; ● să existe coerența strategiilor propuse cu obiectivele fixate și impactul și succesul probabil în ceea ce privește creșterea cererii pentru produsele în cauză; ● durata unui program de promovare este de minimum un an și de cel mult trei ani.
Condiții de eligibilitate specifice
N/R
Acțiuni eligibile
<ul style="list-style-type: none"> ● relații publice, acțiuni de promovare sau de publicitate care evidențiază în special standardele înalte ale produselor din Moldova, în special privind calitatea și mediu; ● participarea la evenimente, târguri, concursuri sau expoziții de importanță națională sau internațională; ● campanii de informare, în special privind sistemele de calitate ale Republicii Moldova referitoare la denumirile de origine, indicațiile geografice și producția ecologică; ● studii ale piețelor noi sau existente, care sunt necesare pentru extinderea și consolidarea relațiilor comerciale; ● studii de evaluare a rezultatelor operațiunilor de promovare și informare; ● elaborarea de dosare tehnice, inclusiv teste și evaluări de laborator referitoare la practicile enologice, norme fitosanitare și de igienă, precum și alte cerințe pentru accesarea piețelor externe, pentru a preveni restricționarea accesului sau pentru a permite accesul pe piețe externe.
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată
<p>Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de către beneficiar. Asistența financiară pentru acțiunile de promovare și comunicare nu depășește 50% din cheltuielile eligibile cu o valoare maximă de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 700000 lei per program implementat de un producător sau un grup de maxim trei producători (ÎMM-uri); - 2.000.000 lei per program implementat de un grup format din patru sau mai mulți producători, sau organizații ale acestora pentru programe implementate în beneficiul a patru sau mai mulți producători (ÎMM-uri). <p>Implementarea intervenției se va realiza din mijloacele Fondului Viei și Vinului.</p>

Formă de sprijin **Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant** **Costuri unitare**

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

Explicații privind modul în care intervenția respectă dispozițiile relevante prevăzute în anexa 2 la Acordul OMC privind agricultura, astfel cum se specifică la articolul 10 din prezentul regulament și în anexa II la prezentul regulament (cutia verde)

Intervenția respectă paragraful 2 la care se face referire în Anexa 2 la Acordul privind agricultura WTO, deoarece nu are efecte de denaturare a comerțului sau efecte asupra producției. De asemenea, valoarea plăților nu este legată și nu se bazează pe tipul, volumul producției sau pe prețurile privind factorii de producție.

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	50%	-	-

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuanțumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuanțumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
1.350.000,-	grant	50%	medie	toate	R1PR,	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
SV22-01	Alocarea financiară orientativă anuală	9.450.000,00 lei	9.450.000,00 lei	9.450.000,00 lei	9.450.000,00 lei	9.450.000,00 lei	9.450.000,00 lei	56.700.000
	Cuquantum unitar planificat	1.350.000,00 lei	1.350.000,00 lei	1.350.000,00 lei	1.350.000,00 lei	1.350.000,00 lei	1.350.000,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	700.000,00 lei	700.000,00 lei	700.000,00 lei	700.000,00 lei	700.000,00 lei	700.000,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	12.000.000
	R.36 Unitate (program de promovare și comunicare)	7	7	7	7	7	7	42

SV22-02 Sprijin pentru promovarea enoturismului

Cod de intervenție	SV22-02	
Denumire intervenție	Sprijin pentru promovarea enoturismului	
Tipul de intervenție	Sectoriale (20)(1)(c)	
Indicator comun de realizare	R.36 Numărul de acțiuni sau de unități care beneficiază de sprijin în sectorul vitivinicol	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	nu
	Mediu:	nu
	LEADER:	nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric
OS3.2 Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N12	Diversificarea surselor de venituri	Înaltă
N13	Sporirea promovării și îmbunătățirea percepției vinurilor produse în Republica Moldova	Înaltă
N35	Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole	Înaltă
N38	Dezvoltarea pieței locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R39N Dezvoltarea economiei rurale: Numărul de întreprinderi rurale din domeniul agroturismului, inclusiv oenoturismului, care s-au dezvoltat cu sprijin din partea PA

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
Această intervenție are ca menire promovarea reputației plantațiilor viticole prin promovarea enoturismului în regiunile de producție, în scopul creșterii competitivității producătorilor, consolidării reputațiilor plantațiilor viticole și implicit a zonelor viticole.
Acțiunile sunt întreprinse de organizații interprofesionale în sectorul vitivinicol.
Promovarea enoturismului în regiunile de producție constă în una sau mai multe dintre următoarele acțiuni, menite să consolideze reputația plantațiilor viticole și implicit să îmbunătățească sustenabilitatea economică a sectorului vitivinicol:

- relații publice, acțiuni de promovare sau de publicitate care evidențiază în special standardele înalte ale produselor obținute în regiunile viticole, mai ales în ceea ce privește calitatea, tradițiile, siguranța alimentară sau mediul, cum ar fi: reclame de promovare, excursii recreative în mijlocul plantațiilor de viță de vie, vizitarea cramelor, prezentarea podgoriei, instalațiilor, echipamentelor, a modului de producție, etc.;
- participarea la evenimente, târguri sau expoziții dedicate strugurilor și vinurilor;
- campanii de informare, în special privind sistemele de calitate referitoare la denumirile de origine, indicațiile geografice și producția ecologică;
- organizarea de cursuri de inițiere în degustarea vinurilor precum și degustări de vinuri, broșuri etc.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea quantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți
Organizații interprofesionale în sectorul vitivinicol, producători viticoli, grupuri de producători viticoli.
Condiții de eligibilitate
Acțiunile și activitățile vizează producători și plantații viticole înscrise în RVV
Condiții de eligibilitate specifice
N/R
Acțiuni eligibile:
<ul style="list-style-type: none"> ● relații publice, acțiuni de promovare sau de publicitate; ● participarea la evenimente, târguri sau expoziții; ● campanii de informare.
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea quantumului de plată
Ajutorul ia forma rambursării a maxim 50 % din cheltuielile eligibile ale acțiunilor de promovare a enoturismului cu o valoare maximă de 1.000.000,- per Program.
Implementarea intervenției se va realiza prin intermediul ONVV și din mijloacele Fondului Viei și Vinului.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

Explicații privind modul în care intervenția respectă dispozițiile relevante prevăzute în anexa 2 la Acordul OMC privind agricultura, astfel cum se specifică la articolul 10 din prezentul regulament și în anexa II la prezentul regulament (cutia verde)

Intervenția respectă paragraful 2 la care se face referire în Anexa 2 la Acordul privind agricultura WTO, deoarece nu are efecte de denaturare a comerțului sau efecte asupra producției. De asemenea, valoarea plăților nu este legată și nu se bazează pe tipul, volumul producției sau pe prețurile privind factorii de producție

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	50%	-	-

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuquantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuquantumul unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
750.000,-	grant	50%	medie	toate	R39N	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
SV22-02	Alocarea financiară orientativă anuală		2.250.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.750.000,00 lei	4.500.000,00 lei	5.250.000,00 lei	18.750.000
	Cuquantum unitar planificat		750.000,00 lei	750.000,00 lei	750.000,00 lei	750.000,00 lei	750.000,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat		500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat		1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	
	R.36 Unitate (program de promovare a enoturismului)		3	4	5	6	7	25

CALITATE-SA23-02 Asigurarea calității și promovarea și produselor apicole

Cod de intervenție	CALITATE-SA23-02	
Denumire intervenție	Asigurarea calității și promovarea produselor apicole	
Tipul de intervenție	Sectoriale (20)(1)(b)	
Indicator comun de realizare	R.37 Numărul de acțiuni sau de unități destinate conservării sau îmbunătățirii apiculturii	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.2 Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric
OS2.3. Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare, produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N22	Dezvoltarea capacităților apicultorilor	Medie
N23	Îmbunătățirea poziției apicultorilor în lanțul valoric	Medie
N25	Asigurarea sustenabilității afacerilor apicole și garantarea siguranței alimentare	Medie
N37	Structurarea eficientă a lanțurilor de producție/ procesare/ comercializare	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R8N Creșterea ponderii producției autohtone în volumul total comercializat
R.10PR Mai buna organizare a lanțului de aprovizionare: Ponderea fermelor care participă la grupuri de producători, piețe locale, lanțuri scurte de aprovizionare și sisteme de calitate sprijinite de PA

R44N2 Numărul Solicitanților din cadrul schemelor de calitate

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Intervenția are ca obiectiv creșterea accesibilității analizelor de laborator pentru apicultori. Aceasta va îmbunătăți accesibilitatea la serviciile de analiză, în consecință, apicultorii vor putea mai ușor să demonstreze calitatea mierii obținute. Măsura dată va contribui și la dezvoltarea sustenabilă a economiei locale prin comercializarea produselor apicole.

Bolile și dăunătorii, în particular varooza, reprezintă o mare vulnerabilitate pentru sectorul apicol, astfel încât sunt esențiale măsuri de combatere a bolilor și dăunătorilor. Intervenția are ca obiectiv combaterea dăunătorilor și a bolilor specifice stupilor, prin achiziționarea de medicamente pentru tratarea varoozei și nosemozei.

Producătorii apicoli înregistrează venituri reduse urmare a comercializării producției proprii. Oferirea serviciilor de marketing, promovare, consiliere și informații de piață producătorilor din acest sector va duce la creșterea rentabilității afacerilor apicole, îmbunătățire poziției fermierului în lanțul valoric și la dezvoltarea în ansamblu a sectorului apicol din țară. Necesitatea acestei măsuri rezidă din faptul că serviciile de marketing, promovare, consiliere și informații de piață sunt costisitoare și din acest motiv sunt puțin accesibile unor producători individuali. Sprijinul va fi acordat formelor asociative apicole legal constituite.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți

Apicultori, grupuri de producători apicoli

Condiții de eligibilitate

Condiții de eligibilitate generale:

- Forma asociativă apicolă să fie legal constituită și să funcționeze, conform legislației;
- Forma asociativă apicolă trebuie să dețină minimum de 5 membri apicultori la data depunerii cererii de intenție și să fie împuternicită de membrii acesteia pentru reprezentare și pentru solicitarea sprijinului financiar;
- Exploatațiile apicole să fie înregistrate;
- Apicultorul trebuie să dețină competențe în domeniul apiculturii.

Condiții de eligibilitate specifice

Efectuarea analizelor care atestă calitatea mierii și în scopul determinării preparatelor fitosanitare utilizate la tratarea plantațiilor agricole, care ca rezultat intoxica albinele.

- Apicultorii trebuie să dețină stupii identificați de ANSA;
- Analizele fizico-chimice, pentru reziduuri de substanțe antimicrobiene ale mierii trebuie să fie efectuate la un laborator autorizat sanitar-veterinar.

Finanțarea activităților de combatere a agresorilor și a bolilor specifice stupilor, în special a varoozei.

- Apicultorul trebuie să dețină competențe în domeniul apiculturii;
- Apicultorii trebuie să dețină stupii identificați de ANSA;
- Medicamentele achiziționate trebuie să fie autorizate prin procedură națională;
- Medicamentele pentru tratarea varoozei se achiziționează obligatoriu pentru întreg efectivul de albine deținut de apicultor;
- Se decontează maximum 3 medicamente diferite pentru tratarea varoozei și maxim 3 medicamente diferite pentru tratarea nosemozei, în limita cantităților/dozelor menționate în prospectul acestora pentru un stup cu familie de albine, până la unități întregi în funcție de forma de prezentare;
- Apicultorul trebuie să dețină și să completeze carnetul de stupină cu toate activitățile desfășurate în cadrul stupinei, respectiv mișcarea efectivului, efectuarea tratamentelor, în cursul anului apicol, la data efectuării acestora.

Promovare, comunicare și marketing, inclusiv acțiuni de monitorizare a pieței

- Acțiunea de promovare a apiculturii cuprinde activitățile de publicitate, respectiv presă scrisă/tipărituri, afișe, panouri, broșuri, reclame online, precum și organizarea de târguri comerciale cu specific apicol, conferințe, evenimente ce au ca temă promovarea apiculturii și a produselor apicole, zile de degustare;
- Grupul de producători apicoli trebuie să încheie un contract de prestări servicii pentru activitățile de promovare în domeniul apicol;
- Prestatorul de servicii de promovare trebuie să dețină cod CAEM specific fiecărui serviciu de promovare desfășurat;
- Definierea clară în contract a activităților de promovare și perioadele de realizare a acestora, a documentelor/ materialelor, respectiv publicații, foto, mostre, puse la dispoziția grupului de producători de către prestator conform contractului;
- Activitățile cuprinse în contract trebuie să se desfășoare în cursul anului apicol pentru care se solicită sprijin financiar, iar în cazul contractului multianual acesta trebuie să cuprindă graficul de activități de promovare pentru fiecare an apicol în parte;
- Solicitantul se asigură că activitățile de promovare cuprinse în contract sunt puse în aplicare la timp, iar obiectivele acesteia sunt îndeplinite.

Acțiuni eligibile

Analize fizico-chimice:

Analize fizico-chimice care atestă calitatea mierii: 100% din prețul fără TVA în limita maximă a costului intervențiilor conform tarifelor aprobate pentru „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar” conform HG Nr. 994 din 22-12-2020 HG994/2020, pentru cel puțin 5 determinări din setul:

- Determinarea umidității și substanței uscate
- Determinarea acidității

- Determinarea indicelui diastazic
- Determinarea zaharozei și zahărului reducător
- Determinarea oximetilfurfurolului
- Determinarea amidonului
- Determinarea gelatinei
- Determinarea impurităților metalice
- Determinarea polenului

- Analize ale preparatelor fitosanitare utilizate la tratarea plantațiilor agricole, care ca rezultat intoxică albinele, conform listei și condițiilor descrise în ghidul solicitantului elaborat și aprobat de MAIA.

Combaterea agresorilor și a bolilor specifice stupilor, în special a varoozei

- 100% din prețul fără TVA în limita alocării intervenției pentru decontarea medicamentelor achiziționate până la data depunerii cererii de plată, de la furnizori autorizați sanitar-veterinar de către ANSA, pentru comercializare, conform legislației în domeniu, utilizate pentru tratarea varoozei și pentru tratarea nosemozei, pentru întreg efectivul de albine deținut de apicultor, conform adevărții din care să reiasă numărul familiilor de albine deținute, emisă înainte de efectuarea achizițiilor.

Limita maximă a plafonului de cheltuieli și detaliile cheltuielilor eligibile vor face obiectul unui act legislativ care va defini implementarea intervenției sectoriale.

Promovare, comunicare și marketing, inclusiv acțiuni de monitorizare a pieței

- activitățile de publicitate, respectiv presă scrisă/tipărituri, afișe, panouri, broșuri, reclame online, organizarea de târguri comerciale cu specific apicol, conferințe, evenimente ce au ca temă promovarea apiculturii și a produselor apicole, zile de degustare;
- organizarea de târguri, expoziții, conferințe, evenimente ce au ca temă promovarea apiculturii și a produselor apicole, publicitate, zile de degustare.

Limita maximă a plafonului de cheltuieli și detaliile cheltuielilor eligibile vor face obiectul unui act legislativ care va defini implementarea intervenției sectoriale.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea quantumului de plată

100% din prețul fără TVA în limita alocării intervenției

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

5. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

Explicații privind modul în care intervenția respectă dispozițiile relevante prevăzute în anexa 2 la Acordul OMC privind agricultura, astfel cum se specifică la articolul 10 din prezentul regulament și în anexa II la prezentul regulament (cutia verde)

Intervenția respectă paragraful 2 litera (f) din Anexa 2 la Acordul OM privind agricultura WTO, deoarece nu are efecte de denaturare a comerțului sau efecte asupra producției. De asemenea, valoarea plăților nu este legată și nu se bazează pe tipul, volumul producției sau pe prețurile privind factorii de producție.

9. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	100%	-	-

10. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumulului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
600,-lei	Grant	-	unitar	toate	R8N; R10PR; R44N2	da
34,8lei	Grant	-	unitar	toate	R8N; R10PR; R44N2	da
30.000,-lei	Grant	-	unitar	toate	R8N; R10PR; R44N2	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
CALITATE-SA23-02	Alocarea financiară orientativă anuală			11.280.000,00 lei	11.340.000,00 lei	11.400.000,00 lei	11.460.000,00 lei	45.480.000
<i>efectuare a analizelor în scopul determinării preparatelor fitosanitare utilizate la tratarea plantațiilor agricole, care ca rezultat intoxica albinele</i>	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>			2.400.000,00 lei	2.400.000,00 lei	2.400.000,00 lei	2.400.000,00 lei	9.600.000
	<i>Cuquantum unitar planificat</i>			600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	2.400
	<i>Cuquantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>			600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	2.400
	<i>Cuquantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>			600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	600,00 lei	2.400

	<i>R.37 Unitate (Solicitanți)</i>			4.000	4.000	4.000	4.000	16.000
<i>combaterea agresorilor și a bolilor specifice stupilor, în special a varrozei</i>	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>			lei 8.700.000,00	lei 8.700.000,00	lei 8.700.000,00	lei 8.700.000,00	34.800.000
	<i>Cuantum unitar planificat</i>			lei 34,80	lei 34,80	lei 34,80	lei 34,80	139
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>			lei 34,80	lei 34,80	lei 34,80	lei 34,80	139
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>			lei 34,80	lei 34,80	lei 34,80	lei 34,80	139
	<i>R.37 Unitate (stupi)</i>			250.000	250.000	250.000	250.000	1.000.000
<i>promovare, comunicare și marketing, inclusiv acțiuni de monitorizare a pieței</i>	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>			lei 180.000,00	lei 240.000,00	lei 300.000,00	lei 360.000,00	1.080.000
	<i>Cuantum unitar planificat</i>			lei 30.000,00	lei 30.000,00	lei 30.000,00	lei 30.000,00	120.000

	<i>Quantum minim pentru cuanumul unitar planificat</i>			<i>lei</i> 30.000,00	<i>lei</i> 30.000,00	<i>lei</i> 30.000,00	<i>lei</i> 30.000,00	120.000
	<i>Quantum maxim pentru cuanumul unitar planificat</i>			<i>lei</i> 30.000,00	<i>lei</i> 30.000,00	<i>lei</i> 30.000,00	<i>lei</i> 30.000,00	120.000
	<i>R.37 Unitate (program operațional/ grup de producători)</i>		6	8	10	12	36	

SFL23-01 Sprijin pentru îmbunătățirea calității și siguranței produselor în vederea creșterii atractivității pentru consumatori

Cod de intervenție	SFL23-01	
Denumire intervenție	Sprijin pentru îmbunătățirea calității și siguranței produselor în vederea creșterii atractivității pentru consumatori	
Tipul de intervenție	Sectoriale (20)(1)(a/d)	
Indicator comun de realizare	R.35 Numărul de programe operaționale care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.3 Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare, produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N5	Creșterea sustenabilității sectorului legume și/ sau cartof	Înaltă
N7	Creșterea sustenabilității sub-sectorul pomicol	Medie
N8	Creșterea sustenabilității sub-sectorul arbuști fructiferi și căpșun	Medie
N9	Creșterea sustenabilității sub-sectorul floricultură, plante medicinale și aromatice	Medie
N10	Creșterea sustenabilității sectorului struguri pentru masa	Înaltă
N14	Asigurarea calității vinurilor și celorlalte categorii de produse vitivinicole prin respectarea practicilor prietenoase mediului	Medie
N21	Asigurarea sustenabilității (productivitatea/ rentabilizarea) sectorului zootehnic	Înaltă
N28	Fortificarea capacităților producătorilor agricoli din sectorul agricultură ecologică	Medie
N40	Asigurarea calității și originii produselor (asigurarea trasabilității pentru consumatori)	Medie

N42	Îmbunătățirea răspunsului agriculturii la cerințele societății pentru alimente sigure și sănătoase	Înaltă
N43	Reducerea utilizării pesticidelor și îmbunătățirea rezilienței la dăunători	Medie

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R1N1 Număr de ferme sau grupuri de producători care s-au lansat în activități de procesare
R1N3 Numărul de întreprinderi agroalimentare care au beneficiat de sprijin pentru creșterea performanței prin investiții în echipamente/ utilaje, implementarea de noi tehnologii, inclusiv digitale în infrastructura post-recoltare
R8N Creșterea ponderii producției autohtone în volumul total comercializat
R.9PR Modernizarea fermelor: Ponderea fermelor care primesc sprijin pentru investiții în vederea restructurării și modernizării, inclusiv în vederea utilizării mai eficiente a resurselor
R.10 Ponderea fermelor agricole care participă la grupuri de producători, organizații de producători, piețe locale, circuite de lanțuri de aprovizionare scurte și sisteme de calitate sprijinite de PA
R.11 Fructe și legume Ponderea valorii producției comercializate de organizațiile de producători sau de grupurile de producători cu programele operaționale din anumite sectoare

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
<p>Organizațiile de producători sunt alcătuite și controlate de producătorii dintr-un sector specific și urmăresc un scop specific care poate include cel puțin unul dintre următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● asigurarea programării și a adaptării producției la cerere, în special în privința calității și a cantității; ● concentrarea ofertei și introducerea pe piață a produselor obținute de membrii lor, inclusiv prin comercializare directă; ● optimizarea costurilor de producție și a randamentului investițiilor ca reacție la standardele de mediu și la cele privind bunăstarea animalelor, precum și stabilizarea prețurilor de producție; ● realizarea de studii și elaborarea de inițiative privind metodele de producție durabile, practicile inovatoare, competitivitatea economică și evoluția pieței; ● promovarea și furnizarea de asistență tehnică pentru utilizarea unor practici de cultivare și a unor tehnici de producție care protejează mediul, precum și a unor practici și tehnici solide în domeniul bunăstării animalelor; ● promovarea și furnizarea de asistență tehnică pentru utilizarea standardelor de producție, îmbunătățirea calității produselor și dezvoltarea de produse cu o denumire de origine protejată, o indicație geografică protejată sau care intră sub incidența unei etichete de calitate; ● gestionarea produselor secundare și a deșeurilor, în special pentru protecția calității apelor, a solului și a peisajului, și ocrotirea sau favorizarea biodiversității; ● contribuția la utilizarea durabilă a resurselor naturale și la atenuarea schimbărilor climatice;

- elaborarea de inițiative în domeniul promovării și al comercializării;
- gestionarea fondurilor mutuale;
- furnizarea de asistență tehnică necesară pentru utilizarea piețelor la termen și a sistemelor de asigurare.

Grupurile de producători, constituite de producători din sectorul laptelui și al produselor lactate:

- sunt constituite la inițiativa producătorilor;
- urmăresc un scop specific care poate include unul sau mai multe dintre următoarele:
 - asigurarea programării și a adaptării producției la cerere, în special în privința calității și a cantității;
 - concentrarea ofertei și introducerea pe piață a produselor obținute de membrii lor;
 - optimizarea costurilor de producție și stabilizarea prețurilor de producție.

Normele specifice cu privire la grupurile de producători sunt reglementate conform cadrului normativ.

Ajutorul se va acorda grupurilor de producători care au constituit un fond operațional și au în aplicare un program operațional (PO), conform cadrului normativ.

Programele Operaționale trebuie aprobate de MAIA în termenii prevăzuți de legislație. Programele Operaționale pot suferi modificări, procedura de modificare, termenii precum și alte cerințe legate de depunerea cererilor, sancțiuni, se vor reglementa în legislația națională. Activele finanțate în cadrul PSPA operațional se vor utiliza în conformitate cu obiectivele stabilite, astfel cum sunt descrise în programul operațional aprobat.

PO se vor executa pe perioade anuale, care vor începe la 1 ianuarie și se vor încheia la 31 decembrie.

Organizațiile de producători pot elabora un singur program operațional care poate include intervențiile SFL21-01 și SFL23-01, cu un buget unic pe program. Programele operaționale au o durată minimă de doi ani și o durată maximă de patru ani.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți

Pot solicita sprijin în cadrul intervenției organizațiile de producători care pun în aplicare un program operațional aprobat de MAIA, din următoarele sectoare:

- furaje uscate;
- semințe;
- fructe și legume, legumicole;
- pomi și plante medicinale și aromatice, floricultura;
- carne de vită și mînzat;
- lapte și produse lactate;
- carne de porc;

- carne de oaie și de capră;
- ouă;
- carne de pasăre.

Condiții de eligibilitate

Orice grup de producători din sectoarele menționate mai sus poate constitui un fond operațional, finanțat prin:

- contribuțiile financiare ale membrilor grupului de producători sau ale grupului de producători înseși ori ale ambelor;
- asistența financiară din PSPA, care poate fi acordată grupurilor de producători, în cazul în care grupurile respective prezintă un program operațional.

Fondurile operaționale se utilizează numai pentru finanțarea programelor operaționale care au fost aprobate de MAIA.

Asistența financiară din partea PSPA este egală cu cuantumul contribuțiilor financiare ale membrilor grupului de producători, sau ale grupului de producători înseși, ori ale ambelor, plătite efectiv și limitate la 50 % din cheltuielile suportate efectiv. Asistența financiară din partea PSPA este limitată la 10 % din valoarea producției comercializate a fiecărui grup de producători.

Activele finanțate în cadrul PSPA operațional:

- se vor utiliza conform destinației și cu obiectivele solicitantului și utilizarea preconizată de către solicitant, astfel cum sunt descrise în intervențiile aferente PO aprobat;

Ajutorul ia forma rambursării unei părți din costurile eligibile ale investiției.

Investițiile în sisteme care generează energie:

- se vor acorda cu condiția ca energia generată să nu depășească din punct de vedere cantitativ, energia care poate fi utilizată anual pentru activitățile normale ale solicitantului.

Investiții în irigații se vor acorda dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- procentul stabilit pentru economiile minime de apă este de 5%;
- este realizat sau urmează a fi instalat, ca parte din investiție, un sistem de contorizare a apei care permite măsurarea utilizării apei la nivelul exploatației sau al unității de producție respective.

Se poate acorda sprijin pentru investiții în îmbunătățirea unei instalații de irigații existente sau a unui element al infrastructurii de irigații dacă investițiile sunt evaluate ex ante de către solicitant și indică posibile economii de apă care reflectă parametrii tehnici ai instalațiilor sau ai infrastructurilor existente;

Sprijinul pentru investiții în crearea sau extinderea unui rezervor în scopul irigației poate fi acordat cu condiția să nu aibă un impact negativ semnificativ asupra mediului.

Condiții de eligibilitate specifice

Program operațional – este elaborat de un grup de producători recunoscut, în vederea contribuției la atingerea obiectivelor PSPA, dar cel puțin a obiectivelor specifice OS1.2, OS2.2 și OS2.3. Programele operaționale au o durată minimă de doi ani și o durată maximă de patru ani. În cazul fiecărui obiectiv selectat, programele operaționale descriu intervențiile selectate din rândul celor prevăzute de PSPA pentru OS respectiv. Programele operaționale sunt aprobate de MAIA.

- Cel puțin 15 % din cheltuielile unui program operațional vizează intervențiile legate de obiectivele OS1.2 și OS2.3 (metode și tehnici de producție care respectă mediul, practici de producție reziliente la dăunători și la boli, standarde de sănătate și bunăstare a animalelor care depășesc cerințele minime, reducerea deșeurilor și utilizarea și gestionarea ecologică a subproduselor inclusiv, a reutilizării și valorificării acestora, protecția și consolidarea biodiversității și utilizarea durabilă a resurselor naturale, în special protecția apei, solului și aerului);
- Să cuprindă cel puțin trei acțiuni legate de mediu;
- Cel puțin 2 % din cheltuieli vizează intervențiile legate de cercetarea și dezvoltarea unor metode de producție durabile, inclusiv în ceea ce privește rezistența la dăunători, rezistența la bolile animalelor, precum și atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, și a unor practici și tehnici de producție inovatoare care să stimuleze competitivitatea economică și să consolideze evoluțiile pieței.

Acțiuni eligibile

- pentru orice fel de producție: mașini și echipamente pentru administrarea pesticidelor și fertilizanților specifice producției de fructe și legume pentru care organizația de producători este recunoscută;
- producția biologică: motocultoare, echipamente pentru distrugerea termică a buruienilor (cu excepția mijloacelor de tracțiune);
- echipamente tehnice conexe (mijloace de tăiere și de manipulare a recoltei, instalații pentru îmbogățire cu CO₂, modernizări ale mijloacelor de încălzire, ecran termic, sistem de susținere a plantelor, atomizor cu ceață, echipamente pentru administrarea tratamentelor fitosanitare, etc);
- echipamente pentru control intern privind respectarea normelor fitosanitare și a limitei maxime admis de reziduuri de pesticide;
- echipamente de avertizare agricolă (climatică și a stării fitosanitare): stații meteo, echipamente informatice și soft-uri, echipamente/instrumente pentru estimarea gradului de infestare cu boli și dăunători, etc;
- achiziția de dispozitive antidispersie pentru prevenirea migrării substanțelor fitosanitare spre și dinspre suprafețele învecinate;
- achiziția de recipiente pentru depozitarea uleiurilor și a combustibililor uzați, construcția de spații pentru depozitarea acestora, bazine, inclusiv de platforme betonate;
- achiziționarea de echipamente experimentale, echipamente pentru efectuarea de teste în teren și sau de laborator;
- tehnici noi de cultivare (utilizarea rațională de pesticide, reducerea inputurilor, dezvoltarea de acțiuni favorabile mediului);

- trasabilitatea produselor: prin metode necesare identificării parcelelor, codului de bare, monitorizarea orelor de lucru din cadrul OP și ale producătorilor etc.;
- implementarea sistemelor de calitate;
- implementarea unor sisteme de trasabilitate și certificare, în special monitorizarea calității produselor vândute consumatorilor finali;

Prevederile ce țin de sancțiuni, precum și recuperarea de la solicitant (OP) a asistenței financiare din partea FNDAMR în cazul nerespectării condițiilor, criteriilor de eligibilitate se vor reglementa și detalia în legislația națională.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

50% din cheltuielile suportate și este limitată la 10 % din valoarea producției comercializate a fiecărei organizații de producători, dar nu mai mult de 45.000.000,- lei.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

Explicații privind modul în care intervenția respectă dispozițiile relevante prevăzute în anexa 2 la Acordul OMC privind agricultura, astfel cum se specifică la articolul 10 din prezentul regulament și în anexa II la prezentul regulament (cutia verde)

Această intervenție nu are efecte de denaturare a comerțului sau efecte asupra producției, alocarea acestor plăți nu este legată de tipul sau volumul producției, nu are nicio legătură cu prețurile interne sau internaționale aplicabile producției sau pe prețurile privind factorii de producție.

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
SFL23-01	Alocarea financiară orientativă anuală			10.725.000,00 lei	32.175.000,00 lei	42.900.000,00 lei	53.625.000,00 lei	139.425.000
	Cuantum unitar planificat			10.725.000,00 lei	10.725.000,00 lei	10.725.000,00 lei	10.725.000,00 lei	
	Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat			10.725.000,00 lei	10.725.000,00 lei	10.725.000,00 lei	10.725.000,00 lei	
	Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat			10.725.000,00 lei	10.725.000,00 lei	10.725.000,00 lei	10.725.000,00 lei	
	R.35 Unitate (acțiune de promovare)			1	3	4	5	13

5.3 Intervenții – Dezvoltare rurală

INVEST11-01 Sprijin pentru investiții în modernizarea și înființarea exploatațiilor agricole în domeniul vegetal

Cod de intervenție	INVEST11-01	
Denumire intervenție	Sprijin pentru investiții în modernizarea și înființarea exploatațiilor agricole în domeniul vegetal	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(d)	
Indicator comun de realizare	R.20. Numărul de operațiuni sau unități de investiții productive realizate in situ, care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare
OS2.3. Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare, produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N5	Creșterea sustenabilității sectorului legume și/ sau cartof	Înaltă
N7	Creșterea sustenabilității sub-sectorul pomicol	Medie
N8	Creșterea sustenabilității sub-sectorul arbuști fructiferi și căpșun	Medie
N10	Creșterea sustenabilității sectorului struguri pentru masa	Înaltă
N35	Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole	Înaltă
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă	Medie

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.9PR Ponderea fermierilor care primesc sprijin pentru investiții în vederea restructurării și a modernizării, inclusiv a îmbunătățirii utilizării eficiente a resurselor
R1PR Îmbunătățirea performanțelor cu ajutorul cunoștințelor și al inovării: Numărul persoanelor care beneficiază de consiliere, formare, schimb de cunoștințe sau care participă la grupurile operaționale și sprijinite de PA pentru îmbunătățirea performanței durabile economice, sociale, în materie de mediu, climă și eficiență a utilizării resurselor
R1N1 Număr de ferme sau grupuri de producători care s-au lansat în activități de procesare
R1N2 Creșterea ponderii producție procesate pe sectoare
R1N3 Numărul de ferme care au beneficiat de sprijin pentru creșterea performanței prin investiții în echipamente/ utilaje, implementarea de noi tehnologii, inclusiv digitale în infrastructura post-recoltare
R44N Numărul Solicitanților din cadrul schemelor de calitate

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
<p>Scopul investițiilor în cadrul acestei intervenții este creșterea competitivității exploatațiilor agricole.</p> <p>Intervenția va asigura sprijinirea fermierilor pe bază de proiecte investiționale care să cuprindă o abordare integrată a dezvoltării afacerii. În acest sens, sunt prevăzute categorii de cheltuieli și activități eligibile cuprinzătoare.</p> <p>Este promovată dezvoltarea simbiotică a producerii cu valorificarea de resurse genetice corespunzătoare cerințelor de piață, a adaptării la schimbările climatice, inclusiv prin valorificarea patrimoniului genetic autohton. Este urmărită creșterea asigurării cu material genetic de producție autohtonă.</p> <p><i>Pomicol, arbuști fructiferi și căpșun</i></p> <p>Intervenția vizează înființarea, reconversia plantațiilor existente, replantare cu alte tipuri de culturi, și creșterea suprafețelor ocupate de pepinierele, și modernizarea plantațiilor.</p> <p>La nivelul intervenției sunt eligibile toate investițiile cheie necesare înființării, reconversiei, replantării și modernizării plantațiilor. De asemenea este sprijinită dezvoltarea prin investiții ce constau în modernizarea/construcția/ de spații de producție și tehnologii moderne, sisteme de colectare, sortare, calibrare, depozitare, condiționare, ambalare, comercializare luând în considerare standardele de calitate ridicate ale acestor produse pe piață.</p> <p>În vederea creșterii valorii adăugate în cadrul intervenției vor fi sprijinite inclusiv investițiile în condiționarea și/sau depozitarea, procesarea produselor la nivelul fermei. Investițiile în unitățile de procesare de la nivelul fermelor vor fi eligibile doar ca și componentă secundară în cadrul proiectului depus.</p> <p>Este urmărită creșterea sustenabilității, eficienței economice și energetice a exploatațiilor prin investiții în energie verde, soluții digitale și de automatizare a proceselor, aplicare de tehnologii și</p>

măsurile de asigurare a producției și adaptare la condiții adverse de climă (ex. soluții de protecție antigrindină, micropicurare, fumigare/antiîngheț).

De asemenea este oferită posibilitatea depunerii unui proiect investițional complex care să cuprindă inclusiv acțiuni de marketing și de îmbunătățire a planificării strategice a afacerilor și a managementului resurselor care conduc la creșterea eficienței economice și a productivității.

LEGUME și/sau CARTOF

Intervenția vizează investițiile corporale și necorporale necesare obținerii producției primare de legume și/sau cartofi.

Nivelul redus de autosuficiență strategică, instabilitatea ofertei, investițiile limitate în spații protejate și costul ridicat de realizare a acestora impun acordarea de sprijin care să conducă la remedierea situației și realizarea întregului potențial de dezvoltare dată fiind valoarea adăugată pe care acesta o aduc. Sectorul contribuie direct la furnizarea cantităților necesare pentru procesare și prezintă potențial de pătrundere pe piețele externe.

Sectorul prezintă un grad înalt de complexitate ținând cont de diversitatea lucrărilor tehnologice ce presupun echipamente și cunoștințe specifice, sezonalitatea, perisabilitatea și rolul important al asigurării irigațiilor. Investițiile în tipuri de producere în spații protejate sunt, de asemenea, importante pentru a satisface necesarul de cerere pe piața internă de produse proaspete pe o perioadă extinsă a anului și pentru asigurarea sustenabilității în contextul efectelor schimbărilor climatice. Intervenția va contribui și la promovarea accesului fermierilor la utilizarea tehnicilor și tehnologiilor pentru gestionare riscurilor provocate de fenomenele extreme.

În cadrul acestei intervenții se au în vedere investiții în tehnologii și echipamente de producere, condiționarea și/sau depozitarea, procesarea produselor obținute la nivelul fermei, inclusiv echipamente pentru organizarea comercializării, acțiuni de marketing. Având în vedere nevoia de creștere a valorii adăugate a produselor agricole la nivel de fermă, dar și nevoia de consolidare a poziționării fermierilor în lanțul de aprovizionare, se vizează ca investițiile în facilitățile de condiționare și/sau depozitare la nivel de fermă să fie abordate ca investiții principale sau secundare, în funcție de nevoile de dezvoltare ale fiecărei ferme. Procesarea la nivel de fermă va fi abordată, în cadrul acestei intervenții, doar ca o componentă secundară a proiectului de investiții.

Facilitățile de condiționare și/sau depozitare vor permite păstrarea produselor în condiții optime asigurând totodată o mai bună acoperire a consumului intern cu legume proaspete și cartofi pe durata întregului an, de la un sezon la altul. Disponibilitatea produselor autohtone, va contribui la creșterea consumului intern de astfel de produse și implicit la echilibrarea balanței comerciale pentru această categorie de produse, iar prin componenta de comercializare a propriilor produse, se asigură premisele creării de noi piețe locale.

SECTORUL SEMINCER

Producerea de semințe pentru culturile cerealiere reprezintă o oportunitate de dezvoltare a sectorului agricol vegetal prin axarea pe produse cu valoare adăugată mare.

STRUGURI DE MASĂ

Intervenția vizează înființarea de plantații destinate cultivării strugurilor de masă, reconversie, revitalizare și creșterea suprafețelor ocupate de pepeniere viticole, și modernizarea plantațiilor. Vizează investițiile necesare obținerii producției primare de struguri de masă.

În vederea creșterii valorii adăugate, în cadrul intervenției vor fi sprijinite, de asemenea, investițiile în componentele de condiționare și/sau depozitare, procesare a producției primare obținute în cadrul exploatației. Procesarea la nivel de fermă va fi abordată, în cadrul acestei intervenții, ca o componentă secundară a proiectului de investiții, în funcție de nevoile specifice ale fermierilor. Facilitățile de condiționare și/sau depozitare la nivel de fermă vor permite păstrarea produselor agricole în condiții optime și vor oferi o mai bună poziționare a fermierilor în lanțul de aprovizionare, dar și o mai bună acoperire a necesarului de produse autohtone determinată de cererea din piață.

De asemenea, în ceea ce privește strugurii de masă intervenția permite și investiții în vederea comercializării produselor agricole (magazinele la poarta fermei sau rulotele alimentare prin care vor fi comercializate exclusiv propriile produse agricole), ca o componentă secundară.

Această intervenție permite și investiții în instalații pentru producerea de fertilizanți organici sau energie regenerabilă prin utilizarea biomasei (din deșeuri/produse secundare rezultate din activitatea agricolă) sau altor surse regenerabile, în cadrul unui proiect de investiții, precum și înființarea și/sau modernizarea căilor de acces în cadrul fermei, inclusiv utilități și racordări, ca și componente secundare ale proiectului.

FLORICULTURĂ, PLANTE MEDICINALE, CONDIMENTARE ȘI AROMATICE

Această intervenție vizează investiții necesare obținerii producției primare de flori, plante aromatice, plante medicinale, plante condimentare, plante ornamentale. Totodată, având în vedere nevoia de creștere a valorii adăugate a produselor agricole la nivel de fermă se va acorda sprijin pentru componentele de condiționare și/sau depozitare, procesare, în funcție de nevoile de dezvoltare ale fiecărei ferme. Procesarea la nivel de fermă va fi abordată, în cadrul acestei intervenții, ca o componentă secundară a proiectului de investiții. Facilitățile de condiționare și/sau depozitare vor permite păstrarea produselor agricole în condiții optime și vor oferi o mai bună poziționare a fermierilor în lanțul de aprovizionare și o mai bună asigurare a necesarului de produse autohtone, și valorificarea acestora la export.

Sprijinul acordat prin această intervenție va contribui la o mai bună tehnologizare a exploatațiilor agricole din aceste sub-sectoare, prin investiții în utilaje și echipamente. Intervenția va susține investițiile de modernizare a fermelor din aceste sub-sectoare cu potențial competitiv (inclusiv în spații protejate), prin dotarea tehnică, inclusiv în sisteme/echipamente de irigații. Totodată, vor fi

efectuate, ca parte a proiectului de stabilire, investiții în manipulare post-recoltă și depozitare, procesare, echipamente pentru comercializare.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți

- fermieri activi înregistrați în conformitate cu cerințele legale;
- forme asociative.

Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de asigurare a cofinanțării investiției;
- Solicitantul nu trebuie să fie în dificultate, în conformitate cu legislația în vigoare;
- Fezabilitatea economică a investiției trebuie demonstrată în baza Planului de Afaceri, inclusiv a documentație tehnice;
- Capacitățile stabilite pentru prelucrare/procesare trebuie să fie în concordanță cu capacitatea proprie de producție a fermierului sau a grupului de producători (cel puțin în proporție de 50%);
- Deține actele permissive necesare investiției;
- Este înregistrat în registrele naționale, în conformitate cu activitatea desfășurată;
- Nu înregistrează datorii la bugetul de stat;
- Proiectul investițional va respecta reglementările legale în vigoare;
- Proiectul investițional demonstrează fezabilitatea producerii în condițiile actuale de climă și de mediu.

Investițiile în echipamentele de irigații la nivelul fermei, ca parte secundară, sunt eligibile doar dacă, îndeplinesc condițiile:

- Este demonstrat accesul la surse de apă;
- Investiția asigură și prevede metode și tehnologii de economisire a apei și valorificare rațională a resurselor de apă existente.

Condiții de eligibilitate specifice

Solicitanții își asumă menținerea exploatației, a elementelor care au stat la baza obținerii finanțării, cel puțin la condițiile existente la momentul demarării investiției cu excepția cazurilor de forță majoră.

Solicitantul se obligă să mențină obiectul investiției pe un termen minim de 7 ani de la data recepționării ultimii plăți, cu excepția echipamentelor care au un termen mai mic de amortizare.

Orice modificare legată de obiectul investiției anterior termenului prevăzut, în cazuri excepționale, pot fi efectuate cu aprobarea finanțatorului.

Acțiuni eligibile

În cadrul acestei intervenții sunt vizate **investițiile** legate de:

- Investiții în înființarea de plantații, reconversia plantațiilor existente, replantare cu alte tipuri de culturi, creșterea suprafețelor ocupate, modernizarea plantațiilor;
- Investiții în înființarea sau modernizarea de spații protejate;
- Echipamente și sisteme pentru prevenirea monitorizarea fenomenelor meteorologice și echipamente de diminuare a impactului de climă și combatere a riscurilor (plasă/ sisteme antigrindină, antiploaie, combinate etc.) (componentă secundară);
- Investiții în agricultura de precizie, utilizarea soluțiilor digitale și de modernizare sau tehnologii care contribuie la eficiența proceselor de producție, (componentă secundară);
- Sunt eligibile pentru finanțare ecranele curbe pentru tratarea apelor uzate, tratarea biologică a apelor uzate;
- Instalații și/sau echipamente pentru gestionarea/utilizarea eficientă a îngrășămintelor și/sau a produselor de protecție a plantelor (componentă secundară);
- Înființarea și/sau modernizarea echipamentelor pentru irigații în cadrul fermei, inclusiv facilități de stocare a apei la nivel de fermă (componentă secundară a proiectului);
- Investiții în înființarea și modernizarea pepinierelor, inclusiv în creșterea suprafețelor ocupate de material săditor;
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de condiționare și/sau depozitare (componentă secundară);
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de procesare de la nivelul fermei (componentă secundară);
- Echipamente pentru comercializarea produselor la nivel de exploatație (dotarea spațiilor de comercializare, rulote alimentare pentru comercializare exclusivă a produselor proprii (doar ca o componentă secundară a proiectului);
- Investiții în creșterea eficienței energetice, în economia circulară, inclusiv echipamente și tehnologii de valorificare a produselor secundare și subproduselor, a biomasei, a surselor de energie regenerabilă și alternativă (ca componentă secundară a proiectului);
- Dotarea tehnică a fermelor cu utilaje agricole inclusiv remorci și semiremorci tehnologice specializate;
- Sisteme de suport noi sau modernizarea acestora;
- Achiziționarea de tehnologii (know-how), patente și licențe pentru pregătirea implementării proiectului;
- Achiziționarea de software, identificat ca necesar în documentația tehnico-economică a proiectului;
- Investiții neproductive în cadrul exploatației (sisteme de alimentare cu apă, gaz, electricitate, sisteme de canalizare).

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Pomicol, arbuști fructiferi și căpșun

- Pentru proiecte de înființare livezi: maxim 7 milioane de lei per proiect.
- Pentru investiții care includ componenta de post-recoltare și procesare: maxim 12 milioane de lei.

Legumicultură și/sau cartofi

- Pentru investiții de producere în câmp deschis: maxim 4 milioane de lei.

- Pentru investiții care includ suprafețe protejate, componenta post-recoltare și procesare inclusiv pentru investiții în câmp deschis: maxim 12 milioane de lei.

Sectorul semincer:

- Pentru investiții care includ componenta post-recoltare și procesare pentru investiții în sectorul semincer: maxim 12 milioane de lei.

Struguri de masă

- Pentru proiecte de înființare plantații: maxim 7 milioane de lei per proiect.
- Pentru investiții care includ componenta de post-recoltare și procesare: maxim 12 milioane de lei.

Floricultură, plante medicinale, aromatice și condimentare

- Valoarea maximă a sprijinului va constitui 1 milion de lei.
- Pentru investiții care includ componenta de post-recoltare și procesare: maxim 12 milioane de lei.

Intensitatea sprijinului public nerambursabil nu va depăși 40% din costurile eligibile și de 60% în cazul proiectelor depuse de către formele asociative.

Diferența dintre cotele de participare maximă și minimă a fermierilor în cadrul formelor asociative nu va depăși 10 p.p. și numărul membrilor acestora va fi de minim 5 fermieri.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	50%	1.000.000,-	25.000.000,-

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuquantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile raportate?

15.000.000,-	Grant	50%	unitar	toate	R9PR; R1PR; R1N1; R1N2; R1N3; R44N	da
11.500.000,-	Grant	50%	unitar	toate	R9PR; R1PR; R1N1; R1N2; R1N3; R44N	da
4.000.000,-	Grant	50%	unitar	toate	R9PR; R1PR; R1N1; R1N2; R1N3; R44N	da
2.000.000,-	Grant	50%	unitar	toate	R9PR; R1PR; R1N1; R1N2; R1N3; R44N	da
5.000.000,-	Grant	50%	unitar	toate	R9PR; R1PR; R1N1; R1N2; R1N3; R44N	da
2.500.000,-	Grant	50%	unitar	toate	R9PR; R1PR; R1N1; R1N2; R1N3; R44N	da
750.000,-	Grant	50%	unitar	toate	R9PR; R1PR; R1N1; R1N2; R1N3; R44N	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
INVESTI 1-01	Alocarea financiară orientativă anuală	550.000.000,00 lei	659.250.000,00 lei	755.500.000,00 lei	819.500.000,00 lei	932.250.000,00 lei	1.092.500.000,0 0 lei	4.809.000.000
<i>Pomicol și arbuști fructiferi (componen ta de postrecolt are și procesare)</i>	<i>Cuantum unitar planificat, la 10 ha</i>	<i>15.000.000,00 lei</i>	<i>15.000.000,00 lei</i>	<i>15.000.000,00 lei</i>	<i>15.000.000,00 lei</i>	<i>15.000.000,00 lei</i>	<i>15.000.000,00 lei</i>	90.000.000
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>5.000.000,00 lei</i>	<i>5.000.000,00 lei</i>	<i>5.000.000,00 lei</i>	<i>5.000.000,00 lei</i>	<i>5.000.000,00 lei</i>	<i>5.000.000,00 lei</i>	
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>25.000.000,00 lei</i>	<i>25.000.000,00 lei</i>	<i>25.000.000,00 lei</i>	<i>25.000.000,00 lei</i>	<i>25.000.000,00 lei</i>	<i>25.000.000,00 lei</i>	
	<i>R.20 Unitate (proiect)</i>	4	5	6	6	8	10	39
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>60.000.000,00 lei</i>	<i>75.000.000,00 lei</i>	<i>90.000.000,00 lei</i>	<i>90.000.000,00 lei</i>	<i>120.000.000,00 lei</i>	<i>150.000.000,00 lei</i>	585.000.000
<i>Pomicol și arbuști fructiferi (înfăințare livezi)</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>	<i>11.500.000,00 lei</i>	<i>11.500.000,00 lei</i>	<i>11.500.000,00 lei</i>	<i>11.500.000,00 lei</i>	<i>11.500.000,00 lei</i>	<i>11.500.000,00 lei</i>	69.000.000
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	

	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	
	<i>R.20 Unitate (proiect)</i>	30	35	40	45	50	60	260
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	345.000.000,00 lei	402.500.000,00 lei	460.000.000,00 lei	517.500.000,00 lei	575.000.000,00 lei	690.000.000,00 lei	2.990.000.000
<i>Legumicul tură și/sau cartofi (suprafețe protejate, componen ta postrecolt are și procesare)</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	24.000.000
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	
	<i>R.20 Unitate (proiect)</i>	10	12	14	14	16	18	84
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	40.000.000,00 lei	48.000.000,00 lei	56.000.000,00 lei	56.000.000,00 lei	64.000.000,00 lei	72.000.000,00 lei	336.000.000
<i>Legumicul tură și/sau cartofi (producer e în câmp deschis)</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	12.000.000

	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>1.000.000,00 lei</i>	<i>1.000.000,00 lei</i>	<i>1.000.000,00 lei</i>	<i>1.000.000,00 lei</i>	<i>1.000.000,00 lei</i>	<i>1.000.000,00 lei</i>	
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	
	<i>R.20 Unitate (proiect)</i>	40	45	50	50	55	55	295
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>80.000.000,00 lei</i>	<i>90.000.000,00 lei</i>	<i>100.000.000,00 lei</i>	<i>100.000.000,00 lei</i>	<i>110.000.000,00 lei</i>	<i>110.000.000,00 lei</i>	590.000.000
<i>struguri de masă (componenta de postrecoltare și procesare)</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>	<i>5.000.000,00 lei</i>	<i>5.000.000,00 lei</i>	<i>5.000.000,00 lei</i>	<i>5.000.000,00 lei</i>	<i>5.000.000,00 lei</i>	<i>5.000.000,00 lei</i>	30.000.000
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>7.000.000,00 lei</i>	<i>7.000.000,00 lei</i>	<i>7.000.000,00 lei</i>	<i>7.000.000,00 lei</i>	<i>7.000.000,00 lei</i>	<i>7.000.000,00 lei</i>	
	<i>R.20 Unitate (proiect)</i>		2	2	2	2	2	10
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>- lei</i>	<i>10.000.000,00 lei</i>	<i>10.000.000,00 lei</i>	<i>10.000.000,00 lei</i>	<i>10.000.000,00 lei</i>	<i>10.000.000,00 lei</i>	50.000.000
<i>struguri de masă</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>	<i>2.500.000,00 lei</i>	<i>2.500.000,00 lei</i>	<i>2.500.000,00 lei</i>	<i>2.500.000,00 lei</i>	<i>2.500.000,00 lei</i>	<i>2.500.000,00 lei</i>	15.000.000
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>2.000.000,00 lei</i>	<i>2.000.000,00 lei</i>	<i>2.000.000,00 lei</i>	<i>2.000.000,00 lei</i>	<i>2.000.000,00 lei</i>	<i>2.000.000,00 lei</i>	
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	<i>3.000.000,00 lei</i>	
	<i>R.20 Unitate (proiect)</i>	10	12	14	16	18	20	

	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>		30.000.000,00 lei	35.000.000,00 lei	40.000.000,00 lei	45.000.000,00 lei	50.000.000,00 lei	225.000.000
		25.000.000,00 lei						
<i>Floricultură, plante medicinale și aromatice</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>							
		750.000,00 lei	750.000,00 lei	750.000,00 lei	750.000,00 lei	750.000,00 lei	750.000,00 lei	4.500.000
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	
	<i>R.20 Unitate (proiect)</i>		5	6	8	11	14	
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	- lei	3.750.000,00 lei	4.500.000,00 lei	6.000.000,00 lei	8.250.000,00 lei	10.500.000,00 lei	33.000.000

INVEST11-02 Construcția sau modernizarea fermelor zootehnice

Cod de intervenție	INVEST11-02	
Denumire intervenție	Construcția sau modernizarea fermelor zootehnice	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(d)	
Indicator comun de realizare	R.20. Numărul de operațiuni sau unități de investiții productive realizate, care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice
OS2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare
OS3.2 Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N12	Diversificarea surselor de venituri	Înaltă
N18	Creșterea producției de lapte	Înaltă
N19	Creșterea producției de carne	Înaltă
N20	Creșterea producției de carne și lapte de ovine-caprine	Înaltă
N21	Asigurarea sustenabilității (productivitatea/ rentabilizarea) sectorului zootehnic	Înaltă
N29	Reducerea costurilor input-urilor în agricultura ecologică	Medie

N31	Atenuarea schimbărilor climatice, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea captării carbonului, precum și promovarea energiei durabile	Înaltă
N32	Reducerea deșeurilor și utilizarea și gestionarea ecologică a subproduselor, inclusiv reutilizarea și creșterea valorii acestora	Înaltă
N34	Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol	Înaltă
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă	Medie
N41	Îmbunătățirea bunăstării animalelor	Înaltă
N50	Aplicarea criteriilor economiei circulare	Înaltă
N51	Acordarea de servicii de consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.3 Ponderea fermelor agricole care beneficiază de sprijin pentru tehnologia agriculturii digitale prin intermediul PSPA
R39 Dezvoltarea economiei rurale: Numărul de întreprinderi rurale, inclusiv întreprinderi din cadrul bioeconomiei, care s-au dezvoltat cu sprijin din partea PA
R9PR Modernizarea fermelor: Ponderea fermelor care primesc sprijin pentru investiții în vederea restructurării și modernizării, inclusiv în vederea utilizării mai eficiente a resurselor
R1N1 Număr de ferme sau grupuri de producători care s-au lansat în activități de procesare
R1N2 Creșterea ponderii producție procesate pe sectoare
R1N3 Numărul de ferme care au beneficiat de sprijin pentru creșterea performanței prin investiții în echipamente/ utilaje, implementarea de noi tehnologii, inclusiv digitale în infrastructura post-recoltare
R44PR Îmbunătățirea bunăstării animalelor: Ponderea de unități vită mare (UVM) care fac obiectul acțiunilor care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea bunăstării animalelor
R.13PR(N) Reducerea emisiilor din sectorul creșterii animalelor: Ponderea fermelor care beneficiază de sprijin pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și/sau de amoniac, inclusiv gestionarea gunoiului de grajd
R.16 Ponderea fermelor agricole care beneficiază de sprijinul pentru investiții în cadrul PSPA și care contribuie la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, precum și la producția de energie din surse regenerabile sau de biomateriale
R20PR Îmbunătățirea calității aerului: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin referitoare la reducerea emisiilor de amoniac

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Potențialul de dezvoltare a sectorului zootehnic (ferme de bovine, ovine și caprine, suine, păsări și alte ferme) trebuie susținut prin realizarea constantă de investiții pentru toate ramurile acestuia, astfel încât să fie asigurată:

- Corespunderea sectorului cerințelor sanitar-veterinare și de bunăstare a animalelor ale UE în vederea pătrunderii pe piața comunitară;
- Îmbunătățirea nivelului de autoasigurare strategică și îmbunătățirea balanței comerciale;
- Eficientizarea economică a fermelor;
- Asigurarea materiei prime pentru procesare;
- Gestionarea gunoiului de grajd și reducerea impactului asupra mediului.

Pentru atingerea potențialului de dezvoltare, sectorul zootehnic are nevoie de investiții care să asigure:

- Creșterea efectivului de animale;
- Creșterea performanțelor per animal;
- Ameliorarea condițiilor legate de bunăstarea și sănătatea animalelor;
- Disponibilitatea furajelor și nutrețurilor combinate în parametri optimi pentru fiecare specie de interes economic;
- Creșterea valorii adăugate a produselor obținute;
- Dotarea cu echipamente a fermelor zootehnice;
- Managementul durabil al gunoiului de grajd al subproduselor rezultate precum și gestionarea emisiilor cu efect de seră.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți:

Fermieri activi, forme asociative constituite și înregistrate conform cerințelor

Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de asigurare a cofinanțării investiției;
- Solicitantul nu trebuie să fie în dificultate, în conformitate cu legislația în vigoare;
- Fezabilitatea economică a investiției trebuie demonstrată în baza Planului de Afaceri, inclusiv a documentație tehnice;
- Capacitățile stabilite pentru prelucrare/ procesare trebuie să fie în concordanță cu capacitatea proprie de producție a fermierului sau a grupului asociativ (cel puțin în proporție de 50%);
- Proiectul investițional respectă cerințele legale și sunt deținute actele permissive necesare demarării investiției;
- Este înregistrat în cadrul registrelor naționale conform domeniului de activitate;
- Nu înregistrează datorii la bugetul de stat;
- Sunt deținători legali ai bunurilor imobile sau a terenului pe care este amplasată ferma, sau deținut în arendă pe termen de minim 10 ani.

Investițiile în echipamentele de irigații la nivelul fermei, ca parte secundară, sunt eligibile doar dacă, îndeplinesc condițiile cu privire la faptul că:

- Este demonstrat accesul la surse de apă;
- Investiția asigură și prevede metode și tehnologii de economisire a apei și valorificare rațională a resurselor de apă existente.

Condiții de eligibilitate specifice

Solicitanții își asumă menținerea exploatației - a elementelor care au stat la baza obținerii finanțării - cel puțin la condițiile existente la momentul demarării investiției cu excepția cazurilor de forță majoră.

Solicitantul se obligă să mențină obiectul investiției pe un termen minim de 7 ani de la data recepționării ultimei plăți, cu excepția echipamentelor care au un termen mai mic de amortizare.

Orice modificare legată de obiectul investiției anterior termenului prevăzut, în cazuri excepționale, pot fi efectuate cu aprobarea finanțatorului.

În cadrul intervenției vor fi sprijinite doar fermele cu un efectiv până la (capacități existente și cele dezvoltate în baza proiectului), conform ratelor de conversie a animalelor în ("UVM"):

- Ferme de bovine 600UVM.
- Ferme de ovine și caprine 250 UVM
- Ferme de suine 300UVM
- Fermă de păsări 400UVM
- Alte ferme: 200UVM

Investițiile vor ține cont de cerințele minime de bunăstare a animalelor.

Acțiuni eligibile

- Construcția, extinderea și/ sau modernizarea fermei zootehnice;
- Dotarea fermei cu tehnică, utilaj, echipament;
- Dotarea fermei cu unitate de procesare a furajelor;
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea abatorului staționar sau mobil (inclusiv dotarea) spațiilor/ unităților/ punctelor de sacrificare a animalelor din cadrul fermei;
- Achiziționarea animalelor de prăsilă (bovine, ovine/ caprine, alte specii);
- Investiții în eficiența energetică a exploatației (stații de biogaz și/sau panouri fotovoltaice, etc.);
- Investiții în stabilirea facilităților de prelucrare și/sau de procesare;
- Modernizarea fermei zootehnice și/sau a facilităților de prelucrare, procesare;
- Dotarea cu echipamente pentru comercializarea produselor la nivel de exploatație (dotarea spațiilor de comercializare, rulote alimentare pentru comercializare exclusivă a produselor proprii - doar ca o componentă secundară).
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea adăposturilor de animale, inclusiv a facilităților necesare obținerii/ pregătirii și/sau distribuirii hranei animalelor din

exploatație, a căilor de acces, utilităților și racordărilor necesare exploatațiilor zootehnice;

- Înființarea/ modernizarea facilităților, inclusiv achiziția echipamentelor aferente asigurării igienei, bunăstării animalelor și biosecurității la nivel de fermă;
- Investiții în instalații și/sau echipamente pentru gestionarea/ utilizarea dejecțiilor de origine animală, investiții în optimizarea transformării gunoiului de grajd în fertilizanți organici;
- Investiții necesare reproducției (ex. stații de incubare, facilități de recoltare, testare și conservare material seminal);
- Îmbunătățirea eficienței energetice a construcțiilor în care se desfășoară o activitate eligibilă în cadrul intervenției;
- Construirea și/ sau modernizarea clădirilor utilizate pentru producția agricolă la nivel de fermă, incluzând investițiile pentru respectarea standardelor sanitare, privind protecția mediului;
- Dotarea cu utilaje remorci și semiremorci tehnologice specializate pentru activitatea agricolă și utilajele agricole necesare asigurării bazei furajere;
- Echipamente și utilaje aferente păstrării și depozitării produselor materie primă și finite;
- Investiții legate de utilizare de soluții digitale, inclusiv în agricultura de precizie, tehnologii care contribuie la eficiența proceselor de producție (componentă secundară).
- Investiții care contribuie la reducerea emisiilor de GES, creșterea eficienței energetice, în economia circulară, inclusiv echipamente și tehnologii de valorificare a produselor secundare și subproduselor, a biomasei, a surselor de energie regenerabilă și alternativă (ca componentă secundară a proiectului);
- Investiții neproductive în cadrul exploatației (sisteme de alimentare cu apă, gaz, electricitate, sisteme de canalizare).

FERME APICOLE

- Instalații de umplere a mierii, remorci și/sau suprastructuri pentru migrarea albinelor (transportul stupilor),
- Instalații pentru producția de hidromel (de exemplu: rezervoare de fermentație, sisteme de filtrare, dispozitive de pompare și umplere),
- Centrifuge automate, suflătoare de albine (dispozitive de suflare), dispozitive de înseminare pentru înseminare artificială,
- Incubator, rezervor de stocare a mierii din inox, sisteme electronice de observare a fluxului de miere),
- Sisteme de decapsulare, sisteme de etichetare, mobilier inox în camera de umplere și centrifugare, mașina de spălat sticla (temperatura de spălare minim 80°C, fără mașini de spălat vase de uz casnic) ,
- Dispozitive de decongelare a mierii, răcire unități, macarale de încărcare pentru apicultura pe șantier la stupine), curățător de polen, dulap de uscare a polenului, pompă pentru extragerea lăptișorului de matcă, aparate de uscare încăperi, mixere de miere (sunt eligibile doar aparatele destinate producerii cremei de miere și amestecării mierii);
- Burghiu, malaxoare electrice, palete de amestecare (ex. rapido sau agitatoare de mare viteză, stații de agitare);

- Centrifuge sau componente ale acestora, autopropulsate ajutoare pentru mers (fără autovehicule) pentru transportul stupilor;
- Roabe speciale, cântare pentru stupi, prese de ceară pentru producția de fundații (cu excepția sistemelor industriale de producție a fundațiilor pentru revânzarea comercială);
- Topitoare de ceară inclusiv generatoare de abur, centrifuge;
- Investiții în echipamente mici pentru apicultură (exemple de utilaje și echipamente eligibile):
 - vase de umplere din oțel inoxidabil, mașină de măturat, cântare calibrabile care se folosesc pentru verificarea cantităților de umplere conform reglementărilor de ambalare, dispozitive de hipertermie cu dispozitiv de umidificare integrat pentru combaterea acarienilor Varoozei prin tratarea termică a fagurilor de puiet îndepărtați (se finanțează maximum un dispozitiv pe aplicație), suport de decapsulare, recipiente de depozitare din oțel inoxidabil, centrifuge din oțel inoxidabil, dispozitive mici pentru manipularea blândă a coloniilor de albine.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Pentru investiții în construcția și extinderea fermelor zootehnice care prevăd și facilități de prelucrare/procesare valoarea maximă a sprijinului este de 20 milioane lei.

Pentru proiecte care prevăd construcția, modernizarea și echiparea fermei sau a facilităților aferente activității fermei, inclusiv dotarea cu utilaje și echipamente valoarea maximă a sprijinului va constitui 15 milioane lei.

Intensitatea sprijinului public nerambursabil nu va depăși 40% din costurile eligibile și de 60% în cazul proiectelor depuse de către formele asociative.

Diferența dintre cotele de participare maximă și minimă a fermierilor în cadrul formelor asociative nu va depăși 10 p.p. și numărul membrilor acestora va fi de minim 5 fermieri.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	50%	3,000,000.-	20,000,000.-
toate	50%	1,000,000.-	15,000,000.-

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuquantum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuquantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
11.500.000,-	grant	50%	medie	toate	R3; R36PR; R36N; R39; R9PR; R1PR; R1N1; R1N2; R1N3; R44PR; R16; R20PR	da
5.500.000,-	grant	50%	medie	toate	R3; R36PR; R36N; R39; R9PR; R1PR; R1N1; R1N2; R1N3; R44PR; R16; R20PR	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
INVEST11-02	Alocarea financiară orientativă anuală	412.000.000,00 lei	498.000.000,00 lei	561.000.000,00 lei	572.500.000,00 lei	647.000.000,00 lei	710.000.000,00 lei	3.400.500.000
investiții în construcția și extinderea fermelor zootehnice care prevăd și facilități de prelucrare/procesare	Cuantum unitar planificat	11.500.000,00 lei	11.500.000,00 lei	11.500.000,00 lei	11.500.000,00 lei	11.500.000,00 lei	11.500.000,00 lei	69.000.000
	Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	
	Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	
	R.20 Unitate	8	12	14	15	18	20	87
	Alocarea financiară orientativă anuală	92.000.000,00 lei	138.000.000,00 lei	161.000.000,00 lei	172.500.000,00 lei	207.000.000,00 lei	230.000.000,00 lei	1.000.500.000
modernizarea și echiparea fermei sau a facilităților aferente activității fermei, inclusiv dotarea cu utilaje și echipamente	Cuantum unitar planificat	8.000.000,00 lei	8.000.000,00 lei	8.000.000,00 lei	8.000.000,00 lei	8.000.000,00 lei	8.000.000,00 lei	48.000.000
	Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	
	Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat	15.000.000,00 lei	15.000.000,00 lei	15.000.000,00 lei	15.000.000,00 lei	15.000.000,00 lei	15.000.000,00 lei	

<i>R.20 Unitate (proiect)</i>	40	45	50	50	55	60	300
<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	320.000.000,0 <i>0 lei</i>	360.000.000,0 <i>0 lei</i>	400.000.000,0 <i>0 lei</i>	400.000.000,0 <i>0 lei</i>	440.000.000,0 <i>0 lei</i>	480.000.000,0 <i>0 lei</i>	2.400.000.000

RISK11-01 Contribuții financiare la plata primelor de asigurare - Asigurarea riscului

Cod de intervenție	RISK11-01	
Denumire intervenție	Contribuții financiare la plata primelor de asigurare - Asigurarea riscului	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(f)	
Indicator comun de realizare	R.9. Numărul de unități acoperite de instrumentele de gestionare a riscurilor, care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1 Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N11	Creșterea rezilienței producătorilor în situații de criză	Medie

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.5 Ponderea fermelor agricole acoperite de instrumentele de gestionare a riscurilor, care beneficiază de sprijin

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
Scopul intervenției este de a încuraja fermierii în aplicarea unor instrumente de gestionare a riscurilor la nivelul fermei, prin sprijinirea financiară a plății unei părți din prima de asigurare eligibilă plătită. Asigurarea este un instrument primar de protecție a fermierilor ce contribuie la stabilizarea veniturilor în situații ce implică cauzarea unor pierderi a producției ca urmare a rezultatelor fenomenelor meteorologice extreme, boli sau dăunători, și alte fenomene sau factori care pot afecta nemijlocit nivelul de producție.
Intervenția este aplicată conform prevederilor Legii 183/2020 privind asigurarea subvenționată în agricultură.
Complementaritatea și evitarea dublei finanțări

Se consideră a fi măsură de asigurare primară. În caz de mix de instrumente de sprijin, valoarea despăgubirilor primite nu poate depăși 100% din valoarea pierderilor de producție. În cazul în care este înregistrat un cumul de instrumente de sprijin, baza despăgubirii o constituie plata asiguratorului.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți

Fermier activ înregistrat în conformitate cu cerințele legale, în registrele naționale în conformitate cu domeniul de activitate, și care încheie o poliță de asigurare.

Condițiile de eligibilitate

- Fermierul a încheiat un contract de asigurare pentru producția agricolă și a plătit integral prima de asigurare în cuantumul prevăzut în contract;
- Contractul de asigurare acoperă cel puțin unul din riscurile eligibile conform Legii 183/2020;
- Contractul de asigurare prevede o metodologie de calcul a pierderilor pe baza evidențelor contabile ale fermierilor și a expertizei tehnice a asiguratorului pentru constatarea daunei, fie pe bază de indicii;
- Contractul de asigurare conține prevederi privind evitarea supra-compensării în baza principiului – asiguratorul este primul responsabil de acordarea despăgubirilor.

Cheltuieli neeligibile

Nu pot fi supuse asigurării:

- recolta culturii anuale care, fiind cultivată pe parcursul ultimilor 3 ani consecutivi, a produs mai puțin de 30% din recolta medie a culturii date în unitatea administrativ-teritorială de nivelul al doilea, conform datelor Biroului Național de Statistică, sau nu a rodit deloc;
- recolta plantației multianuale care, fiind în fază de fertilitate, în ultimii 5 ani a produs mai puțin de 30% din recolta medie a acestei culturi în unitatea administrativ-teritorială de nivelul al doilea, conform datelor Biroului Național de Statistică, sau nu a rodit deloc;
- recolta plantației multianuale în care peste 20% dintre tufele/pomii proiectați lipsesc sau au pierit, care a fost întreținută în condiții neconforme cu normele agrotehnice sau al cărei termen de funcționare utilă rămas este mai mic sau egal cu 2 ani.

Categoriile de riscuri eligibile:

Riscurile eligibile:

- Fenomene climatice nefavorabile (ex: secetă, arșiță, inundații, grindină, îngheț ș.a.);
- Organisme dăunătoare plantelor;
- Boli ale animalelor;

Alte prevederi conform Legii 183/2020.

Condiții de eligibilitate specifice
N/R
Acțiuni eligibile
N/R
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată
Sprijinul public nerambursabil reprezintă 70% din costul poliței de asigurare. În cazul în care valoarea cumulată a polițelor asigurate depășește bugetul de 6% alocat din FNDAMR, procentul de acoperire de 70% scade proporțional, în conformitate cu prevederile legii 183/2020 privind asigurarea subvenționată în agricultură.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Articolul	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate		70%		

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
260.600	grant	30%	Unitar	toate	R5	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
RISK11-01	Alocarea financiară orientativă anuală	119.876.000,00 lei	119.876.000,00 lei	119.876.000,00 lei	119.876.000,00 lei	119.876.000,00 lei	119.876.000,00 lei	719.256.000
	Cuquantum unitar planificat	260.600,00 lei	260.600,00 lei	260.600,00 lei	260.600,00 lei	260.600,00 lei	260.600,00 lei	1.563.600
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat							
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat							
	R.9 Unitate ()	460	460	460	460	460	460	2.760

RISK11-02 Fond mutual de reziliență pentru gestionarea riscurilor legate de pierderea de calitate a produselor

Cod de intervenție	RISK11-02	
Denumire intervenție	RISK11-02 Fond mutual de reziliență pentru gestionarea riscurilor legate de pierderea de calitate a produselor	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(f)	
Indicator comun de realizare	R.9. Numărul de fermieri ce beneficiază de instrumente de gestionare a riscurilor	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N11	Creșterea rezilienței producătorilor în situații de criză	Medie
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.5 Ponderea fermelor agricole acoperite de instrumentele de gestionare a riscurilor, care beneficiază de sprijin
R.10 Procentul fermelor care participă la grupurile de producători, organizațiile de producători, piețele locale, lanțurile scurte de aprovizionare și sistemele de calitate sprijinite prin PA

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
Intervenția urmărește atingerea unui efect cumulat, atât prin sprijinirea asocierii fermierilor cât și prin asigurarea riscurilor legate de pierderea de calitate a produselor.
Fondul mutual de reziliență este format din contribuția grupului de producători raportată la maxim 5% din valoarea vânzărilor, dar nu mai mult 2 milioane de lei pe an. Pentru recunoașterea fondului mutual ca fiind unul operațional este necesar ca contribuțiile membrilor grupului de producători să fie achitate pe o perioadă de cel puțin 12 luni.
Contribuția maximă a statului la riscurile asigurate din cadrul fondului mutual de reziliență reprezintă valoarea soldului fondurilor mutuale recunoscute ca fiind operaționale, dovedite anual

prin acte confirmative depuse în perioada **1 – 15 septembrie** a anului anterior celui de acordare a sprijinului financiar.

Cererea despăgubirii se depune în maxim 12 luni de la momentul survenirii riscului din data declarării fondului mutual de reziliență ca fiind operațional.

Sunt acoperite riscurile determinate de factori naturali care prin acțiunea lor au condus la diminuarea calității și respectiv a valorii producției.

Plata din FNDAMR este realizată după prezentarea documentelor confirmative aferente riscului survenit și a dovezii achitării despăgubirii din mijloacele proprii acumulate în fond, în proporție de 50%. Plata din FNDAMR va fi în mărimea despăgubirii achitate, dar nu mai mult de **6 mil. lei anual, per fond mutual**.

Modul de acordare a sprijinului din fondul de reziliență al formei asociative:

Sprijinul este acordat pentru a acoperi până la **70%** din pierderi de valoare a producției cauzate de factori de risc naturali. Pierderea de calitate se constată prin dovada producerii factorilor naturali care au condus la diminuarea acesteia. Este acoperită de despăgubire doar partea de producție afectată de producerea factorilor menționați. Va fi considerat eligibil doar volumul producției comercializat la un preț diminuat prin încadrarea într-o clasă de calitate inferioară. Sunt eligibile pentru sprijin cazurile de scădere a valorii producției de cel puțin **30%** față de valorile de referință.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți

Grupuri de producători recunoscute de MAIA din sectorul fructe și legume, care au constituit un fond mutual de reziliență și recunoscut ca fiind operațional.

Condiții de eligibilitate

- Venituri din vânzări de maxim 40 mil. lei pe an;
- Membrii grupului de producători își asumă comercializarea în comun a producției proprii în proporție de minim 70%;
- Fondurile mutuale de reziliență în agricultură trebuie să aibă:
 - Un cont dedicat în scop de asistență reciprocă;
 - Un administrator desemnat pentru gestionarea contului în numele grupului de producători, calcularea pierderilor, administrarea contribuțiilor sau a compensațiilor de pierdere a veniturilor, contabilitate și alte activități conexe;
 - Manual operațional aprobat de grup de producători, care detaliază administrarea fondului, cumularea, utilizarea, calculele și plățile de contribuție și compensare, condițiile de membru, raportarea conflictelor de interese, condițiile de reducere sau neplată pentru neglijență și răspunderea membrului pentru fond - datorii aferente.

Fondurile mutuale de reziliență se formează din:

- Contribuții de la membrii GP pentru fondul mutual de reziliență în agricultură;
- Sprijin de la bugetul de stat și/ sau alte fonduri externe;

- Alte fonduri dobândite legal.

Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată.

Condiții de eligibilitate specifice

- Instituția responsabilă cu gestionarea și controlul fondurilor agricole evaluează respectarea cerințelor stabilite și monitorizează activitățile legate de utilizarea sprijinului de la stat și/ sau alte fonduri externe pentru compensarea veniturilor pierdute ale membrilor fondului mutual de reziliență. Fondurile care nu respectă cerințele stabilite sunt neeligibile pentru sprijin din bugetul de stat și din alte fonduri externe;
- Venitul este definit ca suma veniturilor din piață, inclusiv orice formă de sprijin public, minus cheltuieli. Compensarea veniturilor pierdute plătită din fondul mutual de reziliență unui subiect de activitate agricolă acoperă până la 70% din veniturile pierdute în anul în care subiectul devine eligibil pentru acest sprijin;
- Compensarea veniturilor pierdute de către membrii fondului mutual de reziliență se plătește după luarea în considerare a sprijinului primit de la stat și nu poate depăși suma veniturilor pierdute;
- Mijloacele financiare aflate pe conturile fondului mutual de reziliență care și-a încetat activitatea sunt returnate membrilor săi proporțional cu contribuțiile acestora.

Acțiuni eligibile

N/R

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Plată nerambursabilă de 50% din valorii contribuției solicitantului eligibil realizată în conformitate cu condițiile impuse, dar nu mai mult de 14 milioane lei anual.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	1.250.000,-	500.000,-	2,000,000.-

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
1.250.000,-	grant	-	medie	toate	R5; R10	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
RISK1 1-02	Alocarea financiară orientativă anuală	3.750.000,00 lei	6.250.000,00 lei	6.250.000,00 lei	10.000.000,00 lei	11.250.000,00 lei	12.500.000,00 lei	50.000.000
	Cuantum unitar planificat	1.250.000,00 lei	1.250.000,00 lei	1.250.000,00 lei	1.250.000,00 lei	1.250.000,00 lei	1.250.000,00 lei	
	Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	
	Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	
	R.9 Unitate (Solicitanți)	3	5	5	8	9	10	10

AGRI-ECO12-01 Susținerea fermelor eco în perioada de conversie

Cod de intervenție	AGRI-ECO12-01	
Denumire intervenție	Susținerea fermelor eco în perioada de conversie	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(a)	
Indicator comun de realizare	R.17. Numărul de hectare sau de alte unități care beneficiază de sprijin pentru agricultura ecologică	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice
OS2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N14	Asigurarea calității vinurilor și celorlalte categorii de produse vitivinicole prin respectarea practicilor prietenoase mediului	Medie
N17	Adaptarea la cerințele pieței	Înaltă
N27	Promovarea consumului produselor ecologice	Medie
N28	Fortificarea capacităților producătorilor agricoli din sectorul agricultură ecologică	Medie
N30	Încurajarea trecerii la agricultura ecologică	Înaltă
N31	Atenuarea schimbărilor climatice, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea captării carbonului, precum și promovarea energiei durabile	Înaltă
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă

N34	Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol	Înaltă
N40	Asigurarea calității și originii produselor (asigurarea trasabilității pentru consumatori)	Medie
N42	Îmbunătățirea răspunsului agriculturii la cerințele societății pentru alimente sigure și sănătoase	Înaltă
N43	Reducerea utilizării pesticidelor și îmbunătățirea rezilienței la dăunători	Medie

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.14PR Stocarea carbonului în sol și în biomasă: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin referitoare la reducerea emisiilor sau la menținerea sau îmbunătățirea stocării carbonului
R.19PR Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin care sunt benefice pentru gestionarea solului, în vederea îmbunătățirii calității și a biocenozei solului (cum ar fi reducerea lucrărilor solului, acoperirea solului cu culturi, rotația culturilor inclusiv cu culturi de leguminoase)
R.24PR Utilizarea durabilă și redusă a pesticidelor: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) conform unor angajamente specifice care beneficiază de sprijin și care duc la o utilizare durabilă a pesticidelor, în vederea reducerii riscurilor și a efectelor pesticidelor, precum scurgerea pesticidelor
R.29PR Dezvoltarea agriculturii ecologice: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) care beneficiază de sprijin din PA pentru agricultura ecologică, cu repartizare între menținerea și conversia la aceasta

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
<p>Sprijinul prevăzut în cadrul acestei intervenții se acordă fermierilor care se angajează în mod voluntar să adopte practici și metode specifice agriculturii, criteriile, și normele de producție ecologice, așa cum sunt definite în Legea nr. 237/2023 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice.</p> <p>Sprijinul se acordă sub formă de plăți compensatorii care au drept obiectiv acoperirea costurilor suplimentare și a pierderilor de venit rezultate din aplicarea practicilor specifice agriculturii ecologice, precum și costurile tranzacționale aferente inspecțiilor și certificării în agricultura ecologică.</p> <p>Practicile de agricultură ecologică contribuie la diminuarea emisiilor gazelor cu efect de seră, reducerea cantităților de produse de sinteză utilizate în agricultura convențională, conduce la utilizarea rațională a resurselor naturale (apă, sol, aer) și îmbunătățirea parametrilor fizico-chimice a resurselor implicate.</p> <p>Agricultura ecologică are ca efect îmbunătățirea factorilor necesari asigurării biodiversității. Dincolo de impactul benefic asupra mediului, sistemul ecologic de producere asigură populația cu</p>

alimente de o calitate nutrițională superioară și care contribuie la menținerea parametrilor de sănătate.

Perioada de angajament pentru obținerea certificării ecologice este de 2 ani pentru culturi anuale, plante de nutreț, și de trei ani pentru alte culturi.

Perioada de angajament pentru menținerea certificării suprafețelor pentru care a fost obținut sprijinul este de cel puțin 5 ani de la momentul recepționării primei plăți.

Întreruperea perioadei de angajament, cauzată de factori de forță majoră, conduce la prelungirea corespunzătoare a perioadei menționate.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanții
<ul style="list-style-type: none"> ● Fermier activ înregistrat în registrele naționale conform domeniului de activitate;
Condiții de eligibilitate
<ul style="list-style-type: none"> ● suprafața de teren agricol pentru care se solicită sprijin se află în conversie la metodele de agricultură ecologică; ● solicitantul implementează cel puțin activități agricole minime pe suprafețele aflate în conversie; ● Solicitanții dețin un contract cu un organism de control recunoscut la nivel național; ● Solicitanții se angajează să mențină certificarea suprafețelor pentru care au primit sprijin în contextul conversiei la metodele de agricultură ecologică pentru o perioadă de cel puțin 5 ani de la momentul recepționării primei plăți; ● fermierul nu a beneficiat, în ultimii 7 ani anteriori depunerii cererii de sprijin, de sprijin financiar pentru suprafața de teren supusă perioadei de conversie; ● Solicitanții intervenției trebuie să respecte practicile specifice agriculturii ecologice pe suprafețele agricole care fac obiectul angajamentului, pe toată perioada de desfășurare a acestuia; ● Solicitanții țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea angajamentelor; ● pentru culturi de câmp, Solicitanții prezintă un contract/ precontract de valorificare cu unitățile de procesare stabilite în țară, sau în sectorul zootehnic, stabilite în țară, și prezintă documente confirmative privind comercializarea.
Condiții de eligibilitate specifice
<ul style="list-style-type: none"> ● Solicitantul este înregistrat ca operator în agricultura ecologică și notifică activitatea sa în fiecare an pentru care solicită sprijin, conform prevederilor legale; ● Deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha (0,1 ha pentru vii și livezi, arbuști fructiferi, pepiniere pomicele și viticole, terenuri destinate legumiculturii).
Acțiuni eligibile
N/R
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată
<p>Plată per hectar în cuantum de:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Culturi multianuale (livezi, arbuști fructiferi, vii) 7000 lei/ha; ● Plante medicinale, condimentare și aromatice 3000 lei/ha; ● Legume și/sau cartof 14000 lei/ha; ● Culturi de câmp 2000 lei/ha; ● Plante de nutreț 2500 lei/ha; ● Apicultură 800 lei/ pentru o familie de albine; <p>Plată compensatorie parțială a costului de certificare:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 50% din costul de certificare dar nu mai mult de 40.000 lei.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

Conformitatea cu OMC

Cutie verde

Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	<i>Culturi multianuale (livezi, arbuști fructiferi), 100%</i>	3.500,-	12.000,-
toate	<i>Culturi multianuale, vii, 100%</i>	3.500,-	10.000,-
toate	<i>Plante medicinale, condimentare și aromatice, 100%</i>	2.000,-	7.000,-
toate	<i>Legume și cartofi, 100%</i>	12.000,-	14.000,-
toate	<i>Plante de nutreț, 100%</i>	2.000,-	3.000,-
toate	<i>Apicultură, 100%</i>	800,-	800,-
toate	<i>Culturi de câmp, 100%</i>	2.000,-	3.500,-
toate	<i>Unități de procesare a produselor deținute de asociații ale producătorilor, 100%</i>	40.000,-	40.000,-

Cuquantumuri unitare planificate – Definiție

Cuquantum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuquantumul unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
7.500,-	grant	<i>Culturi multianuale (livezi, arbuști fructiferi), 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da
7.000,-	grant	<i>Culturi multianuale, vii, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da
4.500,-	grant	<i>Plante medicinale, condimentare și aromatice, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da
13.000,-	grant	<i>Legume și cartofi, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da

2.500,-	grant	<i>Plante de nutreț 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da
800,-	grant	<i>Apicultură, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da
2.500,-	grant	<i>Culturi de câmp, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da
40.000,-	grant	<i>Unități de procesare a produselor deținute de asociații ale producătorilor, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
AGRI-ECO12-01	Alocarea financiară orientativă anuală	11.885.000,00 lei	19.858.000,00 lei	30.581.000,00 lei	41.304.000,00 lei	52.027.000,00 lei	62.750.000,00 lei	218.405.000
<i>Culturi multianuale (livezi, arbuști fructiferi)</i>	<i>Cuquantum unitar planificat</i>	<i>7.500,00 lei</i>	<i>7.500,00 lei</i>	<i>7.500,00 lei</i>	<i>7.500,00 lei</i>	<i>7.500,00 lei</i>	<i>7.500,00 lei</i>	45.000
	<i>Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	21.000
	<i>Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>12.000,00 lei</i>	<i>12.000,00 lei</i>	<i>12.000,00 lei</i>	<i>12.000,00 lei</i>	<i>12.000,00 lei</i>	<i>12.000,00 lei</i>	72.000
	<i>Unitate (ha)</i>	900	1.720	2.540	3.360	4.180	5.000	17.700
	Alocarea financiară orientativă anuală	6.750.000,00 lei	12.900.000,00 lei	19.050.000,00 lei	25.200.000,00 lei	31.350.000,00 lei	37.500.000,00 lei	132.750.000
<i>Culturi multianuale, vii</i>	<i>Cuquantum unitar planificat</i>	<i>7.000,00 lei</i>	<i>7.000,00 lei</i>	<i>7.000,00 lei</i>	<i>7.000,00 lei</i>	<i>7.000,00 lei</i>	<i>7.000,00 lei</i>	42.000
	<i>Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	21.000

	<i>Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>10.000,00 lei</i>	<i>10.000,00 lei</i>	<i>10.000,00 lei</i>	<i>10.000,00 lei</i>	<i>10.000,00 lei</i>	<i>10.000,00 lei</i>	60.000
	<i>R.17 Unitate (ha)</i>	50	240	430	620	810	1.000	3.150
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>350.000,00 lei</i>	<i>1.680.000,00 lei</i>	<i>3.010.000,00 lei</i>	<i>4.340.000,00 lei</i>	<i>5.670.000,00 lei</i>	<i>7.000.000,00 lei</i>	22.050.000
<i>Plante medicinale, condimentare și aromatice</i>	<i>Cuquantum unitar planificat</i>	<i>4.500,00 lei</i>	<i>4.500,00 lei</i>	<i>4.500,00 lei</i>	<i>4.500,00 lei</i>	<i>4.500,00 lei</i>	<i>4.500,00 lei</i>	27.000
	<i>Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	12.000
	<i>Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>7.000,00 lei</i>	<i>7.000,00 lei</i>	<i>7.000,00 lei</i>	<i>7.000,00 lei</i>	<i>7.000,00 lei</i>	<i>7.000,00 lei</i>	42.000
	<i>R.17 Unitate (ha)</i>	140	312	484	656	828	1.000	3.420
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>630.000,00 lei</i>	<i>1.404.000,00 lei</i>	<i>2.178.000,00 lei</i>	<i>2.952.000,00 lei</i>	<i>3.726.000,00 lei</i>	<i>4.500.000,00 lei</i>	15.390.000
<i>Legume și cartofi</i>	<i>Cuquantum unitar planificat</i>	<i>13.000,00 lei</i>	<i>13.000,00 lei</i>	<i>13.000,00 lei</i>	<i>13.000,00 lei</i>	<i>13.000,00 lei</i>	<i>13.000,00 lei</i>	78.000
	<i>Cuquantum minim pentru cuquantumul</i>	<i>12.000,00 lei</i>	<i>12.000,00 lei</i>	<i>12.000,00 lei</i>	<i>12.000,00 lei</i>	<i>12.000,00 lei</i>	<i>12.000,00 lei</i>	72.000

	<i>unitar planificat</i>							
	<i>Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>14.000,00 lei</i>	<i>14.000,00 lei</i>	<i>14.000,00 lei</i>	<i>14.000,00 lei</i>	<i>14.000,00 lei</i>	<i>14.000,00 lei</i>	84.000
	<i>R.17 Unitate (ha)</i>	10	108	206	304	402	500	1.530
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>130.000,00 lei</i>	<i>1.404.000,00 lei</i>	<i>2.678.000,00 lei</i>	<i>3.952.000,00 lei</i>	<i>5.226.000,00 lei</i>	<i>6.500.000,00 lei</i>	19.890.000
<i>Plante de nutreț</i>	<i>Cuquantum unitar planificat</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	15.000
	<i>Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	12.000
	<i>Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>3.000,00 lei</i>	<i>3.000,00 lei</i>	<i>3.000,00 lei</i>	<i>3.000,00 lei</i>	<i>3.000,00 lei</i>	<i>3.000,00 lei</i>	18.000
	<i>R.17 Unitate (ha)</i>	30	124	218	312	406	500	1.590
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>75.000,00 lei</i>	<i>310.000,00 lei</i>	<i>545.000,00 lei</i>	<i>780.000,00 lei</i>	<i>1.015.000,00 lei</i>	<i>1.250.000,00 lei</i>	3.975.000
<i>Apicultură</i>	<i>Cuquantum unitar planificat</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	4.800
	<i>Cuquantum minim pentru cuquantumul</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	4.800

	<i>unitar planificat</i>							
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	<i>800,00 lei</i>	4.800
	<i>R.17 Unitate (familie de albină)</i>	1.000	1.800	2.600	3.400	4.200	5.000	18.000
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>800.000,00 lei</i>	<i>1.440.000,00 lei</i>	<i>2.080.000,00 lei</i>	<i>2.720.000,00 lei</i>	<i>3.360.000,00 lei</i>	<i>4.000.000,00 lei</i>	14.400.000
<i>Culturi de câmp</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	15.000
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	12.000
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	21.000
	<i>R.17 Unitate (familie de albină)</i>	1.100	1.880	2.660	3.440	4.220	5.000	18.300
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>2.750.000,00 lei</i>	<i>4.700.000,00 lei</i>	<i>6.650.000,00 lei</i>	<i>8.600.000,00 lei</i>	<i>10.550.000,00 lei</i>	<i>12.500.000,00 lei</i>	45.750.000
<i>Unități de procesare a produselor</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	240.000

<i>deținute de asociații ale producătorilor</i>								
<i>Cuquantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	240.000
<i>Cuquantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	240.000
<i>R.17 Unitate (unități)</i>	10	18	26	34	42	50	50	180
<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>400.000,00 lei</i>	<i>720.000,00 lei</i>	<i>1.040.000,00 lei</i>	<i>1.360.000,00 lei</i>	<i>1.680.000,00 lei</i>	<i>2.000.000,00 lei</i>	<i>2.000.000,00 lei</i>	7.200.000

AGRI-ECO12-02 Susținerea fermelor eco în perioada de post-conversie

Cod de intervenție	AGRI-ECO12-02	
Denumire intervenție	Susținerea fermelor eco în perioada de post-conversie	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(a)	
Indicator comun de realizare	R.17. Numărul de hectare sau de alte unități care beneficiază de sprijin pentru agricultura ecologică	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice
OS2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N14	Asigurarea calității vinurilor și celorlalte categorii de produse vitivinicole prin respectarea practicilor prietenoase mediului	Medie
N17	Adaptarea la cerințele pieței	Înaltă
N27	Promovarea consumului produselor ecologice	Medie
N28	Fortificarea capacităților producătorilor agricoli din sectorul agricultură ecologică	Medie
N30	Încurajarea trecerii la agricultura ecologică	Înaltă
N31	Atenuarea schimbărilor climatice, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea captării carbonului, precum și promovarea energiei durabile	Medie
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă

N34	Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol	Înaltă
N40	Asigurarea calității și originii produselor (asigurarea trasabilității pentru consumatori)	Medie
N42	Îmbunătățirea răspunsului agriculturii la cerințele societății pentru alimente sigure și sănătoase	Înaltă
N43	Reducerea utilizării pesticidelor și îmbunătățirea rezilienței la dăunători	Medie

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.14PR Stocarea carbonului în sol și în biomasă: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin referitoare la reducerea emisiilor sau la menținerea sau îmbunătățirea stocării carbonului
R.19PR Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin care sunt benefice pentru gestionarea solului, în vederea îmbunătățirii calității și a biocenozei solului (cum ar fi reducerea lucrărilor solului, acoperirea solului cu culturi, rotația culturilor inclusiv cu culturi de leguminoase)
R.24PR Utilizarea durabilă și redusă a pesticidelor: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) conform unor angajamente specifice care beneficiază de sprijin și care duc la o utilizare durabilă a pesticidelor, în vederea reducerii riscurilor și a efectelor pesticidelor, precum scurgerea pesticidelor
R.29PR Dezvoltarea agriculturii ecologice: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) care beneficiază de sprijin din PA pentru agricultura ecologică, cu repartizare între menținerea și conversia la aceasta

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
<p>Sprrijinul în cadrul acestei intervenții este acordat pe valoarea producției comercializate și pe unitatea de suprafață agricolă (hectar) a fermierilor care se angajează în mod voluntar să mențină criteriile și normele de producție ecologice, așa cum sunt definite în Legea nr. 237/2023 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice și Regulamentul (EU) 2018/848.</p> <p>Sprrijinul se acordă sub formă de plăți compensatorii care au drept obiectiv acoperirea costurilor suplimentare și a pierderilor de venit rezultate din aplicarea practicilor specifice agriculturii ecologice, precum și costurile tranzacționale aferente inspecțiilor și certificării în agricultura ecologică.</p> <p>Practicile de agricultură ecologică contribuie la diminuarea emisiilor cu efect de seră, reducerea cantităților de produse de sinteză utilizate în agricultura convențională, conduce la utilizarea rațională a resurselor naturale (apă, sol, aer) și îmbunătățirea parametrilor fizico-chimice a resurselor implicate.</p> <p>Agricultura ecologică are ca efect îmbunătățirea factorilor necesari asigurării biodiversității. Dincolo de impactul benefic asupra mediului, sistemul ecologic de producere asigură populația cu</p>

alimente de o calitate nutrițională superioară și care contribuie la îmbunătățirea condițiilor generale de sănătate a populației.

După trecerea termenului de 5 ani de menținere în agricultura ecologică stabilită prin intervenția de susținere a conversiei, angajamentul pentru menținere în sistem de producere ecologic poate fi prelungit anual.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea quantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanții
Fermier activ înregistrat în registrele naționale conform domeniului de activitate.
Condiții de eligibilitate
<ul style="list-style-type: none"> ● Solicitanții intervenției trebuie să respecte practicile specifice agriculturii ecologice pe suprafețele agricole care fac obiectul angajamentului, pe toată perioada de desfășurare a acestuia; ● Solicitanții țin o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea angajamentelor. ● pentru culturi de câmp, Solicitanții prezintă un contract/ precontract de valorificare cu unitățile de procesare stabilite în țară, sau în sectorul zootehnic, stabilite în țară, și prezintă documente confirmative privind comercializarea.
Condiții de eligibilitate specifice
<ul style="list-style-type: none"> ● Dețin un contract cu un organism de inspecție și certificare recunoscut la nivel național pentru anul în care solicită sprijinul; ● Este înregistrat ca operator în agricultura ecologică și notifică activitatea sa în fiecare an pentru care solicită sprijin, conform prevederilor legale; ● Deține o suprafață minimă a fermei de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha (0,1 ha pentru vii și livezi, arbuști fructiferi, pepiniere pomicele și viticole, terenuri destinate legumiculturii).
Acțiuni eligibile
N/R
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea quantumului de plată
<p>Plată pe hectar în quantum de:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Culturi multianuale (livezi, arbuști fructiferi, vii) 3500 lei/ha; ● Plante medicinale, condimentare și aromatice 1500 lei/ha; ● Legume și cartofi 7000 lei/ha; ● Culturi de câmp 1500 lei/ha; ● Plante de nutreț 1500 lei/ha; ● Apicultură 500 lei/ pentru o familie de albine; <p>Plată compensatorie parțială a costului de certificare:</p>

- 50% din costul de certificare dar nu mai mult de 40.000 lei.

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	<i>Culturi multianuale (livezi, arbuști fructiferi), 100%</i>	3.500,-	8.500,-
toate	<i>Culturi multianuale, vii, 100%</i>	3.500,-	9.000,-
toate	<i>Plante medicinale, condimentare și aromatice, 100%</i>	1.500,-	6.500,-
toate	<i>Legume și cartofi, 100%</i>	8.000,-	10.000,-
toate	<i>Plante de nutreț, 100%</i>	1.500,-	2.500,-
toate	<i>Apicultură, 100%</i>	600,-	600,-
toate	<i>Culturi de câmp, 100%</i>	1.500,-	3.000,-
toate	<i>Unități de procesare a produselor deținute de asociații ale producătorilor, 100%</i>	40.000,-	40.000,-

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumul unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
6.000,-	grant	<i>Culturi multianuale (livezi, arbuști fructiferi), 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da
6.500,-	grant	<i>Culturi multianuale, vii, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da
4.000,-	grant	<i>Plante medicinale, condimentare și aromatice, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da

9.000,-	grant	<i>Legume și cartofi, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da
2.000,-	grant	<i>Plante de nutreț, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da
600,-	grant	<i>Apicultură, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da
2.000,-	grant	<i>Culturi de câmp, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da
40.000,-	grant	<i>Unități de procesare a produselor deținute de asociații ale producătorilor, 100%</i>	Unitar	Toate	R14PR, R19PR, R24PR; R29PR	Da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
AGRI-ECO12-02	Alocarea financiară orientativă anuală	78.385.000,00 lei	109.488.000,00 lei	140.591.000,00 lei	171.694.000,00 lei	202.797.000,00 lei	233.900.000,00 lei	936.855.000
<i>Culturi multianuale (livezi, arbuști fructiferi)</i>	<i>Cuquantum unitar planificat</i>	<i>6.000,00 lei</i>	<i>6.000,00 lei</i>	<i>6.000,00 lei</i>	<i>6.000,00 lei</i>	<i>6.000,00 lei</i>	<i>6.000,00 lei</i>	36.000
	<i>Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	21.000
	<i>Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>8.500,00 lei</i>	<i>8.500,00 lei</i>	<i>8.500,00 lei</i>	<i>8.500,00 lei</i>	<i>8.500,00 lei</i>	<i>8.500,00 lei</i>	51.000
	<i>Unitate (ha)</i>	3.600	4.880	6.160	7.440	8.720	10.000	40.800
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>21.600.000,00 lei</i>	<i>29.280.000,00 lei</i>	<i>36.960.000,00 lei</i>	<i>44.640.000,00 lei</i>	<i>52.320.000,00 lei</i>	<i>60.000.000,00 lei</i>	244.800.000
<i>Culturi multianuale (vii)</i>	<i>Cuquantum unitar planificat</i>	<i>6.500,00 lei</i>	<i>6.500,00 lei</i>	<i>6.500,00 lei</i>	<i>6.500,00 lei</i>	<i>6.500,00 lei</i>	<i>6.500,00 lei</i>	39.000
	<i>Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	<i>3.500,00 lei</i>	21.000
	<i>Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat</i>	<i>9.000,00 lei</i>	<i>9.000,00 lei</i>	<i>9.000,00 lei</i>	<i>9.000,00 lei</i>	<i>9.000,00 lei</i>	<i>9.000,00 lei</i>	54.000
	<i>R.17 Unitate (ha)</i>	50	1.040	2.030	3.020	4.010	5.000	15.150
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>325.000,00 lei</i>	<i>6.760.000,00 lei</i>	<i>13.195.000,00 lei</i>	<i>19.630.000,00 lei</i>	<i>26.065.000,00 lei</i>	<i>32.500.000,00 lei</i>	98.475.000
<i>Plante medicinale</i>	<i>Cuquantum unitar planificat</i>	<i>4.000,00 lei</i>	<i>4.000,00 lei</i>	<i>4.000,00 lei</i>	<i>4.000,00 lei</i>	<i>4.000,00 lei</i>	<i>4.000,00 lei</i>	24.000

<i>e, condiment are și aromatice</i>								
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	9.000
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>6.500,00 lei</i>	<i>6.500,00 lei</i>	<i>6.500,00 lei</i>	<i>6.500,00 lei</i>	<i>6.500,00 lei</i>	<i>6.500,00 lei</i>	39.000
	<i>R.17 Unitate (ha)</i>	700	1.360	2.020	2.680	3.340	4.000	14.100
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>2.800.000,00 lei</i>	<i>5.440.000,00 lei</i>	<i>8.080.000,00 lei</i>	<i>10.720.000,00 lei</i>	<i>13.360.000,00 lei</i>	<i>16.000.000,00 lei</i>	56.400.000
<i>Legume și cartofi</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>	<i>9.000,00 lei</i>	<i>9.000,00 lei</i>	<i>9.000,00 lei</i>	<i>9.000,00 lei</i>	<i>9.000,00 lei</i>	<i>9.000,00 lei</i>	54.000
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>8.000,00 lei</i>	<i>8.000,00 lei</i>	<i>8.000,00 lei</i>	<i>8.000,00 lei</i>	<i>8.000,00 lei</i>	<i>8.000,00 lei</i>	48.000
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>10.000,00 lei</i>	<i>10.000,00 lei</i>	<i>10.000,00 lei</i>	<i>10.000,00 lei</i>	<i>10.000,00 lei</i>	<i>10.000,00 lei</i>	60.000
	<i>R.17 Unitate (ha)</i>	1.100	1.880	2.660	3.440	4.220	5.000	18.300
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>9.900.000,00 lei</i>	<i>16.920.000,00 lei</i>	<i>23.940.000,00 lei</i>	<i>30.960.000,00 lei</i>	<i>37.980.000,00 lei</i>	<i>45.000.000,00 lei</i>	164.700.000
<i>Plante de nutreț</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	12.000
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	9.000
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	<i>2.500,00 lei</i>	15.000
	<i>R.17 Unitate (ha)</i>	800	1.440	2.080	2.720	3.360	4.000	14.400
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>1.600.000,00 lei</i>	<i>2.880.000,00 lei</i>	<i>4.160.000,00 lei</i>	<i>5.440.000,00 lei</i>	<i>6.720.000,00 lei</i>	<i>8.000.000,00 lei</i>	28.800.000
<i>Apicultură</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	3.600

	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	3.600
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	<i>600,00 lei</i>	3.600
	<i>R.17 Unitate (familii de albină)</i>	800	3.440	6.080	8.720	11.360	14.000	44.400
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>480.000,00 lei</i>	<i>2.064.000,00 lei</i>	<i>3.648.000,00 lei</i>	<i>5.232.000,00 lei</i>	<i>6.816.000,00 lei</i>	<i>8.400.000,00 lei</i>	26.640.000
<i>Culturi de câmp</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	<i>2.000,00 lei</i>	12.000
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	<i>1.500,00 lei</i>	9.000
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>3.000,00 lei</i>	<i>3.000,00 lei</i>	<i>3.000,00 lei</i>	<i>3.000,00 lei</i>	<i>3.000,00 lei</i>	<i>3.000,00 lei</i>	18.000
	<i>R.17 Unitate (familii de albină)</i>	20.600	22.480	24.360	26.240	28.120	30.000	151.800
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>41.200.000,00 lei</i>	<i>44.960.000,00 lei</i>	<i>48.720.000,00 lei</i>	<i>52.480.000,00 lei</i>	<i>56.240.000,00 lei</i>	<i>60.000.000,00 lei</i>	303.600.000
<i>Unități de procesare a produselor deținute de asociații ale producătorilor</i>	<i>Cuantum unitar planificat</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	240.000
	<i>Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	240.000
	<i>Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	<i>40.000,00 lei</i>	240.000
	<i>R.17 Unitate (unități)</i>	12	30	47	65	82	100	336
	<i>Alocarea financiară orientativă anuală</i>	<i>480.000,00 lei</i>	<i>1.184.000,00 lei</i>	<i>1.888.000,00 lei</i>	<i>2.592.000,00 lei</i>	<i>3.296.000,00 lei</i>	<i>4.000.000,00 lei</i>	13.440.000

INVEST12-01 Investiții în creșterea rezilienței la schimbări climatice, managementul durabil al resurselor naturale, inclusiv în achiziția și modernizarea sistemelor de irigații

Cod de intervenție	INVEST12-01	
Denumire intervenție	Investiții în creșterea rezilienței la schimbări climatice, managementul durabil al resurselor naturale, inclusiv în achiziția și modernizarea sistemelor de irigații	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(d)	
Indicator de produs	R.21. Numărul de operațiuni sau unități de investiții neproductive realizate în situ, care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice
OS3.2 Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N3	Creșterea capacității de rezistență la schimbările climatice	Înaltă
N31	Atenuarea schimbărilor climatice, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea captării carbonului, precum și promovarea energiei durabile	Înaltă
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă

N34	Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.9PR Modernizarea fermelor: Ponderea fermelor care primesc sprijin pentru investiții în vederea restructurării și modernizării, inclusiv în vederea utilizării mai eficiente a resurselor
R12 Adaptarea la schimbările climatice: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin referitoare la îmbunătățirea adaptării la schimbările climatice
R14PR Stocarea carbonului în sol și în biomasă: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin referitoare la reducerea emisiilor sau la menținerea sau îmbunătățirea stocării carbonului (inclusiv pajiști permanente, culturi permanente cu înveliș vegetal permanent, terenuri agricole în zone umede și turbării)
R16 Investiții legate de climă: Ponderea fermelor care beneficiază de sprijin pentru investiții în cadrul PA care contribuie la atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, precum și la producția de energie din surse regenerabile sau de biomateriale
R19PR Îmbunătățirea și protejarea solurilor: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) vizate de angajamente care beneficiază de sprijin care sunt benefice pentru gestionarea solului, în vederea îmbunătățirii calității și a biocenozei solului (cum ar fi reducerea lucrărilor solului, acoperirea solului cu culturi, rotația culturilor inclusiv cu culturi de leguminoase)
R.24PR Utilizarea durabilă și redusă a pesticidelor: Ponderea suprafeței agricole utilizate (SAU) conform unor angajamente specifice care beneficiază de sprijin și care duc la o utilizare durabilă a pesticidelor, în vederea reducerii riscurilor și a efectelor pesticidelor, precum scurgerea pesticidelor
R26 Investiții legate de resursele naturale: Ponderea fermelor care beneficiază de sprijin din PA pentru investiții productive și neproductive legate de grija pentru resursele naturale
R.26N Ponderea fermelor agricole care se sprijină pe investiții productive și neproductive în cadrul PSPA 2025-2030, legate de îngrijirea resurselor naturale
R.27 Numărul de operațiuni care contribuie la obiectivele de durabilitate a mediului și la realizarea obiectivelor de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea în zonele rurale
R28 Performanță în materie de mediu sau de climă prin cunoaștere și inovare: Numărul persoanelor care beneficiază de consiliere, formare, schimb de cunoștințe sau care participă la grupurile operaționale și care beneficiază de sprijin din PA privind performanța în materie de mediu sau de climă
R.32 Ponderea fermelor agricole care beneficiază de sprijinul pentru investiții în cadrul PSPA 2025-2030 și care contribuie la biodiversitate

R.39 Dezvoltarea economiei rurale: Numărul de întreprinderi rurale, inclusiv întreprinderi din cadrul bioeconomiei, care s-au dezvoltat cu sprijin din partea PA

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Intervenția se bazează pe o abordare integrată, considerând intercorelarea factorilor și măsurilor de gestiune a resurselor naturale de apă, sol și biodiversitate. Se are în vedere o stimulare a utilizării de măsuri sinergice și complementare care să asigure creșterea impactului și a rezultatelor benefice pentru fermieri, în contextul provocărilor legate de schimbările climatice cu care se confruntă.

Insuficiența resursei de apă și problemele legate de eroziunea solului pot fi remediate prin realizarea de investiții neproductive legate de înființarea fâșiilor forestiere, aplicarea tehnologiilor de lucru superficial al solului, a tehnologiilor de avertizare și prognoză, lucrări de îmbunătățiri funciare ș.a.

Intervenția are în vedere sprijinirea fermelor în asigurarea cu echipamente, tehnică și sisteme de irigare eficiente la nivelul fermei, ce permit economisirea apei. Introducerea și adoptarea tehnologiilor moderne și prietenoase cu mediul (sisteme de irigații automatizate, bazate pe folosirea senzorilor și a tehnologiei digitale) converg către o performanță ridicată a exploatațiilor agricole.

Luând în considerare efectele schimbărilor climatice și disponibilitatea din ce în ce mai redusă a resurselor naturale devine evidentă nevoia utilizării eficiente a apei și a energiei necesare pentru funcționarea sistemelor de irigații la nivel de exploatație individuală.

Sprijinirea înființării fâșiilor forestiere va contribui la protecția culturilor, stoparea și inversarea pierderii biodiversității, la îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și la conservarea habitatelor și a peisajelor, ce pot constitui un refugiu pentru păsări și animale. De asemenea, pe termen mediu poate constitui un sprijin pentru reducerea eroziunii solului, reducerea temperaturii solului în zonele de proximitate a exploatației, cât și o influență ușoară asupra capacității de menținerea apei în sol și sechestrarea de carbon.

Intervenția are în vedere sprijinirea achiziției de echipamente care permit încorporarea materiei vegetale/organice în sol și reducerea gradului de compactare a acestuia, realizându-se astfel o creștere a calității și a nivelului de sechestrare a carbonului în sol.

Totodată, intervenția servește la stabilizarea permanentă a versanților și la îmbunătățirea protecției împotriva eroziunii în peisajele plantațiilor viticole, livezilor de fructe și a culturilor în zonele care sunt afectate de mișcările gravitaționale de masă (mișcări târâtoare pe termen lung) din cauza condițiilor geologice. Scopul urmărit este implementarea măsurilor preventive de stabilizare a versanților în aceste zone periclitare. Intervenția contribuie la realizarea obiectivului specific 1.2.

Criteriile specifice de selecție

- Se vor prioritiza proiectele care înglobează mai multe tipuri de soluții, sau demonstrează aplicarea în baza soluțiilor existente la nivelul exploatației a unei abordări integrate de gestiune a resurselor naturale de apă, sol și biodiversitate.
- Sunt stimulate eforturile comune ale fermierilor în soluționarea, prin cooperare, a problemelor, dezvoltarea și implementarea sinergică de proiecte, în conformitate cu măsurile eligibile conform intervenției, precum ar fi realizarea în comun a investițiilor pentru fâșii forestiere, dezvoltarea în comun de infrastructură necesară pentru irigații (ex: bazine de stocare a apei pluviale, puncte de conectare comune la sistemele centrale).

Vor fi prioritizate:

- proiectele care vizează culturi cu o valoare adăugată înaltă (pomicultură și arbuști fructiferi, legumicultură, viticultură, ferme zootehnice cu producție de furaje);
- Asocierea;
- Vor fi prioritizate proiectele inovative și bazate în mare parte pe digitalizare;
- Sporul de producție prognozat în regim irigat (productivitate);
- Vor fi prioritizate proiectele care stimulează utilizarea tehnologiilor moderne;
- Utilizarea eficientă/rațională a resurselor naturale cu un impact redus asupra mediului;
- Existența fâșiilor forestiere;
- Locație pe deal;
- Gradul de recuperare a solului.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți

Fermier activ, grupuri de producători, Asociațiile Utilizatorilor de Apă pentru Irigații (AUA).

Condițiile de eligibilitate

- existența surselor și corpurilor de apă care să permită utilizarea irigațiilor;
- investițiile care presupun conectarea la sisteme centralizate de irigare se implementează exclusiv prin intermediul AUA;
- investiția asigură și prevede metode și tehnologii de economisire a apei și valorificare rațională a resurselor de apă existente;
- dovada pretabilității solului la irigare;
- dovada deținerii suprafețelor pe care sunt realizate fâșii forestiere și asumarea obligației de a le menține;
- pentru terenuri care aparțin părților terțe (ex: fermieri, autorități publice locale)
 - acordul pentru utilizarea terenului destinat înființării fâșiilor forestiere și co-asumarea obligației de le menține;
- Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de cofinanțare a investiției;
- Solicitantul nu trebuie să fie în dificultate de plată, în conformitate cu legislația în vigoare;
- Deține actele permise necesare investiției;
- Este înregistrat în cadrul registrelor gestionate de ANIF, AIPA și ANSA aferent domeniului de activitate;

- Nu înregistrează datorii la bugetul de stat;
- Proiectul investițional va respecta reglementările legale în vigoare;
- Proiectul investițional demonstrează un impact pozitiv privind adaptarea la condițiile actuale de climă și de mediu, îmbunătățirea conservării resurselor naturale.

Condiții de eligibilitate specifice

N/R

Acțiuni eligibile

1. Achiziția echipamentelor de irigații moderne care să permită economisirea de apă: investiții în sisteme de irigare, fertigare și de colectare și reutilizare a apei de drenaj foraje, crearea de bazine de apă, stație de pompare, filtrare, dozare, automatizare, precum și în utilaje și echipamente necesare pentru întreținerea acestora.

2. Modernizarea/reabilitarea sistemelor de irigații, fie gestionarea apelor uzate, ca de exemplu:

- investiții într-o nouă instalație de irigație (inclusiv echipamente de punere în funcțiune, de exemplu echipamente de urmărire a volumelor folosite), prin înlocuirea instalației de irigat existente, care să permită reducerea consumului de apă;
- investiții (inclusiv echipamente de punere în funcțiune, de exemplu pluviometre și alte instrumente de măsură) care să permită reducerea consumului de apă printr-o îmbunătățire a utilizării/gestionării instalațiilor existente;
- instalarea unui sistem de colectare și de tratare (dacă este cazul) a apelor uzate cu ocazia pregătirii produselor pentru comercializare și reutilizarea apelor tratate în alte scopuri;
- sunt eligibile pentru finanțare ecranele curbe pentru tratarea apelor uzate, tratarea biologică a apelor uzate;
- construcția de bazine și/sau sisteme de colectare și tratare (după caz) a apelor uzate rezultate în urma igienizării echipamentelor de administrare a produselor fitosanitare și a îngrășămintelor.

3. Reabilitarea construcțiilor la nivelul exploatației agricole sau al asociațiilor utilizatorilor de apă pentru irigare, care să permită racordarea corespunzătoare la infrastructură principală/ centrală de irigații;

4. Investiții pentru creșterea retenției de apă și îmbunătățirea situației scurgerilor în bazinul de acumulare a apei pentru irigații (achiziția/construcția facilităților de stocare a apei la nivel de fermă);

5. Infrastructură agricolă ecologică proiectată (în special sistemele de rețele de biotopi în ceea ce privește protecția împotriva eroziunii, protecția solului, reținerea apei, protecția apei, agroecologia, amenajarea teritoriului, adaptarea la schimbările climatice);

6. Investiții în managementul riscului de inundații;

7. Dotarea cu surse de energie regenerabilă/alternativă pentru asigurarea funcționării echipamentelor de irigații;
8. Înființarea sistemelor silviopastorale la nivel de fermă/ferme – fâșii forestiere;
9. Achiziția de sisteme de avertizare și prognoză meteo, instrumente digitale, senzori etc.;
10. Achiziție de echipamente de protecție față de condițiile meteo adverse (plasă antigrindină, plasă antiploaie, plasă de umbrire ș.a.);
12. Investiții în stabilizarea alunecărilor de teren;
13. Echipamente pentru prelucrarea solului utilizând metode conservative (ex: echipamente no-till, mini-till etc.).
- Costurile suportate de către solicitant la elaborarea proiectului investițional, studiile de fezabilitate (după caz), proiectare, materialul de vizibilitate, nu trebuie să depășească 10% din costul total al proiectului investițional.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Intensitatea sprijinului public nerambursabil raportat la costurile eligibile per proiect va fi de maximum 70%.

Rata sprijinului va fi de maximum 20 milioane lei per proiect implementat de un grup de fermieri și 9 milioane per proiect implementat de un singur fermier.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	grup de fermieri		20.000.000,-
toate	fermier		9.000.000,-

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?

12.500.000,-	Grant	70%	medie	toate	R9PR; R12; R14PR; R16; R19PR; R24; R26; R26N; R27; R28; R32; R39	da
5.000.000,-	grant	70%	medie	Toate	R9PR; R12; R14PR; R16; R19PR; R24; R26; R26N; R27; R28; R32; R39	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
INVEST12-01	Alocarea financiară orientativă anuală		125.000.000,00 lei	147.500.000,00 lei	157.500.000,00 lei	180.000.000,00 lei	202.500.000,00 lei	812.500.000
Grup de fermieri	Cuantum unitar planificat		12.500.000,00 lei	12.500.000,00 lei	12.500.000,00 lei	12.500.000,00 lei	12.500.000,00 lei	
	Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat		5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	
	Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat		20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	20.000.000,00 lei	
	R.21 Unitate (echipamente)		4	5	5	6	7	27
	Alocarea financiară orientativă anuală		50.000.000,00 lei	62.500.000,00 lei	62.500.000,00 lei	75.000.000,00 lei	87.500.000,00 lei	
fermieri	Cuantum unitar planificat		5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	25.000.000

Quantum minim pentru cuantumul unitar planificat		1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	
Quantum maxim pentru cuantumul unitar planificat		9.000.000,00 lei	9.000.000,00 lei	9.000.000,00 lei	9.000.000,00 lei	9.000.000,00 lei	
R.21 Unitate (echipamente)		15	17	19	21	23	95
Alocarea financiară orientativă anuală		75.000.000,00 lei	85.000.000,00 lei	95.000.000,00 lei	105.000.000,00 lei	115.000.000,00 lei	475.000.000

INVEST21-01 Sprijin pentru investiții în infrastructura de postrecoltare, depozitare și procesare a produselor agricole

Cod de intervenție	INVEST21-01	
Denumire intervenție	Sprijin pentru investiții în infrastructura de postrecoltare, depozitare și procesare a produselor agricole	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(d)	
Indicator comun de realizare	R.24. Numărul de operațiuni sau unități de investiții productive din afara exploatației, care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric
OS3.2 Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N17	Adaptarea la cerințele pieței	Înaltă
N26	Dezvoltarea lanțului scurt de aprovizionare	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă
N42	Îmbunătățirea răspunsului agriculturii la cerințele societății pentru alimente sigure și sănătoase	Înaltă
N44	Reducerea pierderilor pe lanțul de producere și a risipei alimentare (inclusiv prin creșterea gradului de conștientizare a publicului cu privire la risipa alimentară)	Medie

N50	Aplicarea criteriilor economiei circulare	Înaltă
N51	Acordarea de servicii de consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R1N1 Număr de ferme sau grupuri de producători care s-au lansat în activități de procesare
R1N2 Creșterea ponderii producție procesate pe sectoare
R1N3 Numărul de întreprinderi agroalimentare care au beneficiat de sprijin pentru creșterea performanței prin investiții în echipamente/ utilaje, implementarea de noi tehnologii, inclusiv digitale în infrastructura post-recoltare
R.10PR Mai buna organizare a lanțului de aprovizionare: Ponderea fermelor care participă la grupuri de producători, piețe locale, lanțuri scurte de aprovizionare și sisteme de calitate sprijinite de PA
R.39 Numărul întreprinderilor rurale, inclusiv al întreprinderilor din domeniul bioeconomiei, dezvoltate

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
<p>Intervenția are în vedere sprijinirea investițiilor în capacitățile de depozitare și procesare a producției agricole. Creșterea valorii adăugate și implicit a ameliorării rezultatelor financiare impune găsirea de posibilități care să conducă la creșterea nivelului de performanță a producătorilor.</p> <p>Aceasta va contribui la reducerea pierderilor de producție datorate lipsei unei infrastructuri adecvate de stocare și procesare, reducerea riscurilor de piață și creșterea veniturilor ca urmare a creșterii perioadei optime de valorificare/comercializare a producției, adaptarea la solicitările și cerințele pieței. Transformarea producției asigură plus valoare, oportunități economice suplimentare în spațiul rural, contribuie la o mai bună asigurare cu alimente și responsivitate la cerințele și așteptările consumatorilor.</p> <p>Impactul intervenției și eficiența implementării acesteia este dată de dezvoltarea cooperării producătorilor agricoli și astfel de creșterea capacității lor investiționale, având ca rezultat îmbunătățirea poziției în cadrul lanțului valoric prin posibilitatea de adoptare și utilizare a tehnologiilor inovatoare și cu un grad de impact redus asupra mediului. Reprezintă o măsură cu contribuție importantă la asigurarea de oportunități de muncă, creșterea veniturilor populației rurale și la menținerea populației în zona rurală.</p> <p>Practicarea unor politici sustenabile de stimulare a procesării și stabilirea unor verigi de comercializare eficiente între operatorii economici din sectorul alimentar și producătorii agricoli, vor conduce la creșterea competitivității și a nivelului de performanță din industria alimentară, cu respectarea standardelor de siguranță alimentară și de calitate a produselor. Intervenția are în</p>

vedere investițiile realizate în unități de depozitare/condiționare și/ sau procesare în vederea comercializării. În acest sens, intervenția vizează susținerea concertată a capitalizării și consolidării patrimoniului formelor asociative.

Intervenția va contribui la rezolvarea unor probleme de dezvoltare și la asigurarea securității alimentare strategice în contextul multiplelor crize, inclusiv economice și de piață. Este acordată o atenție deosebită investițiilor pentru crearea de unități de procesare de capacitate viabilă economică pentru sectoarele în care Republica Moldova dispune de materia primă necesară:

- morărit-panificație;
- semincer;
- legume-fructe/conserve /sucuri;
- lapte materie primă/produse lactate;
- carne/produse din carne;
- produse vitivinicole;
- extracție uleiuri/amestec de plante;
- industrie alimentară – altele.

Se vor avea în vedere investiții de modernizare a capacităților de depozitare, condiționare, procesare a produselor a căror capacitate de depozitare este insuficientă în raport cu producția obținută sau a căror capacitate de procesare în vederea obținerii de produse finite este insuficientă.

Dezvoltarea infrastructurii locale de stocare, procesare, transformare va crește valoarea adăugată pentru produsele primare deserving în mod direct producătorii primari care se pot organiza la nivel local/regional și care își pot valorifica în condiții optime produsele. Totodată, este considerată stabilirea de capacități de mici dimensiuni răspunzând necesităților micilor producători în vederea asigurării unei integrări mai bune în lanțul valoric.

Măsura vizează inclusiv sprijinul pentru utilizarea echipamentelor cu un consum redus de energie și producerea de energie regenerabilă care să permită optimizarea costurilor de producție, a randamentului financiar și reducerea emisiilor cu efect de seră. Se va avea în vedere eficientizarea utilizării produselor secundare rezultate din activitățile agroalimentare, precum și recuperarea elementelor utilizabile din produse secundare, utilizarea biomasei și a reziduurilor organice.

Vor fi prioritizate acele investiții care oferă o mai mare valoare adăugată, inclusiv în vederea obținerii de produse înregistrate în sistemele de calitate.

Criterii specifice privind selecția proiectelor

În cadrul intervenției vor fi prioritizate investițiile care:

- contribuie la asigurarea securității alimentare;
- promovează obținerea de produse cu înaltă valoare adăugată;
- stimulează formele asociative;
- promovează economia circulară;
- promovează tehnologii moderne;

- au impact redus asupra mediului;
- țin cont de nivelul de autoasigurare cu materie primă în cadrul exploatației sau a formei asociative.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți
<ul style="list-style-type: none"> ● Fermier activ înregistrat în registrele naționale conform domeniului de activitate; ● Forme asociative; ● Alți operatori economici care se încadrează în categoria întreprinderilor mici și mijlocii.
Condiții de eligibilitate
<ul style="list-style-type: none"> ● Fezabilitatea economică a investiției trebuie demonstrată în baza Planului de Afaceri, inclusiv a documentație tehnice; ● Capacitățile stabilite pentru prelucrare/procesare trebuie să fie în concordanță cu capacitatea proprie de producție a fermierului sau a grupului asociativ (de cel puțin 50% din propria producție); ● Deține actele permissive necesare investiției; ● Nu înregistrează datorii la bugetul de stat; ● Proiectul investițional va respecta reglementările legale în vigoare; ● Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de asigurare a cofinanțării investiției; ● Solicitantul nu trebuie să fie în dificultate de plată.
Condiții de eligibilitate specifice
<p>Solicitantul se obligă să mențină obiectul investiției pe un termen minim de 7 ani de la data recepționării ultimei plăți, cu excepția echipamentelor care au un termen mai mic de amortizare. Orice modificare legată de obiectul investiției anterior termenului prevăzut, în cazuri excepționale, poate fi efectuată cu aprobarea finanțatorului.</p>
Acțiuni eligibile
<p>Intervenția vizează investițiile, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de condiționare și/sau depozitare în vederea procesării; ● Înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de procesare, inclusiv utilajele tehnologice pentru procesare, din cadrul fermei; ● Echipamente de laborator; ● Echipamente pentru comercializarea produselor la nivel de exploatație (dotarea spațiilor de comercializare, rulote alimentare pentru comercializare exclusivă a produselor proprii (componentă secundară));

- Investiții care contribuie la reducerea emisiilor de GES, creșterea eficienței energetice (atât a echipamentelor cât și a clădirilor), în economia circulară, inclusiv echipamente și tehnologii de valorificare a produselor secundare și subproduselor, a biomasei, a surselor de energie regenerabilă și alternativă (componentă secundară);
- Investiții legate de utilizarea soluțiilor digitale în condiționare, procesare, marketing și management, ca parte componentă secundară a proiectului, necesare pentru desfășurarea activității vizate prin proiect;
- Îmbunătățirea controlului intern al calității (componentă secundară);
- Conformarea cu standarde impuse de legislația națională pentru prelucrarea și comercializarea produselor agro-alimentare;
- Organizarea și implementarea sistemelor de management a calității și de siguranță alimentară, dacă sunt în legătură cu investițiile proiectului;
- Achiziționarea de tehnologii (know-how), patente și licențe pentru pregătirea implementării proiectului;
- Achiziționarea de software, identificat ca necesar în documentația tehnico-economică a proiectului ș.a.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Sprijinul public nerambursabil este maxim de 30 milioane de lei.

Intensitatea sprijinului public nerambursabil nu va depăși 40% din costurile eligibile și de 70% în cazul proiectelor depuse de către formele asociative.

Diferența dintre cotele de participare maximă și minimă a fermierilor în cadrul formelor asociative nu va depăși 10 p.p. și numărul membrilor acestora va fi de minim 5 fermieri.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate		40%	70%

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat

			unitar planificat			pe cheltuielile reportate?
17.500.000	Grant	40%/ 70%	medie	toate	R1N1; R1N2; R1N3; R10PR; R39	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
INVEST21-01	Alocarea financiară orientativă anuală	87.500.000,00 lei	105.000.000,00 lei	140.000.000,00 lei	175.000.000,00 lei	245.000.000,00 lei	350.000.000,00 lei	1.102.500.000
	Cuquantum unitar planificat	17.500.000,00 lei	17.500.000,00 lei	17.500.000,00 lei	17.500.000,00 lei	17.500.000,00 lei	17.500.000,00 lei	105.000.000
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	30.000.000
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	30.000.000,00 lei	30.000.000,00 lei	30.000.000,00 lei	30.000.000,00 lei	30.000.000,00 lei	30.000.000,00 lei	180.000.000
	R.24 Unitate (unități)	5	6	8	10	14	20	63

COOP-AKIS21-01 Cooperare și inovare în agricultură prin intermediul grupurilor operaționale formate din fermieri, asociații, grupuri de producători, cercetare, învățământ

Cod de intervenție	COOP-AKIS21-01	
Denumire intervenție	Cooperare și inovare în agricultură prin intermediul grupurilor operaționale formate din fermieri, asociații, grupuri de producători, cercetare, învățământ	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(g)	
Indicator comun de realizare	R.1. Numărul de proiecte ale grupului operațional R.1N. Numărul grupuri operaționale create	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS 1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric
OS3.2 Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare
OS3.3 Modernizarea agriculturii și a zonelor rurale prin promovarea și împărtășirea cunoștințelor, a inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestora de către fermieri, prin îmbunătățirea accesului la cercetare, inovare, schimbul de cunoștințe și formare

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N31	Atenuarea schimbărilor climatice, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea captării carbonului, precum și promovarea energiei durabile	Înaltă
N32	Reducerea deșeurilor și utilizarea și gestionarea ecologică a subproduselor, inclusiv reutilizarea și creșterea valorii acestora	Înaltă
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă	Medie

N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă
N50	Crearea și dezvoltarea sistemului AKIS	Înaltă
N51	Acordarea de servicii de consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	Înaltă
N52	Facilitarea calificării corespunzătoare a consilierilor agricoli și a fermierilor	Înaltă
N53	Extensia rezultatelor cercetării și adoptarea de practici și tehnologii eficiente	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.1N Numărul de persoane care beneficiază de consiliere, formare și schimb de cunoștințe sau care participă la grupurile operaționale pentru a îmbunătăți în mod durabil performanța în ceea ce privește utilizarea eficientă a resurselor în domeniul economic, social, de mediu, climatic și eficient
R.2 Numărul de consilieri care beneficiază de sprijin pentru a fi integrați în sistemele de cunoștințe și inovare în agricultură
R.3 Procentul fermelor care beneficiază de sprijin pentru tehnologia agriculturii digitale
R.10 Procentul fermelor care participă la grupurile de producători, organizațiile de producători, piețele locale, lanțurile scurte de aprovizionare și sistemele de calitate sprijinite prin FNDAMR

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
<p>Obiectivul intervenției este de a dezvolta cooperarea activă între actorii din sectoarele agricol și alimentar, instituțiile de cercetare, consultanți și alte părți interesate, prin schimbul de cunoștințe, în vederea dezvoltării de soluții necesare pentru adaptarea la un mediu în schimbare, provocări și oportunități, crearea și implementarea inovațiilor relevante, promovarea unei adaptări mai rapide și pe scară mai largă a soluțiilor inovatoare în practică, implicarea cât mai multor părți interesate în proiecte avansate.</p> <p>Grupurile operaționale sunt înființate de părți interesate precum fermieri, cercetători, consultanți și întreprinderi implicate în sectorul agroalimentar, relevante în vederea dezvoltării unei agriculturi durabile și creșterii productivității. Grupurile operaționale stabilesc proceduri interne care să asigure că modul lor de operare și procesul lor decizional sunt transparente și că sunt evitate situațiile de conflicte de interese.</p> <p>Prin această intervenție se are în vedere o abordare interactivă prin integrarea unui număr cât mai mare de actori relevanți care pot oferi soluții la probleme reale cu care se confruntă fermierii/ și ceilalți actori din zonele rurale. Această abordare poate fi asigurată printr-o cooperare activă între centrele de competență în inovare, fermieri, consilieri, mediul universitar și agribusiness, etc.</p>

Scopul intervenției este de a înființa grupuri operaționale (GO) care pun în aplicare operațiuni inovatoare de identificare și dezvoltare/validare de soluții în vederea optimizării producției și a îmbunătățirii competitivității, tehnologiei și digitalizării sectorului agroalimentar.

La fel, intervenția își propune să promoveze cooperarea pe orizontală și verticală, precum și crearea de rețele între diferiți actori și companii, să utilizeze sinergiile și avantajele de cost și să consolideze economia regională și cooperarea în cadrul acesteia.

Ar trebui să existe stimulente pentru a sprijini o mare varietate de forme de cooperare, în special, între actorii din agricultură, lanțul de aprovizionare cu alimente, serviciile sociale, medicale și veterinare, turism, protecția mediului.

Pentru a putea reacționa la noile provocări și probleme, precum și la schimbările socio-politice, se urmărește proiectarea tematică a intervenției. Intervenția urmărește, printre altele, îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric, creșterea competitivității acestora printr-o mai bună orientare către piață, contribuția indirectă la îmbunătățirea veniturilor agricole în raport cu rezistența la criză. Promovarea proceselor de lucru în comun, a utilizării în comun a facilităților și resurselor, în special, în ceea ce privește producția primară agricolă.

Un alt scop ar fi îmbunătățirea cooperării între fermieri prin organizarea comună a proceselor de muncă și astfel, să contribuie la creșterea eficienței și reducerea costurilor.

Intervenția oferă oportunități suplimentare de promovare a serviciilor sociale în domeniul agriculturii sociale și contribuie la promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii și a incluziunii sociale, a bioeconomiei și a transferului de cunoștințe, a inovației și a digitizării.

Proiecte-exemple bazate pe experiența altor state ar fi:

- Cooperare de-a lungul lanțului valoric alimentar;
- Informarea și promovarea schemelor de calitate a alimentelor;
- Proiecte de digitalizare a afacerilor;
- Consolidarea grupurilor de producători;
- "Vacanta la fermă";
- Dezvoltarea produselor agroturistice;
- Proiecte de consolidare a lanțurilor scurte de aprovizionare;
- Proiecte în domeniul bioeconomiei.

Criteriile specifice de selecție:

Pentru a asigura accesul la finanțare a unor proiecte care să ducă la creșterea gradului de inovare în rândul fermierilor, dar și în raport cu rezultatul consultării cu aceștia în cadrul intervenției se vor prioritiza proiectele parteneriatelor axate în principal pe:

- dezvoltarea de soluții inovative axate pe nevoile fermierilor, abordând în același timp interacțiunile de-a lungul întregului lanț de aprovizionare atunci când este util acest lucru;

- reunirea partenerilor cu cunoștințe complementare, cum ar fi fermierii, consilierii, cercetătorii, întreprinderile sau organizațiile neguvernamentale, într-o combinație gândită pentru a fi cea mai adecvată pentru îndeplinirea obiectivelor proiectului;
- luarea de decizii și crearea împreună pe parcursul întregului proiect;
- integrarea consilierilor în cadrul proiectelor inovative depuse de GO;
- diseminarea rezultatelor proiectelor implementate de GO prin cât mai multe canale locale pentru informarea utilizatorilor finali;
- coerența și calitatea propunerii de proiect.

Intervenția prevede posibilitatea acordării suportului pentru implementarea proiectului inovativ în două etape:

- prima etapă - formarea grupului operativ și elaborarea planului de funcționare și
- a doua etapă - funcționarea grupului operativ.

Mecanismul de implementare:

- Pe parcursul primului trimestru al anului de acordare a sprijinului financiar:
 - AIPA, de comun cu CCAR organizează apelul de depunere a propunerilor de proiecte;
 - Proiectele sunt elaborate conform cerințelor caietelor de sarcini elaborate de CCAR și depuse în cadrul apelului. Caietul de sarcini va include cel puțin: tematicile care urmează să fie abordate, componența grupului operațional și argumentarea formării acestuia, tipurile de costuri eligibile, criteriile de selecție, cerințele și alte condiții care trebuie îndeplinite;
 - Propunerea de proiect va cuprinde cel puțin: argumentarea nevoii care trebuie să fie soluționată, descrierea activităților întreprinse, argumentarea resurselor necesare în vederea implementării proiectului, argumentarea modului prin care proiectul va contribui la atingerea obiectivelor ca răspuns la nevoile atestate, perioada de implementare, bugetul proiectului;
 - Propunerile de proiecte depuse în cadrul apelului sunt verificate formal, privind corespunderea criteriilor de eligibilitate al apelului, de CCAR;
 - După o verificare formală pozitivă de către CCAR, acestea sunt grupate într-un proces de selecție, și sunt transmise pentru evaluarea de conținut și relevanță de către un comitet specializat de evaluare (CSE) format din reprezentanți ai MAIA, MEC, UTM, CCAR, AIPA, ANSA și CAN. Componența comitetului va fi schimbată o dată la doi ani, conducerea comitetului va fi schimbată anual.
 - Proiectele sunt selectate în baza unei fișe de evaluare aprobată prin ordinul MAIA. Ordinea proiectelor selectate, rezultă din numărul de puncte obținute (proiectele cu un punctaj sub numărul minim nu sunt evaluate);
 - CCAR transmite către AIPA proiectele aprobate pentru finanțare, în vederea contractării;
 - Proiectele finalizate și rezultatele acestora sunt incluse în baza de date AKIS menținută de CCAR, pentru diseminare a informației.

Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul), metoda de calcul

Solicitanți
<p><i>Pentru I etapă:</i></p> <p>Persoană fizică/persoană juridică care inițiază formarea unui GO (lider de proiect);</p> <p><i>Pentru etapa II:</i></p> <p>Solicitantul trebuie să fie un grup operațional potențial, fără statut juridic, constituit din cel puțin un fermier/ un grup de producători/ cooperativă/ alte forme de asociere în agricultură / și un partener din categoriile de mai jos și, în funcție de tema proiectului:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Partener cu domeniul principal de activitate în sectorul agro-alimentar; ● Partener cu expertiză relevantă în domeniul proiectului. <p>Astfel GO constituit pe baza cooperării celor 2 (minimum) entități, având la bază o temă specifică care răspunde nevoii unui/unor fermieri/entități implicați în agricultură va colabora pentru interesul comun de inovare. La acest grup operațional se pot alătura alți parteneri relevanți precum ONG-uri, alți consultanți, întreprinderi private.</p>
Condițiile de eligibilitate
<p>Solicitantul prezintă un Acord de Cooperare care face referire la o perioadă de funcționare cel puțin egală cu perioada pentru care se acordă finanțarea;</p> <p>Solicitantul depune planul de proiect care se încadrează în aria de cuprindere a cel puțin unuia din cele 8 obiective specifice ale PSPA.</p> <p>Partenerii implicați trebuie să aibă experiență anterioară în domeniul de competență.</p> <p>Planificarea și punerea în aplicare a activităților proiectului trebuie să se desfășoare în strânsă cooperare între solicitant și partener pentru a găsi soluții durabile.</p> <p>Se va acorda sprijin pentru activitățile care vizează producția și prelucrarea produselor agricole, dezvoltarea de soluții practice pentru creșterea performanței întreprinderilor în ceea ce privește durabilitatea energetică, a resurselor și a mediului, precum și diseminarea cât mai largă a informațiilor legate de activitățile de inovare privind proiectele nou-înființate, în curs și finalizate.</p> <p>Diseminarea rezultatelor este obligatorie.</p>
Condiții de eligibilitate specifice
<p><i>Apeluri pentru cereri de sprijin financiar</i></p>

Selecția proiectelor de cooperare are loc în cadrul unor apeluri tematice pentru depunerea de proiecte, organizate de AIPA cu suportul CCAR. În acest scop, apelurile vor face referință la:

- obiective concrete care urmează să fie abordate;
- grupul țintă de solicitanți pentru finanțare;
- intensitățile de finanțare;
- tipurile eligibile de costuri și condiții.

Propunerile de proiect sunt selectate folosind criteriile de evaluare clare, printr-un proces transparent și obiectiv, proiectele sunt evaluate și selectate calitativ și cantitativ, folosind un sistem de punctare, conform ghidului solicitantului elaborat și aprobat de MAIA.

Candidații vor fi informați cu privire la rezultatul procesului de selecție.

Acțiuni eligibile

- Stabilirea, dezvoltarea și profesionalizarea fluxurilor de lucru comune și utilizarea comună a facilităților și resurselor;
- Dezvoltarea și implementarea activităților care vizează inovarea de produse și procese, inovația structurală și inovarea socială;
- Dezvoltarea și exploatarea infrastructurii IT, a echipamentelor și serviciilor tehnice aferente proiectului de colaborare;
- Crearea și implementarea studiilor, fundamentelor tehnice și elaborarea de strategii și concepte precum și implementarea proiectelor pilot;
- Organizarea și desfășurarea de concursuri pentru atingerea obiectivului proiectului;
- Conceperea, dezvoltarea și implementarea ofertelor inovatoare, creative și relevante;
- Stabilirea și/sau dezvoltarea, implementarea, aplicarea și evaluarea sistemelor/ schemelor de calitate (de exemplu, stabilirea managementului datelor cu colectare, înregistrare, documentare a cifrelor cheie relevante, evaluare și crearea planurilor de acțiune individuale ale companiei);
- Realizarea de rapoarte de performanță, servicii de instruire și consultanță în legătură cu îmbunătățirea calității, revizuirea/ controlul indicatorilor/ criteriilor în operațiunile comerciale, implementarea auditului;
- Dezvoltarea sistemelor de autocontrol, sisteme de trasabilitate;
- Măsuri de relații publice și PR, măsuri de informare, creare de rețele de comunicare și de conștientizare, precum și măsuri de instruire și consiliere continuă în legătură cu tematica proiectului;
- Organizarea de întâlniri și conferințe, workshop-uri, seminarii, excursii, vizite de studiu, inspecții, drumeții ghidate și/sau participarea la expoziții și târguri comerciale pentru grupul țintă al cooperării respective;
- Îmbunătățirea și profesionalizarea oportunităților de marketing și vânzări, de exemplu:
 - Dezvoltarea și implementarea de analize de piață, cercetări de piață, consultanță și măsuri de planificare legate de marketing, studii de fezabilitate;
 - Dezvoltarea și introducerea a noi produse pe piață;

- Dezvoltarea și introducerea de servicii (cum ar fi serviciile turistice legate de agricultură și marketingul acestora, precum și servicii sociale privind activități agricole);
- Obținerea recunoașterii internaționale a standardelor de calitate;
- Măsuri specifice de promovare a vânzărilor, cum ar fi degustări de produse de calitate și origine garantată din producția locală în agricultură și industria alimentară;
- Măsuri pentru dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale.

Costuri eligibile:

- Costuri de personal, costuri materiale, costuri de investiții pentru infrastructură (în special IT) și echipamente tehnice aferente proiectului de cooperare.

Condiții:

- Strategiile elaborate în cadrul proiectului și rezultatele studiilor efectuate trebuie diseminate cel puțin în domeniul de specialitate respectiv sau în ramura respectivă;
- În cazul finanțării pentru investiții, cooperarea trebuie să dureze cel puțin până la sfârșitul perioadei de menținere a investiției, în cazul tuturor celorlalte cooperări pe durata proiectului finanțat.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Se va acorda sprijin pentru:

- dezvoltarea și testarea de noi produse, practici, procese și tehnologii;
- implementarea proiectelor pilot, proiecte de dezvoltare a produselor, studii de fezabilitate, studii ex-ante.

NOTĂ:

- Nu se acordă sprijin cercetării fundamentale.

Activitățile trebuie să aibă un rezultat practic și un scop comercial pentru solicitantul grantului.

- Valoarea sprijinului va fi de max. 5.000.000,- pe proiect.
- Sprijinul acordat pentru activitățile pregătitoare nu va depăși 2,5% din costul total eligibil al proiectului GO;
- Cheltuielile de funcționare ale Grupului Operațional nu vor depăși 18% din valoarea maximă a sprijinului acordat pe proiect precum: costurile administrative, de transport și alte tipuri de costuri administrative;
- Cheltuieli generate de diseminarea rezultatelor nu vor depăși 5% din valoarea maximă a sprijinului acordat pe proiect.

Rata sprijinului:

Intensitatea sprijinului public nerambursabil va fi raportată la costurile eligibile per proiect și nu va depăși:

- 80% din costurile eligibile.

Proiectele multianuale pot fi aprobate pentru o perioadă de până la 4 ani. O prelungire în cadrul unei cereri pentru încă 3 ani este posibilă doar după efectuarea unei evaluări intermediare pozitive.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare la rate forfetare

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	80%	-	-

9. Cuantumuri unitare planificate – Definiție

Cuantum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
2.700.000	Grant	80%	medie	toate	R1N; R2; R3; R10	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
COOP-AKIS21-01	Alocarea financiară orientativă anuală	5.400.000,00 lei	8.100.000,00 lei	10.800.000,00 lei	10.800.000,00 lei	13.500.000,00 lei	16.200.000,00 lei	64.800.000
	Cuquantum unitar planificat	2.700.000,00 lei	2.700.000,00 lei	2.700.000,00 lei	2.700.000,00 lei	2.700.000,00 lei	2.700.000,00 lei	16.200.000
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	400.000,00 lei	400.000,00 lei	400.000,00 lei	400.000,00 lei	400.000,00 lei	400.000,00 lei	2.400.000
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	30.000.000
	R.1 Unitate (acțiuni)	2	3	4	4	5	6	24

COOP22-01 Sprijin pentru cooperarea fermierilor prin grupuri de producători

Cod de intervenție	COOP22-01	
Denumire intervenție	Sprijin pentru cooperarea fermierilor prin grupuri de producători	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(g)	
Indicator comun de realizare	R.28. Numărul de grupuri sau organizații de producători sprijinite	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe procesare prin cercetare, tehnologizare și digitalizare
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N26	Dezvoltarea lanțului scurt de aprovizionare	Înaltă
N35	Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.10 Ponderea fermelor agricole care participă la grupuri de producători, organizații de producători, piețe locale, circuite de lanțuri de aprovizionare scurte și sisteme de calitate

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
Intervenția urmărește sprijinirea procesului de asociere a fermierilor și stabilirea de grupuri de producători funcționale mai ales pentru cei care dețin exploatații mici și medii. Aceasta răspunde necesității privind creșterea cooperării pe lanțul agroalimentar, îmbunătățirea accesului la piață,

concentrarea ofertei și o mai bună poziționare pe lanțul valoric, optimizarea acestuia și o distribuire mai echitabilă a veniturilor.

O consecință implicită a acestor procese va fi optimizarea costurilor de producție, omogenizarea și ajustare a ofertei la cerințele pieței prin utilizarea de standarde unice de producție. Va crește capacitatea producătorilor de a asimila noi tehnologii și cunoștințe.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți

Grupuri ale producătorilor recunoscute și înregistrate de MAIA, care nu au beneficiat de măsuri de sprijin financiar dedicate grupurilor de producători, și ai căror membrii nu au fost parte a unui grup de producători care a beneficiat de sprijin financiar similar.

Condiții de eligibilitate

Sprijinul se plătește pe baza unui plan de afaceri, sub forma unui ajutor forfetar plătit în tranșe anuale pe o perioadă care nu depășește cinci ani de la data la care grupul sau organizația de producători a fost recunoscut(ă) și este degresiv.

Sprijinul se calculează pe baza producției comercializate anual de către grup sau organizație, exceptând primul an, când sprijinul oferit grupului sau organizației de producători se calculează pe baza valorii medii anuale a producției comercializate de membrii acestuia (acesteia), în ultimii trei ani înainte de aderarea la grup sau organizație.

Alte detalii cu privire la cerințele specifice reies din cadrul național regulatoriu privind activitatea și mecanismul de recunoaștere a grupurilor de producători.

Condiții de eligibilitate specifice

În cadrul acestei măsuri se acordă sprijin pentru facilitarea înființării grupurilor și organizațiilor de producători din sectorul agricol, în scopul:

- adaptării producției și produselor producătorilor care sunt membri ai acestor grupuri sau organizații, la cerințele pieței;
- introducerii în comun a produselor pe piață, inclusiv pregătirea pentru vânzare, centralizarea vânzărilor și aprovizionarea cumpărătorilor en gros;
- stabilirii unor norme comune privind informarea asupra producției, acordând o atenție deosebită recoltării și disponibilității;
- și altor activități care pot fi desfășurate de către grupurile și organizațiile de producători, cum ar fi dezvoltarea competențelor în materie de exploatare și de comercializare, precum și organizarea și facilitarea proceselor de inovare.

Sprijinul se acordă grupurilor și organizațiilor de producători recunoscute oficial de MAIA, pe baza unui plan de afaceri.

Acțiuni eligibile

Cheltuielile eligibile sunt cele rezultate din înființarea și funcționarea grupurilor de producători din sectorul agricol, prevăzute în planul de afaceri.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Valoarea sprijinului va fi de maximum 2.000.000,- pe an. Rata sprijinului public nerambursabil acordat va fi de 100% din cuantumul sprijinului și nu poate să depășească 10% din valoarea producției comercializate în primii cinci ani de la recunoaștere.

Sprijinul se acordă ca procent calculat pe baza producției comercializate anual prin intermediul grupului, cu excepția primului an, când se poate plăti grupului de producători un sprijin calculat pe baza valorii medii anuale a producției comercializate de membrii acestuia, în ultimii trei ani înainte de aderarea la grup.

Sprijinul se va acorda ca procent din producția comercializată prin intermediul grupului astfel:

- Anul I - 10%
- Anul II - 8%
- Anul III - 6%
- Anul IV - 5%
- Anul V - 4%

În cazul nerespectării planului de afaceri, sprijinul se recuperează proporțional cu obiectivele nerealizate.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare la rate forfetare

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	10%	500.000,-	2.000.000,-

9. Cuantumuri unitare planificate – Definiție

Cuquantum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuquantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
1.250.000,-	grant	10%	medie	toate	R10	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
COOP22-01	Alocarea financiară orientativă anuală		2.500.000,00 lei	3.750.000,00 lei	6.250.000,00 lei	8.750.000,00 lei	10.000.000,00 lei	31.250.000
	Cuquantum unitar planificat		1.250.000,00 lei	1.250.000,00 lei	1.250.000,00 lei	1.250.000,00 lei	1.250.000,00 lei	6.250.000
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat		500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	2.500.000
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat		2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	10.000.000
	R.28 Unitate (acțiuni)		2	3	5	7	8	25

DR31-01 Sprijin pentru instalarea tinerilor și noilor fermieri

Cod de intervenție	DR31-01	
Denumire intervenție	Sprijin pentru instalarea tinerilor și noilor fermieri	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(e)	
Indicator comun de realizare	R.25.1 Numărul fermierilor noi care primesc sprijin pentru instalare R.25.2 Numărul fermierilor tineri care primesc sprijin pentru instalare	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor: Mediu: LEADER:	Da Nu Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS3.1. Atragerea și susținerea tinerilor fermieri, și facilitarea dezvoltării întreprinderilor durabile din zonele rurale
OS3.2 Promovarea locurilor de muncă, creșterii economice, egalității de gen, inclusiv participarea femeilor în agricultură, incluziunea socială și dezvoltarea locală în zonele rurale, inclusiv bioeconomia circulară și durabilă
OS3.3 Obiectiv transversal al modernizării sectorului prin stimularea și împărtășirea cunoștințelor, prin promovarea inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestor măsuri

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă
N45	Asigurarea continuării de către tineri fermieri a activității în mediul rural	Înaltă
N46	Facilitarea dezvoltării sustenabile a fermelor de familie în zonele rurale	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.36 Reînnoirea generațională: Numărul de tineri fermieri care beneficiază de sprijin din partea FNDAMR pentru instalare, inclusiv o defalcare pe gen
R.37 Noi locuri de muncă sprijinite în cadrul proiectelor

R36N Numărul de noi fermieri care beneficiază de sprijin din partea FNDAMR pentru instalare, inclusiv o defalcare privind fermierii reveniți din emigrare și pe gen

R.39 Dezvoltarea economiei rurale: Numărul de întreprinderi rurale, inclusiv întreprinderi din cadrul bioeconomiei, care s-au dezvoltat cu sprijin din partea PA

R.42 Promovarea incluziunii sociale: Numărul de persoane vizate de proiectele de incluziune socială care beneficiază de sprijin

R2.1N3 Numărul de ferme care au beneficiat de sprijin pentru creșterea performanței prin investiții în echipamente/ utilaje, implementarea de noi tehnologii, inclusiv digitale în infrastructura post-recoltare

R2.1N4 Numărul de ferme care au beneficiat de sprijin pentru creșterea rezilienței la schimbările climatice prin dotarea cu utilaje și echipamente și implementarea de noi tehnologii

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Scopul intervenției este atragerea tinerilor și noilor fermieri în sectorul agricol și sprijinirea dezvoltării acestora. Intervenția este destinată tuturor categoriilor de tineri fermieri cu vârsta de până la 40 de ani, sau noii fermieri, indiferent de vârstă, care anterior nu au deținut o afacere în domeniul agricol.

În acest sens este încurajată și sprijinită, inclusiv întoarcerea și instalarea persoanelor aflate sau care au fost antrenate în migrație de muncă, către spațiul urban, sau de peste hotare. Permite persoanelor care au acumulat o experiență suplimentară să se reîncadreze în activități economice în mediul rural.

Finanțările vor contribui la ameliorarea structurii de vârstă a fermierilor și astfel va fi sprijinită înlocuirea generațiilor de fermieri. Va ajuta la îmbunătățirea situației social-economice în spațiul rural, structurii producerii, prin diversificarea opțiunilor de activitate agricolă, și asigurării unei mai bune acoperiri a cerințelor consumatorilor. Măsura stimulează structurarea sectorului agricol pe categorii de ferme echilibrate și reziliente din punct de vedere al dimensiunilor.

Intervenția susține, inclusiv, stabilirea de noi afaceri în mediul rural prin achiziția sau preluarea bunurilor și din afara celor transmise în interiorul familiei, fiind încurajată și o dinamică socială la nivel rural, inclusiv menținerea sau atragerea de populație.

Instalarea tinerilor fermieri reprezintă o intervenție creatoare și multiplicatoare pentru indicatorul esențial ce necesită a fi îmbunătățit în mediul rural și anume cel al locurilor de muncă și oportunităților economice.

Acordarea finanțărilor pentru instalare este modalitatea fundamentală de schimbare pe termen lung a trendului de depopulare, securizându-se capacitatea de producere agricolă, structura social-economică a spațiului rural.

Criteria specifice de selecție

Vor fi prioritizate proiectele în care:

- solicitantul are un nivel de pregătire înalt demonstrat prin documente de studii deținute, astfel încât managementul exploatațiilor să conducă la activități sustenabile și viabile economic fără susțineri externe semnificative;
- principiul proprietății - acordarea unui punctaj suplimentar celor care dețin în proprietate terenul;
- activitatea prevăzută de proiectul investițional prevede producerea în sistemul de agricultură ecologică.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți

Intervenția este destinată tuturor categoriilor de tineri fermieri cu vârsta de până la 40 de ani, sau noii fermieri, indiferent de vârstă, care anterior nu au deținut o afacere în domeniul agricol. Data instalării eligibile este de până la trei ani din data solicitării sprijinului.

Condițiile de eligibilitate

- tineri fermieri cu vârsta de până la 40 de ani, cu condiția de a fi conducător al exploatației;
- noii fermieri, indiferent de vârstă, care anterior nu au deținut o afacere în domeniul agricol, cu condiția de a fi conducător al exploatației;
- solicitantul proiectului trebuie să dovedească o pregătire profesională, în raport cu proiectul (în cazul în care solicitantul nu dovedește pregătirea profesională în raport cu proiectul, la momentul depunerii cererii de finanțare, se va prezenta **Declarația pe propria răspundere** din care să rezulte ca va urma un curs de pregătire profesională, până la finalizarea proiectului, înaintea ultimei plăți a ajutorului. În cazul în care înaintea ultimei plăți a ajutorului nu se va prezenta documentul care să certifice pregătirea profesională în raport cu proiectul, contractul de finanțare va fi reziliat iar solicitantul va fi obligat la rambursarea tuturor sumelor primite inclusiv dobânzile și penalitățile aferente);
- de la momentul semnării contractului de finanțare și minimum cinci ani după implementarea proiectului, solicitantul finanțării trebuie să aibă domiciliul de reședință într-o localitate rurală, sau urbană, excepție fiind or. Chișinău și Bălți, la distanță de maxim 50 km de la locul de implementare a proiectului;
- demonstrează capacitatea de cofinanțare;
- solicitantul nu trebuie să fie în dificultate de plată, în conformitate cu legislația în vigoare;
- fezabilitatea economică a investiției trebuie demonstrată în baza Planului de Afaceri, inclusiv a documentație tehnice;
- proiectul investițional respectă cerințele legale și sunt deținute actele permissive necesare demarării investiției;

<ul style="list-style-type: none"> ● este înregistrat în conformitate cu cerințele legale, inclusiv în cadrul registrelor gestionate de AIPA și ANSA, aferent domeniului de activitate; ● nu înregistrează datorii la bugetul de stat; ● solicitantul gestionează o suprafață de până la 30 ha în legumicultură, viticultură, pomicultură și arbuști fructiferi, culturi de câmp, și 60 ha în cazul afacerilor cu profil zootehnic; ● durata maximă de implementare a proiectului este de 3 ani. <p>Vor fi finanțate proiecte investiționale care prevăd:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● dezvoltarea producerii agricole în domeniul pomicol și arbuști fructiferi, viticultură, legumicultură, plante tehnice și leguminoase boabe, floricultură, plante aromatice, condimentare și medicinale, zootehnie; ● înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de condiționare și/sau depozitare, procesare (toate categoriile de bunuri agricole primare) de la nivelul fermei. Capacitățile stabilite pentru prelucrare/procesare trebuie să fie în concordanță cu capacitatea proprie de producție a fermierului (cel puțin în proporție de 70%).
<p>Condiții de eligibilitate specifice</p> <p>Atingerea de către Solicitanți în urma implementării a unei dimensiuni a fermei ce va fi orientată preponderent către piață;</p> <p>Solicitantul se obligă să mențină obiectul investiției pe un termen minim de 7 ani de la data recepționării ultimei plăți, cu excepția echipamentelor care au un termen mai mic de amortizare și a cazurilor de forță majoră;</p> <p>Orice modificare legată de obiectul investiției anterior termenului prevăzut, în cazuri excepționale, poate fi efectuată doar cu aprobarea finanțatorului.</p>
<p>Acțiuni eligibile</p> <p>Cheltuielile prevăzute în Proiectul investițional, inclusiv costurile pentru capitalul de lucru, cadastrale, cu respectarea legislației naționale în vigoare.</p>
<p>Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată</p> <p>Sprijinul public nerambursabil maxim este de 1.500.000,- lei pentru investițiile în sectorul vegetal.</p> <p>Sprijinul public nerambursabil maxim este de 3.500.000,- lei pentru investițiile în sectorul zootehnic.</p> <p>Rata sprijinului de bază este de 60%.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● +10 p.p. pentru proiectele care au o componentă ce presupune utilizarea unor soluții digitale;

- +10 p.p. pentru proiecte ce includ și investiții în resurse regenerabile.

Plata se efectuează în două tranșe și se acorda:

- 75% la semnarea contractului de finanțare și
- 25% după implementarea proiectului investițional.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	-	60%	80%

Cuquantumuri unitare planificate – Definiție

Cuquantum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuquantumul unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
1.000.000,-	Grant		Medie	Toate	R36; R37; R36N; R39; R42; R2.1N3; R2.1N4	Da
2.250.000,-	Grant		Medie	Toate	R36; R37; R36N; R39; R42; R2.1N3; R2.1N4	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
DR31-01	Alocarea financiară orientativă anuală	52.500.000,00 lei	52.500.000,00 lei	78.750.000,00 lei	105.000.000,00 lei	105.000.000,00 lei	147.500.000,00 lei	541.250.000
vegetal	Alocarea financiară orientativă anuală	30.000.000,00 lei	30.000.000,00 lei	45.000.000,00 lei	60.000.000,00 lei	60.000.000,00 lei	80.000.000,00 lei	305.000.000
	Quantum unitar planificat	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	6.000.000
	Quantum minim pentru quantumul unitar planificat	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	3.000.000
	Quantum maxim pentru quantumul unitar planificat	1.500.000,00 lei	1.500.000,00 lei	1.500.000,00 lei	1.500.000,00 lei	1.500.000,00 lei	1.500.000,00 lei	9.000.000
	R.25 Unitate (proiect)	30	30	45	60	60	80	305
zootehnic	Alocarea financiară orientativă anuală	22.500.000,00 lei	22.500.000,00 lei	33.750.000,00 lei	45.000.000,00 lei	45.000.000,00 lei	67.500.000,00 lei	236.250.000
	Quantum unitar planificat	2.250.000,00 lei	2.250.000,00 lei	2.250.000,00 lei	2.250.000,00 lei	2.250.000,00 lei	2.250.000,00 lei	13.500.000
	Quantum minim pentru quantumul unitar planificat	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	6.000.000
	Quantum maxim pentru quantumul unitar planificat	3.500.000,00 lei	3.500.000,00 lei	3.500.000,00 lei	3.500.000,00 lei	3.500.000,00 lei	3.500.000,00 lei	21.000.000
	R.25 Unitate (proiect)	10	10	15	20	20	30	105

DR31-02 Sprijin pentru susținerea fermelor de familie în zonele rurale

Cod de intervenție	DR31-02	
Denumire intervenție	Sprijin pentru susținerea fermelor de familie în zonele rurale	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(e)	
Indicator comun de realizare	R.20. Numărul de operațiuni sau unități de investiții productive realizate in situ, care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Da
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS3.1. Atragerea și susținerea tinerilor fermieri, noilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor durabile din zonele rurale
OS2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare
OS3.3 Obiectiv transversal al modernizării sectorului prin stimularea și împărtășirea cunoștințelor, prin promovarea inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestor măsuri

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N1	Îmbunătățirea autosuficienței strategice în aprovizionarea cu alimente	Înaltă
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N11	Creșterea rezilienței producătorilor în situații de criză	Medie
N12	Diversificarea surselor de venituri	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă
N46	Facilitarea dezvoltării sustenabile a fermelor de familie în zonele rurale	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.3 Ponderea fermelor agricole care beneficiază de sprijin prin intermediul FNDAMR
R.9 Ponderea fermierilor care primesc sprijin pentru investiții în vederea restructurării și a modernizării, inclusiv a îmbunătățirii utilizării eficiente a resurselor

R2.1N3 Numărul de ferme care au beneficiat de sprijin pentru creșterea performanței prin investiții în echipamente/ utilaje, implementarea de noi tehnologii, inclusiv digitale în infrastructura post-recoltare

R2.1N4 Numărul de ferme care au beneficiat de sprijin pentru creșterea rezilienței la schimbările climatice prin dotarea cu utilaje și echipamente și implementarea de noi tehnologii

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Scopul principal al intervenției este promovarea investițiilor în exploatațile agricole de familie din sectorul vegetal și de creștere a animalelor pentru realizarea de construcții noi și/ sau modernizarea construcțiilor agricole existente din cadrul acestora și a utilităților aferente, achiziționarea de mașini și utilaje noi, înființarea de plantații.

Finanțarea este destinată atingerii viabilității economice a fermelor de familie și implică o alocare în bază de proiecte investiționale, care sunt racordate cu capacitățile de producție agricolă a solicitantului, la data aplicării sau corelată cu capacitățile planificate prin proiectul investițional.

Proiectul trebuie să fie în acord cu potențialul agricol al zonei și să demonstreze îmbunătățirea performanței generale a exploatației agricole la data dării în exploatare a investiției.

În scopul implementării intervenției, în dependență de tipul activității agricole de bază la momentul aplicării sunt eligibile următoarele categorii de familie:

- fermele cu culturi de câmp de până la 70ha;
- ferme legumicole de până la 30 ha;
- ferme pomicole și arbuști fructiferi de până la 10 ha;
- ferme vitivinicole și sau struguri de masă de până la 10ha;
- ferme zootehnice cu un efectiv de animale nu mai mare de 70 UVM.

Consolidarea economică a fermelor de familie contribuie la:

- asigurarea unui mediu stabil economic prin transformarea acestora în unități viabile economic;
- reducerea poverii sociale a statului prin reducerea fondurilor destinate cheltuielilor sociale și orientarea resurselor disponibile către activități de investiții generatoare de venituri;
- îmbunătățirea situației social-economice în spațiul rural, structurii de producere prin diversificare opțiunilor de activitate agricolă, și asigurării unei mai bune acoperiri a cerințelor consumatorilor;
- structurarea pe categorii de ferme echilibrate și reziliente din punct de vedere al dimensiunilor.

Criteriile specifice de selecție:

- solicitantul demonstrează un nivel de pregătire ridicat;

- principiul proprietății - acordarea unui punctaj suplimentar celor care dețin în proprietate terenul;
- activitatea prevăzută de proiectul investițional prevede producerea în sistemul de agricultură ecologică;
- fermele de familie care au o vechime mai mare de 5 ani (înregistrată conform prevederilor legale).

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți
Fermier activ înregistrați în registrele naționale conform domeniului de activitate.
Condiții de eligibilitate
<ul style="list-style-type: none"> ● Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din domeniile sprijinite prin intervenție; ● Investiția trebuie să se realizeze în mediul rural; ● Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de a asigura cofinanțarea investiției; ● Solicitantul trebuie să prezinte un proiect investițional care demonstrează viabilitatea economică a investiției; ● Solicitantul deține actele permise necesare pentru efectuarea investiției; ● Conducătorul are domiciliul într-o localitate rurală în raza maximă de 50 km de locul realizării investiției; ● Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată; ● Proiectul dovedește viabilitatea economică pozitivă; <p>Solicitantul proiectului trebuie să dovedească o pregătire profesională, în raport cu proiectul (în cazul în care solicitantul nu dovedește pregătirea profesională în raport cu proiectul la momentul depunerii cererii de finanțare, se va prezenta Declarația pe propria răspundere din care să rezulte că va urma un curs de pregătire profesională, până la finalizarea proiectului, înaintea ultimei plăți. În cazul în care înaintea ultimei plăți nu se va prezenta documentul care să certifice pregătirea profesională în raport cu proiectul, contractul de finanțare va fi reziliat iar solicitantul va fi obligat la rambursarea tuturor sumelor primite, inclusiv dobânzile și penalitățile aferente).</p>
Condiții de eligibilitate specifice
<ul style="list-style-type: none"> ● În urma implementării proiectului ferma va fi orientată preponderent către piață; ● Solicitantul se obligă să mențină obiectul investiției pe un termen minim de 7 ani de la data recepționării ultimei plăți, cu excepția echipamentelor care au un termen mai mic de amortizare, și a cazurilor de forță majoră; ● Orice modificare legată de obiectul investiției anterior termenului prevăzut, în cazuri excepționale, pot fi efectuate cu aprobarea finanțatorului;

- Proiectul deține un studiu de fezabilitate prin care demonstrează sustenabilitatea investițiilor planificate ce vor asigura adaptarea fermei la schimbările climatice, eficiență în utilizarea resurselor naturale și a implementării practicilor prietenoase cu mediul;
- durata maximă de implementare a proiectului este de 3 ani.

Vor fi finanțate proiecte investiționale care prevăd:

- dezvoltarea producerii agricole în domeniul pomicol și arbuști fructiferi, viticultură, legumicultură, plante tehnice și leguminoase boabe, floricultură, plante aromatice, condimentare și medicinale, zootehnie;
- înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților de condiționare și/sau depozitare, procesare (pentru toate categoriile de produse agricole primare) de la nivelul fermei. Capacitățile stabilite pentru prelucrare/procesare trebuie să fie în concordanță cu capacitatea proprie de producție a fermierului (cel puțin în proporție de 70%).

Acțiuni eligibile

- investiții în dezvoltarea producerii sustenabile agricole în domeniul pomicol și arbuști fructiferi, viticultură, legumicultură, plante tehnice și leguminoase boabe, floricultură, plante aromatice, condimentare și medicinale (componentă de bază);
- Construirea și/ sau modernizarea serelor respectând criteriile unei afaceri sustenabile, inclusiv prin trecerea la utilizarea de biomasă sau a energiei verzi pentru centralele termice și eficientizarea/instalarea sistemelor de irigații, asigurarea utilităților în vederea respectării condițiilor de mediu;
- înființarea/înlocuirea plantațiilor viticole ajunse la sfârșitul ciclului biologic de producție (minim 40 ani) și înființarea plantațiilor pentru struguri de masă;
- Înființarea pepinierelor de viță de vie, pomi fructiferi și arbuști;
- Construirea, modernizarea sau amenajarea construcțiilor cu destinație agricolă sau necesare în contextul activității de producere care reprezintă obiectul investiției (componentă secundară);
- Construirea și/ sau modernizarea fermelor de taurine pentru producția de lapte, ca de exemplu: echipamente pentru producerea de furaje, instalații de muls, linii tehnologice de prelucrare și ambalare a produselor, dotări tehnice în scopul asigurării controlului calității la nivel de fermă etc.;
- Amenajarea facilităților de gestionare adecvată a gunoierului de grajd (componentă secundară);
- Investițiile în unitățile de condiționare și/sau depozitare (pentru depozitarea numai a producției fermei respective, iar capacitatea depozitului este corelată cu producția obținută în cadrul fermei);
- Investiții pentru procesarea produselor agricole la nivelul fermei (corelată la capacitatea proprie de producere în proporție de min. 70% (componentă secundară)), cuprinzând echipamente pentru vânzarea acestora, inclusiv depozitare, răcire etc.;
- Achiziționarea de mașini agricole și echipamente noi specializate în contextul activității de producere care face obiectul investiției (componentă secundară);

- Asigurarea accesului la utilități în cadrul exploatației agricole (componentă secundară);
- Investiții în adoptarea soluțiilor digitale care să permită aplicarea unor bune practici de gestionare a resurselor și factorilor de producție, practicarea unei agriculturi de precizie (componentă secundară);
- Înființarea și/sau modernizarea echipamentelor pentru irigații în cadrul fermei, inclusiv facilități de stocare a apei la nivel de fermă (componentă secundară);
- Investiții pentru producerea și utilizarea durabilă a energiei din surse regenerabile în cadrul fermei (componentă secundară);
- Obținerea de produse energetice pe bază de biomasă, de fertilizanți organici din valorificarea biomasei (ex. din deșeuri provenind de la animale/din resturi vegetale ale plantelor de cultură, produse secundare și subproduse), capacitățile stabilite fiind bazate pe inputuri din producția agricolă proprie în proporție de minim 70% (componentă secundară).
- Costurile generale ale proiectului, cum ar fi: taxe pentru arhitecți, ingineri și consultanți, studii de fezabilitate, taxe pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor necesare implementării proiectelor (maxim 10% din valoarea totală eligibilă a proiectului, dacă proiectul prevede și construcții și maxim 5% în cazul în care proiectul nu prevede realizarea construcțiilor).

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Sprrijinul public nerambursabil este de maxim 3.000.000,- lei pentru investițiile în sectorul vegetal;

Sprrijinul public nerambursabil este de maxim 6.000.000,- lei pentru investițiile în sectorul zootehnic.

Rata sprijinului este de 60% din cheltuieli eligibile.

- +10 p.p. pentru componentă care presupune instalarea unor soluții digitale, cu o pondere minimă de 10% din valoarea investiției
- +10 p.p. pentru proiecte ce includ și investiții în resurse regenerabile, cu o pondere minimă de 10% din valoarea investiției

Plata se efectuează în două tranșe și se acorda:

- *75% la semnarea contractului de finanțare și*
- *25% după implementarea proiectului investițional.*

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	-	60%	80%

9. Cuantumi unitare planificate – Definiție

Cuquantum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumul unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
3.000.000,-	Grant	20-40%	medie	Toate	R3; R9; R1PR; R2.1N3; R2.1N4	Nu
6.000.000,-	Grant	20-40%	medie	Toate	R3; R9; R1PR; R2.1N3; R2.1N4	Nu

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
DR31-02	Alocarea financiară orientativă anuală	100.000.000,00 lei	100.000.000,00 lei	140.000.000,00 lei	140.000.000,00 lei	180.000.000,00 lei	180.000.000,00 lei	840.000.000
vegetal	Alocarea financiară orientativă anuală	60.000.000,00 lei	60.000.000,00 lei	80.000.000,00 lei	80.000.000,00 lei	100.000.000,00 lei	100.000.000,00 lei	480.000.000
	Cuantum unitar planificat	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	
	Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	
	Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	18.000.000
	R.20 Unitate (Solicitanți)	30	30	40	40	50	50	240
zootehnic	Alocarea financiară orientativă anuală	40.000.000,00 lei	40.000.000,00 lei	60.000.000,00 lei	60.000.000,00 lei	80.000.000,00 lei	80.000.000,00 lei	360.000.000

Cuquantum unitar planificat	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	
Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	
Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	6.000.000,00 lei	6.000.000,00 lei	6.000.000,00 lei	6.000.000,00 lei	6.000.000,00 lei	6.000.000,00 lei	6.000.000,00 lei	36.000.000
R.20 Unitate (Solicitanți)	10	10	15	15	20	20		90

DR32-01 Crearea/ modernizarea infrastructurii aferente exploatației agricole

Cod de intervenție	DR32-01	
Denumire intervenție	Crearea/ modernizarea infrastructurii aferente exploatației agricole	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(d)	
Indicator comun de realizare	R.22. Numărul de operațiuni sau unități de investiții în infrastructuri, care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS3.2 Promovarea locurilor de muncă, creșterii economice, egalității de gen, inclusiv participarea femeilor în agricultură, incluziunea socială și dezvoltarea locală în zonele rurale, inclusiv bioeconomia circulară și silvicultură durabilă
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N4	Dezvoltarea sectorului de producere a plantelor furajere	Medie
N5	Creșterea sustenabilității sectorului legume și/ sau cartof	Înaltă
N6	Dezvoltarea producerii plantelor tehnice și leguminoase	Medie
N7	Creșterea sustenabilității sub-sectorul pomicol	Medie
N8	Creșterea sustenabilității sub-sectorul arbuști fructiferi și căpșun	Medie
N9	Creșterea sustenabilității sub-sectorul floricultură, plante medicinale și aromatice	Medie
N10	Creșterea sustenabilității sectorului struguri pentru masa	Înaltă
N47	Dezvoltarea infrastructurii fizice, conexe afacerilor	Înaltă
N48	Extinderea activităților neagricole în mediul rural prin diversificarea activităților și creșterea gradului de ocupare a forței de muncă din mediul rural	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.37 Creștere economică și locuri de muncă în zonele rurale: Noi locuri de muncă ce beneficiază de sprijin în cadrul proiectelor PA

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
<p>Scopul principal al intervenției este crearea și modernizarea infrastructurii de acces agricolă ce va asigura premisele pentru dezvoltarea unei economii rurale competitive.</p> <p>Sprijinul acordat prin investiții în infrastructura agricolă de acces va avea un efect pozitiv asupra competitivității sectorului agricol, prin îmbunătățirea accesibilității exploatațiilor agricole, prin modernizarea și adaptarea căilor de acces, asigurând o bună aprovizionare și un acces mai facil către consumatori și piețele de desfacere.</p> <p>Pentru o dezvoltare unitară și coerentă a zonelor rurale, a afacerilor agricole în spațiul rural și pentru reducerea riscului de finanțare a unor investiții fragmentate în ceea ce privește infrastructura de drumuri agricole, se va urmări conectivitatea infrastructurii și rețelelor de utilități publice.</p> <p>Criteriile specifice de selecție</p> <p>În cadrul intervenției vor fi prioritizate proiectele care stimulează dezvoltarea economică locală și contribuie la efecte economice durabile, cum ar fi acces la infrastructură, condiții mai bune pentru exploatații și populația din localitate, reziliența economică a exploatațiilor.</p> <p>Pentru evaluare se va ține cont de următoarele criterii:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● deserveșc o suprafață agricolă cât mai mare; ● conduc către unități de procesare; ● conduc către ferme zootehnice; ● asigură accesul unui număr cât mai mare de agenți agricoli; ● asigură o mărime mai mare a contribuției; ● dețin/sunt conforme planului urbanistic de dezvoltare; ● asigură un impact nesemnificativ asupra mediului. <p>Intervenția este complementară cu alte programe de dezvoltare a infrastructurii localităților rurale, urmărind dezvoltarea infrastructurii de acces către exploatațiile agricole aflate în extravilanul localității, reprezentând o extensie sinergică a infrastructurii locale.</p>

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți
Autoritățile Publice Locale
Condițiile de eligibilitate
<ul style="list-style-type: none"> ● investiția trebuie să fie racordată la un drum existent;

<ul style="list-style-type: none"> ● pentru investițiile în construcția sau reabilitarea sistemelor de alimentare cu gaz, apă, sisteme de canalizare către ferme, investiția trebuie să fie racordată la un sistem de alimentare cu gaz, apă, sistem de canalizare existent; ● solicitantul trebuie să facă dovada proprietății/administrării terenului pe care se realizează investiția; ● solicitantul trebuie să dețină actele permisive necesare pentru efectuarea investiției.
Acțiuni eligibile
<p>Investiții:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor agricole către ferme (căi de acces din afara exploatațiilor agricole amplasate în extravilanul localității); ● Construcția sau reabilitarea sistemelor de alimentare cu gaz, apă, sisteme de canalizare către ferme; ● Construcția sau reconstrucția piețelor agroalimentare locale. <p>Costurile suportate de către solicitant la elaborarea proiectului investițional, studiile de fezabilitate, proiectare, materialul de vizibilitate, nu trebuie să depășească 10% din costul total al proiectului investițional.</p>
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată
<p>Intensitatea sprijinului public nerambursabil raportat la costurile eligibile per proiect va fi de maximum 60%, cu condiția cofinanțării din parte solicitantului de 10% și a agentului/ agenților economici vizați de proiect în proporție de 30%.</p> <p>Sprijinul public nerambursabil este maxim de 5 milioane lei /solicitant.</p>

Formă de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant
- Costuri unitare
- Sume forfetare
- Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	60%	-	-

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuquantum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuquantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
5.000.000,-	grant	40%	medie	toate	R37; R9PR	Da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
DR32-01	Alocarea financiară orientativă anuală		90.000.000,00 lei	120.000.000,00 lei	120.000.000,00 lei	150.000.000,00 lei	150.000.000,00 lei	630.000.000
	Cuquantum unitar planificat		3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat		1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	1.000.000,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat		5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	5.000.000,00 lei	
	R.22 Unitate (solicitant)		30	40	40	50	50	210

DR32-02 Investiții în diversificarea activităților economice non-agricole, inclusiv din sfera bioeconomiei circulare în spațiul rural

Cod de intervenție	DR32-02	
Denumire intervenție	Investiții în diversificarea activităților economice non-agricole, inclusiv din sfera bioeconomiei circulare în spațiul rural	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(e)	
Indicator comun de realizare	R.24. Numărul de operațiuni sau unități de investiții productive din afara exploatației, care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric
OS3.2 Promovarea locurilor de muncă, creșterii economice, egalității de gen, inclusiv participarea femeilor în agricultură, incluziunea socială și dezvoltarea locală în zonele rurale, inclusiv bioeconomia circulară și silvicultură durabilă

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N12	Diversificarea surselor de venituri	Înaltă
N29	Reducerea costurilor input-urilor în agricultura ecologică	Medie
N35	Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole	Înaltă
N44	Reducerea pierderilor pe lanțul de producere și a risipei alimentare (inclusiv prin creșterea gradului de conștientizare a publicului cu privire la risipa alimentară)	Medie
N48	Extinderea activităților neagricole în mediul rural prin diversificarea activităților și creșterea gradului de ocupare a forței de muncă din mediul rural	Înaltă
N50	Aplicarea criteriilor economiei circulare	Înaltă
N51	Acordarea de servicii de consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat

R.37 Noi locuri de muncă ce beneficiază de sprijin în cadrul proiectelor

R.39 Numărul întreprinderilor rurale, inclusiv al întreprinderilor din domeniul bioeconomiei, dezvoltate cu sprijinul PSPA

R.42 Promovarea incluziunii sociale: Numărul de persoane vizate de proiectele de incluziune socială care beneficiază de sprijin

R.13PR(N) Reducerea emisiilor din sectorul creșterii animalelor: Ponderea fermelor care beneficiază de sprijin pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și/sau de amoniac, inclusiv gestionarea gunoiului de grajd

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Scopul sprijinului acordat prin această intervenție este de a promova dezvoltarea economică rezilientă, durabilă în zonele rurale prin creșterea numărului de activități non-agricole desfășurate în zonele rurale, precum și dezvoltarea activităților non-agricole existente, care să conducă la crearea de locuri de muncă, creșterea veniturilor populației rurale și reducerea discrepanțelor dintre mediul rural și urban, în vederea îmbunătățirii calității și diversificarea economiei rurale. Prin dezvoltarea/diversificarea activităților non-agricole și conexe agriculturii din mediul rural, sunt create premisele reducerii cauzelor generatoare de subdezvoltare și risc de sărăcie.

Diversificarea activităților economice prin crearea și dezvoltarea infrastructurii de producere și prelucrare a producției la scară mică, inclusiv comercializarea pe piața locală duce la îmbunătățirea rezilienței comunităților rurale. Dezvoltarea mediului de afaceri din localitățile rurale trebuie să fie susținută și de o infrastructură viabilă, funcțională și adaptată la cerințele curente.

Prin această intervenție sunt susținute eforturile fermierilor de a obține venituri suplimentare non-agricole prin activități de diversificare. Intervenția ar trebui, de asemenea, să ajute la implementarea investițiilor în procesare și marketing pentru creșterea competitivității, îmbunătățirea condițiilor de muncă, calitatea și creșterea eficienței. Aceasta contribuie la realizarea obiectivului specific 1.1 prin creșterea veniturilor generale ale fermelor și consolidarea viabilității și rezistenței la criză prin mai mulți piloni. Prin promovarea prelucrării și comercializării produselor agricole în special, se urmărește obiectivul unei concentrări sporite pe piață și o creștere a competitivității exploatațiilor agricole, contribuind astfel la obiectivul specific 2.2.

Implementarea investițiilor în bioeconomia circulară urmărește evitarea formării deșeurilor în producție. Investițiile în producția agricolă, precum în domeniul prelucrării și comercializării susțin, de asemenea, aplicarea celor mai bune tehnologii disponibile în ceea ce privește reducerea pierderilor, a risipei alimentare și a deșeurilor.

Criteriile specifice de selecție

În cadrul intervenției vor fi prioritizate proiectele care urmăresc o diversificare a activităților desfășurate în spațiul rural. Acestea cuprind activități non-agricole de producție, dezvoltarea activităților de digitalizare, de protecție a mediului, a bioeconomiei și a economiei circulare, în vederea eficientizării prin utilizarea soluțiilor moderne de producție. Drept criterii suplimentare

de evaluare va fi considerată capacitatea proiectului de a integra un număr cât mai ridicat de Solicitanți și părți interesate, impactul asupra economiei locale și conexiunile create prin prisma activităților economice dezvoltate, beneficii pentru un număr cât mai mare de agenți agricoli. Totodată, criteriile specifice de selecție vor ține cont de:

- utilizarea tehnologiilor inovatoare;
- impactul economic;
- impactul de mediu;
- sustenabilitatea proiectului investițional;
- contribuția la dezvoltarea lanțului scurt de aprovizionare local;
- valorificarea resurselor de materie primă din regiune;
- locuri de muncă create.

În cazul proiectelor asociative (asociații de cel puțin doi fermieri), cel puțin următorul aspect suplimentar va fi luat în considerare:

- Puterea de piață a fuziunii.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți
Fermier activ, întreprinderi micro și IMM, care desfășoară activități agricole și/sau neagricole în spațiul rural, forme asociative ale acestora.
Condițiile de eligibilitate
<ul style="list-style-type: none"> ● Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată; ● Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din domeniile sprijinite prin intervenție; ● Investiția trebuie să se realizeze în mediul rural; ● Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de a asigura cofinanțarea investiției; ● Solicitantul trebuie să prezinte un proiect investițional care demonstrează viabilitatea economică a investiției; ● Solicitantul deține actele permise necesare pentru efectuarea investiției; ● Solicitantul are domiciliul într-o localitate rurală în raza maximă de 50 km de locul realizării investiției; ● În cazul asocierii să demonstreze legătura dintre ferme, de exemplu, utilizarea în comun a factorilor de producție în activitatea desfășurată, a resurselor, materiei prime etc. ● Trebuie depus un concept de proiect care oferă dovezi ale eficienței economice pozitive.
Condiții de eligibilitate specifice
Solicitantul se obligă să mențină obiectul investiției pe un termen minim de 7 ani de la data recepționării ultimei plăți, cu excepția echipamentelor care au un termen mai mic de amortizare și a cazurilor de forță majoră.

Acțiuni eligibile

- cumpărarea utilajului pentru prelucrarea/ procesarea/ ambalarea și comercializarea directă a produselor;
- construcția/reconstrucția și utilizarea unităților de comercializare de interes local (de exemplu magazin inclusiv mobilierul și echipamentele necesare);
- crearea/dezvoltarea activităților de prelucrare/procesare de produse și produse secundare de origine agricolă în produse nealimentare;
- crearea/dezvoltarea activităților de procesare la scară mică de produse de origine agricolă în produse alimentare;
- crearea/construcția, reconstrucția și/sau modernizarea spațiilor și zonelor aferente desfășurării activităților medicale, sociale, sanitar-veterinare;
- înființarea sau renovarea atelierelor de întreținere a tehnicii și echipamentelor agricole;
- înființarea sau modernizarea activităților de producție (costume populare/naționale, articole de marochinărie; articole de hârtie și carton; activități de prelucrare a produselor lemnoase, produse cosmetice ș.a);
- dezvoltarea activităților meșteșugărești (activități de artizanat și alte activități tradiționale non-agricole (olărit, brodat, prelucrarea manuală a fierului, lânii, lemnului, pielii);
- furnizarea de servicii sociale, inclusiv construcții, reconstrucții și/ sau modernizarea spațiilor și zonelor de furnizarea de servicii sociale;
- furnizarea de servicii pentru populație (reparații mașini, unelte, obiecte casnice);
- furnizarea de servicii contabile, juridice, audit, media și servicii informatice;
- activități care vizează economia circulară (producere de fertilizanți organici, produse biologice de combatere a dăunătorilor, investiții pentru producția de combustibil din biomasă, fabricarea de compost (instalațiile de compostare, biofermentatoarele, instalațiile de compostare a biomasei și turnătoarele de compost) din deșeuri organice în vederea comercializării acestora, procesarea reziduurilor vegetale, (echipamente pentru fragmentarea ramurilor și a reziduurilor de cultură), achiziționarea de echipamente pentru transformarea deșeurilor de fructe și legume în materii prime pentru îmbunătățirea economiei circulare);
- investiții pentru producerea energiei regenerabile pentru consum, ca parte integrantă a unui proiect investițional;

Costurile suportate de către subiectul sprijinului financiar la elaborarea proiectului investițional, studiile de fezabilitate, proiectare, nu trebuie să depășească 10% din costul total al proiectului investițional.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Sprijinul public nerambursabil de maxim 3 milioane lei.

Intensitatea sprijinului public nerambursabil nu va depăși 50% din costul total al proiectului investițional, 70% pentru proiecte care includ și activitatea de prelucrare și comercializare a produselor și de 80% în cazul proiectelor depuse de către formele asociative.

Notă: Pentru formele asociative diferența dintre cotele de participare maximă și minimă a fermierilor în cadrul formelor asociative nu va depăși 10 p.p. și numărul membrilor acestora va fi de minim 5 fermieri.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde.

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	70%	-	-

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tipul cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile raportate?
1.600.00,-	grant	30%	medie	toate	R37; R39; R42	Da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
DR32-02	Alocarea financiară orientativă anuală	16.000.000,00 lei	24.000.000,00 lei	32.000.000,00 lei	48.000.000,00 lei	64.000.000,00 lei	80.000.000,00 lei	264.000.000
	Cuantum unitar planificat	1.600.000,00 lei	1.600.000,00 lei	1.600.000,00 lei	1.600.000,00 lei	1.600.000,00 lei	1.600.000,00 lei	9.600.000
	Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat	200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	1.200.000
	Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	18.000.000
	R.24 Unitate (solicitant)	10	15	20	30	40	50	165

DR32-03 Sprijin pentru investiții în domeniul agroturismului

Cod de intervenție	DR32-03	
Denumire intervenție	Sprijin pentru investiții în domeniul agroturismului	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(e)	
Indicator comun de realizare	R.24. Numărul de proiecte sau unități de investiții susținute	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate

OS3.2 Promovarea locurilor de muncă, creșterii economice, egalității de gen, inclusiv participarea femeilor în agricultură, incluziunea socială și dezvoltarea locală în zonele rurale, inclusiv bioeconomia circulară durabilă

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N12	Diversificarea surselor de venituri	Înaltă
N48	Extinderea activităților neagricole în mediul rural prin diversificarea activităților și creșterea gradului de ocupare a forței de muncă din mediul rural	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat

R.37 Creștere economică și locuri de muncă în zonele rurale: Noi locuri de muncă ce beneficiază de sprijin;

R39 Dezvoltarea economiei rurale: Numărul de întreprinderi rurale, inclusiv întreprinderi din cadrul bioeconomiei, care s-au dezvoltat cu sprijin din partea PA

R39N Dezvoltarea economiei rurale: Numărul de întreprinderi rurale din domeniul agroturismului, inclusiv oenoturismului, care s-au dezvoltat cu sprijin din partea PA

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

Agroturismul, (legate de activitățile din fermă) este o activitate generatoare de venituri alternative, ceea ce oferă posibilități de dezvoltare a spațiului rural și de păstrare a activităților specifice.

Sprijinirea promovării dezvoltării agroturismului este un proces necesar în identificarea de noi surse de venituri complementare activității agricole principale, dar și o metodă de conservare a

tradițiilor, specialităților culinare și de oferire de noi servicii care să răspundă nevoilor consumatorilor.

Agroturismul este o îmbinare a activităților agricole cu serviciile turistice prin conexiunea între oferta fermelor, producătorilor de alimente din spațiul rural ce răspunde nevoii consumatorilor de furnizare a acestor tipuri de activități. Aceasta constituie o soluție complementară de suplimentare a veniturilor din agricultură și de valorificare a produselor, cu efecte pozitive atât de natură economică cât și socială, ce presupune contactul turistului cu activitățile gospodărești prin asigurarea, parțial, a hranei din produse proprii, cât și locale. Reprezintă o activitate de impulsioneare a celorlalte tipuri de activități ce pot veni în completarea ofertei de servicii și produse care prezintă oportunități economice alternative pentru populația locală. Prin această formă de turism se oferă posibilitatea turiștilor de a reveni în mijlocul naturii, asigurând acestora confortul fizic și spiritual, precum și accesul la bucătăria autentică specifică fiecărei zone.

Criteriile specifice de selecție

- Zone cu potențial turistic;
- Numărul de locuri de muncă nou create;
- Proiecte derulate de femei/tineri cu vârsta de până la 40 de ani la data depunerii proiectului;
- Demonstrează o complementaritate cu alte activități desfășurate de solicitant, sau din comunitatea locală.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți
Fermier care desfășoară activități agricole în mediul rural.
Condiții de eligibilitate
<ul style="list-style-type: none"> ● Solicitantul urmează să implementeze investiția în mediul rural; ● Solicitantul trebuie să nu fie în insolvență sau incapacitate de plată; ● Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea asigurării cofinanțării; ● Solicitantul are domiciliul într-o localitate rurală în raza maximă de 50 km de locul realizării investiției; ● Solicitantul trebuie să demonstreze potențialul turistic al investiției, conform chestionarului de evaluare din ghidul solicitantului; ● Solicitantul demonstrează conexiunea dintre activitatea planificată și activitatea agricolă desfășurată de solicitant/membrul gospodăriei sau al altor parteneri locali; ● Solicitantul demonstrează viabilitatea investiției; ● Investițiile realizate vor fi în conformitate cu normele de clasificare prevăzute în legislația națională în vigoare; ● Solicitantul, sau responsabilul legal de proiect, trebuie să facă dovada deținerii de aptitudini manageriale/ marketing sau în acord cu activitatea propusă prin proiect, inclusiv a unui plan de formare profesională până la încheierea implementării proiectului;

<ul style="list-style-type: none"> ● Construcția, modernizarea și extinderea clădirilor trebuie să respecte/păstreze arhitectura specifică zonei și locală; ● Angajament din partea solicitantului că va introduce obiectivul investițional în circuitul turistic; ● Solicitantul trebuie să prezinte toate avizele și acordurile necesare investiției respective; ● Solicitantul trebuie să dovedească dreptul de proprietate asupra terenului pe care urmează să realizeze investiția sau dreptul de folosință pe o perioadă de cel puțin 10 ani.
<p>Condiții de eligibilitate specifice</p>
<p>Solicitantul se obligă să mențină obiectul investiției pe un termen minim de 7 ani de la data recepționării ultimei plăți, cu excepția echipamentelor care au un termen mai mic de amortizare, și cazurilor de forță majoră.</p>
<p>Acțiuni eligibile</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Construcția, modernizarea, extinderea și dotarea pensiunilor agroturistice; ● Construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor, infrastructurii de alimentare cu gaze, apă sisteme de canalizare, dar în proporție nu mai mare de 30% din valoarea proiectului investițional; ● Investiții în înființarea/ modernizarea/ amenajarea cramelor cu specific local și a punctelor gastronomice locale; ● Investiții în activități recreative (amenajări de piscine, achiziționare de mijloace de transport tradiționale pentru plimbări, trasee pentru echitație, inclusiv prima achiziție de cai în scop turistic, în zone cu lacuri/râuri – dotări specifice); ● Investiții în infrastructură la scară mică precum centrele de informare, amenajarea de marcaje turistice, ex. ”Drumul vinului”, alte marcaje tematice; <p>Costurile suportate de către solicitant la elaborarea proiectului investițional, studiile de fezabilitate, proiectare, materiale de vizibilitate, nu trebuie să depășească 10% din costul total al proiectului investițional.</p>
<p>Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată</p>
<p>Valoarea sprijinului public nerambursabil raportat la costurile eligibile per proiect va fi de maximum 4 milioane lei.</p> <p>Rata sprijinului va fi de maximum 50% din costuri eligibile.</p>

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	50%	-	-

9. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuquantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuquantumul unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
3.000.000,-	grant	50%	medie	toate	R37; R39; R39N	Da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
DR32-03	Alocarea financiară orientativă anuală		15.000.000,00 lei	15.000.000,00 lei	15.000.000,00 lei	15.000.000,00 lei	15.000.000,00 lei	75.000.000
	Cuquantum unitar planificat		3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	3.000.000,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat		2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat		4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	4.000.000,00 lei	
	R.24 Unitate (solicitant)		5	5	5	5	5	25

DR32-04 LEADER – dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

Cod de intervenție	DR32-04	
Denumire intervenție	LEADER	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(g)	
Indicator comun de realizare	R.31. Numărul de strategii de dezvoltare locală (LEADER) sau acțiuni pregătitoare care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Da

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS3.1. Atragerea și susținerea tinerilor fermieri, noilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor durabile din zonele rurale
OS3.2 Promovarea locurilor de muncă, creșterii economice, egalității de gen, inclusiv participarea femeilor în agricultură, incluziunea socială și dezvoltarea locală în zonele rurale, inclusiv bioeconomia circulară și managementul durabil al pădurilor

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă
N48	Extinderea activităților neagricole în mediul rural prin diversificarea activităților și creșterea gradului de ocupare a forței de muncă din mediul rural	Înaltă
N49	Promovarea LEADER	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat:
R36PR Numărul de tineri fermieri care beneficiază de sprijin din partea PA pentru prima instalare, inclusiv o defalcare pe sexe
R36N Numărul de noi fermieri care beneficiază de sprijin din partea FNDAMR pentru instalare, inclusiv o defalcare privind fermierii reveniți din emigrare și pe gen
R.37 Noi locuri de muncă sprijinite în cadrul proiectelor LEADER
R.38 Ponderea populației rurale vizate de Strategiile de Dezvoltare Locală
R40 Tranziția inteligentă a economiei rurale: Numărul de strategii „Sate inteligente” care beneficiază de sprijin
R.42 Numărul de persoane vizate de proiecte de incluziune socială care beneficiază de sprijin

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției

LEADER este o inițiativă colectivă pentru sprijinirea comunităților rurale, care se concretizează într-o Strategie de Dezvoltare Locală ce urmărește construirea unei identități locale și utilizarea resurselor locale într-un mod care să răspundă cel mai bine nevoilor din teritoriu. LEADER implică actorii locali în elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare locală și care funcționează în baza următoarelor criterii: abordare teritorială, parteneriate locale, abordare „de jos în sus”, acțiuni integrate și multisectoriale, inovație, colaborare în rețea și cooperare.

Regiunile rurale care doresc să participe la măsura LEADER trebuie să prezinte o strategie de dezvoltare locală (SDL) care este adaptată regiunii și realităților sale economice, ecologice și sociale.

SDL conține următoarele elemente:

- Definirea zonei și a populației acoperite de strategie;
- Descrierea procesului de implicare a comunității locale în dezvoltarea/scrierea strategiei;
- Analiza nevoilor și a potențialului de dezvoltare pentru zonă, inclusiv o analiză a punctelor forte, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor;
- Descrierea strategiei și a obiectivelor acesteia, inclusiv indicatori măsurabili pentru evaluarea rezultatelor. Strategia și obiectivele sale sunt concentrate pe domenii cheie care au reieșit din analiză;
- Un plan de acțiuni care să ilustreze conversia scopurilor în acțiuni și rezultatele dorite în coerență cu strategiile de țară;
- Descrierea modalităților de gestionare, monitorizare și evaluare a strategiei, demonstrând capacitatea grupului de acțiune locală de a implementa strategia;
- Planul de finanțare al strategiei.

SDL trebuie să țină cont de problemele legate de grupuri țintă (femei, bărbați, tineri, persoane cu dizabilități, emigranți reveniți). De asemenea, sunt luate în considerare, ca parte a analizei SWOT, diferite pături ale societății și grupe de vârstă, unde există dezavantaje structurale, economice sau sociale.

Criterii specifice de selecție:

La selecția SDL vor fi urmărite o serie de criterii care vizează:

- calitatea parteneriatului;
- acoperirea teritorială;
- performanța/experiența anterioară a GAL-urilor în implementarea proiectelor;
- calitatea Strategiei de Dezvoltare Locală (valoarea adăugată a SDL care contribuie la dezvoltarea teritoriului);
- caracterul multisectorial al strategiei.

Gestionarea profesională a intervențiilor la nivel de GAL este un element central în atingerea obiectivelor PSPA 2025-2030, de aceea *GAL se va preocupa de:*

- consolidarea capacității actorilor locali pentru dezvoltarea și implementarea proiectelor;
- dezvoltarea unei proceduri de selecție nediscriminatorii și transparente, astfel încât să se evite conflictele de interese și să se asigure că deciziile de selecție nu sunt controlate de grupurile de interese individuale;
- pregătirea și publicarea cererilor de propuneri;
- selectarea proiectului și prezentarea propunerilor către organismul responsabil de verificarea finală a eligibilității înainte de a fi aprobate;
- monitorizarea progresului în atingerea obiectivelor strategiei;
- evaluarea și raportarea privind implementarea strategiei.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți

Solicitanți eligibili sunt:

- 1) GAL-ul, a cărui cerere de solicitare a sprijinului financiar a fost selectată și aprobată de către MAIA, pentru a fi finanțată de către AIPA.
- 2) Solicitantul subvenției, altul decât GAL-ul, a cărui cerere a fost selectată de acesta și aprobată spre finanțare de către Agenție.

Selectarea SDL

Autoritatea de management publică o cerere de depunere a SDL. După expirarea termenului de depunere, toate strategiile transmise la timp vor fi procesate de Comitetul de Selecție SDL. Comitetul SDL înființat în acest scop după evaluare va informa cu privire la rezultatele selecției GAL-urile participante la apel. Solicitanții au posibilitatea de a-și revizui strategiile pentru o perioadă limitată de timp înainte de a fi evaluați în final de Comitetul SDL. Selecția se face pe criterii de calitate și face obiectul unui concurs.

Criteriile de calitate acoperă următoarele domenii: coerența consecventă a strategiei pe plan intern (de ex: justificare prin SWOT, nevoi derivate din aceasta), coerență strategică spre exterior (de ex: luarea în considerare a strategiilor de nivel superior), concentrarea pe gradul de inovare, implementare planificată (de ex: planul de acțiune, valorile țintă), precum și ancorarea regională, structura organizațională și capacitatea GAL pentru implementarea sarcinilor administrative.

Decizia Comisiei SDL se bazează pe metodologie de evaluare unde sunt reflectate toate criteriile de selecție. Odată cu recunoașterea ca regiune LEADER, fiecărui GAL i se alocă un buget din FNDAMR sau orice alte fonduri și programe pentru implementarea SDL și este garantată

acoperirea bugetară pentru implementare. Cadrul bugetar per GAL constă din mai multe componente.

„Sate inteligente”

Conceptul „Sate inteligente” este implementat prin LEADER. Grupurile de acțiune locală pot folosi conceptul „Sate inteligente” și îl pot implementa, de preferință, prin proiecte umbrelă. Este necesară o etichetare a proiectelor „Sate inteligente”. Aspectul central al implementării „Sate inteligente” în LEADER este abordarea integrată a provocărilor locale prin soluții noi și inovatoare, în special, utilizarea tehnologiilor digitale și inovative.

Bugetul total pentru LEADER va fi împărțit între toate GAL-urile selectate în conformitate cu următoarele criterii și procente:

- 25% pentru o sumă de bază care este aceeași pentru fiecare GAL
- 25% din numărul de locuitori din zona GAL
- 40% în funcție de disparități (din care 50% pentru capacitatea financiară și dezvoltarea populației/schimbarea demografică) și alte criterii specifice regiunii (de exemplu, locația periferică etc.)
- Supliment de calitate 10% în funcție de numărul de puncte din procesul de evaluare.

Dacă este necesar, vor fi consultați experți. Scopul acestui proces de selecție în două etape este de a îmbunătăți în continuare calitatea strategiilor printr-un schimb de opinii între GAL și comitetul SDL.

Evaluarea coerenței Strategiilor de Dezvoltare Locală:

- Evaluarea criteriului de coerență a SDL se referă la structura completă a Strategiei și la concluzii și derivări plauzibile, concludente în SDL. Acesta este, de asemenea, înțeleasă ca un fir logic care ar trebui să parcurgă, începând cu descrierea regiunii și a situației socio-economice din regiune, prin prisma SWOT, nevoi, abordare strategică, rezultatele dorite și indicatorii incluși în planului de acțiune. Astfel, pentru evaluarea coerenței SDL se vor utiliza întrebări de evaluare după cum urmează:
- Este analiza SWOT dezvoltată în mod coerent și suficient de specific?
- Sunt suficient de logic formulate nevoile derivate din SWOT?
- Există o legătură logică și formulată specific între nevoi și abordarea strategică în domeniile de acțiune?
- Există o legătură logică și formulată specific între abordarea strategică și planul de acțiune?
- Selecția indicatorilor va permite măsurarea reușitei în implementarea strategiei?
- Analiza situației este derivată din date actuale și credibile?
- Nu numai datele, ci și interpretarea datelor într-o SDL contează în procesul evaluării. De ex: sunt punctele slabe și punctele forte ale regiunii prezentate obiectiv - într-o comparație interregională?
- Are SDL legătură și cu „vechea SDL” în ceea ce privește orientarea strategică și SWOT?

- Sunt descrise și evaluate experiențele din perioada anterioară (proiecte, factori de succes, dificultăți)?
- Sunt reflectate constatări din implementarea precedentului exercițiu LEADER?
- Pentru noile GAL-uri: SDL se referă la experiențe de dezvoltare regională și comunitară din zona LEADER (proiecte, factori de succes, dificultăți)?
- În cazul noilor GAL-uri: au fost luate în considerare experiențele de dezvoltare regională și comunitară în ceea ce privește SWOT și sunt încorporate în mod coerent în orientarea strategică?
- Ia SDL în considerare strategiile naționale, în special strategiile care sunt relevante din punct de vedere tematic pentru zona LEADER?
- Ia SDL în considerare aspectele de integrare a perspectivei de gen și egalitatea între bărbați și femei? În special, sunt abordate nevoile diferite (de dezvoltare) ale femeilor și bărbaților de toate vârstele și grupurile de populație (perspectivă/diversitate)?
- Ia SDL în considerare grupurile subreprezentate (tineri, persoane cu dizabilități, emigranți reveniți etc.)?
- Arată SDL un angajament deosebit față de alte aspecte transversale, precum ar fi digitalizare, protecția climei și adaptarea la schimbările climatice sau educație?
- Există în SDL descriere cu privire la modul în care este tratată și susținută inovația în procesele sau activitățile interne din GAL?
- Cum sunt promovate sinergiile cu alte programe/măsuri de promovare a inovării (de exemplu, programe naționale de finanțare a inovației, programe de cercetare) și intervenții (de exemplu, parteneriat/rețea de inovare rurală, startup-uri, transfer de cunoștințe)?
- Există cooperare cu instituții de cercetare și parteneri care aduc know-how extern în regiune?
- Sunt dezvoltate abordări inovatoare pe baza conceptului Smart Village/aplicațiilor digitale pentru a găsi răspunsuri la provocările locale și regionale?

Implementarea SDL, planul de acțiuni, planul financiar și valorile țintă/indicatori:

- Evaluarea planului financiar și planului de acțiune, în special, în ceea ce privește caracterul concret și planificarea realistă în raport cu resursele financiare și prioritățile strategice.
- Sunt descrise activități/măsuri/proiecte specifice în planul de acțiune? Există proiecte cheie specifice?
- Activitățile/măsurile/proiectele descrise se potrivesc cu domeniile prioritare stabilite?
- Sunt reflectate prioritățile selectate în mod specific în planul de acțiuni?
- Abordarea strategică se potrivește cu resursele financiare așteptate?
- Bugetele detaliate prezentate se potrivesc cu prioritățile stabilite de SDL?
- Valorile țintă ale indicatorilor selectați pentru orientarea impactului se potrivesc cu prioritățile stabilite și cu resursele financiare așteptate?

Coordonarea cu părțile interesate:

- Există acorduri specifice cu actorii relevanți din regiunea respectivă – de ex: organizații nonguvernamentale preocupate de acțiuni de conservare a naturii, cu asociațiile de turism, coordonarea cu privire la sarcini și activități (de exemplu, relații publice, coordonare tematică etc.);
- Conectarea cu alți actori regionali (de exemplu, platforme de informare, participare la conferințe ale primarilor, invitați la comitetele agricole etc.) este prezentată în mod relevant?
- Cooperarea GAL-ului în regiune și gradul său de conectare în rețea? Există o comunicare concretă, schimb de experiență și implementare în comun cu actorii relevanți din regiunea respectivă?

Managementul și înțelegerea rolului GAL:

- Poate conducerea GAL să implementeze în mod credibil obiectivele și măsurile formulate cu structura organizatorică propusă (de exemplu, dimensiunile adecvate ale comitetelor, persoanele cheie regionale sunt reprezentate în comitetele GAL, există un concept pentru sprijinirea potențialilor sponsori ai proiectelor)?
- Există suficiente definiții ale măsurilor pentru asigurarea calității, controlul implementării SDL și autoevaluarea?
- Există măsuri și concepte pentru integrarea și participarea regulată a populației în perioada respectivă (de exemplu: consilii cetățenești, procese locale, metodologii, programe)?
- Reprezintă GAL în mod activ proiecte regionale pe plan extern și/sau preia conducerea unei nevoi regionale specifice?
- Se poziționează GAL-ul ca moderator și însoțitor în procese de transformare?
- În descrierea implementării SDL se face referire și la alte instrumente de finanțare pe lângă LEADER ?
- Este descrisă contribuția GAL la consolidarea nivelului regional de acțiune și guvernantă?
- Se poziționează GAL-ul ca o platformă pentru toți actorii relevanți din regiune - abordare integrată, competență strategică și hub - pentru coordonare la nivel regional?
- Poate GAL-ul să acționeze ca prim punct central de contact pentru actorii regionali și mediatori pentru ceilalți actori, dacă este necesar?

Pentru a asigura transparența, următoarele informații sunt puse la dispoziția potențialilor Solicitanți:

- Lista de cerințe de eligibilitate;
- Lista de criterii de selecție;
- Documente de aplicare necesare.

Acest lucru asigură că potențialii solicitanți sunt tratați în mod egal.

- Criterii de selecție;
- Contribuția la atingerea obiectivelor SDL;

- Contribuția la implementarea Planului de acțiuni;

În ceea ce privește determinarea criteriilor de selecție calitative, legate de conținutul SDL, trebuie avute în vedere următoarele aspecte:

- Contribuția la indicatorii selectați în modelul de impact;
- Sustenabilitatea mediului;
- Sustenabilitate socială;
- Sustenabilitate economică;
- Atenuarea și adaptarea la schimbările climatice;
- Conectarea mai multor sectoare;
- Gradul de inovare;
- Gradul de cooperare;
- Participare în diverse activități comunitare;
- Gradul de respectare a egalității de gen.

GAL-ul este responsabil să se asigure că conținutul proiectului este în conformitate cu SDL și cu planul de acțiune și, astfel, aduce o contribuție documentată.

Autoritatea de management verifică progresul implementării măsurii LEADER la intervale regulate și poate reacționa, dacă este necesar, dacă utilizarea fondurilor nu este corespunzătoare.

Condiții de eligibilitate

Pentru crearea parteneriatelor

Procedura și condițiile de constituire a GAL-ului sunt prevăzute în Legea nr.50/2021 cu privire la grupurile de acțiune locală

Condiții de eligibilitate specifice

N/R

Acțiuni eligibile

Această intervenție va continua să ofere sprijin financiar pentru crearea și dezvoltarea de microîntreprinderi și investiții în infrastructura la scară mică, exploatarea potențialului istoric și cultural și sprijin pentru locuitorii din zonele acoperite de Strategiile de Dezvoltare Locală. În plus față de cele menționate, inițiativele pot viza următoarele:

- Intervenții colective în domeniul agricol și agro-alimentar;
- Intervenții de tip social care sprijină multiplicarea proiectelor;
- Investiții în domeniul non-agricol;
- Investiții în economia circulară / gestionarea deșeurilor / ecologizare;
- Intervenții privind activitățile de mediu, inclusiv în ceea ce privește energia verde/regenerabilă;

- Acțiuni pregătitoare pentru aderarea la scheme de calitate și sprijin pentru participarea la acestea;
- Activități de formare/educative în domenii prioritare pentru teritoriul vizat de Strategie;
- Activități de susținere a patrimoniului local material și imaterial;
- Acțiuni de consolidare a GAL-urilor ca centre de resurse locale/facilitatori locali;
- Acțiuni de cooperare și acțiuni care sprijină asocierea;
- Investiții în infrastructura socială și în domeniul sănătății;
- Investiții în infrastructura locală și servicii destinate comunității;
- Activități ale start-up-urilor non-agricole - în baza unui plan de afaceri în formă simplificată;
- Acțiuni privind atenuarea fenomenului de depopulare.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Cuquantumul sprijinului este de:

3.000.000 de lei/ SDL

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al articolului 42 din TFUE și face obiectul evaluării ajutoarelor de stat:

Da Nu Mixt

7. Conformitatea cu OMC

Cutie portocalie

Explicații privind modul în care intervenția respectă dispozițiile relevante prevăzute în anexa 2 la Acordul OMC privind agricultura, astfel cum se specifică la articolul 10 din prezentul regulament și în anexa II la prezentul regulament (cutia verde)

Intervenția nu se încadrează în criteriile aferente Cutiei verzi, fiind astfel încadrată în Cutia portocalie.

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	3.000.000,-	-	-

9. Cuantumi unitare planificate – Definiție

Cuquantum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?

3.000.000,-	grant	-	uniform	toate	R36PR; R36N; R37; R38; R40; R42	da
-------------	-------	---	---------	-------	--	----

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
DR32-04	Alocarea financiară orientativă anuală	150.000.000,00 lei	105.000.000,00 lei	105.000.000,00 lei	105.000.000,00 lei	105.000.000,00 lei	100.000.000,00 lei	670.000.000
	Cuquantum unitar planificat	3.000.000,00 lei	2.100.000,00 lei	2.100.000,00 lei	2.100.000,00 lei	2.100.000,00 lei	2.000.000,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat	3.000.000,00 lei	2.100.000,00 lei	2.100.000,00 lei	2.100.000,00 lei	2.100.000,00 lei	2.000.000,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat	3.000.000,00 lei	2.100.000,00 lei	2.100.000,00 lei	2.100.000,00 lei	2.100.000,00 lei	2.000.000,00 lei	
	R.31 Unitate (solicitant/GAL)	50	50	50	50	50	50	300

AKIS33-01 Transfer și schimb de cunoștințe

Cod de intervenție	AKIS33-01	
Denumire intervenție	Transfer și schimb de cunoștințe	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(h)	
Indicator comun de realizare	R.33. Numărul de acțiuni sau unități de formare, consiliere și sensibilizare care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Da
	Mediu:	Da
	LEADER:	Da

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate	
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole	
OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice	
OS2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare	
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric	
OS2.3. Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare, produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene	
OS3.1. Atragerea și susținerea tinerilor fermieri, noilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor durabile din zonele rurale	
OS3.2. Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare	
OS3.3 Modernizarea agriculturii și a zonelor rurale prin promovarea și împărtășirea cunoștințelor, a inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestora de către fermieri, prin îmbunătățirea accesului la cercetare, inovare, schimbul de cunoștințe și formare	

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă

N34	Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol	Medie
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă	Medie
N50	Crearea și dezvoltarea sistemului AKIS	Înaltă
N55	Acordarea de servicii de formare și consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.1 Îmbunătățirea performanțelor cu ajutorul cunoștințelor și al inovării: Numărul persoanelor care beneficiază de consiliere, formare, schimb de cunoștințe sau care participă la grupurile operaționale care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea performanței durabile economice, sociale, în materie de mediu, climă și eficiență a utilizării resurselor
R.2 Stabilirea de legături între sistemele de consiliere și cele de cunoștințe: Numărul consilierilor care beneficiază de sprijin pentru a fi integrați în cadrul sistemelor de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS)
R.3 Digitalizarea agriculturii: Ponderea fermelor care beneficiază de sprijin pentru tehnologii agricole digitale prin intermediul FNDAMR
R.28 Numărul persoanelor care beneficiază de consiliere, formare, schimb de cunoștințe sau care participă la grupurile operaționale și care beneficiază de sprijin din PA privind performanța în materie de mediu sau de climă

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
<p>Intervenția urmărește susținerea modernizării sectorului agricol și furnizarea de cunoștințe actuale și relevante. Implementarea acțiunii are în vedere extinderea aplicării practicilor benefice mediului și a cunoștințelor ce contribuie la creșterea rezilienței la schimbările climatice.</p> <p>Transferul de cunoștințe face parte din sistemul AKIS și contribuie nu numai la consolidarea acestuia, ci și la realizarea unei abordări integrate a modernizării, inovației și cunoașterii. Prin transferul de cunoștințe va fi oferit fermierilor și consilierilor agricoli un acces mai bun la rezultatele cercetării, inovării, digitalizării și la cele mai bune practici agricole. Pentru a răspunde la nevoile fermierilor, intervenția va facilita identificarea soluțiilor inovatoare și a bunelor practici care au fost deja testate și sunt aplicabile sectoarelor de producție agricolă sau în industria agroalimentară.</p> <p>Transferul și schimbul de cunoștințe urmărește facilitarea transmiterii rezultatelor cercetării și testelor, constatărilor științifice, rapoarte și/ sau instrucțiuni privind noutățile tehnologice din domeniul agricol. În acest proces este deosebit de important formarea Grupurilor de Lucru, în format special, în care grupurile de 8 până la 15 întreprinderi agricole din aceleași sectoare de producție se reunesc pe o perioadă mai lungă de timp pentru a face schimb de cunoștințe și abilități cu o potențială fuziune.</p>

Oferta combinată, care este disponibilă tuturor companiilor, indiferent de mărime, tipul afacerii, nivelul de performanță și forma de angajare, precum și de vârsta și genul participanților, include oferte de formare suplimentară adaptate nevoilor membrilor, schimb de experiență, evaluări ale costurilor de producție și analize operaționale pe baza comparațiilor cu cifre-cheie. În acest fel, companiile își cunosc punctele forte și potențialul de îmbunătățire și beneficiază de sfaturi specifice de la vorbitori și colegi cu privire la modul de optimizare a producției, îmbunătățirea proceselor operaționale și succesul afacerii. În plus, schimbul profesional cu alte companii vă permite extinderea orizontului de gândire și cunoaștere de noi perspective („învățați de la oameni care gândesc și acționează diferit”).

În urma proiectului, rezultatele și constatările evaluărilor sunt publicate în rapoarte (asigurând diseminarea rapidă a constatărilor testate în practică).

Măsurile de transfer de cunoștințe ar trebui, de asemenea, să contribuie la diseminarea rapidă și la implementarea cu succes a rezultatelor cercetării și testelor, a noilor produse, tehnologii, metode, procese și aplicații în practică. Pentru a realiza acest lucru, instituțiile relevante de cercetare sunt implicate în proiecte de transfer de cunoștințe.

Implementarea proiectelor are loc prin diverse forme sau formate de învățare precum zile de teren, vizitarea/utilizarea terenurilor experimentale, lecții video, excursii de specialitate, învățare mixtă (alternanțe, evenimente față în față și format online) workshop-uri, activități în grupuri de lucru, schimb de experiență. Valoarea proiectului va fi stabilită proporțional cu dimensiunea grupului țintă.

Transferul de cunoștințe și schimbul de cunoștințe au o contribuție semnificativă la consolidarea agriculturii și a zonelor rurale. Agricultură de performanță, durabilă, orientată spre reciclare, care conservă resursele naturale, reprezintă, de asemenea, o preocupare socială importantă.

Criterii pentru anunțarea și selecția cererilor de finanțare:

Cererile de finanțare includ o descriere a conținutului proiectului de transfer și schimb de cunoștințe, precum și un plan de performanță, timp și finanțare depuse în cadrul apelului. Propunerile de proiecte sunt depuse la sediile Camerelor Agricole Regionale, conform regiunii vizate de proiect, în termenele anunțate în apel. După o verificare formală pozitivă, acestea sunt grupate într-un proces de selecție, și sunt transmise pentru evaluarea de conținut de către un comitet specializat de evaluare (CSE) format din reprezentanți ai MAIA, MEC, UTM, CCAR, AIPA, ANSA și CAN. Proiectele sunt selectate pe baza unei scheme de evaluare uniformă, transparentă, cu criterii ponderate diferit, aprobate prin ordinul MAIA. Ordinea proiectelor selectate, rezultată din numărul de puncte obținute (proiectele cu un punctaj sub numărul minim nu sunt evaluate), totodată, ținând cont de bugetul alocat acestei intervenții.

Următoarele criterii specifice sunt decisive pentru selecția proiectelor:

- Existența unei evaluări a nevoilor fermierilor;
- Efect pozitiv sau beneficiu așteptat pentru participanți;

- Relevanța pentru implementarea strategiilor și subiectelor la nivel național;
- Contribuția la realizarea obiectivelor PSPA (scop transversal, obiective specifice) și la implementarea altor intervenții ale planului strategic a PA;
- Descrierea măsurilor/activităților pentru atingerea obiectivelor proiectului;
- Argumentarea economică a scopului proiectului și a costurilor proiectului în raport cu rezultatele așteptate;
- Propunerile de proiecte vor conține argumentarea noutății științifice pentru Republica Moldova și că metoda/ noutățile propuse a fi implementate, în baza unor date verificabile și demonstrate prin testări, vor aduce plus valoare și impact pozitiv asupra fermierilor;
- Egalitatea de gen (egalitatea de șanse) și echilibrul dintre viața profesională și viața privată.

Granturile vor fi acordate prin apeluri de propuneri de proiecte. Selectarea proiectelor va avea la bază, criteriile de calitate, performanță și costuri.

Mecanismul de implementare:

- Camerele Agricole Regionale elaborează, pe durata trimestrului trei al anului anterior celui de acordare a sprijinului financiar, studiului de nevoi și evaluare pentru dezvoltarea de oferte orientate către grupul țintă, personalizate, regionale și naționale cu identificarea subiectelor prioritare privind necesitatea de transfer și schimb de cunoștințe conform teritoriului arondat. Studiul aprobat de adunarea generală a camerei, este transmis în adresa CCAR până la finele trimestrului trei al anului anterior celui de acordare a sprijinului financiar, dar nu mai târziu de 25 septembrie a fiecărui an;
- Pe durata trimestrului patru al anului anterior celui de acordare a sprijinului financiar:
 - AIPA, de comun cu CCAR organizează apelul de depunere a propunerilor de proiecte;
 - Proiectele sunt elaborate conform cerințelor caietelor de sarcini elaborate de CCAR și depuse în cadrul apelului. Caietul de sarcini va include cel puțin: tematicile care urmează să fie abordate, grupul țintă de Solicitanți, tipurile de costuri eligibile, inclusiv și un plan de performanță; criteriile de selecție, cerințele și alte condiții care trebuie îndeplinite;
 - Propunerea de proiect va cuprinde cel puțin: argumentarea noutății științifice a activităților întreprinse pentru transferul/ schimbul de cunoștințe, volumul de ore, argumentarea resurselor necesare în vederea implementării proiectului argumentarea modului prin care proiectul va contribui la atingerea obiectivelor ca răspuns la nevoile atestate în studiile elaborate de CAR, activităților întreprinse pentru transferul/ schimbul de cunoștințe, numărul minim și maxim al participanților, bugetul proiectului;
 - Propunerile de proiecte depuse în cadrul apelului sunt verificate formal, privind corespunderea criteriilor de eligibilitate al apelului, de CCAR;
 - După o verificare formală pozitivă de către CCAR, acestea sunt grupate într-un proces de selecție, și sunt transmise pentru evaluarea de conținut și relevanță de către un comitet specializat de evaluare (CSE) format din reprezentanți ai MAIA,

MEC, UTM, CCAR, AIPA, ANSA și CAN. Componenta comitetului va fi schimbată o dată la doi ani, conducerea comitetului va fi schimbată anual.

- Proiectele sunt selectate în baza unei fișe de evaluare aprobată prin ordinul MAIA. Ordinea proiectelor selectate, rezultă din numărul de puncte obținute (proiectele cu un punctaj sub numărul minim nu sunt evaluate);
- Proiectele selectate de către CSE sunt incluse în baza de date AKIS menținută de CCAR;
- Pe parcursul primului trimestru al anului de acordare a sprijinului financiar:
 - CAR, până la finele lunii ianuarie, vor elabora un *Plan Anual de Realizare a Măsurilor AKIS (PARM-AKIS)* în baza listei proiectelor în baza de date AKIS ce va specifica proiectele, bugetul și necesitățile de finanțare în vederea acoperirii costurilor operaționale asociate implementării acestora, și îl va transmite în adresa CCAR pentru evaluarea CSE;
 - PARM-AKIS vor fi prioritizate de către CSE până la finele lunii februarie al anului de acordare a sprijinului financiar (ținând cont de argumentarea urgenței pentru rezolvarea unei anumite probleme sau atingerii unui scop, în baza bugetului disponibil pe intervenție, urmărind principiul unei distribuiri echitabile a fondurilor între CAR) și transmise în adresa CAR în vedere aprobării finale pentru contractarea AIPA;
 - În luna martie CAR cu avizul confirmativ al CCAR transmite către AIPA proiectele aprobate pentru finanțare, în vederea contractării;
 - În cazul unui proiect derulat la nivel național acesta va fi coordonat și implementat prin intermediul CAN.

Monitorizare și evaluare:

- CCAR cu suportul CAR va asigura implementarea unui sistem de evaluare online din partea Solicitanților privind calitatea serviciilor educaționale prestate de furnizor, după fiecare proiect implementat.
- Rezultatele evaluării efectuate vor fi făcute public. Proiectele care au fost implementate cu succes și au demonstrat o rată înaltă de atingere a obiectivelor vor rămâne incluse în baza de date pentru contractare.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți

Solicitanții primari:

- Furnizori de servicii de transfer de cunoștințe, entități sau consorții, publice sau private, selectate de CES.

Implementator:

<ul style="list-style-type: none"> ● Camere Agricole Regionale și/ sau Camera Agricolă Națională. <p>Solicitanți finali:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Fermieri, IMM-uri, inclusiv membri ai formelor asociative ale acestora. ● Consilieri agricoli.
<p>Condiții de eligibilitate</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Solicitanții vor demonstra că proiectele de transfer și schimb de cunoștințe care fac obiectul finanțării sunt de noutate științifică și/sau tehnologică și relevante necesităților fermierilor; ● Argumentarea modului în care proiectele de transfer și schimb de cunoștințe contribuie la realizarea a cel puțin unuia dintre obiectivele specifice al PSPA 2025-2030; ● Rundele de schimb de informații și experiență sau consultările de grup pe anumite subiecte trebuie oferite în combinație cu formarea continuă specifică disciplinei - nu în mod izolat; ● Ofertele de transfer/ schimb de cunoștințe se adresează unui grup țintă de fermieri, în dependență de domeniul și specificul activității; ● Solicitantul nu este în stare de faliment ori lichidare; ● Solicitantul nu are datorii la bugetul de stat.
<p>Condiții de eligibilitate specifice</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Costuri de elaborare a proiectelor să nu depășească 10% din bugetul planificat; ● Activități de diseminare a rezultatelor proiectelor desfășurate, în cuantum nu mai mare decât 15% din bugetul proiectului.
<p>Acțiuni eligibile</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Formarea Grupurilor de Lucru, în format special, în care grupurile de 8 până la 15 întreprinderi agricole din aceleași sectoare de producție se reunesc pe o perioadă mai lungă de timp (conform condițiilor proiectului) pentru a face transfer/ schimb de cunoștințe și abilitați cu o potențială fuziune; ● Organizarea zilelor de teren, vizitarea/utilizarea terenurilor experimentale, lecții video, excursii de specialitate, învățare mixtă (alternanțe, evenimente față în față și format online) workshop-uri, activități în grupuri de lucru, schimb de experiență, inclusiv cu fermieri din străinătate; ● Activități de informare, perfecționare, excursii de specialitate, inclusiv peste hotarele țării, (prin argumentarea că schimbul/ transferul de cunoștințe prin exemple reale nu pot fi realizate la fața locului), etc; ● Elaborarea de oferte combinate de transfer și schimb de cunoștințe; ● Realizarea de evaluări ale companiilor (participante în proiect) cu analiza și compararea indicatorilor cheie de performanță individuali; ● Contractarea furnizorilor de transfer de cunoștințe internaționali; ● Costuri de elaborare a proiectelor; ● Activități de diseminare a rezultatelor proiectelor desfășurate;

- Elaborarea de studii de nevoi anuale, PARM și coordonarea, și monitorizarea implementării proiectului.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Costuri eligibile

- Cheltuieli de personal;
- Costuri materiale (elaborarea materialelor de suport pentru curs, în format fizic sau digital (de exemplu, videoclipuri explicative, materiale tipărite, etc.), închiriere de săli, echipament tehnic necesar, costurile de transport pentru excursii de specialitate pe interiorul țării, materiale demonstrative, analize, măsurători sau investigarea altor materiale operaționale dacă rezultatele sunt necesare în scopuri de educație.

Valoarea și intensitatea cuantumului de plată

- 80% din valoarea proiectului sunt alocate solicitanților primari. Resursele alocate pentru costurile activităților aferente transferului/ schimbului de cunoștințe sunt gestionate de solicitantul primar, care va ține cont de optimizarea costurilor administrative.
- 20% din valoare proiectului sunt alocate implementatorului pentru elaborarea de studii de nevoi anuale, PARM și coordonarea, și monitorizarea implementării proiectului.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	1.050.000,-	500.000,-	1.600.000,-

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
1.050.000,-	grant	0%	medie	toate	R1; R2; R3; R28	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
AKIS3 3-01	Alocarea financiară orientativă anuală		10.500.000,00 lei	10.500.000,00 lei	10.500.000,00 lei	10.500.000,00 lei	10.500.000,00 lei	
	Cuquantum unitar planificat		1.050.000,00 lei	1.050.000,00 lei	1.050.000,00 lei	1.050.000,00 lei	1.050.000,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat		500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat		1.600.000,00 lei	1.600.000,00 lei	1.600.000,00 lei	1.600.000,00 lei	1.600.000,00 lei	
	R.33 Unitate (solicitant)		10	10	10	10	10	

AKIS33-02 Consiliere în afaceri agricole

Cod de intervenție	AKIS33-02	
Denumire intervenție	Consiliere în afaceri agricole	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(h)	
Indicator comun de realizare	R.33. Numărul de acțiuni sau unități de formare, consiliere și sensibilizare care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Da
	Mediu:	Da
	LEADER:	Da

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice
OS2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric
OS2.3. Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare, produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene
OS3.1. Atragerea și susținerea tinerilor fermieri, noilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor durabile din zonele rurale
OS3.2. Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare
OS3.3 Modernizarea agriculturii și a zonelor rurale prin promovarea și împărtășirea cunoștințelor, a inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestora de către fermieri, prin îmbunătățirea accesului la cercetare, inovare, schimbul de cunoștințe și formare

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
------------	-------------------	---

N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă
N34	Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol	Înaltă
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă	Medie
N50	Crearea și dezvoltarea sistemului AKIS	Înaltă
N53	Acordarea de servicii de formare și consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.1 Numărul persoanelor care beneficiază de consiliere, formare, schimb de cunoștințe sau care participă la grupurile operaționale care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea performanței durabile economice, sociale, în materie de mediu, climă și eficiență a utilizării resurselor
R.2 Stabilirea de legături între sistemele de consiliere și cele de cunoștințe: Numărul consilierilor care beneficiază de sprijin pentru a fi integrați în cadrul sistemelor de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS)
R.28 Numărul persoanelor care beneficiază de consiliere, formare, schimb de cunoștințe sau care participă la grupurile operaționale și care beneficiază de sprijin din PA privind performanța în materie de mediu sau de climă

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
<p>Această intervenție este menită să dezvolte capacitățile de consiliere prin intermediul Camerelor Agricole Regionale în domeniul afacerilor agricole privind tematici specifice și de nișă. Prin furnizarea unui sistem de consiliere la nivel național, se urmărește furnizarea de asistență specifică, adaptată necesităților individuale ale fermierului.</p> <p>O rețea de consiliere funcțională are drept scop asigurarea disponibilității informațiilor importante pentru sprijinul fermierilor la implementarea intervențiilor PSPA 2025-2030. Aceasta urmează să fie pusă la dispoziția fermierilor și a operatorilor în domeniul alimentar pentru a sprijini afacerilor atât din punct de vedere economic, social, cât și din punct de vedere al protejării mediului, ținând seama de practicile agricole existente, și furnizează informații tehnologice și științifice la zi, obținute cu ajutorul proiectelor de cercetare și inovare.</p> <p>Interacțiunea consilierilor regionali/ naționali va fi prin intermediul platformei digitale/on-line ce va înlesni posibilitatea de interacțiune între actori în procesul de instruire și consiliere.</p> <p>Camererele Agricole Regionale vor fi angrenate în vederea facilitării procesului de informare, identificare și selecție obiectivă a consilierilor, inclusiv a celor de la nivel regional.</p> <p>Prin intermediul serviciilor de consiliere agricolă, se oferă asistență adecvată pentru înființarea pentru prima dată a afacerilor agricole, conversia modelelor de producție în funcție de cererea consumatorilor, practici inovatoare, tehnici agricole pentru reziliența la schimbările climatice,</p>

inclusiv și agricultura ecologică, îmbunătățirea bunăstării animalelor și, după caz, standarde de siguranță și sprijin social.

Subiectele de consiliere agricolă vizează cel puțin următoarele:

- cerințele, standardele și condițiile privind intervențiile PSPA;
- informațiile referitoare la instrumentele financiare;
- practicile agricole care împiedică dezvoltarea rezistenței la antimicrobiene;
- prevenirea și gestionarea riscurilor;
- sprijinul pentru inovare, în special pentru elaborarea și implementarea proiectelor grupurilor operaționale;
- tehnologiile digitale în sectorul agricol și în zonele rurale;
- gestionarea durabilă a nutrienților;
- condițiile de încadrare în muncă, obligațiile angajatorilor, securitatea și sănătatea în muncă și sprijinul social, etc.

Intervenția oferă servicii de consiliere individuală și în grup în funcție de complexitatea tematicilor, respectiv de 3 ore sau de 4 ore de consiliere.

Selectarea consilierilor:

- Apelul privind selectarea noilor consilierilor/ evaluarea consilierilor existenți va fi derulat anual în ultimul trimestru al anului;
- Baza de date cu consilierii va fi completată/ actualizată la finalul fiecărui an, pentru următorul an de acordare a sprijinului financiar;
- Selectarea consilierilor se va realiza de către un Comitet Specializat de Evaluare (CSE), ce va activa în baza unui regulament aprobat de MAIA, format din reprezentanți MAIA, MEC, CCAR, AIPA și CAN. Componenta comitetului va fi schimbată o dată la doi ani, conducerea comitetului va fi schimbată anual.

Procedura de selecție astfel, încât fermierii să beneficieze de servicii de înaltă calitate, de la personal calificat, presupune:

- **Lansarea unui apel pentru selecția consilierilor ce va conține** domeniul conform fișei AKIS33-02, criterii privind experiența profesională, portofoliul activităților realizate anterior conform subiectelor apelului, criteriile de evaluare și punctajul atribuit, cerințele și alte condiții care trebuie îndeplinite;
- **Derularea etapei de selectare** se va finaliza prin includerea în baza de date AKIS, deținută de CCAR, a consilierilor publici/privați selectați pe criterii nediscriminatorii, evitând posibile conflicte de interese, în baza nivelului de calificare conform cerințelor apelului;
- **Completarea și actualizarea listei consilierilor din baza de date AKIS** se va realiza periodic, în baza deciziei CSE.

Instruirea consilierilor publici/ privați va fi realizată prin intervențiile AKIS 33-01 și AKIS 33-03.

Procesul de contractare a consilierilor:

- Platforma online va conține o listă a consilierilor selectați, conform subiectelor PSPA;
- Fermierul depune solicitarea privind necesitatea consilierii pe un subiect specific la CAR;
- Pentru nevoile care nu pot fi acoperite de CAR, aceasta va contracta furnizorul de servicii de consiliere selectat de sistemul AKIS. Sistemul va selecta consilierul din baza de date a consilierilor din platforma AKIS, în baza tematicii solicitate, evitând interferența factorului uman;
- Odată acceptată oferta, consilierul se angajează să furnizeze un serviciu de înaltă calitate. Consilierul își asumă responsabilitatea să refuze serviciile de consiliere care implică un conflict de interese, și să păstreze confidențialitatea datelor/informațiilor la care a avut acces;
- După oferirea serviciilor de consiliere, fermierului i se va oferi posibilitatea evaluării calității serviciilor furnizate, prin intermediul platformei online;
- Fișele de evaluare a serviciilor prestate vor fi stocate și integrate pe platforma online, și vor servi drept bază la atribuirea unui rating pentru fiecare consilier.

Mecanismul de implementare a intervenției:

- Implementarea intervenției va fi realizată prin intermediul Camerelor Agricole Regionale;
- Cererile de consiliere privind subiectele de interes vor fi depuse de solicitanții finali la Camerelor Agricole Regionale arondate;
- Cererile de consiliere care nu pot fi acoperite de către personalul Camerelor Agricole Regionale vor fi colectate și grupate după domeniu pentru planificarea trimestrială, cu actualizarea săptămânală;
- Prestarea serviciilor de către consilierii contractați se va realiza în baza planurilor trimestriale;
- Planificarea trimestrială a contractării consilierilor din baza de date AKIS se va începe cu ultimul trimestru al anului, premergător anului de acordare a sprijinului financiar.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)**Solicitanți***Solicitanți primari:*

- Consilieri agricoli

Implementatori ai intervenției:

- Camere Agricole Regionale.

Beneficiar final:

<ul style="list-style-type: none"> Fermieri și operatori economici din mediul rural.
Condiții de eligibilitate
Consilieri: <ul style="list-style-type: none"> Deținerea certificatului de formare; Să fie înregistrat în baza de date AKIS.
Condiții de eligibilitate specifice
Consilierii nu pot desfășura activități ce vizează producerea, comerțul sau distribuția de resurse materiale, instrumente și echipamente IT, precum și vânzarea de asigurări.
Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată
<ul style="list-style-type: none"> Costul serviciilor de consiliere: minim 400lei oră și maxim 1000lei (care include și cheltuielile de deplasare); Serviciul de consiliere se va oferi, în funcție de complexitatea problemei, de la 3 la 4 ore; În cazul serviciilor contractate de la furnizorii serviciilor de consiliere, solicitanții finali achită 10% din valoarea serviciilor de consiliere.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	630,-	360,-	900,-

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
630,-	grant	-	uniform	toate	R1; R2; R28	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
AKIS33-02	Alocarea financiară orientativă anuală	472.500,00 lei	519.750,00 lei	567.000,00 lei	661.500,00 lei	756.000,00 lei	945.000,00 lei	3.921.750
	Cuquantum unitar planificat	630,00 lei	630,00 lei	630,00 lei	630,00 lei	630,00 lei	630,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantum unitar planificat	360,00 lei	360,00 lei	360,00 lei	360,00 lei	360,00 lei	360,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantum unitar planificat	900,00 lei	900,00 lei	900,00 lei	900,00 lei	900,00 lei	900,00 lei	
	R.33 Unitate (solicitant)	250	275	300	350	400	500	2.075

AKIS33-03 Educație și formare profesională

Cod de intervenție	AKIS33-03	
Denumire intervenție	Educație și formare profesională	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(h)	
Indicator comun de realizare	R.33. Numărul de acțiuni sau unități de formare, consiliere și sensibilizare care beneficiază de sprijin	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS1.2. Contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de sechestrare a carbonului, precum și promovarea energiei durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice
OS2.1. Consolidarea orientării fermierilor spre piață și creșterea competitivității exploatațiilor agricole pe termen scurt și lung, inclusiv printr-un accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare
OS2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric
OS2.3. Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare, produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene
OS3.1. Atragerea și susținerea tinerilor fermieri, noilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor durabile din zonele rurale
OS3.2. Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare
OS3.3 Modernizarea agriculturii și a zonelor rurale prin promovarea și împărtășirea cunoștințelor, a inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestora de către fermieri, prin îmbunătățirea accesului la cercetare, inovare, schimbul de cunoștințe și formare

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N33	Stoparea procesului de pierdere a biodiversității	Înaltă

N34	Îmbunătățirea protecției și managementul durabil a resurselor de apă și sol	Înaltă
N36	Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor digitale în producția agricolă	Medie
N50	Crearea și dezvoltarea sistemului AKIS	Înaltă
N53	Acordarea de servicii de formare și consiliere fermierilor și întreprinzătorilor din mediul rural	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R.1 Îmbunătățirea performanțelor cu ajutorul cunoștințelor și al inovării: Numărul persoanelor care beneficiază de consiliere, formare, schimb de cunoștințe sau care participă la grupurile operaționale care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea performanței durabile economice, sociale, în materie de mediu, climă și eficiență a utilizării resurselor
R.2 Stabilirea de legături între sistemele de consiliere și cele de cunoștințe: Numărul consilierilor care beneficiază de sprijin pentru a fi integrați în cadrul sistemelor de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS)
R.3 Digitalizarea agriculturii: Ponderea fermelor care beneficiază de sprijin pentru tehnologii agricole digitale prin intermediul FNDAMR
R.28 Numărul persoanelor care beneficiază de consiliere, formare, schimb de cunoștințe sau care participă la grupurile operaționale și care beneficiază de sprijin din PA privind performanța în materie de mediu sau de climă

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
<p>În scopul asigurării generării și valorificării optime a producției agricole, este necesară realizarea permanentă a activităților de instruire privind modul de practicare a activităților agricole, funcționarea și integrarea în mecanismul de piață, și dobândirea abilităților profesionale.</p> <p>Nivelul scăzut de educație și competență a lucrătorilor și deținătorilor de exploatații agricole din mediul rural necesită o serie de acțiuni care să conducă la îmbunătățirea performanțelor și competitivității acestora.</p> <p>Îmbunătățirea competențelor tehnice, personale și digitale ale managerilor întreprinderilor agricole și ale celor care lucrează în agricultură ar trebui să contribuie la îndeplinirea cerințelor profesionale, sociale și ecologice tot mai complexe și la obținerea de noi perspective, la recunoașterea oportunităților de diversificare și la modelarea proceselor de schimbare. Este imperativ de atras atenția fermierilor la subiecte importante precum: schimbările climatice, utilizarea durabilă a resurselor (sol, apă, aer, energie), calitatea alimentelor, agricultura ecologică,</p>

diversificarea, digitalizarea, inovația, biodiversitatea, bunăstarea animalelor, materii prime regenerabile, producție de bioenergie și securitatea muncii.

Procesul de formare și educare instruire include:

- *formarea de bază;*
- *formarea specializată*
- *educația ulterioară și informarea fermierilor cât și a consilierilor.*

Pentru a ne asigura că ofertele de formare și educare corespund cât mai bine nevoilor participanților (conținut, metodă, proces, format, calendar, durată, egalitate de gen, echilibru între viața profesională și cea privată), este necesară elaborarea studiilor anuale de nevoi și evaluarea acestora, pentru dezvoltarea de oferte orientate către grupul țintă, personalizate, regionale și naționale de către Camerele Agricole Regionale.

Obiectivul acestei intervenții constă în modernizarea sectorului agricol prin sprijinirea formării atât al fermierilor cât și al consilierilor agricoli, în vederea îmbunătățirii competențelor profesionale și creșterea gradului de utilizare a cunoștințelor din domeniul agricol în zonele rurale. În cadrul intervenției vor fi oferite programe de formare profesională de durată scurtă/medie, a lucrătorilor și întreprinzătorilor din mediul rural cât și a consilierilor agricoli.

Un accent va trebui pus pe cursurile de formare profesională în agricultură cu fracțiune de normă. Acestea se adresează în primul rând persoanelor care schimbă cariera, care au absolvit formarea profesională non-agricolă pentru a dobândi cunoștințele și abilitățile tehnice și antreprenoriale necesare pentru preluarea și gestionarea unei afaceri agricole într-o a doua oportunitate educațională. Conducerea unei afaceri agricole înseamnă îndeplinirea unei sarcini de management cu un înalt nivel de responsabilitate economică și socială.

Formarea solidă este, prin urmare, un prim pas important în înființarea sau preluarea cu succes a unei afaceri agricole. Cursurile extraprofesionale (formare de specialitate de un an, în principal, seara și weekend-uri cu teorie și practică) țin cont, în mod specific, de formarea de specialitate modulară ce le permite fermierilor să dobândească abilități profesionale și antreprenoriale relevante într-o afacere agricolă.

Programele de educație și formare au la bază nevoile fermierilor, dar și prioritățile de îndrumare reieșite din prioritățile politicilor de dezvoltare sectoriale.

Pentru a răspunde nevoilor identificate, sprijinul se va acorda în două direcții:

- Sprijin pentru formarea profesională a fermierilor (formare de bază, formare specializată, educație ulterioară și informare);
- Sprijin pentru formarea consilierilor (educație ulterioară și informare).

Sprijin pentru formare:

În cadrul acestei intervenții se urmărește îmbunătățirea competențelor și cunoștințelor de bază și de specializate prin acțiuni de formare profesională în rândul fermierilor.

Categorie de programe (1): Formarea de bază pentru fermieri

Se va acorda sprijin pentru organizarea și desfășurarea de cursuri de formare pentru agricultori pe tematici generale legate de funcționarea exploatației (de exemplu, managementul afacerilor, subiecte economice, marketing, mediu etc.).

Categorie de programe (2): Formarea specializată pentru fermieri

Se va acorda sprijin pentru organizarea și desfășurarea de cursuri de formare pentru agricultori care acoperă subiecte de specialitate (horticultură, legumicultură, apicultură; practicile agricole care împiedică dezvoltarea rezistenței la antimicrobiene; prevenirea și gestionarea riscurilor; gestionarea durabilă a nutrienților; bunăstarea animalelor; rotații culturilor; etc.).

În funcție de nevoile identificate la nivelul fermierilor, lista tematicilor de formare va fi actualizată anual pe toată perioada de implementare a PSPA 2025-2030.

Categorie de programe (3): Sprijin pentru educația ulterioară și informarea fermierilor și consilierilor

Intervenția se referă la dezvoltarea profesională a fermierilor și a personalului consultativ. Cuprinde activități de educație ulterioară a acestora în partea ce ține de:

- schimbările din cadrul UE survenite recent în sectorul agricol în partea ce ține de cerințelor și standardelor aplicate;
- cerințele, standardele și condițiile privind aplicarea la intervențiile din cadrul PSPA;
- ultimele noutăți în:
 - practicile agricole durabile;
 - măsuri care împiedică dezvoltarea rezistenței la antimicrobiene;
 - prevenirea și gestionarea riscurilor (ex. epizootii; dezastre naturale, evoluțiile de moment a piețelor agricole);
 - inovare, elaborarea și implementarea proiectelor grupurilor operaționale.
 - tehnologiile digitale în sectorul agricol și în zonele rurale;
 - gestionarea durabilă a nutrienților;
 - condițiile de încadrare în muncă, obligațiile angajatorilor, securitatea și sănătatea în muncă și sprijinul social.

Anunțarea apelului:

Anterior lansării apelului, cu cel puțin 30 zile, se va publica:

- perioada desfășurării apelului;
- caietul de sarcini;
- studiile de nevoi elaborate de CAR;

- bugetul alocat intervenției;
- fișa de evaluare a programelor, cu criteriile și punctajul aferent.

Criterii de selecție a Programelor:

- Alegerea metodelor de predare și interacțiune cu Solicitanții;
- Luarea în considerare a creșterii gradului de conștientizare (de exemplu, măsuri de informare, lucru în grup, excursii);
- Abordări ale tematicilor de inovare, digitalizare, mediu și schimbări climatice;
- Diversitatea activităților;
- Selectarea programelor va avea la bază, criteriile de calitate, performanță și costuri;
- Eficiența utilizării resurselor;
- Relevanța pentru implementarea strategiilor și subiectelor la nivel național;
- Contribuția la realizarea obiectivelor PSPA (scop transversal, obiective specifice) și la implementarea altor intervenții ale planului strategic a PA (în special cerințele de calificare și obligațiile de formare continuă);
- Argumentarea economică a scopului PSPA și a costurilor PSPA în raport cu rezultatele așteptate;
- Propunerile de programe educaționale vor argumenta plus valoarea și impactul pozitiv asupra fermierilor;
- Subiectele din program vor viza inclusiv dimensiunea Egalității de gen (egalitatea de șanse) și echilibrul dintre viața profesională și viața privată.

Mecanismul de implementare:

- Camerele Agricole Regionale elaborează, pe durata trimestrului trei al anului anterior celui de acordare a sprijinului financiar, studiului de nevoi și evaluare pentru dezvoltarea de oferte orientate către grupul țintă, personalizate, regionale și naționale cu identificarea subiectelor prioritare pentru formarea și educația ulterioară conform teritoriului arondat. Studiul aprobat de adunarea generală a camerei, este transmis în adresa CCAR până la finele trimestrului trei al anului anterior celui de acordare a sprijinului financiar, dar nu mai târziu de 25 septembrie a fiecărui an;
- Pe durata trimestrului patru al anului anterior celui de acordare a sprijinului financiar:
 - AIPA, de comun cu CCAR organizează apelul de depunere a propunerilor de programe;
 - Propunerile de programe sunt elaborate pentru o durată scurtă – până la 30 zile calendaristice, medie – 1-3 luni și/ sau lungă – până la 12 luni (desfășurate în zile de sfârșit de săptămână). Programele sunt elaborate conform cerințelor caietelor de sarcini elaborate de CCAR și depuse în cadrul apelului. Caietul de sarcini va include cel puțin: tematicile care urmează să fie abordate, grupul țintă de Solicitanți, tipurile de costuri eligibile, inclusiv și un plan de performanță, criteriile de selecție, cerințele și alte condiții care trebuie îndeplinite;
 - Oferta PSPA de instruire va cuprinde cel puțin: descrierea disciplinelor, activităților, volumul de ore, argumentarea deținerii resurselor necesare,

argumentarea modului prin care programul de instruire va contribui la atingerea obiectivelor ca răspuns la nevoile atestate în studiile elaborate de CAR, formatul programelor de instruire (durată scurtă, medie sau lungă), numărul minim și maxim al participanților, costurile de prestare a serviciilor per modul/ participant;

- Propunerile de programe depuse în cadrul apelului sunt verificate formal, privind corespunderea criteriilor de eligibilitate al apelului, de CCAR;
- După o verificare formală pozitivă de către CCAR, acestea sunt grupate într-un proces de selecție, și sunt transmise pentru evaluarea de conținut și relevanță de către un comitet specializat de evaluare (CSE) format din reprezentanți ai MAIA, MEC, UTM, CCAR, AIPA, ANSA și CAN. Componenta comitetului va fi schimbată o dată la doi ani, conducerea comitetului va fi schimbată anual;
- Programele sunt selectate în baza unei fișe de evaluare aprobată prin ordinul MAIA. Ordinea programelor selectate, rezultă din numărul de puncte obținute (programele cu un punctaj sub numărul minim nu sunt evaluate);
- Programele selectate de către CSE sunt incluse în baza de date AKIS menținută de CCAR;
- Pe parcursul primului trimestru al anului de acordare a sprijinului financiar:
 - CAR, până la finele lunii ianuarie, vor elabora un *Plan Anual de Realizare a Măsurilor AKIS (PARM-AKIS)* în baza listei cursurilor/ programelor de formare și educație incluse în baza de date AKIS ce va specifica programele, bugetul și necesitățile de finanțare în vederea acoperirii costurilor operaționale asociate implementării acestora, și îl va transmite în adresa CCAR pentru evaluarea CSE;
 - PARM-AKIS vor fi prioritizate de către CSE până la finele lunii februarie al anului de acordare a sprijinului financiar (ținând cont de argumentarea urgenței pentru rezolvarea unei anumite probleme sau atingerii unui scop, în baza bugetului disponibil pe intervenție, urmărind principiul unei distribuiri echitabile a fondurilor între CAR) și transmise în adresa CAR în vedere aprobării finale pentru contractarea AIPA;
 - În luna martie CAR cu avizul confirmativ al CCAR transmite către AIPA programele aprobate pentru finanțare, în vederea contractării.

Monitorizare și evaluare:

- CCAR cu suportul CAR va asigura implementarea unui sistem de evaluare online din partea Solicitanților privind calitatea serviciilor educaționale prestate de furnizor, după fiecare curs de instruire.
- Rezultatele evaluării efectuate vor fi făcute public și vor servi la selectarea prestatorilor de servicii și la adoptarea deciziei privind continuarea contractelor de prestări servicii.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți

<p>Solicitanții primari:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Camerele Agricole Regionale <p>Solicitanți finali:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Fermieri; ● Consilieri agricoli.
Condiții de eligibilitate
<p>Condiții de eligibilitate pentru participarea formatorilor în cadrul apelului:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Solicitantul este entitate/consorțiu, public sau privat, constituită în conformitate cu legislația în vigoare; ● Solicitantul are în portofoliu activități specifice domeniului de formare profesională; ● Solicitantul nu este în stare de faliment ori lichidare; ● Solicitantul nu are datorii la bugetul de stat; ● Solicitantul trebuie să pună la dispoziție resursele umane necesare sub formă de personal calificat să dispună de spații dotate tehnic și administrativ corespunzător pentru a-și îndeplini sarcinile; ● Sistem de management al calității existent (certificare conform ISO 9001 sau echivalent); ● Dovada calității sau cel puțin măsurile de asigurare a calității trebuie verificate. Manageri de proiect, conducători de cursuri, vorbitori și formatori, consilieri care nu fac parte direct din personalul unui solicitant pentru finanțare trebuie să fie calificați profesional pentru a-și îndeplini sarcinile de sensibilizare, formare continuă; ● Calificarea profesională trebuie dovedită prin absolvirea (sau să fie în curs de formare) a unei diplome conexe/a unui curs de studiu/a unei pregătiri profesionale relevante sau a cel puțin doi ani de experiență practică profesională conexă tematicii atribuite; <p>Pentru măsuri de formare continuă și informare, este necesară, de asemenea, o calificare didactică metodică prin absolvirea unei instituții superioare sau a unui curs la un colegiu de formare a profesorilor sau o altă formare echivalentă.</p> <p>Furnizorul va asigura o gamă de programe cu privire la subiectele specificate în apel. Pentru evaluarea proiectului, criteriile de selecție sunt supuse punctajului, pentru a fi selectat pentru finanțare, trebuie atins un număr minim de puncte.</p>
Condiții de eligibilitate specifice
N/R
Acțiuni eligibile
<ul style="list-style-type: none"> ● Cheltuieli de personal;

- Costuri materiale (elaborarea materialelor de suport pentru curs, în format fizic sau digital (de exemplu, videoclipuri explicative, materiale tipărite, etc.), materiale demonstrative, analize, măsurători sau investigarea altor materiale operaționale dacă rezultatele sunt necesare în scopuri de educație.
- Costuri operaționale (închiriere de săli, echipament tehnic necesar, costurile de transport pentru excursii de specialitate pe interiorul țării, etc.).

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

- 100% din costul programelor de formare și educație incluse în baza de date AKIS;
- 100% din costurilor operaționale asociate implementării programelor de formare și educație incluse în baza de date AKIS.

- Contractul de finanțare se va semna între AIPA și CAR
- CAR va semna contract de furnizarea a serviciilor de formare și educație cu prestatori;
- CAR va semna un acord cu Solicitanții finali ai serviciilor de formare și educație prin care va stabili un cost de minim 20% din valoare cheltuielilor operaționale care să fie achitate de Solicitanți, proporțional numărului de participanți la instruire și care va servi sursă în vederea acoperirii costurilor pentru elaborarea studiului de nevoi și evaluare pentru dezvoltarea de oferte orientate către grupul țintă, personalizate, regionale și naționale.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

7. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

8. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
Toate	-	400	1.800,-

9. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?

Fața în față, cu cazare: 1.800,-	grant		uniform	toate	R1; R2; R3; R28	da
Față în față, fără cazare, 1.300,-	grant		uniform	toate	R1; R2; R3; R28	da
Online, 400,-	grant		uniform	toate	R1; R2; R3; R28	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	Total
AKIS 33-03 Educa ție și formar e profes ională	Alocarea financiară orientativă anuală	1.680.000,00 lei	1.680.000,00 lei	1.680.000,00 lei	1.680.000,00 lei	1.680.000,00 lei	1.480.000,00 lei	9.880.000,00 lei
Față în față, cu cazare	Alocarea financiară orientativă anuală	180.000,00 lei	180.000,00 lei	180.000,00 lei	180.000,00 lei	180.000,00 lei	180.000,00 lei	1.080.000,00 lei
	Cuantum unitar planificat	1.800,00 lei	1.800,00 lei	1.800,00 lei	1.800,00 lei	1.800,00 lei	1.800,00 lei	
	Cuantum minim pentru cuantumul unitar planificat	1.800,00 lei	1.800,00 lei	1.800,00 lei	1.800,00 lei	1.800,00 lei	1.800,00 lei	
	Cuantum maxim pentru cuantumul unitar planificat	1.800,00 lei	1.800,00 lei	1.800,00 lei	1.800,00 lei	1.800,00 lei	1.800,00 lei	
	Unitate (beneficiar)	100	100	100	100	100	100	600
Față în față, fără cazare	Alocarea financiară orientativă anuală	1.300.000,00 lei	1.300.000,00 lei	1.300.000,00 lei	1.300.000,00 lei	1.300.000,00 lei	1.300.000,00 lei	7.800.000,00 lei

	Cuquantum unitar planificat	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantum unitar planificat	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	
	Cuquantum maxim pentru cuquantum unitar planificat	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	1.300,00 lei	
	Unitate (beneficiar)	1000	1000	1000	1000	1000	1000	6.000
Online	Alocarea financiară orientativă anuală	200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	200.000,00 lei	- lei	1.000.000,00 lei
	Cuquantum unitar planificat	400,00 lei	400,00 lei	400,00 lei	400,00 lei	400,00 lei		2.000,00 lei
	Cuquantum minim pentru cuquantum unitar planificat	400,00 lei	400,00 lei	400,00 lei	400,00 lei	400,00 lei		2.000,00 lei
	Cuquantum maxim pentru cuquantum unitar planificat	400,00 lei	400,00 lei	400,00 lei	400,00 lei	400,00 lei		2.000,00 lei
	Unitate (beneficiar)	500	500	500	500	500	500	3.000

MP22-01 Program național de promovare în școli a consumului de alimente nutritive, corelat cu oferta locală de produse

Cod de intervenție	MP22-01	
Denumire intervenție	Program național de promovare în școli a consumului de alimente nutritive, corelat cu oferta locală de produse	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)	
Indicator comun de realizare	R.38 Numărul de copii Solicitanți direcți ai PSPA de promovare a produsului autohton în școli	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Da
	Mediu:	Da
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate și relevante

Obiective specifice asociate
OS 2.2. Îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de prioritizare în cadrul PSPA
N37	Structurarea eficientă a lanțurilor de producție/ procesare/ comercializare	Înaltă
N38	Dezvoltarea piețelor locale și facilitarea consumului autohton	Înaltă
N39	Creșterea gradului de cooperare și asociere	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R10N1. Nr. de Solicitanți finali (elevi)
R.10PR Mai buna organizare a lanțului de aprovizionare: Ponderea fermelor care participă la grupuri de producători, piețe locale, lanțuri scurte de aprovizionare și sisteme de calitate sprijinite de PA

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
Intervenția urmărește atât formarea de deprinderi la elevi de a consuma produse nutritive cu efecte benefice asupra stării de sănătate, cât și conștientizarea cu privire la necesitatea susținerii consumului local.
Intervenția constituie un element pozitiv în stabilirea mecanismelor prin care este creată legătura între producătorii locali și consumatori. Prin distribuirea produselor în cadrul entităților educaționale este dezvoltată conștientizarea găsirii de noi piețe pentru producătorii agricoli și procesatorii de produse agricole.

Pentru întărirea rolului educativ al intervenției, în cadrul acesteia vor fi desfășurate și activități ce presupun comunicarea nemijlocită cu fermierii, organizarea de vizite la ferme pentru încurajarea culesului direct, dar și pentru a sublinia și conștientiza nevoia menținerii producătorilor în zona rurală.

Totodată, este urmărită dezvoltarea cooperării între producători și exersarea realizării prin cooperare a livrărilor.

Implementarea intervenției va fi realizată prin programe care să cuprindă nu doar oferirea produsului selectat copiilor, ci și activități de comunicare, inclusiv extra curriculare.

Intervenția va fi realizată prin intermediul Camerelor Agricole Regionale (CAR). Această cooperare va include selectarea produselor de interes pentru promovare, asigurarea implicării participative a micilor producători în cadrul PSPA pentru furnizarea de produse.

Structura unui program va cuprinde cel puțin următoarele capitole:

- descrierea obiectivelor regionale și scopul urmărit;
- analiza situației regionale privind sectorul agro-alimentar, numărului și specificul activității fermierilor și operatorilor din sectorul alimentar, cu prezentarea datelor analitice la nivel de fermier și procesator;
- descrierea procesului de selectare a ofertelor incluse în program;
- argumentarea selecției produselor oferite în program;
- descrierea activităților educaționale din cadrul PSPA, vizetelor la fermier sau procesator, activități de informare (pliante, broșuri, etc.);
- bugetul PSPA;
- planul de implementare;
- modul de gestionare a riscurilor.

Anexe: Lista criteriilor de evaluare, documentul de evaluare finală, Procesul verbal al ședinței adunării generale a CAR de aprobare a PSPA semnat de toți participanții la ședință, proiectul contractului, precontractul semnat cu furnizorii selectați.

CAR este responsabilă de aplicarea PSPA la nivel teritorial, în aria sa de competență. Selectarea de produse și a furnizorilor se va efectua în baza principiului regional, cu excepția or. Chișinău și Bălți care vor fi acoperite prin programe comune coordonate cu toate Camerele Agricole, și livrare la nivel național.

Programul constă în distribuirea gratuită a produselor care pot include:

- Fructe proaspete;
- Legume proaspete;
- Fructe și legume deshidratate;
- Nuci;
- Lapte și produse lactate;
- Produse apicole;

- Produse procesate cu valoare nutrițională înaltă (ex: produse de panificație cu utilizare de făină integrală, semințe, fructe uscate; sucuri - doar obținute prin stoarcere directă și cu condiția asigurării unei variații care să includă și sucuri pe bază de legume; produse pe bază de fructe și legume fără adaos, sau cu conținut redus de zahăr).

Intervenția este implementată prin programe concepute de către CAR, de o manieră participativă, care presupune consultarea tuturor membrilor CAR, și instituțiilor vizate, la nivel de regiune.

Programele vor fi avizate de către o *comisie specializată de evaluare (CSE)*, conform procedurii descrise în ghidul solicitantului. Este constituită o comisie mixtă, formată din reprezentanții MAIA, AIPA, ANSP, Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Sănătății și ANSA.

Proceduri de organizare:

Sunt organizate două apeluri: Primul apel de concurs pentru semestrul I al anului educațional (septembrie - decembrie) se organizează în luna februarie a anului calendaristic, iar apelul doi pentru semestrul II al anului educațional (ianuarie-mai) se organizează în luna iunie a anului calendaristic.

CSE asigură procedura de evaluare a programelor înaintate în termen de 30 de zile din data depunerii acestora. Decizia comisiei va consta în aprobarea programelor, aprobarea condiționată sau respingerea PSPA. Programele care au fost aprobate condiționat vor fi ajustate conform cerințelor înaintate și prezentate AIPA pentru finanțare în termen de maxim 30 de zile.

Criterii de selectare a Solicitanților eligibili:

- Sunt prioritizați fermierii, sau grupuri ale acestora;
- Distanța cea mai apropiată față de locația instituției educaționale, participantă în program;
- Producătorii în sistem ecologic;
- Tineri fermieri;
- Sunt prioritizate produsele locale sau regionale care provin din lanțul de aprovizionare scurt, astfel încât să fie o relație cât mai directă între producător și solicitantul final;
- În cazul produselor procesate sunt prioritizați producătorii care integrează atât producerea de materie primă cât și procesarea;
- Fermieri care practică activități de agricultură socială (agricultură care integrează activități de creștere a animalelor și/ sau cultivare a plantelor cu activități sociale dedicate persoanelor dezavantajate social, cu dezabilități fizice, psihice sau emoționale).

Criterii de selectare a ofertei de produse:

- Valoare înaltă nutrițională;
- Produse eco, sigure și calitative;
- Diversitatea;
- Prospețimea (termen de recoltare cât mai recent);
- Grad redus de procesare.

Criterii la elaborarea PSPA:

- Consultarea largă a părților interesate din regiune: fermieri – membri ai camerelor agricole; școli, grădinițe, autorități locale, reprezentanți ai instituțiilor regionale de ocrotire a sănătății, etc.;
- Transparență în selectarea furnizorilor, prin publicarea punctajului atribuit pe ofertă, cu justificarea cauzelor depunctării acestora;
- Aprobarea PSPA în cadrul adunării generale a CAR.

Cerințe și criterii de eligibilitate:

- Programul se implementează conform principiului arondării teritoriale aferente camerei agricole regionale;
- Solicitanți ai finanțării sunt fermierii și producătorii agroalimentari – IMM cu o cifră de afaceri anuală de până la 40 mil. lei, grupuri ale acestora cu o cifră de afaceri de până la 200 mil. lei;
- Ofertele vor fi elaborate conform caietului de sarcini inclus în ghidul solicitantului;
- Originea produselor – produse autohtone. Produsele sunt ambalate, porționate și livrate conform graficului aprobat în program;
- Unitățile care livrează, dețin autorizațiile legale necesare pentru desfășurarea activității;
- Producătorii își asumă să dețină certificările impuse de legislația națională;
- În cazul fermierilor care nu dețin infrastructura necesară pregătirii ofertei, se va prezenta contractul de cooperare cu alți agenți economici disponibili de a oferi aceste servicii, inclusiv logistice conform cerințelor de prezentare și livrare a produselor;
- În cazul produselor procesate, se vor califica exclusiv procesatori care utilizează exclusiv materie primă de bază de origine din Republica Moldova, confirmate prin contractele semnate/ și sau facturi cu fermierii.

Cazurile de forță majoră care duc la imposibilitatea livrării produselor agreate în contract din motive independente față de furnizor, și modul de soluționare a acestora, vor fi descrise în ghidul solicitantului.

Cerințe față de produsul livrat în instituțiile educaționale:

- Pentru asigurarea sănătății preșcolarilor și elevilor se vor distribui numai produse alimentare care respectă cerințele legale privind igiena produselor alimentare;
- Produsele distribuite vor respecta cerințele privind informarea consumatorilor cu privire la produsele alimentare;
- Produsele oferite se vor încadra în cerințele legale cu privire la produsele care pot fi oferite copiilor de vârstă preșcolară și școlară, și pot include următoarele:
 - Fructe - mere, pere, struguri de masă, prune, nuci - porția de fructe oferită poate conține un singur tip de fructe sau un tip de fruct și o porție de nuci;
 - Legume - morcov, păstârnac, castraveți, ardei grași, verdețuri;
 - Fructe și legume uscate - prune fără sămburi, mere și pere, caise și piersici;

- Produse procesate de fructe și legume - pastilată (de diverse tipuri de fructe sau mixt), sucuri (exclusiv prin metoda stoarcerii directe, inclusiv de legume);
- Produse de panificație - pe bază de cereale integrale/ dietetice, fără grăsimi hidrogenate, corn sau baton ambalat, din făină integrală/ dietetică, care poate conține un adaos minim de zaharuri și grăsimi, covrigi simpli sau biscuiți uscați, ambalați, din făină integrală/ dietetică. Pentru diversificare, făina integrală/ dietetică folosită la prepararea produselor de panificație poate conține amestecuri de semințe de floarea-soarelui, dovleac, susan, in și/sau mac, fructe uscate;
- Produse lactate - fabricate fără utilizarea de lapte praf și lapte reconstituit sau alte produse similare, produsele oferite corespund celor mai înalte standarde de calitate și valoare nutrițională, produse lactate fermentate fără adaos de fructe și zahăr;
- Produse apicole - includ porții de miere naturală provenită de la stupine autorizate produse de albine care nu au fost hrănite cu zahăr sau siropuri artificiale în perioada recoltării nectarului. Mierea va fi ambalată nemijlocit pe porții (de ex. în stick-uri).

Cerințe de prezentare și livrare a produselor:

- Produse perisabile pot fi livrate doar cu condiția respectării lanțului de frig, în speță a cerințelor de temperatură specifice. Se referă la condițiile de păstrare la depozitul producătorului, transport și logistică, precum și la locul de consum - unitatea preșcolară și școlară;
- Produsele urmează a fi prezentate porționat - fructe legume proaspete sau uscate, ambalate, cu excepția la fructe proaspete care pot fi oferite ca atare. Fructele și legumele distribuite vor fi în stare adecvată de consum, curățate, tăiate și porționate gata de consum. Fructele și legumele porționate se oferă ambalate;
- Laptele și sucurile se vor oferi în ambalaj individual de 200 ml, produsele lactate de consum - 125 ml, de caș/cașcaval - 25 de grame. Toate produsele procesate se vor oferi porționat ambalate. Se admite ambalarea mai multor tipuri de produse doar cu condiția corespunderii cerințelor legale (de ex: fructe uscate și nuci).

Porționarea produselor și combinarea acestora este supusă cerințelor Ministerului Sănătății și aprobării acestuia.

Programul de livrări se coordonează cu Ministerul Educației și Cercetării, precum și cu administrația instituțiilor vizate.

Produsele din meniul zilei vor fi oferite doar în pauzele de recreație combinat cu o activitate educativă conform PSPA.

Produsele livrate provin de la unități de producere autorizate de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, și certificate în conformitate cu cerințele legale, inclusiv a mijloacelor de transport.

Cerințe cu privire la procedura de monitorizare

Lista de Solicitanți finali (preșcolari și școlari) este pusă la dispoziție CAR de către Ministerul Educației și Cercetării și actualizată de CAR săptămânal prin intermediul instituțiilor de învățământ. Preșcolarul/ Elevul prezent poate consuma mai mult de o porție de produs în aceeași zi, ca urmare a redistribuirii produselor neconsumate din motive obiective - absență a unor copii.

Monitorizarea livrărilor și evidența acestora, cuantumul și tipul de produse livrate, este asigurată de către administrația școlară.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumulului de plată (suma și procentul)

Solicitanți
<p>Solicitanți ai finanțării sunt fermierii și producătorii agroalimentari - IMM cu o cifră de afaceri anuală de până la 40 mil. lei, grupuri ale acestora cu o cifră de afaceri de până la 200 mil. lei.</p> <p>Beneficiarii finali ai intervenției sunt copiii înscriși în nivelul 0 – învățământul preșcolar, nivelul 1 – învățământul primar și nivelul 2 – învățământul gimnazial.</p>
Condiții de eligibilitate
N/R
Condiții de eligibilitate specifice
<p>Apelul de concurs este organizat de două ori pe an în prealabil pentru acoperirea livrării de produse conform fiecărui semestru școlar, cu o acoperire de cel puțin 4 săptămâni și maxim 8 săptămâni pe semestru.</p> <p>Numărul maxim de programe implementate pe regiuni acoperite de Camerele Agricole și or. Chișinău și Bălți este de două pe an școlar, cu condiția conformării de către producători și respectiv a Camerele Agricole la cerințele înaintate pentru Program.</p> <p>Vor fi asigurate 2-3 porții pe săptămână, cu încadrarea într-un cuantum de 10 lei per copil care includ inclusiv costurile logistice (în următorii ani de implementare a PSPA, bugetului se va actualiza în funcție de rata inflației). Cuantumul poate fi suplimentat în cazul livrării de produse ecologice cu 20% raportat la valoarea acestora.</p> <p>Bugetul pentru acțiuni de informare promovare/ conștientizare nu poate depăși 10% din bugetul per program. Bugetul pentru acțiuni de informare poate cuprinde costuri legate de printare materiale informative, costuri aferente oferirii de produse în cadrul vizitei la fermă.</p> <p>Bugetul de administrare atribuit Camerei Agricole va constitui 10% din valoarea PSPA.</p>

Notă: Pentru participarea în program un părinte/ reprezentant legal al copilului va prezenta acordul în scris cu mențiunea dacă copiii este sensibil la unele produse, care pot face parte din program.

Acțiuni eligibile

- Intervenția va fi implementată prin acordarea de sprijin nerambursabil care să acopere costul produselor livrate și de sprijinire a activității de comunicare/ promovare prin acoperirea de costuri de printare de materiale informaționale;
- Vor fi acoperite costul produselor, inclusiv de logistică. Decontarea costului privind livrarea produselor va fi făcută prin raportare la costul de achiziție plus o marjă de 15% care să acopere și alte costuri adiacente (de logistică);
- Cantitățile livrate vor fi raportate la limite de distribuție pe elev;
- Limita valorică zilnică cuprinde prețul integral de achiziție a produselor, exclusiv taxa pe valoarea adăugată, cheltuielile de transport, distribuție și depozitare a acestora, după caz;
- Frecvența este de 2-3 porții pe săptămână pe copil;
- Totodată, vor fi sprijinite activități de vizită la fermă a copiilor. Programul de vizite va fi coordonat de comun acord cu instituțiile implicate. Va fi sprijinită compensarea cheltuielilor fermierilor pentru oferta de produs oferită cadou copiilor. Costul se raportează la costul porției zilnice.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Intensitatea sprijinului – 100%

Forma de sprijin - grant

Metoda de calcul

Calcul buget total:

Număr de copii - 212 339;

Cuquantum pe copil pe săptămână (maxim) - 10 lei/ porția, pentru 2-3 porții + 0,50 bani (maxim) - costuri de promovare. La calcularea bugetului avem în vedere atingerea unui indicator mediu de acoperire 16 săptămâni pe an pe copil * 2.5*10,5 pe săptămâna.

Notă: În anii 2028-2030 de implementare a programului, bugetului se va actualiza în funcție de rata inflației.

Formă de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant
- Costuri unitare
- Sume forfetare
- Finanțare forfetară

7. Informații privind evaluarea ajutoarelor de stat

Intervenția nu se încadrează în domeniul de aplicare al Legii 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

8. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

9. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	-	-	-

10. Cuantumul unitare planificate – Definiție

Cuquantumul unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuquantumul unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuquantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
240lei	grant	-	unitar	toate	R10N1; R10PR	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
MP22-01	Alocarea financiară orientativă anuală			88.200.000,00 lei	88.200.000,00 lei	88.200.000,00 lei	88.200.000,00 lei	352.800.000
	Cuquantum unitar planificat			420,00 lei	420,00 lei	420,00 lei	420,00 lei	
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat							-
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat							-
	Unitate (elevi)			210.000	210.000	210.000	210.000	840.000

CALITATE-TS23-01 Sprijin pentru încadrarea în schemele de calitate

Cod de intervenție	CALITATE-TS23-01	
Denumire intervenție	Sprijin pentru încadrarea în schemele de calitate	
Tipul de intervenție	Dezvoltarea rurală (22)(1)(d)	
Indicator comun de realizare	R.36 Numărul de acțiuni sau de unități care beneficiază de sprijin în sectorul vitivinicol	
Contribuirea la cerința de delimitare pentru/ privind	Reînnoirea generațiilor:	Nu
	Mediu:	Nu
	LEADER:	Nu

1. Obiective specifice asociate

Obiective specifice asociate:
OS1.1. Sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole
OS2.3. Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare, produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene

2. Nevoi abordate prin intervenție (din lista centralizatoare)

Cod	Descrierea	Nivelul de priorizare în cadrul PSPA
N2	Creșterea rentabilității	Înaltă
N17	Adaptarea la cerințele pieței	Înaltă
N35	Îmbunătățirea structurilor de prelucrare și comercializare a produselor agricole	Înaltă
N40	Asigurarea calității și originii produselor (asigurarea trasabilității pentru consumatori)	Medie
N42	Îmbunătățirea răspunsului agriculturii la cerințele societății pentru alimente sigure și sănătate	Înaltă

3. Indicator(i) de rezultat

Indicator de rezultat
R44N2 Numărul Solicitanților din cadrul schemelor de calitate

4. Descrierea intervenției

Descrierea intervenției
Intervenția urmărește să asigure producția, prelucrarea și comercializarea produselor alimentare și agricole de înaltă calitate, îmbunătățind astfel, poziția fermierilor în lanțul valoric respectiv. Acest lucru se realizează prin crearea de stimulente pentru acei fermieri ce participă la schemele de calitate.

Mărcile de calitate au scopul de a promova diversificarea producției agricole, de a proteja denumirile produselor împotriva utilizării greșite și de imitare și de a informa consumatorii despre caracteristicile speciale ale produselor. Aceasta oferă posibilitatea de a se evidenția față de produsele concurente și de a dovedi regionalitatea, originea sau caracterul tradițional al unui produs și de a-l utiliza eficient pentru marketing.

Sistemele de certificare voluntară a produselor agricole și alimentare asigură (prin intermediul unui mecanism de certificare) că s-au respectat anumite caracteristici atribuite unui produs sau ale metodei de producție, după cum prevede caietul de sarcini.

Actorii majori din lanțul de aprovizionare cu produse alimentare se bazează adesea pe sistemele de certificare pentru a se asigura că un produs respectă cerințele și pentru a-și proteja reputația și interesele în ceea ce privește responsabilitatea în eventualitatea unui incident privind siguranța alimentară. Sistemele îmbină cerințele de bază în domeniul siguranței alimentelor cu cerințe superioare de calitate și producere.

Obiectul intervenției este de a crește numărul fermierilor care aplică sisteme de certificare ceea ce contribuie la îmbunătățirea performanțelor economice prin respectarea standardelor impuse în sistemul de comerț actual.

În acest context, se urmărește obiectivul specific 1.1 și 2.3 (sporirea diversității agricole și creșterea calității). Sunt susținute în cadrul intervenției cheltuielile pentru integrarea în cadrul schemelor de calitate europene cât și la cele voluntare naționale, ca de ex.:

- Denumire de Origine Protejată - DOP
- Indicație Geografică Protejată - IGP
- Specialitate Tradițională Garantată – STG
- Sistemele de certificare voluntară a produselor agricole și alimentare – SCV.

Intervenția vizează susținerea fermierilor în vederea adaptării sistemelor de calitate în contextul îmbunătățirii trasabilității producției, calității și facilitării accesului la piețe de desfacere.

Elemente de finanțare:

- Suportarea costurilor la elaborarea caietelor de sarcini;
- Suportarea costurilor de certificare;
- Promovarea produselor certificate sau a mărcilor de calitate.

Este esențială sprijinirea susținută a acestei intervenții pentru orientarea către piață a producătorilor mici și mijlocii pentru a deveni competitivi și adaptați la cerințele pieței.

Intervenția urmărește informarea consumatorilor privind beneficiile consumului produselor cu certificate de calitate.

Astfel, se propun acțiuni de informare a consumatorilor care să conducă la:

- creșterea gradului de conștientizare cu privire la meritele produselor agricole și la standardele înalte de calitate aplicabile metodelor de producție, respectiv cu privire la schema de denumiri de origine controlate și indicații geografice, în special condițiile și efectele, în legătură cu calitatea specifică, reputația sau alte caracteristici ale produsului certificat datorate mediului geografic sau originii sale.

5. Solicitanții, condițiile de eligibilitate, acțiuni eligibile, forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată (suma și procentul)

Solicitanți
Fermierii și grupurile de fermieri legal constituite, care își desfășoară activitatea agricolă și participă pentru prima dată la o schemă de calitate.
Condiții de eligibilitate
Solicitanții au elaborat caiete de sarcini și programe de promovare/ informare
Condiții de eligibilitate specifice
<p><i>Proiectul va include:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● descrierea produsului cu care solicitantul aderă pentru prima dată la schema de calitate; ● detalierea modului în care aderarea la schema de calitate contribuie la adăugarea de plus valoare produsului agricol respectiv și la o mai bună integrare a solicitantului în lanțul agroalimentar; ● descrierea etapelor pe care solicitantul trebuie să le parcurgă în scopul aderării la schema de calitate, repartizate pe cei cinci ani pentru care se acordă stimulentele financiare; ● detalierea modului în care solicitantul îndeplinește criteriile și criteriile de selecție pentru care s-a acordat punctaj. <p><i>Programele de informare trebuie să îndeplinească următoarele condiții de eligibilitate:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Durata unui program de informare este de minimum un an și de cel mult trei ani; ● Operațiunile și acțiunile din cadrul programelor de informare sunt definite în mod clar, prin descrierea activităților de informare și prin includerea costului estimat; ● Să existe garanții că costurile propuse ale operațiunii nu depășesc nivelurile normale înregistrate pe piață; ● Să existe garanții că Solicitanții au acces la resurse tehnice și financiare suficiente pentru a se asigura că operațiunea este pusă în aplicare în mod eficace.
Acțiuni eligibile
Cheltuieli aferente elaborării caietelor de sarcini, costurilor de certificare și a programelor de promovare/ informare.

Cheltuielile eligibile sunt reprezentate de costurile fixe suportate de fermieri/ grupurile de fermieri ca urmare a participării acestora într-o schemă de calitate și cuprind:

- costurile aferente aderării la o schemă de calitate care beneficiază de sprijin:
 - realizarea de studii;
 - elaborarea caietului de sarcini etc.
- cheltuielile aferente controalelor necesare pentru verificarea respectării specificațiilor schemei;
- costurile anuale de participare la schema respectivă.

Forma de sprijin, tipul de plată, valoarea și intensitatea cuantumului de plată

Sprajinul maxim este de 2.000.000,- lei și se acordă ca rambursare a costurilor eligibile suportate și plătite efectiv de fermieri/grupuri de fermieri.

Intensitatea sprijinului este de 80%.

Formă de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de solicitant

Costuri unitare

Sume forfetare

Finanțare forfetară

6. Conformitatea cu OMC

Cutie verde

Explicații privind modul în care intervenția respectă dispozițiile relevante prevăzute în anexa 2 la Acordul OMC privind agricultura, astfel cum se specifică la articolul 10 din prezentul regulament și în anexa II la prezentul regulament (cutia verde)

9. Rata (ratele) contribuției aplicabilă (aplicabile) acestei intervenții

Regiune (Nord, Sud, Centru)	Rata aplicabilă	Rată min.	Rată max.
toate	80%	-	-

10. Cuanțumuri unitare planificate – Definiție

Cuanțum unitar planificat	Tipul de sprijin	Rata (ratele) contribuției	Tip cuantumului unitar planificat	Regiune (regiuni)	Indicator (indicatori) de rezultat	Este cuantumul unitar bazat pe cheltuielile reportate?
1.250.000,-	grant	-	medie	toate	R44N2	da

Tabel financiar cu realizări

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL
CALITATE-TS23-01	Alocarea financiară orientativă anuală			3.750.000,00 lei	3.750.000,00 lei	3.750.000,00 lei	3.750.000,00 lei	15.000.000
	Cuquantum unitar planificat			1.250.000,00 lei	1.250.000,00 lei	1.250.000,00 lei	1.250.000,00 lei	5.000.000
	Cuquantum minim pentru cuquantumul unitar planificat			500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	500.000,00 lei	2.000.000
	Cuquantum maxim pentru cuquantumul unitar planificat			2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	2.000.000,00 lei	8.000.000
	R.36N Unitate (solicitant)			3	3	3	3	12

6. Planul financiar

Finanțarea implementării politicii agricole naționale se realizează, în cea mai mare parte, din fonduri furnizate de la bugetul de stat, în limita alocațiilor anuale disponibile. Pe lângă bugetul de stat, finanțarea politicii agricole poate fi asigurată și din fondurile Uniunii Europene, dar și a altor parteneri de dezvoltare, pe baza planului financiar multianual a PSPA 2025-2030.

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	TOTAL 2025- 2030
PLĂȚI DIRECTE		312.622.500,00 lei	356.667.677,50 lei	396.336.540,75 lei	447.809.784,88 lei	502.201.204,08 lei	559.247.712,16 lei	2.574.885.419,36 lei
PD11-01 Sprijin cuplat pentru venit - Semințe pentru plante furajere, mazăre de grădină, fasole și porumb zaharat	Medi	562.500,00 lei	630.000,00 lei	705.000,00 lei	791.250,00 lei	885.000,00 lei	990.000,00 lei	4.563.750,00 lei
PD11-02 Sprijin cuplat pentru venit - sfecla de zahăr	Medi	28.800,00 lei	31.680,00 lei	36.432,00 lei	43.718,40 lei	54.648,00 lei	66.368,00 lei	261.646,400,00 lei
PD11-03 Sprijin cuplat pentru venit – Legume cultivate în sere și solarii pentru consum în stare proaspătă și/sau destinate industrializării (tomate, castraveți, ardei, vinete etc.)	Întă	12.500,00 lei	13.875,00 lei	15.477,00 lei	17.202,60 lei	19.126,80 lei	21.285,75 lei	99.467,150,00 lei
PD11-04 Sprijin cuplat pentru venit - Legume cultivate în câmp și/ sau cartof	Întă	8.125,000 lei	8.775,000 lei	9.477,000 lei	10.234,250 lei	11.053,250 lei	11.937,250 lei	59.601,750,00 lei
PD11-05 Sprijin destinat consolidării și sustenabilității producătorilor de plante medicinale, aromatice și floricole	Medi	1.650,000 lei	1.732,500 lei	1.915,278 lei	2.204,762 lei	2.650,974 lei	3.453,104 lei	13.606,620,06 lei
PD11-06 Sprijin cuplat pentru venit – kg de lapte de bovine	Întă	144.000,000 lei	167.475,000 lei	186.294,000 lei	214.410,000 lei	245.760,000 lei	278.100,000 lei	1.236.039.000,00 lei

PD11-07 Sprijin cuplat pentru venit - carne vită, mânzat și ovine	În al tă	70.000.00 0,00 lei	78.967.00 0,00 lei	87.140.80 0,00 lei	94.850.90 0,00 lei	97.996.80 0,00 lei	101.159.5 00,00 lei	530.115.0 00,00 lei
PD11-08 Sprijin cuplat pentru venit – kg de lapte de ovine-caprine	În al tă	35.795.00 0,00 lei	39.572.37 7,50 lei	43.213.73 6,00 lei	46.862.25 5,50 lei	50.517.93 6,00 lei	54.180.77 7,50 lei	270.142.0 82,50 lei
ECO-SCHEMĂ12-01 Sprijin cuplat pentru venit – plante furajere: lucernă și măzăriche	M e di e	1.040.000 ,00 lei	1.164.800 ,00 lei	1.311.726 ,00 lei	1.469.967 ,20 lei	1.649.793 ,60 lei	1.851.330 ,00 lei	8.487.616, 80 lei
ECO-SCHEMĂ12-02 Sprijin cuplat pentru venit – leguminoase pentru industrializare (mazăre de grădină, fasole boabe, fasole păstăi) și porumb zaharat	M e di e	3.900.000 ,00 lei	4.446.000 ,00 lei	5.070.000 ,00 lei	5.778.500 ,00 lei	6.587.750 ,00 lei	7.507.500 ,00 lei	33.289.75 0,00 lei
ECO-SCHEMĂ12-03 Sprijin cuplat pentru venit – Soia	M e di e	6.250.000 ,00 lei	6.750.000 ,00 lei	7.290.000 ,00 lei	7.872.500 ,00 lei	8.502.500 ,00 lei	9.182.500 ,00 lei	45.847.50 0,00 lei
PD31-01 Sprijin complementar pentru tineri, noi instalați și fermele de familie	În al tă	- lei	1.600.000 ,00 lei	2.010.000 ,00 lei	2.414.400 ,00 lei	2.822.400 ,00 lei	3.232.000 ,00 lei	12.078.80 0,00 lei
<i>zone defavorizate, 10%</i>		- lei	- lei	<i>10.000,00 lei</i>	<i>14.400,00 lei</i>	<i>22.400,00 lei</i>	<i>32.000,00 lei</i>	<i>78.800,00 lei</i>
SECTORIALE		413.600.0 00,00 lei	557.020.0 00,00 lei	600.670.0 00,00 lei	845.550.0 00,00 lei	928.980.0 00,00 lei	1.012.410 .000,00 lei	4.358.230. 000,00 lei
SV11-01 Investiții în sectorul vitivinicol	M e di e	120.000.0 00,00 lei	120.000.0 00,00 lei	120.000.0 00,00 lei	180.000.0 00,00 lei	240.000.0 00,00 lei	300.000.0 00,00 lei	1.080.000. 000,00 lei
SV11-02 Măsurile de sprijin pentru plantare și/ sau reconversie inclusiv cu soiuri autohtone și soiuri de selecție nouă	În al tă	280.000.0 00,00 lei	420.000.0 00,00 lei	420.000.0 00,00 lei	560.000.0 00,00 lei	560.000.0 00,00 lei	560.000.0 00,00 lei	2.800.000. 000,00 lei

SA11-01 Sprijin pentru dezvoltarea sectorului apicol	Me di e	4.150.000 ,00 lei	5.320.000 ,00 lei	6.490.000 ,00 lei	7.660.000 ,00 lei	8.830.000 ,00 lei	10.000.00 0,00 lei	42.450.00 0,00 lei
SFL21-01 Îmbunătățirea planificării producției și adaptarea acesteia la cerere, precum și finanțarea tehnologiilor adaptate la condițiile climatice aflate în schimbare	Me di e	- lei	- lei	10.725.00 0,00 lei	32.175.00 0,00 lei	42.900.00 0,00 lei	53.625.00 0,00 lei	139.425.0 00,00 lei
SV21-01 Sprijin pentru dezvoltarea de produse inovatoare, inclusiv produse vitivinicole și subproduse de vinificație	Me di e	- lei	- lei	9.000.000 ,00 lei	9.000.000 ,00 lei	9.000.000 ,00 lei	9.000.000 ,00 lei	36.000.00 0,00 lei
SV22-01 Susținerea promovării produselor vitivinicole	Me di e	9.450.000 ,00 lei	9.450.000 ,00 lei	9.450.000 ,00 lei	9.450.000 ,00 lei	9.450.000 ,00 lei	9.450.000 ,00 lei	56.700.00 0,00 lei
SV22-02 Sprijin pentru promovarea enoturismului	Me di e	- lei	2.250.000 ,00 lei	3.000.000 ,00 lei	3.750.000 ,00 lei	4.500.000 ,00 lei	5.250.000 ,00 lei	18.750.00 0,00 lei
CALITATE-SA23-02 Asigurarea calității și promovarea produselor apicole	În al tă	- lei	- lei	11.280.00 0,00 lei	11.340.00 0,00 lei	11.400.00 0,00 lei	11.460.00 0,00 lei	45.480.00 0,00 lei
SFL23-01 Sprijin pentru îmbunătățirii calității și siguranței produselor în vederea creșterii atractivității pentru consumatori	În al tă	- lei	- lei	10.725.00 0,00 lei	32.175.00 0,00 lei	42.900.00 0,00 lei	53.625.00 0,00 lei	139.425.0 00,00 lei
DEZVOLTAREA RURALĂ		1.632.961 .000,00 lei	1.932.650 .500,00 lei	2.337.574 .000,00 lei	2.553.689 .000,00 lei	2.994.970 .000,00 lei	3.438.456 .000,00 lei	14.890.30 0.500,00 lei
INVEST11-01 Sprijin pentru investiții în înființarea, dezvoltarea și modernizarea exploatațiilor agricole în sectorul vegetal	Me di e	550.000.0 00,00 lei	659.250.0 00,00 lei	755.500.0 00,00 lei	819.500.0 00,00 lei	932.250.0 00,00 lei	1.092.500 .000,00 lei	4.809.000. 000,00 lei

INVEST11-02 Construcția sau modernizarea fermelor zootehnice	În altă	312.000.000,00 lei	385.500.000,00 lei	436.000.000,00 lei	447.500.000,00 lei	509.500.000,00 lei	560.000.000,00 lei	2.650.500.000,00 lei
RISK11-01 Contribuții financiare la plata primelor de asigurare - Asigurarea riscului;	Medie	119.876.000,00 lei	119.876.000,00 lei	119.876.000,00 lei	119.876.000,00 lei	119.876.000,00 lei	119.876.000,00 lei	719.256.000,00 lei
RISK11-02 Fond mutual de reziliență pentru gestionarea riscurilor destinat formelor asociative	Medie	3.750.000,00 lei	6.250.000,00 lei	6.250.000,00 lei	10.000.000,00 lei	11.250.000,00 lei	12.500.000,00 lei	50.000.000,00 lei
AGRI-ECO12-01 Susținerea fermelor eco în perioada de conversie	Medie	11.885.000,00 lei	19.858.000,00 lei	30.581.000,00 lei	41.304.000,00 lei	52.027.000,00 lei	62.750.000,00 lei	218.405.000,00 lei
AGRI-ECO12-02 Susținerea fermelor eco în perioada de post-conversie	Medie	78.385.000,00 lei	109.488.000,00 lei	140.591.000,00 lei	171.694.000,00 lei	202.797.000,00 lei	233.900.000,00 lei	936.855.000,00 lei
INVEST12-01 Investiții în creșterea rezilienței la schimbări climatice, managementul durabil al resurselor naturale, inclusiv în achiziția și modernizarea sistemelor de irigații	În altă	125.000.000,00 lei	125.000.000,00 lei	147.500.000,00 lei	157.500.000,00 lei	180.000.000,00 lei	202.500.000,00 lei	937.500.000,00 lei
INVEST21-01 Sprijin pentru investiții în infrastructura de postrecoltare, depozitare și procesare a produselor agricole	În altă	87.500.000,00 lei	105.000.000,00 lei	140.000.000,00 lei	175.000.000,00 lei	245.000.000,00 lei	350.000.000,00 lei	1.102.500.000,00 lei
COOP-AKIS21-01 Cooperare și inovare în agricultură prin intermediul grupurilor operaționale formate din: fermieri, asociații, grupuri de producători, cercetare, învățământ	În altă	5.400.000,00 lei	8.100.000,00 lei	10.800.000,00 lei	10.800.000,00 lei	13.500.000,00 lei	16.200.000,00 lei	64.800.000,00 lei
COOP22-01 Sprijin pentru cooperarea fermierilor prin forme asociative nou create	În altă	- lei	2.500.000,00 lei	3.750.000,00 lei	6.250.000,00 lei	8.750.000,00 lei	10.000.000,00 lei	31.250.000,00 lei
DR31-01 Sprijin pentru instalarea tinerilor și noilor fermieri	În altă	52.500.000,00 lei	52.500.000,00 lei	78.750.000,00 lei	105.000.000,00 lei	105.000.000,00 lei	147.500.000,00 lei	541.250.000,00 lei

DR31-02 Sprijin pentru susținerea fermelor de familie în zonele rurale	În al tă	100.000.0 00,00 lei	100.000.0 00,00 lei	140.000.0 00,00 lei	140.000.0 00,00 lei	180.000.0 00,00 lei	180.000.0 00,00 lei	840.000.0 00,00 lei
DR32-01 Crearea/ modernizarea infrastructurii aferente exploatației agricole	M e d i e	- lei	90.000.00 0,00 lei	120.000.0 00,00 lei	120.000.0 00,00 lei	150.000.0 00,00 lei	150.000.0 00,00 lei	630.000.0 00,00 lei
DR32-02 Investiții în diversificarea activităților economice non-agricole, inclusiv din sfera bioeconomiei circulare în spațiul rural	În al tă	16.000.00 0,00 lei	24.000.00 0,00 lei	32.000.00 0,00 lei	48.000.00 0,00 lei	64.000.00 0,00 lei	80.000.00 0,00 lei	264.000.0 00,00 lei
DR32-03 Sprijin pentru investiții în domeniul agroturismului	În al tă	15.000.00 0,00 lei	15.000.00 0,00 lei	15.000.00 0,00 lei	15.000.00 0,00 lei	15.000.00 0,00 lei	15.000.00 0,00 lei	90.000.00 0,00 lei
DR32-04 LEADER	În al tă	153.000.0 00,00 lei	96.600.00 0,00 lei	96.600.00 0,00 lei	100.800.0 00,00 lei	100.800.0 00,00 lei	100.000.0 00,00 lei	647.800.0 00,00 lei
AKIS33-01 Transfer și schimb de cunoștințe	În al tă	- lei	10.500.00 0,00 lei	10.500.00 0,00 lei	10.500.00 0,00 lei	50.000.00 0,00 lei	50.000.00 0,00 lei	131.500.0 00,00 lei
AKIS33-02 Consiliere în afaceri agricole	În al tă	1.275.000 ,00 lei	1.402.500 ,00 lei	1.530.000 ,00 lei	1.785.000 ,00 lei	2.040.000 ,00 lei	2.550.000 ,00 lei	10.582.50 0,00 lei
AKIS33-03 Educație și formare profesională	În al tă	1.090.000 ,00 lei	1.526.000 ,00 lei	1.526.000 ,00 lei	2.180.000 ,00 lei	2.180.000 ,00 lei	2.180.000 ,00 lei	10.682.00 0,00 lei
MP22-01 Program național de promovare în școli a consumului de alimente nutritive, corelat cu oferta locală de produse	M e d i e	- lei	- lei	50.400.00 0,00 lei	50.400.00 0,00 lei	50.400.00 0,00 lei	50.400.00 0,00 lei	201.600.0 00,00 lei
CALITATE-TS23-01 Sprijin pentru încadrarea în sistemele de calitate	În al tă	300.000,0 0 lei	300.000,0 0 lei	420.000,0 0 lei	600.000,0 0 lei	600.000,0 0 lei	600.000,0 0 lei	2.820.000, 00 lei
TOTAL		2.359.183	2.846.338	3.334.580	3.847.048	4.426.151	5.010.113	21.823.41

	.500,00 lei	.177,50 lei	.540,75 lei	.784,88 lei	.204,08 lei	.712,16 lei	5.919,36 lei
--	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	------------------------

7. Monitorizarea, raportarea și evaluarea implementării PSPA

Prezentul PSPA oferă o imagine de ansamblu asupra activităților și măsurilor cheie care vor duce la atingerea obiectivelor specifice stabilite, precum și o prezentare generală a indicatorilor pe baza cărora va fi monitorizată și evaluată implementarea PSPA. Pentru a monitoriza progresul implementării PSPA, în vederea ajustării la necesitate acestuia, este necesar de a stabili un sistem eficient de monitorizare și evaluare.

Implementarea PSPA va fi monitorizată de MAIA într-un mod eficient, corect și va asigura funcționarea unui control managerial intern pentru punerea în aplicare a PSPA prin asigurarea unei distribuții și separări clare dintre funcțiile ministerului și ale altor instituții implicate în gestionarea PSPA în conformitate cu prevederile legale.

MAIA va colecta, menține și gestiona informațiile și statisticile legate de implementarea PSPA, care sunt necesare pentru monitorizarea și evaluarea progresului atingerii obiectivelor și indicatorilor stabiliți.

În acest scop, MAIA va stabili un cadru de monitorizare și evaluare a performanței politicii naționale. Cadrul de monitorizare și evaluare a implementării PSPA include următoarele elemente:

- indicatori de produs, rezultat și impact;
- scopuri stabilite în raport cu obiectivul specific relevant pentru indicatorii de performanță;
- colectarea, stocarea și schimbul de date;
- raportarea periodică a operațiunilor, activitățile de monitorizare și evaluare;
- evaluarea ex-post și alte activități de evaluare legate de PSPA pentru a examina eficacitatea, eficiența, relevanța și coerența PSPA.

MAIA, în calitate de organism de conducere de comun cu Comitetul de Monitorizare pentru implementarea PSPA, va monitoriza în mod regulat implementarea și progresul înregistrat în atingerea obiectivelor specifice ale PSPA în baza indicatorilor. Pentru indicatorii care nu sunt măsurabili din statisticile oficiale, vor fi implementate metode alternative de monitorizare, așa cum se recomandă în Manualele UE pentru Monitorizare și Evaluare. Pregătirea unui Raport anual privind implementarea PSPA va fi un element cheie al monitorizării și gestionării. MAIA, în calitate de organ de conducere, va pregăti și va prezenta Guvernului rapoarte anuale privind stadiul implementării PSPA, care vor fi discutate anterior în cadrul Comitetului de Monitorizare pentru implementarea PSPA. Raportul anual va fi publicat pe site-ul web al MAIA.

Rapoartele anuale vor consta în informații cheie calitative și cantitative privind implementarea PSPA în raport cu indicatorii și datele financiare setate. Acestea vor include, de asemenea, informații despre rezultatele obținute și progresul în atingerea obiectivelor stabilite. MAIA, pentru a monitoriza mai atent implementarea activităților PSPA, până în luna decembrie a anului în curs, va pregăti planuri operaționale anuale de implementare pentru fiecare an următor.

Comitetul de Monitorizare pentru implementarea PSPA, la una dintre ședințe va trece în revistă progresul înregistrat în implementarea PSPA Strategic prin atingerea scopurilor și indicatorilor acestora. Consiliul va discuta probleme deschise care afectează implementarea PSPA și activitățile întreprinse pentru a le aborda, constatările evaluărilor progreselor înregistrate, capacitatea instituțională necesară și implementarea activităților de comunicare și vizibilitate legate de PSPA.

Pentru a reglementa procedurile de monitorizare a implementării PSPA, MAIA, în 2025, va prescrie procedurile necesare. Pe parcursul anului 2028, la jumătatea perioadei de implementare a PSPA, se va face o evaluare intermediară a realizărilor și rezultatelor implementării PSPA. La necesitate, pe baza acestei analize, textul PSPA Strategic va fi actualizat. Evaluarea realizării îndeplinirii angajamentelor strategice la mijlocul perioadei strategice împreună cu textul actualizat al PSPA ar trebui să fie înaintate spre aprobare Guvernului până cel târziu octombrie 2028.

Evaluarea ex-post a implementării PSPA Strategic este planificată să fie realizată după sfârșitul perioadei de implementare a PSPA 2025-2030. Analiza va evalua efectele implementării pe baza indicatorilor și obiectivelor PSPA și va face o analiză detaliată pentru a vedea în ce măsură PSPA poate fi considerat relevant, eficient și coerent cu alte politici naționale. Evaluarea va oferi, de asemenea, lecții învățate pentru a identifica lacunele și problemele, adică potențialul de îmbunătățire suplimentară a intervențiilor pentru a contribui la maximizarea impactului lor viitor.

MAIA va asigura ca organismele implicate în implementarea intervențiilor sunt informate în mod adecvat cu privire la obligațiile care decurg din implementare, inclusiv obligațiile de furnizare a datelor în scopul înregistrării rezultate atinse. Pe lângă aceste angajamente, MAIA va oferi informații potențialilor Solicitanți și alți parteneri economici și sociali și publicului larg cu privire la conținutul PSPA, oportunități de acces la finanțare și progresele în implementare.

7.1 Comitetul de Monitorizare pentru implementarea PSPA

În scopul monitorizării implementării PSPA, Guvernul va numi membri ai **Comitetului de Monitorizare pentru implementarea PSPA**, la propunerea MAIA, care vor discuta și revizui Raportul anual privind implementarea PSPA, înainte de a-l transmite Guvernului spre aprobare.

La desemnarea membrilor Comitetului, este necesar să se respecte criteriile orizontale care să asigure o reprezentare echilibrată a autorităților publice și a reprezentanților intermediari:

- organisme relevante la nivel regional și local, precum și alte autorități publice, inclusiv autoritățile competente pentru protecția mediului;
- partenerii economici și sociali, inclusiv reprezentanți ai sectorului agroalimentar;
- organisme relevante care reprezintă societatea civilă și, după caz, organisme responsabile cu promovarea incluziunii sociale, a drepturilor fundamentale, a egalității de gen și a nediscriminării.

Acest Comitet este format inclusiv din reprezentanți ai instituțiilor competente, care au fost implicați în procesul de elaborare a PSPA, prin participarea reprezentanților acestora.

La selectarea membrilor Comitetului, trebuie respectate, printre altele, regulile privind egalitatea de gen.

Activitatea Comitetului va fi organizată în baza Regulamentului de activitate, care va descrie obligațiile membrilor, termenele, precum și alte proceduri importante pentru funcționarea eficientă a acestuia. Comitetul se întrunește cel puțin o dată pe an și analizează toate aspectele care afectează progresul în implementarea PSPA, pe baza materialelor primite, pregătite de MAIA.

7.2 Programarea intervențiilor politice agricole și rurale

Programarea intervențiilor politice a obiectivelor strategice pe termen lung ale *Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Agricolă și Rurală 2023-2030* la nivel operațional, se realizează prin transpunerea direcțiilor prioritare în PSPA 2025-2030.

PSPA 2025-2030 formează baza pentru programarea anuală a măsurilor de politică finanțate de la bugetul național care sunt implementate prin acte administrative interne ale MAIA. Direcțiile de politici din cadrul MAIA definesc în baza fișelor de intervenții din PSPA criteriile și condițiile detaliate pentru implementarea intervențiilor în consultare cu Comitetul de Monitorizare pentru implementarea PSPA și grupurile permanente de lucru a subsectoarelor din domeniul agroalimentar.

Criteriile detaliate pentru implementare intervențiilor PSPA sunt definite în ghidurile solicitantului aprobate prin Ordinul Ministrului, având drept scop asigurarea tratamentului egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea sprijinului în conformitate cu scopul intervențiilor.

-

ANEXA 1 Asigurarea transpunerii acquis-ului UE și implementarea progresivă a acestuia în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale și siguranței alimentare

Direcții și acțiuni prioritare	Legislația UE	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Indicatori de impact	Indicatori de rezultat	Instituții responsabile de implementare	Termen limită	Indicatori de produs
Capitolul 11 (Agricultură și Dezvoltare Rurală)													
1. Consolidarea capacităților instituționale în conformitate cu Acquis-ul Comunitar									Sector agro-alimentar mai performant și aliniat la cerințele UE	Structura de guvernare în domeniul agro-alimentar adaptată la cerințele PAC	MAIA, AIPA, ANSA	2027	
1.1.	Fortificarea capacităților instituționale MAIA (inclusiv extinderea resurselor umane)									Efectivul de personal extins cu min. 50%	MAIA	2024 - 2027	Efectivul de personalul MAIA suplimentat cu min. 42 unități
1.2.	Fortificarea capacităților Autorității de Management (IPARD) în cadrul MAIA	Reg. (EU) 2021/2115								MAIA pregătită structural pentru gestionarea fondurilor IPARD	MAIA	2027	Unitate IPARD stabilită
1.3.	Consolidarea capacităților AIPA, acreditarea instituțională la standardele și cerințele unei	Reg. (EU) 2021/2116 , Reg. (EU) 2022/0127 ,								AIPA pregătită pentru gestionarea fondurilor de preaderare	MAIA	2027	AIPA acreditată instituțional la standardele și cerințele unei Agenții de Plăți UE

Agenții de Plăți UE	Reg. (EU) 2022/0128												
1.4. Crearea unei structuri de gestionare a intervențiilor de piață													
1.5. Organizarea Sistemului de Inovare și Transfer de Cunoștințe (AKIS)	Reg. (EU) 2021/2116									Creșterea capacităților de accesare a fondurilor și a cunoștințelor fermierilor în domeniul agro-alimentar	MAIA	2026	Sistem AKIS funcțional
1.5 Elaborarea strategiei privind AKIS, care include definirea actorilor, misiunii și rolurilor acestora										Creșterea capacităților de accesare a fondurilor și a cunoștințelor fermierilor în domeniul agro-alimenta	MAIA	2026	Strategie elaborată și aprobată
2. Crearea unei capacități administrative de colectare, analiză și procesare a datelor agricole pentru furnizarea de servicii bazate pe dovezi și raportare către UE									Sector agro-alimentar mai performant urmare unor politici mai eficiente bazate pe evidențe	Capacitate administrativă de colectare, analiză și procesare a datelor agricole dezvoltată	MAIA	2028	8 sisteme informaționale funcționale

2.1.	Instituirea Sistemului Integrat de Administrare și Control (IACS)	Reg. (EU) 2021/2116 , Reg. (EU) 2022/1172 ,								AIPA pregătită pentru administrarea și monitorizare fondurilor de sprijin financiar conform cerințelor UE	MAIA/ AIPA	2030	Sistemului Integrat de Administrare și Control (IACS) funcțional
2.1.1.	Implementarea Registrului Digital al Fermierului din Moldova (Registrul Fermierului)	Reg. (EU) 2022/1173								Creșterea capacităților de implementare a politicilor în sectorul agricol	MAIA/ AIPA	2027	Registrului Digital al Fermierului din Moldova (Registrul Fermierului) funcțional
2.1.2.	Perfecționarea și alinierea Registrului de Stat al Animalelor (RSA) la cerințele comunitare									Creșterea capacităților de monitorizare a efectivului de animale în exploatațiile agricole	MAIA/ ANSA	2029	Registrului de Stat al Animalelor (RSA) funcțional, conform cerințelor UE
2.1.3.	Implementarea Sistemului de Identificare a Parcelelor de Teren (LPIS)									Fortificarea capacităților de gestionare a fondurilor alocate pentru finanțarea politici agricole	MAIA/ AIPA	2030	Sistemului de Identificare a Parcelelor de Teren (LPIS) funcțional

2.1.4.	Stabilirea sistemului de aplicare a datelor geo-spațială (GSA)									Fortificarea capacităților de gestionare a fondurilor alocate pentru finanțarea politicii agricole	MAIA/ AIPA	2030	sistemul de aplicare a datelor geo-spațială (GSA) funcțional
2.1.5.	Stabilirea sistemului de monitorizare a teritoriilor (AMS)									Fortificarea capacităților de gestionare a fondurilor alocate pentru finanțarea politicii agricole	MAIA/ AIPA	2030	sistemul de monitorizare a teritoriilor (AMS) funcțional
2.2.	Implementarea Rețelei Informaționale Sustenabile Agricole (RISA)	Reg. (EU) 2023/2674 , Reg. (EU) 1217/2009 , Reg. (EU) 2015/0220								Creșterea capacităților de implementare a politicilor în sectorul agricol	MAIA/ AIPA	2027	Rețeaua Informațională Sustenabilă Agricolă (RISA) funcțională
2.3.	Sistemul Informațional al Piețelor Agricole (SIPA)									Creșterea capacităților de implementare a politicilor în sectorul agricol	MAIA/ AIPA	2027	Sistemul Informațional al Piețelor Agricole (SIPA) funcțional

2.4.	Sistemul Informațional pentru Planificarea și Monitorizarea Politicilor Agricole (SIPMPA)									Creșterea capacităților de implementare a politicilor în sectorul agricol	MAIA/AIPA	2027	Sistemul Informațional pentru Planificarea și Monitorizarea Politicilor Agricole (SIPMPA) funcțional
3.	Tranziția către cadrul de politici PAC al UE								Sector agroalimentar durabil și produse alimentare sigure	Creșterea capacităților de atragere a fondurilor UE prin alinierea la instrumentele PAC	MAIA	2030	PSPA pus în aplicare
3.1.	Evaluarea la jumate de termen al implementării PSPA Strategic al Politicii Agricole, revizuirea și completarea acțiunilor de implementare	Reg. (EU) 2021/2115 , Reg. (EU) 2021/2289 , Reg. (EU) 2023/0370 ,								Îmbunătățirea PSPA în vederea maximizării impactului	MAIA	2028	PSPA revizuit și ajustat conform evaluării
3.2.	Introducerea mecanismelor de eco-condiționalitate, inclusiv a cerințelor legate de	Reg. (EU) 2021/2290 , Reg. (EU) 2023/130,								Minimizarea impactului negativ asupra mediului a activităților agricole	MAIA	2030	Intervenții din cadrul PSPA revizuite și ajustate conform noilor cerințe din 2028

	gestionare (SMRs) și a bunelor condiții agricole și de mediu (GAECs)	Reg. (EU) 2022/1475											
3.3.	Elaborarea și implementarea cadrului de monitorizare și evaluare pentru sprijin financiar conform PAC									Sprijinul oferit de PSPA în termen, cu eficiență maximă și impact scontat	MAIA/AIPA	2030	Instrumente de monitorizare a PSPA funcționale
4. Ajutoare de stat în agricultură respectând regulile UE de concurență									Piață agricolă funcțională prin asigurarea condițiilor de concurență echitabilă	Creșterea capacităților de producere a fermierilor din sectoarele în dificultate	MAIA / CC	2030	Instrumente UE de gestionare a crizelor funcționale
4.1.	Considerarea introducerii de ajutoare de stat în agricultură compatibile cu piața internă, în conformitate cu articolele 107 și 108 al tratatului CE	Reg. (EU) 2023/2831 , Reg. (EU) 2022/2472 , Reg. (EU) 2014/0651 , Reg. (EU) 2013/1408 ,								Minimizarea efectelor crizelor asupra sectorului agro-alimentar	MAIA/ CC	2030	Instrumente de aplicare a ajutoarelor de stat compatibile cu normele UE

		Reg. (EU) 2013/1407 , Reg. (EU) 2015/1589 , Reg. (EU) 2004/0794											
5.	Pregătirea pentru aplicarea măsurilor și intervențiilor de piață							Piață agricolă funcțională prin asigurarea condițiilor de concurență echitabilă	Minimizarea efectelor crizelor asupra sectorului agro-alimentar	MAIA	2030	Instrumente UE de gestionare a pieței funcționale	
5.1.	Stabilirea mecanismului de intervenție publică și stocare privată							Minimizarea efectelor crizelor asupra sectorului agro-alimentar	MAIA	2030	Intervenții de piață pregătite pentru a fi puse în aplicare compatibile cu normele UE		
5.2.	Introducerea standardelor de marketing și etichetare pentru bovină, porcină, ouă, pasăre, fructe și legume, miere	Reg. (EU) 2000/1760 , Reg. (EU) 2000/1825 ,						Creșterea încrederii consumatorilor în siguranța produselor	MAIA/ ANSA	2030	Standarde de marketing și etichetare aprobate și aplicate		

	Reg. (EU) 2008/0566 , Reg. (EU) 2017/1182 , Reg. (EU) 2017/1184 , Reg. (EU) 2002/2004 , Reg. (EU) 1989/0226 , Reg. (EU) 2008/0617 , Reg. (EU) 2023/2464 , Reg. (EU) 2023/2465 , Reg. (EU) 2023/2466 ,												
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		Reg. (EU) 2011/0543 , Reg. (EU) 2011/1333 , Reg. (EU) 2023/2429 , Reg. (EU) 2023/2430 , Reg. (EU) 2022/2104 , Reg. (EU) 2022/2105 ,											
5.3.	Dezvoltarea măsurilor de promovare a produselor agricole și a schemelor de calitate (DOP, IGP, IG)	Reg. (EU) 2018/0150 , Reg. (EU) 2007/0445 , Reg. (EU) 2019/0033 ,								Creșterea încrederii consumatorilor în calitatea produselor	MAIA/ ANSA/ ONVV/ AGEPI	2030	Produse etichetate prin scheme de calitate

	<p>Reg. (EU) 2019/0034</p> <p>,</p> <p>Reg. (EU) 2012/1151</p> <p>,</p> <p>Reg. (EU) 2021/2117</p> <p>,</p> <p>Reg. (EU) 2014/0664</p> <p>,</p> <p>Reg. (EU) 2014/0668</p> <p>,</p> <p>Reg. (EU) 2013/1308</p> <p>,</p> <p>Reg. (EU) 2019/0787</p> <p>,</p> <p>Reg. (EU) 2021/1235</p> <p>,</p> <p>Reg. (EU) 2021/1236</p> <p>,</p>												
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		Reg. (EU) 2021/1465 , Reg. (EU) 2014/1144 , Reg. (EU) 2015/1829 , Reg. (EU) 2015/1831 ,											
5.4.	Stabilirea procedurilor de promovare pentru programele școlare UE de fructe, legume și lapte (pilotarea PSPA național de promovare în școli a consumului de alimente nutritive, corelat cu oferta locală de produse)	Reg. (EU) 2017/0040 , Reg. (EU) 2017/0039 , Reg. (EU) 2012/0511 , Reg. (EU) 2012/0880 , Reg. (EU) 2018/0150 ,							Creșterea consumului de alimente nutritive în școli și promovarea consumului local	MAIA	2030	Program național de promovare în școli a consumului de alimente nutritive, corelat cu oferta locală de produse implementat	

5.5.	Dezvoltarea mecanismelor comerciale (generale și detaliate) pentru sectorul agricol	Reg. (EU) 2016/1237 , Reg. (EU) 2016/1239 , Reg. (EU) 2020/0760 , Reg. (EU) 2020/0761 , Reg. (EU) 2020/1987 , Reg. (EU) 2020/1988 , Reg. (EU) 2012/0481 , Reg. (EU) 2006/1643 , Reg. (EU) 2008/1041 ,									Creșterea performanței exporturilor sectorului agroalimentar	MAIA	2030	Mecanisme comerciale instituite și funcționale
------	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------	------	--

		Reg. (EU) 1995/1439 , Reg. (EU) 1995/1484 , Reg. (EU) 2022/0127 , Reg. (EU) 2021/2116 , Reg. (EU) 2008/1276 ,											
6.	Dezvoltarea producerii în sistem ecologic, de certificare și etichetare							O societate sănătoasă și mediu curat	Creșterea ponderii producției în sistem ecologic	MAIA	2030	Standarde UE în domeniu implementate	
6.1.	Etape de armonizare (de exemplu, certificare, controale, etichetare) față de standardele UE de agricultură ecologică	Reg. (EU) 2018/848, Reg. (EU) 2020/2146 , Reg. (EU) 2021/1189 ,						Creșterea ponderii producției în sistem ecologic	MAIA	2030	Standarde UE în domeniu implementate		

	Reg. (EU) 2022/1450 ,													
	Reg. (EU) 2021/0771 ,													
	Reg. (EU) 2021/2304 ,													
	Reg. (EU) 2021/1698 ,													
	Reg. (EU) 2021/1342 ,													
	Reg. (EU) 2021/2305 ,													
	Reg. (EU) 2020/0464 ,													
	Reg. (EU) 2021/0279 ,													
	Reg. (EU) 2021/1165 ,													

		Reg. (EU) 2021/1378 ,												
		Reg. (EU) 2021/2306 ,												
		Reg. (EU) 2021/2307 ,												
		Reg. (EU) 2021/2119 ,												
		Reg. (EU) 2021/2325 ,												
		Reg. (EU) 2019/0723												
Capitolul 12 (Siguranța alimentelor)														
7.	Îmbunătățirea capacității MAIA și ANSA de a implementa cerințele de sănătate a animalelor și plantelor, și de siguranță a alimentelor								O societate sănătoasă și mediu curat	Creșterea performanței sectorului alimentar și accesului la piețele, externe	MAIA/ ANSA	2027	Reglementări în domeniul sănătății animalelor și siguranței plantelor armonizate și implementate	
7.1.	Actualizarea cerințelor și mecanismelor pe domeniul sănătății	Reg. (EU) 2016/429,								Creșterea calității produselor de	MAIA/ ANSA	2027	Mecanisme funcționale pentru asigurarea calității și siguranței produsului	

	animalelor în vederea implementării acquis-ului revizuit și consolidat	Reg. (EU) 2018/1629 , Reg. (EU) 2018/1882 , Reg. (EU) 2020/687, Reg. (EU) 2020/688, Reg. (EU) 2020/689								origine animală			
7.2.	Actualizarea cerințelor pe domeniul sănătății animalelor și mecanismelor de asigurare a trasabilității	Reg. (EU) 2021/520, Reg. (EU) 2019/2035								Creșterea calității produselor de origine animală	MAIA/ ANSA	2027	Mecanisme funcționale pentru asigurarea calității și siguranței produsului
7.3.	Actualizarea cerințelor și mecanismelor pe domeniul sănătății plantelor, în vederea implementării acquis-ului comunitar	Reg. (EU) 2016/2031 , Reg. (EU) 2022/1941 , Reg. (EC) No 2100/94,								Creșterea calității produselor de origine vegetală	MAIA/ ANSA	2027	Mecanisme funcționale pentru asigurarea calității și siguranței produsului

		Reg. (EU) 2020/1213 , Reg. (EU) 2019/2148											
7.4.	Actualizarea controalelor și altor activități oficiale efectuate pentru a asigura aplicarea legislației privind produsele alimentare și furajele, regulile privind sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și produsele de protecție a plantelor	Reg. (EU) 2017/625 , Reg. (EU) 2019/1715 IMSOC								Creșterea calității și siguranței produselor alimentare	MAIA/ ANSA	2030	Mecanisme funcționale pentru asigurarea calității și siguranței produsului
7.5.	Asigurarea implementării acquis-ului privind stabilirea și testarea	Reg. (EC) No 470/2009,								Creșterea calității și siguranței produselor alimentare	MAIA/ ANSA	2030	Mecanisme funcționale pentru asigurarea calității și siguranței produsului

	reziduurilor și a contaminării cu produse agrochimice, și corespunzător, îmbunătățirea controlului oficial și a capacității de testare a sectorului privat în baza evaluării necesităților sistemului de control oficial și a capacităților de testare de laborator a sectorului privat.	Reg. (EU) 2019/1009 , Reg. (EC) No 396/2005, Reg. (EU) 2022/1646 , Reg. (EU) 2022/1644 , Reg. (EU) 2019/2090											
7.6.	Revizuirea și actualizarea cerințele și mecanismele pe domeniul sănătății animale pentru implementarea acquis-ului în domeniul igienei produselor	Reg. (EC) No 853/2004, Reg. (EC) No 852/2004, Reg. (EC) No 183/2005,								Creșterea calității și siguranței produselor alimentare	MAIA/ ANSA	2030	Mecanisme funcționale pentru asigurarea calității și siguranței produsului

alimentare și furajelor	Reg. (EC) No 2074/2005												
8. Racordare graduală la Pactul verde european și Strategia de la fermă la consumator									O societate sănătoasă și mediu curat	Creșterea performanței și siguranței alimentelor	MAIA/ ANSA	2028	Reglementări revizuite și racordate la Pactul Verde European
8.1.	Evaluarea nivelului de concordanță a politicilor și reglementărilor naționale la Pactul Verde European și Strategia de la fermă la consumator	Reg. (EU) 2021/1119 , Directiva 2023/0085								Creșterea performanței și siguranței alimentelor	MAIA/ ANSA	2028	Evaluare efectuată și reglementările revizuite și racordate la normele UE
8.2.	Adresarea practicilor comerciale neloiale în relațiile business-to-business din lanțul de aprovizionare cu produse agricole și alimentare	Directiva 2019/633								Îmbunătățirea condițiilor de activitate economică	MAIA/ CC	2027	Instrumente funcționale care să excludă practicile neloiale

Anexa 1. Sectorul vegetal, analiza SWOT desfășurată

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Tradiții și experiență istorică în producerea agricolă; ● Soluri și condiții climatice prielnice pentru producerea agricolă; ● Proximitatea geografică de piețele UE și CSI; ● Produse moldovenești recunoscute pentru gust autentic; ● Comerț liberalizat cu UE, Turcia, Europa de Sud-Est și țările EFTA, CEFTA; ● Existența Asociațiilor de profil în sprijinul sectoarelor. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Venituri fluctuante; ● Schimbările climatice manifestate prin creșterea temperaturilor medii anuale, scăderea volumului precipitațiilor; fenomene climatice extreme ● Degradarea terenurilor agricole ● Productivitate joasă; ● Costuri mari de producere (energie, motorină, irigare); ● Instrumente naționale de gestionare a riscurilor insuficiente și nefuncționale. ● Acces limitat la inovații și la mijloace financiare de creditare; ● Acces limitat la surse de apă pentru irigare; ● Lipsa cooperării fermierilor în producție și marketing ori lipsa acestora (condiție p/u fermierii micro/mici: accesarea sprijinului financiar în comun), lipsa asociațiilor de profil în unele domenii de nișă; ● Dificultăți în asigurarea cu forță de muncă calificată și sezonieră; ● Dificultăți la consolidarea terenurilor; ● Nivel redus al practicilor benefice pentru mediu în cazul culturilor mari (culturi fixatoare de azot, muștarul, mazărice); ● Suprafețe reduse a culturilor furajere; ● Lipsa stimulentei și a condiționalităților pentru cultivarea culturilor furajere; ● Micșorarea suprafețelor terenurilor irigate; ● coordonare slabă a activităților de marketing dintre autorități publice, asociații ale producătorilor și exportatori; ● lipsa brandului și a strategiei de promovare a produselor horticoale. ● Lipsa stimulentei financiare pentru horticultură, lipsa programelor naționale anuale tranzitorii (de ex: cartof); ● Nivel redus de recoltare mecanizată în horticultură;

	<ul style="list-style-type: none"> ● Cotă mică a plantațiilor horticole intensive; ● Diversificare insuficientă a speciilor cultivate; ● cadrul legislativ nu este aliniat la legislația Uniunii Europene; <p>lipsa susținerii producătorului local din punct de vedere a instruirii, fiscalității, a siguranței alimentelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● lipsa legăturii dintre educație, cercetare, extensiune și necesitățile concrete ale fermierilor; ● lipsa politicilor de sinergie între agricultura ecologică, alimentație, nutriție și sănătatea populației.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Creșterea cererii globale și regionale de produse pe piețe asiatice și ale UE în contextul schimbărilor climatice; ● valoare adăugată mai mare prin forme alternative de marketing (marketing direct, etichetarea calității etc.); ● Oportunități de vânzare la prețuri mai mari datorită dorinței și așteptărilor deosebite ale consumatorilor (diversitate); ● Tendințele nutriționale - oportunități de piață și deschiderea de noi piețe de vânzare; ● Aprecierea/consumul sporit a producției alimentare interne/locale de către populație prin indicarea originii. ● reducerea degradării solurilor ● atenuarea efectelor schimbărilor climatice ● menținerea competitivitatea atât pe piețele interne, cât și pe cele internaționale ● Creșterea cererii pentru produse horticole ecologice; ● interesul și efortul în promovarea AE din partea Uniunii Europene, precum și a partenerilor de dezvoltare; ● dezvoltarea AE în armonie cu turismul rural și crearea noilor locuri de muncă; ● îmbunătățirea calității și a siguranței alimentelor pentru a răspunde standardelor internaționale de calitate în creștere; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Dependența sectorului de piețele tradiționale; ● Mediu de piață volatil (volatilitatea prețurilor); ● Acces limitat la finanțare; ● Daune cauzate de pericolele naturale; ● Cheltuieli și investiții neașteptate din cauza daunelor și/sau absenței lucrătorilor; ● Riscuri asociate variațiilor extreme ale condițiilor climatice; ● Reducerea disponibilității forței de muncă cauzată de emigrare; ● Pierderea capacității de cercetare și îmbătrânirea cadrelor didactice. ● apariția diferitor șocuri exogene negative care subminează capacitatea autorităților relevante de a implementa angajamentele din Program (criză de securitate, pandemie, etc); ● Instabilitatea prețurilor la produsele agricole și agroalimentare; ● Instabilitatea măsurilor de politici publice/măsurilor de sprijin; ● Destabilizarea echilibrului ecologic (de exemplu, degradarea solurilor, poluarea apelor, amenințarea biodiversității);

● Implementarea managementului durabil a resurselor naturale;● Extinderea și diversificarea suprafețelor culturilor cu valoare adăugată;● Potențial înalt de acces pe piețele UE;● Dezvoltarea mediului rural, crearea locurilor de muncă, diminuarea migrației.	

Anexa 2. Sectorul vitivinicol, analiza SWOT desfășurată

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Cultura și tradițiile milenare de producere a vinului; ● Condiții pedo-climaterice favorabile cultivării strugurilor; ● Suprafețe extinse a podgoriilor care reprezintă 5 % teren arabil sau 122 mii ha; ● Soiuri autohtone de struguri, element de diferențiere a ofertei pe piața mondială; ● Implementarea a 4 zone cu Indicații Geografice Protejate, IGP Codru, IGP Ștefan Vodă, IGP Valul lui Traian, IGP Divin; ● Brandul vinicol de țară “Vinul Moldovei. O legendă vie”; ● Diversitatea destinației de export (peste 70 piețelor de desfacere); ● Vânzările directe de la vinării generate de oenoturismul și traseul vinului; ● Avantajul de preț în special datorat nivelului de salarizare mai mic față de cel al competitorilor și costurilor input-urilor; ● ONVV parteneriat public-privat de suport a vectorului de dezvoltarea sustenabilă și de promovare a brandului vinicol. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Fragmentarea pronunțată a plantațiilor vitivinicole; ● Productivitatea slabă a podgoriilor, plantații neproductive (vechi, îmbătrânite, în mediu în Moldova 4-5 t/ha, iar în UE cca 6-7 t/ha); ● Practici și tehnici învechite de gestionare a plantațiilor (aprox. 60% neadaptate producerii vinului de calitate); ● Oferta excesivă a strugurilor de soiuri neatractive/ nepotrivite de calitate necorespunzătoare cerințelor pieței mondiale; ● Insuficiența suprafețelor plantate cu soiuri autohtone și soiuri de selecție nouă; ● Impactul vinului de casă asupra consumului intern; ● Suport limitat al fondurilor publice de susținere și stimularea companiilor din sector; ● Nivel scăzut al investițiilor străine directe în sector; ● Cantități mari a livrării către export a vinurilor în vrac ● Concentrarea excesivă pe piețele tradiționale
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Potențialul de acces pe piața UE și piețe atractive (Marea Britanie, China, Japonia, Coreea de Sud, Singapore, SUA, Canada, Ucraina); ● Acordurile de liber schimb: CEFTA, EFTA GUAM, CSI, Turcia. Republica Moldova beneficiază și de Sistemul Generalizat de Preferințe al SUA; ● Potențialul dezvoltării propunerii de valoare - vinul clasa Premium îmbuteliat; ● Îmbunătățirea calității și siguranței produselor pentru adaptarea la standardele internaționale de calitate; ● Tendință de sporire a numărului de producători de vin inovativ de clasa Premium; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Impactul negativ al schimbărilor climatice (incendii, inundații, condiții meteorologice extreme etc.); ● Perturbațiile din lanțul valoric cauzate de situații de criză de piață (pandemia globală COVID-19 și conflictul militar din Ucraina); ● Presiunile inflaționiste pe partea de inputuri, energie, logistică etc; ● Tendințele de migrație care au ca rezultat depopularea rurală semnificativă; ● Concurența sporită din partea țărilor producătoare de vin emergente (Georgia, Chili, Noua Zeelandă, Argentina); ● Insuficiența/ lipsa fondurilor de finanțare dedicate dezvoltării sectorului.

- Tendința dezvoltării cramelor și vinului de autor;
- Dezvoltarea oenoturismului.

Anexa 3. Sectorul zootehnic, analiza SWOT desfășurată

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Cerere stabilă la produse alimentare de origine animală; ● Școală științifică funcțională și tradiții academice în pregătirea specialiștilor pentru ramura zootehnică și a medicilor veterinari; ● Măsuri de sprijin financiar a șeptelului de animale și a producției obținute; ● Dezvoltare prioritară declarată de către Guvern; ● Existența infrastructurii asociative de profil minime; ● Experiență metodică și practică în creșterea animalelor și păsărilor agricole. ● cadru Legal în domeniul carne-ouă dezvoltat; ● existența cererii pe piața locală; ● circa 30% din companii sunt integrate pe verticală privind creșterea, procesarea și comercializarea cărnii și produselor din carne; ● existența unui laborator modern în domeniul carne-ouă; ● sistem de sprijin financiar de stat ce stimulează dezvoltarea sectorului carne-ouă; ● este inițiat procesul de armonizare a cadrului normativ în domeniul producerii și procesării cărnii; ● sectorul de producere a cerealelor are potențial de acoperire a necesarului de furaje pentru creșterea bovinelor, porcinelor, păsărilor și valorificarea lui prin ciclul închis la producția de carne autohtonă; ● consumul de carne, carne de orice specie preparate și produse din carne în creștere. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Numărul redus de specialiști zootehnicieni și medici veterinari în localitățile rurale; ● Numărul mare de ferme neautorizate în localitățile din țară; ● Lipsa laboratoarelor acreditate corespunzător cerințelor sanitar-veterinare comunitare; ● Reducerea suprafețelor și calității învelișului de iarbă a pășunilor precum și modul de repartizare către deținătorii de animale; ● Costuri mari de lansare a start-upurilor în ramura zootehnică; ● Suport insuficient în vederea selecției și geneticii animalelor la nivel de fermă; ● Grad redus de școlarizare a fermierilor în vederea practicilor moderne de întreținere a animalelor; ● Lipsa producției calitative de lapte - materie primă; ● Competitivitate scăzută a producției interne de lapte față de importuri; ● caracterul sezonier pronunțat al producției de lapte; ● producție de carne-ouă insuficientă pentru satisfacere a cererii interne; ● număr insuficient de exploatații autorizate pentru creșterea și întreținerea animalelor; ● prețuri înalte la furaje și materie primă pentru furaje; ● suprafețe reduse pentru producerea furajelor; ● productivitatea redusă pe unitate de calcul la un animal; ● declinul continuu al șeptelului de ovine-caprine;

<ul style="list-style-type: none"> ● Tradiții seculare de creștere a ovinelor și caprinelor; ● Condiții pedoclimatice favorabile pentru creșterea ovinelor și caprinelor ● Investiții relativ mici și costuri reduse necesare pentru exploatarea de ovine și caprine ● Rasele autohtone de ovine/caprine sunt bine adaptate condițiilor pedoclimatice locale ● Experiența în domeniul creșterii și ameliorării ovinelor și caprinelor ● Starea epizootică favorabilă a Republicii Moldova privind efectivele de ovine și caprine ● Potențial de creștere a exporturilor de animale vii și de carne de ovine și caprine în țările din CSI, Orientul Apropiat ● este inițiat procesul de armonizare a cadrului normativ în domeniul producerii și procesării laptelui; ● sistem de sprijin financiar de stat ce stimulează dezvoltarea sectorului de producere a laptelui; ● sectorul de producere a cerealelor are potențial de acoperire a necesarului de nutreț pentru creșterea bovinelor și valorificarea lui prin ciclu închis la producția de lapte autohtonă; ● posibilitatea și necesitatea integrării fermelor de creștere a bovinelor în sistemul agricultură durabilă; ● existența întreprinderilor ce dispun de capacități de procesare a laptelui; ● existența asociațiilor de profil în domeniul producerii laptelui; ● cererea pe piață a produselor lactate locale 	<ul style="list-style-type: none"> ● existența unui număr mare de gospodării casnice cu animale; ● număr mic de ferme de prăsilă; ● managementul ineficient al sistemului de reproducție în domeniul ovine-caprine; ● nivel redus de tehnologizare a fermelor de ovine-caprine; ● grad insuficient de valorificare a producției de ovine-caprine; ● regim juridic incomplet și neclar pentru sector; ● cercetări și rezultate științifice insuficiente în domeniu din partea mediului academic autohton și sistem educativ și de instruire în domeniu nedezvoltat;
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Venituri stabile și constante pe parcursul anului; ● Locuri de muncă permanente pe durata întregului an; ● Sursă de îngrășăminte organice pentru terenurile agricole; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Import de producție ieftină materie primă sau finită; ● Mijloace financiare insuficiente pentru realizarea obiectivelor;

<ul style="list-style-type: none"> ● Resurse genetice adaptate la condițiile naturale din regiune; ● Dezvoltare a start-upurilor în ramura zootehnică; ● Export al producției animaliere pe piețele UE. ● Creșterea gradului de procesare ● Consumul producției locale în instituții publice și de asistență socială. ● cooperarea dintre producătorii de carne mici pentru a obține un preț de vânzare mai bun și a deveni mai interesanți pentru cumpărătorii internaționali angro; ● dezvoltarea sistemului de informare și instruire a fermierilor din zootehnie privind accesul la informație despre ultimele tehnologii; ● dezvoltarea și promovarea tehnologiilor noi în producerea cărnii; ● listarea țării pentru exportul cărnii în UE; ● dezvoltarea sectorului zootehnic prin creșterea la acces la finanțare și tehnologii; ● diversificarea piețelor de export a cărnii; ● diversificarea produselor, promovarea produselor tradiționale, produse cu denumiri de origini; ● substituirea producției de carne de import cu cea autohtonă; ● dezvoltarea grupurilor de producere și marketing, precum și a altor forme de asociere; ● implementarea sistemului de management al calității; ● posibilități de accesare a fondurilor “directe” ale U.E. pentru menținerea fondului genetic de rase autohtone. ● Cererea de materii prime pentru industria de procesare; ● Program de promovare a produselor locale în curs de elaborare ● Constituirea unei entități juridice la nivel instituțional care să reprezinte interesele 	<ul style="list-style-type: none"> ● Fluxul producției animaliere de contrabandă prin segmentele de frontieră necontrolate de către autoritățile centrale; ● Carantină sanitară cauzată de boli și epizootii la animale; ● Blocaj al materiilor prime în situații perturbatoare ● Fluctuații de preț ale resurselor energetice ● scăderea prețurilor mondiale la carne și competiție înaltă din partea țărilor din regiune (Ucraina, Romania, Danemarca, Germania, China, UE); ● seceta pedologică, lipsa cerealelor sau prețuri prea înalte; ● risc de infectare la animale PPA, H5N1 sănătatea și bunăstarea animalelor ; ● fenomenele climatice adverse; ● scăderea ofertei de forță de muncă și a volumului de consum;
---	---

sectorului ovine/caprine din Republica Moldova

- Posibilități de accesare a fondurilor donatorilor pentru menținerea/ suplینirea fondului genetic de rase autohtone
- Crearea populațiilor ameliorate de ovine și de caprine în direcția producției de lapte și carne, utilizând materialul genetic de import
- Aplicarea hibridării pentru creșterea producției de carne și lapte din sector
- Sporirea atractivității pentru investițiile străine
- Sporirea exporturilor către piețele tradiționale și dezvoltarea piețelor noi (Diversificarea piețelor de export)
- Dezvoltarea produselor tradiționale și regionale (Diversificarea produselor)
- Dezvoltarea fermelor comerciale de ovine / caprine
- Elaborarea studiilor de fezabilitate pentru dezvoltarea diferitor tipuri de afaceri în sectorul ovine/caprine
- Asocierea producătorilor din sector pentru accesarea și dezvoltarea piețelor noi
- sporirea producției de lapte pentru asigurarea consumului intern și a competitivității produselor lactate;
- diversificarea piețelor de export a laptelui;
- diversificarea produselor, promovarea produselor tradiționale;
- dezvoltarea clusterelor, a grupurilor de producere și marketing, precum și a altor forme de asociere;
- implementarea sistemului de management al calității;
- posibilități de accesare a fondurilor “directe” ale U.E. pentru menținerea fondului genetic de rase autohtone.
- penetrarea de noi piețe de desfacere cu produse ambalate;
- crearea clusterelor sau a grupurilor de producători pe lângă asociațiile regionale;

- menținerea bazinelor de acumulare a apelor ca resurse hidrologice pentru domeniul agricol;

Anexa 4. Sectorul apicol, analiza SWOT desfășurată

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● calitatea înaltă a mierii produse local; ● cadru normativ în domeniul apicol dezvoltat; ● existența unui laborator modern în domeniul apicol; ● existența asociațiilor de profil în domeniul apicol; ● sistem de sprijin financiar de stat ce stimulează dezvoltarea sectorului apicol. 	<ul style="list-style-type: none"> ● costurile înalte pentru certificare a mierii la export; ● 60-70% din mierea produsă este mierea (polifloră) cu preț de vânzare scăzut; ● asortimentul limitat de produse apicole secundare; ● consumul intern de miere redus; ● număr insuficient de stupine de prăsilă; ● nedezvoltarea rasei autohtone de albine ca urmare a introducerii ilegale în țară a materialului genetic străin; ● utilizarea preparatelor veterinare neautorizate în profilaxia și tratarea bolilor la familiile de albine; ● imposibilitatea efectuării analizelor în scopul determinării preparatelor fitosanitare utilizate la tratarea plantațiilor agricole, care ca rezultat intoxică albinele; ● productivitatea redusă a stupului; ● nivelul scăzut al tehnologiilor aplicate în apicultură.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● dezvoltarea sistemului de informare mai bună a apicultorilor despre drepturile lor și un acces mai bun la informație despre ultimele tehnologii; ● promovarea sectorului cu un brand de țară pe piața internațională; ● controlul de stat mai eficient; ● promovarea sădirii plantelor melifere; ● dezvoltarea și promovarea tehnologiilor noi în producere; ● dezvoltarea apiculturii organice; ● dezvoltarea sistemului de servicii de polenizare în vederea creșterii roadei la 	<ul style="list-style-type: none"> ● accesul limitat la baza meliferă, în special la flora din păduri; ● utilizarea în profilaxia și tratarea bolilor la familiile de albine a preparatelor veterinare inadmisibile, care lasă reziduuri de antibiotice în miere.

<p>hectar a fructelor și creșterii veniturilor apicultorilor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • certificarea și standardizarea producerii produselor auxiliare, inclusiv exportul acestora. 	
---	--

Anexa 5. Agricultură ecologică, analiza SWOT desfășurată

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Condiții climatice favorabile și pretabilitatea solurilor pentru producția ecologică; • Vecinătatea geografică cu una dintre principalele piețe de produse ecologice – UE; • Cererea mare pentru produsele ecologice pe piața externă; • Valoarea adăugată recunoscută a produselor ecologice pentru sănătatea consumatorilor; • Producerea în condiții de siguranță a producției ecologice dovedită prin certificare; • Existența asociațiilor care promovează agricultura ecologică; • Promovarea agriculturii ecologice la nivel național drept direcție importantă pentru diversificarea activităților de producere în cadrul exploatației agricole. 	<ul style="list-style-type: none"> • Capacități instituționale și surse financiare reduse; • Cadrul legislativ ne aliniat la legislația Uniunii Europene; • Dualitate în controlul producției ecologice de organisme de inspecție și certificare naționale și internaționale, precum și la colectarea datelor statistice; • Lipsa unui sistem de supraveghere și control de stat pentru asigurarea trasabilității produselor ecologice; • Lipsa legăturii dintre educație, cercetare, extensiune și necesitățile concrete ale fermierilor; • Lipsa politicilor de sinergie între agricultura ecologică, alimentație, nutriție și sănătatea populației; • Cunoștințe superficiale în domeniul AE; • Nivel scăzut de conștientizare a consumatorilor privind beneficiile AE și a produselor ecologice; • Lipsa disponibilității și costurile mari ale unor inputuri ecologice; Lipsa criteriilor minime obligatorii pentru includerea produselor alimentare ecologice locale în achizițiile publice pentru aprovizionarea instituțiilor publice cu produse alimentare sănătoase;

	<ul style="list-style-type: none"> ● Lipsa registrului electronic de înregistrare a fermierului certificat în producerea ecologică; ● Insuficiența finanțării din partea partenerilor de dezvoltare; ● Promovare insuficientă
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Interesul și efortul în promovarea AE din partea Uniunii Europene și a partenerilor de dezvoltare; ● Dezvoltarea AE în tandem cu turismul rural și crearea noilor locuri de muncă; ● Diferențierea calității ce răspunde standardelor internaționale; ● Contribuția agriculturii ecologice la implementarea obiectivelor de dezvoltare durabilă; ● Acorduri comerciale internaționale. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Finanțare insuficientă din surse bugetare ● Lipsa asistenței tehnice în vederea dezvoltării competențelor de marketing. ● Aprovizionarea insuficientă cu inputuri pe întreg lanțul valoric al AE și creșterea costului lor în producție; ● Apariția diferitor șocuri exogene negative care subminează capacitatea autorităților relevante de a implementa angajamentele din Program (criză de securitate, pandemie, etc); ● Riscurile legate de efectele climatice.

Anexa 6. Analiza SWOT Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, incluzând participarea femeilor la agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare și a silviculturii sustenabile

<i>Puncte forte</i>	<i>Deficiențe</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Ocupație: ● Ponderea persoanelor ocupate din mediul rural este de 51,2% ● Creștere economică: ● Activitățile agricole din mediul rural contribuie la PIB cu aproape 10 %; ● Turism: ● Cadrul legislativ existent; ● Creșterea atractivității turistice a mediului rural ● Interes din partea mediului privat; ● Disponibilitatea finanțării din partea statului; ● Incluziune socială: ● Condiții obligatorii pentru formarea GAL-urilor din cadrul PSPA LEADER; ● Egalitate de gen: ● Stimularea financiară a femeilor fermiere; ● Reprezentativitate în cadrul GAL-urilor; ● Dezvoltare locală: ● Cadrul legislativ existent; ● Interes din partea primăriilor; ● Disponibilitatea finanțării din partea statului; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ocupație: ● Populație cu medie de vârstă înaintată ● Lipsa oportunităților de angajare; ● Dificultăți în predarea afacerii către generația următoare în IMM-uri ● Creștere economică: ● Venituri scăzute în zonele rurale; ● Insuficiența și fluctuația specialiștilor în asigurarea funcționării afacerilor neagricole; ● Grad redus de sustenabilitate a afacerilor neagricole; ● Lipsa specialiștilor calificați pentru comerț, industrie și turism în zonele rurale; ● Transferul prea lent al rezultatelor cercetării către companii și lipsa capacităților (personale și instituționale) pentru dezvoltarea și implementarea de proiecte inovatoare, în special în zona digitală la IMM-uri; ● Turism: ● Producția agricolă intensivă nu satisface așteptările oaspeților ● Investiții mari necesită îmbunătățirea ofertei pentru întreprinderile turistice slabe din punct de vedere financiar; ● Nevoie semnificativă de investiții în întreținerea și îmbunătățirea infrastructurii rurale;

<ul style="list-style-type: none"> ● Implementarea cu succes a PSPA LEADER; ● Program ”Satul European”; ● Interes puternic pentru abordările de dezvoltare de jos în sus din partea populației și ancorarea instituțională a acesteia în comitete și administrație. ● Servicii de bază și infrastructură: ● Cadrul legislativ existent; ● Interes din partea primăriilor; ● Disponibilitatea finanțării din partea statului; ● Bioeconomie: ● Disponibilitatea materiei prime; ● Prioritate în documente de politici; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Incluziune socială: ● Comunitățile din zonele rurale sunt expuse unui risc mai mare de sărăcie decât comunitățile urbane; ● Servicii reduse de interes general și dotări și aprovizionare insuficiente; ● Lipsa infrastructurii sociale precum școlile, grădinițe/creșe, centre de îngrijire a bătrânilor; ● Egalitate de gen: ● Emigrația din zonele rurale este în primul rând un fenomen al femeilor cauzat de disponibilitatea locurilor de muncă peste hotare în special pentru femei; ● Femeile din zonele rurale sunt dezavantajate din punct de vedere al veniturilor și al participării politice ● Dezvoltare locală: ● Coordonare insuficientă între strategii similare de dezvoltare rurală/locală; ● Condiții de trai mai puțin atractive; ● Servicii de bază și infrastructură: ● Servicii reduse de interes general și dotări și aprovizionare insuficiente sau lipsa infrastructurii sociale precum școlile, îngrijirea copiilor, îngrijirea bătrânilor etc. ● Decalajul digital între oraș și țară încă există (întârziere semnificativă în rețelele de fibră optică, acoperirea prin telefonie mobilă a zonelor agricole, digitalizare) ● Bioeconomie: ● Materie prime neomogene ● Presiunea ridicată a costurilor asupra produselor fabricate din materii prime regenerabile din cauza produselor fosile
---	---

	<ul style="list-style-type: none"> ● Diferențierea parțial nu este posibilă (fossil/nefossil – de exemplu biopolimeri) ● Legile fac dificilă dezvoltarea de noi surse de materii prime. ● Cunoștințe insuficiente despre fluxurile actuale de materiale.
<i>Oportunități</i>	<i>Amenințări</i>
<ul style="list-style-type: none"> ● Ocupație: ● Reducerea riscului de abandon și depopulare ● Înființare de noi locuri de muncă ● Menținerea și diversificarea locurilor de muncă în mediul rural ● Creștere economică: ● Creșterea gradului de atractivitate pentru mediul de afaceri ● Perspectiva utilizării fondurilor externe în contextul actual ● Reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în mediul rural; ● Turism: ● Sinergii și aprofundarea lanțurilor valorice dintre agricultură și turism (peisaj cultural, trasee de drumeții, gastronomie locală); ● Creșterea drumețiilor și a turismului de sănătate/vacanță activă pentru utilizarea peisajului cultural; ● Tendință generală spre turism rural ● Alinierea investițiilor în infrastructură pentru turism la nevoile localnicilor și ale potențialilor imigranți; ● Incluziune socială: ● Creșterea calității nivelului de trai pentru zonele rurale; ● Egalitate de gen: ● Egalitatea și diversitatea socială ca factor pozitiv pentru dezvoltarea economică; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ocupație: ● Riscul ca zonele rurale să rămână în urmă ca locuri de muncă; ● Înăutățirea disponibilității lucrătorilor non-familiari în agricultură și, de asemenea, în alte sectoare economice, în special în turism; ● Creștere economică: ● Mediu de piață volatil (volatilitatea prețurilor); ● Acces limitat și fluctuant la finanțare; ● Evoluții macroeconomice adverse, mega-tendințe și condiții-cadru politic pentru dezvoltarea locației ● Tendința către o societate de servicii bazată pe cunoaștere, orientată spre inovare, care favorizează centrele urbane ca locuri de locuit și de muncă; ● Pierderea afacerilor bine înființate din cauza transferurilor de afaceri nefuncționale; ● Dependența de marile companii lider dintr-o regiune duce la crize economice în regiune în faze de slăbiciune economică sau din cauza unor factori externi (decizii de localizare în competiția globală) (reziliență scăzută din cauza diversificării economice insuficiente; ● Turism: ● Cooperarea dintre agricultură și turism nu este automată

<ul style="list-style-type: none"> ● Dezvoltare locală: ● Cooperarea dintre centrele zonelor rurale pentru consolidarea economiei și asigurarea serviciilor de interes la nivel regional; ● Promovarea abordării de jos în sus în dezvoltarea locală și luarea în considerare a strategiilor de dezvoltare locală; ● O luare în considerare sporită a factorilor calității vieții (relații sociale, muncă voluntară, îngrijirea copiilor...) ● Implementarea sporită a conceptelor/strategiilor existente, bazate pe dovezi, specifice regiunii și de dezvoltare locală. ● Cooperare intercomunitară; ● Servicii de bază și infrastructură: ● Extinderea rețelelor de fibră optică reprezintă o bază pentru viitoarea lansare a accesului la internet; ● Extinderea și protejarea funcționării facilităților pentru servicii sociale și servicii de interes general ce îmbunătățesc calitatea vieții și compatibilitatea muncii cu familia, în special pentru femei, și, de asemenea, creează locuri de muncă în mediul rural. ● Efectele pozitive ale mobilității curate asupra mediului, valorii adăugate, ocupării forței de muncă și sănătății, precum și creșterea gradului de conștientizare; ● Digitalizarea oferă oportunități de îmbunătățire a serviciilor de interes general (aprovizionare locală, mobilitate, educație, sănătate și îngrijire, e-guvernare); ● Bioeconomie: 	<ul style="list-style-type: none"> ● „Turism dezechilibrat” poate duce la o acceptare redusă de către localnici la destinațiile afectate; ● Dependența mono-structurală și lipsa puterii investiționale a întreprinderilor turistice familiale; ● Incluziune socială: ● Zonele rurale se confruntă cu provocări pe care pluralizarea populației (imigrația) le aduce cu sine; ● Cererea de servicii sociale (cum ar fi îngrijirea copiilor, îngrijirea persoanelor în vârstă devine, de asemenea, din ce în ce mai importantă în zonele rurale; ● Egalitate de gen: ● Emigrarea, în special a femeilor, scăderea populației și îmbătrânirea și exodul creierelor asociate cu spirala negativă de dezvoltare, procesele de scădere demografică; ● Dezvoltare locală: ● Ritmul înalt de depopulare a localităților rurale; ● Aprofundarea fenomenului de migrare din mediul rural spre mediul urban și în afara țării; ● Servicii de bază și infrastructură: ● Dezvoltarea centrelor orașelor este o problemă transversală și afectează atât diferite sectoare, cât și diferite niveluri decizionale; ● Bioeconomie: ● Vânzări în cantități prea mici astfel devenind necompetitivi pe piață; ● Competiție internațională ca cel mai mare competitor;
--	--

<ul style="list-style-type: none">● Extinderea bazei de materii prime prin deschiderea de noi surse (deșeuri, reziduuri, produse secundare, insecte etc.)● Extinderea sistemelor de etichetare adecvate pentru a controla comportamentul de cumpărare;● Crearea de noi lanțuri valorice și dezvoltarea de noi piețe;● Asigurarea locurilor de muncă în zonele rurale prin retratarea materiilor prime biogene;● Efecte educaționale prin efectul model al sectorului public.	<ul style="list-style-type: none">● Lipsa furnizorilor de materii prime în zone de nișă - importuri/costuri ridicate la materia prima.
--	--

Anexa 7. Coeficienții de transformare în cap de animal convențional pentru diferite categorii de animale

Animale	Coeficient
Tauri	1,10
Cai de tracțiune	1,05
Vaci de lapte	1,00
Cabaline (valoare medie)	0,80
Bovine (valoare medie)	0,75
Tineret bovin peste un an	0,60
Tineret cabalin peste un an	0,60
Tineret bovin pînă la un an	0,25
Tineret cabalin pînă la un an	0,25
Porcine	0,25
Oi și capre mature	0,16
Oi și capre de toate vîrstele	0,14

Anexa 3 la HG Nr. 667 din 23-07-2010 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la pășunat și cosit